

**DREPT
PROCESUAL
PENAL**

**PARTEA
GENERALĂ**

DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND PROCESUL PENAL

* * *

Recurs respins; principiul contradictorialității a fost respectat.

Din materialele cauzei, rezultă că instanța de apel, la o nouă judecare, a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, și, respectând prevederile art. 414, 417 alin. (1) pct.7) și 8) CPP, a făcut analiza probelor prezentate de procuror, cu expunerea argumentărilor sale, iar probele administrate în cauză au fost verificate și apreciate în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală, din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității lor, iar în ansamblu – coroborându-le cu alte probe, precum și cu sursa lor, astfel dându-le o apreciere justă.

Concomitent, instanța de recurs menționează că instanța de apel corect a conchis că învinuirea adusă inculpatului V. L. nu este bazată pe probe directe ce ar confirma vinovăția acestuia, iar potrivit art. 8 alin. (3) în coroborare cu art. 389 Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe exacte, cercetate de instanța de judecată, când toate versiunile au fost verificate, iar divergențele apărute au fost lichidate și apreciate în mod corespunzător. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit constată că, în speță, temeiurile invocate de procuror, cu referire la ilegalitatea achitării inculpatului V. L., sînt combătute prin materialele cauzei și nu s-au constatat, în esență, presupusele erori de drept; astfel, instanța de apel s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărîrea atacată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, fiind descrise detaliat și argumentat la pct. 4.1-4.3 ale deciziei, din care rezultă că apelul procurorului în mod întemeiat a fost respins ca nefondat, cu menținerea hotărîrii atacate, prin care V. L. a fost achitat de învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

Potrivit art. 24 alin. 3), 4) CPP, părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pen-

tru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile Codului de procedură penală, pentru administrarea probelor necesare.

În acest context, se relevă că instanța de apel, respectând principiul contradictorialității, i-a asigurat părții acuzării posibilitatea reală să prezinte anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului V. L., care a fost achitat de către prima instanță, însă, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, procurorul nu a înaintat cereri sau demersuri pentru cercetarea suplimentară a probelor verificate în instanța de fond și, practic, a refuzat audierea martorilor indicați în lista probelor în cauza penală, la care s-a referit în apel și în recurs ca fiind probe decisive, astfel probele menționate nu au fost cercetate în ședința instanței de apel, după achitarea inculpatului în prima instanță.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menționează că, potrivit art. 26 alin. (3) CPP, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconceptută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii, or, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

Prin urmare, instanța de apel, respectând principiul contradictorialității în procesul penal, a specificat că ea nu este organ de urmărire penală, nu se poate manifesta în favoarea acuzării sau a apărării și, exprimând interesele legii, a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată.

Colegiul penal lărgit consideră necesar să menționeze în speță și jurisprudența în materie penală a Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, în cauza *Destrehem contra Franței*, hotărârea din 18.05.2004, Curtea a reținut că, după achitarea reclamantului, dispusă de prima instanță după audierea mai multor martori, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare având în vedere aceleași mijloace de probă, această ultimă instanță neavând la dispoziție date noi, cu excepția explicațiilor orale ale reclamantului, ca, ulterior, să-și întemeieze hotărârea de condamnare pe o nouă interpretare a declarațiilor martorilor audiați în primă instanță, fără a-i fi audiat.

În ordonanța din 06.09.2007, adjunctul Procurorului General constată că ordonanța procurorului ierarhic inferior din 04.04.2007, de încetare a urmăririi penale și scoatere de sub urmărire a lui V. L., este ilegală pe motiv că „... nu a existat în fapt cauza care a determinat adoptarea acestei hotărâri”, iar în continuare, procurorul își argumentează soluția prin dezacordul față de aprecierea probelor: „... că circumstanțele cauzei indicau că locul tamponării a fost trecerea pentru pi-

etoni (...), *că nu au fost cercetate în ansamblu și obiectiv circumstanțele cauzei, punînd la baza hotărîrii doar declarațiile subiective ale unor persoane...*”, apoi, pe motivul asigurării unei anchete penale mai operative, mai complete și obiective, impune efectuarea urmării penale Secției exercitare a urmării penale pe cauze excepționale a Procuraturii Generale.

Dispoziția art. 287 alin. (1) CPP: „... se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmării penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire”, poate fi interpretată în sensul acestui articol atunci cînd:

- procurorul greșit a adoptat o soluție;
- nu a existat fapta infracțiunii;
- fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune;
- a intervenit termenul de prescripție sau amnistia;
- lipsește plîngerea victimei, în cazurile în care urmărirea penală începe, conform art. 276 CPP, numai în baza plîngerii acesteia,
- în alte cazuri prevăzute de lege.

Prin urmare, noțiunea „*că nu a existat în fapt cauza*” nicidecum nu poate să cuprindă în sine, ca temeuri, concluzii de ordin general: „*că ancheta inițială nu a fost completă*”, „*că probele administrate greșit au fost apreciate*” sau „*că soluția precedentă dispusă de procurorul inferior este prematură*”.

În sensul aplicării și interpretării uniforme a legislației penale, instanța de recurs menționează decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-13/2006 din 21.03.2006, în care s-a stabilit că Procurorul General, prin ordonanța din 20.07.2005, contrar prevederilor art. 22 CPP și art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană, fără a invoca fapte noi sau recent descoperite ori vreun viciu fundamental care a afectat ordonanța Procurorului r-nului Dubăsari din 30.06.2004 de încetare a urmării penale și scoatere a persoanei de sub învinuire, *limitîndu-se doar la fraze de ordin general, precum că urmărirea penală s-a efectuat superficial, contrar prevederilor art. 287 alin. (4) CPP, a emis ordonanța de anulare a ordonanței procurorului ierarhic inferior din 30.06.2004 peste 1 an și 20 de zile.*

În acest context, se impune și aplicarea jurisprudenței în materie penală a Curții Europene a Drepturilor Omului, și anume a hotărîrii din 04.08.2005 în cazul *Stoianova și Nedelcu contra României*, în care Curtea a constatat că, „... *dacă redeschiderea urmării penale a fost ordonată pe motivul că ancheta inițială nu a fost completă, în acest caz, asemenea lipsuri din partea autorităților nu pot fi imputate reclamantilor și nu ar trebui în concluzie să-i plaseze pe aceștia într-o situație defavorabilă*”.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-65/10 din 16.02.2010)

* * *

Recurs respins. Instanța de apel, la o nouă judecare, a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv.

În motivarea recursului, acuzatorul de stat a invocat, ca temei pentru recurs, prevederile art. 427 pct. 6) Cod de procedură penală: instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărîrii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

Însă aceste temeuri nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului declarat.

Din materialele cauzei, rezultă că instanța de apel, la o nouă judecare, a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, și, respectînd prevederile art. 414, 415 alin. (1) pct.7) și 8) CPP, a făcut analiza probelor prezentate de procuror, cu expunerea argumentărilor sale, iar probele administrate în cauză au fost verificate și apreciate în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală, din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității lor, iar în ansamblu – coroborîndu-le cu alte probe, precum și cu sursa lor, astfel dîndu-le o apreciere justă.

În acest sens, instanța de apel a precizat că descifrările convorbirilor telefonice de pe numărul 069666951, ce aparține învinuitului V. C., din perioada 14.05.2007-17.05.2007, efectuate între învinuitul V. C. și martorul S. P., ultima convorbire telefonică avînd loc la 18.05.2007, după care V. C., la 19 mai 2007, a plecat la lucru peste hotarele RM în SUA, nu conțin date despre punerea în circulație a valutei străine false – dolari SUA.

Mai mult ca atît, instanța de apel a invocat că, la 25 mai 2007, cînd condamnații V. L. și Iu. T. au fost reținuți în flagrant la punerea în circulație a sumei de 10.000 dolari SUA, fapt pentru care, prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 17 octombrie 2007, dînșii au fost condamnați la închisoare, inculpatul V. C. se afla la lucru în SUA și nu putea participa nemijlocit la săvîrșirea infracțiunii imputate lui, nefiind înregistrate nici convorbiri telefonice dintre cei trei, iar corpurile delictive, indicate în rechizitoriu ca probe decisive, au fost depistate și ridicate numai la domiciliul inculpaților Iu.T. și V.L.

Concomitent, instanța de recurs menționează că instanța de apel corect a conchis că învinuirea adusă inculpatului V.C. nu este bazată pe probe directe ce ar confirma vinovăția acestuia, iar potrivit art. 8 alin. (3) în coroborare cu art. 389 Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului

în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe exacte, cercetate de instanța de judecată, când toate versiunile au fost verificate, iar divergențele apărute au fost lichidate și apreciate în mod corespunzător. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului.

În contextul celor relatate, instanța de recurs reține că instanțele de fond și de apel corect au ajuns la concluzia că fapta inculpatului V.C. nu întrunește elementele infracțiunii și au dispus achitarea lui pentru infracțiunea prevăzută de art. 236 alin. (2) lit. b), c) Cod penal.

Mai mult ca atât, instanța de apel, respectînd principiul contradictorialității, prevăzut de art. 24 CPP, i-a asigurat părții acuzării posibilitatea reală să prezinte anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului V.C., care a fost achitat de către prima instanță, însă, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, procurorul a considerat că nu este necesară cercetarea suplimentară a probelor verificate în instanța de fond și a refuzat audierea martorului S.P., iar în privința martorului T.I., procurorul nici nu s-a pronunțat, astfel acești doi martori, indicați în lista probelor în cauza penală, la care s-a referit procurorul în apel și în recurs ca fiind probe decisive, nu au fost audiați în ședința instanței de apel, după achitarea inculpatului în prima instanță.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit menționează că, potrivit art. 26 alin. (3) CPP, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii. *Sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.*

La fel, alin. (2) al aceluiași articol obligă judecătorul să judece cauzele penale conform legii și propriei convingeri bazate pe probele cercetate în procedura judiciară respectivă.

Altfel spus, instanța de apel, respectînd principiul contradictorialității în procesul penal (*art. 24 alin. (2) CPP*), a specificat că ea nu este organ de urmărire penală, nu se poate manifesta în favoarea acuzării sau a apărării și, exprimînd interesele legii, a pronunțat o hotărîre legală și întemeiată, prin care a fost respins apelul procurorului ca nefondat, fiind menținută sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 16 iunie 2008, prin care inculpatul V.C. a fost achitat de învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 236 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe motivul că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-38/10 din 5 februarie 2010)

* * *

Cercetarea la fața locului la domiciliu însoțește, de regulă, perchezitia domiciliară. De aceea, regimul juridic al unei asemenea măsuri este identic cu cel prevăzut pentru efectuarea unei perchezitii.

La 10 iunie 2008, între orele 12.05 și 12.57, a fost efectuată cercetarea la fața locului a biroului președintelui Cooperativei de consum APCACOOOP, R. M., situat la etajul 2 pe str. Ștefan cel Mare, or. T.; în procesul-verbal, se afirmă că, în anticameră, pe partea stîngă, lîngă două mese, se aflau două bancnote a cîte 100 de dolari SUA, care, după prelucrarea mîinilor, au fost luate de jos de către R.M. și înghițite.

Pe faptul dat, ofițerul de urmărire penală a întocmit un proces-verbal de autosesizare, iar la 10 iunie 2008, la ora 14.00, a fost emisă ordonanța de începere a urmăririi penale în baza art. 333 alin. (1) Cod penal (confirmată de procuror la 14.30) pe faptul luării de mită de către președintele Cooperativei de consum APCACOOOP, R.M, pentru acordarea a două locuri de comercializare la piață lui C.S., cauzei fiindu-i atribuit nr. 2008350120.

În atare situație, instanța de apel greșit le-a atribuit calitatea de probe în prezenta speță proceselor-verbale referitoare la acțiunile de urmărire penală în altă cauză penală, ignorînd prevederile art. 304 alin. (2) și art. 306 Cod de procedură penală.

La fel, nu pot fi utilizate în calitate de probe elementele de fapt ce se conțin în procesul-verbal de cercetare la fața locului din 10.06.2008.

Conform statutului Cooperativei de consum APCACOOOP (art. 53), proprietatea cooperativei este privată.

Cercetarea la fața locului a fost efectuată cu încălcarea prevederilor art. 118 alin. (2) Cod de procedură penală, fără permisul inculpatei și în lipsa autorizației eliberate de judecătorul de instrucție.

Noțiunea de „domiciliu” în sensul larg al legislației procesuale penale este definită în pct. 11) al art. 6 CPP, aceasta incluzînd și orice birou.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a extins noțiunea de „domiciliu” la locul unde persoana își desfășoară activitatea profesională (*Nimietz contra Germaniei din 16 decembrie 1992*), precum și la sediul și agențiile unei societăți comerciale (*Societatea Calas Est contra Franței din 16 aprilie 2002*), subliniind că dreptul la domiciliu privește însăși siguranța și bunăstarea persoanei (*Ghillov contra Regatului Unit din 24 noiembrie 1986*).

Potrivit art. 118 alin. (2) Cod de procedură penală, cercetarea la fața locului în domiciliu fără permisul persoanei căreia i se limitează dreptul prevăzut de art.

12 Cod de procedură penală se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală, cu autorizația judecătorului de instrucție.

Acordul persoanelor nominalizate urmează să fie fixat în formă scrisă și semnat de ele. În speță, un asemenea acord din partea lui R. M. lipsește; dînsa a refuzat să semneze procesul-verbal.

Acuzatorul de stat are obligația să prezinte probe incontestabile care să confirme faptul că persoana în privința căreia se efectuează cercetarea la domiciliu și-a dat acordul pentru efectuarea acestor acțiuni.

Legislația procesuală penală, ca excepție, permite organului de urmărire penală și procurorului să efectueze cercetarea la fața locului la domiciliu contrar voinței persoanelor, dar numai în cadrul cauzei penale, după ce a fost pornită urmărirea penală în conformitate cu prevederile art. 274 și 276 Cod de procedură penală.

Această cerință se explică prin faptul că, pentru autorizarea efectuării cercetării la fața locului în condițiile indicate, se cere emiterea ordonanței organului de urmărire penală și întocmirea demersului în numele judecătorului de instrucție.

Emiterea unei ordonanțe se permite doar în cadrul cauzei penale în calitate de act procedural, care exprimă voința legitimă a organului de urmărire penală, inclusiv a procurorului, de a dispune efectuarea acțiunilor sau măsurilor procesuale.

Existența acestei constatări se întemeiază pe prevederile art. 255 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căreia, în desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile Codului de procedură penală. De aceea, ordonanța emisă de organul de urmărire penală, inclusiv de procuror, pînă la pornirea urmăririi penale este un act ilegal, care nu are putere juridică și se consideră nul.

Cercetarea la fața locului la domiciliu însoțește, de regulă, percheziția domiciliară. De aceea, Colegiul penal lărgit consideră că regimul juridic al unei asemenea măsuri este identic cu cel prevăzut pentru efectuarea unei percheziții.

Prin urmare, efectuarea unor percheziții în cadrul cercetării la fața locului la domiciliu trebuie să fie însoțită de garanții suficiente împotriva eventualelor abuzuri, deoarece reprezintă o ingerință a autorităților în exercitarea dreptului la domiciliu. Aceste garanții constau, în esență, în necesitatea plasării, în cazul dat, a întregii proceduri sub autoritatea unui judecător.

Mai mult ca atât, deși condamnată a invocat că a fost victimă a unei provocări, instanțele de judecată nu au analizat aspectele în fapt și în drept, pertinente unei modalități care ar fi permis deosebirea unei capcane de formele legitime de investigație polițistă, fapt care, în contextul jurisprudenței Curții Europene (*Khudobin contra Rusiei din 26 octombrie 2006*), se apreciază ca violare a articolului 6 §1 din Convenție, adică condamnarea nu este „echitabilă”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Ramanauskas contra Lituaniei din 5 februarie 2008*, a menționat că stabilirea lipsei provocării revine părții acuzării, mai ales că pretențiile prevenitului nu sînt lipsite de verosimilitate; în lipsa unei atare probe contrare, autoritățile judiciare trebuie să examineze faptele cauzei și să ia măsurile necesare pentru descoperirea adevărului în scopul determinării dacă a existat sau nu o provocare; în caz afirmativ, ele trebuie să tragă concluzii în conformitate cu Convenția.

Activitatea organelor de poliție în cazul dat este considerată de Colegiul penal lărgit o instigare la săvîrșirea infracțiunii de către R. M., deoarece nu există nicio dovadă în speță că, în absența intervenției acestora, infracțiunea ar fi fost comisă.

Acuzatorul de stat nu a prezentat probe care să confirme faptul că, la momentul efectuării actelor preliminare de către C. S., autoritățile aveau motive temeinice de a suspecta existența unei activități infracționale din partea lui R. M.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-776/10 din 9 iulie 2010)

* * *

Recurs admis; de către instanța de judecată a fost ignorat principiul nemijlocirii examinării probelor.

Instanța de apel a casat sentința de achitare a condamnatului și, prin rejudecarea cauzei, a pronunțat o nouă hotărîre, de condamnare a acestuia, punînd la baza soluției probele obținute de către instanța de fond. Acest aspect contravine prevederilor art. 419 CPP, conform cărora rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Cu alte cuvinte, instanța de apel urma să supună verificării nemijlocite toate probele anexate la dosar, conform procedurii reglementate la art. 365-376 CPP, dar nu să pună la baza soluției de condamnare probele cercetate de instanța de fond, care au fost puse la baza soluției de achitare. În corespundere cu art. 419 CPP, rejudecarea cauzei se va efectua cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității, egalității în drepturi în fața instanței, publicității ședinței de judecată, cu respectarea prevederilor legale cu privire la compunerea completului de judecată și soluționarea chestiunilor privind incompatibilitatea. În această privință, e necesar de menționat și prevederile pct. 22) al art. 6 CPP, care definește judecarea în primă instanță drept soluționare prin sentință a fondului cauzei penale ca rezultat al examinării nemijlocite a probelor de către instanța de judecată competentă cu participarea părților.

Fiind în prezența acestor imperative legale, Colegiul penal lărgit constată că, la judecarea apelului, de către instanța de apel a fost ignorat principiul nemijlocirii examinării probelor, aceasta punând la baza concluziei de condamnare probele cercetate de prima instanță, care au fost apreciate ca demonstrând nevinovăția lui C.A.

Această situație a făcut obiectul pronunțării și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, în cauza *Bujnița contra Moldovei*, a considerat că există o încălcare a articolului 6 §1 din Convenția Europeană în situația în care instanța de judecată a pronunțat o sentință de condamnare prin reaprecierea probelor, fără a le cerceta nemijlocit.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-743/08 din 1 iulie 2008)

* * *

Recurs admis; concluziile privind vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Instanța de apel, pronunțând o nouă hotărâre, și-a bazat concluzia privind vinovăția lui C.C. pe declarațiile părții vătămate C.C.F. din cadrul urmăririi penale.

Trăgând o atare concluzie, privind vinovăția lui C.C., instanța de apel însă a neglijat și nu a supus verificării și aprecierii în ansamblu un șir de alte probe.

În primul rând, potrivit art. 8 alin. (3), 281 alin. (2), 296 alin. (2), 325 alin. (1) Cod de procedură penală, concluziile privind vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriul trebuie să conțină data săvârșirii infracțiunii, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente.

Din rechizitoriu, nu este clar care este suma totală de bunuri sau avantaje primită de inculpat, nefiind indicat nici echivalentul acestei sume în valută națională.

Inculpatul C.C., pe tot parcursul procesului penal, a afirmat că a primit de la partea vătămată C.C.F. 300 de euro, însă acești bani erau preconizați pentru procurarea produselor deținutului C.I., care este concubinul părții vătămate, și plata pentru serviciile acordate – depoziiții care nu au fost combătute prin alte probe.

Totodată, învinuirea se bazează pe depoziițiile părții vătămate C.C.F., care a fost audiată în calitate de martor conform procedurii speciale, în baza art. 109 și 110 Cod de procedură penală, în altă cauză penală, la demersul procurorului I.C., care, la rîndul său, nu a fost împuternicit să efectueze acțiuni procesuale în

prezenta cauză penală, astfel instanța corect a exclus din lista probelor declarațiile lui C.C.F. din 30 martie 2007. Declarațiile părții vătămate din alte probe materiale sau depoziții verbale nu și-au găsit confirmare în cadrul examinării cauzei, nu a fost verificată veridicitatea acestora din motiv că partea vătămată, fiind legal citată, la ședința de judecată nu s-a prezentat – împrejurare care diminuează forța probatorie a declarațiilor respective, ce nu pot fi puse la baza sentinței de condamnare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-12/10 din 30 martie 2010)

* * *

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de procuror: urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații.

E. B. s-a adresat organului de urmărire penală cu o plîngere privind intentarea dosarului penal împotriva E.S., pe care a acuzat-o de faptul că a primit de la fiul acestuia, A.B., suma de 3.650 de euro, pe care nu i-a întors.

La 28 aprilie 2006, de către procurorul în Procuratura Botanica, mun. Chișinău, V. P. a fost emisă rezoluția de neîncepere a urmăririi penale, în care s-a constatat că, în anul 2004, A.B. a rugat-o pe E.S. să îl ajute să perfecteze viză pentru a pleca la muncă în Irlanda. În urma măsurilor întreprinse, E.S. nu a avut posibilitate de a deschide viza, însă s-a înțeles cu A.B. să deschidă o firmă pe teritoriul Poloniei, fapt care, de asemenea, nu i-a reușit. E.S. i-a propus lui A.B. să se întoarcă în R. Moldova, la care el a refuzat, astfel E.S. rămânîndu-i datoare lui A.B. cu 3.650 de euro.

Procurorul a conchis că, în acțiunile lui E.S. lipsesc semnele constitutive ale componentei de infracțiune prevăzute de art. 190 CP, dar se constată prezența relațiilor civile.

Această rezoluție a fost contestată procurorului sect. Botanica și, prin ordonanța acestuia din 6 decembrie 2006, plîngerea înaintată a fost respinsă, fiind menținută hotărîrea procurorului V. P. din 28 aprilie 2006.

Nefiind de acord cu aceste ordonanțe, E. B., la 14.12.2006, în ordinea art. 313 CPP, a depus plîngere la judecătorul de instrucție la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, în care a solicitat intentarea în privința lui E.S. a unui dosar penal.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 29 ianuarie 2007, plîngerea lui E. B. a fost respinsă, iar rezoluția de neîncepere a urmăririi penale și ordonanța Procurorului sect. Botanica, mun. Chișinău din 6 decembrie 2006 au fost menținute.

Această încheiere nu a fost contestată și ea este în vigoare.

E. B. a continuat să se adreseze la diferite instanțe cu plîngeri și, ca rezultat, la 05.04.2007, Procuratura sect. Botanica, în baza faptelor constatate prin rezoluția din 28.04.2006, a emis ordonanța de începere a urmăririi penale în privința lui E.S. conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.196 alin.(2) CP.

Nefiind de acord cu ordonanța de începere a urmăririi penale, E.S. a contestat-o Procurorului sect. Botanica, care, prin ordonanța din 17.04.2007, a respins plîngerea, menținînd ordonanța contestată, ca întemeiată și legală.

E.S. s-a adresat cu plîngere, în ordinea procedurii art. 313 CPP, judecătorului de instrucție, solicitînd declararea nulității ordonanței de începere a urmăririi penale în privința sa, argumentînd că există o hotărîre neanulată privind neînceperea urmăririi penale pe aceeași faptă.

Prin încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 5 iunie 2007, a fost admisă plîngerea și declarată nulă ordonanța de pornire a urmăririi penale din 05.04.2007 în privința lui E. S., în partea în care s-a dispus pornirea urmăririi penale conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.196 alin.(2) CP în baza adresării lui E. B.; nulă a fost declarată și ordonanța din 17.04.2007, prin care a fost respinsă plîngerea lui E. S.

Instanța și-a argumentat concluziile prin faptul că, în cauză, au fost încălcate cerințele art. 275 pct.8) CPP, coroborate cu art. 22 alin.(1) CPP, conform cărora urmărirea penală nu poate fi pornită în cazurile în care în privința persoanei există o hotărîre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații, precum și nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală de mai multe ori pentru aceeași faptă.

În recursul în anulare declarat, procurorul solicită casarea încheierii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 5 iunie 2007. În motivarea solicitărilor, procurorul invocă faptul că ordonanța privind începerea urmăririi penale nu poate fi atacată în ordinea art. 313 CPP, iar ordonanța privind începerea urmăririi penale se referă la competența procesuală penală a procurorului și, la adoptarea încheierii, instanța de judecată i-a limitat procurorului exercitarea atribuțiilor sale.

După cum s-a stabilit, pe aceleași acuzații, de către procurorul în Procuratura Botanica, mun. Chișinău, la 28 aprilie 2006, a fost emisă rezoluția de neîncepere a urmăririi penale în privința lui E. S. la plîngerea lui E. B. pe semnele constitutive

ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 190 CP. Această concluzie a fost menținută prin ordonanța Procurorului sect. Botanica din 6 decembrie 2006 și prin încheierea din 29 ianuarie 2007 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău. Prin aceste acte, s-a stabilit expres că, între E. S. și A.B. au existat exclusiv relații civile, care formează un litigiu civil, a cărui soluționare poate fi realizată în ordinea procedurii civile.

Mai mult, despre faptul că între aceștia existau relații civile mărturisește și hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 2 iulie 2007, din care reiese că A.B. s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind încasarea de la E.S. a anumitor sume, însă acțiunea a fost respinsă.

Astfel, se constată temeiul stipulat la art. 275 pct.8) CPP, fapt ce, în mod argumentat, i-a permis instanței de judecată să conchidă asupra ilegalității ordonanței procurorului din 05.04.2007, prin care s-a dispus începerea urmăririi penale pe acțiunile lui E.S., care anterior, prin acte procesuale neanulate, au fost considerate ca fiind relații civile, pronunțându-se asupra neînceperii urmăririi penale pe aceleași fapte. În această privință, se menționează și prevederile art. 22 alin. (2) CPP, conform cărora scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea respectivă.

În asemenea circumstanțe, încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 5 iunie 2007 este legală și nu există temeiuri pentru a o casa, iar recursul în anulare declarat de procuror, ca fiind vădit neîntemeiat, urmează a fi declarat inadmisibil.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-237/08 din 27 februarie 2008)

* * *

Recurs admis. Hotărârile de condamnare sînt bazate pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele, și lipsește concluzia instanței în ceea ce privește acceptarea unor probe și, respectiv, motivele respingerii altora.

După cum se vede din decizia instanței de apel, aceasta indică faptul că, ... conform raportului de expertiză medico-legală, s-a constatat că moartea lui I. R. a fost cauzată de o traumă cranio-cerebrală deschisă și zdrobirea craniului...; ulterior, menționează că, ... în pungile frunții și regiunii occipitale, au fost depistate

incluziuni de fier, crom, aluminiu și mangan, leziuni corporale care au fost provocate de un obiect vulnerabil care a fost confecționat din aliaj de fier..., apoi concluzionează că ...nu exclude că acest obiect ar fi putut fi și bărdița ridicată din căruța care aparținea lui Gh. C..., însă fără a indica dacă au fost depistate pete de sânge pe bărdiță.

Concomitent, instanța de apel reține că... instanța de fond corect a ajuns la concluzia că inculpatul Gh. C., în momentul omorului, a fost în casa lui I. R. și direct este implicat în omor..., totodată indicînd că... expertiza medico-legală a corpurilor delictate în comisie constată că, pe pantalonii albaștri și maioul albastru ce îi aparțin lui Gh. C., au fost depistate pete de sânge de om..., ... aceste pete de sânge au provenit de la o persoană cu grupa A-beta II, cu antigenul „H” asociat cum este a lui I. R..., ... sau aceste pete au fost formate printr-un amestec de sânge, cum ar fi al victimei I.R. și al inculpatului Gh. C.

Instanța de apel, în decizia sa, nu s-a pronunțat referitor la argumentul apărătorului E. T. în ceea ce privește urmele de încălțăminte, lăsate de o persoană, ce duceau în direcția gospodăriei lui I. R. și care, fiind comparate, nu au coincis cu cele ale lui Gh. C.

În sentință, se face referire la faptul că ... *cu certitudine e dovedit faptul că inculpatul Gh. C., în momentul omorului, a fost în casa lui I. R. și direct este implicat în omor...,* însă fără a se indica care probe, administrate în cauză, dovedesc aceste circumstanțe.

Instanța de apel nu a verificat versiunea condamnatului Gh. C. precum că el nu a fost la I. R. în casă și nu l-a omorît.

Atît instanța de fond, cît și instanța de apel, în hotărîrile sale, au menționat că ... *inculpatul prin nimic nu a combătut expertizele, care dovedesc vinovăția lui...*

De aici, rezultă că, cu toate că, pe parcursul cercetării judecătorești, Gh.C. nu a combătut concluziile expertizelor, totuși, în conformitate cu art. 8 alin. (2) Cod de procedură penală, acesta nu este obligat să dovedească nevinovăția sa.

Potrivit prevederilor art. 24 Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

Prin urmare, rezultă că hotărîrile de condamnare sînt bazate pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele, și lipsește concluzia instanței în ceea ce privește acceptarea unor probe și, respectiv, motivul respingerii altora.

În scopul lichidării erorilor comise și aplicării corecte de către instanțele judecătorești a legislației procesuale penale la întocmirea deciziilor în ordine de apel și de recurs, Plenul Curții Supreme de Justiție, prin Hotărîrea nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, la pct. 14, explică următoarele: „Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra

tuturor motivelor invocate în apel. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, iar decizia urmează a fi casată cu rejudecarea cauzei în apel cum cere art. 415 Cod de procedură penală, întrucât asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs”.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-28/08 din 15 ianuarie 2008)

* * *

Recurs admis; au fost încălcate principiile contradictorialității și egalității armelor.

Se relevă că instanțele de fond și de apel, la judecarea cauzei, nu au respectat principiul contradictorialității în procesul penal, prevăzut de art. 24 CPP, care stipulează:

„Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură.

Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.”

În acest context, instanța de recurs, concomitent ținând seama și de prevederile art. 94 alin.(1) și (2) CPP, conform cărora în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală a dispozițiilor Codului de procedură penală, concluzionează următoarele:

Pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei penale, inculpata F.L. și apărătorul acesteia au solicitat efectuarea unei contraexpertize fizico-chimice a tampoanelor de vată cu care s-au prelucrat mâinile acesteia referitor la prezența urmelor sudoripare pe tampoane, deoarece concluziile expertului precedent contravin circumstanțelor de fapt, constatate la vizionarea casetei video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului.

Conform art. 148 CPP, în cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, *poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize* de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraex-

pertizei, poate participa și primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.

Contrar acestei prevederi legale, precum și principiului egalității armelor în proces, organul de urmărire penală și instanța de fond au respins în mod neîntemeiat demersul inculpatei F.L. privind efectuarea unei contraexpertize fizico-chimice a tamponelor de vată cu care s-au prelucrat mâinile acesteia referitor la prezența urmelor sudoripare pe tamponane, iar instanța de apel, examinând apelul procurorului în defavoarea inculpatei, nici nu a pus în discuție problema în cauză.

Din declarațiile inculpatei F.L., rezultă că ea nu a pus mâna pe banii în sumă de 500 de lei, depistați în biroul ei, acest fapt fiind confirmat chiar și de B.E., care a concretizat că el a pus banii pe masă, sub registrul de evidență a documentelor de ieșire ale primăriei, apoi a ieșit și în birou îndată au intrat poliștii.

În ședința de judecată, a fost reprodusă caseta video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului, constatându-se că, pe mâinile inculpatei F.L., la lumina razelor ultraviolete, lipsește luminiscenta caracteristică urmelor de praf special cu care au fost prelucrați banii. S-a mai constatat că, în continuare, inculpata a insistat ca tamponele de vată cu care au fost prelucrate mâinile ei la fel să fie verificate cu ajutorul razelor ultraviolete, însă acest demers a fost respins. Aceste circumstanțe importante nu au fost incluse în procesul-verbal de cercetare la fața locului.

În ordonanța de dispunere a expertizei fizico-chimice din 21.06.2007, în sarcina expertului a fost pusă întrebarea: „Se conțin substanțe chimice folosite în scopuri speciale pe tamponanele de vată cu care s-au prelucrat mâinile lui F.L. și pe partea adversă a registrului de evidență a documentelor de ieșire ale Primăriei s. Alexeevca, sub care E. B. a pus banii?”.

În raportul de expertiză din 02.07.2007, se relatează că, la examinare, a fost prezentat și un plic cu nr. 4 cu un tampon de vată cu care a fost prelucrată partea adversă a registrului de evidență a documentelor de ieșire ale Primăriei s. Alexeevca, însă expertul, contrar prevederilor art. 88 alin. (3) pct.1) CPP, a evitat să răspundă la această parte a întrebării și a dat răspuns afirmativ numai la prima parte a întrebării.

Organul de urmărire penală a încălcat și ordinea procesuală de efectuare a expertizei, astfel ordonanța de dispunere a expertizei fizico-chimice din 21.06.2007, cu întrebările formulate în ea, a fost întocmită înainte de notificarea obligatorie a bănuitei F.L. privind dispunerea expertizei și fără explicarea dreptului prevăzut de art. 142 alin. (3) CPP – *fiecare dintre părți are dreptul să recomande un expert pentru a participa la efectuarea expertizei.*

Cu toate că procesul-verbal de notificare a bănuitei F.L. privind dispunerea expertizei este datat în 21.06.2007, pe partea adversă a acestui proces-verbal bănuita a scris personal, cu mult mai târziu, că ea nu este de acord *cu ordonanța deja existentă* de dispunere a expertizei, *or, declarațiile ei date în ședința de judecată*, precum că ea, la 21.06.2007, era bolnavă la pat și se afla acasă în s. Alexeevca, după ce, la 20.06.2007, fiind reținută și supusă unor rele tratamente la poliție în mun. Bălți, i se făcuse foarte rău și a fost chemată „Urgența”, *nu au fost verificate și respinse nici de partea acuzării, nici de instanța de apel.*

În acest context, se evidențiază că, și în procesul-verbal de notificare a părții vătămate E. B. privind dispunerea expertizei, data întocmirii, de asemenea, a fost falsificată, astfel *cifra „21”* a fost scrisă după ce, anterior, a fost ștearsă o altă cifră, scrisă inițial.

În astfel de împrejurări, este inexplicabil faptul cum instanța de apel a putut să decidă asupra legalității acestui raport de expertiză fără vizionarea directă a casetei video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului și fără soluționarea chestiunii privind dispunerea unei contraexpertize, or, odată ce se casează sentința de achitare, instanța de apel, rejudecând cauza, este obligată să se pronunțe argumentat și detaliat asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, iar, în caz de necesitate, să dispună cercetarea directă în ședința de judecată a probelor administrate de organul de urmărire penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1240/08 din 2 decembrie 2008)

* * *

Instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei.

Instanțele ierarhic inferioare, precum și organul de urmărire penală, la administrarea și verificarea probelor, nu au respectat aceste prevederi legale, stipulate în ordine cronologică în Codul de procedură penală, și, astfel, s-a comis o eroare de drept, care nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Contrar prevederilor art. 145 CPP, care reglementează acțiunile premergătoare efectuării expertizei, ofițerul de urmărire penală, în procesul-verbal de notificare a părților privind dispunerea expertizei, nu i-a explicat inculpatului dreptul de a cere numirea unui expert recomandat de el pentru a participa la efectuarea expertizei, iar întrebarea propusă pentru expertiză (care diferă de întrebarea ofi-

țerului de urmărire penală) nu a fost remisă expertului conform prevederilor art. 144 alin. (2) CPP, fiind respinsă în mod neîntemeiat, după efectuarea expertizei tehnice auto, prin ordonanța din 24.05.2007, pe motiv că „... demersul apărătorului și inculpatului are ca scop împiedicarea desfășurării cu succes a urmăririi penale...”.

Expertiza tehnică auto a fost efectuată la 23.05.2007, de către doi experți din partea acuzării și niciunul din partea apărării, iar concluzia specialistului tehnic auto A. C., din care rezultă că inculpatul nu avea posibilitatea tehnică de a evita tamponarea pietonului M. B., ambele instanțe: de fond și de apel, fără argumentarea soluției, nu au reținut-o ca probă, la baza sentinței, ca probă, fiind pus raportul de expertiză tehnică auto nr. 145 din 23.05.2007, fără efectuarea unei expertize suplimentare.

În ședința de judecată a instanței de fond, la 12 octombrie 2007, avocatul Gh. L. și inculpatul Z.I. au înaintat al treilea demers cu privire la efectuarea unei expertize suplimentare, însă instanța de judecată l-a respins în mod neîntemeiat, printr-o încheiere protocolară.

Conform art. 141 alin. (2) CPP, organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, precum și instanța de judecată, la cererea oricăreia dintre părți, dacă constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, dispune efectuarea unei expertize.

Conform art. 148 alin. (2) CPP, în cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei poate participa și primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.

Ca date inițiale despre pieton, puse la baza raportului de expertiză tehnică auto, ofițerul de urmărire penală a prezentat rezultatele experimentului efectuat în procedura de urmărire penală la 19.05.2007, prin care s-a constatat „*timpul în care pietonul a parcurs distanța din momentul declanșării pericolului pentru mișcare pînă la momentul tamponării, sec. – 6,0-6,2*”.

Aceste date au o importanță esențială și pot influența direct concluzia experților.

Din procesul-verbal privind desfășurarea experimentului în procesul de urmărire penală, nu rezultă unde a fost efectuat acest experiment: în curtea CGP, mun. Chișinău, str. Tighina 6, sau la locul accidentului rutier, pe partea carosabilă a bulevardului Gagarin, mun. Chișinău, deasupra trecerii subterane, unde traficul rutier este permanent destul de intens și trecerea pietonilor este strict interzisă.

Instanțele ierarhic inferioare nu s-au pronunțat asupra legalității și temeiniciei acestui experiment și asupra rezultatelor obținute, neluând în considerație și alte circumstanțe importante, și anume că, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 931 din 21.05.2007, victima M. B., înainte de deces, se afla în stare de ebrietate alcoolică gravă, iar într-o astfel de situație, mișcările persoanei nu pot fi bine orientate și sînt imprevizibile.

Cerințele pct. 45 al Regulamentului circulației rutiere nu presupun în mod exclusiv că, pentru orice accident rutier, vina revine conducătorului auto și, în cazul concret, era necesar să se țină cont, în primul rînd, de faptul că acțiunile lui M. B., care a traversat partea carosabilă a bulevardului Gagarin, mun. Chișinău, în stare de ebrietate alcoolică gravă, într-un loc nepermis, au dus la accidentarea sa.

Alegerea vitezei de deplasare a automobilului, în afara cerințelor relatate în pct. 45 al Regulamentului circulației rutiere, presupune și necesitatea deplasării fără crearea de obstacole pentru alți participanți la traficul auto și, în cazul dat, nu au fost depășite limitele respective, conducătorul auto fiind în drept să se bazeze pe respectarea regulilor și din partea pietonilor, nefiind obligat să prevadă încălcarea acestora din partea altor persoane.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-481/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Dreptul la apărare a fost încălcat.

Articolul 17 alin. (3), art. 66 alin. (1), (2) pct. 5), alin. (4), art. 71 alin. (1), (2), art. 322 alin. (1) Cod de procedură penală prevăd următoarele drepturi procesuale:

Instanța este obligată să asigure inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe. Renunțarea la apărător poate fi acceptată de către instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat. Admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către instanță prin hotărîre motivată. Exercițarea de către inculpat a drepturilor de care dispune sau renunțarea lui la aceste drepturi nu poate fi interpretată în detrimentul lui și nu poate avea consecințe nefavorabile pentru el. La examinarea apelului, prezența apărătorului este obligatorie. Dacă instanța de apel a judecat cauza în lipsa apărătorului, decizia acesteia se casează cu trimiterea cauzei pentru rejudecare în aceeași instanță judecătorească.

Ignorînd aceste prevederi legale, instanța de apel nu a soluționat, printr-o încheiere motivată, demersul inculpatului privind chestiunea ce viza participarea apărătorului și a examinat apelul inculpatului în lipsa unui apărător ales sau care acordă asistență juridică garantată de stat.

Rezultă că instanța de apel a încălcat în mod vădit dreptul inculpatului la apărare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-122/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Recurs admis: au fost încălcate art. 3 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 19, art. 24, art. 26 ale Codului de procedură penală.

Atunci cînd o persoană face o afirmație credibilă că ea, aflîndu-se sub controlul poliției, a fost maltratată, ceea ce constituie o încălcare a prevederilor art. 3 al Convenției Europene, verificarea acestor fapte implică desfășurarea unei investigații oficiale efective.

În conformitate cu art. 12 și 13 ale Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 10.12.1984, la care Republica Moldova a aderat la 31 mai 1995, fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca autoritățile sale competente să procedeze imediat la o anchetă imparțială, ori de cîte ori există motive întemeiate de a crede că pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa a fost comis un act de tortură, măsuri pentru ca orice persoană care pretinde că a fost supusă torturii pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa să aibă dreptul de a prezenta o plîngere în fața autorităților competente ale statului respectiv, care vor proceda imediat, în mod imparțial, la examinarea cazului.

Prin urmare, în speță, dreptul condamnatului de a nu fi supus torturii și de a beneficia de o investigație efectivă a plîngerilor privind aplicarea torturii, identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile a fost încălcat, astfel a avut loc o încălcare a art. 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, petiționarul S.O. fiind lipsit de posibilitatea de a se adresa instanței referitor la pretensele violări ale drepturilor și libertăților protejate – dreptul la un recurs efectiv.

Se relevă că instanțele de fond și de apel, la judecarea cauzei, nu au respectat principiul contradictorialității în procesul penal, prevăzut de art. 24 CPP.

Pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei penale, inculpatul S.O. și apărătorul acestuia au solicitat efectuarea unei expertize pentru constatarea fap-

tului că S.O. s-a aflat în stare de afect, deoarece el, aflându-se în bar, a fost atacat de către partea vătămată S.V. și ruda acestuia, C.A., fiind lovit cu o sticlă de bere în cap, bătut cu picioarele și tăiat cu cuțitul la mână, și, ca rezultat, a fost internat de către polițiști în spitalul raional Ungheni în aceeași seară, la 13.08.2006, la ora 22.45 – fapte descrise în raportul de examinare medico-legală nr. 381 din 15.08.2006, prin care s-a constatat că lui S.O. i-au fost cauzate: plagă tăiată în regiunea antebrăului drept cu un obiect tăietor, excoriații în regiunea capului, echimoză în regiunea articulației genunchiului stâng, traume cranio-cerebrale, care se referă la vătămări corporale ușoare.

Prin ordonanța din 07.09.2006, ofițerul de urmărire penală a dispus efectuarea expertizei psihiatrice legale în privința lui S.O., fără efectuarea acțiunilor premergătoare prevăzute de art. 145 CPP, anexînd la dosar un proces-verbal fictiv privind informarea despre dispunerea efectuării expertizei (numele inculpatului lipsește), datat în 07.09.2006, care nici nu a fost inclus în borderoul dosarului.

Expertiza psihiatrică legală în privința lui S.O. a fost efectuată la 26.09.2006, raportul fiind comunicat la 24.10.2006 inculpatului S.O. și apărătorului acestuia, care au semnalat că de ordonanța de dispunere a efectuării expertizei din 07.09.2006 au luat cunoștință după finalizarea expertizei, la 24.10.2006; totodată, și-au expus dezacordul cu concluziile experților și au indicat că ei au fost lipsiți de dreptul de a pune întrebări experților, iar în ordonanța de dispunere a efectuării expertizei, ofițerul de urmărire penală nu a descris circumstanțele esențiale în care s-a aflat S.O. la momentul conflictului cu partea vătămată S.V. – fapte descrise în raportul de examinare medico-legală nr. 381 din 15.08.2006, care puteau influența concluziile experților.

Acceptînd obiecțiile inculpatului S.O. și ale apărătorului acestuia, ofițerul de urmărire penală a dispus la 25.10.2006 efectuarea expertizei suplimentare în privința lui S.O., dar, la fel, fără efectuarea acțiunilor premergătoare prevăzute de art. 145 CPP, notificarea părților fiind îndeplinită la 26.10.2006, iar inculpatul și apărătorul în mod repetat și-au exprimat dezacordul său, în sensul că ordonanța de dispunere a expertizei nu cuprindea unele circumstanțe importante, descrise în raportul de examinare medico-legală nr. 381 din 15.08.2006, care confirmă că inculpatul se afla în stare de legitimă apărare, în timp ce S.V. și ruda acestuia, C.A., l-au agresat, cauzîndu-i multiple leziuni corporale.

Contraexpertiza psihiatrică legală staționară în privința lui S.O. a fost efectuată la 25.10.2006, cu participarea experților E.C. (raportor) și V.N., care *anterior au participat la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor* în raportul de expertiză din 26.09.2006.

Potrivit art. 19 alin. (1) CPP, orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, de către o instanță independentă și imparțială, care va acționa în conformitate cu acest cod.

În apelul declarat de inculpatul S.O., s-a invocat că, la examinarea cauzei în instanța de fond, judecătorul care instrumenta cauza nu a fost imparțial și, în prezența martorilor, în ședința de judecată i-a spus că va fi condamnat la 12 ani închisoare, însă, în pofida acestui fapt, cererea de recuzare a judecătorului a fost în mod neîntemeiat respinsă.

După cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată, inculpatul a declarat că a înaintat în apărarea sa mai multe cereri cu privire la maltratare, însă acestea nu au fost primite, iar judecătorul V.M. i-a spus că va fi condamnat la 12 ani închisoare și, din acest motiv, el a solicitat recuzarea judecătorului. La examinarea cererii de recuzare de către alt judecător, procurorul a confirmat că plîngerile inculpatului deja au fost anexate la dosar, iar judecătorul a cărui recuzare s-a solicitat „... i-a explicat acestuia numai pedeapsa prevăzută de articolele învinuirii”.

Conform art. 26 alin. (3) CPP, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii și, mai mult ca atât, să-i explice inculpatului „...pedeapsa prevăzută de articolele învinuirii”.

În astfel de circumstanțe, se constată că inculpatul S.O., contrar și prevederilor art. 6 al Convenției Europene, nu a beneficiat de un proces echitabil și de o judecată imparțială, iar instanța de apel nici nu s-a pronunțat asupra acestui motiv invocat în apelul inculpatului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-919/08 din 9 septembrie 2008)

* * *

Recurs admis: a fost încălcat art. 16 CPP.

Potrivit art. 16 CPP, persoana care nu posedă sau nu vorbește limba de stat are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului, să vorbească în fața organului de urmărire penală și în instanța de judecată prin interpret. Actele procedurale ale organului de urmărire penală și cele ale instanței de judecată se înmînează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaște, în modul stabilit de Codul de procedură penală.

În cadrul urmăririi penale, aceste prevederi legale au fost respectate și inculpatului Z.I. i-a fost înmînat rechizitoriul în limba rusă, iar toate acțiunile procesuale au fost efectuate cu participarea interpretului.

La judecarea cauzei în instanța de fond, interogarea inculpatului Z.I. a fost efectuată fără participarea interpretului, iar procesul-verbal nici nu a fost semnat de grefier. Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 19.10.2007, interpretul, de asemenea, nu a participat, a fost înlocuit grefierul, i s-a oferit ultimul cuvânt inculpatului, apoi judecătorul s-a retras în camera de deliberare și a pronunțat sentința, fără a se indica în procesul-verbal dacă a fost pronunțat dispozitivul sau sentința redactată și faptul că inculpatului i-a fost explicat în limba rusă conținutul sentinței, modul și termenul de atac.

În continuare, în materialele cauzei penale, lipsesc date despre înmînarea inculpatului Z.I. a copiei sentinței redactate din 19.10.2007 în limba rusă. Nu există copia sentinței tradusă în limba rusă, fiind tradusă cererea de apel din limba rusă în limba de stat. Instanța de apel nu s-a pronunțat în privința acestor încălcări procesuale.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-481/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Conform art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană, redeschiderea procesului penal poate avea loc dacă fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată.

Astfel, se constată că, în cauza privindu-l pe C.T., au fost pronunțate două hotărîri irevocabile, prin care a fost menținută condamnarea sa și respinsă cererea de revizuire, nefiind stabilit viciul fundamental care ar putea afecta hotărîrile pronunțate. În atare situație, nu s-au constatat temeuri de casare a încheierii atacate, drept urmare recursul în anulare se declară inadmisibil.

Argumentele recurentului precum că a depus plîngerea în termen, Colegiul, la fel, le respinge ca neîntemeiate. Or, potrivit pct. 5.6 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, plîngerea împotriva acțiunilor organului de urmărire penală sau ale organului care exercită activitate operativă de investigații poate fi înaintată, în termen de 10 zile de la data cînd persoana a aflat despre încălcarea dreptului său, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea. Dacă se atacă o hotărîre a organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate operativă de investigații, la plîngere se anexează copia hotărîrii atacate

sau se menționează rechizitele acestei hotărâri, dacă organul respectiv nu a înmînat persoanei în cauză copia acesteia.

Astfel, termenul de 10 zile curge din momentul cînd persoana a aflat despre încălcarea dreptului său, și nu din momentul înmînării copiei de pe actul prin care s-a încălcat un anumit drept.

Potrivit materialelor cauzei, petiționarul C.T. a depus plîngerea la 11.04.2008, solicitînd ca termenul de 10 zile să fie calculat de la data înmînării copiei de pe ordonanța procurorului ierarhic superior – 09.04.2008. Însă, conform materialelor dosarului de refuz, C.T. a fost înștiințat la 07.12.2007 despre emiterea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale, dînsul neinvocînd motive întemeiate privind omiterea termenului stabilit de art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală. Astfel, și din acest punct de vedere recursul în anulare se va respinge ca inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1358/08 din 19 noiembrie 2008)

* * *

***Non bis in idem*, art. 22 al Codului de procedură penală.**

După cum rezultă din materialele cauzei, drept temei pentru efectuarea urmăririi penale în cauza penală, care face obiectul actualei examinări în ordine de recurs, a servit ordonanța din 11.05.2005 privind disjungerea materialelor acesteia din cauza penală nr. 2003127003.

Urmărirea penală în cauza penală nr. 2003127003 a fost efectuată de către Procuratura r-nului Drochia, care, prin învinuirea formulată în rechizitoriu, la 26.05.2005, a tras-o pe L.A. la răspundere penală pentru săvîrșirea traficului de ființe umane în privința lui I.F., încadrîndu-i acțiunile infracționale în prevederile art.165 alin.(2) lit.b), d) CP.

Concomitent, urmărirea penală și în cauza penală nr. 2003127002 a fost efectuată de către Procuratura r-nului Drochia, care, prin învinuirea formulată în rechizitoriul întocmit la 11.08.2003, i-a tras pe soții L. A. și L. O. la răspundere penală pentru trafic de ființe umane cu participarea lui O.C. și D.B., încadrîndu-le acțiunile în prevederile art.165 alin.(2) lit.b), d) Cod penal.

Cauza penală cu nr. 2003127002 a fost expediată Judecătoriei Drochia, pentru examinare în fond.

Prin încheierea din 17.02.2004, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a strămutat cauza penală nr. 2003127002 privind învinuirea soților L. A. și L. O. de la Judecătoria Drochia la Judecătoria Sîngerei.

Prin încheierea Judecătoriei Sîngerei din 13.06.2005, la această cauză penală a fost conexasă cauza penală nr. 2003127003 privind învinuirea lui L. A., din care inițial, la data de 11.05.2005, a fost disjunsă într-o procedură penală separată cauza în privința lui L. O. pe episodul traficului de ființe umane cu participarea lui I.F., cele două cauze penale fiind dispuse spre judecare într-o procedură unică, atribuindu-i-se numărul de înregistrare 1-29.

Prin sentința Judecătoriei Sîngerei din 14.03.2006, L. A. a fost condamnată pe cele două episoade conform învinuirii formulate de organele de urmărire penală, acțiunile ei fiind încadrate în prevederile art. 220 alin.(2) CP.

Prin aceeași sentință, L. O. a fost recunoscut culpabil și condamnat în baza învinuirii formulate pe episodul cu participarea lui O.C. și D.B., totodată reținându-se în sarcina lui și episodul referitor la partea vătămată I.F., acțiunile lui, la fel, fiind încadrate în prevederile art. 220 alin.(2) CP.

La 1 noiembrie 2006, judecînd apelul inculpatului L.O. declarat împotriva sentinței Judecătoriei Sîngerei din 14.03.2006, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți, descriind fapta criminală, a considerat-o ca fiind dovedită; de asemenea, a reținut în sarcina inculpatului L. O. episodul referitor la partea vătămată I.F., indicînd următoarele: „*Tot inculpatul L. O., în urma înțelegerii prealabile cu L. A., cu scopul de a trage foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană, a recrutat-o pe I.F. din s. Șaptebani, raionul Rîșcani, au adus-o în or. Sîngerei și au adăpostit-o în casa părinților lui L. A., au transportat-o în or. Chișinău, de unde prin intermediul lui R.P. au dus-o la Moscova, unde victima a fost adăpostită în apartamentul soților L.*”. Prin decizia nominalizată, apelul declarat de inculpatul L.O. a fost admis, sentința Judecătoriei Sîngerei din 13.06.2005 fiind casată, cu adoptarea unei hotărîri noi, prin care acțiunile lui, iar prin extindere și ale lui L. A., au fost reîncadrate în prevederile art. 220 alin. (1) CP, stabilindu-i-se lui L. O. pedeapsa cu amendă în mărime de 200 de unități convenționale, ceea ce constituie 4.000 de lei, iar lui L. A. – 2 ani închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 1 an conform prevederilor art. 90 CP.

Circumstanțele cauzelor penale expuse mai sus denotă faptul că inculpatul L. O., prin sentința Judecătoriei Sîngerei din 13.06.2005, a fost recunoscut culpabil și condamnat inclusiv pe episodul traficului de ființe umane cu participarea lui I.F., învinuirea în această parte nefiindu-i formulată prin rechizitoriile adoptate la 11.08.2003 și 26.05.2005. Învinuirea referitoare la acest episod i-a fost formulată inculpatului L.O. la 31.07.2006, cauza penală cu rechizitoriul adoptat fiind expediate pentru judecare în fond la Judecătoria Drochia, care nu a verificat toate circumstanțele cauzei.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-65/2008 din 26 februarie 2008)

* * *

Recurs admis. Instanța de apel incorect a substituit concluzia specialistului nu prin concluzia expertului, ci prin depozițiile părților vătămate, ale inculpatului și ale unor martori, manifestându-se în favoarea apărării.

Din conținutul deciziei contestate, rezultă că instanța de apel, în cauză, nu a respectat prevederile legale stricte, nu a efectuat analiza cuvenită a probelor pe care procurorul le-a înaintat în sprijinul acuzării și, în expunerea argumentărilor sale, a formulat doar niște concluzii de ordin general, or, instanța era obligată să indice și să dezvăluie motivele pentru care respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

În acest context, se evidențiază că instanța de apel, în lipsă de argumentare legală, a respins concluzia specialistului tehnic auto traseologic K.A. din 10 mai 2004 printr-o frază eronată: „opinia specialistului nu substituie concluzia expertului”, care nu poate fi considerată ca răspuns la dezacordul procurorului că, în atare situație, instanța de fond a substituit opinia specialistului cu depozițiile părților vătămate, ale unor martori și exclusiv cu declarațiile inculpatului P.V.

Mai mult ca atât, instanțele ierarhic inferioare au trecut cu vederea că, în procesul cercetărilor efectuate de specialistul tehnic auto traseologic K.A., care au stat la baza concluziei sale din 10 mai 2004, au participat părțile implicate în accidentul rutier, inclusiv P.V. cu apărătorul său ales, iar după finisarea concluziei, inculpatul P.V. personal a scris și a semnat că este de acord cu concluzia specialistului tehnic auto traseologic.

Conform art. 93 CPP, în calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul unor mijloace, inclusiv constatările tehnico-științifice și medico-legale.

Instanța de recurs conchide că actul procedural efectuat în cadrul urmăririi penale și considerat de părți ca fiind o „concluzie a specialistului tehnic auto traseologic” prevăzută de art. 87 CPP este, de fapt, un raport de constatare tehnico-științifică în sensul art. 141 CPP, efectuat în condițiile art. 139-140 CPP, la demersul organului de urmărire penală, fiind puse două întrebări pentru soluționare, în rezultatul căreia se poate stabili persoana vinovată de accidentul rutier.

Conform art. 141 alin. (2) CPP, organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, precum și instanța de judecată, la cererea oricăreia dintre părți, dacă constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, dispune efectuarea unei expertize.

Deci, în astfel de circumstanțe, instanța de apel, după cum a invocat în recurs procurorul, incorect a substituit concluzia specialistului nu prin concluzia exper-

tului, ci prin depozițiile părților vătămate, ale inculpatului și ale unor martori, manifestându-se în favoarea apărării, contrar principiului contradictorialității, prevederilor art. 24 alin.(2) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-593/08 din 27 mai 2008)

* * *

Recurs admis: art. 24 al Codului de procedură penală a fost încălcat.

Instanța de apel nu a respectat în deplină măsură prevederile legale sus-menționate, în sensul că, respingînd apelul acuzatorului de stat și menținînd sentința, nu i-a acordat procurorului posibilitatea de a prezenta probe suplimentare în sprijinul învinuirii înaintate lui N.B., încălcînd principiul contradictorialității în procesul penal, stipulat în art. 24 Cod de procedură penală, făcînd o evaluare și o apreciere vădit neconcordanță a probelor prezentate în sprijinul învinuirii, fapt ce s-a reflectat în soluția pronunțată, prin care s-a comis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-413/10 din 25 mai 2010)

* * *

Recurs admis. Articolul 24 al Codului de procedură penală.

Instanța de apel, motivîndu-și soluția de condamnare, a făcut trimitere la probele enunțate în textul sentinței primei instanțe, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel. Astfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată din 21.04.2009, lipsesc mențiuni cu privire la citirea documentelor, iar din cei 10 martori indicați în lista probelor, nu a fost interogat niciunul.

Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele cercetate de instanța de fond dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Instanța de apel, rejudecînd cauza și pronunțînd o hotărîre de condamnare, trebuia să verifice probele care au fost puse de instanța de fond la baza sentinței de achitare și să le respingă în mod motivat. Astfel, instanța de recurs concluzionează că a avut loc o încălcare esențială a legii procesuale penale, cu elemente caracteristice erorii grave de fapt, întrucît, în urma examinării coroborate a mate-

rialului cauzei, rezultă un viciu juridic la stabilirea temeiurilor de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului părții acuzării.

Acest viciu se exprimă prin modul de percepție și analiză a materialului probator al cauzei; în așa caz, decizia atacată prezintă deficiențe sub aspectul motivării, nefiind respectate cerințele stipulate de art. 414 alin. (2), 417 alin. (1) pct.8) Cod de procedură penală, ceea ce echivalează cu erori judiciare, ce s-au soldat cu adoptarea unei hotărâri ilegale, neîntemeiate și nemotivate.

Mai mult ca atât, condamnatul P.V., în ședința instanței de recurs, a declarat că nici el și nici avocatul său în bază de contract nu au fost legal citați în instanța de apel și că lui nu i s-a expediat copia apelului declarat de procuror, astfel instanța de apel, nerespectînd prevederile art. 412 alin. (3) și 242 Cod de procedură penală, a examinat cauza în lipsa lui.

Colegiul penal lărgit menționează că instanța de apel urma să se conducă de prevederile art. 321 alin.(6) CPP, potrivit cărora instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute de alin. (2) pct. 1) din acest articol numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată, fiind anunțată în căutare.

Însă, contrar prevederilor art. 321 alin. (5) CPP, instanța de apel nu i-a aplicat inculpatului o măsură preventivă și nu a dispus anunțarea în căutare a acestuia, iar din procesul-verbal al ședinței de judecată din 10.03.2009, rezultă că instanța de apel „... *pe loc a dispus amînarea examinării cauzei, oferindu-i procurorului termen pînă la 31.03.2009, ora 10.00, pentru aducerea forțată a inculpatului P.V. în ședința de judecată*”.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată din 31.03.2009, rezultă că instanța de apel, la demersul reprezentantului părții vătămate, pe motiv că nu se prezentase în ședință avocatul, a amînat examinarea cauzei pentru 14.04.2009, iar procurorul a prezentat instanței un raport întocmit de inspectorul de poliție, cu data de 27.03.2009, precum că inculpatul P.V., la acel moment, nu a fost găsit la domiciliu.

În continuare, pentru ședințele de judecată din 14 și 21 aprilie 2009, procurorul nu a prezentat instanței nicio informație cu privire la citarea inculpatului și, după cum a menționat inculpatul P.V., el a fost arestat la domiciliu la 5 mai 2009, peste puțin timp după adoptarea deciziei Curții de Apel Chișinău.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-89/10 din 26 ianuarie 2010)

* * *

Recurs admis. Articolul 24 al Codului de procedură penală.

Instanța de fond a reiterat depozițiile inculpatei și ale 4 martori, în care se conțineau informații contradictorii, și a specificat că vinovăția inculpatei este confirmată și prin probe scrise concrete, precum și prin „*alte documente*”, însă nu a efectuat analiza și aprecierea fiecărei probe din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar a tuturor probelor în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

... Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, iar decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cere art. 435 CPP, întrucât o asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs.

Ignorînd prevederile legale, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentelor invocate de avocat în apelul său și, referindu-se în partea descriptivă a deciziei sale la depozițiile inculpatei, ale martorilor, invocînd probele scrise conținute în dosar și „*alte documente*”, și-a întemeiat concluziile sale pe probele cercetate de prima instanță, fără a le verifica în ședința de judecată și fără a le reflecta în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Rezultă că instanța de apel a încălcat în mod vădit principiul contradictorialității în procesul penal, al egalității în drepturi a părților participante la judecarea cauzei: privind accesul la procedura de verificare și cercetare a probelor enunțate și susținerea pozițiilor lor în raport cu probele administrate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-211/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Decizia recurată a fost casată: la judecarea cauzei, instanța nu exprimă alte interese decît interesele legii.

La baza soluției adoptate în favoarea lui M.V., au fost puse documente semnate de M.I., prezentate de partea apărării în copii, precum că primăria satului a refuzat primirea la balanță a conductei de gaze, a cazangeriei și a telefonizării, pe motiv că nu are bani și lucrători pentru a le întreține. În ședință, M.I. a negat autenticitatea celor expuse, însă declarațiile lui și ale martorilor acuzării au fost apreciate critic.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-627/08 din 24 iunie 2008)

* * *

Recurs respins. Articolul 24 al Codului de procedură penală.

Afirmația procurorului precum că instanțele ierarhic inferioare au fost obligate să înainteze și să verifice versiunea precum că omorul a fost comis și de alte persoane, iar inculpatul a luat vinovăția asupra sa contravine principiului contradictorialității în procesul penal, stabilit în art. 24 Cod de procedură penală, potrivit căruia urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sînt separate și se efectuează de diferite organe și persoane, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decît interesele legii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-109/08 din 16 ianuarie 2008)

* * *

Instanța de apel, la judecarea cauzei, nu a respectat principiul contradictorialității în procesul penal, prevăzut de art. 24 al Codului de procedură penală.

Pe parcursul cercetării judecătorești, au fost efectuate două expertize medico-legale.

Prin încheierea instanței de fond din 23.08.2005, s-a dispus efectuarea *expertizei medico-legale în comisie*, fiind prezentat și anexat la dosar raportul de expertiză medico-legală în comisie din 23.08.2005.

Prin încheierea instanței de fond din 25.09.2006, s-a dispus efectuarea *expertizei medico-legale repetate în comisie*, fiind prezentat și anexat la dosar raportul de expertiză medico-legală în comisie din 25.09.2006, efectuată de aceiași experți: G.M., B.A., B.T.

Se concluzionează că acești trei experți au efectuat consecutiv două expertize medico-legale în comisie, iar acuzatorul de stat a solicitat efectuarea contraexpertizei în sensul art. 148 alin. (2) CPP.

Însă instanța de apel a respins în mod neîntemeiat demersul procurorului prin încheierea din 13.09.2007.

Este de menționat și faptul că, în aceste rapoarte de expertiză, s-a constatat prezența a patru tipuri de leziuni corporale cauzate părții vătămate C.I.:

- comoție cerebrală;
- plagă pe partea dorsală a nasului;

- fractură deschisă a oaselor dorsale cu dislocarea fragmentelor;
- o echimoză în regiunea toracică din dreapta;

concluziile experților fiind bazate pe rapoartele de expertiză medico-legală din 19.10.2004 și 18.01.2005, efectuate de expertul C. P., dar în aceste rapoarte de expertiză, expertul constatare și al cincilea tip de leziuni corporale: „traumă cranio-cerebrală acută”, care nu a făcut obiectul examinării în rapoartele de expertiză medico-legală în comisie din 23.08.2005 și din 25.09.2006, astfel experții nu s-au pronunțat în privința timpului apariției „traumei cranio-cerebrale acute” și a „comoției cerebrale”.

Totodată, experții au concluzionat că „fractura deschisă a oaselor dorsale cu dislocarea fragmentelor” i-a fost *recent cauzată* victimei, dar constatarea acestei traume poate fi realizată doar prin investigații radioscopice.

Investigații radioscopice au fost efectuate la 19.10.2004, fiind descrise în fișa medicală a victimei, constatându-se că nu există fracturi ale coastelor, dar există „o recentă fractură deschisă a oaselor dorsale cu dislocarea fragmentelor”. Aceste circumstanțe sînt descrise în raportul de examinare medico-legală nr. 214/1 din 19.10.2004, asupra acestora experții nu s-au pronunțat, iar concluziile lor sînt contradictorii.

Astfel, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art. 148 alin (2) CPP care stipulează:

„În cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea acestei expertize se poate pune și chestiunea autenticității metodelor utilizate anterior. În ordonanță sau în încheierea prin care s-a dispus contraexpertiza trebuie să fie concretizate motivele efectuării ei. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei poate participa și *primul expert pentru a da explicații*, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor”.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-430/08 din 15 aprilie 2008)

* * *

Cerere de strămutare respinsă.

În cerere, apărătorul I.V. menționează că instanța judecătorească ar putea fi influențată de către primarul comunei, dl C.Gh., prin intermediul conducerii raionului Hîncești, cu care este în relații foarte bune. ...

Prin urmare, motivul invocat de apărătorul I.V. nu poate servi ca temei de strămutare a cauzei nominalizate pentru judecare la altă judecătorie egală în grad.

Totodată, în cazul în care vor apărea cazuri de incompatibilitate prevăzute de art. 33 Cod de procedură penală, acestea urmează a fi soluționate în ordinea prevăzută de art. 34-35 Cod de procedură penală.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-2/2008 din 15 ianuarie 2008)

* * *

Cerere de strămutare nemotivată.

În cererea depusă după începerea cercetării judecătorești, inculpatul F.C. și apărătorul A.M. menționează că instanța judecătorească ar putea fi influențată de către procurorul participant în calitate de acuzator de stat la examinarea cauzei respective în instanța de fond, indicînd că acesta din urmă îi consultă pe inculpații V. O. și A. F., preluînd rolul avocatului.

Articolul 33 Cod de procedură penală prevede situațiile în care prezumția de imparțialitate și obiectivitate ar putea fi pusă la îndoială.

Din materialele cauzei, rezultă că judecătorii în privința cărora a fost declarată recuzarea nu au participat anterior la judecarea cazului respectiv, nu au adoptat hotărîri în cauză, de aceea Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție nu constată situații de incompatibilitate a judecătorilor menționați.

De asemenea, astfel de circumstanțe nu au fost invocate nici în cererea de strămutare.

Mai mult ca atît, conform art. 26 alin. (1) Cod de procedură penală, judecătorul este independent la soluționarea cauzelor penale parvenite în adresa sa și se supune doar legii.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-33/2008 din 10 iunie 2008)

* * *

Judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii, or, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

După cum rezultă din actele cauzei, instanțele de fond și de apel le-au creat părților condiții necesare, cercetînd probele în condițiile în care au fost prezentate de acestea.

Altfel spus, acuzatorul de stat, ignorând jurisprudența în materie penală a Curții Europene a Drepturilor Omului și prevederile art. 24 Cod de procedură penală, care îl obligau, în cazul dat, să solicite în ședința de judecată a instanței de apel audierea persoanei achitate, a victimei și a martorilor din lista probelor în cauza penală și să solicite cercetarea altor probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, nu a susținut în acest sens acuzațiile penale în privința lui G.M. și s-a limitat doar la luarea de cuvânt în cadrul dezbaterilor judiciare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-70/10 din 16 martie 2010)

* * *

În partea descriptivă a sentinței atacate, judecătorul, la motivarea soluției sale cu privire la încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, a acceptat pe deplin concluziile procurorului din discursul dezbaterilor judiciare, care constituie 17 rînduri, și le-a transcris în sentință începînd cu fraza: „Aici aș dori să atrag atenția instanței asupra faptului că ...”

Mai mult decît atît, după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată, în temeiul art. 376 Cod de procedură penală, a fost terminată cercetarea judecătorească, însă în continuare, la 18 iulie 2007, pînă la anunțarea dezbaterilor judiciare, instanța a acceptat demersul procurorului și a anexat la dosar ordonanța de modificare a învinuirii aduse inculpatului, însă nu a dat citirii acesteia.

În dispozitivul acestei ordonanțe, procurorul, reîncadrînd acțiunile inculpatului P.N. din prevederile art. 324 alin. (3) lit.a) Cod penal în cele ale art. 190 alin. (2) lit. c) și d) Cod penal, a solicitat notificarea lui, cu înmînarea copiei acestei ordonanțe. În atare situație, instanța de fond era obligată să-i înmîneze inculpatului copia acestei ordonanțe în prezența avocatului, să-i acorde termen pentru pregătirea apărării, apoi să dispună audierea lui, să argumenteze refuzul său de a interoga martori din partea apărării.

Conform art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, [...] a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală în dreptate împotriva sa.

Orice acuzat are, în special, dreptul să fie informat în mod amănunțit asupra naturii și cauzei aduse împotriva sa, să dispună de timpul și de înlesnirile necesare

re pregătirii apărării sale, să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării.

În speță, se evidențiază faptul lezării acestor drepturi ale inculpatului P.N. la un proces echitabil, circumstanțele fiind descrise la pct. 6.1, 6.2, 6.3 ale prezentei decizii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-161/08 din 11 martie 2008)

* * *

Instanțele de fond și de apel au fost predispuse și greșit au acceptat concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului.

Organul de urmărire penală nu a concretizat în ordonanța de punere sub învinuire a inculpatului V.L. care act normativ prevede în mod obligatoriu prezentarea certificatului de la Organul Cadastral Teritorial cu privire la absența proprietății imobiliare, pentru modificarea contractului de închiriere a încăperii de locuit și reperfectarea ordinului de repartitie a încăperii de locuit.

Instanțele de fond și de apel, contrar prevederilor art. 26 alin. (3) CPP, au fost predispuse și greșit au acceptat concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului, astfel constatînd încălcarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit, aprobat prin Hotărîrea Sovietului Miniștrilor nr. 405 din 25.11.1987, în urma prezentării certificatului nr. 55 din 05.01.2004 eliberat de OCT Bălți, care i-a acordat inculpatului dreptul la modificarea contractului de închiriere a încăperii de locuit, reperfectarea ordinului de repartitie a încăperii de locuit și privatizarea acesteia.

Se concluzionează că asemenea certificate sînt *obligatorii la etapa inițială de punere la evidență* a cetățenilor care au nevoie de îmbunătățirea condițiilor de locuit și/sau *la etapa de primire* a unei încăperi de locuit din fondul de locuințe de stat – situație de drept prevăzută de Regulamentul cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit, aprobat prin Hotărîrea Sovietului Miniștrilor nr. 405 din 25.11.1987.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-382/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Cerere de strămutare respinsă: judecătorul este independent la soluționarea cauzelor penale parvenite în adresa sa și se supune doar legii.

În cazul dat, nu sînt prezente temeiuri ale strămutării. Motivele invocate de L.I. referitoare la faptul că T.A. răspîndește informații, atît prin intermediul locuitorilor municipiului, cît și prin intermediul mass-mediei, precum că are influență asupra judecătorilor Judecătoriei Bălți nu pot servi ca temei pentru strămutarea cauzei nominalizate, deoarece asemenea temeiuri nu sînt prevăzute de lege.

Răspîndirea unor asemenea informații, chiar dacă ar avea loc, nu poate afecta desfășurarea procesului de judecată și independența judecătorului, deoarece, conform prevederilor art. 26 alin. (1), (4) Cod de procedură penală, judecătorul este independent la soluționarea cauzelor penale și se supune doar legii, judecătorul judecă cauzele penale conform legii și propriei convingeri bazate pe probele cercetate în procedura judiciară respectivă și este obligat să se opună oricărui încercări de a exercita presiune asupra sa, inclusiv încercării de a exercita presiune prin răspîndirea informațiilor.

Circumstanțe ce ar pune la îndoială obiectivitatea judecătorilor din instanța menționată nu au fost prezentate Curții.

Mai mult ca atît, dacă partea vătămată va considera că există temeiuri din cele prevăzute de lege pentru a solicita recuzarea judecătorului căruia i se repartizează cauza, aceasta este în drept să facă o asemenea declarație, care va fi soluționată în conformitate cu prevederile art. 35 Cod de procedură penală.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-14/2010 din 18 mai 2010)

INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI ȘI COMPETENȚA LOR

* * *

Competența teritorială a judecătorului de instrucție la autorizarea acțiunilor de urmărire penală.

Conform art. 52 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, în cadrul urmăririi penale, procurorul conduce personal urmărirea penală și controlează legalitatea acțiunilor procesuale efectuate de organul de urmărire penală, inclusiv exercită atribuțiile prevăzute de articolul nominalizat.

Conform alin. (2) al normei vizate, procurorul procuraturii specializate (cea ce se referă și la cazul dat), precum și adjuncții lui, pe lângă atribuțiile prevăzute de alin. (1) menționat, în cadrul urmăririi penale exercită și alte atribuții cu titlu de control ierarhic.

Înaintarea demersurilor cu privire la legalizarea efectuării perchezițiilor la domiciliu, în birou, în automobil și a percheziției corporale de către procurorul anticorupție, B.P., nu contravine dispozițiilor art. 52 alin. (1) pct. 17 Cod de procedură penală, care prevede că el asistă la efectuarea oricărei acțiuni de urmărire penală sau o efectuează personal.

Înaintarea de către procuror a demersurilor cu privire la legalizarea efectuării perchezițiilor menționate și examinarea acestora de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, corespund cerințelor art. 300 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, care prevede că judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală și astfel de demersuri se examinează la locul efectuării urmăririi penale sau a măsurii operative de investigații.

Organ de urmărire penală se consideră Procuratura Anticorupție cu sediul în sectorul Buiucani, mun. Chișinău, de aceea la examinarea demersurilor nu a fost încălcată competența teritorială.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1538/08 din 23 decembrie 2008)

* * *

Instanțele, la judecarea cauzei, conform legii, din oficiu nu erau în drept să-și asume atribuțiile de acuzator.

În cazul în care procurorii, care, conform art. 53 alin.(1) pct.1) CPP, reprezintă acuzarea în numele statului și prezintă în ședința de judecată probele respective (în cazul dat, de învinuire), nu au insistat asupra prezentării acestor probe: de aducere a martorilor și a victimei, instanțele, la judecarea cauzei, conform legii, din oficiu nu erau în drept să-și asume atribuțiile de acuzator: de aducere în judecată a probelor de vinovăție a inculpaților.

În cazul când condamnatul, în propriul recurs, solicită casarea deciziei instanței de apel afectate de un viciu fundamental, cu menținerea sentinței de achitare legal adoptate de prima instanță, instanța de recurs nu este în drept să dispună rejudecarea cauzei în ordine de apel în favoarea părții acuzării. Or, sub acest aspect, observăm că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Cravenco contra Moldovei*, hotărârea din 15.01.2008, a subliniat că, deși nu este în poziția de a analiza calitatea practicii judecătorești a instanțelor naționale, ea consideră că, *deoarece retrimiteria cauzelor la rejudecare este în mod obișnuit dispusă ca rezultat al erorilor comise de instanțele ierarhic inferioare, repetarea unor asemenea retrimiteri în cadrul unuia și aceluiași proces dezvoltă o deficiență gravă a sistemului judecătoresc.*

Instanța de apel, pronunțând o nouă hotărâre, de condamnare a inculpatului B.R., și-a întemeiat soluția cu privire la vinovăția acestuia exclusiv pe declarațiile părții vătămate C.C.F.C. și ale martorilor C.Iu., C.I. R.V., R.Al., R.A., A.T., B.O., date citirii în ședința de judecată în absența lor, cu toate că ultimii 5 martori au domiciliul în mun. Bălți, iar procurorul nu a solicitat audierea acestora.

Mai mult ca atât, instanța de apel a pus la baza hotărârii de condamnare a lui B.R., în calitate de probe decisive, procesele-verbale de audiere în calitate de martor a soției acestuia, B.O., și procesul-verbal de confruntare a acesteia cu martorul R.Al., însă B.O. nici nu a fost interogată de către prima instanță, deoarece ea a refuzat să se prezinte în ședința de judecată și să facă declarații împotriva soțului său – drept reglementat de prevederile art. 21, 90 alin.(11), 105 alin.(7) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-97/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Judecătorul de instrucție și-a depășit limitele competenței, inclusiv atunci când s-a pronunțat asupra fondului cauzei, constatînd vinovăția pietonilor în săvîrșirea accidentului.

Conform prevederilor art. 313 alin.(1) Cod de procedură penală, bănuitul, învinuitul, apărătorul, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane, drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate, sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție orice acțiune și act ilegal al organului de urmărire penală, prevăzut în alin.(2) al articolului nominalizat, însă printre aceste acțiuni și acte, nu se găsește și acțiunea procurorului de emitere a ordonanței de pornire a urmăririi penale, precum și ordonanța de pornire a urmăririi penale. Această lege, de asemenea, nu prevede posibilitatea de a ataca ordonanțele privind anularea ordonanțelor de neîncepere a procesului penal.

O astfel de posibilitate în mod nejustificat ar tergiversa procedura penală și ar îngreuna accesul liber la justiție, prevăzut de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 19 Cod de procedură penală.

În susținerea celor menționate, urmează de invocat și prevederile art. 51 alin. (1) și 52 alin.(1) pct.1) CPP, conform cărora procurorul este persoana cu funcție de răspundere care, în limitele competenței sale, exercită în numele statului urmărirea penală și pornește urmărirea penală, astfel emiterea unei asemenea ordonanțe urmărește scopul exercitării anume a acestei atribuții, cu care procurorul este abilitat. Limitarea procurorului în exercitarea acesteia ar însemna curmarea activității acestuia la o etapă a urmăririi penale și, în continuare, excluderea posibilității ca persoana vinovată să poarte răspundere pentru infracțiunea săvîrșită.

Colegiul penal lărgit enunță că practica judiciară, în atare situații, reglementează posibile soluții, ce pot fi adoptate de către instanțele judecătorești, care diferă de concluzia la care s-a ajuns prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 10 ianuarie 2008.

Astfel, Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, în pct.5.3, stabilește că nu sînt pasibile de atacare, de regulă, hotărîrile privind pornirea urmăririi penale, iar pornirea urmăririi penale este definită ca procedeu legat de desfășurarea urmăririi penale, care nu afectează prin sine însăși drepturi sau libertăți constituționale, ci este o măsură procesuală necesară într-o societate democratică, care are ca scop asigurarea măsurilor eficiente de luptă cu criminalitatea.

Mai mult, la emiterea ordonanței din 01.11.2007, prim-adjunctul Procurorului General a pus la baza acesteia faptul că circumstanțele accidentului au fost cercetate superficial, iar faptei i s-a dat o apreciere incorectă, fiind dispusă în mod nefondat neînceperea urmăririi penale, conchizându-se că nu a existat în fapt cauza care a determinat emiterea ordonanței din 05.04.2007.

În această privință, se constată că de către procuror au fost respectate prevederile art. 274 alin. (7) CPP, conform cărora, dacă ulterior se constată că nu a existat circumstanța pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale, procurorul ierarhic superior anulează ordonanța și dispune începerea urmăririi penale.

Colegiul conchide că atât prevederile Codului de procedură penală, cât și practica judiciară exceptează ordonanțele procurorului de pornire a urmăririi penale de la controlul judecătorului de instrucție în condițiile art. 313 CPP, prin urmare judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, la pronunțarea încheierii din 10 ianuarie 2008 în privința lui E.D., și-a depășit competența.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-514/08 din 10 iunie 2008)

* * *

A fost admisă cererea de strămutare pe motivul că instanța de judecată nu dispune de judecător pentru a judeca cauza penală.

Președintele interimar al Judecătoriei Basarabeasca a înaintat o cerere, prin care a solicitat strămutarea judecării cauzei penale în privința inculpatului C.V., învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, la altă judecătorie egală în grad, din motivul că instanța de judecată nu dispune de judecător pentru a judeca cauza penală menționată.

Verificând cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi admisă din următoarele considerente:

Conform art. 46 alin. (1) Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Din materialele cauzei, rezultă că judecătorul G.B., îndeplinind funcțiile judecătorului de instrucție, la data de 10 martie 2008, a examinat demersul procurorului privind aplicarea arestului preventiv în privința inculpatului, iar judecătorului V.C. i-au expirat împluternicirile și, astfel, instanța nu dispune de judecător pentru a judeca în fond cauza penală menționată.

În aceste împrejurări, ținând cont de prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de judecată din Basarabeasca nu dispune de judecător pentru a judeca în fond cauza penală menționată, fapt ce prezumă necesitatea strămutării acesteia pentru judecare la altă judecătorie egală în grad.

Pentru aceste motive, în conformitate cu prevederile art. 46-49 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție admite cererea de strămutare.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-2/2009 din 3 septembrie 2009)

* * *

A fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea de strămutare a cauzei penale în care, drept motiv, se invocă faptul că există îndoieli privind imparțialitatea instanței de judecată, or, procurorul care urmează să participe la judecarea cauzei penale menționate este ginerele președintelui Judecătoriei.

Avocatul T.T. a înaintat cerere, prin care a solicitat strămutarea judecării cauzei penale, pe motivul că se îndoiește de imparțialitatea instanței de judecată, invocând că procurorul care urmează să participe la judecarea cauzei penale menționate este ginerele președintelui judecătoriei. În astfel de circumstanțe, avocatul consideră că procesul penal nu se va desfășura obiectiv și complet, astfel fiind posibilă pronunțarea unei sentințe ilegale.

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție constată că, potrivit art. 26 Cod de procedură penală, la înfăptuirea justiției în cauzele penale, judecătorii sînt independenți și se supun numai legii, judecătorii judecă cauzele doar în baza legii și în condiții care exclud orice presiune asupra lor. Dacă chiar și ar fi parvenit cauza menționată în cerere la instanță, argumentul invocat de autorul cererii de strămutare nu poate servi ca temei pentru strămutare, deoarece relațiile de rudenie între procuror și președintele instanței nu pot afecta imparțialitatea judecătorului care, eventual, ar putea judeca cauza respectivă. În cazul în care pot apărea circumstanțe de incompatibilitate a unui judecător concret de a judeca o cauză, acestea pot fi soluționate prin procedura prevăzută de art. 33-35 Cod de procedură penală.

În asemenea condiții, Colegiul penal consideră că cererea de strămutare urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-5/2009 din 3 februarie 2009)

* * *

A fost admisă declarația de abținere în legătură cu faptul participării anterioare a judecătorilor la judecarea în ordine de recurs a încheierii privind prelungirea arestului preventiv.

Abținerea este declarată de judecătorii Curții de Apel: I.D., G.V. și N.B., în legătură cu faptul participării lor anterioare la judecarea în ordine de recurs a cauzei penale în privința lui D.R., iar formarea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători.

Verificând declarația de abținere în raport cu prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi admisă din următoarele considerente:

În temeiul prevederilor art. 34 Cod de procedură penală, judecătorul este obligat să declare abținere de la judecarea cauzei numai în cazul în care sînt prezente circumstanțele prevăzute la art. 33 Cod de procedură penală.

Conform materialelor cauzei, judecătorii Curții de Apel: I.D., G.V. și N.B., la 21 august 2009, au participat la judecarea recursului avocatului înaintat în interesele lui D.R. împotriva încheierii privind prelungirea arestului preventiv.

Prin urmare, judecătorii instanței de apel menționate și-au expus opinia asupra cauzei nominalizate, ceea ce, conform art. 33 alin. (3) Cod de procedură penală, face imposibilă participarea lor la judecarea apelului declarat, iar formarea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători.

Pentru aceste motive, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (3) și art. 35 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție, în numele Legii, decide să admită declarația de abținere înaintată de judecătorii Curții de Apel: I.D., G.V. și N.B., cu strămutarea cauzei penale în privința lui D.R., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (4), 266, 362 alin. (1) Cod penal, pentru judecarea apelului declarat, în altă instanță.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-121-2009 din 8 decembrie 2009)

* * *

A fost respinsă sesizarea privind soluționarea conflictului negativ de competență în materie contravențională.

Agentul constatator SPR al CGP, mun. Chișinău, în baza procesului-verbal întocmit la 4 iulie 2009 în privința lui P.S., domiciliat în raionul Vulcănești, a aplicat o sancțiune contravențională în mărime de 15 unități convenționale.

La 13 august 2009, agentul constatator SPR al CGP, mun. Chișinău, s-a adresat în Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău cu demers, prin care, în temeiul prevederilor art. 34 alin. (4) Cod contravențional, solicită schimbarea sancțiunii contravenționale ce i-a fost stabilită lui P.S. la 4 iulie 2009.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 26 august 2009, a fost declinată competența teritorială, iar demersul și materialele anexate au fost expediate pentru examinare Judecătoriei Vulcănești, ca instanță competentă.

În argumentarea soluției, instanța a indicat că, potrivit prevederilor art. 480 alin. (1) Cod contravențional, problemele legate de executarea sancțiunii contravenționale adresate instanței de judecată se soluționează în conformitate cu prevederile capitolului VII al cărții a II-a, de către instanța de judecată din raza de activitate a autorității competente să asigure executarea sancțiunii contravenționale.

Conform procesului-verbal pe acest caz, contravenientul P.S. domiciliază în raionul Vulcănești, care este situat în raza de activitate a Judecătoriei Vulcănești. Astfel, instanța a ajuns la concluzia că competență de a examina această cauză contravențională este Judecătoria Vulcănești.

Instanța de judecată din Vulcănești își exprimă dezacordul cu încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 26 august 2009, considerînd că au fost incorect interpretate prevederile Codului contravențional și ale Codului de executare, deoarece, potrivit acestor norme, executarea pedepsei amenzii ca pedeapsă principală sau complementară se asigură de către oficiul de executare în a cărui rază teritorială se află domiciliul contravenientului. În cazul dat, contravenientul își are domiciliul în satul Slobozia Mare, care se află în raionul Cahul. Deci instanța competentă să soluționeze demersul agentului constatator este instanța în a cărei rază teritorială își are domiciliul contravenientul –Judecătoria Cahul. Demersurile agentului constatator privind modificarea sancțiunii amenzii, înaintate în baza art. 34 Cod contravențional, urmează a fi examinate de instanța de judecată în a cărei rază de activitate se află domiciliul contravenientului.

Astfel, instanța de judecată din Vulcănești consideră că, în cazul dat, a apărut un conflict negativ de competență, a cărui soluționare este de competența Curții Supreme de Justiție.

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că aceasta urmează a fi respinsă, ca nefiind prevăzută de lege, din următoarele considerente:

Judecătorul Judecătoriei Vulcănești, prin încheierea din 29 octombrie 2009, a adoptat o hotărîre contrară legii contravenționale și de executare.

Curtea apreciază solicitarea agentului constatatator privind modificarea, în baza prevederilor art. 34 Cod contravențional, a pedepsei stabilite contravenientului sub formă de amendă drept o chestiune ce se atribuie la Capitolul executării sancțiunilor contravenționale.

Potrivit prevederilor art. 480 alin. (1) Cod contravențional, problemele legate de executarea sancțiunii contravenționale adresate instanței de judecată se soluționează în conformitate cu prevederile capitolului VII al cărții a II-a, de către instanța de judecată din raza de activitate a autorității competente să asigure executarea sancțiunii contravenționale.

Ținând cont de cele relatate, se denotă faptul că demersul agentului constatatator cu privire la schimbarea sancțiunii contravenționale în corespundere cu art. 34 alin. (4) Cod contravențional conține o problemă legată de executarea sancțiunii contravenționale, a cărei soluționare ține de competența instanței de judecată în a cărei rază teritorială se află domiciliul contravenientului, deoarece executarea sancțiunii ce va fi stabilită prin hotărârea instanței judecătorești va fi asigurată de către oficiul de executare de la domiciliul contravenientului.

Conform Codului contravențional, procesul contravențional este reglementat prin cartea a II-a a acestei norme. Instituția declinării de competență și a conflictului de competență referitor la cauzele contravenționale nu sînt prevăzute de normele Codului contravențional.

Instanța de judecată din Vulcănești eronat a aplicat instituția conflictului de competență în procedura contravențională în cazul în care Codul contravențional nu reglementează o astfel de instituție, adoptînd, în așa mod, o încheiere contrară Legii contravenționale, ceea ce atrage nulitatea acesteia.

Prin urmare, se impune soluția de respingere a sesizării Judecătoriei Vulcănești privind soluționarea conflictului de competență referitor la cauza contravențională indicată, cu casarea încheierii în cauză.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cc-80-2009 din 1 decembrie 2009)

* * *

Este inadmisibil recursul în anulare împotriva încheierii judecătorului de instrucție în cazul în care se constată că acesta nu se întemeiază pe motivele prevăzute în art. 453 CPP.

Prin încheierea din 14 aprilie 2008, judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, și-a declinat competența de judecare a plîngerii înaintate

de G.V. privind anularea ordonanței de neîncepere a urmăririi penale, motivînd că, potrivit art. 297 alin. (4) CPP, toate cererile, plîngerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza, și a expediat plîngerea pentru examinare Judecătoriei Hîncești.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești din 17 iunie 2008, judecătorul A.G. și-a declinat competența, motivînd că, potrivit art. 313 CPP, examinarea plîngerii este de competența judecătorului de instrucție de la locul aflării organului care a realizat actul din cadrul urmăririi penale, și a expediat dosarul la Curtea de Apel Chișinău, pentru soluționarea conflictului negativ de competență.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 20 iunie 2008, a dispus soluționarea plîngerii lui G.V. de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău.

În recursul în anulare declarat de G.V., se solicită casarea încheierii Judecătoriei Hîncești din 17 iunie 2008 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2008 și examinarea plîngerii conform legislației în vigoare, motivîndu-se că încheierea Judecătoriei Hîncești și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău contravin art. 297 alin. (4) CPP.

Verificînd argumentele invocate în raport cu prevederile legale în vigoare, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității recursului în anulare din următoarele considerente:

Potrivit art. 453 alin. (2) CPP, pot fi atacate cu recurs în anulare alte hotărîri judecătorești irevocabile, dacă sînt contrare legii.

Astfel, persoana urmează să menționeze expres care prevederi legale au fost încălcate la judecarea plîngerii sale și în ce constă ilegalitatea acestei încheieri.

Din motivarea recursului în anulare, reiese că recurentului i-au fost încălcate drepturile prevăzute de art. 10, 17, 19 CPP, însă acest fapt nu corespunde realității.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău just a dispus soluționarea plîngerii lui G.V. de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, procedînd în conformitate cu prevederile art. 313 CPP, fără a prejudicia în vreun mod drepturile recurentului.

Conform art. 45 CPP, încheierea instanței care soluționează conflictul de competență este definitivă și nu poate fi supusă niciunei căi de atac.

De asemenea, în conformitate cu prevederile art. 453 alin. (3) CPP, instanța de judecată decide asupra inadmisibilității recursului în anulare declarat în cazul în care constată că acesta nu se întemeiază pe motivele prevăzute în art. 453 CPP.

Din textul recursului în anulare declarat, se observă că autorul nu a respectat aceste cerințe și nu a invocat expres niciun temei din cele prevăzute la art. 453 CPP.

Ținând cont de aceasta, urmează a fi invocate prevederile art. 453 alin. (3) CPP, conform cărora, dacă recursul în anulare nu se întemeiază pe motivele prevăzute de articolul menționat, el este considerat inadmisibil și urmează a fi respins ca atare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-re-726/09 din 24 iunie 009)

* * *

Recurs în anulare admis. Completul de judecată nu a fost compus potrivit legii ori s-au încălcat prevederile art. 30, 31, 33 Cod de procedură penală.

Plenul Curții Supreme de Justiție constată că, prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27 ianuarie 2009, au fost admise recursurile ordinare declarate de procuror și avocat, a fost casată decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2008 în cauza penală în privința lui M.E. și S.L., cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată. Conform deciziei instanței de recurs, completul de judecată care a adoptat această decizie a fost format din următorii judecători: C.G. – președinte, T.P., N.G., M.M. și I.B.

În ședința Plenului, s-a constatat că judecătorul N.G. a semnat decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, adoptată la 27 ianuarie 2009, însă, de fapt, nu a participat la judecarea recursului ordinar menționat.

Mai mult ca atât, conform materialelor dosarului, recursul ordinar în interesele condamnatei M.E. a fost declarat de avocatul S.G., care este membru al familiei judecătorului N.G.

Astfel, judecătorul N.G., în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, este incompatibil de a participa la judecarea recursului ordinar în această cauză penală și eronat a fost inclus în componența Colegiului penal lărgit în decizia din 27 ianuarie 2009.

Plenul apreciază că, fiind adoptată cu încălcarea dispozițiilor legale privind incompatibilitatea judecătorului, hotărîrea recurată este lovită de nulitate, deoarece nerespectarea dispozițiilor legale privitoare la incompatibilitatea judecătorilor afectează legalitatea formării completului de judecată și constituie temei al nulității absolute, stipulat de alin. (2) al art. 251 Cod de procedură penală.

Prin legalitatea formării completului de judecată, se are în vedere și absența vreunui caz de incompatibilitate a judecătorului, căci noțiunea de „formare a completului de judecată” se referă la judecătorul care face parte din completul

ce urmează să soluționeze cauza dedusă judecății și care semnează hotărîrea adoptată.

Drept urmare, Curtea notează prezența necesității admiterii recursului în anulare declarat de procuror, cu casarea hotărîrii recurate, adoptate de instanța de recurs ordinar la 27 ianuarie 2009, ca fiind lovită de nulitate absolută, și trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

(Extras din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4-1re-614/09 din 6 iulie 2009)

* * *

Recurs în anulare admis: nu au fost respectate dispozițiile legale privitoare la incompatibilitatea judecătorilor.

Plenul reține că, potrivit art. 453 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, hotărîrile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei în cazul în care completul de judecată nu a fost compus potrivit legii ori s-au încălcat prevederile art. 30, 31, 33 Cod de procedură penală. Acest temei și-a găsit confirmare la judecarea recursului în anulare în cauză.

Astfel, Plenul constată că, prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 noiembrie 2008, a fost admis recursul ordinar declarat de procuror, a fost casată decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2008 în cauza penală în privința lui D.V. și a fost dispusă rejudecarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. La 18 noiembrie 2008, judecătorul V.T. a participat ca președinte al completului de judecată la judecarea acestui recurs.

Conform deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 11 octombrie 2005, prin care a fost admis recursul procurorului, a fost casată decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2005, de achitare a lui D.V. și L.V., și dosarul a fost remis la rejudecare în instanța de apel, judecătorul V.T., la fel, a participat la adoptarea deciziei în cauză.

Articolul 33 alin. (2) pct. 5) Cod de procedură penală prevede că judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei dacă el a luat în această cauză hotărîri anterioare judecății în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului.

În temeiul prevederilor art. 34 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care există circumstanțe prevăzute la art. 33 Cod de procedură penală, judecătorul este obligat să facă declarație de abținere de la judecarea cauzei.

Prin urmare, judecătorul V.T., în conformitate cu prevederile art. 34 alin. (1) Cod de procedură penală, era obligat să declare abținere de la judecarea recursului ordinar la 18 noiembrie 2008, din motiv că era prezent temeiul incompatibilității sale, prevăzut de art. 33 alin. (2) pct. 5) Cod de procedură penală, ceea ce nu s-a efectuat.

Plenul reține că soluționarea unei cauze presupune imparțialitatea judecătorului, absența oricărei suspiciuni asupra obiectivității sale în legătură cu modul de soluționare a cauzei ce i-a fost încredințată. Imparțialitatea reprezintă o garanție a unui proces echitabil și presupune, potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, absența oricărei prejudecăți privitoare la soluția unui proces.

Instanța de recurs în anulare apreciază că decizia Colegiului penal din 18 noiembrie 2008, fiind pronunțată cu încălcarea dispozițiilor legale privind incompatibilitatea judecătorului, este lovită de nulitate, deoarece nerespectarea dispozițiilor legale privitoare la incompatibilitatea judecătorilor afectează legalitatea formării completului de judecată și constituie temei al nulității absolute, stipulat de art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală.

Prin legalitatea formării completului de judecată, se are în vedere și absența cazului de incompatibilitate a judecătorului, căci noțiunea de „formare a completului de judecată” se referă la judecătorul care face parte din completul ce urmează să soluționeze cauza dedusă judecății.

Drept urmare, Plenul notează prezența necesității admiterii recursului în anulare declarat de procuror, cu casarea hotărârii recurate, adoptate de instanța de recurs ordinar la 18 noiembrie 2008, ca fiind lovită de nulitate absolută, și trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Referitor la recursul în anulare declarat de avocatul I.F. în interesele lui L.V. împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2007 și deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 iulie 2007, Plenul invocă următoarele:

Plenul reține decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 iulie 2007 în privința lui L.V. și cea din 18 noiembrie 2008 în privința lui D.V. ca fiind două hotărâri ce se contrazic una pe alta, totodată excluzându-se una pe alta, deoarece au fost adoptate în privința la aceeași decizie a instanței de apel din 20 februarie 2007, prin care au fost condamnați și D.V., și L.V.

Ambele hotărâri menționate, adoptate de Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție, se referă la aceeași faptă, săvârșită prin acord comun de doi făptuitori, la verificarea legalității aceleiași decizii a instanței de apel, însă o hotărâre conține soluția de menținere a condamnării în privința lui L.V., iar cealaltă – de dispunere a rejudecării cauzei penale în instanța de apel în privința lui D.V., fiind bazate

pe aceleași probe cercetate și aceleași argumente ale deciziei instanței de apel din 20 februarie 2007, prin care au fost condamnați și D.V., și L.V.

Însă Plenul notează că, la judecarea recursurilor ordinare în privința lui D.V. la 11 iulie 2008 și la 18 noiembrie 2008, Colegiul penal se afla în imposibilitate de a judeca cauza în ordinea recursului ordinar, prin extindere, și în privința lui L.V., deoarece prevederile art. 426 Cod de procedură penală sînt aplicabile în cazul prezenței efectului retroactiv al legii penale noi.

Conform prevederilor art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces, prevederi ce au fost respectate de către instanța de recurs ordinar la judecarea recursurilor menționate.

Avocatul I. F. a înaintat recurs în anulare și în interesele lui L.V. împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2007 și deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 iulie 2007, solicitînd casarea acestora. Astfel, Plenul reține ca fiind întemeiate argumentele recursului în anulare în partea casării deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 iulie 2007.

Instanța de recurs în anulare, întru corectarea situației și în privința lui L.V., concluzionează că urmează a fi casată decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 iulie 2007, cu dispunerea rejudecării cauzei penale în privința lui L.V. în instanța de recurs ordinar.

Plenul reiterează că, în acest sens, urmează a fi casată și decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18 noiembrie 2008 în cauza penală în privința lui D.V., instanța de recurs, la rejudecarea cauzei penale, urmînd să adopte o soluție unică și în privința lui D.V. și a lui L.V., referitor la verificarea legalității adoptării deciziei de condamnare pronunțate de Curtea de Apel Chișinău la 20 februarie 2007.

În ceea ce privește argumentele invocate în recursurile în anulare de avocatul I. F. în interesele lui L. V. și în interesele lui D.V., privind criticarea și solicitarea casării deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 1998, care, în opinia autorului recursului în anulare, este contrară prevederilor Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană și explicațiilor din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19 iunie 2000 „Privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”, Plenul le apreciază ca fiind neîntemeiate, menționînd următoarele:

Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 1998, precum și multiplele hotărîri adoptate pînă la pronunțarea hotărîrii instanței de apel din 20 februarie 2007, de condamnare, care, de asemenea, a fost casată, sînt

reținute de Plen ca fiind inexistente, deoarece, odată cu adoptarea unei hotărâri de dispunere a rejudecării cauzei penale, toate hotărârile adoptate în această cauză pînă la dispunerea rejudecării cauzei devin inexistente, neavînd forță juridică.

Plenul atenționează că decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 1998, precum și celelalte hotărâri, a căror casare se solicită în prezentele recursuri în anulare, urmau să fie atacate la acel moment de către participanți, dar nu după mai mult de 10 ani – perioadă în care au devenit inexistente hotărârile recurate.

Însă argumentele privind menținerea hotărârii de achitare în privința lui L.V. și D.V. urmează a fi susținute de către partea apărării la rejudecarea cauzei în procedura recursului ordinar de către Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție.

La rejudecarea cauzei, instanța de recurs ordinar va ține cont:

- de cele relevate în prezenta hotărâre;
- de prevederile art. 448 Cod de procedură penală, și anume că, judecînd recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente și probe noi prezentate în instanța de recurs, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs

și va adopta o hotărâre unică, legală și întemeiată în privința lui D.V. și L.V.

La fel, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție, la rejudecarea cauzei, va ține cont de prevederile art. 24 din Codul de procedură penală, care consfințesc principiul contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența CEDO, și le va asigura părților posibilitatea reală, într-o ședință publică, de a-și exercita drepturile procedurale.

(Extras din hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4-1re-615/09 din 6 iulie 2009)

* * *

Abținere admisă. Avocatul este rudă cu unul din judecători.

Abținerea este declarată de judecătorii Curții de Apel Cahul: D.C., I.P. și N.B., în legătură cu faptul că în cauză sînt implicați avocații A.C., V.P. și E.B., care, respectiv, sînt rudele acestora, ceea ce constituie temei al incompatibilității de judecare în ordine de apel a acestei cauze penale, iar constituirea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători.

Verificînd declarația de abținere în raport cu prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta trebuie admisă din următoarele considerente:

În temeiul prevederilor art. 34 Cod de procedură penală, judecătorul este obligat să declare abținere de la judecarea cauzei numai în cazul în care sînt prezente circumstanțele prevăzute la art. 33 Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei, se constată faptul că, în cauza penală, sînt implicați avocatul A.C., care este ruda judecătorului D.C., avocatul V.P., care este ruda judecătorului I.P., avocatul E.B., care este ruda judecătorului N.B., ceea ce, în baza art. 33 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, constituie temei de incompatibilitate a judecătorului de judecare a cauzei penale.

Prin urmare, judecătorii D.C., I.P. și N.B., în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, sînt incompatibili de a participa la judecarea în ordine de apel a acestei cauze penale, iar constituirea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-37-2010 din 27 aprilie 2010)

* * *

Cerere de recuzare respinsă.

Argumentele apărării precum că, comportamentul judecătorilor, care au preîntîmpinat-o pe inculpată că pot schimba măsura preventivă aplicată acesteia dacă ea nu se va prezenta în mod neîntemeiat la ședință, nu pune la îndoială imparțialitatea completului de judecată, deoarece, din materialele dosarului, rezultă că examinarea cauzei a fost amînată de nenumărate ori din motivul neprezentării inculpatei și soluția de preîntîmpinare a inculpatei nu este contrară legii. Mai mult ca atît, în cazul în care inculpata va prezenta dovezi că era în imposibilitate să se prezinte la ședințele de judecată la care a fost citată, instanța urmează să dea o apreciere acestor dovezi și să adopte o soluție legală.

Astfel, pentru moment, nu au fost prezentate date privitor la imparțialitatea judecătorilor, de aceea cererea de recuzare urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-30/52-2008 din 10 iunie 2008)

* * *

Cererea de abținere a fost admisă în legătură cu faptul participării anterioare a judecătorilor la judecarea cauzei contravenționale în ordine de recurs.

Abținerea este declarată de judecătorii Curții de Apel: C. D., C. T., V. G. și B. N., în legătură cu faptul participării lor anterioare la judecarea cauzei contravenționale în ordine de recurs în privința lui Ș. I., care este parte vătămată în prezenta cauză penală.

Verificînd declarația de abținere în raport cu prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi admisă din considerentele:

Conform materialelor cauzei, judecătorii Curții de Apel, la data de 29 iunie 2006, au participat la examinarea în ordine de recurs a cauzei contravenționale în privința lui Ș. I., iar judecătorul B. N. a adoptat decizia în instanța de fond în cauza contravențională în privința lui Ș. I., care este parte vătămată în prezenta cauză penală, ce are tangență cu cauza penală menționată, ceea ce, conform art. 33 alin. (2) pct. 6) Cod de procedură penală, face imposibilă participarea lor la judecarea apelului declarat, iar constituirea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-30/93-2008 din 21 octombrie 2008)

* * *

Cerere de recuzare admisă parțial.

Conform materialelor cauzei penale, judecătorul L. N., la 7 aprilie 2007, a participat la judecarea demersului declarat de procuror cu privire la prelungirea măsurii preventive în privința inculpatului S. D., astfel expunîndu-și opinia asupra cauzei nominalizate.

Articolul 33 alin. (2) pct. 6) Cod de procedură penală stipulează că poate fi recuzat judecătorul dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.

Prin urmare, în sensul prevederilor art. 33 alin. (2) pct. 6) Cod de procedură penală, această situație face imposibilă participarea judecătorului L. N. la judecarea în ordine de apel a cauzei penale în privința inculpaților M. P., D. R., G. G., C. G., M. N., S D. și G. A.

Totodată, inculpatul C. G. a solicitat recuzarea judecătorilor C. A. și S. P., invocînd că, în anul 2005, aceștia au participat la examinarea acestei cauze.

Însă aceste argumente nu pot servi ca temei pentru admiterea cererii de recuzare a judecătorilor menționați dat fiind că, conform materialelor cauzei, C. A. și S. P., la 23 iunie 2005, au examinat declarația de abținere a judecătorului A. F.,

prin urmare nu au participat la examinarea cauzei în fond și nu s-au pronunțat asupra acestei cauze.

Astfel, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție nu a constatat situații de incompatibilitate a judecătorilor C. A. și S. P.

De asemenea, nu au fost stabilite de către Colegiu nici circumstanțe ce ar trezi îndoieli rezonabile referitor la imparțialitatea judecătorilor C. A. și S. P., acestea nefiind invocate nici în cererea de recuzare.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-30/10/2008 din 5 februarie 2008)

* * *

Cerere de strămutare respinsă. Argumentul părții precum că instanța judecătorească ar putea fi influențată de către primarul comunei, prin intermediul conducerii raionului, cu care este în relații foarte bune, nu poate fi reținut.

În cerere, apărătorul I. V. menționează că instanța judecătorească ar putea fi influențată de către primarul comunei, dl C.G., prin intermediul conducerii raionului, cu care este în relații foarte bune...

Conform art. 26 alin. (1) Cod de procedură penală – judecătorul este independent la soluționarea cauzelor penale parvenite în adresa sa și se supune doar legii.

Prin urmare, motivul invocat de apărătorul I. V. nu poate servi ca temei de strămutare a cauzei nominalizate pentru judecare la altă judecătorie egală în grad.

Totodată, în cazul în care vor apărea cazuri de incompatibilitate prevăzute de art. 33 Cod de procedură penală, acestea urmează a fi soluționate în ordinea prevăzută de art. 34-35 Cod de procedură penală.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-2/2008 din 15 ianuarie 2008)

* * *

Cerere de strămutare admisă. Inculpatul este învinuit de săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave, pentru a cărei comitere legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, astfel cauza, conform art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală, urmează a fi examinată de un complet format din 3 judecători, iar formarea unui asemenea complet în cadrul judecătoriei respective este imposibilă.

Potrivit art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală, cauzele penale asupra infracțiunilor excepțional de grave, pentru a căror săvârșire legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, se judecă în prima instanță, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători.

Din materialele cauzei, rezultă că inculpatul M.M. este învinuit de săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave, pentru a cărei comitere legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, astfel cauza, conform art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală, urmează a fi examinată de un complet format din 3 judecători, iar formarea unui asemenea complet în cadrul Judecătoriei Ocnița este imposibilă.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26/20-2008 din 25 martie 2008)

* * *

Cererea de strămutare respinsă, fiind posibilă judecarea cauzei în instanța de fond, într-un complet format de un singur judecător.

Din materialele cauzei, rezultă că, la Judecătoria Șoldănești, a parvenit spre examinare cauza penală în privința inculpaților T. I. și O. O. învinuiți de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (3) lit. d), f), h) Cod penal.

În temeiul art. 16 alin. (6) Cod penal, infracțiunea prevăzută de art. 145 alin. (3) lit. d), f), h) Cod penal se consideră excepțional de gravă și aceste cauze penale se judecă în instanța de fond în complet format din 3 judecători, după cum cer prevederile art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală. Totodată, art. 30 Cod de procedură penală menționează că se judecă în complet de trei judecători cauzele pentru care este prevăzută pedeapsa detențiunii pe viață.

Însă, ținând cont de prevederile art. 71 alin. (3) Cod penal – detențiunea pe viață nu poate fi aplicată femeilor și minorilor –, în cazul dat, aplicarea art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală nu este obligatorie, deoarece inculpații sînt minori și în privința lor nu poate fi aplicată detențiunea pe viață.

În aceste împrejurări, ținând cont de prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, în situația dată, pentru soluționarea rapidă și obiectivă a cauzei penale, nu este necesară strămutarea cauzei pentru judecare la altă judecătorie egală în grad, fiind posibilă judecarea acesteia în instanța de fond, într-un complet format de un singur judecător.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-39/2008 din 8 iulie 2008)

* * *

Cerere de strămutare admisă: este imposibilă formarea completului de judecată din cauza expirării mandatului de judecător.

Din materialele cauzei, rezultă că, la judecătoria, a parvenit spre examinare cauza penală în privința lui B. A., învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. a), b), art. 172 alin. (3) lit. a), a¹), art. 155 Cod penal.

În temeiul art. 16 alin. (6) Cod penal, infracțiunile prevăzute de 171 alin. (3) lit. a), b), art. 172 alin. (3) lit. a), a¹) Cod penal se consideră excepțional de grave și aceste cauze penale se judecă în instanța de fond în complet format din 3 judecători, după cum cer prevederile art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală.

Însă în judecătoria este imposibilă formarea completului de judecată în condițiile art. 30 alin. (3) Cod de procedură penală, pe motiv că judecătorului S. P., la 2 februarie 2010, i-a expirat mandatul de judecător și nu a fost numit în funcția de judecător pînă la atingerea plafonului de vîrstă, iar în judecătoria activează numai doi judecători și un judecător de instrucție.

În aceste împrejurări, ținînd cont de prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, pentru soluționarea rapidă, obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară strămutarea acesteia pentru judecare la altă judecătoria egală în grad.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-7/2010 din 16 martie 2010)

* * *

Declarație de abținere admisă: judecătorul Curții de Apel se află în relații de rudenie cu judecătorul care a pronunțat sentința în cauza penală.

În temeiul prevederilor art. 34 Cod de procedură penală, judecătorul este obligat să declare abținere de la judecarea cauzei numai în cazul în care sînt prezente circumstanțele prevăzute la art. 33 Cod de procedură penală.

Conform materialelor cauzei, judecătorul E.L. se află în relații de rudenie cu judecătorul care a pronunțat sentința în prezenta cauză penală, ceea ce, în baza prevederilor art. 33 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, constituie temei de incompatibilitate a judecării acestei cauze penale, iar judecătorul S.P. se află în concediu medical pe un termen îndelungat.

În aceste împrejurări, ținând cont de prevederile legii, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, constituirea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători, ceea ce determină transmiterea cauzei penale pentru judecare în altă instanță egală în grad.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-1-2010 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Declarația de abținere admisă. Judecători în stare de incompatibilitate din mai multe motive.

Conform materialelor cauzei și scrisorii de însoțire, se constată că judecătorii Curții de Apel Bălți: Gh. S., E. R., A. R., M. N., au participat anterior la judecarea acestei cauze penale; judecătorul R. B. a declarat abținere de la judecarea cauzei, care a fost admisă; judecătorii A. R. și V. T. nu pot participa la judecarea prezentei cauze penale, deoarece rudele apropiate ale acestora au participat în calitate de avocați în această cauză penală, ceea ce, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (2) pct. 2) și pct. 5) Cod de procedură penală, constituie temei de incompatibilitate a judecătorului de judecare a cauzei.

Temeiurile invocate de judecătorul Curții de Apel Bălți V.T. în declarația de abținere, Colegiul le consideră întemeiate și pasibile de admitere.

Prin urmare, judecătorii Curții de Apel Bălți: Gh. S., E. R., A. R., M. N., R. B., și-au expus opinia asupra cauzei nominalizate, ceea ce, conform art. 33 alin. (2) pct. 5) Cod de procedură penală, face imposibilă participarea lor la judecarea în ordine de apel a cauzei penale în privința lui B.L.; judecătorii A. R. și V. T. nu pot participa la judecarea acestei cauze penale, din motiv că rudele apropiate ale acestora au participat în calitate de avocați în această cauză penală, ceea ce, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, constituie temei de incompatibilitate a judecătorului de judecare a cauzei.

Declarația de abținere a judecătorului V.T., în temeiul prevederilor art. 33 alin. (2) pct. 6) Cod de procedură penală, urmează a fi admisă.

Colegiul penal stabilește că, în Curtea de Apel Bălți, este imposibilă constituirea unui nou complet de judecată pentru judecarea acestei cauze penale.

Analizând situația creată, ținând cont de prevederile legii și de faptul că, la Curtea de Apel Bălți, sînt constituite colegii specializate, iar cauzele penale se judecă în cadrul colegiului specializat în domeniul penal, în cazul în care în Curtea de Apel Bălți este imposibil de format un alt complet de judecată din cadrul colegiului specializat în domeniul penal pentru judecarea în ordine de apel a prezen-

tei cauze penale, din motivele expuse mai sus, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, pentru soluționarea rapidă, obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară transmiterea acestei cauze pentru judecare în procedura de apel la Curtea de Apel Chișinău.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-118/2010 din 30 noiembrie 2010)

* * *

Declarația de abținere a fost admisă în legătură cu faptul participării anterioare a judecătorilor la judecarea cauzei în ordine de apel.

Conform materialelor cauzei, judecătorii Curții de Apel Cahul: D.C., T.C. și G.V., la 19 februarie 2009, au participat la judecarea în ordine de apel a cauzei penale în privința lui C.T., cauză ce are tangență directă cu cauza penală în privința lui M.D.; judecătorii I.D., I.P., G.V. și N.B. au declarat abținere de la judecarea în ordine de apel a cauzei penale în privința lui M.D. pe motivul că, în prezent, participă la judecarea în ordine de apel a cauzei penale în privința lui C.C., cauză, care, de asemenea, are tangență directă cu această cauză penală.

Din materialele cauzei, rezultă că judecătorii Curții de Apel Comrat: A.C., P.T. și P.S., la 4 septembrie 2008, au judecat în ordine de recurs cauza penală în privința lui M.D.

Prin urmare, judecătorii instanțelor de apel menționate și-au expus opinia asupra cauzei nominalizate, ceea ce, conform art. 33 alin. (3), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, face imposibilă participarea lor la judecarea apelului declarat, iar constituirea unui nou complet de judecată în aceste instanțe este imposibilă din lipsă de judecători.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-9-2010 din 2 februarie 2010)

* * *

Declarație de abținere admisă: sînt prezente circumstanțe ce pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorilor la judecarea în ordine de apel.

Prin copiile ordinelor nr. 91-c din 3 octombrie 2005 și nr. 2-p din 12 ianuarie 2006, se confirmă faptul că P.O. a fost angajată la Curtea de Apel Cahul și exercită

funcția de specialist, iar mama ei, P.N. participă în calitate de inculpată în cauza penală menționată. Aceste circumstanțe, în opinia Colegiului, constituie temei pentru strămutarea judecării cauzei respective la o altă instanță egală în grad. După cum subliniază și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, judecătorii trebuie nu numai să îndeplinească criteriile obiective de imparțialitate, ci să fie și percepuți ca fiind imparțiali; miza este încrederea pe care instanțele trebuie să o inspire justițiabililor dintr-o societate democratică.

Ținând cont de prevederile legii și de situația creată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, întru evitarea tuturor suspiciunilor și pentru soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară transmiterea judecării acestei cauze penale în altă instanță de judecată egală în grad.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-20-2010 din 23 februarie 2010)

* * *

Cererea de recuzare a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Din materialele cauzei, rezultă că judecătorii C.A., T.P. și Ș.A., a căror recuzare a fost solicitată, nu au participat anterior la judecarea cauzei respective și nu au adoptat hotărâri în această cauză.

Argumentele invocate în cererea de recuzare nu sînt prevăzute de legislația procesuală penală ca motive de incompatibilitate.

Aceste argumente nu pot servi ca temei de satisfacere a cererii de recuzare, deoarece lipsește situația în care prezumția de imparțialitate și obiectivitate a judecătorilor recuzați ar fi pusă la îndoială și argumentele poartă un caracter declarativ.

Astfel, Colegiul penal ajunge la concluzia că cererea de recuzare urmează a fi respinsă, ca fiind neîntemeiată.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-121-2010 din 14 decembrie 2010)

* * *

Declarația de abținere a fost admisă pe motiv că judecătorul se află în relații de rudenie cu avocatul.

Din materialele cauzei penale, rezultă că, prin încheierea din 30 noiembrie 2007, cauza penală a fost repartizată în mod aleatoriu judecătorului raportor C.T.

La 3 decembrie 2007, judecătorii Curții de Apel Cahul: C.T., D.C. și V.G., au înaintat cereri de abținere de la judecarea cauzei în ordine de recurs pe motiv că au participat anterior la judecarea recursului declarat de procuror privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest și eliberarea mandatului de arest în privința inculpatului C.A.

Prin încheierea din 4 decembrie 2007, cauza penală menționată a fost transmisă pentru examinare completului de judecată: D.I. – președinte de ședință, B.N. – judecător raportor, și P.I.

Conform declarației de abținere, judecătorul P.I. se află în relații de rudenie cu avocatul Z.V., care a participat în calitate de apărător în cauza respectivă.

Prin urmare, această situație, conform prevederilor art. 33 Cod de procedură penală, face imposibilă participarea judecătorului P.I. la judecarea recursului declarat în prezent de procuror, iar constituirea unui nou complet de judecată în această instanță este imposibilă din lipsă de judecători.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-30/1-2008 din 22 ianuarie 2008)

* * *

A fost scos de pe rol demersul președintelui judecătoriei.

Președintele Judecătoriei Căușeni, P.G., a înaintat un demers, prin care a solicitat strămutarea judecării cauzei penale în privința lui M.T., învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, de la Judecătoria Căușeni la altă judecătorie egală în grad, pe motivul că o parte din judecătorii Judecătoriei Căușeni au declarat abținere de la judecarea prezentei cauze penale, deoarece M.T. a activat în calitate de greșier și executor judecătoresc timp de 15 ani, activitatea acesteia având tangență directă cu activitatea Judecătoriei Căușeni. De asemenea, SA „BUSINESS-INVESTIȚII PENTRU TOȚI”, parte vătămată în cauza penală, a înaintat Judecătoriei Căușeni demers privind strămutarea cauzei penale menționate în altă instanță egală în grad.

Verificând demersul de strămutare înaintat, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi scos de pe rol din considerentele:

Din materialele cauzei, se constată următoarele:

- judecătorul M.Ț. a declarat abținere de la judecarea prezentei cauze penale, pe motiv că a examinat în procedură civilă solicitarea de aplicare a seches-

- trului pe apartamentul lui A.D., ce are tangență directă cu această cauză penală, care, la 23 noiembrie 2009, a fost soluționată, cu admiterea acesteia;
- judecătorul A.P., de asemenea, a declarat abținere de la judecarea prezentei cauze penale, a cărei soluționare a fost amînată pînă la însănătoșirea inculpatei M.T.;
 - SA „BUSINESS-INVESTIȚII PENTRU TOȚI” a înaintat Judecătoriei Căușeni o referință, prin care susține declarațiile de abținere a judecătorilor de la judecarea acestei cauze penale și solicită admiterea acestora, cu transmiterea cauzei pentru judecare în altă instanță de judecată egală în grad.

Colegiul penal denotă faptul că, prin expedierea acestei cauze penale Curții Supreme de Justiție, cu declarația judecătorului A.P. nesoluționată, Judecătoria Căușeni nu a respectat nici procedura instituției strămutării și nici cea a declarației de abținere.

Mai mult ca atît, în cazul dat, nu sînt prezente circumstanțele instituției strămutării, ci ale declarației de abținere.

Prin referința sa, SA „BUSINESS-INVESTIȚII PENTRU TOȚI” nu a înaintat cerere de strămutare a judecării cauzei penale conform procedurii legale, dar susține declarațiile de abținere a judecătorilor de la judecarea acestei cauze penale și solicită admiterea acestora, cu transmiterea cauzei pentru judecare în altă instanță de judecată egală în grad.

Soluționarea declarației de abținere se efectuează de către un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată, așa după cum prevede art. 35 alin. (1) Cod de procedură penală.

În condițiile art. 35 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată, examinarea declarației de abținere se efectuează de către instanța ierarhic superioară, care, în cazul dat, este instanța de apel.

Ținînd cont de aceste împrejurări, Colegiul penal nu se pronunță asupra motivelor invocate în demersul președintelui Judecătoriei Căușeni, P.G., și în referința SA „BUSINESS-INVESTIȚII PENTRU TOȚI” și conchide că această cauză penală urmează a fi remisă Judecătoriei Căușeni, pentru soluționarea declarației de abținere cu respectarea procedurii respective în conformitate cu prevederile legii procesuale penale.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-ac-19-2010 din 23 februarie 2010)

* * *

Este inadmisibil recursul în anulare declarat împotriva încheierii judecătorului de instrucție, deoarece este vădit neîntemeiat și nu îndeplinește cerințele de conținut prevăzute în art. 455 Cod de procedură penală.

Recurentul, declarînd recurs, nu a invocat niciun temei pentru recurs în anulare din cele stipulate în art. 453 Cod de procedură penală, prin urmare, potrivit alin. (3) al acestui articol, recursul declarat este inadmisibil.

În același timp, Colegiul penal constată că hotărîrea atacată este legală și întemeiată.

Atît din materialele cauzei, cît și din ordonanța de neîncepere a urmăririi penale, rezultă că plîngerea cet. V. S. depusă judecătorului de instrucție S.S. nu a fost examinată în termen de 10 zile, așa cum prevede art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, nu din vina judecătorului: suspendarea a fost condiționată de examinarea altei cauze civile cu participarea petiționarului în calitate de pîrît.

În ceea ce privește contestarea hotărîrilor judecătorești de recuzare, instanța de recurs consideră această cerință inadmisibilă, de vreme ce, potrivit art. 35 alin. (3) Cod de procedură penală, încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

V.S. a fost înștiințat legal despre data, ora și locul examinării cererii de recuzare, iar neprezentarea lui nu este un impediment în examinarea cauzei.

Argumentele invocate de recurent nu au suport probatoriu și contravin probelor administrate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-209/08 din 20 februarie 2008)

* * *

Conflict de competență soluționat.

Vicepreședintele Judecătoriei Strășeni, V.R., a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea cauzei penale în privința lui M.P., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. c) Cod penal, considerînd că nu are împuternicire legală de a examina această cauză penală din motiv că aceasta a fost expediată corect spre judecare Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, deoarece urmărirea penală a fost finisată în raza teritorială a instanței menționate.

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, cauza penală în privința lui M.P., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. c) Cod penal, urmează a fi transmisă pentru examinare Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din următoarele considerente:

La Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a parvenit pentru examinare cauza penală în privința lui M.P., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. c) Cod penal.

În ședința de judecată, inculpatul M.P. și apărătorul său au înaintat un demers privind strămutarea cauzei penale spre judecare la Judecătoria Strășeni, indicînd că infracțiunea a fost săvîrșită în raza teritorială Strășeni, corespunzător, competentă să judece această cauză penală.

Procurorul V.B., referitor la demersul înaintat, a indicat că asupra competenței urmează să decidă Curtea Supremă de Justiție.

Prin încheierea din 15 august 2008, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău și-a declinat competența, cu transmiterea cauzei penale menționate spre judecare la Judecătoria Strășeni.

În încheierea de declinare a competenței, se menționează faptul că, în temeiul art. 40 Cod de procedură penală, cauza penală se judecă de instanța în a cărei rază teritorială a fost săvîrșită infracțiunea, iar în cazul dat, infracțiunea a fost săvîrșită în raza teritorială a Judecătoria Strășeni.

Vicepreședintele Judecătoria Strășeni, V.R., examinînd materialele cauzei penale, a constatat că această cauză penală urmează a fi transmisă Curții Supreme de Justiție ca să se pronunțe asupra competenței teritoriale.

Examinînd argumentele invocate de instanțele de fond, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că, în cauză, a apărut un conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art. 45 Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei, rezultă că inculpatul M.P. a activat în calitate de avocat la Biroul individual de avocați „P. M.”, or. Strășeni, și infracțiunea incriminată acestuia are legătură directă cu activitatea lui de serviciu, iar raporturile procesuale în care se afla inculpatul cu instanța de judecată din Strășeni fac imposibilă soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale în această instanță de judecată.

În aceste împrejurări constatate, ținînd cont de prevederile legii și de raporturile procesuale în care s-a aflat inculpatul cu instanța de judecată în cauză, întru evitarea suspiciunilor privind nepărtinirea și imparțialitatea judecătorilor instanței judiciare din Strășeni, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, pentru soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară transmiterea acesteia pentru judecare la judecătoria Buiucani.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-60/2008 din 23 septembrie 2008)

* * *

Conflict negativ de competență soluționat prin trimiterea cauzei penale la o altă curte de apel.

Din împrejurările stabilite, rezultă că s-a creat un conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art. 45 Cod de procedură penală.

Concluzia Curții de Apel Cahul se bazează pe motive formale.

Conform art. 231 alin. (1) Cod de procedură penală, termenele stabilite de legislația procesuală penală în vigoare se calculează pe ore, zile, luni și ani.

Prin urmare, motivul invocat în sprijinul soluției de declinare a competenței, precum că „diferența în timp constituie cinci minute”, are un caracter formal și, respectiv, este vădit neîntemeiat din punct de vedere legal.

În context, sînt apreciate drept neîntemeiate și motivele precum că majoritatea infracțiunilor imputate inculpaților au fost săvîrșite în raza teritorială a Curții de Apel Comrat: or. Comrat; s. Chirsova, r-nul Comrat; s. Cazaclia, r-nul Ceadîr-Lunga.

Organul de urmărire penală a constatat că ultima infracțiune a fost curmată în raza teritorială a Curții de Apel Cahul și a transmis acestei instanțe cauza penală spre judecare în fond.

În atare situație, conflictul negativ de competență urmează a fi soluționat prin trimiterea cauzei penale la Curtea de Apel Cahul, pentru judecare în fond.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-71/2008 din 28 octombrie 2008)

* * *

Conflictul de competență a apărut la examinarea procedurii de revizuire.

Succesorul părții vătămate a înaintat Procuraturii Strășeni cerere privind revizuirea cauzei penale în privința inculpatului V.I. După finalizarea cercetării circumstanțelor noi apărute, procurorul a remis materialele instanței care a judecat cauza în fond – Judecătoria Strășeni, pentru examinarea materialelor procedurii de revizuire a cauzei penale în latura civilă.

Instanța de fond – Judecătoria Strășeni, și-a declinat competența, făcînd trimitere la art.448 alin.(2) CPC, concluzionînd că dosarul trebuie soluționat de instanța care a menținut, a modificat, a casat sau a emis o nouă hotărîre. Din acest

motiv, cauza a fost transmisă spre examinare Curții de Apel Chișinău, care a casat sentința de achitare și l-a condamnat pe V.I., cu liberarea acestuia de pedeapsă în urma aplicării amnistiei.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, considerînd nelegală declinarea de competență a Judecătoriei Strășeni, a menționat că, în conformitate cu art. 461 Cod de procedură penală, în cazul în care temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărîri judecătorești ce nu se pot concilia, materialele se înaintează la instanța competentă conform art.42 Cod de procedură penală, deci cauza ține de competența primei instanțe, și nu de cea a instanței ierarhic superioare.

În atare situație, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău și-a declinat competența de judecare a cauzei penale. Astfel, sîntem în prezența unui conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art.45 Cod de procedură penală.

În aceste împrejurări, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, potrivit prevederilor art.461 Cod de procedură penală, după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele procedurii de revizuire, împreună cu concluziile sale, instanței care a examinat cauza penală în fond, iar dacă temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărîri judecătorești ce nu se pot concilia, materialele se înaintează la instanța competentă conform dispozițiilor art. 42 al aceluiași cod.

În cazul dat, materialele procedurii de revizuire a cauzei penale în privința lui V.I. urmează a fi transmise pentru examinare Judecătoriei Strășeni, ca instanță de fond.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-28/2008 din 6 mai 2008)

* * *

Cererea de strămutare și conexare a cauzei penale în privința inculpatului a fost respinsă ca neîntemeiată.

Apărătorul G.V. a înaintat cerere, prin care a solicitat strămutarea cauzei penale în privința inculpatului C.I., învinuit de săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de art. 188 alin.(2) lit. a), b), f) Cod penal, invocînd necesitatea conexării cauzei penale nr.2007250410, înaintate de Procuratura Anenii Noi Judecătoriei Anenii Noi, și a cauzei penale nr.2007990286, înaintate de Procuratura Generală Judecătoriei Criuleni, cu strămutarea cauzei penale nr. 2007250410 la Judecătoria

Criuleni, pe motivul obținerii unei soluționări obiective, rapide și complete a cauzei penale.

Verificând cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că aceasta urmează a fi respinsă din considerentele:

Conform art. 46 Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Astfel, argumentele privitor la conexarea cauzelor penale nr. 2007250410 și nr. 2007990286 nu pot servi ca temei pentru strămutarea cauzei penale nr. 2007250410 la Judecătoria Criuleni, deoarece, conform prevederilor art. 43 alin. (1) Cod de procedură penală, conexarea cauzelor se decide de către instanța căreia îi revine competența de judecată, în baza art. 42 CPP.

Mai mult ca atât, procedura conexării unor cauze privitoare la o singură persoană învinuită de săvârșirea cîtorva infracțiuni este prevăzută de art.42 alin. (4) și art. 43 Cod de procedură penală, și nu poate servi ca temei pentru strămutare.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-29/2008 din 27 mai 2008)

* * *

A fost remisă cauza penală pentru executarea indicațiilor din hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție.

Prin hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 30 iunie 2008, au fost casate deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 1 martie 2004 și sentința Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 7 aprilie 2003 în privința lui P.P. și G.D., cu dispunerea rejudecării cauzei de către Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, prin încheierea sa din 15 septembrie 2008, și-a declinat competența și a trimis cauza penală în privința lui P.P. și G.D. în instanța de judecată competentă – după opinia Colegiului penal al Curții de Apel, Curtea Supremă de Justiție.

În încheierea de declinare a competenței, s-a invocat că, în cadrul ședinței preliminare, la deliberarea asupra demersului procurorului privind aplicarea măsurii de reprimare – arestul preventiv, în privința lui P.P., Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a decis că Curtea de Apel Chișinău nu este competentă să judece cauza penală dată, deci nu se poate pronunța asupra aplicării arestului preventiv, invocînd următoarele:

Plenul Curții Supreme de Justiție, prin hotărîrea sa din 30 iunie 2008, a casat sentința Curții de Apel Chișinău din 7 octombrie 2003, astfel precum că s-a creat o situație în defavoarea inculpaților P.P. și G.D., deoarece aceștia au solicitat în recursurile în anulare casarea hotărîrii de condamnare a lor, și nu a hotărîrii de achitare. Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău consideră că involuntar a fost agravată situația inculpaților, ceea ce nu poate fi corectat de către Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău.

În încheierea Curții de Apel, se mai menționează faptul că examinarea acestei cauze penale de către Curtea de Apel Chișinău ar încălca flagrant drepturile și libertățile inculpaților ce țin de neagravarea situației în propriul apel (recurs) și toate actele procesuale adoptate vor fi considerate nule, ceea ce nu poate fi admis.

Verificînd competența de judecare a prezentei cauze, audiind opiniile avocaților și procurorului, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că, prin hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 30 iunie 2008, s-a stabilit competența de judecare a cauzei de către Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău. Situația de fapt în dosar, de la momentul adoptării hotărîrii Plenului și pînă la momentul adoptării încheierii de declinare de competență, nu s-a schimbat, astfel Colegiul penal al Curții de Apel nu a avut temeii juridic pentru a se desesiza în favoarea Curții Supreme de Justiție.

În asemenea condiții, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide, de asemenea, că nu a apărut nici conflictul de competență, deoarece, în conformitate cu prevederile art. 451, 436 alin. (2) Cod de procedură penală, indicațiile instanței de recurs, expuse în hotărîrea Plenului, sînt obligatorii pentru executare și instanța ierarhic inferioară căreia i-a fost transmisă cauza pentru judecare în fond nu poate pune în discuție competența stabilită de Plen.

În ceea ce privește argumentul privind înrăutățirea situației persoanei în propriul recurs și nulitatea actelor care vor fi adoptate de instanța de fond, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta este o concluzie prematură, deoarece Curtea de Apel nu a judecat fondul cauzei și nu a constatat noi circumstanțe, care ar servi ca temeii pentru asemenea concluzii.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-64/2008 din 7 octombrie 2008)

* * *

Cererea de strămutare a cauzei penale a fost respinsă ca neîntemeiată. Nu sînt prezente temeii de strămutare. Situație de stabilire a instanței de judecată competente să judece cauza penală menționată.

Inculpații S.S. și G.G., învinuiți de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 248 alin. (5) Cod penal, au înaintat o cerere, prin care au solicitat strămutarea

cauzei penale în privința lor la altă judecătorie egală în grad, pe motivul că ei sînt învinuiți pentru faptul că au transportat nelegitim peste frontiera vamală din Ucraina, prin vama Otaci, zahăr în proporții mari. În cererea de strămutare, se indică faptul că urmărirea penală a fost efectuată de către Procuratura Bălți și cauza penală a fost transmisă pentru judecare Judecătoriei Bălți, ceea ce, în opinia inculpaților, contravine prevederilor art. 40 Cod de procedură penală. Inculpații invocă faptul că nu sînt de acord ca, cauza penală în privința lor se fie examinată la Judecătoria Bălți, deoarece acțiunile au fost săvîrșite în raionul Ocnița și ei consideră că, cauza penală urmează a fi examinată de Judecătoria Ocnița, conform prevederilor art. 40 Cod de procedură penală.

Verificînd cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă din considerentele:

Conform art. 46 Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Cercetînd argumentele invocate în cererea de strămutare, Colegiul penal constată că, în cazul dat, nu sînt prezente temeiuri de strămutare, dar se invocă o situație de stabilire a instanței de judecată competente să judece cauza penală menționată.

Urmează de atenționat faptul că argumentele invocate se soluționează, prin intermediul instituției de declinare a competenței, de către instanța de judecată care a primit cauza penală spre examinare.

Ținînd cont că temeiuri pentru strămutarea cauzei prevăzute de lege nu au fost invocate, Colegiul penal consideră că cererea urmează a fi respinsă.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-70/2008 din 14 octombrie 2008)

* * *

Soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea procedurii de revizuire.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea procedurii de revizuire inițiate de Procuratura Comrat, la cererea avocatului C.I. în cauza penală de învinuire a lui V.A. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 123¹ Cod penal (1961).

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, cauza penală în privința lui V.A. urmează a fi transmisă pentru examinare instanței de fond – Judecătoriei Comrat, din următoarele considerente:

Avocatul C.I. a înaintat Procuraturii Comrat cerere privind revizuirea cauzei penale în privința inculpatului V.A. După finisarea cercetării circumstanțelor noi apărute, procurorul a remis materialele instanței care a judecat cauza în fond – Judecătoriei Comrat.

În cadrul efectuării acțiunilor prealabile și soluționării aditerii cererii de revizuire în corespundere cu art.462 CPP, instanța de judecată din Comrat a stabilit că materialele de revizuire urmează a fi remise pentru examinare după competență Curții de Apel Chișinău, ținînd cont de faptul că, prin decizia Curții de Apel Chișinău, sentința în cauza penală în privința lui V.A. a fost casată, cu pronunțarea unei noi sentințe, prin care a fost reexaminat dosarul în modul prevăzut pentru prima instanță, astfel declinîndu-și competența de examinare a acestei cauze penale.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, examinînd materialele cauzei penale în privința inculpatului V.A., consideră ilegală încheierea Judecătoriei Comrat cu privire la declinarea competenței sale în această cauză, deoarece, potrivit art.461 Cod de procedură penală, după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele, împreună cu concluziile sale, instanței care a judecat cauza în fond, anume așa a și procedat procurorul și instanța de fond – Judecătoria Comrat – urma să examineze cauza menționată.

În atare situație, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a dispus declinarea competenței de judecare a cauzei penale respective.

Prin urmare, sîntem în prezența unui conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art.45 Cod de procedură penală.

În aceste împrejurări, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, potrivit prevederilor art.461 Cod de procedură penală, după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele procedurii de revizuire, împreună cu concluziile sale, instanței care a examinat cauza penală în fond.

În cazul dat, materialele procedurii de revizuire a cauzei penale în privința lui V.A. urmează a fi transmise pentru examinare Judecătoriei Comrat, ca instanță de fond.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-27/2008 din 22 aprilie 2008)

* * *

Conflict de competență. Examinarea plîngerii condamnatului.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea plîngerii condamnatului C.S., considerînd că plîngerile împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare se soluționează de către instanța în a cărei rază teritorială se află instituția respectivă, după cum cer prevederile art. 473 Cod de procedură penală.

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că plîngerea condamnatului C.S. urmează a fi examinată de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți din următoarele considerente:

Condamnatul C.S. a adresat o plîngere Judecătoriei Centru, mun. Chișinău împotriva acțiunilor administrației Instituției Penitenciare nr.18 – Brănești, și anume referitor la refuzul de a-i permite întrevvedere cu rudele apropiate.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, S.C. și-a declinat competența de examinare a plîngerii menționate, argumentînd că, potrivit prevederilor art. 470 alin. (1) Cod de procedură penală, astfel de chestiuni se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a instituției care pune în executare pedeapsa, cu transmiterea plîngerii pentru soluționare Judecătoriei Orhei.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Orhei, V.L., examinînd materialele cauzei penale menționate, și-a declinat competența, motivînd că, condamnatul C.S., la 31 martie 2008, a fost transferat în Penitenciarul nr.11 – Bălți, și a transmis plîngerea spre examinare Judecătoriei Bălți.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți, S.S., analizînd materialul, a ajuns la concluzia că, în cazul dat, a apărut un conflict negativ de competență și a expediat plîngerea Curții Supreme de Justiție, pentru soluționarea conflictului de competență apărut.

Prin urmare, sîntem în prezența unui conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art. 45 Cod de procedură penală.

În cazul dat, se constată că, conform prevederilor art. 473 alin. (1) Cod de procedură penală, împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare, condamnatul, precum și alte persoane, ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de aceste organe sau instituții, pot declara plîngere judecătorului de instrucție din instituția în a cărei rază teritorială se află organul sau instituția respectivă.

Însă prevederile art. 469-471 Cod de procedură penală reglementează modul de soluționare a chestiunilor care urmează să fie examinate de către instanță la executarea pedepsei, inclusiv a problemelor ce apar în faza de executare a hotărîrilor judecătorești cu caracter penal, adică a plîngerilor persoanelor care execută pedeapsa privativă de libertate.

Urmează de menționat faptul că asemenea situații se atribuie la alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați, după cum stipulează prevederile art. 469 alin. (1) pct. 18) Cod de procedură penală.

Condamnatul C.S., la 31 martie 2008, a fost transferat în Penitenciarul nr.11-Bălți, unde continuă sa-și execute pedeapsa.

Ținînd cont de aceste împrejurări, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că plîngerea în cauză urmează a fi examinată de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-61/2008 din 23 septembrie 2008)

* * *

Conflict negativ de competență.

Vicepreședintele Judecătoriei Strășeni, V.R., a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea cauzei penale în privința lui M.P., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. c) Cod penal, considerînd că nu are împuternicire legală de a examina cauza penală, pe motiv că aceasta a fost expediată corect spre judecare Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, deoarece urmărirea penală a fost finisată în raza teritorială a instanței menționate.

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, cauza penală în privința lui M.P., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. c) Cod penal, urmează a fi transmisă pentru examinare Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din considerentele:

La Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a parvenit pentru examinare cauza penală în privința lui M.P., învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. c) Cod penal.

În ședința de judecată, inculpatul M.P. și apărătorul său au înaintat un demers privind strămutarea cauzei penale spre judecare la Judecătoria Strășeni, indicînd că infracțiunea a fost săvîrșită în raza teritorială a Judecătoriei Strășeni, corespunzător competentă să judece această cauză penală.

Procurorul, V.B., referitor la demersul înaintat, a indicat că asupra competenței urmează să decidă Curtea Supremă de Justiție.

Prin încheierea din 15 august 2008, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău și-a declinat competența, cu transmiterea cauzei penale menționate spre judecare Judecătoriei Strășeni.

În încheierea de declinare a competenței, se menționează faptul că, în temeiul art. 40 Cod de procedură penală, cauza penală se judecă de instanța în a cărei rază teritorială a fost săvârșită infracțiunea, iar în cazul dat, infracțiunea a fost săvârșită în raza teritorială a Judecătoriei Strășeni.

Vicepreședintele Judecătoriei Strășeni, V.R., examinînd materialele cauzei penale, a constatat că această cauză penală urmează a fi transmisă Curții Supreme de Justiție ca să se pronunțe asupra competenței teritoriale.

Examinînd argumentele invocate de instanțele de fond, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că, în cauză, a apărut un conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art. 45 Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei, rezultă că inculpatul M.P. a activat în calitate de avocat la Biroul individual de avocați „P. M.”, or. Strășeni, și infracțiunea incriminată acestuia are legătură directă cu activitatea lui de serviciu, iar raporturile procesuale în care se afla inculpatul cu instanța de judecată din Strășeni fac imposibilă soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale în această instanță de judecată.

În aceste împrejurări constatate, ținînd cont de prevederile legii și de raporturile procesuale în care s-a aflat inculpatul cu instanța de judecată în cauză, întru evitarea suspiciunilor privind nepărtinirea și imparțialitatea judecătorilor instanței judiciare din Strășeni, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, pentru soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară strămutarea acesteia pentru judecare la altă judecătorie egală în grad.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-60/2008 din 23 septembrie 2008)

* * *

Strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad se dispune în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Din materialele cauzei penale, rezultă că procurorul I. V. a fost recunoscut ca parte vătămată în cauza penală privindu-l pe B.M., învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 328 alin. (1), 361 alin. (2) lit. a) Cod penal.

În aceste împrejurări, ținând cont de prevederile art. 54 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, care stipulează că procurorul nu poate participa la desfășurarea procesului în cauza penală dacă există cel puțin una din circumstanțele indicate în art. 33 al aceluiași act normativ, care se aplică în mod corespunzător, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, pentru soluționarea rapidă, obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară strămutarea acesteia.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-4/2008 din 5 februarie 2008)

* * *

Cerere de strămutare admisă. Inculpatul a activat în calitate de procuror.

Președintele Judecătoriei Bălți, T.P., a înaintat o cerere, prin care a solicitat strămutarea judecării cauzei penale în privința lui G.M., învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 324 alin. (3) lit. a) Cod penal, la altă judecătorie egală în grad, din motivul că G.M. activează în funcția de procuror la Procuratura mun. Bălți și pe parcursul activității sale. a participat la judecarea cauzelor penale și civile în Judecătoria Bălți, ceea ce, în opinia autorului, constituie un impediment și face imposibilă soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale de Judecătoria Bălți.

Din materialele cauzei, rezultă că G.M. activează în funcția de procuror la Procuratura mun. Bălți, activitate are tangență directă cu Judecătoria Bălți, ceea ce, în opinia Colegiului, servește ca temei pentru strămutarea cauzei respective. După cum se subliniază și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, judecătorii trebuie nu numai să îndeplinească criteriile obiective de imparțialitate, ci să fie și percepuți ca fiind imparțiali; miza este încrederea pe care instanțele trebuie să o inspire justițiabililor dintr-o societate democratică.

În aceste împrejurări, ținând cont de prevederile legii și de raporturile procesuale în care s-a aflat G.M. cu judecătorii din instanța de judecată în cauză, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, întru evitarea tuturor suspiciunilor și pentru soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei penale, este necesară strămutarea judecării acestei cauze penale la altă judecătorie egală în grad.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-1/2010 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Motivul referitor la faptul că, pe parcursul desfășurării urmăririi penale în cauza penală, în adresa procurorului, au parvenit plângeri de la părțile vătămate și de la inculpați nu poate fi reținut ca temei de strămutare.

Procurorul Procuraturii Comrat, F.C., a înaintat o cerere, prin care a solicitat strămutarea judecării cauzei penale în privința lui C.V. și G.E., învinuiți de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) Cod penal, la altă judecătorie egală în grad, din motivul că majoritatea martorilor, și anume Ț.A., C.O. și T.P., sînt locuitori ai mun. Chișinău, iar pe parcursul desfășurării urmăririi penale în prezenta cauză penală, în adresa procurorului, au parvenit plângeri de la părțile vătămate și de la inculpați. Autorul consideră că este necesar de a strămuta judecarea acestei cauze penale într-o instanță de judecată din raza altei instanțe de apel, care își va exercita atribuțiile mai obiectiv și va asigura buna desfășurare a procesului.

Verificînd cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă din considerentele:

Conform art. 46 Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad numai în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Din informația prezentată de Judecătoria Comrat, se constată că prezenta cauză penală, la 21 ianuarie 2010, a parvenit în instanța de judecată și a fost primită în procedura de judecare.

Conform listei participanților cauzei, urmează a fi citate pentru ședința de judecată 14 persoane: doi martori sînt locuitori ai mun. Chișinău, un martor – locuitor al raionului Ungheni, iar restul participanților – 11 persoane – sînt locuitori ai raionului Comrat. Strămutarea judecării cauzei într-o altă instanță va îngreuna desfășurarea procesului judecătoresc, creînd dificultăți la deplasarea participanților pentru a se prezenta la ședințele de judecată.

Motivul referitor la faptul că, pe parcursul desfășurării urmăririi penale în prezenta cauză penală, în adresa procurorului, au parvenit plângeri de la părțile vătămate și de la inculpați nu poate fi reținut de Colegiu ca temei de strămutare, deoarece judecătorul, la soluționarea cauzelor penale parvenite în adresa sa, este independent și se supune doar legii, așa după cum stipulează art. 26 alin. (1) Cod de procedură penală.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-4-2010 din 23 februarie 2010)

* * *

Întru evitarea suspiciunilor și pentru asigurarea unei soluționări obiective a cauzei penale, care și să fie percepută ca atare de justițiabili, a fost necesar de a strămuta judecarea cauzei penale.

Președintele Curții de Apel Chișinău, A.D., a înaintat o cerere, prin care a solicitat strămutarea judecării cauzei penale în privința lui P.N., învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264/1 alin. (1) Cod penal, de la Curtea de Apel Chișinău în altă instanță egală în grad, pe motivul că, în această cauză penală, în calitate de inculpat este P.N., angajat în calitate de șofer la Curtea de Apel Chișinău. Aceste circumstanțe pun la îndoială imparțialitatea tuturor judecătorilor în ceea ce privește judecarea obiectivă a prezentei cauze penale.

Verificând cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi admisă din considerentele:

Conform art. 46 alin. (1) Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad numai în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Din materialele cauzei, rezultă că P.N. activează în calitate de șofer la Curtea de Apel Chișinău.

Aceste circumstanțe Colegiul le reține ca un impediment în soluționarea obiectivă a cauzei penale menționate. După cum se subliniază și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, judecătorii trebuie nu numai să îndeplinească criteriile obiective de imparțialitate, ci să fie și percepuți ca fiind imparțiali; miza este încrederea pe care instanțele trebuie să o inspire justițiabililor dintr-o societate democratică.

Analizând situația creată, ținând cont de prevederile legii și de raporturile în care se află P.N. cu colaboratorii Curții de Apel Chișinău, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, întru evitarea suspiciunilor și pentru asigurarea unei soluționări obiective a cauzei penale, care și să fie percepută ca atare de justițiabili, este necesar de a strămuta judecarea acestei cauze penale.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-8/2010 din 23 martie 2010)

* * *

Motivele invocate de partea vătămată referitoare la faptul că inculpatul răspîndește informații, atît prin intermediul locuitorilor municipiului, cît și

prin intermediul mass-mediei, precum că are influență asupra judecătorilor nu pot servi ca temei pentru strămutarea cauzei nominalizate.

Motivele invocate de L.I. referitoare la faptul că T.A. răspîndește informații, atît prin intermediul locuitorilor municipiului, cît și prin intermediul mass-mediei, precum că are influență asupra judecătorilor Judecătoriei Bălți nu pot servi ca temei pentru strămutarea cauzei nominalizate, deoarece asemenea temeieri nu sînt prevăzute de lege.

Răspîndirea unor astfel de informații, chiar dacă ar avea loc, nu poate afecta desfășurarea procesului de judecată și independența judecătorului, deoarece, conform prevederilor art. 26 alin. (1), (4) Cod de procedură penală, judecătorul este independent la soluționarea cauzelor penale și se supune doar legii, judecătorul judecă cauzele penale conform legii și propriei convingeri bazate pe probele cercetate în procedura judiciară respectivă și este obligat să se opună oricăror încercări de a exercita presiune asupra sa, inclusiv încercării de a exercita presiune prin răspîndirea informațiilor.

Circumstanțe ce ar pune la îndoială obiectivitatea judecătorilor din instanța menționată nu au fost prezentate Curții.

Mai mult ca atît, dacă partea vătămată va considera că există temeieri din cele prevăzute de lege pentru a solicita recuzarea judecătorului căruia i se repartizează cauza, aceasta este în drept să facă o asemenea declarație, care va fi soluționată în conformitate cu prevederile art. 35 Cod de procedură penală.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-14/2010 din 18 mai 2010)

* * *

Argumentele invocate de petiționar nu constituie temeieri ale instituției strămutării, iar în conformitate cu prevederile legale, indicate în prezenta încheiere, prin neînregistrarea audio a ședinței de judecată, nu se afectează drepturi procesuale sau reale ale petiționarului.

În ședința de judecată de la 26 aprilie 2010 din cadrul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, administratorul SRL „B.”, L.P., a solicitat instanței de judecată să efectueze înregistrarea audio a ședințelor de judecată în conformitate cu prevederile art. 336 alin. (1) Cod de procedură penală sau să permită SRL „B.” să efectueze înregistrarea respectivă.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 aprilie 2010, a fost respins demersul petiționarului, ca fiind neîntemeiat.

În argumentarea soluției, instanța de judecată a indicat că utilizarea mijloacelor tehnice este un drept al părților, care urmează a fi exercitat cu acordul instanței de judecată. Totodată, legislația procesuală penală nu obligă instanța de judecată să desfășoare ședințele de judecată cu înregistrarea acestora, utilizând mijloace tehnice. Mai mult ca atât, eventuala admitere a cererii, cu ulterioara înregistrare audio a procesului de judecare a plîngerii, poate genera încălcarea principiului secretului urmăririi penale, cu consecințele respective.

De asemenea, instanța de judecată a considerat că, prin refuzul admiterii demersului, nu se încalcă drepturi procesuale sau reale ale petiționarului, dat fiind că toate declarațiile se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată, părțile le pot prezenta și în formă scrisă, iar la finele ședinței de judecată, participanții sînt în drept să ia cunoștința de procesul-verbal, să înainteze obiecții asupra lui sau să-l completeze.

Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 212/8 din 18 iunie 2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului pentru înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată”, precum și Regulamentul privind înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată, stipulează procedura înregistrării audio digitale a ședințelor de judecată, care a fost adoptată odată cu operarea modificărilor, în acest sens, în Codul de procedură penală.

Potrivit punctului 2) al Hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 212/8 din 18 iunie 2009, Regulamentul privind înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată va intra în vigoare odată cu crearea condițiilor pentru înregistrările ședințelor de judecată, dar nu mai tîrziu de 1 ianuarie 2011.

Conform pct. 1.3) al Regulamentului privind înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată, înregistrarea audio a ședințelor de judecată va fi efectuată în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, Legea privind organizarea judecătorească și acest Regulament.

Potrivit prevederilor art. 336 alin. (6) Cod de procedură penală, în termen de 3 zile lucrătoare de la data anunțării semnării procesului-verbal, participanții la proces au dreptul să formuleze obiecții asupra lui, indicînd inexactitățile și motivele pentru care îl consideră incomplet.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-15/2010 din 25 mai 2010)

* * *

Relațiile de rudenie între acuzatorul de stat și rudele unor participanți la proces în cauza penală concretă nu pot afecta procesul de înfăptuire a justiției.

Cererea de strămutare urmează a fi respinsă din următoarele considerente:

Conform art. 46 Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Conform art. 26 Cod de procedură penală, la înfăptuirea justiției în cauzele penale, judecătorii sînt independenți și se supun numai legii, judecătorii judecă cauzele doar în baza legii și în condiții care exclud orice presiune asupra lor.

Raportînd argumentele invocate la materialele cauzei și prevederile legii, Colegiul denotă că motivele referitoare la faptul că cetățeanul C.P. – fratele părții vătămate, este finul, iar condamnatul T.S. este ruda procurorului A.P., care a instrumentat cazul și a susținut acuzarea în această cauză penală, faptul precum că procurorul A.P. a insistat ca ceilalți bănuți să confirme că B.V. a fost cel mai activ la comiterea infracțiunii și faptul că cetățeanul B.D., care este fratele inculpatului B.V., anterior a activat în cadrul CPR Cantemir, iar actualmente se află în relații ostile cu conducerea CPR Cantemir și CPR Cantemir, din motiv de răzbunare, l-a tras la răspundere penală pe fratele său, B.V., deoarece în privința acestuia din urmă au mai fost intentate și alte cauze penale, și că urmărirea penală în această cauză penală a fost desfășurată cu încălcarea normelor procesule penale nu constituie temeiuri ale instituției strămutării.

Din materialele cauzei, nu s-a stabilit ca, în cadrul urmăririi penale, să fi fost înaintate de către părți cereri de recuzare în privința reprezentanților organului de urmărire penală care au instrumentat această cauză penală.

Relațiile de rudenie între acuzatorul de stat și rudele unor participați la proces în cauza penală concretă nu pot afecta procesul de înfăptuire a justiției, legea procesuală penală permițînd, în condițiile Legii, desemnarea altui procuror pentru susținerea învinuirii în cadrul cercetării judecătorești.

În cazul în care vor fi prezente temeiuri de incompatibilitate a judecătorilor de judecare a cauzei concrete, participanții urmează să invoce instituția recuzării.

În situația dată, circumstanțe ce ar pune la îndoială obiectivitatea judecătorilor din instanța menționată nu au fost prezentate Curții.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-21/2010 din 25 mai 2010)

* * *

Cerere de strămutare respinsă.

Motivele invocate de partea vătămată referitoare la faptul că, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, prezidat de A. D., a adoptat hotărîrea de eliberare a lui G.I. din arest, că interesele lui G.I. sînt reprezentate de avocatul G.U., care anterior a fost președintele Tribunalului Chișinău și majoritatea judecătorilor îl cunosc, și faptul că președintele în exercițiu al Curții de Apel Chișinău este fratele avocatului lui G.I., X.U., și judecarea cauzei penale în privința lui G.I. intenționat se tergiversează de către Curtea de Apel Chișinău nu constituie temeiuri ale instituției strămutării.

Relațiile de rudenie între avocat și judecătorul unei instanțe judecătorești concrete, precum și faptul că avocatul, care participă la judecarea unei cauze, ce se află pe rol la instanța de judecată, anterior, cu mai mult de 7 ani în urmă, a deținut funcția de președinte al instanței judecătorești nu pot afecta imparțialitatea judecătorului sau a instanței.

În situația dată, circumstanțe concrete ce ar pune la îndoială obiectivitatea judecătorilor din instanța menționată nu au fost prezentate Curții.

În cazul în care vor fi prezente temeiuri prevăzute de lege de incompatibilitate a judecătorilor de judecare a cauzei concrete, participanții urmează se invoce instituția recuzării.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-23/2010 din 25 mai 2010)

* * *

Argumentele referitoare la dezacordul cu încheierile pronunțate de instanța de apel, privind respingerea demersurilor de dispunere a expertizei și a cererilor de recuzare, nu pot servi ca temeiuri de strămutare a cauzei.

Inculpatul C.Gh. a înaintat o cerere, prin care a solicitat strămutarea cauzei penale la o altă instanță de judecată egală în grad, pentru obținerea unei soluționări obiective, rapide și complete a cauzei penale, din următoarele motive:

- la judecarea cauzei de către instanța de apel au fost admise un șir de încălcări ale prevederilor Codului de procedură penală,
- majoritatea judecătorilor acestei instanțe judecătorești au participat la judecarea cauzei.

Verificînd cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă din considerentele:

Conform art. 46 Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Din cererea înaintată de inculpatul C.Gh., nu se constată circumstanțe care ar servi ca temeiuri pentru strămutare.

Astfel, argumentele privitoare la dezacordul cu încheierile pronunțate de instanța de apel, privind respingerea demersurilor de dispunere a expertizei și a cererilor de recuzare, nu pot servi ca temeiuri de strămutare a cauzei, deoarece, conform art. 420 alin. (2) Cod de procedură penală, aceste încheieri pot fi atacate doar odată cu decizia recurată.

Totodată, în cazul în care apar cazuri de incompatibilitate prevăzute de art. 33 Cod penal, acestea urmează a fi soluționate în ordinea stipulată de art. 34-35 Cod de procedură penală.

Mai mult ca atât, conform informației parvenite de la Curtea de Apel Bălți, în cauza penală în privința lui C.Gh. a fost deja începută cercetarea judecătorească.

La acest capitol, art. 47 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează că cererea de strămutare poate fi înaintată pînă la începerea cercetării judecătorești.

De asemenea, Colegiul penal ține cont de faptul că, la 11 martie 2008, a fost judecată cererea apărătorului T.C. în interesele inculpatului C.Gh. privind strămutarea cauzei penale menționate, în care au fost invocate aceleași motive, iar art. 50 Cod de procedură penală prevede că strămutarea cauzei nu poate fi cerută din nou, afară de cazul în care noua cerere se întemeiază pe circumstanțe noi.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-19/2008 din 25 martie 2008)

* * *

Cererea de strămutare a fost înaintată de avocat după începerea cercetării judecătorești, ceea ce contravine procedurii de adresare a cererii de strămutare.

Avocatul I.Ț. a înaintat o cerere, prin care a solicitat strămutarea cauzei penale în privința lui M.D., învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 332 alin. (1) Cod penal, de la Judecătoria Ocnița la altă judecătorie egală în grad, din motivul că judecătorii Judecătoriei Ocnița: A.G., E.B. și G.P., au participat la judecarea cauzelor civile privind anularea unor dispoziții ale Primăriei Clocușna referitoare la unitatea de arhivist, cauze ce au tangență directă cu prezenta cauză penală – circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorilor Judecătoriei Ocnița.

Verificînd cererea de strămutare, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă din următoarele considerente:

Conform art. 46 Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad numai în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Cererea de strămutare se adresează Curții Supreme de Justiție cu cel puțin 5 zile înainte de începerea cercetării judecătorești, după cum prevede art. 47 alin. (1) Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei penale, Colegiul constată că cercetarea judecătorească în cauza penală în privința lui M.D. a fost începută: a fost interogată martorul L. A. Cererea de strămutare a fost înaintată de avocatul I.Ț. după începerea cercetării judecătorești, ceea ce contravine procedurii de adresare a cererii de strămutare.

În cererea de strămutare depusă după începerea cercetării judecătorești, se invocă argumente care nu constituie temeiuri ale instituției strămutării.

Colegiul menționează că, în situația dată, urmează a fi aplicate prevederile instituției recuzării sau, după caz, ale instituției abținerii.

În asemenea condiții, Colegiul penal consideră că cererea de strămutare urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-cs-5-2010 din 9 martie 2010)

* * *

Motivul invocat în cerere precum că judecătorii au participat la examinarea cauzei și nu poate fi format un nou complet de judecată nu este prevăzut ca temei legal pentru a cere strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad.

Strămutarea cauzei este solicitată în legătură cu faptul că judecătorii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău au participat la examinarea cauzei penale în privința lui A.A. și nu poate fi format un nou complet de judecată.

Colegiul consideră că cererea urmează să fie respinsă din considerentele:

Articolul 46 alin.(1) CPP stipulează că strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad poate avea loc în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procedurii.

Articolul 47 alin.(1) CPP stipulează că cererea de strămutare trebuie să fie motivată.

În urma examinării cererii, s-a constatat că cererea propriu-zisă nu este motivată, în aceasta nu se indică motivele pentru care strămutarea cerută ar duce la soluționarea obiectivă, rapidă, completă a cauzei și la asigurarea desfășurării normale a procedurii.

Motivul invocat în cerere precum că judecătorii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău au participat la examinarea cauzei și nu poate fi format un nou complet de judecată nu este prevăzut ca temei legal pentru a cere strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad.

Acest motiv constituie temei de recuzare sau de abținere de la judecarea cauzei, iar procedura de soluționare a cererii respective se desfășoară conform art.35 CPP.

În conformitate cu prevederile art.37 din Legea privind organizarea judecătorească, președintele Curții de Apel are dreptul să dispună, după caz, antrenarea judecătorilor din colegiu la judecarea unor cauze în alt colegiu, iar în conformitate cu prevederile art.39 alin.(1) lit. b) din legea menționată, președintele Curții de Apel judecă procesele și poate prezida ședințele de judecată ale colegiilor.

Prin urmare, cererea depusă de președintele Curții de Apel Chișinău este vădit neîntemeiată și, potrivit legii, urmează a fi respinsă.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-30/17-2008 din 26 februarie 2010)

* * *

PĂRȚILE ȘI ALTE PERSOANE PARTICIPANTE LA PROCESUL PENAL

PARTEA ACUZĂRII

* * *

Recursul în anulare împotriva încheierii judecătorului de instrucție prin care a fost dispusă expedierea în adresa Procuraturii Generale a plîngerii privind anularea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale a fost respins ca inadmisibil.

Petiționarul S.G. s-a adresat la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău cu o plîngere privind anularea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale din 03.07.2008, emise de procurorul în Procuratura mun. Chișinău, V.C.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, Gh.M., din 25.07.2008, a fost recunoscută ca fiind inadmisibilă admiterea spre examinare a plîngerii lui S.G. de către judecătorul de instrucție, pe motiv că nu au fost îndeplinite cerințele stipulate în art. 299 alin.(2) CPP, astfel fiind dispusă organizarea examinării prealabile a acestei plîngerii, după competență, de către Procurorul General, cu pronunțarea unei ordonanțe motivate, ca act procedural.

În recursul în anulare, se solicită casarea încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, Gh. M., din 25.07.2008, cu remiterea plîngerii pentru o nouă examinare judecătorului de instrucție, pe motiv că, cauza a fost examinată fără citarea procurorului, iar această încălcare atrage nulitatea actului procedural conform art.251 CPP.

De asemenea, se menționează că, controlul ierarhic superior al plîngerilor persoanelor prevăzute la art. 313 CPP, în cazul în care a fost adoptată o ordonanță de către procuror, nu este necesar, deoarece această procedură se referă la cazurile cînd actul procedural a fost adoptat de către organul de urmărire penală. Procurorul nu se atribuie la aceste organe, el execută, ca autoritate publică, controlul acestora și, în sensul art. 253 CPP, organele de urmărire penală sînt reprezentate de ofițeri de urmărire penală, iar urmărirea penală se efectuează de către procuror și de către organele constituite conform legii.

Colegiul penal lărgit consideră neîntemeiate argumentele recurentului precum că procurorul nu poate fi considerat ca organ de urmărire penală, deoarece, conform prevederilor art. 51 alin.(1) CPP, procurorul exercită în numele statului urmărirea penală, iar în dispoziția art.52 CPP sînt descrise atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale, inclusiv atribuțiile de control al legalității actelor procedurale adoptate în cadrul efectuării urmăririi penale atît de către însuși procurorul, cît și de către alte organe, abilitate prin lege de a efectua urmărirea penală.

În cadrul urmăririi penale, procurorul pornește urmărirea penală și ordonă efectuarea urmăririi penale în conformitate cu Codul de procedură penală, refuză pornirea urmăririi sau încetează urmărirea penală, exercită nemijlocit urmărirea penală în condițiile legii, conduce personal urmărirea penală și controlează legalitatea acțiunilor procesuale efectuate de organul de urmărire penală etc.

Potrivit pct.5.1 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04.07.2005 „*Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale*”, prin acțiuni ale organului de urmărire penală sau ale organului care exercită activitate operativă de investigații se înțeleg: „*actele procedurale, adică documentele prin care se consemnează orice acțiune... ori inacțiunile nemijlocite ale persoanei cu funcție de răspundere, care activează în procesul de urmărire penală sau care exercită activitate operativă de investigații (procurorul, ofițerul de urmărire penală, colaboratorul care exercită activitate operativă de investigație)*”.

Autorul recursului în anulare consideră că judecătorul de instrucție, contrar prevederilor art. 313 alin. (4) CPP, nu a respectat dreptul procurorului de a participa la examinarea plîngerii lui S.G. declarate împotriva ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale din 03.07.2008, emise de procurorul în Procuratura mun. Chișinău, V.C.

Colegiul penal lărgit conchide că motivul invocat este neîntemeiat, deoarece alin. (4) al normei vizate reglementează procedura de examinare atunci cînd plîngerea se examinează în fond, cînd urmează să fie discutate chestiunile de legalitate ori ilegalitate a acțiunilor organului de urmărire penală la adoptarea actului procedural și cînd părțile își expun pozițiile asupra acestor chestiuni.

În cazul dat, judecătorul de instrucție nu era la etapa de examinare a fondului plîngerii depuse de S.G., ci la cea de pregătire a examinării plîngerii în cauză. La această etapă de pregătire a ședinței, judecătorul de instrucție, conform prevederilor art.313 alin.(1) CPP, trebuia în mod obligatoriu să țină seama de faptul dacă a fost verificată de către procurorul ierarhic superior celui care a adoptat ori a coordonat adoptarea actului procedural legalitatea actului procedural asupra căruia este depusă plîngerea.

Or, în aceeași situație de drept, procurorul, examinând plîngerea petiționarului, în caz de admitere a ei, adoptă o ordonanță motivată conform art.299 și art. 299¹ CPP, prin care dispune anularea ordonanței procurorului ierarhic inferior de refuz al pornirii urmăririi penale, prin urmare, și în cazul cînd plîngerea se respinge, procurorul ierarhic superior este obligat să adopte o ordonanță motivată, dar nu să expedieze petiționarului o scrisoare cu explicarea ordinii procedurale prevăzute de art.313 CPP.

Astfel, se concluzionează că examinarea plîngerii petiționarului trebuie să se finalizeze cu adoptarea unei ordonanțe motivate de către procuror – act procedural, care, în sensul art. 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, i-ar oferi petiționarului posibilitatea invocării pretinselor violări ale drepturilor și libertăților protejate – dreptul la un recurs efectiv.

Prin urmare, judecătorul de instrucție, constatînd că plîngerea lui S.G. împotriva ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale din 03.07.2008, înregistrată în instanța de judecată, nu a primit o soluționare procedurală prealabilă, în ordinea art.299 și art.299¹ CPP, nu a avut temei de a o examina în fond, conform prevederilor art. 313 alin.(4)-(5) CPP, astfel încheierea adoptată nu cade sub incidența prevederilor art.251 alin.(1) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-58/09 din 20 ianuarie 2009)

* * *

Recursuri admise, cu casarea deciziei instanței de apel. În cazul redactării sentinței, copia sentinței redactate se înmînează inculpatului arestat imediat după semnarea acesteia, iar celorlalte părți li se comunică în scris despre semnarea sentinței redactate. Aceste prevederi ale legislației procesuale penale nu au fost respectate.

În sensul art. 399 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul redactării sentinței, copia sentinței redactate se înmînează inculpatului arestat imediat după semnarea acesteia, iar celorlalte părți li se comunică în scris despre semnarea sentinței redactate.

Aceste prevederi ale legislației procesuale penale nu au fost respectate.

La materialele cauzei, este anexată scrisoarea procurorului, care solicită să fie înștiințat despre redactarea sentinței.

Date care să confirme respectarea prevederilor art. 399 alin. (2) Cod de procedură penală, în materialele cauzei, lipsesc.

La 17 august 2007, inculpatul a depus în instanța de fond o cerere, prin care a solicitat să fie informat în scris despre redactarea sentinței.

Aflînd că sentința a fost redactată, în aceeași zi, a mai depus o cerere, solici-tînd eliberarea copiei sentinței redactate.

În recursul declarat, se invocă faptul că, copia sentinței redactate inculpatul a primit-o la 24 august 2007, însă confirmarea recepției în materialele cauzei lip-sește.

Potrivit art. 422 Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data redactării sau a pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

În aceste împrejurări, cînd, de la pronunțarea sentinței și pînă la depunerea apelului, au expirat mai mult de 15 zile, instanța de apel, la examinarea apelului, este obligată să verifice dacă depunerea apelului se încadrează în termenul pre-văzut în art. 402 Cod de procedură penală, iar dacă constată că termenul a fost omis din motive întemeiate, procedează în conformitate cu prevederile art. 403 Cod de procedură penală.

Cele menționate mai sus nu au fost verificate la judecarea apelului – ceea ce se confirmă și prin procesul-verbal al ședinței de judecată –, fapt ce condiționează casarea hotărîrii redactate.

Se menționează că, în apelul declarat de procuror, în afară de faptul că se critică achitarea lui L.V. pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (3) lit. a) Cod penal, se mai invocă și faptul că, în dispozitivul sentinței redactate, nu s-a făcut mențiune referitor la achitarea acestuia. Asupra acestor chestiuni instanța de apel nu s-a pronunțat, ceea ce contravine prevederilor art. 414 alin. (3) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-533/08 din 22 aprilie 2008)

* * *

Potrivit art. 53 alin.(1) pct.5) Cod de procedură penală, la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, procurorul este în drept să facă demers în instanța de judecată de a întrerupe examinarea cauzei pentru a înainta noi probe care confirmă acuzarea adusă inculpatului în cazul efectuării incomplete a urmăririi penale.

În apel, procurorul a invocat că prima instanța ilegal a respins demersul său de amîinare a examinării cauzei pentru a prezenta probe suplimentare în susținea-re învinuirii, lipsindu-l de posibilitatea legală și absolut necesară de a prezenta

probe suplimentare pentru a infirma declarațiile părților vătămate și ale martorilor și pentru a dovedi vinovăția inculpatului; astfel, a fost flagrant încălcat principiul contradictorialității în procesul penal.

În instanța de apel, procurorul a susținut integral motivele invocate în apel, solicitând, în susținerea învinuirii, interogarea suplimentară în ședința de judecată a părților vătămate F.A., F.C., F.A., N.E., V.L., C.I., a martorilor și anexarea la materialele dosarului a sentințelor de condamnare pronunțate în privința părților vătămate pentru darea declarațiilor mincinoase, în baza art.312 alin.(2) lit.a) Cod penal.

Din conținutul procesului-verbal al ședinței instanței de apel, rezultă că demersul procurorului privind prezentarea probelor suplimentare a fost respins.

În recursul declarat, procurorul invocă faptul că instanțele de judecată, prin respingerea demersului privind prezentarea probelor suplimentare, l-au lipsit de posibilitatea legală de a infirma declarațiile părților vătămate și ale martorilor date în ședințele de judecată și de a prezenta probe în susținerea acuzării inculpatului N.B., astfel fiind încălcate prevederile art.24 alin.(2) și art.53 alin.(1) Cod de procedură penală.

În baza celor enunțate mai sus, Colegiul penal conchide că instanța de apel nu a respectat în deplină măsură prevederile legale sus-menționate, în sensul că, respingând apelul acuzatorului de stat și menținând sentința, nu i-a acordat procurorului posibilitatea de a prezenta probe suplimentare în sprijinul învinuirii înaintate lui N.B., încălcându-se astfel principiul contradictorialității în procesul penal, stipulat în art.24 Cod de procedură penală, dându-se o apreciere vădit neconcordanță probelor prezentate în sprijinul învinuirii, ceea ce s-a reflectat în soluția pronunțată, astfel fiind comisă eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-413/10 din 25 mai 2010)

* * *

Procurorul care a înaintat oficial persoanei învinuirile nu poate efectua investigația referitoare la maltratare.

Din textul sentinței, rezultă că prima instanță, luînd ca bază depozițiile lui M.M. în calitate de bănuît, nu s-a pronunțat asupra declarației privind maltratarea în procesul de colectare a probelor și asupra raportului de examinare medico-legală a lui M.M. din 03.07.2006.

La rîndul său, instanța de apel, asupra acestor argumente, concluzionează: „...dovezi convingătoare că la urmărirea penală în cauza penală dată s-ar fi aplicat

violența fizică asupra inculpatului M.M. și că din această cauză el ar fi recunoscut vinovăția în lovirea cu pumnul a concubinei M.E. n-au fost căpătate și instanța de fond corect a apreciat declarațiile inculpatului de tăgăduire a vinovăției sale ca o metodă de autoapărare cu scopul de a evita răspunderea penală”.

Concluzia respectivă este pripită din următoarele considerente:

Ordonanța din 18.07.2006 de neîncepere a urmăririi penale în baza cererii lui M.M. conține elementele unei investigații neefective, deoarece procurorul care a înaintat oficial persoanei învinuirile nu poate efectua investigația referitoare la maltratare.

Concluzia din 11.12.2007 a procurorului I.C., adoptată în mod repetat asupra aceleiași cereri a lui M.M., este subminată de posibilitatea de a stabili cauza leziunilor corporale cauzate persoanei aflate în detenție, astfel investigația nu poate fi apreciată ca fiind multilaterală.

Instanța de apel a invocat că declarațiile lui M.M. în calitate de bănuit pot fi puse la baza învinuirii, deoarece au fost semnate de M.M. și apărător, dar nu s-a pronunțat asupra motivului apelului, precum că audierea a fost efectuată cu încălcarea normelor de procedură penală, pe când în cauză există următoarele date:

- procesul-verbal de reținere a fost întocmit la 28 iunie 2006, la ora 13.30;
- ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit este datată în 28 iunie 2006 și întocmită în limba de stat;
- procesul-verbal de comunicare a drepturilor și obligațiilor bănuitului este datat la fel în 28 iunie 2006.

Aceste documente procesuale într-adevăr sînt semnate de apărător, dar ofițerul de urmărire penală a declarat că acesta a venit pe la mijlocul audierii bănuitului și s-au întocmit documentele necesare.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel urma să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apelul apărătorului și asupra chestiunii dacă audierea bănuitului a fost efectuată cu respectarea art.64 alin.(2) pct.1), 4) Cod de procedură penală, dacă pot sau nu pot fi admise ca probe datele comunicate de bănuit (art.94 alin.(1) pct.1), 2) Cod de procedură penală).

Astfel, se constată temeiul pentru recurs prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală – instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel –, eroarea comisă nu poate fi corectată de către instanța de recurs în prezenta procedură, aceasta nefiind abilitată cu atribuții de a judeca cauza și de a se pronunța asupra legalității sentinței instanței de fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea normelor procesuale penale prevăzute de art.414 alin.(3) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-917/08 din 16 septembrie 2008)

PARTEA APĂRĂRII

* * *

Potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) CPP, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în calitate mai mult de 3 luni.

În cazurile în care urmărirea penală a fost pornită împotriva unei anumite persoane, din momentul respectiv, se va considera că această persoană deține calitatea de bănuit, indiferent de faptul dacă a fost sau nu emisă ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit.

Astfel, organul de urmărire penală a omis termenul de 3 luni, de punere sub învinuire a bănuiților, aceștia aflându-se în calitate de bănuiți o perioadă mai mare decât termenul limită stabilit de art. 63 alin. (2), (5) CPP – încălcare esențială a legii procesuale penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei.

La alin. (3) al art. 63 CPP, în mod imperativ se stipulează că, la momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2) al acestui articol, organul de urmărire penală este obligat să adopte una din următoarele soluții: să dispună scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau punerea persoanei sub învinuire în modul prevăzut de lege.

Ținând seama de principiul contradictorialității (art. 24 CPP) și al egalității părților în drepturi în procesul penal raportat la art. 63 CPP, termenul de 3 luni este un termen de care trebuie să țină cont procurorul, căruia îi aparține dreptul și obligația de punere sub învinuire în acest termen a persoanei bănuite de săvârșirea vreunei infracțiuni.

Dacă, în acest termen, nu se întreprinde acțiunea procesuală respectivă, după expirarea lui, apare un drept deja al bănuitului – dreptul de a solicita scoaterea sa de sub urmărire penală, avînd temeiul de a considera că statul, în persoana procurorului, nu l-a găsit implicat în săvârșirea infracțiunii.

Acest drept al bănuitului reiese și din stipularea art. 230 CPP: dacă un drept procesual nu s-a exercitat într-un anumit termen, atunci el se consideră pierdut (dreptul procurorului de a pune persoana sub învinuire).

Raportînd la această stare de drept prevederea art. 230 CPP – nerespectarea termenului impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat – se rezumă că ordonanțele din 4 mai 2005 de punere sub învinuire a lui A. C., A. L. și G. O. sînt nule.

Astfel, art. 251 CPP prevede că încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluși act.

Odată ce ordonanța de punere a persoanei sub învinuire se consideră nulă, devin nule și toate celelalte acte procedurale, inclusiv judecarea cauzei și adoptarea sentinței.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-357/08 din 25 aprilie 2008)

* * *

În cazul redactării sentinței, copia sentinței redactate se înmânează inculpatului arestat imediat după semnarea acesteia, iar celorlalte părți li se comunică în scris despre semnarea sentinței redactate.

La 17 august 2007, inculpatul a depus în instanța de fond o cerere, prin care a solicitat să fie informat în scris despre redactarea sentinței.

Aflind că sentința a fost redactată, în aceeași zi, a mai depus o cerere, solicitând eliberarea copiei sentinței redactate.

În recursul declarat, se invocă faptul că, copia sentinței redactate inculpatul a primit-o la 24 august 2007, însă confirmarea recepției în materialele cauzei lipsește.

Potrivit art. 422 Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data redactării sau a pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

În aceste împrejurări, când, de la pronunțarea sentinței și pînă la depunerea apelului, au expirat mai mult de 15 zile, instanța de apel, la examinarea apelului, este obligată să verifice dacă depunerea apelului se încadrează în termenul prevăzut în art. 402 Cod de procedură penală, iar dacă constată că termenul a fost omis din motive întemeiate, procedează în conformitate cu prevederile art. 403 Cod de procedură penală.

Cele menționate mai sus nu au fost verificate la judecarea apelului – ceea ce se confirmă și prin procesul-verbal al ședinței de judecată – fapt ce condiționează casarea hotărârii redactate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-533/08 din 22 aprilie 2008)

* * *

Respingându-se plîngerea apărătorului privind anexarea la materialele dosarului penal a unui set de documente, nu s-a asigurat respectarea drepturilor învinuitului.

Colegiul constată că instanța de judecată, respingînd plîngerea apărătorului privind anexarea la materialele dosarului penal a unui set de documente, nu a asigurat respectarea de către organul de urmărire penală a drepturilor învinuitului D.P.

Conform plîngerii depuse judecătorului de instrucție, apărătorul învinuitului a solicitat organului de urmărire penală să se anexeze documente care, în opinia apărătorului, au o strînsă legătură cu învinuirea adusă cet. D.P., precum și să se efectueze, prin procedura comisiei rogatorii, mai multe acțiuni de urmărire penală. Organul de urmărire penală, ulterior și judecătorul de instrucție, respingînd cerințele părții apărării, și-au motivat concluzia prin faptul că urmărirea penală în cauza privindu-l pe D.P. este suspendată în temeiul art.287¹ alin.(1) pct.1) CPP.

Motivarea procurorului, la respingerea plîngerii, precum că urmărirea penală este suspendată, nu este justificată, deoarece drepturile discutate în cauză sînt de valoare și, într-un proces bazat pe principiul contradictorialității și al egalității părților în drepturi, nu pot fi limitate.

Mai mult ca atît, art.287¹ alin.(4) CPP în mod imperativ obligă organul de urmărire penală ca, pînă a adopta soluția de suspendare a urmăririi penale, să îndeplinească toate acțiunile de urmărire penală a căror efectuare este posibilă în lipsa învinuitului. Acțiunile solicitate de apărător puteau fi efectuate în lipsa învinuitului, inclusiv în ordinea prevăzută de art.287³ CPP.

Colegiul constată că instanța de judecată nu a verificat în deplină măsură cerințele plîngerii apărătorului, nu a reținut că de către organul de urmărire penală a fost încălcat un drept al părții apărării prevăzut de lege și a adoptat o încheiere care este contrară legii, astfel, din aceste motive, aceasta urmează a fi casată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-630/08 din 17 iunie 2008)

* * *

Plîngerea urmează a fi examinată în limita motivelor invocate de petiționar în textul acesteia, referitor la încălcarea unui sau altui drept.

Conform art.313 alin.(1) CPP, bănitul, învinuitul este în drept să depună plîngere judecătorului de instrucție împotriva acțiunilor sau actelor considerate de el ilegale ale organelor de urmărire penală sau ale procurorului, dacă drepturile ori interesele legitime ale bănuitului, învinuitului au fost încălcate.

Potrivit alin.(4) al articolului menționat, plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile din ziua depunerii acesteia în instanță, cu participarea procurorului și citarea persoanei care a depus plîngerea.

Neprezentarea persoanei care a depus plîngerea nu împiedică examinarea ei. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele respective.

Plîngerea urmează a fi examinată în limita motivelor invocate de petiționar în textul acesteia, referitor la încălcarea unui sau altui drept al acestuia, comis de organul de urmărire penală ori de procuror.

În plîngerea depusă la 06 decembrie 2007 în instanța de judecată, autorul afirmă că M. a fost recunoscut la 16 iulie 2007 în calitate de bănuit în mod formal.

Însă M. ori apărătorul lui, în termenul prevăzut, nu au atacat acest act procedural în ordinea art.313 CPP, prin urmare au considerat că nu s-a încălcat un drept ori un interes al bănuitului.

La fel, M. a invocat că, la momentul audierii dînsului în calitate de bănuit și pînă la punerea sub învinuire, organul de urmărire penală nu a efectuat cu participarea lui acțiuni de urmărire penală. Colegiul menționează că acest fapt nu duce la nulitatea ordonanței de punere sub învinuire din 15 octombrie 2007, după cum a conchis instanța de judecată.

În privința lui M. organul de urmărire penală a aplicat art.63 alin.(2) pct.3) CPP, a dat o ordonanță de recunoaștere a lui în calitate de bănuit și, conform acestor prevederi, calitatea dînsului de bănuit se menține pe un termen de 3 luni, termen în care organul de urmărire avea obligația să dispună punerea sub învinuire ori scoaterea de sub urmărire penală.

Din materialele cauzei, rezultă că procurorul în acest termen, la 15 octombrie 2007, l-a pus sub învinuire pe M. pentru săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.324 alin.(3) lit.b) CP. Dreptul de a pune sub învinuire persoana îi aparține procurorului ca organ de urmărire penală, astfel, în speță, procurorul a aplicat prevederea legii în limita termenului acordat de aceasta.

Instanța de judecată incorect a apreciat aceste împrejurări ca fiind o încălcare a dreptului bănuitului.

Nu atrage nulitatea ordonanței de punere sub învinuire afirmația din plîngere precum că aceasta i-a fost adusă la cunoștință lui M. în lipsa apărătorului ales de acesta. După cum rezultă din copia acestei ordonanțe și din procesul-verbal al ședinței de judecată, însuși învinuitul a insistat să ia cunoștință de textul ei în lip-

sa apărătorului, care nu s-a prezentat la timpul stabilit, însă ulterior, în aceeași zi, avocatul și învinuitul au luat cunoștință de acest act procedural, apoi învinuitul a fost audiat în modul prevăzut de lege. Că avocatul învinuitului a luat cunoștință de ordonanța din 15 octombrie 2007, de fapt după un scurt timp de la semnarea ei de M., rezultă din conținutul plîngerii.

În plîngerea depusă, se invocă faptul că, la momentul recunoașterii lui M. ca bănuțit, acestuia nu i s-au explicat drepturile procesuale la această etapă, astfel i s-a încălcat dreptul de a ști de ce este bănuțit.

Motivele invocate sînt neîntemeiate, deoarece, din copia ordonanței din 16 iulie 2007, rezultă că M. a luat cunoștință, în prezența apărătorului I.M., de acest act procedural, dînsului i s-au explicat drepturile și obligațiile bănuțitului prevăzute de art.64 CPP și i s-a înmînat informația privitoare la toate aceste drepturi și obligații – împrejurări confirmate de M. prin propria semnătură.

Astfel, Colegiul constată că instanța de judecată a dat o interpretare greșită circumstanțelor cauzei și s-a pronunțat printr-o hotărîre care contravine legii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-477/08 din 20 mai 2008)

* * *

Renunțarea la apărător poate fi acceptată de către instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat.

Potrivit art. 17 alin. (3), 66 alin. (1), (2) pct. 5), alin. (4), 71 alin. (1), (2), 322 alin. (1) Cod de procedură penală, pct. 13 al Hotărîrii Plenului CSJ a RM nr. 22 din 12.12.2005– „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 8, 23 ale Hotărîrii Plenului CSJ a RM nr. 30 din 09.11.1998– „Cu privire la practica aplicării legilor pentru asigurarea dreptului la apărare în procedură penală a bănuțitului, învinuitului și inculpatului”, instanța este obligată să asigure inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe. Renunțarea la apărător poate fi acceptată de către instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat. Admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către instanță prin hotărîre motivată. Exercițarea de către inculpat a drepturilor de care dispune sau renunțarea lui la aceste drepturi nu poate fi interpretată în detrimentul lui și nu poate avea consecințe nefavorabile pentru el. La examinarea apelului, pre-

zența apărătorului este obligatorie. Dacă instanța de apel a judecat cauza în lipsa apărătorului, decizia acesteia se casează, cu trimiterea cauzei pentru rejudecare în aceeași instanță judecătorească.

Ignorînd aceste prevederi legale, instanța de apel nu a soluționat, printr-o încheiere motivată, demersul inculpatului privind chestiunea ce viza participarea apărătorului și a examinat apelul inculpatului în lipsa unui apărător ales sau care acordă asistență juridică garantată de stat.

Rezultă că instanța de apel a încălcat în mod vădit dreptul inculpatului la apărare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-122/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Instanța de apel a fixat termenul pentru judecarea cauzei de mai multe ori, însă niciodată nu a citat avocatul.

În ședința instanței de fond, interesele inculpatului T. au fost apărute de avocatul Ș., ales de inculpat. Avocatul Ș. a atacat sentința cu apel.

Potrivit art.68 alin.(1) pct.1) CPP, avocatul are dreptul să participe la ședințele de judecată în apel. Din conținutul apelului, rezultă că avocatul Ș., la cererea de apel, a anexat și mandatul de asistență juridică a inculpatului în instanțe de apel.

Din actele dosarului, rezultă că instanța de apel a fixat termenul pentru judecarea cauzei de mai multe ori, însă niciodată nu l-a înștiințat pe avocatul Ș. despre locul și data ședinței de judecată a instanței de apel. În final, instanța respectivă a judecat apelul declarat de apărător în lipsa acestuia, numind un apărător din oficiu.

Conform art.427 alin.(1) pct.4) CPP, hotărîrea instanței de apel este supusă recursului atunci cînd judecarea cauzei a avut loc fără participarea avocatului ales, a cărui participare era obligatorie.

Astfel, se constată că, în cauză, de către instanța de apel a fost comisă o eroare de drept, care servește ca temei de recurs, și, deoarece aceasta nu poate fi corectată de instanța de recurs, în baza art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) CPP, urmează a fi casată soluția și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel, cu examinarea ambelor apeluri declarate în cauză.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-44/08 din 26 februarie 2008)

* * *

Instanța de judecată nu a verificat în deplină măsură cerințele plîngerii apărătorului, nu a reținut faptul că de către organul de urmărire penală a fost încălcat un drept al părții apărării prevăzut de lege.

Conform plîngerii depuse judecătorului de instrucție, apărătorul învinuitului a solicitat organului de urmărire penală să se anexeze documente care în opinia apărătorului, au o strînsă legătură cu învinuirea adusă cet. D.P., precum și să se efectueze, prin procedura comisiei rogatorii, mai multe acțiuni de urmărire penală. Organul de urmărire penală, ulterior și judecătorul de instrucție, respingînd cerințele părții apărării, și-au motivat concluzia prin faptul că urmărirea penală în cauza privindu-l pe D.P. este suspendată în temeiul art.287¹ alin.(1) pct.1) CPP.

Motivarea procurorului, la respingerea plîngerii, precum că urmărirea penală este suspendată, nu este justificată, deoarece drepturile discutate în cauză sînt de valoare și, într-un proces bazat pe principiul contradictorialității și al egalității părților în drepturi, nu pot fi limitate.

Mai mult ca atît, art.287¹ alin.(4) CPP în mod imperativ obligă organul de urmărire penală ca, pînă a adopta soluția de suspendare a urmăririi penale, să îndeplinească toate acțiunile de urmărire penală a căror efectuare este posibilă în lipsa învinuitului. Acțiunile solicitate de apărător puteau fi efectuate în lipsa învinuitului, inclusiv în ordinea prevăzută de art.287³ CPP.

Colegiul constată că instanța de judecată nu a verificat în deplină măsură cerințele plîngerii apărătorului, nu a reținut că de către organul de urmărire penală a fost încălcat un drept al părții apărării prevăzut de lege și a adoptat o încheiere care este contrară legii, astfel, din aceste motive, aceasta urmează a fi casată.

Art.313 alin.(5) stipulează că, în cazul în care se constată că plîngerea este întemeiată, că s-au depistat încălcări ale drepturilor și intereselor omului, instanța de judecată declară nul actul de urmărire penală și obligă procurorul să lichideze încălcările depistate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-630/08 din 17 iunie 2008)

* * *

Termenul de menținere în stare de bănuît.

În conformitate cu art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît mai mult de trei luni persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuît.

Potrivit art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală, la momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin.(2) al acestui articol, organul de urmărire penală este obligat să dispună scoaterea persoanei bănuite de sub urmărire sau punerea acesteia sub învinuire.

Din materialele cauzei, se constată că N.R. a fost recunoscut în calitate de bănuț pentru faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal, prin ordonanța organului de urmărire penală din 22 august 2005.

Cu toate că termenul de 3 luni, stabilit în art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, în limitele căruia N.R. avea calitatea de bănuț în prezenta cauză penală, a expirat la 21 noiembrie 2005, învinuirea lui N.R., în limita termenului legal, nu a fost înaintată.

Potrivit art. 63 Cod de procedură penală, din momentul expirării a termenului de 3 luni, calitatea de bănuț încetează și organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuțul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire.

Contrar acestor prevederi legale, N.R. nu a fost scos de sub urmărire penală, fiindu-i încălcate drepturile garantate de art.5, 6 ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Procurorul secției conducerea urmăririi penale în organele centrale ale MAI al RM, A. B., a adoptat ordonanța de punere a lui N.R. sub învinuire, pentru faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) CP al RM, tocmai la 23 noiembrie 2005, adică după expirarea a două zile după încetarea calității de bănuț a lui N.R.

Conform art. 230 Cod de procedură penală, termene în procesul penal sînt intervalele de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor acestui cod. În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Astfel, ordonanța din 23 noiembrie 2005 de punere a lui N.R. sub învinuire, ca o acțiune de urmărire penală emisă după expirarea termenului legal și cu încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanei, este nulă.

În conformitate cu art. 282 alin. (1) Cod de procedură penală, acuzarea urmează să fie înaintată învinuitului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.

Cu toate că ordonanța de punere a lui N.R. sub învinuire a fost emisă la 23 noiembrie 2005, acuzarea i-a fost înaintată acestuia la 27 decembrie 2005, adică decizia în cauză a fost adusă la cunoștință după expirarea termenului cu mai mult

de o lună de la data adoptării deciziei privind modificarea statutului lui procesual. Date precum că N.R. a fost înștiințat în modul prevăzut de lege sau a fost supus aducerii forțate pentru înaintarea dînsului a învinuirii și interogarea în calitate de învinuit nu au fost prezentate. În aceste condiții, normele imperative ale art. 282 Cod de procedură penală nu au fost respectate, fiind încălcate drepturile lui N.R. la un proces echitabil și la apărare, garantate de art. 5 și 6 ale Convenției Europene privind Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care stabilesc, în special, dreptul oricărei persoane, acuzate de o infracțiune penală, să fie informată, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa, să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-512/2008 din 10 iunie 2008)

* * *

Apărătorul nu este în drept de a asista sau de a reprezenta părți în aceeași cauză dacă interesele uneia dintre părți sînt în contradicție cu interesele celeilalte persoane pe care o apără.

După cum rezultă din materialele cauzei, la urmărirea penală, A. A. și U.S. și-au recunoscut vina în comiterea infracțiunilor imputate, asistența juridică fiindu-le acordată ambilor de către un singur avocat – G.L.

În instanța de fond, ambii inculpați și-au modificat depozițiile pe episodul de jaf: U.S. a declarat că infracțiunea a comis-o de unul singur, iar A.A. nu are nicio atribuție, acesta din urmă confirmînd depozițiile lui U.S.

Ținînd cont de cele menționate, adică de divergențele dintre depozițiile inculpaților, asistența juridică în instanța de fond a fost acordată de avocații: G.L. și T.C.

În instanța de apel, s-a menținut aceeași situație ca și în instanța de fond prioritar la depozițiile inculpaților.

În această situație, instanța de apel a examinat cauza în prezența unui singur avocat – G.Gr., care a reprezentat interesele ambilor inculpați.

Potrivit art. 67 alin. (5) pct. 3) Cod de procedură penală, apărătorul nu este în drept de a asista sau de a reprezenta părți în aceeași cauză dacă interesele uneia dintre părți sînt în contradicție cu interesele celeilalte persoane pe care o apără.

În situația menționată, instanța de recurs constată încălcarea dreptului inculpaților la apărare, fapt ce condiționează casarea hotărîrii atacate, cu dispunerea rejudecării cauzei, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-931/08 din 7 octombrie 2008)

* * *

Instanța de judecată nu este în drept să recomande persoanei invitarea unui anumit apărător.

Din textul recursului în anulare raportat la actele cauzei, rezultă cu adevărat că inculpatul N.I. nu a încheiat contract de asistență juridică cu avocatul P.V. la judecarea cauzei penale în instanța de judecată.

Însă instanța de judecată, prin încheierea din 09.02.2009, a dispus fixarea ședinței preliminare în data de 17.02.2009 pentru examinarea cauzei penale privind învinuirea lui L.E., C.V. și N.I. în baza art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal, cu participarea la ședința preliminară a avocaților P.V. și G.M., apoi, din motivul neprezentării avocatului P.V., a continuat amânarea neîntemeiată a ședinței preliminare pentru 21.02.2009, 03.03.2009, 06.03.2009, 14.03.2009, 17.03.2009, 03.04.2009 și 24.04.2009.

Or, potrivit art.70 alin.(2) și (3) CPP, instanța de judecată nu este în drept să recomande persoanei invitarea unui anumit apărător, fiind în drept să solicite desemnarea avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat de către coordonatorul Oficiului Teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

În acest context, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de judecată era obligată să se conducă de prevederile art. 26, 29 din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 198-XVI din 26.07.2007, care nemijlocit reglementează condițiile și procedura acordării asistenței juridice calificate garantate de stat pentru apărarea intereselor inculpaților la judecarea cauzelor penale.

De altfel, așa cum invocă în recurs avocatul P.V., remunerarea pentru acordarea asistenței juridice calificate poate fi achitată numai în condițiile art. 32 din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, conform clauzelor contractului prevăzut la art.29 alin.(4) din aceeași lege.

De asemenea, se relevă că, în actele cauzei, nu există niciun aviz de recepție, care să confirme faptul că avocatul P.V. a fost citat în mod legal pentru ședințele de judecată din 17.02.2009, 21.02.2009, 03.03.2009, 06.03.2009, 14.03.2009, 17.03.2009 și 03.04.2009.

La fel, instanța de judecată, în încheierea adoptată la 24.04.2009, nu a indicat datele concrete ale ședințelor de judecată la care avocatul P.V. nu s-a prezentat, dar totuși a dispus aplicarea amenzii judiciare avocatului P.V. în mărime de 10 unități convenționale – 200 de lei, „... pentru neprezentarea repetată, nemotivată în ședința de judecată”.

Însă, conform textului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.05.2009, fără a fi rejudecată cauza, s-a constatat că avocatul P.V., fiind citat legal, a lipsit nemotivat de la ședințele de judecată din 17.02.2009, 21.02.2009, 03.03.2009, 06.03.2009, 14.03.2009, 17.03.2009, 03.04.2009 și 24.04.2009.

Mai mult, recurentul a contestat numai încheierea Judecătoriei Criuleni din 03.04.2009, deoarece el nu a primit și, astfel, nu a putut contesta nici încheierea din 24.04.2009 privind aplicarea amenzii în sumă de 300 de lei, însă instanța de apel a constatat că „...recurentul, fiind citat legal, a lipsit nemotivat și de la ședința de judecată din 24.04.2009”.

În astfel de circumstanțe, Colegiul penal lărgit conchide că încheierea Judecătoriei Criuleni din 03.04.2009 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.05.2009 sînt contrare legii, prin urmare, în sensul art. 453 alin. (2) CPP, recursul în anulare declarat de avocatul P.V. se admite, cu casarea hotărîrilor atacate și încetarea procedurii de aplicare a măsurii procesuale de constrîngere prevăzute la art. 197 alin.(2), 201 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1620/09 din 19 ianuarie 2009)

* * *

Avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică. Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandatul eliberat de biroul de avocați.

Din materialele cauzei, se constată că avocații P.V. și D.G. dețin mandate, care sînt îndeplinite conform prevederilor art.52 alin.(2) din Legea cu privire la avocatură, astfel fiind confirmate împuternicirile și dreptul lor de a participa în calitate de avocați în cauza penală privind-o pe Ț.O.

Conform prevederilor art.401 alin.(1) pct.2) CPP poate declara apel inculpatul, în ceea ce privește latura penală și latura civilă. Aliniatul (2) al normei vizate stipulează că apelul poate fi declarat în numele persoanei menționate în alin.(1) pct.2) și de către apărător sau reprezentantul lui legal.

Din conținutul deciziei instanței de apel, se apreciază că aceste prevederi legale nu au fost în totalmente respectate, incorect fiind respins apelul avocatului în interesele inculpatei ca inadmisibil. Instanța de apel și-a motivat soluția prin faptul că „...Colegiul penal consideră că nu sînt date precum că inculpata l-a împuternicit pe avocatul Pelin V. să-i apere interesele, din care motiv doar ea are dreptul de a ataca sentința...” Procedînd în asemenea mod, instanța de apel a încălcat

dreptul inculpatei la un proces echitabil garantat de art.6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și a comis erori de drept, care nu pot fi corectate de instanța de recurs, astfel impunându-se casarea deciziei atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

Procedura de rejudecare, inclusiv limitele acesteia, se va desfășura în condițiile prevăzute la art. 436 CPP, concomitent verificându-se și motivele invocate în recursul ordinar în limita competenței.

Cu referire la recursul declarat de Ț.T., mama condamnată Ț.O., se apreciază că acesta este inadmisibil, deoarece, prin raportarea la prevederile art.421 CPP, care indică titularii recursului ordinar, se constată că persoana menționată nu este în drept să formuleze și să declare recurs ordinar împotriva hotărârii judecătorești.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-228/10 din 9 martie 2010)

REPREZENTANȚII ȘI SUCCESORII ÎN PROCESUL PENAL

* * *

Dreptul părților la împăcare.

În ceea ce privește argumentele privind încetarea procesului penal pe motivul împăcării părților, Colegiul menționează că, potrivit prevederilor art.109 Cod penal, împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, prevăzute la capitolele II – VI din Partea specială a Codului penal, precum și în cazurile prevăzute de procedura penală, și produce efecte juridice de la momentul pornirii urmăririi penale și pînă la retragerea completului de judecată pentru deliberare. Din materialele cauzei, rezultă că împăcarea părților a avut loc la etapa recursului ordinar, nu a fost obiect de examinare în instanțele de fond și de apel, de aceea nu poate fi admisă de instanța de recurs. Nu sînt aplicabile în speță nici prevederile art.276 alin.(1) Cod de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul penal conchide că cerințele recurentului F.M. sînt neîntemeiate, erori de drept ce ar motiva casarea hotărârilor judecătorești în sensul declarat în recurs nu au fost stabilite, de aceea recursul se va respinge.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-440/08 din 22 aprilie 2008)

ALTE PERSOANE PARTICIPANTE LA PROCESUL PENAL

* * *

Concluziile specialistului au fost administrate contrar normelor imperative și cu încălcarea competenței legale.

Instanțele ierarhic inferioare în mod întemeiat au respins concluziile specialistului C.A., greșit numite în conținutul hotărârilor contestate, precum și în recursurile participanților la proces „concluziile expertului”, efectuate în exclusivitate în baza hainelor depistate la cadavrul cet. Ch. Z., care contravin concluziilor expertizelor nr. 196 din 27 octombrie 2004, nr. 32 din 13 februarie 2006 și nr. 2276 din 15 decembrie 2004, apreciate mai sus. Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție menționează, de asemenea, că această probă corect a fost respinsă de către instanțele ierarhic inferioare, potrivit art. 95 Cod de procedură penală, întrucât a fost administrată contrar normelor imperative și cu încălcarea competenței legale. Astfel, conform art. 12 alin. (1), (2) din Legea nr. 1086-XIV din 23 iunie 2000 cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale, aplicabil prin prisma art. 1² din această lege, constatarea tehnico-științifică nu poate fi efectuată de către specialiști particulari în cauzele penale privind infracțiunile comise împotriva vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei, în care aceste cercetări se efectuează în exclusivitate de către instituțiile competente de stat. Infracțiunea incriminată lui M.N. de către organul de urmărire penală, prevăzută de art. 145 alin. (2) lit. a) Cod penal, face parte din Capitolul II din Partea specială a Codului penal și se atribuie la categoria infracțiunilor împotriva vieții și sănătății persoanei. Însă, contrar prevederilor legale vizate, procurorul invocă în calitate de probă a acuzării concluzia specialistului C.A., efectuată de către acesta ca reprezentant al unei persoane de drept privat – SRL „CEXIN”. Mai mult ca atât, în textul raportului în cauză, contrar art. 87 alin. (6) Cod de procedură penală, lipsește informația că C.A. a fost preîntâmpinat despre răspunderea penală pentru prezentarea conștientă a concluziilor false.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-109/08 din 16 ianuarie 2008)

* * *

Actul procedural considerat ca fiind o concluzie a specialistului tehnic auto traseologic prevăzută de art. 87 CPP este, de fapt, un raport de constatare tehnico-științifică.

În recurs ordinar, procurorul a solicitat casarea hotărârilor, cu remiterea cauzei în instanța de apel pentru rejudecare, pe motiv că vinovăția lui P.V. în comiterea infracțiunii imputate a fost dovedită prin cumulul de probe administrate legal în procesul urmăririi penale, și anume:

- depozițiile părții vătămate Gh. S.;
- depozițiile martorilor F.V. și F.L.;
- procesul-verbal de cercetare la fața locului, la care este anexat foto-tabelul, în care este indicat locul comiterii accidentului și pozițiile unităților de transport pe partea carosabilă;
- procesul-verbal de examinare a unităților de transport, prin care s-a constatat deteriorarea acestora în urma accidentului;
- concluzia specialistului tehnic auto, prin care s-a constatat că dauna pricinuită automobilului de model „Mercedes”, prin accident, constituie 82.335,15 lei;
- concluzia specialistului tehnic auto traseologic, prin care s-a constatat că, la momentul comiterii accidentului, automobilul de model „Opel” efectua manevra de deplasare cu spatele spre partea carosabilă a drumului, care însă nu au fost apreciate de către instanțele ierarhic inferioare la justa lor valoare, acestea ajungând la o concluzie pripită, bazată în exclusivitate pe declarațiile inculpatului, privind nevinovăția acestuia.

Recurentul consideră că instanțele judiciare, la pronunțarea acestor hotărâri, incorect au interpretat prevederile art. 87 alin. (2) Cod de procedură penală, precum că „opinia specialistului nu substituie concluzia expertului”, deoarece, în cazul dat, instanțele judiciare au substituit opinia specialistului cu depozițiile părților vătămate și ale unor martori, având astfel o poziție unilaterală.

Din conținutul deciziei contestate, rezultă că instanța de apel nu a făcut analiza cuvenită a probelor descrise mai sus, pe care procurorul le-a înaintat în sprijinul acuzării, și, în expunerea argumentărilor sale, a formulat doar niște concluzii de ordin general, or, aceasta era obligată să indice și să dezvăluie motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul acuzării.

În acest context, se evidențiază că instanța de apel, în lipsa argumentării legale, a respins concluzia specialistului tehnic auto traseologic, K.A., din 10 mai 2004 printr-o frază eronată: „opinia specialistului nu substituie concluzia expertului”, care nu poate fi considerată ca răspuns la dezacordul procurorului că, în atare situație, instanța de fond a substituit opinia specialistului cu depozițiile părților vătămate, ale unor martori și s-a bazat, exclusiv, pe declarațiile inculpatului P.V.

Mai mult ca atât, instanțele ierarhic inferioare au trecut cu vederea că, în procesul cercetărilor efectuate de specialistul tehnic auto traseologic, K.A., care au stat la baza concluziei sale din 10 mai 2004, au participat părțile implicate în accidentul rutier, inclusiv P.V. cu apărătorul său ales, iar după finisarea concluziei, inculpatul P.V. personal a scris și a semnat că este de acord cu concluzia specialistului tehnic auto traseologic.

Conform art.93 CPP, în calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul anumitor mijloace, inclusiv prin constatările tehnico-științifice și medico-legale.

Instanța de recurs conchide că actul procedural efectuat în cadrul urmăririi penale și considerat de părți ca fiind o „concluzie a specialistului tehnic auto traseologic” prevăzută de art.87 CPP este, de fapt, un raport de constatare tehnico-științifică în sensul art.141 CPP, efectuat în condițiile art.139-140 CPP, la demersul organului de urmărire penală, fiind puse două întrebări pentru soluționare, în rezultatul căreia se poate stabili persoana vinovată de accidentul rutier.

Conform art. 141 alin. (2) CPP, organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, precum și instanța de judecată, la cererea oricăreia dintre părți, dacă constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, dispune efectuarea unei expertize.

Deci, în astfel de circumstanțe, instanța de apel, după cum a invocat în recurs procurorul, incorect *a substituit concluzia specialistului nu prin concluzia expertului, ci prin depozițiile părților vătămate, ale inculpatului și ale unor martori*, manifestîndu-se în favoarea apărării, contrar principiului contradictorialității, prevederilor art.24 alin.(2) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-593/08 din 27 mai 2008)

PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ

PROBATORIUL

* * *

În procesul penal nu pot fi admise ca probe datele care au fost obținute cu încălcări esențiale ale legislației procesuale penale.

Efectuarea acțiunilor de urmărire penală a fost începută după pornirea urmăririi penale, așa cum prevede art.279 alin.(1) CPP, însă, contrar prevederilor alin.(2) și (3) ale aceluiași articol, precum și contrar prevederilor art.118 alin.(2), 301 CPP, procurorul a aprobat o singură decizie privind controlul transmiterii banilor cu următorul conținut abstract: „*De a controla transmiterea de către cet. B.E. secretarei Primăriei s. Alexeevca, r-nul Florești, L.F, a sumei de 500 de lei...* ”.

Cu toate că art. 279 alin.(2) CPP prevede că orice acțiune de urmărire penală în incinta unei unități publice sau private se poate efectua doar cu consimțământul conducerii sau al proprietarului acestei unități ori cu autorizația procurorului, iar în cazurile prevăzute de acest cod – cu autorizația judecătorului de instrucție, acțiunile de urmărire penală: cercetarea la fața locului, controlul transmiterii banilor și înregistrarea de imagini video, au fost efectuate în biroul de serviciu al inculpatei L.F., fără consimțământul primarului s. Alexeevca, r-nul Florești, și fără autorizația procurorului, iar judecătorul de instrucție nu a autorizat astfel de acțiuni nici până la efectuarea lor, nici după finisarea lor..

Conform art.137 CPP, înregistrările de imagini se efectuează în condițiile și modalitățile de efectuare a interceptării comunicărilor, prevăzute la art.135 și 136 CPP, care se aplică în mod corespunzător, adică se efectuează de către organul de urmărire penală cu autorizația judecătorului de instrucție, în baza ordonanței motivate a procurorului, în cauzele cu privire la infracțiunile grave, deosebit de grave și excepțional de grave, iar infracțiunea prevăzută de art.330 alin.(1) Cod penal este o infracțiune mai puțin gravă...

Pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei penale, inculpata F.L. și apărătorul acesteia au solicitat efectuarea unei contraexpertize fizico-chimice a tampoanelor de vată cu care s-au prelucrat mâinile acesteia referitor la prezența

urmelor sudoripare pe tampoane, deoarece concluziile expertului precedent contravin circumstanțelor de fapt, constatate la vizionarea casetei video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului.

Organul de urmărire penală și instanța de fond au respins în mod neîntemeiat demersul inculpatei F.L. privind efectuarea unei contraexpertize fizico-chimice a tampoanelor de vată cu care s-au prelucrat mâinile acesteia referitor la prezența urmelor sudoripare pe tampoane, iar instanța de apel, examinând apelul procurorului depus în defavoarea inculpatei, nici nu a pus în discuție problema în cauză.

Din declarațiile inculpatei F.L., rezultă că ea nu a pus mîna pe banii în sumă de 500 de lei depistați în biroul ei, acest fapt fiind confirmat chiar și de B.E., care a concretizat că el a pus banii pe masă, sub registrul de evidență a documentelor de ieșire ale primăriei, apoi a ieșit și în birou îndată au intrat polițiștii.

În ședința de judecată, a fost reprodusă caseta video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului, constatîndu-se că, pe mâinile inculpatei F.L., la lumina razelor ultraviolete, lipsește luminescența caracteristică urmelor de praf special cu care au fost prelucrați banii. S-a mai constatat că, în continuare, inculpata a insistat ca tampoanele de vată cu care au fost prelucrate mâinile ei la fel să fie verificate cu ajutorul razelor ultraviolete, însă acest demers a fost respins. Aceste circumstanțe importante nu au fost incluse în procesul-verbal de cercetare la fața locului.

În ordonanța de dispunere a expertizei fizico-chimice din 21.06.2007, în sarcina expertului a fost pusă întrebarea: „*Se conțin substanțe chimice folosite în scopuri speciale pe tampoanele de vată cu care s-au prelucrat mâinile lui F.L. și pe partea adversă a registrului de evidență a documentelor de ieșire ale Primăriei s. Alexeevca, sub care E. B. a pus banii?*”.

În raportul de expertiză din 02.07.2007, se relatează că, la examinare, a fost prezentat și un plic cu nr.4 cu un tampon de vată cu care a fost prelucrată partea adversă a registrului de evidență a documentelor de ieșire ale Primăriei s. Alexeevca, însă expertul, contrar prevederilor art.88 alin.(3) pct.1) CPP, a evitat să răspundă la această parte a întrebării și a dat răspuns afirmativ numai la prima parte a întrebării.

Organul de urmărire penală a încălcat și ordinea procesuală de efectuare a expertizei, astfel ordonanța de dispunere a expertizei fizico-chimice din 21.06.2007, cu întrebările formulate în ea, a fost întocmită înainte de notificarea obligatorie a bănuitei F.L. privind dispunerea expertizei și fără explicarea dreptului prevăzut de art.142 alin.(3) CPP – *fiecare dintre părți are dreptul să recomande un expert pentru a participa la efectuarea expertizei.*

Cu toate că procesul-verbal de notificare a bănuitei F.L. privind dispunerea expertizei este datat în 21.06.2007, pe partea adversă a acestui proces-verbal bă-

nuita a scris personal, cu mult mai târziu, că ea nu este de acord *cu ordonanța deja existentă* de dispunere a expertizei, *or, declarațiile ei date în ședința de judecată*, precum că ea, la 21.06.2007, era bolnavă la pat și se afla acasă în s. Alexeevca, după ce, la 20.06.2007, fiind reținută și supusă unor rele tratamente la poliție în mun. Bălți, i se făcuse foarte rău și a fost chemată „Urgența”, *nu au fost verificate și respinse nici de partea acuzării, nici de instanța de apel.*

În acest context, se evidențiază că, și în procesul-verbal de notificare a părții vătămate B.E. privind dispunerea expertizei, data întocmirii, de asemenea, a fost falsificată, astfel *cifra „21”* a fost scrisă după ce, anterior, a fost ștersă o altă cifră, scrisă inițial.

În astfel de împrejurări, este inexplicabil faptul cum instanța de apel a putut să decidă asupra legalității acestui raport de expertiză fără vizionarea directă a casetei video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului și fără soluționarea chestiunii privind dispunerea unei contraexpertize, or, odată ce se casează sentința de achitare, instanța de apel, rejudecând cauza, este obligată să se pronunțe argumentat și detaliat asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, iar în caz de necesitate, să dispună cercetarea directă în ședința de judecată a probelor administrate de organul de urmărire penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1240/08 din 2 decembrie 2008)

* * *

Audierea părții vătămate minore în lipsa reprezentantului legal. Inadmisibilitatea probei.

Colegiul, susținând concluzia și argumentarea nevinovăției inculpaților pe capetele de învinuire expuse, remarcă faptul că organul de urmărire penală a audiat o parte din părțile vătămate minore în lipsa reprezentanților lor legali, a unui psiholog sau pedagog, fapt care a fost evidențiat de către instanța de fond, prin neadmiterea ca probe a declarațiilor lor, deoarece acestea cad sub incidența prevederii de neadmisibilitate, reglementată de art.94 Cod de procedură penală, și nu pot fi puse la baza unei hotărâri de condamnare, după cum a solicitat procurorul.

Totodată, din cauză, rezultă lezarea dreptului la integritatea corporală a lui C.A. și M.T. la reținere, prin aplicarea forței excesive de către organul de urmărire penală și audierea lor în calitate de martori după reținere. Deoarece prima instanță nu a aplicat prevederile art.385 alin.(4) Cod de procedură penală, Colegiul corectează această eroare, în baza art.444 alin.(1) pct.9) Cod de procedură penală, prin reducerea pedepsei, drept recompensă pentru încălcarea drepturilor acestora.

Argumentele apărătorilor A.F., V.M. și B.B. precum că, la judecarea cauzei, au fost încălcate normele procesuale penale sînt respinse ca nefondate, deoarece se constată că, în sentință, nu au fost admise ca probe declarațiile părților vătămate și înregistrările convorbirilor telefonice, deoarece acestea cad sub incidența prevederii de neadmisibilitate (art.94 Cod de procedură penală). Prin aceasta, instanța de judecată a exprimat, conform art.24 alin.(2) și 314 alin.(2) Cod de procedură penală, interesele legii, creîndu-le părții acuzării și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei.

Colegiul penal menționează că invocarea de către partea apărării a nulității declarațiilor părții vătămate N.S. este combătută prin declarațiile lui C.A. că pe această parte vătămată o știa în legătură cu activitatea clubului de noapte, ce îi aparținea lui, unde activa ca administrator M.T.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-8/08 din 27 noiembrie 2008)

* * *

Recurs admis. Declarațiile martorului principal nu au fost analizate.

De către instanța de fond, a fost înaintată în adresa Ministerului Justiției al Federației Ruse o comisie rogatorie de acordare a asistenței juridice, cu privire la audierea de către Judecătoria or. Moscova a martorului principal în cauză – T. T., recepționera casei nr. 4, scara 4, din str. Academicianului Koroliiov, or. Moscova, unde a locuit I. Z., cu anexarea întrebărilor asupra cărora ea urma să fie audiată, demers care a fost coordonat cu partea apărării și, respectiv, cea a acuzării și a fost acceptat de instanța de judecată. Răspuns oficial la comisia rogatorie de la organele competente ale Ministerului Justiției al Federației Ruse așa și nu a fost primit, instanța limitîndu-se la faptul că judecătorul A. G. a fost sunat de cineva la telefon, comunicîndu-i-se că martora este bolnavă și, la moment, nu poate fi audiată. Fără a dispune de un răspuns oficial de la Ministerul Justiției al Federației Ruse, a fost finisată cercetarea judiciară a cauzei penale, ceea ce contravine normelor Codului de procedură penală, astfel a fost ignorat faptul că procurorul, prin instituția comisiei rogatorii, urma să obțină verificarea probei în sprijinul învinuirii formulate inculpatului.

În acest context, instanța de recurs apreciază ca fiind prăpădită concluzia instanțelor de fond și de apel privind achitarea lui I.V. pentru toate capetele de învinuire.

Instanța de recurs constată că, dacă instanța de apel nu era de acord cu aprecierea probelor efectuată de procuror, ea urma să dezvăluie aceasta în concluzie, expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe indicate de apelant.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-4/09 din 24 februarie 2009)

* * *

S-a dat o altă apreciere probelor fără examinarea acestora.

Din materialele cauzei penale, rezultă ca instanța de apel a dat o nouă interpretare probelor, adică și-a întemeiat judecata pe baza probelor examinate de prima instanță. Totodată, din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă ca inculpații nu au fost cercetați în ordinea și potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Așadar, modalitatea de motivare a soluției în cauză, fără a audia inculpații, partea vătămată și martorii, denotă faptul că instanța de apel nu a apreciat probele la justa valoare, în ansamblu, din punctul de vedere al coroborării lor, punînd la baza condamnării lor doar declarațiile părții vătămate și ale unor martori, ignorînd, în același timp, faptul că aceste declarații sînt contradictorii.

În atare situație, instanța de apel a avut o atitudine unilaterală față de aprecierea probelor, dînd prioritate numai probelor învinuirii.

În acest context, se observă că instanța de apel a dat o nouă apreciere probelor în dosar, fără ca acestea să fie cercetate în ședința de judecată, conform modului stabilit pentru prima instanță. *(Hotărîrea CEDO din 29.04.2008, cauza Spînu versus România)*

În special, motivarea concluziei instanței de apel este sumară și incompletă, fără a fi stabilite temeiurile de fapt și de drept, fapt care a dus la admiterea apelului procurorului. Mai mult ca atît, cînd inculpatul este învinuit de comiterea mai multor infracțiuni, hotărîrea judecătorească trebuie să conțină analiza fiecărui capăt de învinuire, probele fiind apreciate în strictă conformitate cu cerințele prevăzute de art. 101 CPP.

Ținîndu-se seama de faptul că instanța de apel a fost sesizată cu judecarea cauzei în fapt și în drept, precum și de natura sistemului de apel intern, de competența instanței, se consideră că instanța de apel era obligată să analizeze în ansamblu probele prezentate de părțile în proces, problema vinovăției sau nevinovăției inculpaților, adică ea nu era în drept, din motive de echitate a procesului penal, să decidă asupra chestiunilor prevăzute de lege în sensul agravării situației inculpaților fără aprecierea directă a declarațiilor prezentate personal de către

inculpați și fără aprecierea fiecărei probe din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar a tuturor probelor în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-25/09 din 20 ianuarie 2009)

* * *

Motiv de casare. Neexaminarea totalității probelor din dosar.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța de apel nu a cercetat mai multe probe: lămurirea lui H.V., la care se păstra automobilul și care a menționat că H.Va., prin telefon, i-a indicat să transmită inculpatului cheile și automobilul, pentru că are față de el datorii; lămurirea lui H.Va., în care este specificat că el, prin telefon, s-a înțeles cu inculpatul, căruia îi datora bani, ca acesta să ia automobilul la păstrare și chiar să-l vîndă; certificatul de înmatriculare a automobilului, care relevă că proprietarul acestuia este P.S., adică o altă persoană decît cea atrasă în procesul penal în calitate de parte vătămată; procura din 8 mai 2007, perfectată notarial, prin care P.S. îl imputernicește pe C.G. să conducă și să înstrăineze automobilul respectiv, a cărui „delapidare samavolnică” i-a fost incriminată acestuia din urmă. Aceste probe nu au fost în genere analizate și apreciate de instanță, în coroborare cu celelalte dovezi din dosar, neasigurîndu-se, astfel, nici accesul părților în egală măsură la cercetarea probelor menționate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-100/2009 din 10 februarie 2009)

* * *

Datele care nu au fost cercetate în modul stabilit în ședința de judecată nu pot fi admise ca probe.

Colegiul penal susține poziția instanțelor ierarhic inferioare referitoare și la faptul că probe în dosarul penal în cauză care să confirme direct faptul comiterii de către inculpatul C.V. a infracțiunii sau a contravenției de contrabandă nu au fost prezentate, motiv pentru care, în temeiul art.389 alin.(2) CPP, instanțele corect au dispus achitarea lui, deoarece nu poate fi pronunțată o hotărîre de condamnare bazată pe presupuneri.

Instanța de apel just a conchis că referirea procurorului la declarațiile martorilor D.V., C.A. nu poate servi ca argument în sprijinul acușării, deoarece aceștia

nu confirmă faptul trecerii țigărilor prin vamă, ci faptul trecerii lui C.V. cu automobilul peste frontiera R. Moldova, ceea ce nu constituie infracțiune sau contravenție atâta timp cât acesta a prezentat actele necesare.

Totodată, instanța de apel just a apreciat declarațiile martorului S.M. date în cadrul urmăririi penale și în ședința de judecată, din care rezultă că dânsul, fiind inspector în patrula de control a actelor a Direcției control autoturisme la vama Leușeni, la 19.09.2006, a controlat actele lui C.V. și vizual salonul autoturismului. Pe banca din spate a autoturismului, era doar un umerăș cu un costum pe el. Miros de tutun nu a simțit.

Referitor la materialele organelor judiciare ale României, anexate la materialele dosarului, instanța de apel corect a constatat că aceste materiale confirmă faptul că, la prezentarea la controlul vamal Albița, România, de către C.V. nu au fost declarate 11.007 pachete de țigări, care se aflau în salonul și portbagajul autoturismului lui, și nu conțin elemente de probe care să confirme faptul că țigările nedeclarate de C.V. au fost trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova. Mai mult, aceste materiale nu exclud declarațiile lui C.V. că țigările nedeclarate i-au fost încărcate în mașină de către niște polițiști români pe teritoriul dintre frontiera RM și vama Albița, România.

Faptul sancționării contravenționale a lui C.V. de către autoritățile române pentru contrabanda comisă pe teritoriul României nu confirmă trecerea țigărilor peste frontiera de stat a R. Moldova atâta timp cât organul de urmărire penală nu a combătut versiunea acestuia referitoare la faptul că țigările au fost încărcate pe teritoriul dintre frontiera R. Moldova și vama română.

În ceea ce privește indicațiile instanței de recurs în decizia din 17 martie 2009, referitoare la pronunțarea asupra declarațiilor martorului A.M. date de el în cadrul urmăririi penale și asupra aplicării art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană referitor la fapta lui C. V., sancționată printr-o hotărâre definitivă a statului român, instanța de apel corect a stabilit că procurorul R.T., la judecarea cauzei în primă instanță, a refuzat audierea acestui martor și acesta nu a fost audiat de instanță. Conform prevederilor art. 94 alin.(1) pct.9) CPP, datele care nu au fost cercetate în modul stabilit în ședința de judecată nu pot fi admise ca probe.

Totodată, pentru fapta săvârșită pe teritoriul României la vama Albița, C.V. a fost sancționat conform legislației României. A doua oară pentru această faptă, săvârșită de C.V. pe teritoriul României, el nu poate fi pedepsit și conform art. 193 alin.1 CCA al Republicii Moldova, deoarece s-ar încălca cerințele art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană, precum și art. 4 alin.(2) din Codul contravențional în vigoare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1084/09 din 11 noiembrie 2009)

* * *

Probe inadmisibile.

Expertiza medico-legală suplimentară din 20.02.2009, dispusă în lipsa unei încheieri a instanței de fond, a fost efectuată cu încălcări ale normelor de drept procesual, deoarece a fost realizată de către expertul A. P., care anterior a efectuat aceleași investigații și a întocmit și a semnat raportul de expertiză medico-legală din 30.09.2008, contestat de avocații A. G. și P.P. pe motiv că, concluziile expertului nu sînt întemeiate și există îndoieli în privința lor, astfel partea apărării a formulat 7 întrebări expertului. Această expertiză a fost considerată ca fiind una suplimentară și de către instanța de apel...

În conformitate cu prevederile art.144 CPP, instanța de judecată, considerînd că este necesară efectuarea expertizei, era obligată, prin încheiere, să dispună efectuarea expertizei, indicînd cine a inițiat dispunerea expertizei; temeiurile pentru care se dispune expertiza; obiectele, documentele și alte materiale prezentate expertului; întrebările formulate expertului; denumirea instituției de expertiză, numele și prenumele persoanei căreia i se pune în sarcină efectuarea expertizei.

O astfel de încheiere instanța de fond nu a emis și, totodată, a încălcat alte prevederi legale, stipulate la art.145 alin. (2) CPP – acțiuni premergătoare efectuării expertizei: „...părților li se explică dreptul lor de a cere numirea a cîte unui expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei”.

Faptul că nu este de acord cu ambele rapoarte de expertiză partea apărării l-a invocat în cererile de apel, însă instanța de apel nu s-a pronunțat în mod argumentat asupra acestui motiv și, încălcînd principiul egalității armelor în proces, a respins demersul avocaților V.D. și S.V. privind dispunerea efectuării contra-expertizei, pronunțînd încheierea din 18 mai 2009, în care s-a pronunțat asupra vinovăției inculpaților prin fraza „...iar din probele administrate reiese că ei l-au maltratat la data de 22.09.2008”.

Or, potrivit art.26 alin.(3) CPP, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii...

Altfel spus, instanțele de fond și de apel nu au acceptat poziția părții apărării și au pus la baza hotărîrilor de condamnare a lui B.R. și J.I. raportul de expertiză medico-legală din 30.09.2008 și raportul de expertiza medico-legală suplimentară din 20.02.2009, obținut cu încălcări esențiale ale dispozițiilor Codului de procedură penală enunțate mai sus.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-20/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Probe inadmisibile.

În procesele-verbale privind înzestrarea cu tehnică specială din 30 ianuarie 2008 și de marcare și examinare a bancnotelor din 30 ianuarie 2008, stenograma nr. 3, procesul-verbal privind (interceptarea și) înregistrarea comunicărilor din 30 ianuarie 2008, întocmite de ofițerul de urmărire penală al DGCCCE a CCCEC, F.V., nu au fost indicate locul și ora întocmirii, date despre participarea interpretului, întrucât, după cum s-a constatat, I.A. nu cunoaște limba moldovenească, astfel fiind încălcate prevederile art. 94 alin. (1) pct. 3) și art. 260 alin.(2) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală.

Ulterior, procurorul, în cadrul ședinței de judecată, a prezentat în susținerea învinuirii procesele-verbale din 1 februarie 2008 privind corectarea erorilor materiale, întocmite de colaboratorul CCCEC, F.V.; acestea nu numai că nu se încadrează în prevederile art. 249 Cod de procedură penală, dar nici nu pot fi puse la baza sentinței, întrucât, la cercetarea lor, părțile nu au avut acces în egală măsură, după cum este prevăzut în art. 101 alin. (4) CPP; din vina colaboratorului CCCEC, F.V., nu au fost indicate locul și ora întocmirii, astfel fiind încălcate prevederile art. 260 alin.(2) pct. 1) și 2) CPP.

Sub acest aspect, sînt corecte și concluziile instanțelor de fond și de apel referitoare la faptul că niciunul din procesele-verbale privind corectarea erorilor materiale nominalizate mai sus nu a fost semnat de către martorul A. I., care, în ziua și în perioada întocmirii lor (la 1 februarie 2008, de la ora 9-pîna la ora 10, s-a aflat în incinta CCCEC, întrucât a participat la confruntările cu inculpatul A. P. de la ora 08.30 pîna la ora 09.40, cu V. H. de la ora 10.05 pîna la ora 11.15 și de la ora 11.55 pîna la ora 12.20 și cu I. D. de la ora 13.40 pîna la ora 14.45.

Urmează de remarcat și faptul că chiar procesul-verbal privind marcarea și examinarea bancnotelor din 30 ianuarie 2008 a fost semnat de martorul A. I. cu pixuri diferite (cu culorile albastră și neagră).

Astfel, Colegiul penal consideră că ambele instanțe corect nu au admis ca probe acțiunile procesuale confirmate prin aceste procese-verbale și stenograme, din motiv că acestea nu corespund prevederilor art. 94 alin. (3) Cod de procedură penală.

Instanța de apel a verificat și a analizat probele administrate de organul de urmărire penală și cercetate în instanța de judecată, coroborîndu-le cu alte probe, precum și cu sursa lor, astfel dîndu-le o apreciere justă.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-260/2010 din 30 martie 2010)

* * *

Motivare insuficientă și contrară probelor.

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelul condamnatului Z.I. și s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probelor expuse în apel, deși apelantul a invocat probe concrete, care, în opinia sa, îl dezvinovătesc în ceea ce privește săvârșirea infracțiunii în criminate lui.

Nepronunțându-se asupra fiecărui motiv invocat de autorul apelului, instanța de apel s-a redus la niște concluzii de ordin general:

„Declarațiile martorilor N.S., M.D. și C.A. date instanței de fond confirmă vinovăția inculpatului, și anume faptul că el nu a fost atent la traficul rutier, tamponând mortal un pieton”;

„Din raportul de expertiză tehnică auto nr. 145 din 23.05.2007, rezultă că inculpatul I. Z. dispunea de posibilitatea tehnică de preîntâmpinare a tamponării pietonului B.M., folosind frînarea”;

„Încheierea specialistului tehnic auto din 15.10.2007, efectuată la demersul apărătorului, a fost respinsă și critic apreciată de instanța de fond”.

În cazul în care instanța de apel nu era de acord cu aprecierea probelor înaintate de apelant și a ajuns la concluzia privind vinovăția acestuia, ea urma să dezvăluie această concluzie, expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe, fiind obligată să răspundă la toate motivele invocate de către apelant, însă acest lucru, prevăzut în art. 414 CPP, instanța de apel nu l-a făcut, astfel hotărârea dată în apel urmează să fie casată...

Conform art. 100 alin.(1) CPP, administrarea probelor constă în folosirea mijloacelor de probă în procesul penal, *care presupune strângerea și verificarea probelor, în favoarea și în defavoarea învinuitului, inculpatului, de către organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea altor participanți la proces, precum și de către instanță, la cererea părților*, prin procedeele probatorii prevăzute de Codul de procedură penală.

Instanțele ierarhic inferioare, precum și organul de urmărire penală, la administrarea și verificarea probelor, nu au respectat aceste prevederi legale, stipulate în ordine cronologică în Codul de procedură penală, și, astfel, s-a comis o eroare de drept, care nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Contrar prevederilor art. 145 CPP, care reglementează acțiunile premergătoare efectuării expertizei, ofițerul de urmărire penală, în procesul-verbal de notificare a părților privind dispunerea expertizei, nu i-a explicat inculpatului dreptul de a cere numirea unui expert recomandat de el pentru a participa la efectuarea expertizei, iar întrebarea propusă pentru expertiză (care diferă de întrebarea ofi-

țerului de urmărire penală) nu a fost remisă expertului conform prevederilor art. 144 alin.(2) CPP, fiind respinsă în mod neîntemeiat, după efectuarea expertizei tehnice auto, prin ordonanța din 24.05.2007, pe motiv că „... demersul apărătorului și inculpatului are ca scop împiedicarea desfășurării cu succes a urmăririi penale...”.

Expertiza tehnică auto a fost efectuată la 23.05.2007, de către doi experți din partea acuzării și niciunul din partea apărării, iar concluzia specialistului tehnic auto A. C., din care rezultă că inculpatul nu avea posibilitatea tehnică de a evita tamponarea pietonului M. B., ambele instanțe: de fond și de apel, fără argumentarea soluției, nu au reținut-o ca probă, la baza sentinței, ca probă, fiind pus raportul de expertiză tehnică auto nr. 145 din 23.05.2007, fără efectuarea unei expertize suplimentare.

În ședința de judecată a instanței de fond, la 12 octombrie 2007, avocatul Gh. L. și inculpatul Z.I. au înaintat al treilea demers cu privire la efectuarea unei expertize suplimentare, însă instanța de judecată l-a respins în mod neîntemeiat, printr-o încheiere protocolară.

Conform art. 141 alin. (2) CPP, organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, precum și instanța de judecată, la cererea oricăreia dintre părți, dacă constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, dispune efectuarea unei expertize.

Conform art. 148 alin. (2) CPP, în cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei poate participa și primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.

Ca date inițiale despre pieton, puse la baza raportului de expertiză tehnică auto, ofițerul de urmărire penală a prezentat rezultatele experimentului efectuat în procedura de urmărire penală la 19.05.2007, prin care s-a constatat „*timpul în care pietonul a parcurs distanța din momentul declanșării pericolului pentru mișcare pînă la momentul tamponării, sec. – 6,0-6,2*”.

Aceste date au o importanță esențială și pot influența direct concluzia experților.

Din procesul-verbal privind desfășurarea experimentului în procesul de urmărire penală, nu rezultă unde a fost efectuat acest experiment: în curtea CGP, mun. Chișinău, str. Tighina 6, sau la locul accidentului rutier, pe partea carosabilă a bulevardului Gagarin, mun. Chișinău, deasupra trecerii subterane, unde traficul rutier este permanent destul de intensiv și trecerea pietonului este strict interzisă.

Instanțele ierarhic inferioare nu s-au pronunțat asupra legalității și temeiniciei acestui experiment și asupra rezultatelor obținute, neluând în considerație și alte circumstanțe importante, și anume că, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 931 din 21.05.2007, victima M. B., înainte de deces, se afla în stare de ebrietate alcoolică gravă, iar într-o astfel de situație, mișcările persoanei nu pot fi bine orientate și sînt imprevizibile.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-481/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Recurs admis. Pronunțînd o nouă hotărîre, instanța de apel s-a limitat la o analiză generală, superficială a probelor.

Instanța de apel, casînd sentința în privința lui B.N., a pus la baza deciziei o altă apreciere a probelor decît cea dată de instanța de fond, și în special a declarațiilor părții vătămate, ale martorului S., a raportului de expertiză medico-legală, ajungînd la concluzia că fapta comisă de B.N. întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art.27,145 alin.(1) CP, adică de tentativă de omor premeditat.

Calificînd fapta lui B.N. în baza acestei norme penale, instanța de apel urma, în conformitate cu prevederile art.394 și 417 CPP, deoarece s-a rejudecat cauza potrivit modului stabilit pentru prima instanță, să constate, respectiv, faptele săvîrșite de către B.N., probele pe care se întemeiază concluziile instanței și motivele pentru care instanța a respins alte probe. Din conținutul deciziei, rezultă că o astfel de constatare și întocmire a deciziei nu s-a efectuat. Rejudecînd cauza și pronunțînd o nouă hotărîre, instanța de apel s-a limitat la o analiză generală, superficială a probelor, indicînd în hotărîrea sa că B.N., aplicîndu-i părții vătămate o lovitură cu cuțitul, avea intenția de a o omorî, însă efectul nu s-a produs din motive independente de voința lui, fiind reținut de colaboratorul de poliție.

În susținerea concluziei sale, instanța de apel a reținut ca probe admisibile declarațiile părții vătămate M. și ale martorului S. date în cadrul urmăririi penale, fără însă a da o apreciere declarațiilor acestora depuse în ședința de judecată, care, la fel, sînt probe în cauză și corespund criteriilor de pertinență, concludență și utilitate, conform cărora: partea vătămată a explicat că amenințări cu omor, atît pînă la aplicarea loviturii cu cuțitul, cît și după aceasta, de la B.N. nu au parvenit; după lovitură cu cuțitul, acesta a rămas pe loc și nu a întreprins nicio acțiune pentru a-și realiza vreun plan de omor, în pofida faptului că avea această posibilitate; iar martorul S. a indicat că după ce B.N. a lovit partea vătămată, rămînînd pe

loc, nu și-a mai continuat acțiunile sale, iar S., apropiindu-se, l-a rugat să arunce cuțitul, ceea ce B.N. a și făcut, după care s-a îndreptat spre poartă, însă a fost reținut.

În această situație, instanța de apel avea obligația de a argumenta care este motivul că declarațiile părții vătămate și ale martorului date în cadrul ședinței de judecată se resping.

Nu au fost reținute ca probe nici depozițiile lui B.N., care, atât în cadrul urmării penale, cât și în ședința de judecată, nu a negat faptul aplicării cuțitului, însă, după cum a explicat, dînsul nu dorea să o omoare pe S.M.; nici ale martorului S.Z., care, la fel, se consideră probe, avînd în vedere prevederea art.93 alin. (2) pct.1) CPP, și la care procurorul a făcut referință; astfel, și instanța de judecată trebuia să-și expună opinia, însă nu și-a argumentat motivele neadmiterii acestora ca probe.

Nu au fost apreciate ca probă rapoartele nr.6068 din 02.11.2006 de examinare medico-legală și nr.2477/D din 15.11.2006 de expertiză medico-legală a părții vătămate S.M., din care rezultă că leziunile depistate la ea nu prezintă pericol pentru viață, ele reprezintă o plagă tăiată cu lungimea de 1 cm în regiunea hemitoracelui sting, suprafața posterioară, care a fost cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, ce duce la o dereglare a sănătății de scurtă durată (peste 6 zile, dar nu mai mult de 21 de zile), și se califică drept vătămări corporale ușoare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-959/08 din 19 august 2008)

* * *

Declarațiile inculpatului și depozițiile părții vătămate se consideră probe egale.

Recurenții critică hotărârile instanțelor de judecată, considerînd că acestea în mod neîntemeiat au preluat ca probă a nevinovăției declarațiile inculpatului și ale martorilor N.Ț. și E.C.

Referitor la faptul dacă o asemenea situație reprezintă o eroare de drept, Colegiul menționează că, în conformitate cu art.93 alin.(2) CPP, declarațiile inculpatului și depozițiile părții vătămate se consideră probe egale, legea nu stipulează că declarațiile părții vătămate au prioritate față de cele ale inculpatului. Instanța de judecată, avînd în vedere egalitatea părților în proces, este obligată să asigure cercetarea tuturor circumstanțelor cauzei și a probelor prezentate de părți, în egală măsură, ca ulterior să dea acestora o apreciere obiectivă și sub toate aspectele.

Instanțele de fond și de apel au respectat această obligație, au apreciat în mod obiectiv declarațiile părților vătămate și ale inculpatului, care și-au găsit confirmare prin alte probe, cum ar fi declarațiile martorilor N.Ț. și E.C., rapoartele de expertiză tehnică auto. După cum rezultă din textul deciziei, instanța de apel a descris conținutul acestor probe în modul în care aceștia au relatat informațiile cunoscute de ei referitor la accidentul rutier, ei nemijlocit fiind martori oculari ai acestuia; în ședința instanței de fond o denaturare de conținut nu s-a stabilit.

Declarațiile părților vătămate Gh.D. și E.O., la fel, au fost cercetate și apreciate în raport cu alte probe ale cauzei, inclusiv cu concluziile raportului de expertiză tehnică auto nr.2628 din 14.11.2005, ale raportului de expertiză tehnică auto în comisie nr.3072 din 18.01.2006, și instanțele de judecată au ajuns la concluzia că acestea confirmă faptul că automobilul condus de inculpatul C. primul a efectuat manevra de depășire și avea direcția dreaptă în momentul când șoferul B., neasigurându-se de securitatea traficului, s-a hotărât și el să iasă în depășirea automobilului ce se deplasa în fața lui, fapt ce a dus la declanșarea accidentului rutier. Concluzia instanțelor se bazează și pe schema și tabelul fotografic anexate la raportul de expertiză nr.2628, din care rezultă că automobilul VAZ condus de B., în momentul ciocnirii, era sub un unghi de 10 grade față de automobilul condus de C., care mergea liniar înainte, inclusiv față de partea carosabilă, adică ocupase deja partea stîngă a părții carosabile și efectua manevra de depășire.

Referitor la acestea, autorii recursurilor nu aduc argumente care să combată concluzia instanțelor de judecată, astfel Colegiul constată că, în această parte, nu s-a comis o eroare de drept.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1213/08 din 29 octombrie 2008)

* * *

Probe administrate cu încălcarea procedurii.

În materialele dosarului nu există niciun proces-verbal de depistare și ridicare a „... unui pachet de detergenți „Bingo” cu masă vegetală de culoare verde...”, astfel nu au fost respectate prevederile art. 130 Cod de procedură penală și aceste obiecte nu pot fi recunoscute drept corpuri delictive sau considerate în calitate de probe admisibile.

Este evident faptul că instanța de apel, la baza deciziei de condamnare a lui V.M., a pus depozițiile martorului minor M.G., a.n. 02.09.1991, condamnat prin sentința Judecătoriei Strășeni din 21.07.2006, în baza art. 172 alin. (3), 79 Cod

penal, la 5 ani închisoare, de la care derivă celelalte depoziții ale martorilor M.V. și M.A. – rude apropiate ale lui V.M.

În atare situație, instanța de apel era obligată să se pronunțe concret asupra argumentelor invocate de recurent, însă ea a emis hotărârea întemeind-o exclusiv pe probe verificate de prima instanță, care conținea depozițiile acestor martori, în baza cărora V.M. fusese achitat de către instanța de fond.

Mai mult decât atât, materialele cauzei penale demonstrează că depozițiile martorului minor M.G. date în cadrul urmăririi penale au fost dobândite contrar prevederilor art. 93, 94 Cod de procedură penală și nu puteau fi admise ca probe, astfel se evidențiază următoarele încălcări esențiale:

Conform procesului-verbal de interogare a martorului M.G. din 11.09.2006, el, avînd vîrsta de 15 ani, a fost interogat în lipsa unui pedagog, iar în calitate de reprezentant legal a participat o persoană străină lui, G.O., cu toate că, conform ordonanței din 11.09.2006, în calitate de reprezentant legal a fost recunoscută mama lui, M.V. S-a indicat că audierea a avut loc în Penitenciarul nr.13, mun. Chișinău, în 11.09.2006, între orele 14.25 și 15.10, de către ofițerul de urmărire penală S.C.

Însă, la fel în 11.09.2006, a fost întocmit un al doilea proces-verbal, de interogare a martorului M.V., între orele 15.10 și 15.40, efectuată în biroul nr. 302 din incinta CPS Centru, mun. Chișinău, de către același ofițer de urmărire penală, S.C., dar textul integral al acestui proces-verbal de interogare a fost întocmit de către o altă persoană, fiindu-i opozabilă numai semnătura lui S.C., indiscutabil constatîndu-se faptul că S.C., ca persoană ce avea calitate procesuală, nu putea să se afle la ora 15.10 concomitent în Penitenciarul nr.13, mun. Chișinău, și în biroul nr. 302 din incinta CPS Centru, mun. Chișinău.

Conform raportului întocmit de supraveghetorul Penitenciarului nr.13, mun. Chișinău, C.T., la confruntarea din 22.09.2006, M.G. a refuzat să facă declarații, iar conform răspunsului dat de medicul-șef adjunct al Spitalului Clinic de Psihiatrie, I.C., din 21.02.2007, M.G. se afla la tratament din 29.01.2007 cu diagnosticul de întîrziere mentală ușoară, sindrom epileptiform, fiind necesară efectuarea unei expertize psihiatrice pentru a răspunde la întrebarea dacă el este responsabil și este în stare să dea declarații.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-275/08 din 11 martie 2008)

* * *

Analiza insuficientă a probelor.

În speță, organul de urmărire penală a administrat în calitate de probe în procesul penal elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace:

1) plîngerea și declarațiile părții vătămate R.V. date în cadrul urmăririi penale, care a sesizat organul de urmărire penală la 1 decembrie 2005 în ordinea art. 262, 263 CPP și, fiind avertizată de răspunderea penală pentru denunț intenționat calomnios, a declarat:

„... eram în ogradă și au venit ambii frați D., beți, m-au amenințat să deschid ușa, am zis că nu am cheile, dar ei m-au lovit peste față, am ieșit din ogradă să le aduc cheile și m-am dus la mătușa mea E., în vecinătate, dar în curînd m-am întors spre casă și i-am văzut pe ambii inculpați I. și N.D. cum cu picioarele stricau fereastra, apoi au ieșit cu covorul din casă...”;

2) ordonanța de ridicare a corpului delict din 08.12.2005;

3) procesul-verbal de ridicare a corpului delict din 08.12.2005;

4) procesul-verbal de examinare a obiectului din 20.12.2005;

5) ordonanța de recunoaștere și anexare a corpului delict la cauza penală din 20.12.2005.

Instanța de recurs concluzionează că, în atare situație, instanța de apel trebuia să se pronunțe concret asupra faptului dacă aceste probe au fost dobîndite de organul de urmărire penală cu respectarea prevederilor Codului de procedură penală și dacă nu există temeiuri, prevăzute de art. 94 CPP, de a le considera inadmisibile.

Din materialele cauzei penale nu rezultă astfel de temeiuri și nici părțile în proces nu le-au invocat.

Nerecunoașterea de către inculpat a vinovăției în săvîrșirea infracțiunii imputate nu echivalează cu achitarea lui, de vreme ce circumstanțele cauzei în raport cu probele din dosar, în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor, dovedesc cu certitudine vinovăția acestuia.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-317/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Datele de fapt obținute prin activitatea operativă de investigații pot fi admise ca probe numai în cazul în care ele au fost administrate și verificate prin intermediul mijloacelor de probă.

La 15 mai 2008, a fost emisă ordonanța de începere a urmăririi penale în baza art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal, pentru trafic de influență, a administratorului pieței CPC „COOP” din T., pe nume Z., care, susținînd că are influență asupra funcționarilor publici, și anume asupra directorului pieței din Telenești, în scopul de a-l face să îndeplinească acțiuni ce intră în obligațiile lui de serviciu, prin extorcare, a pretins bani în sumă de 200 de dolari SUA de la C.S.

Întru verificarea plîngerii lui C.S., au fost emise: decizia privind controlul transmiterii banilor extorcați; ordonanța privind inițierea demersului către judecătorul de instrucție în vederea autorizării acțiunilor de urmărire penală (interceptarea convorbirilor, înregistrarea de imagini, cercetarea la fața locului în cazul dat), care au fost autorizate de către judecătorul de instrucție, C.S. fiind înzestrat cu tehnică specială, fiind marcați banii.

Acțiunile enumerate au fost efectuate în cauza penală nr. 2008040442.

La 10 iunie 2008, între orele 12.05 și 12.57, a fost efectuată cercetarea la fața locului a biroului președintelui Cooperativei de consum APCACOOB, R.M., situat la etajul 2 de pe str. Ștefan cel Mare 2, or. T.; în procesul-verbal, se afirmă că, în anticameră, pe partea stîngă, lîngă două mese, se aflau două bancnote a cîte 100 de dolari SUA, care, după prelucrarea mîinilor, au fost luate de jos de către R.M. și înghițite.

Pe faptul dat, ofițerul de urmărire penală a întocmit un proces-verbal de autosesizare, iar la 10 iunie 2008, la ora 14.00, a fost emisă ordonanța de începere a urmăririi penale în baza art. 333 alin. (1) Cod penal (confirmată de procuror la 14.30) pe faptul luării de mită de către președintele Cooperativei de consum APCACOOB, R.M., pentru acordarea a două locuri de comercializare la piață lui C.S., cauzei fiind atribuit nr. 2008350120.

În atare situație, instanța de apel greșit le-a atribuit calitatea de probe în prezenta speță proceselor-verbale referitoare la acțiunile de urmărire penală în altă cauză penală, ignorînd prevederile art. 304 alin. (2) și art. 306 Cod de procedură penală.

La fel, nu pot fi utilizate în calitate de probe elementele de fapt ce se conțin în procesul-verbal de cercetare la fața locului din 10.06.2008.

Conform statutului Cooperativei de consum APCACOOB (art. 53), proprietatea cooperativei este privată.

Cercetarea la fața locului a fost efectuată cu încălcarea prevederilor art. 118 alin. (2) Cod de procedură penală, fără permisul inculpatei și în lipsa autorizației eliberate de judecătorul de instrucție.

Noțiunea de „domiciliu”, în sensul larg al legislației procesuale penale, este definită în pct. 11) al art. 6 CPP, aceasta incluzînd și orice birou.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a extins noțiunea de „domiciliu” la locul unde persoana își desfășoară activitatea profesională (*Nimietz contra Germaniei din 16 decembrie 1992*), precum și la sediul și agențiile unei societăți comerciale (*Societatea Calas Est contra Franței din 16 aprilie 2002*), subliniind că dreptul la domiciliu privește însăși siguranța și bunăstarea persoanei (*Ghillov contra Regatului Unit din 24 noiembrie 1986*).

Potrivit art. 118 alin. (2) Cod de procedură penală, cercetarea la fața locului în domiciliu fără permisul persoanei căreia i se limitează dreptul prevăzut de art. 12 Cod de procedură penală se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală, cu autorizația judecătorului de instrucție.

Ținând cont de legislația procesuală penală și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului menționate mai sus, Colegiul penal lărgit constată că cercetarea la fața locului în incinta unei unități publice sau private poate fi efectuată fără autorizarea judecătorului de instrucție numai cu consimțământul persoanei căreia i se limitează dreptul prevăzut de art. 12 Cod de procedură penală.

Acordul persoanelor nominalizate urmează să fie fixat în formă scrisă și semnat de ele. În speță, un asemenea acord din partea lui R.M. lipsește: dînsa a refuzat să semneze procesul – verbal.

Acuzatorul de stat are obligația să prezinte probe incontestabile care să confirme faptul că persoana în privința căreia se efectuează cercetarea la domiciliu și-a dat acordul pentru efectuarea acestor acțiuni.

Legislația procesuală penală, ca excepție, permite organului de urmărire penală și procurorului să efectueze cercetarea la fața locului la domiciliu contrar voinței persoanelor, dar numai în cadrul cauzei penale, după ce a fost pornită urmărirea penală în conformitate cu prevederile art. 274 și 276 Cod de procedură penală.

Această cerință se explică prin faptul că, pentru autorizarea efectuării cercetării la fața locului în condițiile indicate, se cere emiterea ordonanței organului de urmărire penală și întocmirea demersului în numele judecătorului de instrucție.

Emiterea unei ordonanțe se permite doar în cadrul cauzei penale în calitate de act procedural, care exprimă voința legitimă a organului de urmărire penală, inclusiv a procurorului, de a dispune efectuarea acțiunilor sau măsurilor procesuale.

Existența acestei constatări se întemeiază pe prevederile art. 255 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căroră, în desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile Codului de procedură penală. De aceea, ordonanța emisă de organul de urmărire penală, inclusiv de procuror, pînă la pornirea urmăririi penale este un act ilegal, care nu are putere juridică și se consideră nul.

Cercetarea la fața locului la domiciliu însoțește, de regulă, percheziția domiciliară. De aceea, Colegiul penal lărgit consideră că regimul juridic al unei asemenea măsuri este identic cu cel prevăzut pentru efectuarea unei percheziții.

Prin urmare, efectuarea unor percheziții în cadrul cercetării la fața locului la domiciliu trebuie să fie însoțită de garanții suficiente împotriva eventualelor abuzuri, deoarece reprezintă o ingerință a autorităților în exercitarea dreptului la domiciliu. Aceste garanții constau, în esență, în necesitatea plasării, în cazul dat, a întregii proceduri sub autoritatea unui judecător.

Mai mult ca atât, deși condamnată a invocat că a fost victimă a unei provocări, instanțele de judecată nu au analizat aspectele în fapt și în drept, pertinente unei modalități care ar fi permis deosebirea unei capcane de formele legitime de investigație polițistă, fapt care, în contextul jurisprudenței Curții Europene (*Khudobin contra Rusiei din 26 octombrie 2006*), se apreciază ca violare a articolului 6 §1 din Convenție, adică condamnarea nu este „echitabilă”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Ramanauskas contra Lituaniei din 5 februarie 2008*, a menționat că stabilirea lipsei provocării revine părții acuzării, mai ales că pretențiile prevenitului nu sînt lipsite de verosimilitate; în lipsa unei atare probe contrare, autoritățile judiciare trebuie să examineze faptele cauzei și să ia măsurile necesare pentru descoperirea adevărului în scopul determinării dacă a existat sau nu o provocare; în caz afirmativ, ele trebuie să tragă concluzii în conformitate cu Convenția.

Activitatea organelor de poliție în cazul dat este considerată de Colegiul penal lărgit o instigare la săvîrșirea infracțiunii de către R.M., deoarece nu există nicio dovadă în speță că, în absența intervenției acestora, infracțiunea ar fi fost comisă.

Acuzatorul de stat nu a prezentat probe care să confirme faptul că, la momentul efectuării actelor preliminare de către C.S., autoritățile aveau motive temeinice de a suspecta existența unei activități infracționale din partea lui R.M.

Astfel, în procesul-verbal, se invocă faptul că cercetarea se face în temeiul plîngerii lui C.S., însă în plîngerea lui din altă cauză penală, se face trimitere la o altă persoană.

Referirea în sentință și în decizia instanței de apel la datele comunicate de R.M. în calitate de bănuită sînt ilegale. Acest proces-verbal nu poate fi admis ca probă în baza art. 94 alin. (1) pct. 9) Cod de procedură penală, deoarece, din conținutul proceselor-verbale ale ședințelor ambelor instanțe, se constată că acesta nu a fost cercetat, în modul stabilit, în ședința de judecată.

Pe lîngă aceasta, asupra cererii privind aplicarea violenței și amenințărilor (art. 94 alin. (1) pct. 1) CPP), care au avut drept consecință depozițiile bănuitei, a fost efectuată o investigație ineficientă de către procuror – acuzator de stat în speță.

Declarațiile colaboratorilor de poliție S.F., C.M., C.V., care au efectuat acțiunea din 10 iunie 2008 cu încălcări esențiale ale dispozițiilor Codului de procedură penală, nu pot fi admise ca probe în baza art. 94 alin. (3) CPP raportat la alin. (1) pct. 8) din același articol.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-776/10 din 9 iulie 2010)

* * *

Investigația este necesară în cazul în care se invocă maltratarea.

Potrivit Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție din 28 mai 2007, dispunîndu-se rejudecarea cauzei în apel, s-a indicat necesitatea respectării prevederilor pct.21.1 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, conform căruia, în condițiile cînd inculpatul înaintează versiuni de aplicare a constrîngerii în timpul urmării penale și dacă acestea nu au fost obiect de discuții în prima instanță, ținînd cont de faptul că apelul este continuarea judecării cauzei, instanța de apel, amînînd examinarea, va întreprinde măsuri adecvate de verificare a acestor circumstanțe prin intermediul procurorului, care, în termenul stabilit, va prezenta instanței în scris concluzia cu rezultatele verificării circumstanțelor invocate.

Instanța de apel nu a îndeplinit aceste indicații legale, ignorînd Hotărîrea Plenului din 28 mai 2007, demersul procurorului de acordare a termenului pentru efectuarea investigațiilor necesare, dînd o tratare arbitrară unei scrisori a procurorului drept concluzie privind verificarea maltratării...

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-33/08 din 22 aprilie 2008)

* * *

Faza actelor premergătoare începerii urmării penale nu este parte componentă a procesului penal, însă acestea se efectuează în vederea pornirii urmării penale.

Instanța de apel greșit a admis apelul procurorului, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, potrivit căreia M.I. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 217 alin. (2) Cod penal la 1 an închisoare, fiindcă instanța de fond, dînd o apreciere juridică adecvată probelor cercetate, just a concluzionat că fapta nu a fost săvîrșită de inculpatul M.I.

Casînd sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 mai 2009, instanța de apel a menționat: „*instanța de fond a apreciat incorect probele prezentate și ca urmare a pronunțat o sentință de achitare ilegală și neîntemeiată*”. Tot aici, în argumentarea soluției sale, instanța de apel a enunțat că vinovăția lui M.I. este dovedită prin probe administrate și analizate în cursul procesului penal, și anume: declarațiile martorilor O. N., S. D. și E. P.; procesul-verbal de percheziție corporală; raportul de constatare tehnico-științifică nr. 337 din 17 mai 2008.

Colegiul penal lărgit constată că, la cercetarea cauzei, instanța de fond a ținut cont în plină măsură de prevederile articolelor 26, 27, 99-101 Cod de procedură penală, a cercetat sub toate aspectele probele administrate de părți, le-a verificat minuțios, le-a dat o apreciere justă, prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor, în mod întemeiat a dedus oportunitatea achitării lui M.I. de învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (2) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat.

Instanța de apel, găsinđ concluzia instanței de fond, privind nevinovăția condamnatului, neîntemeiată, a menționat că vinovăția lui M.I. în comiterea infracțiunii incriminate este dovedită incontestabil prin procesul-verbal de percheziție corporală și prin raportul de constatare tehnico-științifică nr. 337 din 17 mai 2008.

Verificând argumentele ambelor instanțe aduse referitor la aceste probe, instanța de recurs reține că raportul de constatare tehnico-științifică nr. 337 a fost întocmit la 17 mai 2008, iar cauza penală de învinuire a lui M.I., conform ordonanței de începere a urmăririi penale, a fost pornită la 21 mai 2008.

Potrivit alin. (1) al art. 279 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală efectuează acțiuni de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile acestui cod și numai după pornirea urmăririi penale, cu excepția acțiunilor prevăzute în art. 118 CPP (cercetarea la fața locului) și în art. 130 CPP (percheziția corporală sau ridicarea), care pot fi efectuate și pînă la pornirea urmăririi penale.

Este de menționat că faza actelor premergătoare începerii urmăririi penale nu este parte componentă a procesului penal, însă acestea se efectuează în vederea pornirii urmăririi penale.

Ținînd cont de cele menționate, raportul de constatare tehnico-științifică, care a fost efectuat pînă la începerea urmăririi penale, nu putea constitui mijloc de probă în sensul prevederilor art. 93 Cod de procedură penală și, prin prisma art. 94 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, urmează a fi respins ca inadmisibil.

Colegiul reține că, potrivit procesului-verbal de percheziție corporală, percheziția a avut loc la 15 mai 2008, iar ulterior, la 16 mai 2008, procurorul s-a adresat cu un demers judecătorului de instrucție privind autorizarea acestei percheziții. Prin încheierea din 16 mai 2008, judecătorul de instrucție a autorizat acțiunea de urmărire penală – percheziția corporală a lui M.I. efectuată la 15 mai 2008.

Conform prevederilor alin. (4) al art. 125 Cod de procedură penală, în caz de delict flagrant, percheziția se poate efectua în baza unei ordonanțe motivate fără autorizația judecătorului de instrucție, urmînd ca acestuia să i se prezinte imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore de la terminarea percheziției, materialele obținute în urma percheziției efectuate, indicîndu-se motivele efectuării ei.

Judecătorul de instrucție verifică legalitatea acestei acțiuni procesuale, iar conform alin. (5) al aceleiași norme, în cazul constatării faptului că percheziția a fost efectuată legal, judecătorul de instrucție confirmă rezultatul acesteia printr-o încheiere motivată. În caz contrar, prin încheiere motivată, recunoaște percheziția ca fiind ilegală.

Prin urmare, Colegiul enunță că judecătorul de instrucție urma să verifice legalitatea efectuării la 15 mai 2008 a percheziției corporale a lui M.I. și, printr-o încheiere motivată, să confirme legalitatea sau ilegalitatea ei, dar nicidecum să autorizeze această acțiune procesuală.

Astfel, concluzia instanței de apel, precum că, pronunțând în privința lui M.I. o sentință de achitare, instanța de fond nu a ținut cont de circumstanțele cauzei și incorect a respins, ca probe inadmisibile, declarațiile lui M.I., raportul de constatare tehnico-științifică și procesul-verbal de percheziție corporală etc., contravine materialelor cauzei și legislației penale în vigoare.

În situația în care instanța de apel, nedispunând de alte probe, greșit a admis apelul în privința lui M.I. și a pronunțat o nouă hotărîre, de condamnare, aceasta a comis eroarea prevăzută de art. 427 alin.(1) pct.10 Cod de procedură penală – a aplicat o pedeapsă mai gravă decît cea aplicată de instanța de fond, nerespectînd prevederile legii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-55/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Neexaminarea suficientă a materialului probator.

Au rămas fără expunere, motivare în hotărîrea instanței de apel și argumentele apelanților referitoare la dispunerea ilegală a păstrării telefoanelor mobile ale condamnatei la materialele cauzei penale în calitate de corpuri delictive în lipsa ordonanței organului de urmărire penală sau a încheierii instanței de judecată de recunoaștere a acestora drept corpuri delictive, la faptul lipsei unor astfel de hotărîri și în privința a 4 fotografii și a banilor în sumă de 5.000 de dolari SUA anexate la materialele dosarului și la confiscarea ilegală a banilor în beneficiul statului; la faptul că în materialele dosarului lipsește vreun proces-verbal de ridicare a fotografiei cu imaginea lui S.P. aflată lângă automobilul personal și care a fost prezentată la 20.03.2007 condamnatei, pe care s-a depistat amprenta digitală a acesteia, și a vreunui proces-verbal ce ar descrie acțiunea de procedură – simularea omorului părților vătămate la fața locului, cu fotografierea acestora, între 27.03.2007-31.03.2007, deoarece, după cum re-

zultă din fotografie, aceasta a fost făcută încă la 28.01.2004; la neconcordanțele între interceptările comunicărilor audio și cele video avute între condamnată și martorul E.M., la lipsa documentelor de transmitere specialistului DTC MAI, I.I., a înregistrărilor ridicate de la el, la lipsa ordonanței ofițerului de urmărire penală de recunoaștere drept corp delict a discului DVD-R, la înregistrarea comunicărilor audio și video fără autorizarea judecătorului de instrucție nu pe bandă magnetică, cum se indică, ci pe hard-disc, fapt ce duce la imposibilitatea constatării originalității acestor înregistrări, la a căror vizionare s-a constatat că lipsește data și ora când au fost efectuate, la întocmirea procesului-verbal de cercetare și reproducere a înregistrărilor mai târziu de 24 de ore, în care se indică diferite discuri: DVD, DVD-R, DWD-R, la materialele cauzei fiind anexat DVD, ceea ce duce la o bănuială rezonabilă că a avut loc o înscenare a comandării omorului părților vătămate de către inculpată.

Fără analiză deplină au rămas și argumentele apelului referitoare la divergențele dintre: depozițiile părții vătămate S.P. și declarațiile martorului E.M. privind faptul că, conform declarațiilor părții vătămate, la 19.03.2007, dînsa a aflat că o persoană anonimă a comandat omorul ei contra sumei de 5.000 de dolari și despre faptul că această persoană este N.B. a aflat în ziua reținerii acesteia, iar conform declarațiilor martorului, la întîlnirile în perioada 20.03.2007 – 27.03.2007, părților vătămate S.P. și E.P. li s-a comunicat că omorul lor a fost comandat de N.B.; declarațiile acestora și datele din înregistrările audio și video, din care rezultă că despre suma de 5.000 de dolari și partea vătămată E.P. s-a discutat doar la 28.03.2007; faptele sus-menționate și declarațiile părții vătămate E.P., care a declarat că a aflat că a fost comandat și omorul ei cînd deja se aflau în apartamentul conspirativ, fiind telefonată de către colaboratorul de poliție, și numai la 01.04.2007 a aflat că omorul a fost comandat de N.B.; declarațiile sus-menționate ale părților vătămate și declarațiile martorului E.M. referitor la faptul că, după data de 20.03.2007, el, împreună cu I.P., au fost în apartamentul conspirativ pentru a primi de la S.P. și E.P. descrierea portretului psihologic al condamnatei, deci acestea cunoșteau că subiect al urmăririi penale, ca infractor și organizator al omorurilor lor, este N.B. cu mult înainte de reținerea acesteia.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-969/2008 din 19 august 2008)

* * *

Recurs admis. Toate probele administrate în cauza penală trebuie verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv.

Instanța de fond a reiterat depozițiile inculpatei și ale 4 martori, în care se conțineau informații contradictorii, și a specificat că vinovăția inculpatei este confirmată și prin probe scrise concrete, precum și prin „*alte documente*”, însă nu a efectuat analiza și aprecierea fiecărei probe din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar a tuturor probelor în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

În partea descriptivă a deciziei contestate, instanța de apel a concluzionat că vinovăția inculpatei este demonstrată și prin procesul-verbal de cercetare la fața locului, prin care s-a efectuat o percheziție la domiciliul inculpatei și a fost ridicat pachetul cu substanța narcotică.

Însă ulterior, instanța de apel a constatat că „*percheziția și cercetările menționate au fost efectuate cu încălcarea normelor de procedură penală – art. 6 pct. 49), 128 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală – în absența ordonanței motivate a organului de urmărire penală, pe timp de noapte, acțiuni prin care lui S.L. i-a fost încălcat dreptul la inviolabilitatea domiciliului*”.

Pe lângă aceasta, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra legalității raportului de constatare tehnico-științifică a substanței ridicate la fața locului din 04 aprilie 2008 în relație cu ordonanța de pornire a urmăririi penale din 14 aprilie 2008.

Aceste omisiuni și contradicții din decizia atacată atestă faptul că instanța de apel nu a soluționat fondul apelului în raport cu normele de procedură procesuală penală.

Prin urmare, instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei și al apelurilor în corespundere cu actul de învinuire și fapta incriminată recurentului, iar hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-211/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Admisibilitatea copiilor de pe documente. Circumstanțele care trebuie stabilite în procesul penal.

La baza soluției adoptate în favoarea lui M.V., au fost puse documente semnate de M.I., prezentate de partea apărării în copii, precum că primăria satului a refuzat primirea la balanță a conductei de gaze, a cazangeriei și a telefonizării, pe motiv că nu are bani și lucrători pentru a le întreține. În ședință, M.I. a negat autenticitatea celor expuse, însă declarațiile lui și ale martorilor acuzării: Vl.S., N.V., Dm.M., Vl.C., V.C., I.V., P.G. și Gh.B., au fost apreciate critic.

Astfel, nu s-a ținut cont că, prin prisma art.94 alin.(1) pct.10) și alin.(2) Cod de procedură penală, urma să se discute admisibilitatea acestor copii de pe documente, deoarece nu se poate confirma veridicitatea lor.

Pe lângă cele expuse, un eventual refuz din partea ultimei trepte a administrației locale de primire a bunurilor de menire socială la balanță nu legitimează luarea lor la balanța unui agent economic, dat fiind că există trepte superioare ale administrației publice care pot organiza înregistrarea legală a patrimoniului de stat.

Nu și-a găsit o motivare în soluția recurată nici chestiunea veridicității așanumitor datorii istorice, procurorul insistând că cheltuielile suportate de întreprinderea condusă de M.V. la construcția obiectivelor de gazificare și telefonizare au fost compensate de către stat.

În acest context, se apreciază ca improprie dreptului de procedură penală concluzia instanței de apel precum că instanța de judecată, în prezenta cauză penală, nu este în drept să se pronunțe asupra legalității sau ilegalității condițiilor de stingere a datoriilor CAPC „Hrușeveanca” prin cesionarea acestora către SRL „Hrușagroindcom”, pe motiv că este în vigoare o hotărâre judecătorească în pricina civilă.

Probele și mijloacele de probă în procesul penal sînt prevăzute în Capitolul IV Cod de procedură penală. Articolul 96 Cod de procedură penală stipulează care circumstanțe urmează să fie stabilite în procesul penal. Nu trebuie dovedite numai faptele unanim recunoscute și veridicite a tea metodelor moderne de cercetare, unanim acceptate, în domeniul științei, tehnicii, artei și meseriei (art.98 Cod de procedură penală).

Astfel, se constată că instanța de apel a confundat temeiurile degrevării de probațiune prevăzute de dreptul de procedură civilă (art.123 CPC) și art.98 Cod de procedură penală. Sentința penală irevocabilă, în anumite cazuri, poate servi drept temei pentru declararea revizuirii hotărîrii civile (art.449 Cod de procedură civilă).

Nu rezistă criticii nici pronunțarea instanțelor de judecată asupra raportului de constatare tehnico-științifică nr.2439 din 26.09.2005. După cum rezultă din dosar, constatările au fost efectuate la cererea reprezentantului grupului de cotași, specialiștii au fost preîntîmpinați de răspundere penală, dînșii dînd concluzia în calitate de experți.

Instanța de judecată urmează să se conformeze art.148 alin.(2) Cod de procedură penală, care stipulează că, în cazul încălcării ordinii procesuale de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert. Această cerință rezultă din statuările art.24 alin.(4) Cod de procedură penală: instanța acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, pentru administrarea probelor necesare.

Colegiul penal lărgit menționează că legea procesuală penală în vigoare prevede efectuarea expertizei în cadrul cauzei penale de către expert inclusiv la inițiativă părții și din contul ei propriu, fapt ce nu exclude anexarea raportului la dosar (art.142 alin.(2) Cod de procedură penală) și aprecierea lui odată cu alte probe.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-627/08 din 24 iunie 2008)

* * *

Recurs admis. Instanța de apel nu a analizat probele administrate.

Din motivul că procurorul nu a solicitat în ședința instanței de apel cercetarea nemijlocită a probelor din dosar, după ce prima instanță a dispus achitarea inculpatului, instanța de apel, respectând principiul contradictorialității, nu s-a manifestat în favoarea părții acuzării și nu a dispus din proprie inițiativă verificarea probelor acuzării prezente în cauză în sprijinul acuzațiilor formulate împotriva lui B.R.

Însă, pe de altă parte, instanța de apel în mod preconcept a acceptat concluziile organului de urmărire penală cu privire la vinovăția inculpatului și, astfel, a pus la baza noii hotărâri, de condamnare a lui B.R., probele care nu au fost obiectul cercetării judecătorești în ședința instanței de apel cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității.

Probele administrate în cadrul urmăririi penale, precum și cele verificate în ședințele de judecată ale primei instanțe, inclusiv versiunea inculpatului B.R. precum că el nu a comis infracțiunea ce i se incriminează în baza art.195 alin. (2) Cod penal, urma să fie verificate în ședința de judecată în strictă conformitate cu prevederile art. 100 alin.(4) CPP, creîndu-i-se și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei, și apoi, prin prisma art.101 CPP, instanța de apel trebuia să treacă la aprecierea probelor, încît să se pronunțe din care motiv acceptă unele probe și exclude altele...

...instanța de apel, respectînd principiul contradictorialității, i-a asigurat posibilitatea reală părții acuzării să prezinte anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului B.R., care a fost achitat de către prima instanță, însă, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, procurorul nu a înaintat cereri sau demersuri pentru cercetarea suplimentară a probelor verificate în instanța de fond și, practic, a refuzat audierea martorilor indicați în lista probelor în cauza penală, la care s-a referit în apel și în recurs ca fiind probe decisive, astfel probele menționate nu au fost cercetate în ședința instanței de apel, după achitarea inculpatului în prima instanță.

...instanța de apel a pus la baza hotărârii de condamnare a lui B.R., în calitate de probe decisive, procesele-verbale de audiere în calitate de martor a soției acestuia, B.O., și procesul-verbal de confruntare a acesteia cu martorul R.A., însă B.O. nici nu a fost interogată de către prima instanță, deoarece ea a refuzat să se prezinte în ședința de judecată și să facă declarații împotriva soțului său – drept reglementat de prevederile art. 21, 90 alin.(11), 105 alin. (7) CPP.

Or, conform dispozițiilor art.371 alin.(3) CPP, dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin.(11) CPP nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduse nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

A se vedea că B.O., fiind citată la organul de urmărire penală în 01.02.2007, pentru a fi audiată în calitate de martor în dosarul penal intentat împotriva soțului ei, B.R., a refuzat să facă declarații, însă ulterior, în 13.03.2007, același procuror a citat-o repetat pe B.O. în calitate de martor, nu i-a explicat drepturile prevăzute de art. 21 CPP și art. 90 alin.(11) CPP, sub semnătură, „...că soția nu este obligată să facă declarații împotriva soțului său”, dar a preîntâmpinat-o de răspundere penală pentru refuzul de a face declarații și pentru declarații mincinoase, apoi, în textul depozițiilor obținute, a inclus fraza „...eu doresc să dau declarații”; or, astfel de metode de obținere a unor mărturisiri în sprijinul acuzațiilor afectează integral proba administrată, ca fiind obținută contrar prevederilor art. 94 CPP, și anume:

- a) prin aplicarea amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei;
- b) prin încălcarea dreptului la apărare al [...] martorului;
- c) cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală ale dispozițiilor Codului de procedură penală.

Prin urmare, versiunea inculpatului B.R. precum că el nu a săvârșit infracțiunea imputată lui nu a fost combătută prin probe pertinente și concludente ce i-ar dovedi vinovăția, or, art.389 alin.(2) CPP prevede că sentința de condamnare nu poate fi bazată, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-97/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Neexaminarea declarației de maltratare.

Din materialele dosarului, rezultă că, la judecarea cauzei în instanța de fond, fiind interogat în calitate de inculpat, S.A. a făcut declarație precum că a fost maltratat de către colaboratorii de poliție care, interogându-l, l-au bătut și l-au impus să recunoască vina în comiterea jafului. S.A. a susținut că, în urma maltratării, i-au fost pricinuite leziuni corporale, însă asistență medicală nu i-a fost oferită, totodată afirmând că și verișorul său, S.F., la fel fiind maltratat rău, a depus declarații contra lui.

În același timp, și martorul S.F., fiind interogat în calitate de martor în ședința de judecată, a mărturisit că, într-adevăr, la interogare, polițiștii i-au bătut grav.

Instanța de judecată, pronunțând o sentință de condamnare în privința lui S.A., fără a efectua acțiuni procesuale întru verificarea acestor declarații ale inculpatului S.A. și martorului S.F., s-a mărginit numai la o concluzie declarativă privitor la declarațiile făcute de ei, invocând în hotărîrea sa că *„declarațiile lui S.A. și S.F. privitor la maltratarea lor și încălcările comise în privința lor nu și-au găsit confirmare în ședința de judecată, deoarece, fiind examinate plîngerile lor, faptele nu s-au adevărit a fi existente”*.

Instanța de apel, judecînd apelul declarat de avocatul R. Z., a trecut cu vederea aceste declarații ale lui S.A. în mod tacit, nepronunțîndu-se asupra acestor afirmații....

Colegiul menționează că, în cazul în care, în fața primei instanțe, inculpatul a făcut declarații privind maltratarea sa, aceasta urma să discute în ședință și să pună în sarcina procurorului, ca organ abilitat cu dreptul de verificare a unor asemenea declarații, inițierea unei proceduri de examinare a ei, iar concluzia urma să fie prezentată instanței.

Mai mult ca atît, la materialele cauzei, este anexată cererea lui S.A., din care se vede că într-adevăr el a afirmat că a fost maltrat în timpul reținerii și sancționat cu arest administrativ pe un termen de 10 zile, însă răspuns la această cerere de la organele competente nu a primit.

Concomitent, instanța nu a ținut seama de faptul că, într-adevăr, lui S.A., conform deciziei Judecătoriai Buiucani, mun. Chișinău din 27 ianuarie 2006, în baza art.164 alin.1, 174⁵ și 174⁶ Cod cu privire la contravențiile administrative, i-a fost aplicat arestul administrativ pe un termen de 10 zile, începînd cu 27 ianuarie 2006, ora 00.10, adică îndată după reținere, fiind bănuît de comiterea infracțiunii, iar în această perioadă, față de el au fost efectuate acțiuni procesuale de anchetă penală.

Colegiul penal lărgit notează faptul că inculpatul S.A. s-a plîns de încălcarea art.3 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, potrivit căruia: *„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”*, or, atunci cînd o persoană face o afirmație credibilă că ea a fost maltrată, ceea ce ar constitui o încălcare a prevederilor art.3 Convenției, aflîndu-se sub controlul poliției, verificarea acestor declarații implică în sine desfășurarea unei investigații oficiale efective, ca și o investigație în conformitate cu art.2 al Convenției; o astfel de investigație trebuie să conducă la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile. După cum s-a constatat, dreptul condamnatului de a nu fi supus torturii și de a beneficia de o investigație a plîngerilor privind aplicarea torturii a fost încălcat.

Neverificarea acestor declarații privind aplicarea violenței în privința lui S.A. în timpul urmăririi penale atrage după sine casarea hotărârii instanței de apel în cauză și remiterea ei la o nouă judecată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-133/2008 din 4 martie 2008)

* * *

O nouă apreciere a probelor în modul propus de autorul recursului nu poate fi efectuată de instanța de recurs, deoarece, în recurs, se verifică numai chestiunile de drept.

Din textul recursului, se vede că autorul critică aprecierea probelor administrate de instanța de apel, considerînd-o necorespunzătoare circumstanțelor de fapt ale cauzei.

La soluționarea cauzei, instanța de apel a ținut cont în deplină măsură de prevederile art. 99-101 Cod de procedură penală, a cercetat cauza sub toate aspectele, probele prezentate de părți verificîndu-le și apreciindu-le just, prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor, și în mod întemeiat a achitat-o pe P.O. pentru infracțiunea prevăzută de art. 145 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvîrșită de inculpată.

Rejudecînd cauza, instanța de apel a stabilit că partea acuzării nu a prezentat probe pertinente și concludente, care, în ansamblu cu circumstanțele cauzei, ar dovedi vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (1) Cod penal.

Potrivit prevederilor art. 394 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța de apel a făcut o analiză amplă a probelor acumulate în cauză, argumentînd detaliat respingerea probelor ce au fost administrate în suportul învinuirii aduse inculpatei în prezenta cauză.

Astfel, toate probele prezentate au primit o apreciere la justa valoare, concluziile făcute de instanța de apel rezultă din materialul factologic acumulat în cauză.

Argumentele recurentului cu privire la aprecierea unilaterală a probelor nu au niciun suport legal, fiindcă, potrivit prevederilor art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală, concluziile despre vinovăția persoanei de săvîrșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri; toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului.

De asemenea, recurentul a făcut trimitere la declarațiile inculpatei, ale reprezentantului părții vătămate I. B., ale martorilor C. B., S. C., A. Ș. și la alte probe din dosar.

În virtutea celor menționate, Colegiul penal constată că instanța de apel, în decizia sa, expres s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, le-a verificat, făcând o analiză amplă și minuțioasă, a indicat din care motive nu a admis probele la care se referă recurentul, a apreciat probele la justa valoare, legal și întemeiat a adoptat o hotărîre de achitare în privința lui P.O.

Pe această linie de idei, Colegiul penal menționează că instanța de apel, printr-o apreciere justă a probelor, corect a concluzionat asupra achitării inculpatei de învinuirea comiterii infracțiunii imputate, luînd în considerație totalitatea probelor întru susținerea învinuirii acesteia, care, în ansamblu, resping temeinicia învinuirii aduse de organul de urmărire penală.

Motivele aduse de recurent precum că instanța de apel nu a dat o apreciere cuvenită probelor din dosar ține de starea de fapt și nu sînt prevăzute ca temei pentru recurs în art. 427 Cod de procedură penală.

Mai mult ca atît, aceste motive au fost obiectul judecării în instanța de apel, iar materialul probator al cauzei penale dovedește legalitatea temeiurilor de fapt și de drept care au adus la pronunțarea hotărîrii judiciare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-143/2010 din 23 februarie 2010)

* * *

Probe neexamine. Apelul procurorului a fost greșit admis.

Instanța de apel în mod preconceput a acceptat concluziile organului de urmărire penală cu privire la vinovăția inculpatului și, astfel, a pus la baza noii hotărîri, de condamnare a lui B.R., probele care nu au fost obiectul cercetării judecătorești în ședința instanței de apel cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității.

Probele administrate în cadrul urmăririi penale, precum și cele verificate în ședințele de judecată ale primei instanțe, inclusiv versiunea inculpatului B.R., precum că el nu a comis infracțiunea ce i se incriminează în baza art.195 alin.(2) Cod penal, urma să fie verificate în ședința de judecată în strictă conformitate cu prevederile art. 100 alin.(4) CPP, creîndu-i-se și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei, și apoi, prin prisma art.101 CPP, instanța de apel trebuia să treacă la aprecierea probelor, încît să se pronunțe din care motiv acceptă unele probe și exclude altele.

Potrivit art.24 alin. (3), (4) CPP, părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile Codului de procedură penală, pentru administrarea probelor necesare.

În acest context, se relevă că instanța de apel, respectând principiul contradictorialității, i-a asigurat posibilitatea reală părții acuzării să prezinte anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului B.R., care a fost achitat de către prima instanță, însă, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, procurorul nu a înaintat cereri sau demersuri pentru cercetarea suplimentară a probelor verificate în instanța de fond și, practic, a refuzat audierea martorilor indicați în lista probelor în cauza penală, la care s-a referit în apel și în recurs ca fiind probe decisive, astfel probele menționate nu au fost cercetate în ședința instanței de apel, după achitarea inculpatului în prima instanță.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menționează că, potrivit art.26 alin.(3) CPP, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii, or, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

Acuzatorul de stat, ignorând jurisprudența în materie penală a Curții Europene și prevederile art. 24 Cod de procedură penală, care îl obligau, în cazul dat, să solicite în ședința de judecată a instanței de apel audierea persoanei achitate și a martorilor din lista probelor în cauza penală și cercetarea altor probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, nu a susținut în acest sens acuzațiile penale în privința lui B.R. și s-a limitat doar la citirea declarațiilor persoanelor audiate anterior, în cadrul urmăririi penale și în ședința instanței de fond, și la luarea de cuvânt în cadrul dezbaterilor judiciare.

Or, în cazul în care procurorii, care, conform art. 53 alin.(1) pct.1) CPP, prezintă acuzarea în numele statului și prezintă în ședința de judecată probele respective (în cazul dat, de învinuire), nu au insistat asupra prezentării acestor probe de audiere a martorilor și a victimei, instanțele, la judecarea cauzei, conform legii, din oficiu, nu erau în drept să-și asume atribuțiile de acuzator – de aducere în judecată a probelor vinovăției inculpaților.

După cum rezultă din prevederile art. 314 CPP, instanța de judecată este obligată, în procesul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspec-

tele, probele prezentate de părți, creîndu-le acestora condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei. Instanțele de fond și de apel le-au creat părților condițiile necesare, cercetînd probele în condițiile în care au fost prezentate de acestea.

Colegiul penal lărgit menționează că, în cazul în care condamnatul, în propriul recurs, solicită casarea deciziei instanței de apel afectate de un viciu fundamental, cu menținerea sentinței de achitare legal adoptate de prima instanță, instanța de recurs nu este în drept să dispună rejudecarea cauzei în ordine de apel în favoarea părții acuzării. Or, sub acest aspect, observăm că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Cravcenco contra Moldovei*, hotărîrea din 15.01.2008, a subliniat că, deși nu este în poziția de a analiza calitatea practicii judecătorești a instanțelor naționale, ea consideră că, *deoarece retrimiteria cauzelor la rejudecare este în mod obișnuit dispusă ca rezultat al erorilor comise de instanțele ierarhic inferioare, repetarea unor asemenea retrimiteri în cadrul unuia și aceluiași proces dezvoltă o deficiență gravă a sistemului judecătoresc.*

Instanța de apel, pronunțînd o nouă hotărîre, de condamnare a inculpatului B.R., și-a întemeiat soluția cu privire la vinovăția acestuia exclusiv pe declarațiile părții vătămate C.-C. F.-C. și ale martorilor C.Iu., C.I., R.V., R.Al., R.A., A.T., B.O., date citirii în ședința de judecată în absența lor, cu toate că ultimii 5 martori au domiciliul în mun. Bălți, iar procurorul nu a solicitat audierea acestora.

Mai mult ca atît, instanța de apel a pus la baza hotărîrii de condamnare a lui B.R., în calitate de probe decisive, procesele-verbale de audiere în calitate de martor a soției acestuia, B.O., și procesul-verbal de confruntare a acesteia cu martorul R.Al., însă B.O. nici nu fost interogată de către prima instanță, deoarece ea a refuzat să se prezinte în ședința de judecată și să facă declarații împotriva soțului său – drept reglementat de prevederile art. 21, 90 alin.(11), 105 alin.(7) CPP.

Or, conform dispozițiilor art.371 alin.(3) CPP, dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin.(11) CPP nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduce nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

B.O., fiind citată la organul de urmărire penală în 01.02.2007, pentru a fi audiată în calitate de martor în dosarul penal intentat împotriva soțului ei, B.R., a refuzat să facă declarații, însă ulterior, în 13.03.2007, același procuror a citat-o repetat pe B.O. în calitate de martor, nu i-a explicat drepturile prevăzute de art. 21 CPP și art. 90 alin.(11) CPP, sub semnătură, „...că soția nu este obligată să facă declarații împotriva soțului său”, dar a preîntîmpinat-o de răspundere penală pentru refuzul de a face declarații și pentru declarații mincinoase, apoi, în textul depozițiilor obținute, a inclus fraza „...eu doresc să dau declarații”; or, astfel de

metode de obținere a unor mărturisiri în sprijinul acuzațiilor afectează integral proba administrată, ca fiind obținută contrar prevederilor art. 94 CPP, și anume:

- a) prin aplicarea amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei;
- b) prin încălcarea dreptului la apărare al [...] martorului;
- c) cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală ale dispozițiilor Codului de procedură penală.

Prin urmare, versiunea inculpatului B.R. precum că el nu a săvârșit infracțiunea imputată lui nu a fost combătută prin probe pertinente și concludente ce i-ar dovedi vinovăția, or, art.389 alin.(2) CPP prevede că sentința de condamnare nu poate fi bazată, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

Starea de fapt reținută și de drept stabilită de prima instanță concordă cu circumstanțele și probele administrate, relevante și analizate în sentință.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-97/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Eroare judiciară: instanța de apel nu a dat o apreciere adecvată probelor prezentate de părți.

Referitor la recursul ordinar declarat de partea vătămată C.V.

a. Deși partea vătămată C.V. și-a argumentat apelul în latura penală și cea civilă pe 6 pagini, instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei adoptate, nu s-a pronunțat asupra fiecărui motiv invocat de autorul apelului, astfel referindu-se la acestea doar în mod evaziv, printr-o frază generală: „... că nici apelul acuzatorului de stat și nici cel al părții vătămate nu indică concret care probe și în ce mod dovedesc vinovăția lui V.V. în comiterea infracțiunii incriminate lui. Conflictul referitor la apartamentul în speță este un litigiu civil în curs de examinare, iar la moment nu este o hotărâre definitivă”.

În rest, instanța de apel și-a argumentat opinia sa referitor la apelul declarat de procuror.

Instanța de fond a respins acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Căcianova Valentina, pe motiv că fapta lui Vladarcic V. nu întrunește elementele constitutive ale componenței de infracțiune.

În atare situație, instanța de apel era obligată să se pronunțe în privința acestei ilegalități, deoarece eroarea de drept comisă influențează în mod direct soluționarea acțiunii civile a părții vătămate, aflate pe rol în instanța civilă – Judecătoria

Anenii Noi, or, conform art. 387 alin.(2) CPP, în cazul când se dă o sentință de achitare, instanța respinge acțiunea civilă dacă nu s-a constatat existența faptei incriminate și nu se pronunță asupra acțiunii civile dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sînt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii.

Instanța de apel, contrar prevederilor art. 100 alin (4), 101 CPP, nu a luat în considerație declarațiile părții vătămate C.V. și ale martorului O. Z., care, consecutiv și consecvent, au declarat în cadrul urmăririi penale și în ședința de judecată că, *după ce ei au acceptat efectuarea schimbului de apartamente, N. N. le-a făcut cunoștință cu V.V., care le-a propus să meargă la un notar pentru întocmirea unei procuri generale pe apartamentul lui C.V. din r-nul Anenii Noi, amplasat în com. Ruseni, în schimbul locuinței lui V.V. din or. Durlești.*

La notar, acționînd prin înșelăciune, V.V. i-a propus insistent lui C.V. să întocmească o procură pe numele lui M.N., aceasta din urmă însă nu era prezentă și ea nici nu știa cine este această persoană. Mai mult ca atît, ilegalitatea procurii nr. 6475 pe numele lui M.N. din 12.09.2000 se demonstrează și prin faptul că, la acel moment, apartamentul în cauză nu era înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial și, conform art. 321 Cod civil, C.V. nu dispunea de dreptul de proprietate, avînd numai dreptul de posesie și folosință a apartamentului. Ulterior, în anul 2003, după ce ea a înregistrat dreptul de proprietate pe numele său, V. V., fără acordul ei, i-a vîndut apartamentul în cauză lui I.T., iar aceasta, la rîndul său – lui O.C., ultimii doi fiind cunoscuții lui V.V.; astfel, V.V. așa și nu i-a acordat ei locuință în schimbul apartamentului, obținînd prin înșelăciune și abuz de încredere dreptul de proprietate asupra locuinței ei, cauzîndu-i un prejudiciu material, și, în cadrul urmăririi penale, C.V. a înaintat o acțiune civilă în sumă de 100.000 de lei.

De asemenea, instanța de apel a trecut sub tăcere și nu s-a pronunțat în privința declarațiilor martorului P.V. – notarul din or. Anenii Noi, care a confirmat că C.V., aproximativ în anul 2000, s-a plîns la ea în birou că V.V., prin înșelăciune, a depozitat-o de apartament, totodată a rugat-o ca, dacă el se va adresa la ea, să-i refuze autentificarea contractelor pe apartament. Ulterior, V.V. s-a adresat cu această problemă, însă ea l-a refuzat. Deoarece biroul notarial se află în apropierea OCT Anenii Noi, ea l-a mai văzut pe V.V. de cîteva ori la OCT Anenii Noi, acesta fiind domiciliat în mun. Chișinău.

În contextul probațiunii acțiunilor de înșelăciune incriminate lui V.V., partea vătămată C.V. s-a referit în apel la declarațiile martorului G.S., șef de secție la OCT Anenii Noi, care a îndeplinit cererea privind înregistrarea imobilului și eliberarea extrasului din Registru pentru înstrăinare, și la încheierea judecătorului de instrucție din 23.04.2007, în care se constată că semnătura în această cerere a fost falsificată de către V.V., însă instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestor probe, astfel se consideră că fondul apelului nu a fost soluționat.

Referitor la recursul ordinar declarat de procuror

b. Concluzia instanței de apel precum că învinuirea adusă lui V.V. nu este concretă și completă este greșită, deoarece, în textul învinuirii, s-a constatat, drept timp al însușirii bunurilor lui V. C., data de 10.09.2003, când inculpatul V.V. a vândut apartamentul nr. 1 din casa nr. 18/1, situat pe str. Păcii, com. Ruseni, r-nul Anenii Noi, unei alte persoane, iar banii obținuți de pe urma comercializării bunului imobil și i-a însușit, cauzându-i părții vătămate un prejudiciu material în sumă de 62.992 de lei.

Se relevă că instanța de apel nu a făcut o analiză amplă a unor circumstanțe importante, enunțate de procuror în sprijinul acuzării, și anume: „... *La notar, la data de 12.09.2000, acționînd prin înșelăciune, V.V. i-a propus insistent lui C.V. să întocmească o procură de reprezentare și dispoziție asupra apartamentului ei pe numele lui M.N., aceasta din urmă însă nu era prezentă și ea nici nu știa cine este această persoană, astfel, la momentul eliberării procurii nr. 6475 din 12.09.2000, apartamentul în cauză nu era înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial și, conform art. 321 Cod civil, C.V. nu dispunea de dreptul de proprietate, avînd numai dreptul de posesie și folosință a apartamentului. Ulterior, în anul 2003, după ce C.V. a înregistrat dreptul de proprietate pe numele său, V. V. a deposedat-o de aceste documente și, la 16 martie 2001, avînd scopul înstrăinării ilegale a apartamentului nr. 1 din s. Ruseni, str. Păcii 18/1, r-nul Anenii Noi, a depus la OCT Anenii Noi o cerere în numele lui C.V. cu semnătura falsificată și, primind extrasul din Registrul bunurilor imobile, a vândut apartamentul, fără acordul lui C.V., lui I.T., iar aceasta, la rîndul său – lui O.C., ultimii doi fiind cunoscuții lui V.V., astfel V.V. așa și nu i-a acordat ei locuință în schimbul imobilului promis, iar banii obținuți și i-a însușit”.*

Instanța de apel apreciază critic declarațiile martorei M.N., pe motiv că acestea ar fi contradictorii, însă nu indică care anume contradicții au fost depistate și care sînt motivele legale ce au dus la respingerea lor, prin urmare procurorului i-a fost limitat dreptul de a combate concluziile instanței de apel referitoare la aceste depoziții. La fel, și în privința declarațiilor părții vătămate C.V. și ale martorului Z.O., procurorul a invocat în mod întemeiat aceleași încălcări: lipsa analizei probelor administrate prin prisma art. 100 alin.(4), 101 CPP.

c. Instanța de fond eronat a considerat inadmisibil în calitate de probă raportul de expertiză merceologică din 21.04.2005, pe motiv că a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei. Expertiza în cauză a constatat prețul real – suma de 62.992 de lei – al apartamentului nr. 1 din casa nr.18/1 de pe str. Păcii, com. Ruseni, r-nul Anenii Noi, la momentul înstrăinării lui în luna septembrie 2003 de către V.V.

Conform art. 148 CPP, în cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți.

Prin urmare, recurentul în mod întemeiat invocă în recurs că instanța de apel nicidecum nu a reacționat în scopul corectării acestei erori de drept comise la judecarea cauzei și nici nu a ținut cont de conținutul expertizei merceologice a apartamentului în cauză, precum și nici de conținutul documentelor ridicate de la OCT Anenii Noi: dosarul cadastral al apartamentului nr. 1 din casa nr. 18/1, situată pe str. Păcii, com. Ruseni, r-nul Anenii Noi, aduse de procuror în sprijinul acuzării.

Mai mult ca atît, instanța de apel, constatînd în fapt că, în acțiunile lui V.V., lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii și achitîndu-l, așa și nu s-a pronunțat asupra argumentului decisiv adus de procuror în sprijinul acuzării, și anume că, în rezultatul tranzacțiilor dubioase efectuate prin înșelăciune de către V.V., apartamentul părții vătămate, evaluat la preț real în sumă de 62.992 de lei, a fost vîndut lui I.T., apoi lui O.C. – cunoscuții lui V.V., iar ea, C.V., fiind proprietar legal, nu a primit această sumă de bani și, în final, instanța de fond în mod inexplicabil a respins chiar și acțiunea civilă a părții vătămate.

Prin urmare, instanța de apel nu s-a pronunțat în mod argumentat și clar asupra tuturor temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care respinge probele aduse în sprijinul acuzării, admitînd introducerea în hotărîrea de achitare a unor formulări ce pun la îndoială nevinovăția celui achitat.

Nepronunțîndu-se asupra fiecărui motiv invocat de autorii apelurilor, instanța de apel s-a redus la niște concluzii de ordin general.

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpat nu echivalează cu achitarea acestuia, de vreme ce, în cursul judecării cauzei, au fost prezentate probe în sprijinul învinuirii, care dovedesc cu certitudine vinovăția lui în săvîrșirea infracțiunii imputate.

În cazul în care instanța de apel nu era de acord cu aprecierea probelor înaintate de apelant și a ajuns la concluzia privind vinovăția acestuia, ea urma să dezvăluie această concluzie, expunîndu-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe, fiind obligată să răspundă la toate motivele invocate de apelant, însă acest lucru, prevăzut în art. 414 CPP, instanța de apel nu l-a făcut, astfel hotărîrea dată în apel urmează să fie casată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1255/08 din 2 decembrie 2008)

* * *

Instanța de apel a omis să se pronunțe detaliat și amănunțit asupra tuturor argumentelor invocate.

Curtea de Apel a ignorat faptul că, în baza apelului, se realizează o nouă judecare în fond a cauzei, apreciindu-se din nou probele din dosar, utilizându-se și posibilitatea administrării de noi probe.

Astfel, Colegiul penal lărgit ține să sublinieze că, judecând apelul, instanța de apel nu se poate limita doar la redarea de la persoana a treia a circumstanțelor cauzei constatate de prima instanță, ci urmează să examineze și să supună verificării toate probele și argumentele aduse de apelant, respectând prevederile legale respective.

În prezenta cauză, instanța de apel a omis să se pronunțe detaliat și amănunțit asupra tuturor argumentelor invocate în apel de către procuror, nu a dat apreciere probelor administrate suplimentar de partea acuzării, care a invocat, în ședințele de judecată, în mod repetat declarațiile părții vătămate, ale martorilor P. V., A. V., M. S., O. R., D. S. și I. M., care i-a recunoscut pe inculpați și și-a menținut declarațiile și în procesul confruntării cu aceștia, ale martorilor I. C., I. C, I. S., V.Z., concluziile expertizelor medico-legale nr.16 „D”, 17 „D” și 19 „D” din 21 martie, 28 martie și 4 aprilie 2007 etc., ci s-a rezumat doar la menționarea faptului că partea acuzării, în afară de declarațiile părții vătămate, nu a mai administrat alte probe care să confirme vinovăția inculpaților.

Mai mult, instanța de apel a pus la baza deciziei sale exclusiv concluziile raportului de expertiză medico-legală complexă nr.286, ignorând ansamblul probelor administrate în dosar și omițând faptul că, și prin această expertiză, s-a confirmat prezența leziunilor corporale la partea vătămată; astfel, a admis abateri de la prevederile art.101 alin.(1) și (3) CPP, conform cărora nicio probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată și fiecare probă urmează să fie apreciată din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

Colegiul penal lărgit consideră că erorile comise nu pot fi corectate de instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și de a se pronunța asupra legalității sentinței instanței de fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-148/10 din 30 martie 2010)

* * *

Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probe cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Instanța de apel a comis următoarele erori de drept:

Potrivit art. 24 alin. (3), 101 alin. (1), (4), 314, 315, 336 alin. (3) pct. 6), 8), 384 alin. (3), (4), 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță; procesul-verbal al ședinței de judecată trebuie să cuprindă consemnarea tuturor acțiunilor instanței în ordinea în care ele s-au desfășurat, documentele și alte probe care au fost cercetate în ședința de judecată; instanța de judecată este obligată, în cursul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele administrate; părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor, instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură; sentința instanței de judecată trebuie să fie legală; instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată; fiecare probă urmează să fie apreciată din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

Conform pct.14,4 din Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată; dacă instanța de apel admite apelul cu rejudecarea cauzei, decizia trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța la pronunțarea hotărîrii, să indice din ce motive ele urmează a fi reapreciate ori respinse ca probe; Rejudecarea cauzei în corespundere cu art. 419 CPP se va efectua cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității, egalității în drepturi în fața instanței.

Instanța de recurs conchide că probele administrate în cadrul urmăririi penale, precum și cele verificate în ședințele de judecată ale primei instanțe, inclusiv versiunea inculpatului P.V. precum că el nu a comis infracțiunea ce i se incriminează în baza art.264 alin.(4) Cod penal, urma să fie verificate în ședința de judecată în strictă conformitate cu prevederile art. 100 alin.(4) CPP, creîndu-i-se și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină

măsură a circumstanțelor cauzei, și apoi, prin prisma art.101 CPP, instanța de apel trebuia să treacă la aprecierea probelor, încît să se pronunțe din care motiv acceptă unele probe și exclude altele.

Instanța de apel, motivîndu-și soluția de condamnare, a făcut trimitere la probele enunțate în textul sentinței primei instanțe, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel. Astfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată din 21.04.2009, lipsesc mențiuni cu privire la citirea documentelor, iar din cei 10 martori indicați în lista probelor, nu a fost interogat niciunul.

Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele cercetate de instanța de fond dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

În cauza *Destrehem contra Franței*, hotărîrea din 18.05.2004, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că achitarea reclamantului fusese dispusă de prima instanță după audierea mai multor martori, iar hotărîrea de condamnare pronunțată de instanța de apel avusese în vedere aceleași mijloace de probă, această ultimă instanță neavînd la dispoziție date noi, cu excepția explicațiilor orale ale reclamantului, astfel instanța de apel și-a întemeiat hotărîrea de condamnare pe declarațiile martorilor audiați în fața primei instanțe, dîndu-le o nouă interpretare, fără a-i fi audiat.

În acest context, Curtea Europeană a apreciat că instanța de apel a acționat ca și cum, avînd îndoieli cu privire la credibilitatea martorilor apărării, i-ar fi recuzat apriori, fără a proceda la audierea lor, și ar fi considerat satisfăcătoare această constatare pentru a contrazice sentința primei instanțe.

Instanța europeană a arătat că, în apel, a fost remarcată vinovăția reclamantului în baza acelorași mărturii ce i-au determinat pe primii judecători să se îndoiască de temeinicia acuzațiilor pentru a motiva achitarea acestuia în prima instanță.

În atare situație, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel, rejudecînd cauza și pronunțînd o hotărîre de condamnare, trebuia să verifice probele care au fost puse de instanța de fond la baza sentinței de achitare și să le respingă în mod motivat, astfel instanța de recurs concluzionează că a avut loc o încălcare esențială a legii procesuale penale cu elemente caracteristice ale erorii grave de fapt, întrucît, din examinarea coroborată a materialului cauzei, rezultă un viciu juridic la stabilirea temeiurilor de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului părții acuzării.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-89/10 din 26 ianuarie 2010)

* * *

Recurs respins. Declarațiile colaboratorilor de poliție.

Opinia avocatului precum că, la baza sentinței, nu puteau fi puse declarațiile martorilor – colaboratori ai poliției, și ale lui C. și Cu., care greșit au fost apreciate, nu afectează hotărârile adoptate, deoarece, încă la faza ședinței prealabile a instanței de fond, acestea au fost admise ca probe și, ulterior, au fost administrate și obiectiv apreciate, în modul prevăzut de lege.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-409/08 din 12 martie 2008)

* * *

Recurs respins. Probe neadmise de instanțele ierarhic inferioare.

Conform conținutului recursului, procurorul nu este de acord cu modul în care instanța de apel a apreciat probele prezentate de partea învinuirii în instanța de fond. Potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de apel, această instanță a verificat, prin studierea lor, aceste probe, l-a audiat, ca o probă suplimentară, pe martorul B. D., probă pe care, în prima instanță, procurorul a refuzat-o. După cum se observă din decizie, instanța de apel a motivat de ce nu preia, pentru a adopta o nouă soluție, de condamnare, declarațiile acestui martor, precum și ale celorlalți martori – colaboratori de poliție: B.V., C.T., R.S., S.A., T.I. și S.S., care l-au reținut pe inculpatul S.S. Aceștia nu au efectuat imediat percheziția acestuia, deși, ca o acțiune necesară, urma să fie efectuată cât mai urgent, căci era vorba de un caz flagrant. În continuare, după cum dînșii au afirmat, deoarece S.V., după înfățișare, era în stare de ebrietate narcotică, l-au transportat la dispensarul narcologic, unde acesta a fost expertizat și s-a constatat că este treaz; colaboratorii de poliție în cauză, în număr de 7 persoane, la fel nu l-au percheziționat.

Dintre acești colaboratori, 3 dețineau funcțiile de inspecții ai Direcției Antidrog, însă dînșii, care aveau o competență mai specială, nu l-au transportat pe reținutul S.S. la sediul respectiv, ci la sediul Comisariatului Poliției de Transport, instituție care, în acest caz, nu avea competența teritorială de a cerceta circumstanțele respective.

Aceste circumstanțe au fost interpretate de ambele instanțe de judecată ca o îndeplinire neadecvată a obligațiilor de serviciu de către colaboratorii de poliție – martori în cauză, și, din acest punct de vedere, declarațiile lor au trezit bănuieli rezonabile privitor la veridicitatea informațiilor comunicate.

Conform art.93 alin.(2) pct.1) CPP, declarațiile bănuitului, învinuitului, inculpatului, la fel, sînt probe într-o cauză penală.

Instanța de fond, precum și cea de apel au cercetat, de rînd cu celelalte probe, și declarațiile lui S.S. depuse la urmărirea penală și în faza de judecare a cauzei și numai cu o singură excepție: acesta a negat categoric faptul săvîrșirii infracțiunii imputate lui, declarînd că afirmația făcută de el la momentul percheziției, precum că a găsit și păstra pentru sine pachetul în cauză cu substanță narcotică, este neadevărată și a fost impus, prin maltratare, să recunoască această faptă.

Potrivit expertizei medico-legale, efectuate în privința inculpatului, la acesta s-au depistat vătămări corporale ușoare.

În baza rapoartelor colaboratorilor de poliție – martori în cauză, au fost întocmite procese-verbale privitor la săvîrșirea de către S.S., la 26 februarie 2008, a contravențiilor administrative referitoare la opunerea de rezistență acestor colaboratori, la consumul substanțelor narcotice – fapte care, conform hotărîrilor judecătorești devenite irevocabile, nu s-au adevărit. Aceste documente, la fel, au fost cercetate de instanțele de judecată și, fiind raportate la declarațiile martorilor la care se referă procurorul, inclusiv în recurs, corect s-a concluzionat că declarațiile inculpatului sînt credibile și vinovăția acestuia trezește bănuieli rezonabile, astfel Colegiul conchide că, corect, în baza legii, acestea au fost interpretate în favoarea inculpatului.

Art. 101 alin.(3) CPP stipulează că nicio probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru instanța de judecată.

Din sensul acestei norme, Colegiul conchide că instanța de apel corect a procedat atunci cînd a apreciat declarațiile martorilor indicați de procuror în apel, în raport cu declarațiile inculpatului și cu alte probe – documente ale cauzei – cum ar fi: hotărîrile judecătorești prin care nu s-a confirmat că S.S. a opus rezistență colaboratorilor de poliție la reținere sau că a consumat substanțe narcotice; deși acești martori au declarat că inculpatul a săvîrșit aceste fapte.

Potrivit declarațiilor colaboratorilor de poliție, dînșii nu au aplicat acțiuni de violență asupra inculpatului, pe cînd, conform concluziei expertizei medico-legale, la acesta din urmă s-au depistat vătămări corporale ușoare. Prin urmare, instanța de apel a fost în drept și corect a apreciat probele respective, iar în urma acestei aprecieri, în mod legal și întemeiat a respins apelul procurorului și a menținut sentința de achitare, pronunțîndu-se prin decizia respectivă, care corespunde prevederilor art.417 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-43/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Instanța de apel, examinînd apelul declarat, nu a ținut cont de prevederile art. 101 Cod de procedură penală și greșit a apreciat cumulul de probe, considerînd că lipsesc elementele infracțiunii.

Vinovăția lui G.A. în săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de art.165 alin.(2) lit.a), b), d), 206 alin.(1) lit.a) și 220 alin.(1) Cod penal a fost confirmată prin depozițiile părții vătămate P.N., care a declarat următoarele. G.C. i-a propus să plece la lucru în Kosovo, într-un bar, unde va trebui să acorde și servicii sexuale, și ea i-a spus că nu are actele necesare. Peste două zile, s-a întîlnit cu G.C. și G.A. la secția de pașapoarte, unde G.C. s-a întîlnit cu o doamnă, iar G.A. a achitat costul perfectării buletinului ei de identitate. Ulterior, ea s-a rîzgîndit să plece în Kosovo și cîteva zile a primit mesaje de amenințare de la G.C., care îi cerea să se întîlnească cu ea. G.C. a venit, a luat-o și a dus-o într-un apartament la Ciocana, unde se aflau L. și La., care așteptau și ele să plece peste hotare. Acolo, a fost preîntîmpinată de G.C. și G.A. să nu mai dispară, amenințînd-o că, în caz contrar, îi va părea rău. Seara s-au dus la discotecă, unde G.C. i-a spus unui bărbat puțin beat că are domnișoare pentru relații sexuale cu 50 de euro. Bărbatul i-a dat lui G.C. această sumă și apoi ea s-a dus cu acest bărbat. A doua zi, acolo a venit G.A., care i-a reproșat că trebuia să ceară mai mult de 20 de lei pentru taxi și cu care s-a dus la secția de pașapoarte, unde G.A. a achitat plata pentru perfectarea pașaportului ei, după aceasta s-au dus la Ciocana, unde seara au fost reținuți.

Partea vătămată D.L. a declarat că, în august 2005, s-a adresat la G.C. cu rugămintea de a o angaja la lucru peste hotare. Ulterior, G.C. împreună cu dînsa și cu mama ei s-au dus la secția de pașapoarte, unde s-au întîlnit cu G.A. și unde G.C. a achitat costul perfectării documentelor ei și ale mamei sale. Apoi, cu toții, inclusiv G.A., s-au dus la Ialoveni, unde G.C. i-a luat pașaportul, pentru perfectarea documentelor de plecare la lucru peste hotare. După aceasta, ea a fost cazată într-un apartament de la Ciocana, unde mai erau N. și L. Seara, s-au dus la discotecă, unde G.C. le-a spus să se ducă cu un bărbat și să-i acorde servicii sexuale. Ea a refuzat, iar N. s-a dus. G.C. a spus că bărbatul a plătit 50 de euro. Acasă, a auzit discuții între G.C. și G.A. ca acestuia din urmă să-i fie transmisă o jumătate din cei 50 de euro.

Mărturii analogice cu cele ale lui D.L. a făcut și martora D.P., mama lui D.L., care a concretizat că G.C. știa că fiica ei nu are 18 ani.

Martorul Ș.A. a declarat că a făcut cunoștință cu G.C., care i-a propus să-și aleagă o domnișoară, și el a ales-o pe P.N., care i-a acordat servicii sexuale, și, pentru aceasta, el i-a plătit lui G.C. 50 de euro. A doua zi, G.C. i-a propus alte domnișoare.

Martorul C.L. a declarat că a beneficiat de serviciile sexuale ale lui P.N., însă nu a plătit nimic pentru aceasta.

Martorul B.A. a declarat că i-a dat în chirie lui G.A. apartamentul său de pe str.Ginta Latină 15/2, ap.2, din or.Chișinău, iar a doua zi, în apartament a văzut-o pe G.C., despre care G.A. a spus că va trăi în acest apartament. Plata pentru chirie o efectuau ambii.

Traficul de ființe umane săvârșit de G.A. în mod repetat, asupra mai multor persoane și în grup de două persoane, traficul de copii săvârșit de G.A. în scopul exploatării sexuale, precum și recrutarea unei persoane pentru prostituție, înlesnirea practicării prostituției și tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției se confirmă și prin rapoartele din 22.10.2005, întocmite de inspectorul SPCCP s.Botanica, M.E., prin procesul-verbal din 21.10.2005 de cercetare la fața locului, procesul-verbal din 28.10.2005 de examinare a obiectului, prin declarațiile părții vătămate C.E. și ale martorului S.S., prin procesele-verbale de recunoaștere a persoanei după fotografie.

Prin urmare, vinovăția lui G.A. în cele imputate a fost pe deplin dovedită și acțiunile lui corect au fost calificate în baza art.165 alin.(2) lit.a), b), d), 206 alin. (1) lit.a) și 220 alin.(1) Cod penal.

La judecarea apelului avocatului C.Iu. înaintat în interesele condamnatului G.A. și adoptarea deciziei de achitare a acestuia, instanța de apel a motivat că procurorul nu a adus probe incontestabile ale vinovăției lui G.A. pe niciun capăt de învinuire, însă această concluzie nu are suport juridic, deoarece cu certitudine a fost stabilită vinovăția lui în cele imputate.

Pentru aceste motive, Colegiul consideră că recursul procurorului în această parte urmează să fie admis, iar decizia instanței de apel urmează să fie casată, cu menținerea hotărârii instanței de fond în privința lui G.A.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-32/08 din 19 februarie 2008)

* * *

MIJLOACELE DE PROBĂ ȘI PROCEDEELE PROBATORII

* * *

În cazul imposibilității audierii persoanei străine în instanța de judecată este necesar de a dispune o comisie rogatorie.

În argumentarea concluziei sale privind achitarea inculpatului L.L., instanța de apel s-a referit la depozițiile martorilor P.A., P.V., P.I., M.Z., T.I., M.N., G.P., R.A. și M.V. date în cadrul urmăririi penale, afirmând în mod declarativ că acești martori numai au confirmat aflarea lui L.L. la locul faptei și depistarea cadavrului și automobilului de model „Audi”. Însă instanța de apel nu a analizat în mod detaliat aceste probe și nu s-a pronunțat asupra coroborării lor cu alte probe ale acușării, menționând că instanța de fond în mod neîntemeiat și-a bazat sentința de condamnare pe declarațiile martorilor vizați, întrucât organul de urmărire penală nu a efectuat confruntările dintre ei și L.L., cu toate că efectuarea obligatorie a acestei acțiuni procesuale nu era prevăzută de Codul de procedura penală în redacția ce era în vigoare la etapa urmăririi penale în prezenta cauză.

Totodată, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme Justiție consideră că instanța de apel, în caz de constatare a inexactităților și divergențelor în depozițiile martorilor P.A., P.V., P.I., M.Z., T.I., M.N., G.P., R.A. și M.V., stabilind că aceste persoane sînt domiciliat pe teritoriul Ucrainei și, din acest motiv, asigurarea prezenței lor în instanța de judecată din Republica Moldova este dificilă, întru garantarea dreptului inculpatului la un proces echitabil și stabilirea adevărului în procesul penal, ceea ce este necesar pentru soluționarea justă a cauzei, urma să dispună, în absența demersului participanților la proces, din oficiu, interogarea lor de către autoritățile competente ale Ucrainei pe teritoriul acestui stat, în procedura prevăzută de art. 536 Cod de procedura penală, conform căruia instanța de judecată, în cazul în care consideră necesară efectuarea unei acțiuni procesuale pe teritoriul unui stat străin, se adresează prin comisie rogatorie organului de urmărire penală sau instanței de judecată din statul respectiv, sau către o instanță penală internațională, conform Tratatului privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală, încheiat la 13 decembrie 1993 între Republica Moldova și Ucraina.

Însă instanța de apel nu a efectuat această acțiune procesuală, ci s-a limitat la soluționarea superficială a cauzei, astfel nefiind atinse scopurile principale ale procesului penal, stabilite în art. 1 alin. (2) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-12/2008 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Cercetarea la fața locului. Expertiza.

Cercetarea la fața locului în gospodăria lui B.L. a fost efectuată fără consimțământul acesteia, fiind încălcate prevederile art. 279 Cod de procedură penală, precum și ale art.118 alin. (2) Cod de procedură penală, conform cărora cercetarea la fața locului la domiciliu fără permisul persoanei căreia i se limitează dreptul inviolabilității domiciliului se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală.

Articolul 118 alin. (2) Cod de procedură penală prevede că, efectuarea cercetării la fața locului la domiciliu fără permisul persoanei căreia i se limitează dreptul prevăzut în art. 12 CPP se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală, cu autorizarea judecătorului de instrucție.

După cum rezultă din materialele dosarului, ordonanța motivată a organului de urmărire penală privind efectuarea cercetării la fața locului lipsește, în materialele dosarului fiind prezent numai procesul-verbal de cercetare la fața locului, autorizat de judecătorul de instrucție D. G. la 17.06.2007.

Cu toate acestea, la baza sentinței de condamnare a lui L. B., au fost puse anume aceste două documente procesuale, care au fost dobândite cu încălcarea normelor procesuale penale.

În conformitate cu art. 144 în coroborare cu art. 145 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, dispune efectuarea expertizei. La termenul fixat, părților și expertului li se aduce la cunoștință obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să dea răspunsuri, li se lămurește că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor.

Însă din materialele dosarului, rezultă că efectuarea cercetării tehnico-științifice a fost dispusă printr-un demers întocmit de șeful SUP CPM Bălți, V. A., din 18.06.2007 cu nr. 1184, și nu printr-o ordonanță motivată, neexplicându-se dreptul de a face observații asupra concluziei de expertiză sau de a adresa întrebări expertului, astfel fiind grav încălcate prevederile art. 144-145 Cod de procedură penală.

Totodată, Colegiul penal reține că, concluzia nominalizată a fost realizată pînă la pornirea urmăririi penale, astfel efectuarea acțiunii respective a avut loc în afara procesului penal, prin urmare s-a produs o încălcare esențială de procedură, ceea ce contravine prevederilor art. 279 Cod de procedură penală, și instanța de apel în mod corect a exclus-o din lista probelor.

La fel, instanța menționează că, constatarea se face de către un specialist, care participă la efectuarea unei acțiuni procesuale și face numai concluzii de constatare tehnico-științifice, pe cînd expertul efectuează investigații în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală, expertiza fiind un act juridic care se efectuează în baza ordonanței motivate a procurorului. Mai mult, specialistul este implicat în procesul penal ca specialist pe probleme juridice, iar opinia expusă de acesta nu substituie concluzia expertului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-86/09 din 14 ianuarie 2009)

* * *

Ridicarea obiectelor sau documentelor.

Conform prevederilor art. 125 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală este în drept să ridice obiectele sau documentele care au importanță pentru cauza penală, în baza ordonanței motivate a acestui organ.

Din materiale, se observă că autocamionul de model „MAN TGA 18440” a fost ridicat în baza ordonanței organului de urmărire penală din 20 ianuarie 2009 în cadrul dosarului penal nr. 2008031270, pornit referitor la infracțiunea de contrabandă, conform căruia se presupune că acest autocamion a fost introdus în țară în mod fraudulos.

Instanța de judecată, declarînd nulă ordonanța menționată, și-a motivat soluția sa prin faptul că a fost încălcat dreptul la proprietate al lui G.I., drept prevăzut de art. 46 al Constituției Republicii Moldova, și precum că obiectul în cauză nu a fost supus sechestrului.

Colegiul penal constată că această concluzie a instanței de fond este pripită, deoarece nu s-a ținut seamă că, potrivit prevederilor art. 10 alin. (1), 13 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, dreptul persoanei (inclusiv la proprietate) poate fi temporar limitat în cazul prevăzut de lege și din motive de utilitate publică.

Efectuarea urmăririi penale în cadrul unui dosar penal cade sub incidența noțiunii de utilitate publică, iar ridicarea unui obiect proprietate personală este prevăzută de legea procesuală penală. Însuși textul normei constituționale – art. 46 – prevede posibilitatea limitării dreptului persoanei asupra proprietății

personale. Însă limitarea dreptului trebuie să se afle în proporționalitate cu scopul urmărit de organul reprezentativ al statului. La caz, instanța de fond urma să verifice dacă, prin ridicarea autocamionului în cauză, s-a respectat principiul proporționalității în raport cu dreptul de proprietate al petiționarului, precum și faptul că se pretinde că obiectul a fost sustras și se află în căutare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1590/09 din 22 decembrie 2009)

* * *

Percheziția.

În partea descriptivă a deciziei contestate, instanța de apel a concluzionat că vinovăția inculpatei este demonstrată și prin procesul-verbal de cercetare la fața locului, prin care s-a efectuat o percheziție la domiciliul inculpatei și a fost ridicat pachetul cu substanța narcotică. Însă, ulterior, instanța de apel a menționat că „*percheziția și cercetările menționate au fost efectuate cu încălcarea normelor de procedură penală – art. 6 pct. 49), 128 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală – în absența ordonanței motivate a organului de urmărire penală, pe timp de noapte, acțiuni prin care lui S.L. i-a fost încălcat dreptul la inviolabilitatea domiciliului*”.

Pe lângă aceasta, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra legalității raportului de constatare tehnico-științifică a substanței ridicate la fața locului din 04 aprilie 2008 în relație cu ordonanța de pornire a urmăririi penale din 14 aprilie 2008.

Aceste omisiuni și contradicții din decizia atacată atestă faptul că instanța de apel nu a soluționat fondul apelului în raport cu normele de procedură procesuală penală enunțate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-211/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Declarațiile martorului.

Instanța de apel, pronunțând o nouă hotărâre, de condamnare a inculpatului B.R., și-a întemeiat soluția cu privire la vinovăția acestuia exclusiv pe declarațiile părții vătămate C.-C. F.-C. și ale martorilor C.Iu., C.I., R.V., R.AL., R.A., A.T., B.O. date citirii în ședința de judecată în absența lor, cu toate că ultimii 5 martori au domiciliul în mun. Bălți, iar procurorul nu a solicitat audierea acestora.

Mai mult ca atât, instanța de apel a pus la baza hotărîrii de condamnare a lui B.R., în calitate de probe decisive, procesele-verbale de audiere în calitate de martor a soției acestuia, B.O., și procesul-verbal de confruntare a acesteia cu martorul R.Al., însă B.O. nici nu fost interogată de către prima instanță, deoarece ea a refuzat să se prezinte în ședința de judecată și să facă declarații împotriva soțului său – drept reglementat de prevederile art. 21, 90 alin.(11), 105 alin.(7) CPP.

Or, conform dispozițiilor art.371 alin.(3) CPP, dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin.(11) CPP nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduse nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

A se vedea că B.O., fiind citată la organul de urmărire penală în 01.02.2007, pentru a fi audiată în calitate de martor în dosarul penal intentat împotriva soțului ei, R.B., a refuzat să facă declarații, însă ulterior, în 13.03.2007, același procuror a citat-o repetat pe B.O. în calitate de martor, nu i-a explicat drepturile prevăzute de art. 21 CPP și art. 90 alin.(11) CPP, sub semnătură, „...că soția nu este obligată să facă declarații împotriva soțului său”, dar a preîntîmpinat-o de răspundere penală pentru refuzul de a face declarații și pentru declarații mincinoase, apoi, în textul depozițiilor obținute, a inclus fraza „...eu doresc să dau declarații”; or, astfel de metode de obținere a unor mărturisiri în sprijinul acuzațiilor afectează integral proba administrată, ca fiind obținută contrar prevederilor art. 94 CPP, și anume:

- a) prin aplicarea amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei;
- b) prin încălcarea dreptului la apărare al [...] martorului;
- c) cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală ale dispozițiilor Codului de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-97/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Audierea martorilor.

După cum rezultă din actele cauzei, instanța de apel, constatînd că apelurile procurorului și părții civile sînt întemeiate, iar sentința primei instanțe este ilegală, fiind pronunțată fără judecarea fondului cauzei, deoarece inculpații nu au fost audiați, nu a fost cercetat niciun mijloc de probă din cele 7 volume ale dosarului penal, iar din cei 18 martori, au fost audiați numai 7 și dezbateri judiciare nici nu au avut loc, a procedat la examinarea cauzei potrivit modului stabilit pentru pri-

ma instanță, cercetînd probatoriul administrat în cauză sub aspectul principiilor nemijlocirii, oralității și contradictorialității judecării cauzei.

Însă instanța de apel, cu toate că a sesizat încălcări esențiale ale legii procesuale penale comise de instanța de fond, constatînd, în partea descriptivă a deciziei, că vinovăția inculpaților nu s-a demonstrat, totuși, a menținut o sentință ilegală, de încetare a procesului penal, adoptată de prima instanță – sentință afectată de un viciu fundamental, or, în atare situație de drept, instanța de apel era obligată să caseze sentința de încetare a procesului penal în privința inculpaților I. P. și V.K. și, în baza probatoriului verificat în ședința de judecată, să se pronunțe în mod argumentat asupra tuturor motivelor invocate în apeluri și să pronunțe o nouă hotărîre, care să cuprindă toate elementele de fapt și de drept prevăzute la art. 385 CPP.

Instanța de recurs menționează că instanța de apel, sub pretextul principiului umanismului, în mod neîntemeiat a respins demersul procurorului privind necesitatea audierii martorului A.P., care, potrivit materialelor prezentate în ședința de judecată, nu este fiul inculpatului și nu cade sub incidența art.105 alin.(7) CPP, astfel a fost încălcat principiul egalității armelor în proces, procurorul, ca parte în proces, fiind lipsit de posibilitatea de a-și susține acuzațiile cu declarațiile martorului, care, în viziunea lui, au o importanță decisivă pentru justa soluționare a cauzei penale.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-300/10 din 23 martie 2010)

* * *

Probe administrate în alte cauze penale.

Întru verificarea plîngerii lui C.S., au fost emise: decizia privind controlul transmiterii banilor extorcați; ordonanța privind inițierea demersului către judecătorul de instrucție în vederea autorizării acțiunilor de urmărire penală (interceptarea convorbirilor, înregistrarea de imagini, cercetarea la fața locului în cazul dat), care au fost autorizate de către judecătorul de instrucție, C.S. fiind înzestrat cu tehnică specială, fiind marcați banii.

Acțiunile enumerate au fost efectuate în cauza penală nr. 2008040442.

La 10 iunie 2008, între orele 12.05 și 12.57, a fost efectuată cercetarea la fața locului a biroului președintelui Cooperativei de consum APCACOOB, R.M., situat la etajul 2 de pe str. Ștefan cel Mare 2, or. T.; în procesul-verbal, se afirmă că, în anticameră, pe partea stîngă, lîngă două mese, se aflau 2 bancnote a cîte 100 de dolari SUA, care, după prelucrarea mîinilor, au fost luate de jos de către R.M. și înghițite.

Pe faptul dat, ofițerul de urmărire penală a întocmit un proces-verbal de autosesizare, iar la 10 iunie 2008, la ora 14.00, a fost emisă ordonanța de începere a urmăririi penale în baza art. 333 alin. (1) Cod penal (confirmată de procuror la 14.30) pe faptul luării de mită de către președintele Cooperativei de consum APCACOOOP, R.M., pentru acordarea a două locuri de comercializare la piață lui C.S., cauzei fiind atribuit nr. 2008350120.

În atare situație, instanța de apel greșit le-a atribuit calitatea de probe în prezența speță proceselor-verbale referitoare la acțiunile de urmărire penală în altă cauză penală, ignorând prevederile art. 304 alin. (2) și art. 306 Cod de procedură penală.

La fel, nu pot fi utilizate în calitate de probe elementele de fapt ce se conțin în procesul-verbal de cercetare la fața locului din 10.06.2008.

Conform statutului Cooperativei de consum APCACOOOP (art. 53), proprietatea cooperativei este privată.

Cercetarea la fața locului a fost efectuată cu încălcarea prevederilor art. 118 alin. (2) Cod de procedură penală, fără permisul inculpatei și în lipsa autorizației eliberate de judecătorul de instrucție.

Noțiunea de „domiciliu”, în sensul larg al legislației procesuale penale, este definită în pct. 11) al art. 6 CPP, aceasta incluzând și orice birou.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a extins noțiunea de „*domiciliu*” la locul unde persoana își desfășoară activitatea profesională (*Nimietz contra Germaniei din 16 decembrie 1992*), precum și la sediul și agențiile unei societăți comerciale (*Societatea Calas Est contra Franței din 16 aprilie 2002*), subliniind că dreptul la domiciliu privește însăși siguranța și bunăstarea persoanei (*Ghillov contra Regatului Unit din 24 noiembrie 1986*).

Potrivit art. 118 alin. (2) Cod de procedură penală, cercetarea la fața locului în domiciliu fără permisul persoanei căreia i se limitează dreptul prevăzut de art. 12 Cod de procedură penală se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală, cu autorizația judecătorului de instrucție.

Ținând cont de legislația procesuală penală și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului menționate mai sus, Colegiul penal lărgit constată că cercetarea la fața locului în incinta unei unități publice sau private poate fi efectuată fără autorizarea judecătorului de instrucție numai cu consimțământul persoanei căreia i se limitează dreptul prevăzut de art. 12 Cod de procedură penală.

Declarațiile colaboratorilor de poliție S.F., C.M., C.V., care au efectuat acțiunea din 10 iunie 2008 cu încălcări esențiale ale dispozițiilor Codului de procedură penală, nu pot fi admise ca probe în baza art. 94 alin. (3) CPP raportat la alin. (1) pct. 8) din același articol.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-776/10 din 9 iulie 2010)

* * *

În cazul în care instanța de apel nu este de acord cu concluziile instanței de fond privind achitarea inculpatului și motivele pentru care instanța a respins probele aduse în sprijinul acuzării și pronunță o soluție de condamnare, ea urmează să dezvăluie această concluzie, expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe invocate în apelul procurorului.

Conform art.137 CPP, înregistrările de imagini se efectuează în condițiile și modalitățile de efectuare a interceptării comunicărilor, prevăzute la art.135 și 136 CPP, care se aplică în mod corespunzător, adică se efectuează de către organul de urmărire penală cu autorizația judecătorului de instrucție, în baza ordonanței motivate a procurorului, în cauzele cu privire la infracțiunile grave, deosebit de grave și excepțional de grave, iar infracțiunea prevăzută de art.330 alin.(1) Cod penal este o infracțiune mai puțin gravă.

Instanța de apel a trecut sub tăcere și nu s-a pronunțat asupra acestor încălcări esențiale ale normelor de procedură penală la administrarea probelor, comise de organul de urmărire penală, și a pus la baza hotărârii de condamnare a inculpatei, ca probe decisive:

- procesul-verbal din 20.06.2007 de cercetare la fața locului a biroului de serviciu al lui F.L., în cadrul căreia au fost depistați și legal ridicați 500 de lei, care constituie obiectul material al infracțiunilor;
- procesul-verbal din 19.06.2007 de marcarea a bancnotelor transmise lui B.E.;
- procesul-verbal din 04.07.2007 de examinare a obiectului și raportul de expertiză fizico-chimică nr.1705 din 02.07.2007, potrivit cărora 10 bancnote a câte 50 de lei, ridicate din biroul lui F.L., au fost marcate cu soluție chimică specială.

În ședința de judecată, a fost reprodusă caseta video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului, constatându-se că, pe mâinile inculpatei F.L., la lumina razelor ultraviolete, lipsește luminescența caracteristică urmelor de praf special cu care au fost prelucrați banii. S-a mai constatat că, în continuare, inculpata a insistat ca tampoanele de vată cu care au fost prelucrate mâinile ei la fel să fie verificate cu ajutorul razelor ultraviolete, însă acest demers a fost respins. Aceste circumstanțe importante nu au fost incluse în procesul-verbal de cercetare la fața locului.

În ordonanța de dispunere a expertizei fizico-chimice din 21.06.2007, în sarcina expertului a fost pusă întrebarea: „*Se conțin substanțe chimice folosite în scopuri speciale pe tampoanele de vată cu care s-au prelucrat mâinile lui L.F. și pe*

partea adversă a registrului de evidență a documentelor de ieșire ale Primăriei s. Alexeevca, sub care E. B. a pus banii?”

În raportul de expertiză din 02.07.2007, se relatează că, la examinare, a fost prezentat și un plic cu nr.4 cu un tampon de vată cu care a fost prelucrată partea adversă a registrului de evidență a documentelor de ieșire ale Primăriei s. Alexeevca, însă expertul, contrar prevederilor art.88 alin.(3) pct.1) CPP, a evitat să răspundă la această parte a întrebării și a dat răspuns afirmativ numai la prima parte a întrebării.

Organul de urmărire penală a încălcat și ordinea procesuală de efectuare a expertizei, astfel ordonanța de dispunere a expertizei fizico-chimice din 21.06.2007, cu întrebările formulate în ea, a fost întocmită înainte de notificarea obligatorie a bănuitei F.L. privind dispunerea expertizei și fără explicarea dreptului prevăzut de art.142 alin.(3) CPP – *fiecare dintre părți are dreptul să recomande un expert pentru a participa la efectuarea expertizei.*

Cu toate că procesul-verbal de notificare a bănuitei F.L. privind dispunerea expertizei este datat în 21.06.2007, pe partea adversă a acestui proces-verbal bănuita a scris personal, cu mult mai târziu, că ea nu este de acord *cu ordonanța deja existentă* de dispunere a expertizei, *or, declarațiile ei date în ședința de judecată*, precum că ea, la 21.06.2007, era bolnavă la pat și se afla acasă în s. Alexeevca, după ce, la 20.06.2007, fiind reținută și supusă unor rele tratamente la poliție în mun. Bălți, i se făcuse foarte rău și a fost chemată „Urgența”, *nu au fost verificate și respinse nici de partea acuzării, nici de instanța de apel.*

În acest context, se evidențiază că, și în procesul-verbal de notificare a părții vătămate B.E. privind dispunerea expertizei, data întocmirii de asemenea a fost falsificată, astfel *cifra „21”* a fost scrisă după ce, anterior, a fost ștearsă o altă cifră, scrisă inițial.

În astfel de împrejurări, este inexplicabil faptul cum instanța de apel a putut să decidă asupra legalității acestui raport de expertiză fără vizionarea directă a casetei video cu înregistrările de imagini de la cercetarea la fața locului și fără soluționarea chestiunii privind dispunerea unei contraexpertize, or, odată ce se casează sentința de achitare, instanța de apel, rejudecând cauza, este obligată să se pronunțe argumentat și detaliat asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, iar în caz de necesitate, să dispună cercetarea directă în ședința de judecată a probelor administrate de organul de urmărire penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1240/08 din 2 decembrie 2008)

* * *

Declarațiile părții vătămate.

La pronunțarea deciziei, instanța de apel nu a ținut cont de toate prevederile legale enunțate și a apreciat unilateral probele administrate, dând primordialitate probelor aduse de procuror, fără a se pronunța asupra celorlalte probe și fără a le analiza sub aspectele pertinentei și concludenței. În această privință, au fost admise și puse la baza concluziei de vinovăție a lui C.T. declarațiile părții vătămate A. C., care nu a fost audiat de către instanța de judecată și ale cărui declarații nu au fost date citirii în conformitate cu prevederile art. 371 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-583/08 din 5 iunie 2008)

* * *

Audierea martorului.

Conform procesului-verbal de interogare a martorului M.G. din 11.09.2006, el, avînd vîrsta de 15 ani, a fost interogat în lipsa unui pedagog, iar în calitate de reprezentant legal a participat o persoană străină lui, G.O., cu toate că, conform ordonanței din 11.09.2006, în calitate de reprezentant legal a fost recunoscută mama lui, M.V. S-a indicat că audierea a avut loc în Penitenciarul nr.13, mun. Chișinău, în 11.09.2006, între orele 14.25 și 15.10, de către ofițerul de urmărire penală S.C.

Însă, la fel în 11.09.2006, a fost întocmit un al doilea proces-verbal, de interogare a martorului M.V., între orele 15.10 și 15.40, efectuată în biroul nr. 302 din incinta CPS Centru, mun. Chișinău, de către același ofițer de urmărire penală, S.C., dar textul integral al acestui proces-verbal de interogare a fost întocmit de către o altă persoană, fiindu-i opozabilă numai semnătura lui S.C., indiscutabil constatîndu-se faptul că S.C., ca persoană ce avea calitate procesuală, nu putea să se afle la ora 15.10 concomitent în Penitenciarul nr.13, mun. Chișinău, și în biroul nr. 302 din incinta CPS Centru, mun. Chișinău.

Conform raportului întocmit de supraveghetorul Penitenciarului nr.13, mun. Chișinău, C.T., la confruntarea din 22.09.2006, M.G. a refuzat să facă declarații, iar conform răspunsului dat de medicul-șef adjunct al Spitalului Clinic de Psihiatrie, I.C., din 21.02.2007, M.G. se afla la tratament din 29.01.2007 cu diagnosticul de întîrziere mentală ușoară, sindrom epileptiform, fiind necesară efectuarea unei expertize psihiatrice pentru a răspunde la întrebarea dacă el este responsabil și este în stare să dea declarații.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-275/08 din 11 martie 2008)

* * *

Controlul transmiterii banilor. Acțiune de urmărire penală în incinta unei unități publice.

Urmărirea penală, în speță, a fost pornită în baza ordonanței din 19.06.2007, conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art.330 alin.(1) Cod penal, care stabilește pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de pînă la 3 ani, fiind clasificată ca o infracțiune mai puțin gravă.

Efectuarea acțiunilor de urmărire penală a fost începută după pornirea urmăririi penale, așa cum prevede art.279 alin.(1) CPP, însă, contrar prevederilor alin. (2) și (3) ale aceluiași articol, precum și contrar prevederilor art.118 alin.(2), 301 CPP, procurorul a aprobat o singură decizie privind controlul transmiterii banilor cu următorul conținut abstract: „*De a controla transmiterea de către cet. B.E. secretarei Primăriei s. Alexeevca, r-nul Florești, L.F. a sumei de 500 de lei*”.

Cu toate că art. 279 alin.(2) CPP prevede că orice acțiune de urmărire penală în incinta unei unități publice sau private se poate efectua doar cu consimțămîntul conducerii sau al proprietarului acestei unități ori cu autorizația procurorului, iar în cazurile prevăzute de acest cod – cu autorizația judecătorului de instrucție, acțiunile de urmărire penală: cercetarea la fața locului, controlul transmiterii banilor și înregistrarea de imagini video, au fost efectuate în biroul de serviciu al inculpatei L.F., fără consimțămîntul primarului s. Alexeevca, r-nul Florești, și fără autorizația procurorului, iar judecătorul de instrucție nu a autorizat astfel de acțiuni nici pînă la efectuarea lor, nici după finisarea lor.

Conform art.137 CPP, înregistrările de imagini se efectuează în condițiile și modalitățile de efectuare a interceptării comunicărilor, prevăzute la art.135 și 136 CPP, care se aplică în mod corespunzător, adică se efectuează de către organul de urmărire penală cu autorizația judecătorului de instrucție, în baza ordonanței motivate a procurorului, în cauzele cu privire la infracțiunile grave, deosebit de grave și excepțional de grave, iar infracțiunea prevăzută de art.330 alin.(1) Cod penal este o infracțiune mai puțin gravă.

Instanța de apel a trecut sub tăcere și nu s-a pronunțat asupra acestor încălcări esențiale ale normelor de procedură penală la administrarea probelor, comise de organul de urmărire penală, și a pus la baza hotărîrii de condamnare a inculpatei, ca probe decisive:

- procesul-verbal din 20.06.2007 de cercetare la fața locului a biroului de serviciu al lui F.L., în cadrul căreia au fost depistați și legal ridicați 500 de lei, care constituie obiectul material al infracțiunilor;

- procesul-verbal din 19.06.2007 de marcare a bancnotelor transmise lui B.E.;
- procesul-verbal din 04.07.2007 de examinare a obiectului și raportul de expertiză fizico-chimică nr.1705 din 02.07.2007, potrivit cărora 10 bancnote a câte 50 de lei, ridicate din biroul lui F.L., au fost marcate cu soluție chimică specială.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1240/08 din 2 decembrie 2008)

* * *

Casare. Lipsa analizei probelor în instanța de apel.

Instanța de apel, contrar prevederilor art. 100 alin (4), 101 CPP, nu a luat în considerație declarațiile părții vătămate C.V. și ale martorului O. Z., care, consecutiv și consecvent, au declarat în cadrul urmăririi penale și în ședința de judecată că, *după ce ei au acceptat efectuarea schimbului de apartamente, N. N. le-a făcut cunoștință cu V.V., care le-a propus să meargă la un notar pentru întocmirea unei procuri generale pe apartamentul lui C.V. din r-nul Anenii Noi, amplasat în com. Ruseni, în schimbul locuinței lui V.V. din or. Durlești.*

La notar, acționînd prin înșelăciune, V.V. i-a propus insistent lui C.V. să întocmească o procură pe numele lui M.N., aceasta din urmă însă nu era prezentă și ea nici nu știa cine este această persoană. Mai mult ca atât, ilegalitatea procurii nr. 6475 pe numele lui M.N. din 12.09.2000 se demonstrează și prin faptul că, la acel moment, apartamentul în cauză nu era înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial și, conform art. 321 Cod civil, C.V. nu dispunea de dreptul de proprietate, avînd numai dreptul de posesie și folosință a apartamentului. Ulterior, în anul 200,3 după ce ea a înregistrat dreptul de proprietate pe numele său, V. V., fără acordul ei, i-a vîndut apartamentul în cauză lui I.T., iar aceasta, la rîndul său – lui O.C., ultimii doi fiind cunoscuții lui V.V.; astfel, V.V. așa și nu i-a acordat ei locuință în schimbul apartamentului, obținînd prin înșelăciune și abuz de încredere dreptul de proprietate asupra locuinței ei, cauzîndu-i un prejudiciu material, și, în cadrul urmăririi penale, C.V. a înaintat o acțiune civilă în sumă de 100.000 de lei.

De asemenea, instanța de apel a trecut sub tăcere și nu s-a pronunțat în privința declarațiilor martorului P.V. – notarul din or. Anenii Noi, care a confirmat că C.V., aproximativ în anul 2000, s-a plîns la ea în birou că V.V., prin înșelăciune, a deposedat-o de apartament, totodată a rugat-o ca, dacă el se va adresa la ea,

să-i refuze autentificarea contractelor pe apartament. Ulterior, V.V. s-a adresat cu această problemă, însă ea l-a refuzat. Deoarece biroul notarial se află în apropierea OCT Anenii Noi, ea l-a mai văzut pe V.V. de câteva ori la OCT Anenii Noi, acesta fiind domiciliat în mun. Chișinău.

În contextul probațiunii acțiunilor de înșelăciune incriminate lui V.V., partea vătămată C.V. s-a referit în apel la declarațiile martorului G.S., șef de secție la OCT Anenii Noi, care a îndeplinit cererea privind înregistrarea imobilului și eliberarea extrasului din Registrul pentru înstrăinare, și la încheierea judecătorului de instrucție din 23.04.2007, în care se constată că semnătura în această cerere a fost falsificată de către V.V., însă instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestor probe, astfel se consideră că fondul apelului nu a fost soluționat.

Concluzia instanței de apel precum că învinuirea adusă lui V.V. nu este concretă și completă este greșită, deoarece, în textul învinuirii, s-a constatat, drept timp al însușirii bunurilor lui V. C., data de 10.09.2003, când inculpatul V.V. a vândut apartamentul nr. 1 din casa nr. 18/1, situat pe str. Păcii, com. Ruseni, r-nul Anenii Noi, unei alte persoane, iar banii obținuți de pe urma comercializării bunului imobil și i-a însușit, cauzându-i părții vătămate un prejudiciu material în sumă de 62.992 de lei.

Se relevă că instanța de apel nu a făcut o analiză amplă a unor circumstanțe importante, enunțate de procuror în sprijinul acuzării, și anume: „... *La notar, la data de 12.09.2000, acționînd prin înșelăciune, V.V. i-a propus insistent lui C.V. să întocmească o procură de reprezentare și dispoziție asupra apartamentului ei pe numele lui M.N., aceasta din urmă însă nu era prezentă și ea nici nu știa cine este această persoană, astfel, la momentul eliberării procurii nr. 6475 din 12.09.2000, apartamentul în cauză nu era înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial și, conform art. 321 Cod civil, C.V. nu dispunea de dreptul de proprietate, avînd numai dreptul de posesie și folosință a apartamentului. Ulterior, în anul 2003, după ce C.V. a înregistrat dreptul de proprietate pe numele său, V. V. a deposedat-o de aceste documente și, la 16 martie 2001, avînd scopul înstrăinării ilegale a apartamentului nr. 1 din s. Ruseni, str. Păcii 18/1, r-nul Anenii Noi, a depus la OCT Anenii Noi o cerere în numele lui C.V. cu semnătura falsificată și, primind extrasul din Registrul bunurilor imobile, a vândut apartamentul, fără acordul lui C.V., lui I.T., iar aceasta, la rîndul său – lui O.C., ultimii doi fiind cunoscuții lui V.V., astfel V.V. așa și nu i-a acordat ei locuință în schimbul imobilului promis, iar banii obținuți și i-a însușit”.*

Instanța de apel apreciază critic declarațiile martorei M.N., pe motiv că acestea ar fi contradictorii, însă nu indică care anume contradicții au fost depistate și care sînt motivele legale ce au dus la respingerea lor, prin urmare procurorul i-a fost limitat dreptul de a combate concluziile instanței de apel referitoare la aceste depoziții. La fel, și în privința declarațiilor părții vătămate C.V. și ale martorului

Z.O., procurorul a invocat în mod întemeiat aceleași încălcări: lipsa analizei probelor administrate prin prisma art. 100 alin.(4), 101 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1255/08 din 2 decembrie 2008)

MIJLOACE MATERIALE DE PROBĂ

* * *

Raportul de constatare tehnico-științifică.

Raportul de constatare tehnico-științifică, care a fost efectuat pînă la începerea urmăririi penale, nu putea constitui mijloc de probă în sensul prevederilor art. 93 Cod de procedură penală și, prin prisma art. 94 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, urmează a fi respins ca inadmisibil.

Colegiul reține că, potrivit procesului-verbal de percheziție corporală, percheziția a avut loc la 15 mai 2008, iar ulterior, la 16 mai 2008, procurorul s-a adresat cu un demers judecătorului de instrucție privind autorizarea acestei percheziții. Prin încheierea din 16 mai 2008, judecătorul de instrucție a autorizat acțiunea de urmărire penală – percheziția corporală a lui M.I. efectuată la 15 mai 2008.

Conform prevederilor alin. (4) al art. 125 Cod de procedură penală, în caz de delict flagrant, percheziția se poate efectua în baza unei ordonanțe motivate fără autorizația judecătorului de instrucție, urmînd ca acestuia să i se prezinte imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore de la terminarea percheziției, materialele obținute în urma percheziției efectuate, indicîndu-se motivele efectuării ei. Judecătorul de instrucție verifică legalitatea acestei acțiuni procesuale, iar conform alin. (5) al aceleiași norme, în cazul constatării faptului că percheziția a fost efectuată legal, judecătorul de instrucție confirmă rezultatul acesteia printr-o încheiere motivată. În caz contrar, prin încheiere motivată, recunoaște percheziția ca fiind ilegală.

Prin urmare, Colegiul enunță că judecătorul de instrucție urma să verifice legalitatea efectuării la 15 mai 2008 a percheziției corporale a lui M.I. și, printr-o încheiere motivată, să confirme legalitatea sau ilegalitatea ei, dar nicidecum să autorizeze această acțiune procesuală.

Astfel, concluzia instanței de apel, precum că, pronunțînd în privința lui M.I. o sentință de achitare, instanța de fond nu a ținut cont de circumstanțele cauzei și incorect a respins, ca probe inadmisibile, declarațiile lui M.I., raportul de con-

statare tehnico-științifică și procesul-verbal de percheziție corporală etc., contravine materialelor cauzei și legislației penale în vigoare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-55/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Instanța de fond a substituit opinia specialistului cu depozițiile părților.

Se evidențiază că instanța de apel, în lipsă de argumentare legală, a respins concluzia specialistului tehnic auto traseologic K.A. din 10 mai 2004 printr-o frază eronată: „opinia specialistului nu substituie concluzia expertului”, care nu poate fi considerată ca răspuns la dezacordul procurorului că, în atare situație, instanța de fond a substituit opinia specialistului cu depozițiile părților vătămate, ale unor martori și exclusiv cu declarațiile inculpatului P.V.

Mai mult ca atât, instanțele ierarhic inferioare au trecut cu vederea că, în procesul cercetărilor efectuate de specialistul tehnic auto traseologic K.A., care au stat la baza concluziei sale din 10 mai 2004, au participat părțile implicate în accidentul rutier, inclusiv P.V. cu apărătorul său ales, iar după finisarea concluziei, inculpatul P.V. personal a scris și a semnat că este de acord cu concluzia specialistului tehnic auto traseologic.

Conform art.93 CPP, în calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul unor mijloace, inclusiv constatările tehnico-științifice și medico-legale.

Instanța de recurs conchide că actul procedural efectuat în cadrul urmăririi penale și considerat de părți ca fiind o „concluzie a specialistului tehnic auto traseologic” prevăzută de art.87 CPP este, de fapt, un raport de constatare tehnico-științifică în sensul art.141 CPP, efectuat în condițiile art.139-140 CPP, la demersul organului de urmărire penală, fiind puse două întrebări pentru soluționare, în rezultatul căreia se poate stabili persoana vinovată de accidentul rutier.

Conform art. 141 alin. (2) CPP, organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, precum și instanța de judecată, la cererea oricăreia dintre părți, dacă constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, dispune efectuarea unei expertize.

Deci, în astfel de circumstanțe, instanța de apel, după cum a invocat în recurs procurorul, incorect a substituit concluzia specialistului nu prin concluzia expertului, ci prin depozițiile părților vătămate, ale inculpatului și ale unor martori, manifestîndu-se în favoarea apărării, contrar principiului contradictorialității, prevederilor art.24 alin.(2) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-593/08 din 27 mai 2008)

* * *

Raportul de expertiză, experiment.

Concluzia instanței de apel, în speță, precum că raportul de expertiză tehnică auto din 25.10.2005 și raportul de expertiză tehnică auto suplimentară din 18.11.2005 au o putere probantă decisivă, nu are o argumentare legală în sensul art. 93 și 94 CPP, deoarece se evidențiază încălcări ale normelor procesuale prevăzute de aceste articole, încălcări care atrag nulitatea actelor procedurale conform art. 251 alin. (4) CPP.

Sub acest aspect, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra legalității și modului de desfășurare a expertizei tehnice auto suplimentare din 18.11.2005, care a fost efectuată de către organul de urmărire penală la indicațiile procurorului, pe motiv că, concluziile expertului precedent nu sînt întemeiate și există îndoieli în privința lor, expertiza fiind realizată de către același expert, V. C.

Astfel, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art. 148 alin (2) CPP, care stipulează:

„În cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei poate participa și primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.”

Este de menționat faptul că, concluziile expertului sînt bazate pe rezultatele experimentului efectuat de către organul de urmărire penală la 23.10.2005, prin care s-a constatat că distanța vizibilității era de 20-22 m dintre automobilul care se deplasa *cu lumina la faza scurtă* și căruța care stătea pe partea carosabilă a drumului.

După cum rezultă din procesul-verbal de efectuare a acestui act procesual, el a fost întocmit în condițiile art. 114 CPP, care prevede verificarea declarațiilor la locul infracțiunii, pe cînd experimentul în procedura de urmărire penală se efectuează în condițiile art. 123 CPP și se permite realizarea acestuia cu condiția de a nu pune în pericol viața și sănătatea participanților la el.

Conform art. 93 CPP, elementele de fapt pot fi folosite în procesul penal ca probe dacă ele au fost dobîndite de organul de urmărire penală sau de altă parte în proces, cu respectarea prevederilor Codului de procedură penală, ceea ce, în cazul dat, nu s-a respectat.

Mai mult ca atît, experimentul, în sensul art. 123 CPP, se efectuează în scopul verificării și precizării datelor ce au importanță pentru cauza penală și care pot fi reproduse în condiții asemănătoare circumstanțelor cauzei.

Din materialele dosarului, rezultă că inculpatul se deplasa la volanul automobilului cu o viteză de 81,3 km pe oră, *cu lumina la faza lungă, apoi la faza scurtă, lungimea urmelor de frînare constituie 16,7m și 12,0 m, lungimea urmelor de derapare constituie 18,7m și 19 m pînă la tamponarea cu căruța*, prin urmare reproducerea acestor date în scopul stabilirii distanței vizibilității dintre automobilul care se deplasa cu o astfel de viteză și căruța care stătea pe partea carosabilă a drumului ar pune în pericol viața și sănătatea participanților la experiment.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-630/08 din 27 mai 2008)

* * *

Efectuarea cercetării tehnico-științifice a fost dispusă printr-un demers, și nu printr-o ordonanță motivată.

În conformitate cu art. 144 în coroborare cu art. 145 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, dispune efectuarea expertizei. La termenul fixat, părților și expertului li se aduce la cunoștință obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să dea răspunsuri, li se lămurește că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor.

Însă din materialele dosarului rezultă că efectuarea cercetării tehnico-științifice a fost dispusă printr-un demers întocmit de șeful SUP CPM Bălți, V. A., din 18.06.2007 cu nr. 1184, și nu printr-o ordonanță motivată, neexplicîndu-se dreptul de a face observații asupra concluziei de expertiză sau de a adresa întrebări expertului, astfel fiind grav încălcate prevederile art. 144-145 Cod de procedură penală.

Totodată, Colegiul penal reține că, concluzia nominalizată a fost realizată pînă la pornirea urmăririi penale, astfel efectuarea acțiunii respective a avut loc în afara procesului penal, prin urmare s-a produs o încălcare esențială de procedură, ceea ce contravine prevederilor art. 279 Cod de procedură penală, și instanța de apel în mod corect a exclus-o din lista probelor.

La fel, instanța menționează că, constatarea se face de către un specialist, care participă la efectuarea unei acțiuni procesuale și face numai concluzii de constatare tehnico-științifice, pe cînd expertul efectuează investigații în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală, expertiza fiind un act juridic care se efectuează în baza ordonanței motivate a procurorului. Mai mult, specialistul este

implicat în procesul penal ca specialist pe probleme juridice, iar opinia expusă de acesta nu substituie concluzia expertului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-86/09 din 14 ianuarie 2009)

* * *

Raportul de expertiză tehnică auto.

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelul condamnatului Z.I. și s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probelor expuse în apel, deși apelantul a invocat probe concrete, care, în opinia sa, îl dezvinovătesc în ceea ce privește săvârșirea infracțiunii în criminate lui.

Nepronunțându-se asupra fiecărui motiv invocat de autorul apelului, instanța de apel s-a redus la niște concluzii de ordin general:

„Declarațiile martorilor N.S., M.D. și C.A. date instanței de fond confirmă vinovăția inculpatului, și anume faptul că el nu a fost atent la traficul rutier, tamponând mortal un pieton”;

„Din raportul de expertiză tehnică auto nr. 145 din 23.05.2007, rezultă că inculpatul I. Z. dispunea de posibilitatea tehnică de preîntâmpinare a tamponării pietonului B.M., folosind frînarea”;

„Încheierea specialistului tehnic auto din 15.10.2007, efectuată la demersul apărătorului, a fost respinsă și critic apreciată de instanța de fond”.

În cazul în care instanța de apel nu era de acord cu aprecierea probelor înaintate de apelant și a ajuns la concluzia privind vinovăția acestuia, ea urma să dezvăluie această concluzie, expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe, fiind obligată să răspundă la toate motivele invocate de către apelant, însă acest lucru, prevăzut în art. 414 CPP, instanța de apel nu l-a făcut, astfel hotărârea dată în apel urmează să fie casată.

Instanțele ierarhic inferioare, precum și organul de urmărire penală, la administrarea și verificarea probelor, nu au respectat aceste prevederi legale, stipulate în ordine cronologică în Codul de procedură penală, și, astfel, s-a comis o eroare de drept, care nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Contrar prevederilor art. 145 CPP, care reglementează acțiunile premergătoare efectuării expertizei, ofițerul de urmărire penală, în procesul-verbal de notificare a părților privind dispunerea expertizei, nu i-a explicat inculpatului dreptul de a cere numirea unui expert recomandat de el pentru a participa la efectuarea expertizei, iar întrebarea propusă pentru expertiză (care diferă de întrebarea ofițerului de urmărire penală) nu a fost remisă expertului conform prevederilor art. 144 alin. (2) CPP, fiind respinsă în mod neîntemeiat, după efectuarea expertizei

tehnice auto, prin ordonanța din 24.05.2007, pe motiv că „... demersul apărătorului și inculpatului are ca scop împiedicarea desfășurării cu succes a urmăririi penale...”.

Expertiza tehnică auto a fost efectuată la 23.05.2007, de către doi experți din partea acuzării și niciunul din partea apărării, iar concluzia specialistului tehnic auto A.C., din care rezultă că inculpatul nu avea posibilitatea tehnică de a evita tamponarea pietonului M. B., ambele instanțe: de fond și de apel, fără argumentarea soluției, nu au reținut-o ca probă, la baza sentinței, ca probă, fiind pus raportul de expertiză tehnică auto nr. 145 din 23.05.2007, fără efectuarea unei expertize suplimentare.

În ședința de judecată a instanței de fond, la 12 octombrie 2007, avocatul Gh.L. și inculpatul Z.I. au înaintat al treilea demers cu privire la efectuarea unei expertize suplimentare, însă instanța de judecată l-a respins în mod neîntemeiat, printr-o încheiere protocolară.

Conform art. 141 alin. (2) CPP, organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, precum și instanța de judecată, la cererea oricăreia dintre părți, dacă constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, dispune efectuarea unei expertize.

Conform art. 148 alin. (2) CPP, în cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei, poate participa și primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.

Ca date inițiale despre pieton, puse la baza raportului de expertiză tehnică auto, ofițerul de urmărire penală a prezentat rezultatele experimentului efectuat în procedura de urmărire penală la 19.05.2007, prin care s-a constatat „*timpul în care pietonul a parcurs distanța din momentul declanșării pericolului pentru mișcare pînă la momentul tamponării, sec. – 6,0-6,2*”.

Aceste date au o importanță esențială și pot influența direct concluzia experților.

Din procesul-verbal privind desfășurarea experimentului în procesul de urmărire penală, nu rezultă unde a fost efectuat acest experiment: în curtea CGP, mun. Chișinău, str. Tighina 6, sau la locul accidentului rutier, pe partea carosabilă a bulevardului Gagarin, mun. Chișinău, deasupra trecerii subterane, unde traficul rutier este permanent destul de intensiv și trecerea pietonului este strict interzisă.

Instanțele ierarhic inferioare nu s-au pronunțat asupra legalității și temeiniciei acestui experiment și asupra rezultatelor obținute, neluînd în considerație și alte circumstanțe importante, și anume că, conform raportului de expertiză

medico-legală nr. 931 din 21.05.2007, victima M. B., înainte de deces, se afla în stare de ebrietate alcoolică gravă, iar într-o astfel de situație, mișcările persoanei nu pot fi bine orientate și sînt imprevizibile.

Cerințele pct. 45 al Regulamentului circulației rutiere nu presupun în mod exclusiv că, pentru orice accident rutier, vina revine conducătorului auto și, în cazul concret, era necesar să se țină cont, în primul rînd, de faptul că acțiunile lui M. B., care a traversat partea carosabilă a bulevardului Gagarin, mun. Chișinău, în stare de ebrietate alcoolică gravă, într-un loc nepermis, au dus la accidentarea sa.

Alegerea vitezei de deplasare a automobilului, în afara cerințelor relatate în pct. 45 al Regulamentului circulației rutiere, mai presupune și necesitatea deplasării fără crearea de obstacole pentru alți participanți la traficul auto și, în cazul dat, nu au fost depășite limitele respective, conducătorul auto fiind în drept să se bazeze pe respectarea regulilor și din partea pietonilor, nefiind obligat să prevadă încălcarea acestora din partea altor persoane.

În cadrul urmăririi penale, prevederile legale respective au fost respectate și inculpatului Z.I. i-a fost înmînat rechizitoriul în limba rusă, iar toate acțiunile procesuale au fost efectuate cu participarea interpretului.

La judecarea cauzei în instanța de fond, interogarea inculpatului Z.I. a fost efectuată fără participarea interpretului, iar procesul-verbal nici nu a fost semnat de grefier. Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 19.10.2007, interpretul, de asemenea, nu a participat, a fost înlocuit grefierul, i s-a oferit ultimul cuvînt inculpatului, apoi judecătorul s-a retras în camera de deliberare și a pronunțat sentința, fără a se indica în procesul-verbal dacă a fost pronunțat dispozitivul sau sentința redactată și faptul că inculpatului ea fost explicat în limba rusă conținutul sentinței, modul și termenul de atac.

În continuare, în materialele cauzei penale, lipsesc date despre înmînarea inculpatului Z.I. a copiei sentinței redactate din 19.10.2007 în limba rusă. Nu există copia sentinței tradusă în limba rusă, fiind tradusă cererea de apel din limba rusă în limba de stat. Instanța de apel nu s-a pronunțat în privința acestor încălcări procesuale.

Aceste erori de drept constituie o încălcare esențială a prevederilor legii procesuale penale și o violare a drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei, fiind privați participanții la proces de aceste drepturi și fiindu-le îngrădite drepturile garantate, iar în esență, reprezintă o încălcare a art. 6 paragraful 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-481/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Raportul de constatare tehnico-științifică.

Conform sentinței, M.V. a fost condamnat în baza art.217 alin.(2) CP, pentru procurarea și păstrarea ilegală a substanțelor narcotice, săvârșite în proporții mari (68 g de paie de mac) și fără scop de înstrăinare.

Potrivit „Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora”, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006 (Monitorul Oficial nr.16-19/106 din 27 ianuarie 2006), se consideră cantități mari de paie de mac: de la 10,0 g pînă la 200 g în stare *uscată* și de la 70,0 gr pînă la 700 g în stare *verde*.

Potrivit raportului de constatare tehnico-științifică nr.309 din 09 aprilie 2007, la inculpat au fost depistate 68 g de masă verde „*sîraia*”, ultimul cuvînt nefiind tradus în limba de stat.

Prin rechizitoriu, M.V. a fost învinuit de procurarea și păstrarea a 68 g de masă vegetală *neprelucrată* fărîmițată – paie de mac, fără a se preciza în ce stare erau: uscată sau verde.

Conform dispoziției art.217 CP, răspunderea penală survine în cazul procurării și păstrării substanțelor narcotice – la caz, paie de mac – în stare verde sau uscată, dar nu și în stare „*neprelucrată*”.

Din aceste motive, învinuirea în cauza dată nu este concretă și, fără interogarea expertului pentru a se preciza ce s-a avut în vedere în raportul de constatare tehnico-științifică nr.309 din 09 aprilie 2007 prin noțiunea de „*sîraia*”, este imposibil de a se trage concluzia privind vinovăția lui M.V. în comiterea infracțiunii incriminate, fapt care atrage după sine casarea hotărîrii instanței de apel care a judecat cauza în ordine de recurs.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-627/08 din 24 iunie 2008)

* * *

Raportul de constatare tehnico-științifică.

Nu rezistă critica pronunțarea instanțelor de judecată asupra raportului de constatare tehnico-științifică nr.2439 din 26.09.2005. După cum rezultă din dosar, constatările au fost efectuate la cererea reprezentantului grupului de cotași, specialiștii au fost preîntîmpinați de răspundere penală, dînșii dînd concluzia în calitate de experți.

Instanța de judecată urmează să se conformeze art.148 alin.(2) Cod de procedură penală, care stipulează că, în cazul încălcării ordinii procesuale de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert. Această cerință rezultă din statuările art.24 alin.(4) Cod de procedură penală: instanța acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, pentru administrarea probelor necesare.

Colegiul penal lărgit menționează că legea procesuală penală în vigoare prevede efectuarea expertizei în cadrul cauzei penale de către expert inclusiv la inițiativă părții și din contul ei propriu, fapt ce nu exclude anexarea raportului la dosar (art.142 alin.(2) Cod de procedură penală) și aprecierea lui odată cu alte probe.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-627/08 din 24 iunie 2008)

* * *

Expertiza medico-legală și expertiza psihiatrică legală.

Se evidențiază că, în partea descriptivă a ordonanțelor, procurorul a constatat cele mai importante circumstanțe cu privire la maltratarea inculpatului S.O., și anume:

- în timpul aflării cauzei penale pe rol la Judecătoria Ungheni, în data de 14.02.2007, între orele 17.10 și 17.50, S.O. a fost escortat din IDP a CPR Ungheni în biroul adjunctului comisarului CPR Ungheni, L.B.;
- declarațiile lui S.O. că, în incinta CPR Ungheni, a fost bătut de către colaboratorii poliției cu picioarele și cu capul de perete au fost confirmate de martorul D. S.;
- constatarea medicului de serviciu de la Stația zonală asistență medicală urgentă Ungheni, care, fiind chemat de urgență, prin telefon, la CPR Ungheni în 16.02.2007, l-a examinat pe deținutul S.O., stabilind diagnoza: comoție cerebrală, contuzia în regiunea toracelui, a coapsei stîngi, excoriații;
- raportul de examinare medico-legală nr. 104 din 19.02.2007, potrivit căruia la S.O. a fost depistată o excoriație parietală pe dreapta.

Mai mult ca atât, conform certificatului nr. 3060, eliberat de șeful Stației zonale asistență medicală urgentă Ungheni, se confirmă că, într-adevăr, în 16.02.2007, la ora 15.03, a fost solicitat serviciul de urgență în sediul Comisariatului de Poliție Ungheni, pentru acordarea asistenței medicale deținutului S.O., și, ca rezultat al examinării acestuia, s-a constatat diagnoza: Traumatism cranio-cerebral acut; comoție cerebrală; contuzia țesuturilor moi în regiunea toracică, a coapsei stîngi; excoriații.

În pofida acestor fapte, procurorul, în ambele ordonanțe de neîncepere a urmăririi penale, concluzionează că declarațiile inculpatului S.O. cu privire la maltratare „... reprezintă o modalitate de tergiversare a examinării cauzei penale și de a se eschiva de la pedeapsa penală”...

Prin ordonanța din 07.09.2006, ofițerul de urmărire penală a dispus efectuarea expertizei psihiatrice legale în privința lui S.O., fără efectuarea acțiunilor premergătoare prevăzute de art.145 CPP, anexînd la dosar un proces-verbal fictiv privind informarea despre dispunerea efectuării expertizei (numele inculpatului lipsește), datat în 07.09.2006, care nici nu a fost inclus în borderoul dosarului.

Expertiza psihiatrică legală în privința lui S.O. a fost efectuată la 26.09.2006, raportul fiind comunicat la 24.10.2006 inculpatului S.O. și apărătorului acestuia, care au semnalat că de ordonanța de dispunere a efectuării expertizei din 07.09.2006 au luat cunoștință după finalizarea expertizei, la 24.10.2006; totodată, și-au expus dezacordul cu concluziile experților și au indicat că ei au fost lipsiți de dreptul de a pune întrebări experților, iar în ordonanța de dispunere a efectuării expertizei, ofițerul de urmărire penală nu a descris circumstanțele esențiale în care s-a aflat S.O. la momentul conflictului cu partea vătămată S.V. – fapte descrise în raportul de examinare medico-legală nr.381 din 15.08.2006, care puteau influența concluziile experților.

Acceptînd obiecțiile inculpatului S.O. și ale apărătorului acestuia, ofițerul de urmărire penală a dispus la 25.10.2006 efectuarea expertizei suplimentare în privința lui S.O., dar, la fel, fără efectuarea acțiunilor premergătoare prevăzute de art.145 CPP, notificarea părților fiind îndeplinită la 26.10.2006, iar inculpatul și apărătorul în mod repetat și-au exprimat dezacordul său, în sensul că ordonanța de dispunere a expertizei nu cuprindea unele circumstanțe importante, descrise în raportul de examinare medico-legală nr.381 din 15.08.2006, care confirmă că inculpatul se afla în stare de legitimă apărare, în timp ce S.V. și ruda acestuia, C.A., l-au agresat, cauzîndu-i multiple leziuni corporale.

Contraexpertiza psihiatrică legală staționară în privința lui S.O. a fost efectuată la 25.10.2006, cu participarea experților E. C. (raportor) și V. N., care *anterior au participat la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor* în raportul de expertiză din 26.09.2006.

Dezacordul său cu rezultatele expertizei inculpatul S.O. l-a invocat și în cererea de apel, însă instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestui motiv.

Astfel, instanțele de fond și de apel nu au ținut cont de prevederile art. 148 alin (2) CPP, care stipulează: „În cazul în care concluziile expertului *nu sînt întemeiate*, există îndoieli în privința lor sau *a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei*, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți. La efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei poate

participa și primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor”, prin urmare acestea au pus la baza sentinței de condamnare a lui S.O. contraexpertiza psihiatrică legală staționară din 25.10.2006, obținută cu încălcări esențiale ale dispozițiilor Codului de procedură penală enunțate mai sus din partea organului de urmărire penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-919/08 din 9 septembrie 2008)

* * *

Raportul de expertiză medico-legală.

La soluționarea apelului avocatului, instanța de apel a expus neclar motivele respingerii probei – raportului de expertiză medico-legală a cadavrului cet. G.I. nr. 69 din 20 aprilie 2004, în baza căruia s-a constatat că decesul victimei a survenit la 13 septembrie 2004, între orele 04.00 și 08.00. Afirmăția instanței de apel că, în prezenta cauza penală, există două concluzii de expertiză medico-legale contradictorii: raportul de expertiză medico-legală menționat și raportul de expertiză nr. 108 din 18 octombrie 2004, în care momentul decesului victimei este indicat „13 septembrie 2004, între orele 09.00 și 13.00”, contravine prevederilor art. 148 Cod de procedură penală și art. 18 din Legea nr. 1086-XIV cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale. Conform datelor raportului de expertiză medico-legală repetată, efectuată în comisie compusă din trei experți, cu nr. 69 din 20 aprilie 2006, a fost recunoscut neveridic și a fost corectat, prin datele noi, raportul de expertiză inițial, din 18 octombrie 2004, întocmit de către un singur expert. Cercetarea din 20 aprilie 2006, avînd un caracter de contraexpertiză medico-legală în comisie, în temeiul normelor procesuale penale vizate, are preponderență, și nu constituie un act contradictoriu față de raportul de expertiză inițial.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-12/2008 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Raportul de expertiză merceologică.

Instanța de fond eronat a considerat inadmisibil în calitate de probă raportul de expertiză merceologică din 21.04.2005, pe motiv că a fost încălcată ordinea procesu-

ală de efectuare a expertizei. Expertiza în cauză a constatat prețul real – de 62.992 de lei – al apartamentului nr. 1 din casa nr.18/1 de pe str. Păcii, com. Ruseni, r-nul Anenii Noi, la momentul înstrăinării lui în luna septembrie 2003 de către V.V.

Conform art. 148 CPP, în cazul în care concluziile expertului nu sînt întemeiate, există îndoieli în privința lor sau a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei, poate fi dispusă efectuarea unei contraexpertize de către un alt expert sau alți experți.

Prin urmare, recurentul în mod întemeiat invocă în recurs că instanța de apel nicidecum nu a reacționat în scopul corectării acestei erori de drept comise la judecarea cauzei și nici nu a ținut cont de conținutul expertizei merceologice a apartamentului în cauză, precum și nici de conținutul documentelor ridicate de la OCT Anenii Noi: dosarul cadastral al apartamentului nr. 1 din casa nr. 18/1 situată pe str. Păcii, com. Ruseni, r-nul Anenii Noi, aduse de procuror în sprijinul acuzării.

Mai mult ca atît, instanța de apel, constatînd în fapt că, în acțiunile lui V.V., lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii și achitîndu-l, așa și nu s-a pronunțat asupra argumentului decisiv adus de procuror în sprijinul acuzării, și anume că, în rezultatul tranzacțiilor dubioase efectuate prin înșelăciune de către V.V., apartamentul părții vătămate, evaluat la preț real în sumă de 62.992 de lei, a fost vîndut lui I.T., apoi lui O.C. – cunoscuții lui V.V., iar ea, C.V., fiind proprietar legal, nu a primit această sumă de bani și, în final, instanța de fond în mod inexplicabil a respins chiar și acțiunea civilă a părții vătămate.

Prin urmare, instanța de apel nu s-a pronunțat în mod argumentat și clar asupra tuturor temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care respinge probele aduse în sprijinul acuzării, admițînd introducerea în hotărîrea de achitare a unor formulări ce pun la îndoială nevinovăția celui achitat.

Nepronunțîndu-se asupra fiecărui motiv invocat de autorii apelurilor, instanța de apel s-a redus la niște concluzii de ordin general.

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpat nu echivalează cu achitarea acestuia, de vreme ce, în cursul judecării cauzei, au fost prezentate probe în sprijinul învinuirii, care dovedesc cu certitudine vinovăția lui în săvîrșirea infracțiunii imputate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1255/08 din 2 decembrie 2008)

* * *

Documente.

Colegiul constată că instanța de judecată, respingînd plîngerea apărătorului privind anexarea la materialele dosarului penal a unui set de documente, nu a asigurat respectarea de către organul de urmărire penală a drepturilor învinuitului D.P.

Potrivit art.157 alin.(1)-(2) CPP, constituie mijloc material de probă documentele în orice formă (scrisă, audio, video, electronică etc.) care provin de la persoane oficiale fizice ori juridice dacă în ele sînt expuse ori adeverate circumstanțe care au importanță pentru cauză. Documentele se anexează prin ordonanța organului de urmărire penală.

Articolul 64 alin.(2) pct.13) și art.66 alin.(2) pct.15) CPP stabilesc că bănuitul, învinuitul are dreptul să prezinte documente și alte mijloace de probă.

Conform art.68 CPP, aceste drepturi îi aparțin și apărătorului, care efectuează apărarea bănuitalui, învinuitului.

Procedura și modul de exercitare a dreptului de prezentare a documentelor ca mijloace de probă sînt reglementate în art.245 CPP, care stipulează că dreptul în cauză se realizează prin depunerea unei cereri sau a unui demers la orice etapă a desfășurării procesului penal.

Conform plîngerii depuse judecătorului de instrucție, apărătorul învinuitului a solicitat organului de urmărire penală să se anexeze documente care, în opinia apărătorului, au o strînsă legătură cu învinuirea adusă cet. D.P., precum și să se efectueze, prin procedura comisiei rogatorii, mai multe acțiuni de urmărire penală. Organul de urmărire penală, ulterior și judecătorul de instrucție, respingînd cerințele părții apărării, și-au motivat concluzia prin faptul că urmărirea penală în cauza privindu-l pe D.P. este suspendată în temeiul art.287¹ alin.(1) pct.1) CPP.

Raportînd prevederile normei vizate, precum și ale art. 245 CPP, referitoare la dreptul părții apărării de a depune documente ca mijloace de probă la orice etapă a desfășurării procesului penal, la dispozițiile art.6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate asupra sa. Conform art.6 paragraful 3 din Convenția sus-menționată, orice acuzat are, în special, dreptul: pct. b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și pct. d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; rezultă că organul de urmărire penală a încălcat dreptul apărătorului, ca parte a apărării, să prezinte probe și ca acestea să fie administrate în modul prevăzut de lege.

Motivarea procurorului, la respingerea plîngerii, precum că urmărirea penală este suspendată, nu este justificată, deoarece drepturile discutate în cauză, sînt de valoare și, într-un proces bazat pe principiul contradictorialității și al egalității părților în drepturi, nu pot fi limitate.

Mai mult ca atât, art.287¹ alin.(4) CPP în mod imperativ obligă organul de urmărire penală ca, pînă a adopta soluția de suspendare a urmăririi penale, să îndeplinească toate acțiunile de urmărire penală a căror efectuare este posibilă în lipsa învinuitului. Acțiunile solicitate de apărător puteau fi efectuate în lipsa învinuitului, inclusiv în ordinea prevăzută de art.287³ CPP.

Colegiul constată că instanța de judecată nu a verificat în deplină măsură cerințele plîngerii apărătorului, nu a reținut că de către organul de urmărire penală a fost încălcat un drept al părții apărării prevăzut de lege și a adoptat o încheiere care este contrară legii, astfel, din aceste motive, aceasta urmează a fi casată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-630/08 din 17 iunie 2008)

* * *

Corpuri delictive.

Au rămas fără expunere, motivare în hotărîrea instanței de apel și argumentele apelanților referitoare la dispunerea ilegală a păstrării telefoanelor mobile ale condamnatului la materialele cauzei penale în calitate de corpuri delictive în lipsa ordonanței organului de urmărire penală sau a încheierii instanței de judecată de recunoaștere a acestora drept corpuri delictive, la faptul lipsei unor astfel de hotărîri și în privința a 4 fotografii și a banilor în sumă de 5.000 de dolari SUA, anexate la materialele dosarului și la confiscarea ilegală a banilor în beneficiul statului; la faptul că în materialele dosarului lipsește vreun proces-verbal de ridicare a fotografiei cu imaginea lui S.P. aflată lângă automobilul personal și care a fost prezentată la 20.03.2007 condamnatului, pe care s-a depistat amprenta digitală a acesteia, și a vreunui proces-verbal ce ar descrie acțiunea de procedură – simularea omorului părților vătămate la fața locului, cu fotografierea acestora între 27.03.2007-31.03.2007, deoarece, după cum rezultă din fotografie, aceasta a fost făcută încă la 28.01.2004; la neconcordanțele între interceptările comunicărilor audio și cele video avute între condamnată și martorul E.M., la lipsa documentelor de transmitere specialistului DTC MAI, I.I., a înregistrărilor ridicate de la el, la lipsa ordonanței ofițerului de urmărire penală de recunoaștere drept corp delict a discului DVD-R, la înregistrarea comunicărilor audio și video fără autorizarea judecătorului de instrucție nu pe bandă magnetică, cum se indică, ci pe hard-disc, fapt ce duce la imposibilitatea constatării originalității acestor înregistrări, la a căror vizionare s-a constatat că lipsește data și ora cînd au fost efectuate, la întocmirea procesului-verbal de cercetare și reproducere a înregistrărilor mai tîrziu de 24 de ore, în care se indică diferite discuri: DVD, DVD-R, DWD-R, la materialele cauzei fiind anexat DVD, ceea ce duce la o bănuială rezonabilă că a avut loc o înscenare a comandării omorului părților vătămate de către inculpată.

Fără analiză deplină au rămas și argumentele apelului referitoare la divergențele dintre: depozițiile părții vătămate S.P. și declarațiile martorului E.M. privind faptul că, conform declarațiilor părții vătămate, la 19.03.2007, dînsa a aflat că o persoană anonimă a comandat omorul ei contra sumei de 5.000 de dolari și despre faptul că această persoană este N.B. a aflat în ziua reținerii acesteia, iar conform declarațiilor martorului, la întîlnirile în perioada 20.03.2007 – 27.03.2007, părților vătămate S.P. și E.P. li s-a comunicat că omorul lor a fost comandat de N.B.; declarațiile acestora și datele din înregistrările audio și video, din care rezultă că despre suma de 5.000 de dolari și partea vătămată E.P. s-a discutat doar la 28.03.2007; faptele sus-menționate și declarațiile părții vătămate E.P., care a declarat că a aflat că a fost comandat și omorul ei cînd deja se aflau în apartamentul conspirativ, fiind telefonată de către colaboratorul de poliție, și numai la 01.04.2007 a aflat că omorul a fost comandat de N.B.; declarațiile sus-menționate ale părților vătămate și declarațiile martorului E.M. referitor la faptul că, după data de 20.03.2007, el, împreună cu I.P., au fost în apartamentul conspirativ pentru a primi de la S.P. și E.P. descrierea portretului psihologic al condamnatei, deci acestea cunoșteau că subiect al urmăririi penale, ca infractor și organizator al omorurilor lor, este N.B. cu mult înainte de reținerea acesteia.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-969/2008 din 19 august 2008)

* * *

MĂSURILE PROCESUALE DE CONSTRÎNGERE

MĂSURILE PREVENTIVE

* * *

Prelungirea termenului arestului. Recurs respins.

Potrivit materialelor prezentate, inculpatul N.F. este învinuit de săvârșirea unui cumul de infracțiuni, printre care este și infracțiunea prevăzută de art.42, 284 alin.(1) Cod penal, care, potrivit art.16 Cod penal, se atribuie la categoria celor deosebit de grave.

Colegiul penal al Curții de Apel Cahul corect și-a motivat concluzia prin faptul că instanța de judecată nu a trecut la examinarea cauzei în fond, în cadrul căreia este necesară cercetarea, cu participarea inculpatului N.F., a mai multor probe prezentate în cauza penală menționată, că nu au fost stabiliți toți participanții la comiterea infracțiunilor respective și prin faptul existenței unor suspiciuni verosimile că inculpatul, aflându-se în libertate, ar putea să se eschiveze de la prezentarea în instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal prin exercitarea presiunii asupra martorilor și părților vătămate, totodată concluzionând că prelungirea termenului ținerii inculpatului în stare de arest este întemeiată și necesară într-o societate democratică și urmărește un scop legal.

Soluționând chestiunea privind necesitatea prelungirii termenului arestului preventiv, instanța de judecată a luat în considerare și criteriile complementare, prevăzute de art.176 Cod de procedură penală: caracterul și gradul prejudiciabil al faptelor incriminate, persoana învinuitului, ocupația lui, precum și faptul că cauza penală se judecă cu participarea mai multor inculpați și neparticiparea inculpatului N.F. ar afecta stabilirea adevărului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-arest-4/2009 din 19 mai 2009)

* * *

Recurs în anulare inadmisibil. Decizia cu privire la recursul declarat împotriva încheierii judecătorului de instrucție asupra măsurii preventive nu poate fi contestată pe cale extraordinară de atac.

În conformitate cu prevederile art.196 CPP, hotărîrea judecătorului de instrucție sau a instanței cu privire la aplicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii preventive poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară.

Partea apărării, avocatul C.V., în interesele învinuitului a folosit acest drept oferit prin lege și, conform deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 mai 2009, recursul respectiv a fost respins, cu menținerea încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Centru, mun.Chișinău din 14 mai 2009.

Recursul în anulare declarat se întemeiază pe prevederile art. 452 alin.(1), 453 alin.(1) pct.2) lit.a) și alin.(2) CPP.

Din conținutul art. 453 alin.(2) CPP, rezultă că hotărîrile irevocabile, altele decît cele prevăzute în art.453 alin.(1) CPP, pot fi atacate numai dacă sînt contrare legii, ceea ce presupune că, la judecarea cauzei, a fost soluționată o chestiune a procesului penal în fond.

În cazul dat, instanța de recurs s-a pronunțat asupra prelungirii arestării preventive, adică a fost supusă judecății o chestiune ce nu ține de soluționarea în fond.

Aplicarea arestării preventive și/sau prelungirea ei constituie măsuri procesuale, aplicate în baza unei proceduri speciale, necesare în vederea obținerii scopului legii procesuale penale și acest scop este proporțional anumitor restricții care au loc în cadrul acestor măsuri și au rolul de a asigura buna desfășurare a procesului penal.

Conform practicii stabilite, decizia cu privire la recursul declarat împotriva încheierii judecătorului de instrucție asupra măsurii preventive, nu poate fi contestată pe cale extraordinară de atac – recurs în anulare. Soluția respectivă rezultă din prevederile Hotărîrii Plenului CSJ nr. 4 din 28.03.2005 „Despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu”.

Această soluție este în concordanță cu dispozițiile art.5 par. 4 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care prevede că orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

Prin urmare, decizia instanței de recurs nominalizată nu se cuprinde în art. 453 alin. (2) CPP și, respectiv, nu poate fi obiect de examinare în instanța de recurs în anulare.

În contextul dat, se menționează că, prin ordonanța din 10 noiembrie 2009, procurorul a dispus scoaterea integrală a cet.M.A. de sub urmărire penală și, în

așa mod, în prezent, nu există procesul penal în privința învinutului M.A., în ale cărui interese a fost declarat prezentul recurs în anulare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1102/09 din 24 noiembrie 2009)

* * *

Recursul este inadmisibil: este criticată măsura preventivă, care nu se referă la fondul cauzei.

Conform art.196 CPP, hotărîrea judecătorului de instrucție sau a instanței cu privire la aplicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii preventive poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară.

După cum rezultă din materialele cauzei, încheierea instanței de fond din 20.07.2009, cu privire la prelungirea măsurii preventive în privința inculpaților C.A., F.G. și B.A., deja a fost atacată cu recurs de către procuror și, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 4 august 2009, a fost admis recursul procurorului, casată încheierea recurată, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre, prin care a fost admis demersul procurorului, fiind menținută măsura preventivă a liberării provizorii sub control judiciar în privința celor trei inculpați, însă instanța de recurs a stabilit în privința inculpaților alte restricții și obligații, prevăzute la art. 191 CPP.

Atacînd decizia instanței de recurs, recurentul invocă prevederea art.453 alin.(2) CPP, care stipulează că hotărîrile irevocabile, altele decît cele menționate în alin.(1) al acestui articol, pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sînt contrare legii.

În sensul prevederilor alin.(2) al articolului vizat, o altă hotărîre irevocabilă se consideră hotărîrea conform căreia s-a finalizat judecarea cazului sub aspectul fondului cauzei. În cazul dat, este criticată măsura preventivă, care nu se referă la fondul cauzei, ci la măsura de constrîngere ce are rolul de a asigura buna desfășurare a procesului penal.

Prin urmare, hotărîrea judecătorească cu privire la aplicarea măsurii preventive nu se cuprinde în art.453 alin.(2) CPP. Mai mult ca atît, în cauză, deja a fost folosită calea de atac a recursului, prin care a fost verificată legalitatea aplicării măsurii preventive a liberării provizorii sub control judiciar, cu restricțiile și obligațiile prevăzute la art. 191 CPP, astfel hotărîrea adoptată asupra acestui subiect nu mai poate fi atacată pe calea recursului în anulare la Curtea Supremă de Justiție, deoarece această procedură nu este prevăzută de legea națională pentru astfel de situații.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1311/09 din 3 noiembrie 2009)

* * *

Menținerea arestării preventive.

Conform materialelor cauzei, A.Șt. a fost condamnat prin sentința Judecătorei Botanica din 17 iulie 2008, în baza art. 145 alin. (2) CP, la 25 de ani închisoare.

Cauza penală de învinuire a lui A.Șt. și a altor persoane a parvenit la Curtea de Apel Chișinău la 09 septembrie 2008.

Potrivit art. 176 alin. (1) CPP, măsurile preventive pot fi aplicate de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească alte infracțiuni, de asemenea ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

În prezent, sentința Judecătorei Botanica din 17 iulie 2008 de condamnare a lui A.Șt. la 25 de ani închisoare este în vigoare.

Astfel, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, prin încheierea din 08 iulie 2010, just a dispus ținerea în continuare sub arest a inculpatului, aceasta fiind necesară în scopul bunei desfășurări a procesului penal în instanța de apel și pentru asigurarea executării sentinței.

În acest sens, s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, în hotărârea *B. v. Austria* (16 martie 1989, cererea nr. 11968/86), a menționat că o persoană condamnată în prima instanță și aflată în stare de detenție în timpul judecării propriului apel nu poate fi considerată ca „deținută în vederea aducerii sale în fața autorităților judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune pentru care a fost condamnată”.

La fel a reținut și Curtea Supremă de Justiție, care, într-o cauză similară, s-a pronunțat asupra legalității încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău (dosarul nr. 1r-arest-4/2010, C.I.)

În vederea asigurării bunei desfășurări a procesului penal și a executării sentinței, Colegiul conchide că instanța de apel în mod întemeiat a dispus respingerea demersului avocatului cu privire la eliberarea de sub arest a inculpatului.

Potrivit explicațiilor din pct. 36 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 28 martie 2005 „Despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu”, alte încheieri, cum ar fi: de refuz de a aresta inculpatul preventiv sau la domiciliu, ori de eliberare, de refuz de eliberare provizorie sub control judiciar ori pe cauțiune, nu sînt susceptibile de atac cu recurs în mod

separat în procesul cercetării judecătorești. În speță, cauza penală în privința lui A.Șt. este la faza de judecare a apelului, când în privința lui deja a fost adoptată o soluție de condamnare la închisoare, astfel încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 8 iulie 2010 nu este susceptibilă de atac cu recurs, recursul fiind inadmisibil.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-arest-9/2010 din 22 iulie 2008)

* * *

Condițiile de menținere în stare de arest.

Prin încheierea Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2009, a fost prelungită durata arestării preventive a inculpatului D.G., cu menținerea acestuia în stare de arest preventiv pînă la 15 ianuarie 2009, ora 15.00, instanța motivînd că temeiurile care au fost puse la baza soluției de ținare a inculpatului în arest preventiv își păstrează puterea, de asemenea, se ține seama de gravitatea infracțiunilor imputate inculpatului, de volumul învinuirii, de complexitatea cauzei.

Avocatul B.D. și inculpatul D.G. au depus recursuri împotriva încheierii Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2009, în care solicită casarea încheierii ca nelegitimă, invocînd că instanța nu a indicat temeiurile care au fost puse la baza soluției de prelungire a duratei arestării preventive a inculpatului D.G. și instanța ilegal a acceptat și a examinat demersul acuzatorului de stat.

Deliberînd asupra legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive, Colegiul constată că, Codul de procedură penală condiționează luarea și menținerea unei măsuri preventive privative de libertate de îndeplinirea cumulativă a trei condiții de fond: să existe probe sau indicii temeinice privind săvîrșirea unei fapte prevăzute de legea penală, fapta respectivă să fie sancționată de lege cu pedeapsa închisorii, precum și să fie prezent cel puțin unul dintre temeiurile de arestare expres și limitativ prevăzute de art. 176 CPP; la acestea s-a adăugat și condiția conformității dreptului intern cu exigențele art. 5 § 1 lit. c) din Convenție, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la aplicarea acesteia, odată cu ratificarea de către RM a convenției Europene a Drepturilor Omului.

În privința primei condiții necesare pentru menținerea măsurii arestării preventive, instanța constată că, din punctul de vedere al dreptului intern, existența unor indici temeinici cu privire la săvîrșirea de către inculpați a unor fapte prevăzute de legea penală – dar și din punctul de vedere al Convenției Europene, existența unor motive verosimile de a bănui că persoana care urmează să fie pri-

vată de libertate a săvârșit o infracțiune – aceasta este îndeplinită, avînd în vedere probele administrate în cauză pînă la această fază procesuală, fapt elucidat de procesul-verbal al ședinței de judecată, de declarațiile persoanelor deja audiate în ședință.

A doua condiție – legea să prevadă pentru fapta respectivă pedeapsa închisorii – este, de asemenea, îndeplinită. Astfel, pentru infracțiunile de a căror săvîrșire este învinuit inculpatul D.G. legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani.

A treia condiție este să fie prezent măcar unul din temeiurile descrise în art. 176 CPP și instanța de recurs conchide că, concluzia primei instanțe se încadrează în textul acestui articol. Infracțiunea prevăzută de art. 284 CP este una deosebit de gravă și se află în legătură cu ordinea publică, astfel gravitatea deosebită a faptei și reacția publicului creează o stare de neliniște capabilă să justifice temporar detenția preventivă a inculpatului în cauză.

Aspectele invocate mai sus se circumscriu cerințelor Curții Europene a Drepturilor Omului, care, verificînd temeiurile de arestare din dreptul intern în ceea ce privește respectarea art. 5 § 1 din Convenție, a apreciat caracterul detenției preventive, indicînd că detenția este justificată doar dacă se face dovadă că asupra procesului penal planează cel puțin unul dintre următoarele pericole, care trebuie apreciate concret, pentru fiecare caz în parte: pericolul de săvîrșire a unor noi infracțiuni, pericolul de distrugere a probelor, riscul presiunii asupra martorilor, pericolul de dispariție a inculpatului sau pericolul de a fi tulburată ordinea publică.

Inculpatul este învinuit de săvîrșirea infracțiunilor care, conform art. 16 CP, la moment, se consideră deosebit de grave; temeiurile care au fost puse la baza soluției de ținere a acestuia în arest preventiv și de prelungire a acestor termene nu și-au pierdut actualitatea, își păstrează puterea. Colegiul ține seama și de gravitatea și numărul infracțiunilor imputate inculpatului, de complexitatea cauzei, de numărul participanților la proces.

Conform art. 186 alin. (6) CPP, în caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinuitului, inculpatului, procurorul, nu mai tîrziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă cauza un demers privind prelungirea acestui termen. În cazul în care, la data adoptării sentinței, termenul arestului preventiv rămas este mai mic de 15 zile, instanța de judecată este obligată, la demersul procurorului, să se pronunțe asupra prelungirii termenului arestului preventiv pînă la pronunțarea sentinței.

Colegiul reține că totalitatea circumstanțelor expuse, complexitatea cauzei sînt dovada existenței unei situații excepționale în acest caz, care, în temeiul art.

186 alin. (6) CPP, permite de a prelungi judecarea cauzei cu menținerea inculpatului G. D. în stare de arest.

Mai mult, Curtea notează că, prin sentința Curții de Apel Cahul din 24 decembrie 2009, D.G. a fost condamnat în baza art. 284 alin. (1), art. 42 alin. (3), art. 189 alin. (3) lit. a), e), art. 42 alin. (3)-(5), art. 290 alin. (2) lit. b), art. 84 alin. (1) CP, definitiv, la 12 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Acest fapt demonstrează rezonabilitatea arestării preventive și a prelungirii acestor termene, ca măsuri asigurătorii în vederea executării pedepsei.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-arest-1/2010 din 15 ianuarie 2010)

* * *

Înlocuirea măsurii preventive.

Colegiul penal constată că, în speță, temeiurile invocate de recurenți sînt combătute prin materialele cauzei și nu se semnaleză în esență presupusele erori de drept, astfel instanța de apel s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărîrea atacată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar motivarea soluției nu contrazice dispozitivul hotărîrii și acesta este expus clar.

Colegiul penal lărgit reține că probele administrate de organul de urmărire penală și cercetate în ședințele instanțelor de fond și de apel cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punctul de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării lor, confirmă vinovăția condamnatei N.M. în comiterea infracțiunii prevăzute de art.165 alin.(2) lit. d) Cod penal – recrutarea și transportarea unei persoane, în scop de exploatare sexuală comercială, săvîrșite prin înșelăciune și abuz de vulnerabilitate, de două persoane.

Prin urmare, faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică corectă și lipsesc temeiuri legale pentru reîncadrarea juridică a acțiunilor condamnatei N.M. în dispozițiile unei legi mai blînde, adică în prevederile art.220 alin.(1) Cod penal, iar versiunea recurentului, precum că faptei săvîrșite de inculpată i-a fost dată o încadrare juridică greșită, urmează a fi respinsă, deoarece acest argument nu are niciun suport probatoriu, fiind combătut prin argumentele aduse în prezenta decizie.

Recurentul invocă în mod declarativ temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 4), 5) Cod de procedură penală, deoarece circumstanțele descrise în recurs nu corespund actelor din dosar.

În acest sens, instanța de recurs reține că, conform sentinței instanței de fond din 5 decembrie 2006, inculpaților N.M. și T.H. le-a fost schimbată măsura pre-

ventivă: din arest în obligarea de a nu părăsi țara, ambii fiind informați în scris despre această îndatorire.

Conform art. 178 alin. (2) CPP, obligarea de a nu părăsi țara constă în îndatorirea impusă bănuیتului, învinuitului, inculpatului de către procuror sau de instanța de judecată de a nu părăsi țara fără încuviințarea organului care a dispus această măsură, precum și în îndeplinirea altor obligații prevăzute la alin.(1) al acestui articol.

Potrivit art. 178 alin.(1) CPP, obligarea de a nu părăsi țara este o îndatorire impusă în scris bănuیتului, învinuitului, inculpatului de către procuror sau, după caz, de instanța de judecată, ce constă în obligarea acestuia de a se afla la dispoziția organului de urmărire penală sau a instanței, de a nu părăsi localitatea, în care domiciliază permanent sau temporar, fără încuviințarea procurorului sau a instanței, de a nu se ascunde de procuror sau instanță, de a nu împiedica urmărirea penală și judecarea cauzei, de a se prezenta la citirea organului de urmărire penală și a instanței de judecată și de a le comunica acestora despre schimbarea domiciliului.

După cum rezultă din materialele cauzei, inculpata M.N. s-a eschivat cu reacredință de la îndeplinirea acestor obligațiuni și, din luna iunie 2007, este plecată în or. Moscova, la lucru.

Potrivit proceselor-verbale ale ședințelor de judecată ale instanței de apel, inculpata M.N., fiind citată legal, nu s-a prezentat în mod repetat la ședințele de judecată din 26.02.2008 și 11.03.2008, astfel, la 11.03.2008, instanța de apel a emis încheierea de aducere silită a ei în ședința de judecată stabilită pentru data de 01.04.2008.

Încheierea nominalizată nu a fost posibil de executat, deoarece, conform materialelor întocmite de Comisariatul de Poliție al raionului Căușeni, s-a constatat că inculpata M.N., din luna iunie 2007, este plecată în or. Moscova, Federația Rusă, la lucru, unde se află pînă în prezent, fapt confirmat personal, în scris, de mama ei, N.N., care întreține cu ea legătura prin telefon; de asemenea, potrivit adevărîței nr. 181 din 24.03.2008, eliberate de primarul comunei Pervomaisc, r-nul Căușeni, M.N. nu se află pe teritoriul comunei Pervomaisc, r-nul Căușeni, fiind plecată la lucru peste hotarele R. Moldova.

În așa circumstanțe, se relevă că instanța de apel a examinat cauza penală în strictă conformitate cu prevederile art. 321 CPP, luînd în considerație cazurile participării inculpatului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui.

Prin prisma celor expuse, Colegiul penal conchide că argumentele recurențului sînt combătute prin materialele cauzei, iar hotărîrea judecătorească contestată este legală și întemeiată, ceea ce impune soluția inadmisibilității recursului ordinar, acesta fiind vădit neîntemeiat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1061/08 din 17 septembrie 2008)

* * *

Prelungirea măsurii preventive.

Verificînd legalitatea și temeinicia prelungirii în privința lui L.V. și L.P. a arestării preventive, Colegiul penal conchide că instanța de judecată a ținut cont în deplină măsură de prevederile art. 176, 185, 186 Cod de procedură penală.

După cum rezultă din materialele dosarului, inculpații L.V. și L.P. sînt învinuiți de săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de art. 74² alin. 2, 88 pct. 1), 4), 6), 7), 8), 9), 15, 88 pct. 1), 3), 4), 6), 116 alin. 2, 227 alin. 2 Cod penal (1961), dintre care cele prevăzute la art. 74² alin. 2, 88 pct. 1), 4), 6), 7), 8), 9), 15, 88 pct. 1), 3), 4), 6) Cod penal (1961), în conformitate cu prevederile art. 16 Cod penal, se califică drept infracțiuni excepțional de grave.

Astfel, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău în mod corect a concluzionat asupra faptului că, în cazul eliberării inculpaților L.V. și L.P. din arest, există riscul că ei ar putea să se ascundă de instanța de judecată, să influențeze părțile vătămate și martorii, să împiedice stabilirea adevărului și buna desfășurare a procesului penal, avînd în vedere și faptul că ei, anterior, s-au ascuns de organul de urmărire penală și au fost extrădați din altă țară.

Totodată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră justă opinia Curții de Apel precum că, ținînd cont de complexitatea cauzei, de gravitatea infracțiunilor incriminate, precum și de menținerea pericolului de dispariție a inculpaților L.V. și L.P., este necesară prelungirea duratei ținerii în arest a acestora pe un termen de 60 de zile, dat fiind faptul că, aflîndu-se în libertate, aceștia pot să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă administrate în cauză.

Aspectele invocate mai sus se circumscriu cerințelor Curții Europene pentru Drepturile Omului, care, verificînd temeiurile de arestare din dreptul intern în ceea ce privește respectarea art. 5 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a statuat asupra caracterului detenției preventive, indicînd că detenția este justificată doar dacă se face dovadă că asupra procesului penal planează cel puțin unul dintre următoarele pericole, care trebuie apreciate în concret, pentru fiecare caz în parte: pericolul de săvîrșire a unor noi infracțiuni, pericolul de distrugere a probelor, riscul presiunii asupra martorilor sau pericolul de dispariție a inculpatului.

Conform art. 186 alin. (8) Cod de procedură penală, după trimiterea cauzei în instanța de judecată, termenul judecării cauzei cu menținerea inculpatului în stare de arest, din ziua primirii cauzei în instanța de judecată și pînă la pronunțarea sentinței, nu poate depăși 6 luni, dacă persoana este învinuită de săvîrșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa maximă de pînă la 15 ani închisoare, și 12 luni, dacă persoana este învinuită de săvîrșirea unei infracțiuni

pentru care legea prevede pedeapsa maximă de pînă la 25 de ani închisoare sau detențiune pe viață.

După expirarea termenelor stabilite la art. 186 alin. (5) și (8) Cod de procedură penală, termenul judecării cauzei cu menținerea inculpatului în stare de arest poate fi prelungit doar în cazuri excepționale, la demersul procurorului, printr-o încheiere motivată a instanței care judecă cauza, de fiecare dată cu 3 luni pînă la pronunțarea sentinței.

Raportînd aceste prevederi legale la situația în cauză, Colegiul penal menționează că inculpații L.V. și L.P. sînt învinuiți de comiterea unor infracțiuni excepțional de grave, iar potrivit prevederilor art. 186 alin. (9) Cod de procedură penală, termenul judecării cauzei cu menținerea inculpaților în stare de arest, dacă este prezent cazul excepțional, poate fi prelungit, la demersul procurorului, printr-o încheiere motivată a instanței care judecă cauza, încă cu 3 luni, și nu numai o singură dată. Din acest punct de vedere, afirmațiile recurenților cu privire la termenul ținerii în arest preventiv a inculpaților L.V. și L.P. nu poate fi luat drept bază pentru casarea încheierii instanței de fond.

La acest capitol, Colegiul penal atenționează instanța de fond ca, în termenul prelungit, să întreprindă toate măsurile procesuale referitoare la înmînarea rechizitoriului tradus inculpaților, organizarea ședințelor de judecată și administrarea probelor în cauză pentru ca, în acest termen, să se apropie cît mai mult posibil de momentul finalizării judecării cauzei penale. Aceste recomandări se referă și la participanții procesului penal, care, la rîndul lor, trebuie să contribuie la buna desfășurare a acestuia.

Totodată, Colegiul menționează că critica referitoare la condițiile de deținere a inculpaților depășește obiectul judecării în prezentul recurs, pe motiv că, la această etapă, se verifică corectitudinea prelungirii arestului preventiv în privința lui L.V. și L.P.

În asemenea circumstanțe, Colegiul penal conchide că instanța de fond corect a aplicat normele de procedură la prelungirea termenului arestului preventiv în privința inculpaților L.V. și L.P., nefiind stabilite încălcări ale normelor legale de natură să afecteze hotărîrea adoptată; din aceste considerente, motive pentru casarea încheierii în această parte lipsesc, recursul avocaților urmînd a fi respins, ca nefondat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-arest-10/10 din 29 iulie 2010)

* * *

Recursul în anulare este vădit neîntemeiat. Hotărîrea judecătorească cu privire la aplicarea măsurii preventive nu se încadrează în situația reglementată de art. 453 alin. (2) CPP.

Conform art. 196 alin. (2) Cod de procedură penală, hotărîrea judecătorului de instrucție sau a instanței cu privire la aplicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii preventive poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară.

Avocatul I.C. în interesele învinutului D.M. a folosit acest drept, oferit prin lege, și, conform deciziei instanței de recurs din 03 aprilie 2008, recursul respectiv a fost respins ca nefondat, cu menținerea încheierii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 29 martie 2008.

Atacînd decizia instanței de recurs, recurentul invocă prevederea art. 453 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că alte hotărîri irevocabile, decît cele de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sînt contrare legii.

În sensul prevederilor art. 453 alin. (2) CPP, o altă hotărîre irevocabilă se consideră hotărîrea conform căreia s-a finalizat judecarea cazului sub aspectul fondului cauzei. În cazul dat, este criticată măsura preventivă, care nu se referă la fondul cauzei, ci la măsura de constrîngere ce are rolul de a asigura buna desfășurare a procesului penal.

Prin urmare, hotărîrea judecătorească cu privire la aplicarea măsurii preventive nu se încadrează în situația reglementată de art. 453 alin. (2) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-572/08 din 28 mai 2008)

ALTE MĂSURI PROCESUALE DE CONSTRÎNGERE

* * *

Recurs admis, cu casarea încheierii Curții de Apel: nu s-a constatat faptul comiterii abaterii în cursul procesului penal.

Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 decembrie 2008, comisarului CPR Florești, A.P., i-a fost aplicată amenda judiciară în mărime de 25 de unități convenționale, ceea ce constituie 500 de lei, pentru neexecutarea dispoziției judiciare referitoare la escortarea la Curtea de Apel Bălți a inculpatului B.I. în data de 26.12.2008, ora 10.00.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de judecată a constatat următoarele:

La 23 decembrie 2008, la Curtea de Apel Bălți a parvenit cauza penală nr.1-03/08 de învinuire a lui B.I. de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.251 Cod penal, pentru examinarea în ordine de recurs a cererii apărătorului A.B. privind

anularea încheierii judiciare din 16 decembrie 2008 referitoare la înlocuirea măsurii preventive. Judecarea recursului a fost fixată pentru data de 26 decembrie 2008, fapt despre care au fost informați participanții la proces, în sarcina procurorului fiind pusă asigurarea prezenței în instanța de recurs a inculpatului B.I., arestat în temeiul încheierii din 16 decembrie 2006, reținut și ținut în stare de arest la CPR Florești începînd cu 22 decembrie 2008. La ședința din 26 decembrie 2008, procurorul participant, I. P., a raportat despre motivul neasigurării prezenței inculpatului B.I. în instanța de recurs, acesta din urmă fiind transferat la 25 decembrie 2008 în penitenciarul din Rezina, deși personal, îndată ce a fost înștiințat despre data judecării recursului, i-a comunicat comisarului CPR Florești, A.P., despre obligațiunea prezentării inculpatului la Curtea de Apel Bălți. Despre refuzul de a-l escorta pe B.I. în data de 26.12.2008 la instanța de recurs a comunicat la 25 decembrie 2008 Curții de Apel Bălți, însă, în seara aceleiași zile, inculpatul B.I. a fost escortat la penitenciarul din Rezina. Informația ridicată de pe fax și anexată la materialele cauzei penale, confirmă că, în data de 25 decembrie 2008, la ora 15.29, instanța de recurs a transmis CPR Florești încheierea privind escortarea lui B.I. în data de 26 decembrie 2008 la Curtea de Apel Bălți, pentru participarea lui la judecarea recursului declarat de apărătorul A.B. Dispoziția art.196 alin.(2) Cod de procedură penală, făcînd trimitere la art.312 alin.(3) Cod de procedură penală, ce se referă la procedura de judecare a recursului declarat împotriva încheierilor privind măsurile preventive, expres prevede participarea obligatorie a inculpatului arestat la ședința instanței de recurs, prezența lui urmînd a fi asigurată de către conducătorul instituției în care acesta se deține. Conform dispoziției art.12 pct.33) din Legea cu privire la poliție nr.416-XII din 18 decembrie 1990, poliția este obligată să escorteze și să țină sub pază persoanele reținute și deținute. Prin dispoziția nr.19501 din 25 decembrie 2008, în sarcina comisarului CPR Florești a fost pusă escortarea inculpatului B.I. în instanța de recurs pentru data de 26 decembrie 2008, ora 10.00, iar neîndeplinirea obligației de escortare a persoanei arestate la solicitarea instanței de judecată, în temeiul art.201 alin.(3) pct.8) Cod de procedură penală, servește ca temei pentru aplicarea amenzii judiciare.

Împotriva încheierii nominalizate, petiționarul A.P., comisarul CPR Florești, a declarat recurs, prin care solicită casarea încheierii privind aplicarea amenzii judiciare în privința sa, pe care o consideră neîntemeiată. În argumentarea recursului, recurentul invocă faptul că nu a avut posibilitate reală de a îndeplini dispoziția Curții de Apel Bălți privind escortarea inculpatului B.I. la ședința instanței de recurs din 26 decembrie 2008, ora 10.00, din următoarele motive:

Astfel, în conformitate cu dispoziția MAI nr.6/2989 din 12 decembrie 2008 „Cu privire la activitatea izolatoarelor de detenție provizorie în perioada sârbă-

torilor de iarnă”, recurentul a organizat escortarea la maximum a deținuților din cadrul Izolatorului de detenție provizorie al CPR Florești, inclusiv a lui B.I., care a avut loc la ora 15.00, în data de 25 decembrie 2008, iar citația Curții de Apel referitoare la escortarea condamnatului B.I. la ședința de judecată pentru data de 26 decembrie 2008, ora 10.00, a parvenit la CPR Florești prin fax în aceeași zi (25.12.2008), la ora 15.29, adică cu jumătate de oră mai târziu.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Colegiul penal conchide că recursul este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea încheierii Curții de Apel Bălți din 26 decembrie 2008 privind aplicarea amenzii judiciare, din următoarele considerente:

Potrivit încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 decembrie 2008, comisarul CPR Florești, A.P. a fost sancționat, în baza art.201 alin.(4) pct.8) Cod de procedură penală, cu amendă în mărime de 25 de unități convenționale, pentru neexecutarea dispoziției judiciare referitoare la escortarea la ședința de judecată din data de 26 decembrie 2008, ora 10.00, a inculpatului B.I.

După cum rezultă din materialele cauzei, conform dispoziției viceministrului afacerilor interne, V.Z., nr.6/2989 din 12 decembrie 2008 „Cu privire la activitatea izolatoarelor de detenție provizorie în perioada sărbătorilor de iarnă”, comisarii de poliție au fost obligați să organizeze escortarea la maximum a deținuților din cadrul izolatoarelor de detenție provizorie. Executând dispoziția nominalizată, la 25 decembrie 2008, la ora 15.00, comisarul CPR Florești, A.P., a organizat escortarea a zece deținuți, inclusiv a lui B.I., din cadrul Izolatorului de detenție provizorie al CPR Florești, care au fost îmbarcați în trenul nr.702 Bălți-Mateuți, care a sosit în stația feroviară Florești la ora 16.08 și a plecat din stație la ora 16.18.

În același timp, potrivit actelor dosarului, comunicarea Curții de Apel Bălți nr.19501 din 25 decembrie 2008 despre necesitatea escortării inculpatului B.I. la ședința de judecată a instanței de apel din 26 decembrie 2008, ora 10.00, a parvenit la CPR Florești prin fax în data de 25 decembrie 2008, la ora 15.29.

Astfel, în perioada de timp indicată, persoanele deținute, inclusiv B.I., se aflau deja pe peronul gării Florești, pentru a fi îmbarcați în tren spre escortare, conform listei semnate de comisarul A.P., și din acest motiv a fost imposibilă executarea comunicării despre necesitatea escortării inculpatului B.I. la ședința Curții de Apel Bălți din 26 decembrie 2008, ora 10.00, prin urmare A.P. în mod neîntemeiat a fost sancționat cu amendă de către instanța de apel.

Avînd în vedere cele expuse, Colegiul conchide că recursul este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea încheierii Curții de Apel Bălți din 26 decembrie 2008 pe motiv că nu s-a constatat faptul comiterii de către A.P. a abaterii în cursul procesului penal.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-3/09 din 5 februarie 2009)

* * *

Recursul este întemeiat. Avocatul nu a fost legal înștiințat despre data examinării cauzei.

Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 11 iunie 2009 în cauza penală de învinuire a persoanei juridice SA „C.” în temeiul art.201 alin. (3) pct.3) Cod de procedură penală, lui D.I. i-a fost aplicată amenda judiciară în mărime de 25 de unități convenționale, ceea ce constituie 500 de lei, pentru neprezentare nejustificată în ședința de judecată și neinformarea instanței despre imposibilitatea prezentării, când prezența lui era necesară.

Împotriva încheierii nominalizate, petiționarul D.I., avocat la Baroul de avocați, a declarat recurs, prin care solicită casarea încheierii privind aplicarea amenzii judiciare în privința sa, cu încetarea procesului, pe motiv că nu a fost înștiințat conform legislației în vigoare despre data examinării cauzei; nu a avut încheiat contract de asistență juridică cu SA „C.”, pentru a apăra interesele acesteia în instanța de apel; nu a fost numit și nu a primit de la curator indicația de a participa în calitate de apărător în dosarul în cauză.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Colegiul penal conchide că recursul este întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente:

Potrivit încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 11 iunie 2009, avocatul D.I. a fost sancționat, în baza art.201 alin.(3) pct.3) Cod de procedură penală, cu amendă în mărime de 25 de unități convenționale, pentru neprezentarea nejustificată la instanța de apel și neinformarea acesteia despre imposibilitatea prezentării, când prezența lui era necesară.

După cum rezultă din materialele cauzei, avocatul D.I. a apărut interesele persoanei juridice SA „C.” la Judecătoria Taraclia în baza mandatului eliberat la 10.02.2009.

Ulterior, sentința Judecătoriei Taraclia din 11 februarie 2009 a fost contestată cu apel de către procuror.

Conform încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 27 martie 2009, examinarea cauzei penale privind învinuirea SA „C.” în baza art.238 Cod penal a fost fixată pentru data de 21 aprilie 2009, ora 10.00, cu citarea părților, inclusiv a avocatului D.I. Totodată, instanța a solicitat Oficiului Teritorial Cahul al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat pentru apărarea intereselor SA „C.” în instanța de apel.

Citația din 07 aprilie 2009 i-a fost înmînată avocatului D.I. în data de 22 aprilie 2009, fapt confirmat prin avizul de recepție, iar Oficiul Teritorial Cahul al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, prin scrisoarea

nr.93 din 14.04.2009, a informat Curtea de Apel că, în conformitate cu prevederile art.6 al Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat, persoanele juridice nu dispun de dreptul la asistență juridică garantată de stat.

Din motivul neprezentării avocatului D.I. la ședințele de judecată din 07 mai 2009 și 26 mai 2009, examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 11 iunie 2009, D.I. fiind înștiințat despre data examinării cauzei prin scrisoare recomandată. Însă în materialele cauzei lipsește confirmarea că înștiințarea respectivă i-a fost înmînată acestuia contra semnătură și că dînsul a cunoscut data examinării cauzei. În același timp, din actele cauzei, rezultă că avocatul D.I. a fost împuternicit să apere interesele SA „C.” la Curtea de Apel Cahul prin mandatul eliberat doar la 30 iunie 2009.

Astfel, din actele cauzei, rezultă că D.I. nu a fost legal înștiințat despre data examinării cauzei – 11 iunie 2009; mai mult ca atît, dînsul nici nu dispunea de împuterniciri de a participa la examinarea cauzei la Curtea de Apel, prin urmare în mod neîntemeiat a fost sancționat cu amendă de către instanța de apel.

Avînd în vedere cele expuse, Colegiul conchide că recursul este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 11 iunie 2009, pe motiv că nu s-a constatat faptul comiterii de către D.I. a abaterii în cursul procesului penal.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-7/09 din 24 septembrie 2009)

* * *

Recurs admis. În materialele dosarului nu există niciun aviz de recepție, care să confirme faptul că avocatul a fost citat în mod legal.

Din textul recursului în anulare, raportat la actele cauzei, rezultă cu adevărat că inculpatul N.I. nu a încheiat contract de asistență juridică cu avocatul P.V. la judecarea cauzei penale în instanța de judecată.

Însă instanța de judecată, prin încheierea din 09.02.2009, a dispus fixarea datei ședinței preliminare în data de 17.02.2009 pentru examinarea cauzei penale privind învinuirea lui L.E., C.V. și N.I. în baza art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal, cu participarea la ședința preliminară a avocaților P.V. și G.M., apoi, din motivul neprezentării avocatului P.V., a continuat amînarea neîntemeiată a ședinței preliminare pentru 21.02.2009, 03.03.2009, 06.03.2009, 14.03.2009, 17.03.2009, 03.04.2009 și 24.04.2009.

Or, potrivit art.70 alin.(2) și (3) CPP, instanța de judecată nu este în drept să recomande persoanei invitarea unui anumit apărător, fiind în drept să solicite desemnarea avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat de către co-

ordonatorul Oficiului Teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

În acest context, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de judecată era obligată să se conducă de prevederile art. 26, 29 din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 198-XVI din 26.07.2007, care nemijlocit reglementează condițiile și procedura acordării asistenței juridice calificate garantate de stat pentru apărarea intereselor inculpaților la judecarea cauzelor penale.

De altfel, așa cum invocă în recurs avocatul P.V., remunerarea pentru acordarea asistenței juridice calificate poate fi achitată numai în condițiile art. 32 din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, conform clauzelor contractului prevăzut la art.29 alin.(4) din aceeași lege.

De asemenea, se relevă că, în actele cauzei, nu există niciun aviz de recepție, care să confirme faptul că avocatul P.V. a fost citat în mod legal pentru ședințele de judecată din 17.02.2009, 21.02.2009, 03.03.2009, 06.03.2009, 14.03.2009, 17.03.2009 și 03.04.2009.

La fel, instanța de judecată, în încheierea adoptată la 24.04.2009, nu a indicat datele concrete ale ședințelor de judecată la care avocatul P.V. nu s-a prezentat, dar totuși a dispus aplicarea amenzii judiciare avocatului P.V. în mărime de 10 unități convenționale – 200 de lei, „... pentru neprezentarea repetată, nemotivată în ședința de judecată”.

Însă, conform textului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.05.2009, fără a fi rejudecată cauza, s-a constatat că avocatul P.V., fiind citat legal, a lipsit nemotivat de la ședințele de judecată din 17.02.2009, 21.02.2009, 03.03.2009, 06.03.2009, 14.03.2009, 17.03.2009, 03.04.2009 și 24.04.2009.

Mai mult, recurentul a contestat numai încheierea Judecătoriei Criuleni din 03.04.2009, deoarece el nu a primit și, astfel, nu a putut contesta nici încheierea din 24.04.2009 privind aplicarea amenzii în sumă de 300 de lei, însă instanța de apel a constatat că „...recurentul, fiind citat legal, a lipsit nemotivat și de la ședința de judecată din 24.04.2009”.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1620/09 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Încheierea privind aplicarea amenzii avocatului este legală și întemeiată.

În ceea ce privește amenda judiciară aplicată avocatului prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 martie 2008, Colegiul penal lărgit

menționează că, potrivit prevederilor art.210 alin.(4) pct.8) CPP coroborate cu dispozițiile art.34 alin.(4) CPP, instanța de judecată, constatînd că avocatul T. C. a înaintat în mod repetat cerere de recuzare a judecătorului Gh. S., cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul și de a deruta judecata, i-a aplicat acestuia o amendă în limitele prescrise de legislație.

Astfel, încheierea privind aplicarea amenzii este absolut legală și întemeiată, motiv pentru care și acest temei invocat de avocat în recurs urmează a fi respins ca inadmisibil.

Mai mult, art. 201 alin.(8) CPP stabilește că încheierea instanței privind aplicarea amenzii se atacă separat cu recurs, în termen de 15 zile de la data pronunțării, pe cînd avocatul a exercitat acest drept abia la 7 mai 2008, omițînd termenul de declarare a recursului în această privință.

Prin cele menționate sînt combătute argumentele recursurilor ordinare declarate de avocat și condamnat, de aceea, ca inadmisibile, fiind neîntemeiate, acestea urmează a fi respinse.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-868/08 din 8 iulie 2008)

* * *

MĂSURI DE PĂSTRARE A CONFIDENȚIALITĂȚII, DE PROTECȚIE ȘI ALTE MĂSURI PROCEDURALE

* * *

Procedura prejudiciară realizată în condiții de confidențialitate este supusă controlului judiciar.

Verificînd argumentele recursului în anulare în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că acesta este întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente:

Art. 313 Cod de procedură penală prevede posibilitatea persoanelor ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de organul de urmărire penală de a depune judecătorului de instrucție plîngere împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale acestui organ.

Printre actele ilegale ale organului de urmărire penală care pot fi atacate cu plîngere, legea prevede și alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei. Legislatorul a creat mecanismul de control judiciar asupra respectării dreptului omului la faza de urmărire penală, astfel ca organul de urmărire penală, care își desfășoară activitatea în condiții de confidențialitate (art. 212 Cod de procedură penală), să asigure respectarea strictă a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor implicate în procesul de urmărire penală.

Din conținutul art 13 CPP, rezultă că petiționarul, în plîngerea sa, trebuie în mod obligatoriu să indice ce drepturi sau libertăți garantate de lege i-au fost încălcate și prin care anume acțiuni a avut loc încălcarea.

În cazul în care judecătorul de instrucție consideră plîngerea întemeiată, el adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările drepturilor și libertăților omului care au fost depistate.

În cauza dată, petiționarul invocă, după cum rezultă din conținutul plîngerii, că ordonanța de încetare a urmăririi penale în privința lui N.A. este nelegitimă, deoarece, în cauză, există probe ale vinovăției acesteia.

Judecătorul, declarînd nulă ordonanța de încetare a urmăririi penale în privința lui N.I., a invocat, ca temei pentru soluția respectivă, că urmărirea penală nu a fost efectuată sub toate aspectele și nu a existat în fapt cauza ce a determinat procurorul să înceteze urmărirea penală din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, incorect fiind invocate temeiurile încetării urmăririi penale și unilateral fiind apreciate circumstanțele cauzei la efectuarea urmăririi penale.

În acest caz, la adoptarea hotărîrii, instanța de fond trebuia să-și motiveze soluția adoptată, în sensul menționării erorii de drept și a erorii de fapt, dezvăluind care anume circumstanță de fapt nu a existat la întocmirea ordonanței contestate, invocînd și care anume abateri de la lege au fost admise de procuror la pronunțarea ordonanței de încetare a urmăririi penale și în ce constau aceste încălcări, dar s-a pronunțat asupra vinovăției persoanei în privința căreia a fost încetată urmărirea penală, asumîndu-și atribuții care îi revin instanței de judecată ce judecă cauza penală în fond.

Colegiul penal lărgit menționează că, conform art. 22 Cod de procedură penală, nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă. Scoaterea de sub urmărirea penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane, pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor cînd fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărîrea respectivă.

Hotărîrea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale împiedică reluarea urmăririi penale în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor cînd fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărîrea pronunțată.

Aceste prevederi legale asigură o garanție persoanei în privința căreia a fost încetată procedura penală și face inadmisibilă menținerea permanentă a pericolului de reluare a urmăririi penale și de limitare a drepturilor și libertăților persoanei.

În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit consideră că încheierea atacată urmează a fi casată, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, de către un alt judecător de instrucție.

În cadrul judecării cauzei, instanța urmează să examineze plîngerea în strictă conformitate cu legea, cu participarea petiționarului N.I. și a persoanei în privința căreia a fost încetată urmărirea penală – N.A., să cerceteze minuțios materialele prezentate de procuror și să adopte o hotărîre legală și întemeiată, pronunțîndu-se și asupra argumentelor invocate în recursul în anulare de avocatul

R.Z., și anume privitor la existența pe același caz a hotărîrii civile irevocabile și la verificarea prezenței circumstanțelor prevăzute de art. 60 Cod penal.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-56/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Încălcarea termenelor și alte erori pot servi ca temei pentru o încheiere interlocutorie.

Verificînd legalitatea hotărîrii atacate pe baza materialului din dosar, în raport cu motivele invocate în recursuri, Colegiul penal lărgit conchide că recursurile sînt întemeiate și urmează a fi admise din următoarele considerente:

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) CPP, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărîrii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

În conformitate cu prevederile art. 414 CPP, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond.

Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) CPP, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

Instanța de apel a admis apelul declarat de procuror, a casat sentința instanței de fond, prin care a fost încetat procesul penal în privința inculpaților L.A. și C.A., intentat în baza art. 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, și în privința inculpatului G.O., intentat în baza art. 42 alin. (5), 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, deoarece există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, și a rejudecat cauza, pronunțînd o hotărîre nouă, de condamnare a acestora în baza articolelor menționate, cu stabilirea pedepsei.

În acest sens, în caz de admitere a apelului și rejudecare a cauzei, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța de fond, trebuie să se indice din ce motive ele sînt considerate insuficiente pentru confirmarea concluziilor instanței ierarhic inferioare, care cerințe ale legii au fost încălcate de către această instanță, motivele pentru care se res-

ping probele aduse în sprijinul acuzării, apoi motivele adoptării soluției date de instanța de apel.

Din conținutul deciziei instanței de apel, rezultă că instanța de apel, în cauză, nu a respectat aceste prevederi legale, nu a făcut o analiză amplă, din punctul de vedere al admisibilității, a tuturor probelor pe care s-a bazat instanța de fond, prin prisma respectării prevederilor art. 63, 93, 94, 100, 230, 251, 279 CPP.

Începerea urmăririi penale împotriva inculpaților L.A., C.A. și G.O. a fost dispusă în baza rezoluțiilor de începere a urmăririi penale din 1 februarie 2005, pe trei episoade, și anume:

- pe episodul de estorcare a banilor de la S. A. – împotriva lui L.A. și C.A.;
- pe episodul de estorcare a banilor de la T. V. – împotriva lui L.A., C.A. și G.O.;
- pe episodul de estorcare a banilor de la A. S. – numai împotriva lui L.A.

După terminarea cercetării judecătorești, conform art. 377 CPP s-au anunțat dezbaterile judiciare; procurorul, în ordinea dezbaterilor judiciare, nu a susținut învinuirea adusă celor trei inculpați în privința episodului de estorcare a banilor de la A. S., fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată.

Însă instanța de apel i-a condamnat pe toți cei trei inculpați pe toate cele trei episoade de estorcare de bani: de la T. V., S. A. și A. S., în condițiile în care, pe ultimul episod, urmărirea penală a fost pornită numai în privința lui L. A., iar în privința episodului de estorcare a banilor de la S. A., aceeași acțiune procesuală a fost respectată numai în privința lui L.A. și C.A.

Reținerea inculpaților L.A., C.A. și G.O. a avut loc la 03.02.2005, în jurul orei 20.00, fapt confirmat prin procesele-verbale de reținere, prin propunerea de retragere a cauzei penale de la organul de urmărire penală și prin informația ofițerului de urmărire penală.

Însă procesul-verbal de reținere a lui G.O. a fost falsificat, indicându-se data de 04.02.2005, ora 00.51; totodată, în ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț a acestuia și în procesul-verbal de comunicare a drepturilor și obligațiilor bănuțului, sînt modificate cifrele „3” în „4”, astfel identitatea persoanei cu numele „O” a fost stabilită în momentul reținerii celor trei inculpați, în seara zilei de 03 februarie 2005, și se consideră că G.O. a fost recunoscut în calitate de bănuț la 03 februarie 2005.

Astfel, cei trei inculpați: C.A., L.A. și G.O., la 03.02.2005, au fost recunoscuți în calitate de bănuți.

Ordonanțele de punere sub învinuire a bănuților L.A., C.A. și G.O. au fost aduse la cunoștința acestora în prezența apărătorilor la 04.05.2005.

Potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) CPP, organul de urmărire penală nu este în

drept să mențină în calitate de bănuیت persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate mai mult de 3 luni.

În cazurile în care urmărirea penală a fost pornită împotriva unei anumite persoane, din momentul respectiv se va considera că această persoană deține calitatea de bănuیت, indiferent de faptul dacă a fost sau nu emisă ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuیت.

Astfel, organul de urmărire penală a omis termenul de 3 luni, de punere sub învinuire a bănuیților, aceștia aflându-se în calitate de bănuیți o perioadă mai mare decît termenul limită stabilit de art. 63 alin. (2), (5) CPP – încălcare esențială a legii procesuale penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei.

La alin. (3) al art. 63 CPP, în mod imperativ se stipulează că, la momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2) al acestui articol, organul de urmărire penală este obligat să adopte una din următoarele soluții: să dispună scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau punerea persoanei sub învinuire în modul prevăzut de lege.

Ținînd seama de principiul contradictorialității (art. 24 CPP) și al egalității părților în drepturi în procesul penal raportat la art. 63 CPP, termenul de 3 luni este un termen de care trebuie să țină cont procurorul, căruia îi aparține dreptul și obligația de punere sub învinuire în acest termen a persoanei bănuite de săvîrșirea vreunei infracțiuni.

Dacă, în acest termen, nu se întreprinde acțiunea procesuală respectivă, după expirarea lui, apare un drept deja al bănuیتului – dreptul de a solicita scoaterea sa de sub urmărire penală, avînd temeiul de a considera că statul, în persoana procurorului, nu l-a găsit implicat în săvîrșirea infracțiunii.

Acest drept al bănuیتului reiese și din stipularea art. 230 CPP: dacă un drept procesual nu s-a exercitat într-un anumit termen, atunci el se consideră pierdut (dreptul procurorului de a pune persoana sub învinuire).

Raportînd la această stare de drept prevederea art. 230 CPP – nerespectarea termenului impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat –, se rezumă că ordonanțele din 4 mai 2005 de punere sub învinuire a lui C.A., L.A. și G.O. sînt nule.

Astfel, art. 251 CPP prevede că încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decît prin anularea acelu act.

Odată ce ordonanța de punere a persoanei sub învinuire se consideră nulă, devin nule și toate celelalte acte procedurale, inclusiv judecarea cauzei și adoptarea sentinței.

Raportînd argumentele recurențelor la soluția instanței de apel, în privința încălcărilor normelor de procedură penală din partea organului de urmărire penală, constatate de prima instanță, *Colegiul penal lărgit conchide următoarele.*

Potrivit art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată sînt obligate să-și motiveze deciziile, iar motivarea, la rîndul său, trebuie să fie suficientă și clară.

Însă instanța de apel, menționînd în hotărîrea sa că, în sentința instanței de fond, se relevă constatarea încălcărilor procesuale la administrarea probelor, nu s-a pronunțat asupra acestor circumstanțe și evaziv, printr-o frază generală, a concluzionat: „...că lacunele admise nu au afectat stabilirea adevărului în dosar și nu impun necesitatea încetării procesului penal, de vreme ce există probe ce dovedesc vina inculpaților... ”.

Instanța de apel era obligată, în cazul casării sentinței de achitare, să descrie aceste „lacune admise”, motivîndu-și soluția în ceea ce privește impunerea concluziei că instanța de fond în mod neîntemeiat a considerat nule probele administrate și i-a achitat pe inculpați.

În sensul art. 341 CPP, unul din felurile de hotărîri ale instanței de judecată adoptate la înfăptuirea justiției în cauzele penale este și încheierea.

Potrivit art. 218 CPP, instanța de judecată, constatînd în procesul de judecată fapte de încălcare a legalității și a drepturilor omului, odată cu adoptarea hotărîrii, emite și o încheiere interlocutorie prin care aceste fapte se aduc la cunoștința organelor respective, persoanelor cu funcție de răspundere și procurorului.

Conform art. 467 CPP, hotărîrile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Instanța de fond, odată cu adoptarea sentinței, a emis și o încheiere interlocutorie în adresa Procuraturii raionale Strășeni, semnalînd încălcări grave de procedură penală:

„Acțiunile de urmărire penală au fost efectuate pînă la începerea urmăririi penale, unele acțiuni au fost efectuate fără autorizarea judecătorului de instrucție și de către organul de urmărire penală a fost încălcat termenul limită de menținere a bănușilor în calitate de bănușit, fapt care a atras nulitatea actelor procedurale ulterioare și încetarea procesului penal”.

Potrivit prevederilor art. 466 CPP, încheierea interlocutorie nominalizată a devenit definitivă și irevocabilă, avînd putere executorie, deoarece procurorul nu a atacat-o și a expirat orice termen de atac.

În atare situație, cînd există o hotărîre judecătorească definitivă și irevocabilă în care se constată încălcarea esențială a dispozițiilor Codului de pro-

cedură penală la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale penale prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate, ceea ce se consideră, în sensul art. 391 alin (1) pct. 6) CPP, „că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală”, instanța de apel nu era în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare a inculpaților, limitându-se numai la casarea sentinței de achitare.

În astfel de circumstanțe, se concluzionează că instanța de apel în mod neîntemeiat a casat sentința Judecătorei Strășeni din 22 mai 2007, prin care a fost încetat procesul penal în privința inculpaților L.A. și C.A., intentat în baza art. 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, și în privința inculpatului G.O., intentat în baza art. 42 alin. (5), 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe cele trei episoade de estorcare de bani: de la T. V., S. A., și A. S., pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-357/08 din 25 aprilie 2008)

* * *

Încălcarea normelor procesuale la citarea persoanei.

Judecând recursul în anulare în baza materialelor dosarului și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis cu următoarea motivație.

Potrivit art.313 alin.(3) Cod de procedură penală, ordonanța privind clasarea cauzei penale poate fi atacată, în termen de 10 zile, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea.

După cum rezultă din materialul prezentat, ordonanța privind clasarea cauzei penale a fost emisă la 06 aprilie 2007, iar plîngerea împotriva ei a fost înregistrată la Judecătoria Rîșcani, mun.Chișinău la 23 iulie 2007.

Din textul încheierii judecătorului de instrucție din 07 august 2007, rezultă că plîngerea nu a fost examinată în fond, dar a fost respinsă pe motiv că a fost încălcat termenul de atac prevăzut de art.313 Cod de procedură penală.

Concluzia enunțată nu are suport legal, deoarece ordonanța a fost emisă în lipsa petiționarei și procurorul nu i-a înmînat conform prevederilor art.286 alin. (2) Cod de procedură penală lui F.O. copia de pe ordonanță, fapt confirmat prin lipsa înscrisului corespunzător și prin explicațiile procurorului la examinarea plîngerii.

În așa circumstanțe, urma a fi luate în în considerație afirmațiile lui F.O. că numai la 12 iulie 2007 a avut acces la motivarea pusă la baza ordonanței de clasare a cauzei penale și plîngerea a fost depusă în termen.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 07 august 2007, examinarea plîngerii a avut loc în absența petiționarei, însă în actele cauzei lipsesc date privind citarea legală a petiționarei, în conformitate cu Capitolul II Titlul VIII Cod de procedură penală.

Pe lîngă aceasta, se constată încălcarea dreptului la interpret.

Petiționara a declarat și a insistat că nu cunoaște limba de stat, care, conform legii, a fost utilizată la urmărirea penală și la examinarea plîngerii. În atare situație, dînzei urma a-i fi înmîinate actele procedurale traduse în limba pe care o cunoaște, fapt care nu a fost făcut.

În conformitate cu art.251 Cod de procedură penală, una din încălcările care atrag nulitatea actelor procedurale, fie invocată, sau din oficiu, este încălcarea prevederilor legale referitoare la prezența interpretului.

Din aceste puncte de vedere, se consideră că încheierea pronunțată asupra plîngerii lui F.O. este ilegală.

Potrivit art.453 alin.(2) Cod de procedură penală, o hotărîre judecătorească irevocabilă poate fi atacată cu recurs în anulare dacă este contrară legii. La caz, încheierea atacată este o hotărîre irevocabilă, însă avînd în vedere că a fost pronunțată fără a fi ascultată petiționara, lipsind date privind citarea ei legală, în lipsa înmînării copiei de pe ordonanța de clasare a cauzei penale și a încheierii judecătorului în limba pe care o cunoaște, aceasta se consideră ilegală și urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării plîngerii.

La rejudecare, instanța urmează să examineze fondul plîngerii, citînd în mod legal petiționara și ținînd seama de solicitarea dînzei, să întreprindă măsurile respective pentru ca F.O., în cazul prezenței, prin interpret să-și poată apăra interesele în fața instanței de judecată.

Se menționează că nerespectarea modului de citare, neglijarea dreptului persoanei de a da în fața instanței explicațiile în limba pe care o cunoaște, neînmînarea actelor procedurale în limba maternă sau în limba pe care o cunoaște persoana sînt recunoscute drept fapte de încălcare a legislației și a drepturilor omului și, potrivit art. 218 Cod de procedură penală, servesc ca temei pentru emiterea încheierii interlocutorii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-100/08 din 19 februarie 2008)

CHESTIUNI PATRIMONIALE ÎN PROCESUL PENAL

CHELTUIELILE JUDICIARE

* * *

Inadmisibilitatea recursului.

Conform prevederilor art.23 alin.(2) CPP, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară pornirea unei cauze penale și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

În sensul art.1422 alin.(1) CC, în cazul în care unei persoane i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

În temeiul art.1423 alin.(1) CC coroborat cu art.219 alin.(4) CPP, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate.

Din materialele cauzei, rezultă că starea sănătății părții vătămate a fost prejudiciată, aceasta a fost internată în spital, a suportat un tratament medical, fiindu-i cauzate suferințe fizice. Aceste suferințe au fost apreciate de instanța de apel în sumă de 10.000 de lei, care a fost considerată echitabilă pentru recuperarea prejudiciului moral.

Astfel, prevederile legale în această privință au fost respectate, instanțele de judecată, stabilind existența unui prejudiciu moral cauzat părții vătămate, în mod întemeiat au dispus recuperarea acestuia prin stabilirea și achitarea unui echivalent bănesc, care a fost apreciat de Curtea de Apel Chișinău în mărime de zece mii de lei.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-562/08 din 9 aprilie 2008)

* * *

Acțiune civilă respinsă.

În conformitate cu prevederile art. 219 CPP, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

Din stipulările menționate, rezultă că acțiunea civilă exercitată în procesul penal trebuie să întrunească unele condiții, printre care existența legăturii de cauzalitate dintre infracțiunea săvârșită și prejudiciul reclamat.

Articolul 387 alin.(2) pct.2) CPP stipulează că, în cazul când se dă o sentință de achitare, dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sînt întrunite elementele infracțiunii, instanța nu se pronunță asupra acțiunii civile.

Instanța de apel, la judecarea cauzei, a respectat prevederile enunțate, prin urmare a pronunțat o hotărîre legală și întemeiată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-111/08 din 7 martie 2008)

* * *

Recursuri respinse ca inadmisibile.

În conformitate cu prevederile art.219 CPP, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

Din stipulările menționate, rezultă că acțiunea civilă exercitată în procesul penal trebuie să întrunească unele condiții, printre care existența legăturii de cauzalitate dintre infracțiunea săvârșită și prejudiciul reclamat.

Instanța de fond și cea de apel, în raport cu considerentele relevate mai sus, corect au concluzionat că fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii, deci nu poate exista un raport între prejudiciul reclamat de părțile vătămate și prezenta cauză penală.

Prin urmare, solicitările părților vătămate C. S. și N. G. privind admiterea acțiunii civile și încasarea prejudiciului material și moral sînt vădit neîntemeiate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-431/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Recurs vădit neîntemeiat.

Atît la judecarea cauzei de către prima instanță, cît și în procedura instanței de apel, au fost supuse unei verificări și cercetări minuțioase toate probele administrate în dosar, în urma coroborării cărora cu certitudine s-a constatat că asigurarea integrității producției vinicole a fost pusă în sarcina lui G.S., în virtutea prevederilor Legii cu privire la gaj nr.449 din 30.07.2001, în conformitate cu contractele de gaj nr.23/03-7 din 20.03.2003, nr.23/03-7-1 din 15.04.2003, nr.23/03-7-1/1 din 17.10.2003 și nr.52/01-701/1 din 17.10.2003.

Instanțele de judecată au mai constatat că, știind despre aceste responsabilități, condamnatul, din 24 aprilie 2003 pînă în 06 aprilie 2004, a înstrăinat diferitor agenți economici bunurile gajate, și anume către SRL „E.”; SRL „N.-P.”; SA „C.-V.”; SA „Ca.-V.”; SA „B.-V.” și SRL „I.”, fapt confirmat prin contractele de înstrăinare anexate la dosar, prin facturile de expediție corespunzătoare și prin declarațiile conducătorilor acestor întreprinderi.

Ca rezultat al acestor tranzacții, au fost înstrăinate 2.792,5 de decalitri de materie primă vinicolă „Grătiești”, 13.433,6 de decalitri de materie primă vinicolă „Cagor” și 29.200 de decalitri de materie primă vinicolă „Codreanca”.

În urma efectuării inventarierii bunurilor gajate, la 16.02.2005, de către Direcția teritorială Taraclia a Departamentului de executare a hotărîrilor judecătorești, s-a constatat lipsa parțială a acestor bunuri. De asemenea, faptul lipsei bunurilor gajate a fost confirmat și prin rezultatele controlului de probă din 07.04.2004, efectuat de BC „Unibank” SA, în urma căruia s-a constatat că, în locurile de depozitare, lipsea materia vinicolă „Codreanca”, materia vinicolă „Cagor” era în cantitate de 27.233,9 de decalitri, iar materie vinicolă „Grătiești” – 25.313 decalitri.

Ca rezultat al controlului repetat, efectuat de Departamentul pentru executarea hotărîrilor judecătorești la 31 martie 2005, s-a stabilit faptul că, în loc de 26.997 de decalitri de materie primă vinicolă „Cagor”, erau în natură numai 13.940 de decalitri, iar de materie primă vinicolă de marca „Grătiești” erau în natură numai 22.512 decalitri, în loc de 24.000 de decalitri.

Prin urmare, aceste constatări au permis instanțelor să stabilească cu certitudine faptul diminuării volumului bunurilor gajate, dat fiind înstrăinarea lor de către G.S.

Ca fiind întemeiată este apreciată și concluzia instanței de apel în ceea ce privește acțiunea civilă, deoarece, respectînd prevederile art.221 CPP, BC „Unibank” SA s-a constituit ca parte civilă, solicitînd dispunerea încasării de la făptuitor a sumei prejudiciului material. Valoarea acțiunii a fost determinată de partea civilă după vînzarea parțială a materialului vinicol rămas în gaj,

rămînînd fără acoperire suma de 3.626.013 de lei; s-a dispus achitarea acestei sume de către condamnat.

Se mai evidențiază că unele argumente ale recursului avocatului au fost anterior invocate în apel, iar instanța de apel, respectînd cu strictețe prevederile Codului de procedură penală, s-a pronunțat detaliat asupra lor, respingîndu-le ca nefondate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-733/08 din 14 mai 2008)

* * *

Admiterea în principiu a acțiunii civile.

În privința recursului părții vătămate B.S., Colegiul constată că, în latura civilă, argumentele formulate în acest recurs nu își găsesc relevanța în prezenta cauză, deoarece instanțele de judecată au respectat prevederile art. 225 alin. (3) CPP, or, din lipsă a tuturor datelor obiective la soluționarea acțiunii civile, pentru a stabili suma despăgubirilor convenite părții civile, instanța poate să admită în principiu acțiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-74/10 din 2 februarie 2010)

* * *

Restituirea bunurilor și acțiunea civilă.

Prin sentința Judecătoriei Cahul din 17 decembrie 2007, părții vătămate i-au fost restituite obiectele sustrase, și anume: 32 blocuri de beton pentru temelie și 4 panouri de beton pentru acoperiș; totodată, instanța a dispus încasarea daunei morale în sumă de 1.000 de lei, argumentîndu-și soluția în această privință.

Instanța de judecată a admis în principiu acțiunea civilă a părții vătămate S.R. privind repararea prejudiciului material legat de montarea elementelor prefabricate din beton armat, oferindu-i părții vătămate posibilitatea de a se adresa în instanță cu o acțiune bine argumentată în ordinea procedurii civile, pentru ca instanța corespunzătoare să se pronunțe asupra cuantumului despăgubirilor, așa cum prevede art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1084/08 din 24 septembrie 2008)

* * *

Acțiunea civilă în cazul liberării de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională.

Verificînd argumentele recursului în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra necesității declarării inadmisibilității acestuia din următoarele considerente:

Judecînd cauza în ordinea apelului, Curtea de Apel a făcut o amplă analiză a tuturor motivelor invocate de apelant și, ajungînd la concluzia privind necesitatea recalificării acțiunilor persoanei vinovate, a casat hotărîrea primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărîre.

Această instanță, de asemenea, și-a argumentat concluzia privind lipsa necesității stabilirii lui B.S. a unei pedepse penale și, considerînd oportună aplicarea prevederilor art.55 CP, l-a liberat de răspundere penală, cu tragerea la răspundere administrativă a acestuia.

În această privință, nu au fost constatate abateri de la prevederile art.55 CP, care stipulează că persoana care a săvîrșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală și trasă la răspundere administrativă în cazurile în care și-a recunoscut vina, a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune și s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale.

Curtea de Apel a raportat aceste cerințe la starea de fapt constatată în cauză, argumentîndu-și soluția.

Dat fiind aceste considerente, precum și faptul că partea vătămată a modificat cuantumul prejudiciului cauzat, însă nu a fost elucidată cu certitudine suma despăgubirilor cuvenite acesteia, instanța corect a hotărît asupra admiterii în principiu a acțiunii civile, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-950/08 din 9 iulie 2008)

* * *

Recurs admis. Cheltuieli de judecată.

După cum rezultă din actele cauzei, condamnatul C.S., nedispunînd de mijloace financiare suficiente, în temeiul art. 70 Cod de procedură penală, a fost

asistat de un avocat numit de instanța de judecată din oficiu – L.G., iar cheltuielile de reprezentare în sumă de 1.100 de lei, conform sentinței, au fost dispuse spre încasare din contul acestuia.

Această dispoziție a sentinței contravine prevederilor art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, conform cărora instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare suportate de părți cu excepția sumelor plătite apărătorului în cazul asigurării inculpatului cu avocat din oficiu.

Prin urmare, suma de 1.100 de lei, ce reprezintă onorariul avocatului care a acordat asistență juridică din oficiu condamnatului, nu poate fi dispusă spre încasare din contul lui C.S.

Cele enunțate se confirmă și prin prevederile pct. 1 al Regulamentului cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice din oficiu la solicitarea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești din 31.03.2003, potrivit cărora asistența juridică, acordată la solicitarea organului de urmărire penală și a instanțelor judecătorești, conform legii, se achită integral din contul mijloacelor aprobate în bugetul de stat Ministerului Justiției.

Mai mult ca atât, potrivit art. 6 par. 3 lit. c) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice acuzat are, în special, dreptul: să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer.

Prin urmare, din considerentele enunțate mai sus, Colegiul penal lărgit consideră că prezentul recurs urmează să fie admis, cu excluderea, din sumele dispuse spre încasare de la C.S. în contul statului, a sumei de 1.100 de lei.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-540/08 din 20 mai 2008)

TERMENELE PROCEDURALE ȘI ACTE PROCEDURALE COMUNE

NULITATEA ACTELOR PROCEDURALE

* * *

Necitarea inculpatului.

Condamnatul P.V., în ședința instanței de recurs, a declarat că nici el și nici avocatul său în bază de contract nu au fost legal citați în instanța de apel și că lui nu i s-a expedit copia apelului declarat de procuror, astfel instanța de apel, nerespectând prevederile art. 412 alin. (3) și 242 Cod de procedură penală, a examinat cauza în lipsa lui.

Colegiul penal lărgit menționează că instanța de apel urma să se conducă de prevederile art. 321 alin.(6) CPP, potrivit căruia instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute de alin. (2) pct. 1) din acest articol numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se susține de la urmărirea penală și de la judecată, fiind anunțat în căutare.

Însă, contrar prevederilor art. 321 alin. (5) CPP, instanța de apel nu i-a aplicat inculpatului o măsură preventivă și nu a dispus anunțarea în căutare a acestuia, iar din procesul-verbal al ședinței de judecată din 10.03.2009, rezultă că instanța de apel „... *pe loc a dispus amânarea examinării cauzei, oferindu-i procurorului termen pînă la 31.03.2009, ora 10.00, pentru aducerea forțată a inculpatului P.V. în ședința de judecată*”.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată din 31.03.2009, rezultă că instanța de apel, la demersul reprezentantului părții vătămate, pe motiv că nu se prezentase în ședință avocatul, a amânat examinarea cauzei pentru 14.04.2009, iar procurorul a prezentat instanței un raport întocmit de Inspectorul de Poliție cu data de 27.03.2009, în care s-a indicat că inculpatul P.V., la momentul respectiv, nu a fost găsit la domiciliu.

În continuare, pentru ședințele de judecată din 14 aprilie și 21 aprilie 2009, procurorul nu a prezentat instanței nicio informație cu privire la citarea inculpatului și, după cum menționează inculpatul P.V., el a fost arestat la domiciliu în 5 mai 2009, la puțin timp după adoptarea deciziei Curții de Apel Chișinău.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-89/10 din 26 ianuarie 2010)

* * *

În conformitate cu art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluiași act.

Aliniatul (2) al aceluiași articol stipulează că încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sînt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural.

Instanța de recurs conchide că, în cazul în care ordonanțele din 17.01.2007 și 18.01.2007, privind începerea urmăririi penale, au fost emise cu încălcarea competenței după materie, dar și după teritoriu, acestea sînt lovite de nulitate, care nu poate fi înlăturată în niciun mod.

Prin urmare, nulitatea ordonanței de începere a urmăririi penale atrage și nulitatea tuturor acțiunilor și actelor efectuate în afara cadrului legal, adică în afara unui proces penal pornit în mod legal, fapt ce permite a se concluziona că instanța de apel, în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, corect a dispus încetarea procesului penal, deoarece, în cauză, s-a constatat existența altor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Cît privește afirmația părții acuzării precum că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, aceasta nu-și găsește relevanță, dat fiind faptul că s-a constatat nulitatea actelor procedurale și instanța de apel nu era obligată să se pronunțe asupra acestora; mai mult ca atît, procurorul nici nu indică asupra căror motive instanța de apel nu s-a pronunțat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1106/09 din 29 decembrie 2009)

* * *

Termene procedurale.

Conform prevederilor art.313 alin.(1) Cod de procedură penală, bănuitul, învinuitul, apărătorul, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte per-

soane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de organele de urmărire penală sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție orice acțiune și act ilegal ale acestor organe, prevăzute în alin.(2) al articolului nominalizat, însă, printre aceste acțiuni, nu este stipulată și acțiunea procurorului de emiteră a ordonanței de punere sub învinuire, precum și de punere a persoanei sub învinuire. Această lege, de asemenea, nu prevede posibilitatea de a ataca ordonanțele privind anularea ordonanțelor de încetare a procesului penal.

O astfel de posibilitate în mod nejustificat ar tergiversa procedura penală și ar îngreuna accesul liber la justiție, prevăzut de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 19 Cod de procedură penală.

În susținerea celor menționate, urmează de invocat și prevederile art.51 alin. (1) și 52 alin.(1) pct.23) CPP, conform cărora procurorul este persoana cu funcție de răspundere care, în limitele competenței sale, exercită în numele statului urmărirea penală și pune sub învinuire persoana, astfel emiterea unei asemenea ordonanțe urmărește scopul exercitării anume a acestei atribuții, cu care este abilitat procurorul. Limitarea procurorului în exercitarea acestei competențe ar însemna curmarea activității acestuia la o etapă a urmăririi penale – punerea persoanei sub învinuire –, și, în continuare, excluderea posibilității ca persoana vinovată să poarte răspundere pentru infracțiunea săvârșită.

Colegiul penal lărgit enunță că practica judiciară stabilită în atare situații reglementează posibilele soluții adoptate de instanțele judecătorești – diferite de concluzia la care s-a ajuns prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 10 august 2007.

Astfel, în Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, la pct.5.3, se subliniază că nu sînt pasibile de a fi atacate de regulă hotărîrile privind pornirea urmăririi penale; ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, învinuit; ordonanța prin care s-a dispus efectuarea expertizei etc.

Aceste acte procedurale sînt niște procedee legate de desfășurarea normală a urmăririi penale și însăși punerea persoanei sub învinuire nu afectează în sine drepturi sau libertăți constituționale. Acestea sînt niște măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim: de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea, și acest scop este proporțional anumitor restricții, care pot avea loc în cadrul desfășurării acțiunilor menționate.

Colegiul penal lărgit menționează că aceeași practică s-a stabilit și la judecarea cauzelor similare în procedura recursului în anulare. Astfel, prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2005, dosarul nr.1re-84/2005, a fost respins recursul în anulare declarat de avocat împotriva încheierii

judecătorului de instrucție al Judecătoriei Hîncești din 12 aprilie 2005, prin care a fost respinsă plîngerea acestuia privind anularea ordonanței de punere sub învinuire a clientului său.

Colegiul conchide că atît prevederile Codului de procedură penală, cît și practica judiciară exceptează ordonanțele procurorului de punere sub învinuire a persoanei de la controlul judecătorului de instrucție în condițiile art.313 CPP, prin urmare judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, la pronunțarea încheierii din 10 august 2007 în privința lui N.G., și-a depășit competența.

Suplimentar, Colegiul penal menționează și faptul că, potrivit prevederilor art.313 CPP, persoanele specificate în alin.(1) al acestui articol sînt în drept să conteste procurorului ierarhic superior, în termen de 10 zile, acțiunile organului de urmărire penală.

Totodată, art.230 CPP expres stabilește că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual.

Din materialele anexate, reiese că ordonanța de punere sub învinuire a fost emisă la 10 mai 2007, iar plîngerea a fost înregistrată de către Procuratura Generală la 11 iulie 2007. Astfel, petiționarul a pierdut dreptul de a contesta acțiunile organului de urmărire penală, iar instanța de judecată nu a atras atenția asupra acestui fapt și în mod pripit a ajuns la concluzia sus-menționată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-17/08 din 12 februarie 2008)

* * *

Recurs respins. Termene procedurale.

Din materialele dosarului, rezultă că, la 30 iulie 2007, a fost pronunțat dispozitivul sentinței, iar despre redactarea ei procurorul a fost informat la 1 august 2007.

Raportînd această situație la prevederile art.402 alin.(1) și art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, procurorul era în drept să declare apel în termen de 15 zile, pînă la 17 august 2007 inclusiv.

Potrivit art.405 alin.(1) Cod de procedură penală, apelul se declară prin cerere scrisă, care se depune la instanța a cărei sentință se atacă.

Conform cererii de apel, procurorul a depus apelul la Judecătoria Botanica, mun.Chișinău la 10 septembrie 2007, acesta fiind înregistrat la nr.7168.

Astfel, rezultă că, concluzia instanței de apel este legală și întemeiată, deoarece apelul a fost depus peste termen. Motivul recursului la acest capitol, precum că înștiințarea din 01 august 2007 despre redactarea sentinței nu a fost înregistrată în

Registrul de evidență a corespondenței de intrare a Procuraturii sectorului Botanica și nu a fost primită de procurorul participant la proces, nu rezistă criticii.

Primirea înștiințării la 1 august 2007 a fost vizată prin ștampila procuraturii în Registrul evidenței corespondenței expediate a Judecătoriei Botanica – dovadă suficientă pentru constatarea respectării de către instanță a prevederilor art.399 alin.(2) Cod de procedură penală.

Solicitarea repetată, la 10 septembrie 2007, de către procuror a informației despre redactarea sentinței denotă numai încercarea artificială de a prezenta situația precum că apelul a fost declarat în termen.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-302/08 din 1 aprilie 2008)

* * *

Recursuri admise. Termenele de aflare în calitate de bănuit au fost depășite.

Potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) CPP, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate mai mult de 3 luni.

În cazurile în care urmărirea penală a fost pornită împotriva unei anumite persoane, din momentul respectiv se va considera că această persoană anumită deține calitatea de bănuit, indiferent de faptul dacă a fost sau nu emisă ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit.

Astfel, organul de urmărire penală a omis termenul de 3 luni, de punere sub învinuire a bănuiților, aceștia, aflându-se în calitate de bănuiți o perioadă mai mare decât termenul limită stabilit de art. 63 alin. (2), (5) CPP – încălcare esențială a legii procesuale penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei.

La alin. (3) al art. 63 CPP, în mod imperativ se stipulează că, la momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2) al acestui articol, organul de urmărire penală este obligat să adopte una din următoarele soluții: să dispună scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau punerea persoanei sub învinuire în modul prevăzut de lege.

Ținând seama de principiul contradictorialității (art. 24 CPP) și al egalității părților în drepturi în procesul penal raportat la art. 63 CPP, termenul de 3 luni este un termen de care trebuie să țină cont procurorul, căruia îi aparține dreptul și obligația de punere sub învinuire în acest termen a persoanei bănuite de săvârșirea vreunei infracțiuni.

Dacă, în acest termen, nu se întreprinde acțiunea procesuală respectivă, după expirarea lui, apare un drept deja al bănuitului – dreptul de a solicita scoaterea

sa de sub urmărire penală, avînd temeiul de a considera că statul, în persoana procurorului, nu l-a găsit implicat în săvîrșirea infracțiunii.

Acest drept al bănuitului reiese și din stipularea art. 230 CPP: dacă un drept procesual nu s-a exercitat într-un anumit termen, atunci el se consideră pierdut (dreptul procurorului de a pune persoana sub învinuire).

Raportînd la această stare de drept prevederea art. 230 CPP – nerespectarea termenului impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat –, se rezumă că ordonanțele din 4 mai 2005 de punere sub învinuire a lui A.C., A.L. și G.O. sînt nule.

Astfel, art. 251 CPP prevede că încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decît prin anularea aceluia act.

Odată ce ordonanța de punere a persoanei sub învinuire se consideră nulă, devin nule și toate celelalte acte procedurale, inclusiv judecarea cauzei și adoptarea sentinței.

Raportînd argumentele recurențelor la soluția instanței de apel, în privința încălcărilor normelor de procedură penală din partea organului de urmărire penală, constatate de prima instanță, *Colegiul penal lărgit conchide următoarele:*

Potrivit art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată sînt obligate să-și motiveze deciziile, iar motivarea, la rîndul său, trebuie să fie suficientă și clară.

Însă instanța de apel, menționînd în hotărîrea sa că, în sentința instanței de fond, se relevă constatarea încălcărilor procesuale la administrarea probelor, nu s-a pronunțat asupra acestor circumstanțe și evaziv, printr-o frază generală, a concluzionat: „... că lacunele admise nu au afectat stabilirea adevărului în dosar și nu impun necesitatea încetării procesului penal, de vreme ce există probe ce dovedesc vina inculpaților... ”.

Instanța de apel era obligată, în cazul casării sentinței de achitare, să descrie aceste „lacune admise”, motivîndu-și soluția în ceea ce privește impunerea concluziei că instanța de fond în mod neîntemeiat a considerat nule probele administrate și i-a achitat pe inculpați.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-357/08 din 25 aprilie 2008)

★ ★ ★

Calcularea termenelor procedurale.

În sensul prevederilor art.231 alin.(3) CPP, la calcularea termenelor pe ore sau pe zile, nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, niciora sau ziua în care acesta se împlinește.

Conform materialelor cauzei, instanța de fond, la 16.05.2007, a pronunțat doar dispozitivul sentinței, lipsindu-l pe procuror de posibilitatea de a lua cunoștință de textul redactat al sentinței.

În asemenea situație, pentru procuror, termenul curge de la ziua redactării sentinței, adică de la data anunțării în scris despre redactarea sentinței. În cazul dat, procurorul a fost informat în scris doar la 27.06.2007, deci, din acest moment, procurorul este în drept să declare apel. În conformitate cu prevederile art.231 alin.(3) CPP, procurorul, la 13.07.2007, a depus apelul în prezenta cauză, deci apelul este depus în termenul stabilit de lege.

Aceste prevederi ale legii procesuale nu au fost respectate întocmai la judecarea apelului, deci decizia instanței de apel urmează a fi casată.

În procesul judecării cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de argumentele formulate în apel, precum și de cele expuse în prezenta decizie și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în strictă conformitate cu prevederile art.414 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-153/08 din 19 februarie 2008)

* * *

Termenele de apel.

Conform art. 402 CPP, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale sau de la data înmînării copiei de pe sentința redactată, dacă legea nu dispune altfel.

În așa mod, în conformitate cu prevederile art.231 alin.(3) CPP, la calcularea termenelor pe ore sau pe zile, nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Potrivit materialelor cauzei, instanța de fond, la 15.05.2007, a pronunțat sentința integrală, pe cînd conform scrisorii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 14.06.2007 cu nr. 13125, procurorul A.N. a fost anunțat prin aceasta despre redactarea integrală a sentinței în prezenta cauză. În aceeași zi, la 15.05.2007, procurorul A.N., prin interpelarea înregistrată de către Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău în 16.05.2007 la nr.10197, a solicitat să fie informat din timp despre data redactării sentinței, motivînd prin faptul că a fost pronunțat doar dispozitivul sentinței.

La 31.05.2007, procurorul A.N. din nou a solicitat Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău să fie informat despre redactarea sentinței, interpelarea fiind înregistrată la nr. 11288 în 01.06.2007.

La 20.06.2007, procurorul A.N. a treia oară a solicitat să fie informat despre redactarea sentinței în cauză, interpelarea fiind înregistrată la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău la nr. 13546 în 21.06.2007.

De asemenea la 20.06.2007, la Procuratura Rîșcani, mun. Chișinău, a parvenit informația despre redactarea sentinței menționate, care a fost înregistrată la nr. 628 în 21.06.2007, și, respectiv, de la această dată începe să curgă termenul de depunere a apelului de către procuror.

În asemenea situație, pentru procuror, termenul de depunere a apelului curge de la data anunțării în scris despre redactarea sentinței.

În cazul dat, procurorul a fost informat în scris doar la 21.06.2007.

În speță, procurorul, la 02.07.2007, a depus apelul în cauză, deci apelul, în virtutea prevederilor art. 231 alin.(3) CPP, este depus în termenul stabilit de lege.

Mai mult ca atât, conform materialelor cauzei, copia sentinței din 15.05.2007 i-a fost înmînată inculpatului la 19.07.2007 și acesta a depus apelul său la 02.08.2007.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-447/08 din 20 mai 2008)

* * *

Recurs admis. Termenele de apel.

Colegiul constată că, concluzia instanței de apel privind respingerea apelului procurorului ca depus peste termen este neîntemeiată și contrară prevederilor legale și recomandărilor Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”.

În conformitate cu art. 402 alin.(1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale sau, în cazul înaintării cererii în condițiile art.399 alin.(2) CPP, de la data înmînării copiei de pe sentința redactată, dacă legea nu dispune altfel.

După cum rezultă din cauză, pronunțarea dispozitivului sentinței a avut loc la 14 februarie 2008, procurorul-participant, la solicitarea sa, a fost informat despre redactarea sentinței integrale la 3 martie 2008 și a depus cererea de apel la 19 martie 2008.

Potrivit art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

În acest sens, s-a pronunțat și Plenul Curții Supreme de Justiție în pct.6.5 din Hotărîrea nr.22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, care prevede că la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere).

Or, ținînd cont de aceste prevederi legale, în prezenta cauză, termenul de 15 zile de declarare a apelului pentru procuror expira la 19 martie 2008, acesta nefiind omis de apelant.

Prin urmare, Colegiul lărgit conchide că, concluzia instanței de apel privind declararea apelului peste termen este vădit greșită, iar hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, astfel s-a comis o eroare de drept, care, conform art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, servește ca temei de recurs și, în acest caz, decizia pronunțată urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în ordine de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1237/08 din 16 decembrie 2008)

* * *

Citarea persoanei în ordinea prevăzută de art. 236 al. 2 CPP.

Instanța de recurs relevă că modalitatea de administrare a probelor în susținerea acuzațiilor înaintate inculpaților a fost inechitabilă în sensul art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, astfel martorii M.P. și S.L., conform deciziilor Judecătoriei Comrat din 15 august și 28 septembrie 2007, au fost sancționați în baza art. 174⁷ alin.1 CCA cu 5 zile de arest administrativ fiecare, pentru faptul că au refuzat să se prezinte în calitate de martori la ofițerul de urmărire penală *în data de 23 august și 27 august 2007 și, respectiv, în data de 13 august și 15 august 2007*, pentru a da declarații în cauza penală intentată împotriva lui A.V. și A.Vi.

Or, potrivit art.236 alin. (2) CPP, citarea se va face în așa fel ca persoanei chemate să i se înmîneze citația cu cel puțin 5 zile înainte de data cînd ea trebuie să se prezinte conform citației în fața organului respectiv, iar conform art. 235 alin. (3) CPP, în cazul în care persoana citată nu anunță despre imposibilitatea de a se prezenta la data, ora și locul indicat și nu se prezintă nemotivat la organul de urmărire penală sau la instanță, această persoană poate fi supusă amenzii judiciare sau aducerii silite.

Însă, în speță, citarea martorilor menționați s-a făcut cu un interval de două și, respectiv, trei zile, apoi aceștia au fost supuși unei pedepse disproporțional de grave – arestul, care, în circumstanțele cauzei, după cum invocă inculpații, i-au

determinat și pe alți martori să-și schimbe depozițiile inițiale în interesul părții acuzării.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-239/10 din 25 mai 2010)

* * *

Recurs admis. Citarea inculpatului în instanța de fond.

Instanța de fond, prin încheierea din 27.01.2004, a dispus aducerea silită a inculpatului R.P. la ședința de judecată din 27.02.2004, însă informația de la CPS Rezina cu privire la neexecutarea acestei încheieri a parvenit în instanță la 09.03.2004. Din aceste motive, instanța de judecată, la fel în data de 27.02.2004, a emis o a doua încheiere, privind aducerea silită a inculpatului R.P. la ședința de judecată din 08.04.2004.

Încheierea nominalizată din 27.02.2004 nu a fost executată și instanța de fond, neavând nicio informație despre citarea legală a inculpatului pentru ședința de judecată din 08.04.2004, a examinat în aceeași zi fondul cauzei și a pronunțat sentința de condamnare a acestuia în lipsa lui.

Circumstanțele citării inculpatului în instanța de apel

Prin decizia instanței de apel din 02.02.2005, s-a dispus aducerea silită a inculpatului R.P. la ședința de judecată din 16.02.2005, însă informația de la CPS Rezina cu privire la neexecutarea acestei încheieri nu a parvenit în instanța de apel, iar conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 16.02.2005, la soluționarea chestiunii cu privire la posibilitatea examinării cauzei în lipsa inculpatului, procurorul nu numai că nu a prezentat probe verosimile precum că acesta se sustrage de la judecată, dar nici nu a luat cuvântul, la fel ca și avocatul, și, în pofida acestor încălcări, instanța de apel, de asemenea în 16.02.2005, a examinat apelul apărătorului în lipsa inculpatului, respingându-l ca nefondat.

Concluzia instanței de recurs

În speță, instanțele ierarhic inferioare urma să se conducă de prevederile art. 321 alin.(6) CPP, potrivit cărora instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute de alin. (2) pct. 1) din acest articol numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercita-

rea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată, fiind anunțat în căutare.

Conform art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice acuzat are, în special, dreptul să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit asupra naturii și cauzei aduse împotriva sa, să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării.

Lezarea dreptului la un proces echitabil constă, în cazul dat, în aceea că, așa cum instanța de fond a examinat ilegal cauza în lipsa inculpatului, la fel și instanța de apel a judecat apelul declarat de avocat în interesele inculpatului în lipsa acestuia, el nefiind citat legal nici în ordinea art. 236-242 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-865/08 din 8 iulie 2008)

* * *

Recurs admis. Dovada de primire a citației.

După cum rezultă din conținutul recursului în anulare și al procesului-verbal al ședinței de judecată în cauza penală, plîngerea petiționarului a fost examinată în lipsa acestuia.

În sensul Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale” din 04 iulie 2005 (pct. 5.7) plîngerea împotriva acțiunilor organului de urmărire penală sau ale organului care exercită activitate operativă de investigații poate fi înaintată judecătorului de instrucție, care o examinează în termen de 10 zile, de la data cînd a parvenit plîngerea, cu participarea obligatorie a procurorului care conduce urmărirea penală în cauză și cu citarea legală a persoanei care a depus plîngerea.

Din cele menționate, rezultă că participarea petiționarului la examinarea plîngerii nu este obligatorie, însă el urmează a fi citat legal, comunicîndu-i-se ziua, data, ora și locul examinării plîngerii.

Potrivit art. 242 alin. (1) Cod de procedură penală, dovada de primire a citației trebuie să cuprindă data înmînării citației, numele, prenumele, calitatea și

semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității persoanei căreia i s-a înmînat citația, precum și indicarea calității acesteia.

Aceste prevederi obligatorii ale legii procesuale penale nu au fost respectate la examinarea plîngerii, fiind astfel încălcate prevederile art. 6 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care prevede că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Instanța de recurs constată că plîngerea a fost examinată în lipsa petiționarului, iar probe care să confirme citarea legală a acestuia lipsesc – temei care impune casarea încheierii contestate, deoarece erorile nominalizate nu pot fi corectate de instanța de recurs.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1271/08 din 25 noiembrie 2008)

* * *

Nulitatea absolută în rezultatul încălcării competenței după materie.

După cum rezultă din materialele cauzei, urmărirea penală în privința lui S.T. a fost pornită la 12 decembrie 2006 în baza art. 248 alin. (1) Cod penal.

Conform art. 268 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală al Serviciului Vamal efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute în art. 248 și 249 Cod penal, iar din 3 noiembrie 2006, aceasta ține și de competența Centrului de Combatere a Crimelor Economice și Corupției (art. 269 Cod de procedură penală).

Cauza penală intentată în baza art. 248 alin. (1) Cod penal a fost pornită de către ofițerul SUP DPT MAI și, în acest caz, potrivit art. 271 alin. (2) Cod de procedură penală, cauza urma imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, să fie transmisă procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent.

Aceste cerințe obligatorii ale legii procesuale penale nu au fost respectate.

La materialele cauzei, este anexată ordonanța din 12 decembrie 2006, emisă de procurorul de transport (fără a fi semnată), prin care se dispune efectuarea urmăririi penale în prezenta cauză de către ofițerul de urmărire penală al SUP DPT MAI, maiorul de poliție O.C., ulterior toate acțiunile de urmărire penală fiind efectuate de către acest organ.

În sensul art. 271 alin. (7) Cod de procedură penală, cu modificările efectuate prin Legea nr. 264-XVI din 28 iulie 2006, în vigoare din 3 noiembrie 2006, Procurorul General și adjuncții lui, în caz de necesitate, prin ordonanță motivată, dispun efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală, indiferent de competență.

În cazul dat, instanța de recurs constată încălcarea competenței după materie, urmărirea penală fiind efectuată de către un organ care nu dispunea de împuternicirile respective.

În asemenea situație, încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie atrage nulitatea absolută a actului procedural, fapt stipulat în art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-804/08 din 4 iunie 2008)

* * *

Termenul de reluare a urmăririi penale. Nulitatea.

Conform prevederilor art.287 alin.(4) Cod de procedură penală, în cazul în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărîrea respectivă; în cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire.

După cum rezultă din textul sentinței, instanța de fond a indicat că termenul de un an se referă numai la cazul descoperirii unui viciu fundamental în cadrul urmăririi penale, iar ordonanța procurorului din 10.10.2005, prin care s-a anulat ordonanța de clasare a dosarului penal din 03.04.2003, a fost adoptată în legătură cu apariția unor fapte noi, și anume a faptului că nu s-a ținut cont de acțiunile criminale și în privința părților vătămate Gh.D. și A.Ș., și ca fiind ilegală.

Colegiul atestă că instanța de apel, ajungînd la concluzia că, în acest caz, reluarea urmăririi penale a avut loc cu încălcarea normelor de procedură penală, nu a ținut cont de prevederile art.287 alin.(4) Cod de procedură penală, totodată nu a verificat dacă ordonanța din 10.10.2005 a fost atacată de către persoana interesată, la caz S.B., judecătorului de instrucție, în conformitate cu prevederile art.313 Cod de procedură penală.

La fel, în susținerea concluziei sale de încetare a procesului penal, instanța de apel a mai indicat că, de la 08.12.2006 pînă la 08.02.2007, nu a fost prelungită urmărirea penală, fapt ce impune pierderea dreptului de a desfășura urmărirea penală și atrage nulitatea tuturor actelor efectuate peste termen, și că, din 30.05.2006, cauza penală a fost retrasă din procedura ofițerului de urmărire penală Iu.O., care, în lipsa împuternicirilor de a continua urmărirea penală, a efectuat acțiuni de urmărire penală.

Colegiul consideră că această concluzie a instanței de apel este pripită, deoarece, în materialele dosarului, este prezentă ordonanța procurorului A.B. privind prelungirea termenului efectuării urmăririi penale pînă la 08 februarie 2007, iar faptul că, în data adoptării acesteia, s-a strecurat o greșeală de tipar, și anume, în loc de 08.12.2006, este indicat 08.12.2007, nu servește drept temei pentru a considera că termenul efectuării urmăririi penale nu a fost prelungit și că actele efectuate în acest termen sînt nule.

Instanța de recurs relevă că, potrivit materialelor cauzei, împuterniciri legale de a efectua acțiuni de urmărire penală în prezenta cauză după 30.05.2006 au avut inclusiv ofițerul de urmărire penală I.R. și procurorul A.B., care au continuat urmărirea penală în conformitate cu prevederile normelor procesuale penale, fapt ce nu a fost luat în considerație de către instanța de apel la pronunțarea deciziei. Deci opinia instanței de apel că, după 30.05.2006, toate acțiunile de urmărire penală au fost efectuate în afara termenului legal de o persoană care nu a avut împuterniciri legale este neîntemeiată.

Potrivit art.251 alin.(4) Cod de procedură penală, încălcarea oricărei prevederi legale decît cele prevăzute în alin.(2) al acestui articol atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – cînd partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – cînd partea ia cunoștință de materialele cauzei, sau în instanța de judecată – cînd partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

Instanța de apel, încetînd procesul penal pe temeiurile sus-menționate, nu a verificat dacă inculpata S.B., în cursul efectuării acțiunilor de urmărire penală sau la etapa terminării urmăririi penale și luării la cunoștință de materialele cauzei, a avut obiecții referitor la acțiunile de urmărire penală și dacă a depus judecătorului de instrucție vreo plîngere privind recunoașterea nulității actelor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale în conformitate cu prevederile art.313 Cod de procedură penală.

În atare situație, Colegiul penal conchide că instanța de apel, încetînd procesul penal în privința lui S.B., nu a ținut seama de stipulările art.287 alin.(4), 230, 251 alin.(4) Cod de procedură penală și nu le-a raportat la materialele cauzei,

astfel se constată prezența temeiului prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-425/10 din 1 iunie 2010)

* * *

Lipsa temeiurilor de nulitate.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău în mod neîntemeiat a încetat procesul penal în privința lui O.V., invocând nulitatea actelor procedurale dat fiind încălcarea prevederilor legale referitoare la competență, însă atare încălcări nu sînt prezente în această cauză penală.

Conform prevederilor art.257 alin.(5) CPP, coroborate cu dispozițiile art.271 CPP, urmărirea penală se efectuează în sectorul unde a fost săvîrșită infracțiunea sau, la decizia procurorului, în sectorul unde a fost descoperită infracțiunea ori unde se află bănuitul, învinuitul sau majoritatea martorilor; procurorul poate dispune, motivat, ca, într-o cauză în care urmărirea penală trebuie efectuată de un anumit organ de urmărire penală, această urmărire să fie efectuată de un alt organ similar.

Astfel, prin ordonanța din 21.08.2006, emisă de procurorul sectorului Ciocana, mun. Chișinău, O. S., constatîndu-se că infracțiunea comisă cade sub incidența art.324 alin.(2) lit. c) CP, a cărei cercetare este de competența CCCEC, însă, luîndu-se în considerație că infracțiunea a fost descoperită de CPS Ciocana, mun. Chișinău, care a efectuat majoritatea acțiunilor de urmărire penală, în mod argumentat s-a dispus efectuarea urmăririi penale de către organul de urmărire penală al CPS Ciocana, mun. Chișinău.

În aceste împrejurări, organul de urmărire penală, implicit procurorul, nu a admis abateri de la legislația procesuală penală în vigoare la acel moment, din care considerent concluzia instanței de apel este considerată neîntemeiată, iar decizia pronunțată de această instanță urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Mai mult ca atît, presupusele greșeli enunțate de instanța de apel, care, conform prevederilor art.251 alin.(2) CPP – încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie –, atrag nulitatea absolută a actelor, nu pot fi invocate în această cauză, din motiv că, potrivit conținutului art.266 CPP, organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului.

Asume această a doua situație se evidențiază în prezenta cauză penală, în care, prin ordonanța procurorului din 21 august 2006, a fost desemnat competent de a efectua urmărirea penală organul de urmărire penală al CPS Ciocana.

Colegiul penal lărgit menționează și faptul că instanța de apel, declarând nule probele obținute după atribuirea cauzei în competența CPS Ciocana – 21.08.2006, nu s-a pronunțat în niciun fel asupra probelor obținute legal pînă la această dată, care au fost invocate și în apel, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage concluzia inevitabilă de rejudecare a apelului, cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău, așa cum impune art.435 CPP, întrucît asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanță de recurs.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-363/08 din 22 aprilie 2008)

**DREPT
PROCESUAL
PENAL**

**PARTEA
SPECIALĂ**

URMĂRIREA PENALĂ

SESIZAREA ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

* * *

Sesizarea organului de urmărire penală, competența.

Din materialele cauzei, s-a constatat că urmărirea penală în prezenta cauză a fost pornită la 28 iulie 2005, în baza materialelor de verificare a adresării verbale a cet. A. G. la Direcția principală a CCCEC și MAI al RM.

Potrivit art. 262 alin. (1) pct. 1), 2) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea unei infracțiuni inclusiv prin plîngere, care, conform art. 263 alin. (1) Cod de procedură penală, reprezintă înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică căreia i s-a cauzat un prejudiciu prin infracțiune, sau prin denunț, care, conform art. 263 alin. (2) CPP, este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni. Atît plîngerea, cît și denunțul făcute oral se consemnează într-un proces-verbal semnat de persoana care declară plîngere sau denunț și de persoana oficială a organului de urmărire penală.

În acest sens, instanța de fond corect a aplicat art. 16 pct. b) din Legea nr. 216-XV din 29.05.2003 cu privire la Sistemul informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, potrivit căruia două și mai multe infracțiuni se consideră cazurile în care „o persoană (un grup de persoane), în diferite perioade de timp, a săvârșit două sau mai multe infracțiuni care nu au fost înregistrate anterior”, precum și pct. 17 al Instrucțiunii „Privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, modul de completare și prezentare a actelor de evidență primară”, conform căruia, în cazul stabilirii în stadiul urmăririi penale a unor infracțiuni noi, comise de către un bănuț (învinuit), în cadrul unei cauze penale, pornite anterior, pentru fiecare caz de descoperire a unei infracțiuni noi se pornește cauza penală, căreia i se atribuie un număr de înregistrare nou și după aceasta cauzele penale se conexează într-o procedură, iar cauzei penale noi i se atribuie numărul cauzei penale, pornite anterior.

În temeiul prevederilor legale citate, s-a constatat că urmărirea penală pe faptul sustragerii de către N.R. a 1.641.520 de lei a fost efectuată în afara procedurii prevăzute pentru pornirea urmăririi penale în conformitate cu art. 274 CPP al RM.

În temeiul acestui fapt, instanța de fond corect a aplicat în speță art. 28, 279 Cod de procedură penală, potrivit cărora organul de urmărire penală efectuează acțiunile de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile Codului de procedură penală și numai după pornirea urmăririi penale, cu excepția acțiunilor prevăzute în art. 118 CPP (cercetarea la fața locului) și în art. 130 CPP (percheziția corporală sau ridicarea), care pot fi efectuate și pînă la pornirea urmăririi, precum și art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală – încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal se atribuie la categoria temeiurilor ce duc la nulitatea actului procedural –, iar conform art. 94 din acest cod, în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute prin încălcări esențiale din partea organului de urmărire penală ale dispozițiilor Codului de procedură penală, încălcări esențiale în sensul acestei norme considerîndu-se încălcările admise la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale penale prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate.

Ca rezultat, instanța de fond a ajuns la o concluzie justă că toate acțiunile procesuale în cadrul urmăririi penale pe faptul sustragerii de către N.R. a sumei de 1.641.520 de lei sînt ilegale, nu au putere juridică, fiind efectuate fără pornirea urmăririi penale, prin încălcarea procedurii procesuale, a principiului legalității procesului penal, a principiului respectării drepturilor, libertăților și a demnității umane, a inviolabilității persoanei, a dreptului la libertate și siguranță (art. 7, 8, 10, 11 Cod de procedură penală și art. 5 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale).

Instanța de judecată consideră justă și concluzia instanței de fond, confirmată de instanța de apel, că procurorul, care conducea urmărirea penală în prezenta cauză, și-a depășit atribuțiile de serviciu, iar obiecțiile procurorului invocate în acest sens sînt neîntemeiate, pornind de la următoarele:

Obligațiunea organului de urmărire penală sesizat în modul prevăzut de art. 262 Cod de procedură penală de a-și verifica competența este direct stipulată în art. 271 alin. (1) Cod de procedură penală.

Conform art. 266 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului, iar potrivit art. 269

din acest cod, în redacția în vigoare în perioada desfășurării urmăririi penale în cauză, în privința infracțiunii prevăzute de art. 195 Cod penal, urmărirea penală se efectuează în exclusivitate de către organul de urmărire penală al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției numai în cazurile în care prejudiciul respectiv a fost cauzat în exclusivitate autorităților și instituțiilor publice, întreprinderilor de stat sau bugetului public național.

Organul de urmărire penală, stabilind faptul că nu este competent să efectueze urmărirea penală, întru respectarea normei art. 271 alin. (2) Cod de procedură penală, este obligat imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, să trimită cauza procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent, iar în caz de apariție între organele de urmărire penală a unei situații de conflict de competență, aceasta urma să fie soluționată de către procurorul care exercită controlul asupra urmăririi penale sau, după caz, de procurorul ierarhic superior, în temeiul art. 271 alin. (3) Cod de procedură penală. Totodată, conform art. 271 alin. (5) coroborat cu art. 257 alin. (4) Cod de procedură penală, procurorul ierarhic superior procurorului care conduce urmărirea penală în cauza respectivă soluționează conflictul de competență în cazurile în care urmărirea penală este de competența mai multor organe de urmărire penală, de asemenea și în cazul transmiterii cauzei într-un alt sector, în limitele circumscripției în care activează; în art. 271 alin. (4) Cod de procedură penală, este specificat că procurorul care efectuează conducerea urmăririi penale în cauza respectivă soluționează conflictul de competență în cauză în cazul în care urmărirea penală este de competența organelor de urmărire penală de un nivel. Adică, procurorul secției de conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI al RM și a Procuraturii Generale, A.B., era competent să pună în sarcina organului de urmărire penală al MAI al RM efectuarea urmăririi penale pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 195 Cod penal numai în cazul în care legea procesuală ar atribui urmărirea penală în cauza respectivă la competența concomitentă a organului de urmărire penală al CCCEC și a organului de urmărire penală al MAI al RM și dacă aceste organe ar fi fost similare, ținând cont de nivelul competenței lor – situație juridică, care, în virtutea normelor legii procesuale în vigoare la momentul urmăririi penale efectuate în privința lui N.R., este absentă în speță.

În afară de aceasta, în conformitate cu art. 271 alin. (5) și (7) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, în caz de necesitate, în scopul asigurării urmăririi complete și obiective, sub toate aspectele, pot dispune, prin ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală, indiferent de competență. Astfel, însărcinarea cu atribuții de efectuare a urmăririi penale pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 195 Cod penal

era de competența exclusivă a Procurorului General sau a adjuncților lui, care, în prezenta cauză, nu a fost respectată.

Potrivit art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie atrage nulitatea actului de procedură, care nu se înlătură în niciun mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Afirmația acuzatorului de stat precum că aceste prevederi procesuale se aplică numai în privința actelor de procedură ale instanțelor judecătorești este neîntemeiată întrucât astfel de concretizări sînt absente în lege. Mai mult ca atît, art. 251 Cod de procedură penală are un caracter universal și face parte din Capitolul V „Nulitatea actelor de procedură”, Titlul VIII „Termenele procedurale și acte procedurale comune” din Partea generală a Codului de procedură penală, adică se referă la actele procedurale efectuate în orice etapă a procesului penal.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-512/2008 din 10 iunie 2008)

* * *

Expedierea după competență a plîngerii privind anularea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale.

Examinînd materialele cauzei, instanța de recurs consideră că judecătorul de instrucție în mod întemeiat a dispus expedierea plîngerii depuse de petiționarul S. C. privind anularea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale din 01.07.2007 Procurorului General al Republicii Moldova, pentru *organizarea examinării*, din următoarele motive:

Potrivit art. 313 CPP, judecătorul de instrucție examinează astfel de plîngerii în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Se menționează că „coordonarea” ordonanței de neîncepere a urmăririi penale de către procurorul ierarhic superior la momentul emiterii ei nu egalează cu examinarea obligatorie a plîngerii petentului împotriva acestei ordonanțe și emiterea unei ordonanțe motivate în condițiile art. 299 alin. (2) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-548/08 din 21 mai 2008)

* * *

Statutul procurorului în faza de urmărire penală.

Colegiul consideră neîntemeiate argumentele recurentului precum că procurorul nu poate fi considerat ca organ de urmărire penală, deoarece, conform prevederilor art. 51 alin.(1) CPP, procurorul în numele statului exercită urmărirea penală, iar în dispoziția art.52 CPP, sînt indicate atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale, inclusiv atribuțiile de control al legalității actelor procedurale adoptate în cadrul efectuării urmăririi penale atît de procuror, cît și de alte organe abilitate prin lege de a efectua urmărirea penală.

Autorul recursului în anulare consideră că judecătorul de instrucție, în raport cu prevederile art. 313 alin. (4) CPP, nu a respectat dreptul procurorului de a participa la examinarea plîngerii lui G.F. declarate împotriva ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale din 21 martie 2008.

Colegiul penal lărgit conchide că motivul invocat este neîntemeiat, deoarece alin. (4) al normei vizate reglementează procedura de examinare atunci cînd plîngerea se examinează în fond, cînd urmează să fie discutate chestiunile de legalitate ori ilegalitate a acțiunilor organului de urmărire penală la adoptarea actului procedural și cînd părțile își expun poziția asupra acestor chestiuni.

În cazul dat, judecătorul de instrucție nu era la faza de examinare a fondului plîngerii depuse de G.F., ci la etapa de pregătire a examinării plîngerii în cauză. La această etapă de pregătire a ședinței, judecătorul de instrucție, conform prevederilor art. 313 alin.(1) CPP, trebuia în mod obligatoriu să țină seama de faptul dacă a fost verificată de către procurorul ierarhic superior celui care a adoptat ori a coordonat adoptarea actului procedural legalitatea actului procedural împotriva căruia a fost depusă plîngerea.

Or, în aceeași situație de drept, procurorul, examinînd plîngerea petiționarului, în caz de admitere a ei, adoptă o ordonanță motivată conform art.299 și art. 299¹ CPP, prin care dispune anularea ordonanței procurorului ierarhic inferior de încetare a procesului penal, prin urmare, și în cazul în care plîngerea se respinge, procurorul ierarhic superior este obligat să adopte o ordonanță motivată, dar nu să expedieze petiționarului o scrisoare cu explicarea ordinii procedurale prevăzute de art.313 CPP.

Astfel, se concluzionează că examinarea plîngerii petiționarului trebuie să se finalizeze cu adoptarea unei ordonanțe motivate de către procuror – act procedural, care, în sensul art. 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, i-ar oferi petiționarului posibilitatea atacării actului cu invocarea pretinselor violări ale drepturilor și libertăților protejate – dreptul la un recurs efectiv.

Prin urmare, judecătorul de instrucție, constatînd că plîngerea lui G.F. împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale din 21 martie 2008, înregistrată în instanța de judecată, nu a primit o soluționare procedurală prealabilă, în ordinea art.299 și art.299¹ CPP, nu a avut temei de a fixa examinarea acesteia în fond conform prevederilor art. 313 alin.(4)-(5) CPP, astfel încheierea adoptată nu cade sub incidența prevederilor art.251 alin.(1) CPP.

La fel, nu pot fi utilizate în calitate de probă elementele de fapt ce se conțin în procesul-verbal de cercetare la fața locului din 10.06.2008.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1154/08 din 28 octombrie 2008)

* * *

Reluarea urmăririi penale.

Din actele cauzei, se observă că împrejurările referitoare la învinuirea lui I.D. de săvîrșirea abuzului de serviciu au fost verificate și, deoarece nu s-au confirmat, prin rezoluția procurorului secției militare a Procuraturii Generale, N.M., din 30 iulie 2004, s-a dispus neînceperea urmăririi penale.

Prin ordonanța procurorului militar principal, O.L., din 18 decembrie 2006, s-a dispus începerea urmăririi penale în privința lui I.D., iar prin ordonanța aceluiași procuror din 22 decembrie 2006, a fost anulată rezoluția din 30 iulie 2004 privind neînceperea urmăririi penale, făcîndu-se trimitere la prevederile art.52 și 255 Cod de procedură penală. Colegiul penal remarcă faptul că organul de urmărire penală, la caz, nu a respectat normele de procedură penală privind casarea unei hotărîri de neîncepere a urmăririi penale.

Astfel, procurorul militar principal nu s-a bazat pe norma de procedură penală în vigoare – art.287 Cod de procedură penală, care reglementează cazurile și temeiurile de reluare a urmăririi penale.

Potrivit alin.(4) al normei vizate, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărîrea respectivă. În cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai tîrziu de un an de la intrarea în vigoare a primei ordonanțe. Astfel, se constată că anularea ordonanței din 30 iulie 2004 a fost efectuată după expirarea termenului de un an. Din conținutul ordonanței din 22 decembrie 2006, rezultă că autorul nu face trimitere la circumstanțe, fapte noi sau recent descoperite ori la existența unui viciu fundamental, limitîndu-se la motivarea că rezoluția în cauză a fost adoptată

prematur și ilegal, deoarece, în cadrul examinării, nu a fost stabilită cu certitudine legalitatea primirii indemnizațiilor pentru închirierea spațiului locativ și a plăților majorate din fondul stimulării materiale – fapte respinse la adoptarea rezoluției anulate.

Colegiul menționează că instanța de apel a invocat o problemă importantă de drept, ce reiese din practica de aplicare a prevederilor Convenției Europene pentru Drepturile Omului, și anume a art.4 din Protocolul nr.7 la Convenție. Or, potrivit par.2 al articolului vizat, redeschiderea unui proces penal poate avea loc atunci când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată. Prin urmare, concluzia instanței de apel la acest capitol este întemeiată și conformă legii, iar recursul urmează a fi respins ca vădit neîntemeiat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-555/08 din 9 aprilie 2008)

COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

* * *

Locul efectuării urmăririi penale.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău în mod neîntemeiat a încetat procesul penal în privința lui O.V., invocînd nulitatea actelor procedurale dat fiind încălcarea prevederilor legale referitoare la competență, însă atare încălcări nu sînt prezente în această cauză penală.

Conform prevederilor art.257 alin.(5) CPP, coroborate cu dispozițiile art.271 CPP, urmărirea penală se efectuează în sectorul unde a fost săvîrșită infracțiunea sau, la decizia procurorului, în sectorul unde a fost descoperită infracțiunea ori unde se află bănuitul, învinuitul sau majoritatea martorilor; procurorul poate dispune, motivat, ca, într-o cauză în care urmărirea penală trebuie efectuată de un anumit organ de urmărire penală, această urmărire să fie efectuată de un alt organ similar.

Astfel, prin ordonanța din 21.08.2006, emisă de procurorul sectorului Ciocana, mun. Chișinău, O. S., constatîndu-se că infracțiunea comisă cade sub incidența art.324 alin.(2) lit. c) CP, a cărei cercetare este de competența CCCEC, însă, luîndu-se în considerație că infracțiunea a fost descoperită de CPS Ciocana, mun. Chișinău, care a efectuat majoritatea acțiunilor de urmărire penală, în mod argumentat s-a dispus efectuarea urmăririi penale de către organul de urmărire penală al CPS Ciocana, mun. Chișinău.

În aceste împrejurări, organul de urmărire penală, implicit procurorul, nu a admis abateri de la legislația procesuală penală în vigoare la acel moment, din care considerent concluzia instanței de apel este considerată neîntemeiată, iar decizia pronunțată de această instanță urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Mai mult ca atât, presupusele greșeli enunțate de instanța de apel, care, conform prevederilor art.251 alin.(2) CPP – încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie –, atrag nulitatea absolută a actelor, nu pot fi invocate în această cauză, din motiv că, potrivit conținutului art.266 CPP, organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului. Anume această a doua situație se evidențiază în prezenta cauză penală, în care, prin ordonanța procurorului din 21 august 2006, a fost desemnat competent de a efectua urmărirea penală organul de urmărire penală al CPS Ciocana.

Colegiul penal lărgit menționează și faptul că instanța de apel, declarând nule probele obținute după atribuirea cauzei în competența CPS Ciocana – 21.08.2006, nu s-a pronunțat în niciun fel asupra probelor obținute legal pînă la această dată, care au fost invocate și în apel, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage concluzia inevitabilă de rejudecare a apelului, cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău, așa cum impune art.435 CPP, întrucît asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanță de recurs.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-363/08 din 22 aprilie 2008)

* * *

Competența la efectuarea urmăririi penale.

Conform ordonanțelor din 17.01.2007 și 18.01.2007, emise de procurorul s. Buiucani, mun. Chișinău, Iu. G., s-a dispus efectuarea urmăririi penale în prezenta cauză de către SUO CPS Buiucani, mun. Chișinău, pe motiv că *infracțiunea a fost descoperită de inspectorii SDI CPS Buiucani, mun. Chișinău, care sînt la curent cu toate circumstanțele cauzei.*

La fel în această ordonanță, sînt indicate circumstanțele și locul comiterii infracțiunii în r-nul Călărași, satul Horodiște.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 257 alin. (1)-(2) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală al Comisariatului de poliție Buiucani, mun. Chișinău, în cazul în care cererea cetățeanului despre pregătirea săvîrșirii

infracțiunii s-a depus la acest organ, acesta din urmă era, în primul rînd, obligat să-și decline competența, căci cauza nu ținea, nici după materie, nici după teritoriu, de competența lui, după cum nu era nici de competența procurorului sect. Buiucani.

Motivarea că infracțiunea a fost descoperită de colaboratorii comisariatului nu justifică în niciun mod schimbarea competenței.

În contextul luptei cu infracțiunile legate de corupție, Parlamentul Republicii Moldova, la 06.06.2002, a adoptat Legea nr. 1104 cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, atribuțiile, obligațiile și drepturile acestui organ fiind reglementate de art. 5, 6 ale acestei legi, conform cărora Centrul este obligat să activeze în strictă conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu Legea nr.1104 și cu alte acte normative, să efectueze urmărirea penală în cazul infracțiunilor a căror contracarare ține de competența sa, să întreprindă acțiuni în vederea reparării prejudiciilor cauzate statului prin infracțiuni a căror contracarare ține de competența sa.

Potrivit art. 269 alin. (1) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.236-261¹, 279, 324-326, 330-336 din Codul penal, iar în privința infracțiunilor prevăzute la art.191, 195, 327-329 din Codul penal – numai în cazurile în care prejudiciul respectiv a fost cauzat în exclusivitate autorităților și instituțiilor publice, întreprinderilor de stat sau bugetului public național.

Ulterior, prin ordonanța din 23.01.2007, emisă de Procurorul sectorului Buiucani, mun. Chișinău, I.M., s-a dispus remiterea prezentei cauze penale, pentru continuarea acțiunilor de urmărire penale, Procuraturii r-nului Călărași, pe motiv că fapta a fost săvîrșită pe teritoriul r-nului Călărași.

Aliniatul (2) al normei sus-citate stipulează că organul de urmărire penală al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției efectuează, sub controlul procurorului, urmărirea penală în privința infracțiunilor date în competența sa, indiferent de calitatea subiectului acestora, cu excepția infracțiunilor și persoanelor prevăzute la art.270 alin.(1) pct.1) lit. a), f) și h) și pct.2) și 3) CPP.

Totodată, Colegiul penal reține că, în cazul în care urmărirea penală a fost efectuată de un organ necompetent, procurorul ierarhic superior poate dispune, prin ordonanță motivată, exercitarea urmăririi penale de către procurorul din altă procuratură de același nivel, or, în cazul dat, procurorul de sector a decis efectuarea urmăririi penale în prezenta cauză de către SUO CPS Buiucani, mun. Chișinău și, în același timp, transmiterea cauzei, pentru continuarea acțiunilor de urmărire penală, Procuraturii r-nului Călărași.

Potrivit art. 271 alin. (7) Cod de procedură penală, numai Procurorul General și adjuncții lui, în caz de necesitate, în scopul asigurării urmăririi complete și obiective, sub toate aspectele, pot dispune, prin ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală, indiferent de competență.

În atare situație, se constată că a avut loc încălcarea dublei competențe, atât a organului de urmărire penală, cât și a procuraturii, astfel, în sensul normei vizate, organul de urmărire penală al CPS Buiucani, mun. Chișinău, urma să-și verifice competența și să trimită materialele procurorului care exercită urmărirea penală în CCCEC, pentru a o transmite organului competent.

În conformitate cu art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluiași act.

Aliniatul (2) al aceluiași articol stipulează că încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sînt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural.

Instanța de recurs conchide că, în cazul în care ordonanțele din 17.01.2007 și 18.01.2007, privind începerea urmăririi penale, au fost emise cu încălcarea competenței după materie, dar și după teritoriu, acestea sînt lovite de nulitate, care nu poate fi înlăturată în niciun mod.

Prin urmare, nulitatea ordonanței de începere a urmăririi penale atrage și nulitatea tuturor acțiunilor și actelor efectuate în afara cadrului legal, adică în afara unui proces penal pornit în mod legal, fapt ce permite a se concluziona că instanța de apel, în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, corect a dispus încetarea procesului penal, deoarece, în cauză, s-a constatat existența altor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Cît privește afirmația părții acuzării precum că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, aceasta nu-și găsește relevanță, dat fiind faptul că s-a constatat nulitatea actelor procedurale și instanța de apel nu era obligată să se pronunțe asupra acestora; mai mult ca atât, procurorul nici nu indică asupra căror motive instanța de apel nu s-a pronunțat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1106/09 din 29 decembrie 2009)

* * *

Competența organului de urmărire penală.

Conform art. 266 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului, iar potrivit art. 269 din acest cod, în redacția în vigoare în perioada desfășurării urmăririi penale în cauză, în privința infracțiunii prevăzute de art. 195 Cod penal, urmărirea penală se efectuează în exclusivitate de către organul de urmărire penală al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. numai în cazurile în care prejudiciul respectiv a fost cauzat în exclusivitate autorităților și instituțiilor publice, întreprinderilor de stat sau bugetului public național.

Organul de urmărire penală, stabilind faptul că nu este competent să efectueze urmărirea penală, întru respectarea normei art. 271 alin. (2) Cod de procedură penală, este obligat imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, să trimită cauza procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent, iar în caz de apariție între organele de urmărire penală a unei situații de conflict de competență, aceasta urma să fie soluționată de către procurorul care exercită controlul asupra urmăririi penale sau, după caz, de procurorul ierarhic superior, în temeiul art. 271 alin. (3) Cod de procedură penală. Totodată, conform art. 271 alin. (5) coroborat cu art. 257 alin. (4) Cod de procedură penală, procurorul ierarhic superior procurorului care conduce urmărirea penală în cauza respectivă soluționează conflictul de competență în cazurile în care urmărirea penală este de competența mai multor organe de urmărire penală, de asemenea și în cazul transmiterii cauzei într-un alt sector, în limitele circumscripției în care activează; în art. 271 alin. (4) Cod de procedură penală, este specificat că procurorul care efectuează conducerea urmăririi penale în cauza respectivă soluționează conflictul de competență în cauză în cazul în care urmărirea penală este de competența organelor de urmărire penală de un nivel. Adică, procurorul secției de conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI al RM și a Procuraturii Generale, A.B., era competent să pună în sarcina organului de urmărire penală al MAI al RM efectuarea urmăririi penale pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 195 Cod penal numai în cazul în care legea procesuală ar atribui urmărirea penală în cauza respectivă la competența concomitentă a organului de urmărire penală al CCCEC și a organului de urmărire penală al MAI al RM și dacă aceste organe ar fi fost similare, ținând cont de nivelul competenței lor – situație juridică, care, în virtutea

normelor legii procesuale în vigoare la momentul urmăririi penale efectuate în privința lui N.R., este absentă în speță.

În afară de aceasta, în conformitate cu art. 271 alin. (5) și (7) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, în caz de necesitate, în scopul asigurării urmăririi complete și obiective, sub toate aspectele, pot dispune, prin ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală, indiferent de competență. Astfel, însărcinarea cu atribuții de efectuare a urmăririi penale pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 195 Cod penal era de competența exclusivă a Procurorului General sau a adjuncților lui, care, în prezenta cauză, nu a fost respectată.

Potrivit art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie atrage nulitatea actului de procedură, care nu se înlătură în niciun mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Afirmația acuzatorului de stat precum că aceste prevederi procesuale se aplică numai în privința actelor de procedură ale instanțelor judecătorești este neîntemeiată întrucât astfel de concretizări sînt absente în lege. Mai mult ca atît, art. 251 Cod de procedură penală are un caracter universal și face parte din Capitolul V „Nulitatea actelor de procedură”, Titlul VIII „Termenele procedurale și acte procedurale comune” din Partea generală a Codului de procedură penală, adică se referă la actele procedurale efectuate în orice etapă a procesului penal.

În afară de aceasta, instanțele ierarhic inferioare just au stabilit și faptul încălcării termenului înaintării acuzării lui R.N.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-512/2008 din 10 iunie 2008)

* * *

Eroare la determinarea competenței privind efectuarea urmăririi penale.

După cum rezultă din materialele cauzei, urmărirea penală în privința lui S.T. a fost pornită la 12 decembrie 2006 în baza art. 248 alin. (1) Cod penal.

Conform art. 268 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală al Serviciului Vamal efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute în art. 248 și 249 Cod penal, iar din 03 noiembrie 2006, aceasta ține și de competența Centrului de Combatere a Crimelor Economice și Corupției (art. 269 Cod de procedură penală).

Cauza penală intentată în baza art. 248 alin. (1) Cod penal a fost pornită de către ofițerul SUP DPT MAI și, în acest caz, potrivit art. 271 alin. (2) Cod de procedură penală, cauza urma imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, să fie transmisă procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent.

Aceste cerințe obligatorii ale legii procesuale penale nu au fost respectate.

La materialele cauzei, este anexată ordonanța din 12 decembrie 2006, emisă de procurorul de transport (fără a fi semnată), prin care se dispune efectuarea urmăririi penale în prezenta cauză de către ofițerul de urmărire penală al SUP DPT MAI, maiorul de poliție O.C., ulterior toate acțiunile de urmărire penală fiind efectuate de către acest organ.

În sensul art. 271 alin. (7) Cod de procedură penală, cu modificările efectuate prin Legea nr. 264-XVI din 28 iulie 2006, în vigoare din 03 noiembrie 2006, Procurorul General și adjuncții lui, în caz de necesitate, prin ordonanță motivată, dispun efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală, indiferent de competență.

În cazul dat, instanța de recurs constată încălcarea competenței după materie, urmărirea penală fiind efectuată de către un organ care nu dispunea de împuternicirile respective.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-804/08 din 4 iunie 2008)

DESFĂȘURAREA URMĂRIIRII PENALE

* * *

Refuzul pornirii urmăririi penale.

Studiind textul încheierii judecătorului de instrucție din 06.02.2008, Colegiul penal lărgit constată că, fără a verifica obiectiv și sub toate aspectele circumstanțele expuse în plîngerea petiționarului, precum și cele din recurs, instanța de judecată a respins în mod neîntemeiat plîngerea lui C.T.

Argumentarea soluției date instanța de judecată a făcut-o printr-o frază de ordin general, și anume: „...din conținutul ordonanței de refuz al începerii urmăririi penale a procurorului din 09.11.2007 și din însuși materialul de refuz, nu au fost depistate încălcări ale legislației procesuale penale. Plîngerea a fost examinată conform prevederilor art. 274, 270 CPP și ulterior, în rezultatul efectuării controlului preliminar, s-au constatat circumstanțe care exclud urmărirea penală, prevăzute de

art. 275 alin.(1) pct. 3) CPP, adică fapte ce nu întrunesc elementele infracțiunii și au servit ca temei de neîncepere a urmăririi penale. Așadar, încălcări ale prevederilor art. 19 CPP nu au fost depistate.. ”

Se evidențiază că, în această concluzie generală și unică în sensul său, instanța de judecată nu a dat nicio analiză juridică și nici nu a verificat la concret niciuna din cele 6 capete de acuzare, formulate de petiționarul T.C. împotriva colaboratorilor Penitenciarului nr. 13, mun. Chișinău, care rezultă din Hotărîrea CEDO din 19 iunie 2007 în cauza *Ciorap contra Moldovei*, a cărei copie este anexată la materialele dosarului.

În speță, urma să fie aplicate prevederile art. 143 pct. 6) CPP, dispunîndu-se efectuarea unei expertize medico-legale pentru constatarea faptului dacă starea de sănătate a petiționarului în greva de foame prezenta pericol pentru viață – condiție necesară unei alimentări forțate – însă nici procurorul și nici instanța de judecată nu s-au pronunțat asupra acestei probleme de drept.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-425/08 din 3 iunie 2008)

* * *

Acțiuni procesuale pînă la pornirea urmăririi penale.

Prin ordonanța din 22.06.2007, a fost dispusă începerea urmăririi penale pe faptul cultivării plantelor ce conțin substanțe narcotice în proporții mari, fără scop de înstrăinare, de către cet. L. B.; cauzei penale i-a fost atribuit numărul 2007040617.

La 16.06.2007, de către ofițerul de urmărire penală al CPM Bălți, V. R., a fost întocmit procesul-verbal de cercetare la fața locului, potrivit căruia din grădina cet. L. B. au fost ridicate 94 de plante de mac, iar la 19.06.2007, a fost efectuată constatarea tehnico-științifică nr. 565, conform căreia plantele ridicate de la domiciliul cet. L. B. reprezentau plante de mac, care conțineau substanțe narcotice.

Potrivit art. 279 alin. (1) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală efectuează acțiunile de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile acestui cod și numai după pornirea urmăririi penale.

Aliniatul 3 al normei vizate enunță că cercetarea, percheziția, ridicarea de obiecte și alte acțiuni procesuale la domiciliu pot fi efectuate doar cu consimțămîntul persoanei domiciliată la adresa respectivă sau cu autorizația respectivă.

După cum rezultă din materialele dosarului, ordonanța motivată a organului de urmărire penală privind efectuarea cercetării la fața locului lipsește, în mate-

rialele dosarului fiind prezent numai procesul-verbal de cercetare la fața locului, autorizat de judecătorul de instrucție D. G. la 17.06.2007.

Cu toate acestea, la baza sentinței de condamnare a lui L. B., au fost puse anume aceste două documente procesuale, care au fost dobândite cu încălcarea normelor procesuale penale.

În conformitate cu art. 144 în coroborare cu art. 145 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, dispune efectuarea expertizei. La termenul fixat, părților și expertului li se aduce la cunoștință obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să dea răspunsuri, li se lămurește că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor.

Însă, din materialele dosarului, rezultă că efectuarea cercetării tehnico-științifice a fost dispusă printr-un demers întocmit de șeful SUP CPM Bălți, V. A., din 18.06.2007 cu nr. 1184, și nu printr-o ordonanță motivată, neexplicându-se dreptul de a face observații asupra concluziei de expertiză sau de a adresa întrebări expertului, astfel fiind grav încălcate prevederile art. 144-145 Cod de procedură penală.

Totodată, Colegiul penal reține că, concluzia nominalizată a fost realizată pînă la pornirea urmăririi penale, astfel efectuarea acțiunii respective a avut loc în afara procesului penal, prin urmare s-a produs o încălcare esențială de procedură, ceea ce contravine prevederilor art. 279 Cod de procedură penală, și instanța de apel în mod corect a exclus-o din lista probelor.

La fel, instanța menționează că, constatarea se face de către un specialist, care participă la efectuarea unei acțiuni procesuale și face numai concluzii de constatare tehnico-științifice, pe cînd expertul efectuează investigații în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală, expertiza fiind un act juridic care se efectuează în baza ordonanței motivate a procurorului. Mai mult, specialistul este implicat în procesul penal ca specialist pe probleme juridice, iar opinia expusă de acesta nu substituie concluzia expertului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-86/09 din 14 ianuarie 2009)

* * *

Încetarea procesului penal.

P.S. a fost condamnat pe episoadele referitoare la părțile vătămate L.M. și V.C. la 3 ani închisoare, pentru furt, săvîrșit prin pătrundere în locuință și în alt loc de depozitare, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, în sumă a cîte 280 de lei, ceea ce constituie 14 unități convenționale, fiecăruia.

Prin Legea nr.14-XVI din 15 februarie 2008 pentru modificarea și completarea Codului cu privire la contravențiile administrative, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.47-48 din 7 martie 2008, articolul 51 alin. 2 CCA (1985) a fost modificat și, în prezent, conține următoarele stipulări referitor la proporțiile daunei: se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 25 de unități convenționale.

Astfel, procesul penal de învinuire a lui P.S. pe episoadele de furt de la părțile vătămate L.M. și V.C. urmează a fi încetat, pe motiv că faptele acestuia nu sînt prevăzute de legea penală ca infracțiuni, ci constituie contravenții administrative prevăzute de art. 51 Cod cu privire la contravențiile administrative (1985). În legătură cu expirarea termenului de un an de la momentul săvârșirii faptei, prevăzut de art. 37 Cod cu privire la contravențiile administrative (1985), P.S. nu poate fi supus sancționării administrative.

Colegiul enunță că, în această privință, urmează a fi aplicate prevederile art. 332 alin.(1) Cod de procedură penală coroborate cu cele ale art. 275 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora procesul penal este încetat în cazul în care fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-66/10 din 14 februarie 2010)

* * *

Pornirea procedurii contravenționale nu ține de competența organului de urmărire penală și nici a judecătorului de instrucție.

Conform art. 313 alin. (1) Cod de procedură penală, plîngere împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate operativă de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuțit, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

După cum se vede din materialele dosarului, petiționara și-a realizat dreptul prevăzut de norma indicată mai sus.

Din materialele cauzei, rezultă că E. S. s-a adresat la CPR Hîncești cu plîngere, în care a solicitat tragerea la răspundere administrativă a unui grup de persoane, care au calomniat-o verbal și în scris.

Potrivit art. 274 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul în care procurorul consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, el nu va confirma ordonanța de începere a urmăririi penale și, prin ordonanță, o va abroga, dacă nu au fost efectuate acțiuni procesuale, sau va dispune încetarea urmăririi penale în cazul în care astfel de acțiuni au fost efectuate.

Plîngerile împotriva acțiunilor de urmărire penală efectuate de către procuror se examinează în condițiile art.299¹ Cod de procedură penală, conform căroră, în cazul în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, persoanele pot înainta, împotriva acțiunilor acestuia, plîngeri procurorului ierarhic superior, iar examinarea acestora se face de către procurorul ierarhic superior în termenul și în condițiile prevăzute la art.299 Cod de procedură penală.

Art. 299 alin. (2) Cod de procedură penală stipulează că, în cazul în care plîngerea se respinge, procurorul, prin ordonanță, urmează să expună motivele pentru care o consideră neîntemeiată, explicînd totodată, modalitatea contestării hotărîrii sale la judecătorul de instrucție.

Astfel, cazul fiind examinat în ordinea art. 274 Cod de procedură penală, Procuratura r-nului Hîncești a ajuns la concluzia că, în cazul dat, nu sînt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii, cazul fiind unul de ordin civil, iar la 01.05.2009, a adoptat ordonanța de refuz al pornirii urmăririi penale.

În plîngerea înaintată judecătorului de instrucție, precum și în recursul în anulare, petiționara solicită anularea ordonanței în cauză și pornirea procedurii administrative.

Colegiul menționează că, sub acest aspect, Plenul Curții Supreme de Justiție, în Hotărîrea nr. 4 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, la pct. 1, explică: controlul judiciar al procedurii de urmărire penală constă în verificarea de către judecătorul de instrucție, sesizat în modul corespunzător, prevăzut de lege, a acțiunilor organului de urmărire penală și a organului care efectuează activitatea operativă de investigație în scopul depistării și înlăturării încălcărilor drepturilor omului încă la faza de urmărire penală.

În pct. 5.1 al hotărîrii menționate, expres se stipulează care acțiuni ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate operativă de investigație sînt pasibile de a fi contestate, și anume:

a) actele procedurale, adică documentele prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de Codul de procedură penală și de Legea cu privire la activitatea operativă de investigații;

b) acțiunile ori inacțiunile nemijlocite ale persoanei cu funcție de răspundere, care activează în procesul de urmărire penală sau care exercită activitate

operativă de investigații (procurorul, ofițerul de urmărire penală, colaboratorul care exercită activitate operativă de investigație);

c) alte acțiuni prin care persoana cu funcție de răspundere a depășit atribuțiile sale de serviciu.

Nu orice acțiune a organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate operativă de investigații poate fi atacată judecătorului de instrucție, ci doar aceea care a afectat un drept legal reglementat de legea materială sau procesuală, adică drepturi și libertăți constituționale ale persoanei.

Prin urmare, aceasta este o procedură separată. Și, în cazul în care petiționara pretinde că a fost calomniată, fiindu-i lezată onoarea și demnitatea, ea urmează să se adreseze cu o plîngere organului competent, conform procedurii prevăzute de Codul contravențional, sau în instanța de judecată în ordinea civilă, cu privire la apărarea onoarei și demnității și încasarea prejudiciului moral.

Astfel, Colegiul reține că, în cauză, nu s-a constatat încălcarea, la examinarea plîngerilor, a drepturilor și libertăților fundamentale garantate de lege.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1314/09 din 11 noiembrie 2009)

* * *

Respingerea declarării nulității ordonanței privind refuzul pornirii urmăririi penale.

Petiționarul S.G., în temeiul art. 313 Cod de procedură penală, a înaintat judecătorului de instrucție o plîngere, solicitînd declararea nulității ordonanței din 30 mai 2008 privind refuzul pornirii urmăririi penale, care este neîntemeiată, poartă un caracter nefondat și este pasibilă de anulare, deoarece cercetarea a fost efectuată superficial și incomplet.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că judecătorul de instrucție, examinînd plîngerea petiționarului și studiind probele din dosar, a constatat că nu au fost administrate probe pertinente și incontestabile care să confirme comiterea de către procurorul-interimar al r-nului Strășeni, E.M., ex-procurorul r-nului Strășeni, A.R., comisarul de poliție al r-nului Strășeni, Gr.P., și executorul OEDJ Strășeni, G.G., a infracțiunilor de abuz în serviciu sau de depășire a atribuțiilor de serviciu și a dispus neînceperea urmăririi penale.

Nefiind de acord cu ordonanța din 30.05.2008, petiționarul a înaintat în Procuratura Generală plîngere, în care și-a exprimat dezacordul cu ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 30.05.2008, și, la 03.06.2009, prim-adjunctul

Procurorul General, V.P., a emis ordonanța prin care a respins, ca neîntemeiată, plîngerea lui G.S.

Potrivit art. 274 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul în care procurorul consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, el nu va confirma ordonanța de începere a urmăririi penale și, prin ordonanță, o va abroga, dacă nu au fost efectuate acțiuni procesuale, sau va dispune încetarea urmăririi penale în cazul în care astfel de acțiuni au fost efectuate.

Plîngerile împotriva acțiunilor de urmărire penală efectuate de către procuror se examinează în condițiile art.299¹ Cod de procedură penală, conform cărora, în cazul în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, persoanele pot înainta, împotriva acțiunilor acestuia, plîngeri procurorului ierarhic superior, iar examinarea acestora se face de către procurorul ierarhic superior în termenul și în condițiile prevăzute la art.299 Cod de procedură penală.

Art. 299 alin. (2) Cod de procedură penală stipulează că, în cazul în care plîngerea se respinge, procurorul, prin ordonanță, urmează să expună motivele pentru care o consideră neîntemeiată, explicînd totodată, modalitatea contestării hotărîrii sale la judecătorul de instrucție.

Prin urmare, cazul fiind examinat în ordinea art. 274 Cod de procedură penală, procurorul Procuraturii Anticorupție, L.R., a ajuns la concluzia că, în cazul dat, nu sînt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii, iar la 30.05.2008, a adoptat ordonanța de refuz al pornirii urmăririi penale.

Din materialele dosarului, rezultă că procurorul-interimar al r-nului Strășeni, E. M., ex-procurorul r-nului Strășeni, A.R., comisarul de poliție al r-nului Strășeni, Gr.P., la acel moment, se aflau în exercitarea funcțiilor de serviciu întru asigurarea ordinii publice și abuzuri din partea lor nu au fost stabilite.

Instanța de recurs mai reține că judecătorul de instrucție, constatînd că, la emiterea ordonanței din 30 mai 2008, nu au fost admise încălcări ale legislației procesuale penale, circumstanțele cauzei fiind examinate complet și obiectiv, în conformitate cu prevederile art. 19 alin. (3) Cod de procedură penală, just a respins plîngerea ca neîntemeiată.

Mai mult ca atît, instanța de recurs conchide că, în recursul în anulare, nu s-au indicat care anume norme materiale sau procesuale ale legislației în vigoare au fost încălcate în cadrul procedurii precedente, care ar putea fi apreciate drept „viciu fundamental” și care ar servi ca temei pentru redeschiderea procesului în prezenta cauză.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-57/2010 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Pornirea urmăririi penale privind acte de rele tratamente.

În prezenta cauză, organul de urmărire penală a ignorat cerințele impuse în cazul examinării plîngerilor de maltratare în perioada detenției și, încălcînd prevederile art.279 alin.(1) CPP, conform cărora organul de urmărire penală efectuează acțiunile de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile Codului de procedură penală și numai după pornirea urmăririi penale, a dispus efectuarea unei expertize medico-legale fără a porni urmărirea penală; rezultatele expertizei au fost puse la baza concluziei de neîncepere a urmăririi penale.

În acest context, petiționarul, în plîngerea sa, înaintează temeiul de a presupune că el a fost supus acțiunilor de tortură, tratament inuman, că unele persoane cu funcție de răspundere, prin acțiunile sale, și-au depășit atribuțiile de serviciu, iar aceste circumstanțe urmează a fi examinate de procuror în modul prevăzut de art.274 CPP, în procedură separată.

Colegiul penal lărgit menționează că instanța de judecată nu a luat în considerație nici argumentele petiționarului, nici materialele cauzei și în mod neîntemeiat a conchis asupra legalității ordonanței procurorului, pentru care motiv încheierea Judecătoriei Orhei din 3 iulie 2007 urmează a fi casată, cu admiterea recursului în anulare declarat de petiționar și obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului, declarînd nulă ordonanța procurorului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-43/08 din 22 ianuarie 2008)

* * *

Refuzul tragerii la răspundere penală a expertului.

Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, T.B., examinînd în conformitate cu art. 274 Cod de procedură penală cererea cet. I.N. privind tragerea la răspundere penală a expertului Centrului de Medicină Legală, I.S., pentru darea concluziilor false în cadrul dosarului penal pornit în privința petiționarului în baza art. 15, 88, 89, 227 Cod penal (în redacția Legii din 1961), a întreprins toate acțiunile necesare pentru cercetarea multilaterală și obiectivă a cazului. Astfel, au fost studiate materialele expertizei, efectuate în cadrul cauzei penale în privința lui I.N. nr. 2001488037, și anume raportul de expertiză medico-legală nr. 1384, raportul de expertiză medico-criminalistică nr. 130 din 24 septembrie 2001, a fost interogat și expertul I.S.

Ca rezultat, procurorul a constatat că, în cadrul urmăririi penale, concluziile din raportul de expertiză inițial, din 20 septembrie 2001, întocmit de expertul I.S., ulterior, conform art. 153 Cod de procedură penală, au fost completate și concretizate în rezultatul examinării criminalistice din 24 septembrie 2001 și, în timpul audierii în calitate de expert a cet. I.S., probe care să confirme faptul că expertul I.S. a prezentat cu bună-știință concluzii false nu au fost stabilite. Prin urmare, ordonanța procurorului de neîncepere a urmăririi penale în privința lui I.S. este întemeiată pe art. 274 alin. (5), 275 pct. 3) Cod de procedură penală, conform cărora urmărirea penală nu poate fi pornită în cazul în care fapta nu întrunește elementele infracțiunii; dacă procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă acest fapt prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea.

Argumentul lui I.N. precum că judecătorul de instrucție în mod neîntemeiat a examinat plângerea împotriva ordonanței menționate în absența lui Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, de asemenea, îl consideră neîntemeiat, fiindcă art. 313 Cod de procedură penală prevede posibilitatea soluționării acestei categorii de plângeri și în absența persoanei care a înaintat-o.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-52/2008 din 22 ianuarie 2008)

* * *

În cazul în care plângerea privind anularea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale se respinge, procurorul, prin ordonanță, urmează să expună motivele pentru care o consideră neîntemeiată.

Petiționarul Gh.B. s-a adresat la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău cu plângere privind anularea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale din 31 ianuarie 2008, emise de procurorul din Procuratura mun. Chișinău, D. B., solicitând obligarea procuraturii să deruleze urmărirea penală pe acest caz.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 mai 2008, plângerea a fost remisă spre examinare Procurorului General.

Instanța a argumentat că nu a fost respectată procedura prealabilă adresării judecătorului de instrucție, după cum stabilește art. 299, 299¹ Cod de procedură penală.

În recursul în anulare declarat de procuror, se solicită casarea încheierii, cu returnarea materialului, spre examinare în fond, judecătorului de instrucție. În susținerea solicitărilor, procurorul a invocat că, prin acțiunile sale, judecăto-

rul de instrucție a încălcat dreptul de acces liber la justiție al petiționarului, iar Procuratura Generală s-a pronunțat deja asupra legalității ordonanței contestate, pe care, prin scrisoarea procurorului Gh.T. din 30 aprilie 2008, a considerat-o întemeiată și legală.

Verificînd argumentele recursului în anulare în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit conchide asupra inadmisibilității recursului din următoarele motive:

Conform prevederilor art. 274 alin. (6) Cod de procedură penală, ordonanța de refuz al începerii urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanța de judecată, în condițiile art. 313 Cod de procedură penală.

Art. 313 alin.(1) CPP stipulează că plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către participanții la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Plîngerile împotriva acțiunilor de urmărire penală efectuate de către procuror se examinează în condițiile art.299¹ CPP, conform cărora, în cazul în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, persoanele pot înainta, împotriva acțiunilor acestuia, plîngeri procurorului ierarhic superior, iar examinarea acestora se face de către procurorul ierarhic superior în termenul și în condițiile prevăzute la art.299 CPP.

Art. 299 alin. (2) CPP stipulează că, în cazul în care plîngerea se respinge, procurorul, prin ordonanță, urmează să expună motivele pentru care o consideră neîntemeiată, explicînd, totodată, modalitatea contestării hotărîrii sale la judecătorul de instrucție.

Astfel, ținînd cont de cele menționate mai sus, se constată că procurorul ierarhic superior, examinînd plîngerea în condițiile art.299¹ CPP, urma, prin ordonanță motivată, să se pronunțe asupra ordonanței procurorului ierarhic inferior, și nu printr-o scrisoare.

Ulterior, după examinarea de către procurorul ierarhic superior a plîngerii de contestare a ordonanței privind refuzul începerii urmăririi penale, persoana, în cazul în care nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale, poate adresa plîngere de contestare a actului respectiv judecătorului de instrucție, în condițiile prevederilor art. 313 CPP – procedură care nu a fost respectată. Avînd la bază aceste prevederi legale, judecătorul de instrucție în mod întemeiat a concluzionat asupra necesității remiterii plîngerii, spre examinare, Procurorului General, care urmează să se pronunțe, prin ordonanță motivată, asupra legalității ordonanței din 31 ianuarie 2008, emise de procurorul în Procuratura mun. Chișinău.

Din aceste considerente, se constată că hotărîrea judecătorească contestată nu contravine normelor legale în vigoare și nu sînt temeiuri pentru ca aceasta să fie casată, pentru care motiv recursul în anulare declarat de procuror urmează a fi respins ca inadmisibil.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ire-1284/2008 din 26 decembrie 2008)

* * *

Judecătorul de instrucție și-a depășit limitele competenței atunci cînd s-a pronunțat asupra fondului cauzei, anulînd ordonanța de pornire a urmăririi penale.

La 01.11.2007, prim-adjunctul Procurorului General al RM, V.P., conducîndu-se de prevederile art. 52 alin.(1) pct. 8), alin.(4), 274 alin.(7) CPP, a anulat ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 05.04.2007 și a dispus începerea urmăririi penale în baza art. 264 alin.(3) lit.a) CP, cu remiterea cauzei penale Procuraturii mun. Chișinău, pentru organizarea efectuării urmăririi penale.

E.D. s-a adresat la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău cu plîngere privind anularea ordonanței prim-adjunctului Procurorului General din 01.11.2007.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 10.01.2008, a fost admisă plîngerea și declarată nulă ordonanța prim-adjunctului Procurorului General al RM, V.P., din 1.11.2007.

Instanța a conchis că ordonanța prim-adjunctului Procurorului General al RM este neîntemeiată, nu este bazată pe legea procesuală penală și nu a existat în fapt cauza care l-a determinat pe procuror să deruleze urmărirea penală.

Legalitatea încheierii a fost contestată cu recurs în anulare de către procuror, care solicită casarea acesteia, cu respingerea plîngerii petiționarului.

În recursul declarat, se argumentează că ordonanța procurorului privind începerea urmăririi penale este exceptată de la controlul prevăzut de art.313 CPP; Direcția control al urmăririi penale a Procuraturii Generale a stabilit că circumstanțele accidentului au fost cercetate superficial, iar faptei i s-a dat o apreciere incorectă, fiind dispusă în mod nefondat neînceperea urmăririi penale. Recurentul a mai invocat că judecătorul de instrucție și-a depășit limitele competenței atunci cînd s-a pronunțat asupra fondului cauzei, constatînd vinovăția pietonilor în săvîrșirea accidentului.

Verificînd argumentele recursului în anulare în raport cu materialele anexate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente:

Potrivit prevederilor art. 452 și 453 alin. (2) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții săi pot ataca cu recurs în anulare hotărârile irevocabile numai dacă sînt contrare legii.

Conform prevederilor art.313 alin.(1) Cod de procedură penală, bănuitul, învinuitul, apărătorul, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane, drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate, sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție orice acțiune și act ilegal al organului de urmărire penală, prevăzut în alin.(2) al articolului nominalizat, însă, printre aceste acțiuni și acte, nu se găsește și acțiunea procurorului de emitere a ordonanței de pornire a urmăririi penale, precum și ordonanța de pornire a urmăririi penale. Această lege, de asemenea, nu prevede posibilitatea de a ataca ordonanțele privind anularea ordonanțelor de neîncepere a procesului penal.

O astfel de posibilitate în mod nejustificat ar tergiversa procedura penală și ar îngreui accesul liber la justiție, prevăzut de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 19 Cod de procedură penală.

În susținerea celor menționate, urmează de invocat și prevederile art.51 alin. (1) și 52 alin.(1) pct.1) CPP, conform cărora procurorul este persoana cu funcție de răspundere care, în limitele competenței sale, exercită în numele statului urmărirea penală și pornește urmărirea penală, astfel emiterea unei asemenea ordonanțe urmărește scopul exercitării anume a acestei atribuții, cu care procurorul este abilitat. Limitarea procurorului în exercitarea acesteia ar însemna curmarea activității acestuia la o etapă a urmăririi penale și, în continuare, excluderea posibilității ca persoana vinovată să poarte răspundere pentru infracțiunea săvârșită.

Colegiul penal lărgit enunță că practica judiciară, în atare situații, reglementează posibile soluții, ce pot fi adoptate de către instanțele judecătorești, care diferă de concluzia la care s-a ajuns prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 10 ianuarie 2008.

Astfel, Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, în pct.5.3, stabilește că nu sînt pasibile de atacare, de regulă, hotărârile privind pornirea urmăririi penale, iar pornirea urmăririi penale este definită ca procedeu legat de desfășurarea urmăririi penale, care nu afectează prin sine însăși drepturi sau libertăți constituționale, ci este o măsură procesuală necesară într-o societate democratică, care are ca scop asigurarea măsurilor eficiente de luptă cu criminalitatea.

Mai mult, la emiterea ordonanței din 01.11.2007, prim-adjunctul Procurorului General a pus la baza acesteia faptul că circumstanțele accidentului au fost cercetate superficial, iar faptei i s-a dat o apreciere incorectă, fiind dispusă în mod

nefondat neînceperea urmăririi penale, conchizându-se că nu a existat în fapt cauza care a determinat emiterea ordonanței din 05.04.2007.

În această privință, se constată că de către procuror au fost respectate prevederile art.274 alin. (7) CPP, conform cărora, dacă ulterior se constată că nu a existat circumstanța pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale, procurorul ierarhic superior anulează ordonanța și dispune începerea urmăririi penale.

Colegiul conchide că atât prevederile Codului de procedură penală, cât și practica judiciară exceptează ordonanțele procurorului de pornire a urmăririi penale de la controlul judecătorului de instrucție în condițiile art.313 CPP, prin urmare judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, la pronunțarea încheierii din 10 ianuarie 2008 în privința lui E.D., și-a depășit competența.

Judecătorul de instrucție și-a depășit limitele competenței, inclusiv atunci când s-a pronunțat asupra fondului cauzei, constatînd vinovăția pietonilor în săvîrșirea accidentului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-514/08 din 10 iunie 2008)

* * *

Recurs admis: urmărirea a fost încetată în mod neîntemeiat.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, paragraful 1 al articolului 6 din Convenție a fost interpretat ca obligare a organelor naționale să-și motiveze hotărârile în cauzele penale, cu impunerea dării unui răspuns detaliat la fiecare argument important pentru rezultatul procesului, adică s-a stipulat necesitatea unui răspuns special în hotărîre. (Cazul *Hiro Balani v. Spania*)

Lipsa motivării poate ridica probleme conform articolului 6 paragraful 3(b) din Convenție, referitoare la accesul la justiție – situație în care nu sînt indicate cu suficientă claritate temeiurile pe care se bazează hotărîrea, ceea ce împiedică folosirea efectivă a procedurilor de contestare.

La emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007, nu au fost respectate prevederile acestor norme, prin urmare se constată temeiuri pentru declararea nulității actului respectiv.

Contrar acestor prevederi legale, la emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007, organul de urmărire penală, în contextul unei fraze generale: „nu au fost acumulate probe suficiente și concludente care ar face posibilă înaintarea învinuirii cetățeanului S.M.”, a încetat urmărirea penală în privința lui S.M. pe motivul lipsei în acțiunile lui a elementelor constitutive ale infracțiunii.

Astfel, organul de urmărire penală, cercetînd materialele cauzei, nu a efectuat o analiză completă a concluziilor raportului de expertiză psihiatrico-psihologică din 6 martie 2007 în privința cet. I. P., menționînd doar faptul că „concluziile expertizei psihiatrico-psihologice nr. 120 din 06 martie 2007 raportate în privința lui I.P. sînt analogice celor referitoare la C.M.”, acestea nefiind analizate amănunțit, astfel nu a fost indicat motivul pentru care ele sînt insuficiente pentru confirmarea concluziei privind vinovăția sau nevinovăția bănuितului S.M.

La fel, organul de urmărire penală a concluzionat că, în urma cercetării depozițiilor părții vătămate C.M. din dosarul penal, s-a constatat că aceasta nu a declarat în mod consecvent cele înfăptuite de ea, de aceea depozițiile ei sînt false și neveridice, însă, concomitent, a menționat faptul că, conform raportului de expertiză psihiatrică-psihologică efectuat în privința lui C.M., aceasta „nu manifestă tendințe spre fantezie, știe bine să-și planifice acțiunile și să le coordoneze”, astfel Colegiul constată că argumentele procurorului se contrazic, acesta din urmă nerespingîndu-le pe unele sau admițîndu-le pe altele.

Concomitent, la emiterea ordonanței din 16 mai 2007, nu a fost luat în considerație faptul că, contrar prevederilor ordonanței din 10 noiembrie 2006, în privința bănuितului S.M. nu a fost efectuată o expertiză psihiatrico-psihologică, ca și celorlalte părți în cauză, ceea ce era necesar pentru stabilirea adevărului, la baza ordonanței privind încetarea urmăririi penale din 16 mai 2007 fiind pusă doar caracteristica martorului P.C., medicul-șef al Centrului de Medicină Preventivă, unde activase și bănuितul, nefiind luată în considerație caracteristica negativă de la locul de lucru, eliberată de conducerea actuală a Centrului de Medicină Preventivă în privința bănuितului S.M.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-169/08 din 11 martie 2008)

★ ★ ★

Organul de urmărire penală nu a respectat normele de procedură penală privind casarea unei hotărîri de neîncepere a urmăririi penale.

Colegiul consideră necesar de a se pronunța asupra soluției adoptate și referitor la următoarea problemă, care, în fond, susține hotărîrea adoptată, problemă care este tratată corect de instanța de apel.

Din actele cauzei, se observă că împrejurările referitoare la învinuirea lui I.D. de săvîrșirea abuzului de serviciu au fost verificate și, deoarece nu s-au confirmat, prin rezoluția procurorului secției militare a Procuraturii Generale, N.M., din 30 iulie 2004, s-a dispus neînceperea urmăririi penale.

Prin ordonanța procurorului militar principal, O.L., din 18 decembrie 2006, s-a dispus începerea urmăririi penale în privința lui I.D., iar prin ordonanța aceleiași procuror din 22 decembrie 2006, a fost anulată rezoluția din 30 iulie 2004 privind neînceperea urmăririi penale, făcându-se trimitere la prevederile art.52 și 255 Cod de procedură penală. Colegiul penal remarcă faptul că organul de urmărire penală, la caz, nu a respectat normele de procedură penală privind casarea unei hotărâri de neîncepere a urmăririi penale.

Astfel, procurorul militar principal nu s-a bazat pe norma de procedură penală în vigoare – art.287 Cod de procedură penală, care reglementează cazurile și temeiurile de reluare a urmăririi penale.

Potrivit alin.(4) al normei vizate, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărârea respectivă. În cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a primei ordonanțe. Astfel, se constată că anularea ordonanței din 30 iulie 2004 a fost efectuată după expirarea termenului de un an. Din conținutul ordonanței din 22 decembrie 2006, rezultă că autorul nu face trimitere la circumstanțe, fapte noi sau recent descoperite ori la existența unui viciu fundamental, limitându-se la motivarea că rezoluția în cauză a fost adoptată prematur și ilegal, deoarece, în cadrul examinării, nu a fost stabilită cu certitudine legalitatea primirii indemnizațiilor pentru închirierea spațiului locativ și a plăților majorate din fondul stimulării materiale – fapte respinse la adoptarea rezoluției anulate.

Colegiul menționează că instanța de apel a invocat o problemă importantă de drept, ce reiese din practica de aplicare a prevederilor Convenției Europene pentru Drepturile Omului, și anume a art.4 din Protocolul nr.7 la Convenție. Or, potrivit par.2 al articolului vizat, redeschiderea unui proces penal poate avea loc atunci când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sînt de natură să afecteze hotărârea pronunțată. Prin urmare, concluzia instanței de apel la acest capitol este întemeiată și conformă legii, iar recursul urmează a fi respins ca vădit neîntemeiat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-555/08 din 9 aprilie 2008)

★ ★ ★

Ilegalitatea ordonanței procurorului prin care s-a dispus pornirea urmăririi penale.

După cum s-a stabilit, pe aceleași acuzații, de către procurorul în Procuratura Botanica, mun. Chișinău, la 28 aprilie 2006, a fost emisă rezoluția de neîncepere a urmăririi penale în privința lui E. S. la plîngerea lui E. B. pe semnele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.190 CP. Această concluzie a fost menținută prin ordonanța Procurorului sect. Botanica din 6 decembrie 2006 și prin încheierea din 29 ianuarie 2007 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău. Prin aceste acte, s-a stabilit expres că, între E. S. și A. B., au existat exclusiv relații civile, care formează un litigiu civil, a cărui soluționare poate fi realizată în ordinea procedurii civile.

Mai mult, despre faptul că între aceștia existau relații civile mărturisește și hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 2 iulie 2007, din care reiese că A.B. s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind încasarea de la E.S. a anumitor sume, însă acțiunea a fost respinsă.

Astfel, se constată temeiul stipulat la art.275 pct.8) CPP, fapt ce, în mod argumentat, i-a permis instanței de judecată să conchidă asupra ilegalității ordonanței procurorului din 5.04.2007, prin care s-a dispus începerea urmăririi penale pe acțiunile lui E. S., care anterior, prin acte procesuale neanulate, au fost considerate ca fiind relații civile, pronunțîndu-se asupra neînceperii urmăririi penale pe aceleași fapte.

În această privință, se menționează și prevederile art. 22 alin. (2) CPP, conform cărora scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor cînd fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărîrea respectivă.

Colegiul stabilește că, în temeiul art.313 alin.(2) pct.3) CPP, persoanele enumerate la alin.(1) al aceluiași articol sînt în drept să atace judecătorului de instrucție acțiunile organului de urmărire penală care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei, inclusiv ordonanțele de începere a urmăririi penale.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-237/08 din 27 februarie 2008)

* * *

Acțiuni efectuate în afara procesului penal.

Potrivit materialelor cauzei, dosarul penal, conform semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.217 alin.(1) CP, în privința lui B.L. a fost pornit la 22 iunie 2007.

Însă, potrivit actelor din dosar, la 16 iunie 2007, a fost efectuată cercetarea la fața locului, cu participarea expertului criminalist O. B., în curtea casei nr.10, situată pe str. V. Lupu, mun. Bălți, care aparține lui B.L., fiind întocmit proces-verbal de cercetare la fața locului cu foto-tabelul.

La 18 iunie 2007, de către comisarul adjunct, șeful SUP CPM Bălți, V.A., au fost transmise expertului 94 de plante de mac, ridicate în cadrul cercetării la fața locului din gospodăria lui B.L., și, la 19 iunie 2007, de asemenea de către CPM Bălți, a fost efectuată cercetarea tehnico-științifică nr.531, conform căreia s-a constatat că 94 de plante ridicate de la domiciliul lui B.L. reprezentau plante de mac, care conțineau substanțe narcotice.

Articolul 279 CPP stipulează că organul de urmărire penală efectuează acțiunile de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile Codului de procedură penală și numai după pornirea urmăririi penale.

Prin urmare, dispunerea efectuării cercetării tehnico-științifice și însuși cercetarea au avut loc în afara procesului penal, adică pînă la pornirea dosarului penal, fiind astfel grav încălcate prevederile art.279 CPP.

Potrivit art.279 alin.(3) CPP, cercetarea, percheziția, ridicarea de obiecte și alte acțiuni procesuale la domiciliu pot fi efectuate doar cu consimțământul persoanei domiciliată la adresa respectivă sau cu autorizația respectivă.

Însă, potrivit materialelor din dosar, cercetarea la fața locului în gospodăria lui B.L. a fost efectuată fără consimțământul acesteia, fiind încălcate prevederile normei nominalizate, precum și art.118 alin.(2) CPP, conform căruia cercetarea la fața locului la domiciliu fără permisul persoanei căreia i se limitează dreptul inviolabilității domiciliului se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală.

Cu toate acestea, anume aceste două documente procesuale dobîndite cu încălcarea normelor procesuale penale au fost puse la baza sentinței de condamnare a lui B.L.

Nici instanța de fond și nici cea de apel nu s-au pronunțat asupra acestor încălcări procesuale, care, în opinia Colegiului, au o importanță deosebită pentru aflarea adevărului și soluționarea justă a cauzei.

Inculpata, pe parcursul urmăririi penale și în ședința judiciară a instanței de fond, permanent a afirmat că dînsa nu a semănat mac în gospodăria sa, declarînd că plantele nominalizate au crescut de la sine printre flori și ea, lipsind de acasă o perioadă de timp, nu a avut posibilitatea să le smulgă din rădăcină.

Această versiune a inculpatei însă nu a fost verificată, ea avînd o importanță esențială și fiind confirmată prin pozele în culori efectuate în timpul cercetării la fața locului și anexate la dosar, din care se vede clar că plantele de mac sînt crescute printre trandafiri și alte flori.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-665/2008 din 27 mai 2008)

* * *

Împăcarea părților.

Judecând recursul suplimentar referitor la chestiunea de împăcare a părților, survenită după judecarea cauzei în ordine de apel, avînd în vedere că recursul depus la 23 noiembrie 2007 de către avocatul M. nu mai este susținut de autor, Colegiul constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente:

Potrivit rezoluției de pornire a urmăririi penale din 21 iunie 2006, cauza penală referitor la cauzarea vătămarilor corporale medii lui S.I. a fost pornită referitor la infracțiunea prevăzută de art.152 alin.(1) CP în baza plîngerii acestuia, depuse procurorului la 21 iunie 2006.

Conform art.276 alin.(1) CPP, urmărirea penală se pornește numai în baza plîngerii prealabile a victimei în cazul săvîșirii infracțiunii prevăzute de art.152 alin.(1) CP. Potrivit alin.(5) al normei vizate, la împăcarea părții vătămate cu bănuitul, învinuitul, inculpatul în cazul menționat în alin.(1) al aceluiași articol, urmărirea penală încetează. Procedura încetării urmăririi penale este reglementată de art.285 alin.(1) pct.1) CPP.

Încetarea procesului penal în ședința de judecată este reglementată de art.332 CPP. Conform prevederilor alin.(1) al acestei norme, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute de art.285 alin. (1) CPP, instanța încetează procesul penal. În acest context, Colegiul reține și prevederea art.427 alin.(1) pct.11) CPP, conform căreia se consideră temei de recurs situația cînd a intervenit împăcarea părților în cazurile prevăzute de lege.

Conform acordului de împăcare încheiat între C.A. și partea vătămată S.I. în 21 decembrie 2007, legalizat notarial, a survenit împăcarea părților.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-164/08 din 26 februarie 2008)

* * *

Urmărirea penală incompletă.

Conform art. 252 Cod de procedură penală, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia.

În desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire penală dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, care trebuie să fie motivată și să cuprindă un șir de elemente prevăzute la art.255 alin.(2) Cod de procedură penală.

Pe lângă aceste elemente, în conformitate cu prevederile art.287 alin.(5) Cod de procedură penală, ordonanța de încetare a urmăririi penale trebuie să cuprindă date privind persoana și fapta la care se referă încetarea, precum și temeiurile de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, paragraful 1 al articolului 6 din Convenție a fost interpretat ca obligare a organelor naționale să-și motiveze hotărârile în cauzele penale, cu impunerea dării unui răspuns detaliat la fiecare argument important pentru rezultatul procesului, adică s-a stipulat necesitatea unui răspuns special în hotărâre. (*Cazul Hiro Balani v. Spania*)

Lipsa motivării poate ridica probleme conform articolului 6 paragraful 3(b) din Convenție, referitoare la accesul la justiție – situație în care nu sînt indicate cu suficientă claritate temeiurile pe care se bazează hotărârea, ceea ce împiedică folosirea efectivă a procedurilor de contestare.

La emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007, nu au fost respectate prevederile acestor norme, prin urmare se constată temeiuri pentru declararea nulității actului respectiv.

Contrar acestor prevederi legale, la emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007, organul de urmărire penală, în contextul unei fraze generale: „nu au fost acumulate probe suficiente și concludente care ar face posibilă înaintarea învinuirii cetățeanului S. M.”, a încetat urmărirea penală în privința lui S. M. pe motivul lipsei în acțiunile lui a elementelor constitutive ale infracțiunii.

Astfel, organul de urmărire penală, cercetînd materialele cauzei, nu a efectuat o analiză completă a concluziilor raportului de expertiză psihiatrico-psihologică din 06 martie 2007 în privința cet. I. P., menționînd doar faptul că „concluziile expertizei psihiatrico-psihologice nr. 120 din 06 martie 2007 raportate în privința lui I. P. sînt analogice celor referitoare la C.M.”, acestea nefiind analizate amănunțit, astfel nu a fost indicat motivul pentru care ele sînt insuficiente pentru confirmarea concluziilor privind vinovăția sau nevinovăția bănuitului S.M.

La fel, organul de urmărire penală a concluzionat că, în urma cercetării depozițiilor părții vătămate C.M. din dosarul penal, s-a constatat că aceasta nu a declarat în mod consecvent cele înfăptuite de ea, de aceea depozițiile ei sînt false și neveridice, însă, concomitent, a menționat faptul că, conform raportului de expertiză psihiatrică-psihologică efectuat în privința lui C.M., aceasta „nu manifestă tendințe spre fantezie, știe bine să-și planifice acțiunile și să le coordone-

ze”, astfel Colegiul constată că argumentele procurorului se contrazic, acesta din urmă nerespingându-le pe unele sau admițându-le pe altele.

Concomitent, la emiterea ordonanței din 16 mai 2007, nu a fost luat în considerație faptul că, contrar prevederilor ordonanței din 10 noiembrie 2006, în privința bănuितului S.M. nu a fost efectuată o expertiză psihiatrico-psihologică, ca și celorlalte părți în cauză, ceea ce era necesar pentru stabilirea adevărului, la baza ordonanței privind încetarea urmăririi penale din 16 mai 2007 fiind pusă doar caracteristica martorului P.C., medicul-șef al Centrului de Medicină Preventivă, unde activase și bănuitul, nefiind luată în considerație caracteristica negativă de la locul de lucru, eliberată de conducerea actuală a Centrului de Medicină Preventivă în privința bănuितului S.M.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ire-169/08 din 11 martie 2008)

* * *

Anexarea materialelor la dosarul suspendat.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 martie 2008, a fost respinsă, ca neîntemeiată, plîngerea avocatului S.C. în interesele învinuitului D.P. împotriva ordonanței din 20 iulie 2007 de suspendare a urmăririi penale în cauza penală nr.2007510114, ordonanței procurorului din 15 august 2007 privind respingerea cererii cu privire la anexarea la dosar a actelor primite din România și refuzului procurorului din 13 noiembrie 2007 de a admite plîngerea primară.

Prin ordonanța din 20 iulie 2007, procurorul A. R. a dispus suspendarea urmăririi penale în cauza penală nr.2007510114 în baza art.287¹ alin.(1) pct.1) CPP, pe motivul dispariției învinuitului D.P.

Potrivit ordonanței din 15 august 2007, procurorul a refuzat admiterea cererii avocatului S. C. de anexare la dosarul de învinuire a cet. D.P. a actelor primite din or. Timișoara, România, care, în opinia lui, au tangență cu cauza penală respectivă.

Ulterior, la 13 noiembrie 2007, a fost refuzată admiterea plîngerii primare a avocatului S.C., prin care s-a solicitat anularea ordonanțelor menționate.

Avocatul S. C., nefiind de acord cu hotărârile nominalizate, le-a contestat cu o plîngere în ordinea art.313 CPP, solicitînd anularea acestora.

În motivarea soluției de respingere a plîngerii, instanța a menționat că, potrivit art.287² alin.(3) CPP, în cazul în care urmărirea penală este suspendată, în cauza penală nu se admite efectuarea acțiunilor de urmărire penală, respectiv

de anexare la dosar, din partea apărării, a unor acte ce ar avea tangență cu cauza respectivă.

În recursul în anulare, recurentul solicită casarea încheierii judecătorești și dispunerea anulării actelor procedurale menționate, fiind obligat organul de urmărire penală să lichideze încălcările procedurale, care, în opinia sa, au fost comise, cu admiterea dreptului de a depune în cauza penală documente ca mijloace de probă.

Judecând recursul în anulare în baza materialelor prezentate și în raport cu motivele invocate, Colegiul conchide că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente:

Conform art.298 alin.(1) CPP, împotriva acțiunilor și inacțiunilor organului de urmărire penală poate înainta plîngere bănuitul, învinuitul, reprezentantul lor legal, apărătorul, precum și alte persoane drepturile și interesele legitime ale căroră au fost lezate de către aceste organe. În conformitate cu art.313 alin.(4)-(5) CPP, plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție, care are obligația să verifice dacă a avut sau nu a avut loc încălcarea drepturilor și intereselor omului și, după caz, să admită ori să respingă plîngerea.

Colegiul constată că instanța de judecată, respingînd plîngerea apărătorului privind anexarea la materialele dosarului penal a unui set de documente, nu a asigurat respectarea de către organul de urmărire penală a drepturilor învinuitului D.P.

Potrivit art.157 alin.(1)-(2) CPP, constituie mijloc material de probă documentele în orice formă (scrisă, audio, video, electronică etc.) care provin de la persoane oficiale fizice ori juridice dacă în ele sînt expuse ori adevărate circumstanțe care au importanță pentru cauză. Documentele se anexează prin ordonanța organului de urmărire penală.

Articolul 64 alin.(2) pct.13) și art.66 alin.(2) pct.15) CPP stabilesc că bănuitul, învinuitul are dreptul să prezinte documente și alte mijloace de probă.

Conform art. 68 CPP, aceste drepturi îi aparțin și apărătorului, care efectuează apărarea bănuitului, învinuitului.

Procedura și modul de exercitare a dreptului de prezentare a documentelor ca mijloace de probă sînt reglementate în art.245 CPP, care stipulează că dreptul în cauză se realizează prin depunerea unei cereri sau a unui demers la orice etapă a desfășurării procesului penal.

Conform plîngerii depuse judecătorului de instrucție, apărătorul învinuitului a solicitat organului de urmărire penală să se anexeze documente care, în opinia apărătorului, au o strînsă legătură cu învinuirea adusă cet. D.P., precum și să se efectueze, prin procedura comisiei rogatorii, mai multe acțiuni de urmărire penală. Organul de urmărire penală, ulterior și judecătorul de instrucție, respingînd cerin-

țele părții apărării, și-au motivat concluzia prin faptul că urmărirea penală în cauza privindu-l pe D.P. este suspendată în temeiul art.287¹ alin.(1) pct.1) CPP.

Raportînd prevederile normei vizate, precum și ale art. 245 CPP, referitoare la dreptul părții apărării de a depune documente ca mijloace de probă la orice etapă a desfășurării procesului penal, la dispozițiile art.6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate asupra sa. Conform art.6 paragraful 3 din Convenția sus-menționată, orice acuzat are, în special, dreptul: pct.b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și pct.d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; rezultă că organul de urmărire penală a încălcat dreptul apărătorului, ca parte a apărării, să prezinte probe și ca acestea să fie administrate în modul prevăzut de lege.

Motivarea procurorului, la respingerea plîngerii, precum că urmărirea penală este suspendată, nu este justificată, deoarece drepturile, discutate în cauză, sînt de valoare și într-un proces bazat pe principiul contradictorialității și al egalității părților în drepturi, nu pot fi limitate.

Mai mult ca atît, art.287¹ alin.(4) CPP în mod imperativ obligă organul de urmărire penală ca, pînă a adopta soluția de suspendare a urmăririi penale, să îndeplinească toate acțiunile de urmărire penală a căror efectuare este posibilă în lipsa învinuitului. Acțiunile solicitate de apărător puteau fi efectuate în lipsa învinuitului, inclusiv în ordinea prevăzută de art.287³ CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-630/08 din 17 iunie 2008)

★ ★ ★

Instanța de judecată corect a conchis că organul de urmărire penală a dispus legal suspendarea urmăririi penale.

Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului în anulare în baza materialelor dosarului și motivelor invocate, Colegiul consideră că recursul urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente:

Conform art. 313 alin. (1) și (2) CPP, partea vătămată este în drept să depună o plîngere judecătorului de instrucție împotriva ordonanței organului de urmărire penală atunci cînd i s-au încălcat drepturile și interesele legitime.

În speța examinată, partea vătămată G.A., care s-a folosit de acest drept, prin atacarea încheierii judecătorului de instrucție, solicită casarea acesteia și declararea nulității ordonanței de suspendare a urmăririi penale.

Potrivit art. 453 alin. (2) CPP, hotărârile irevocabile, altele decât cele menționate în alineatul (1) al acestui articol, pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sînt contrare legii.

Astfel, în sensul normei vizate, recurentul, criticînd încheierea judecătorească, care este o hotărîre irevocabilă, trebuie să invoce motivele ilegalității acesteia.

Din conținutul recursului în anulare, Colegiul observă că autorul descrie un șir de evenimente legate de sustragerea bunurilor din apartament.

În același timp, recurentul nu specifică, cu argumente, în ce constă ilegalitatea hotărîrii judecătorești, care norme de drept procesual sau material nu au fost respectate ori au fost încălcate de către instanță la judecarea plîngerii.

Conform art. 313 alin. (5) CPP, judecătorul de instrucție, constatînd că actul organului de urmărire penală atacat (la caz, ordonanța de suspendare a urmăririi penale) a fost adoptat în conformitate cu legea și că drepturile și libertățile omului nu au fost încălcate, pronunță o încheiere de respingere a plîngerii.

Verificînd, în acest sens, încheierea atacată, Colegiul consideră că aceasta este legală. Instanța de judecată corect a conchis că organul de urmărire penală, în conformitate cu art.287 alin.(1) pct.2) CPP, a dispus suspendarea urmăririi penale pînă la identificarea persoanei implicate în sustragerea avutului proprietarei G.A.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-354/08 din 9 aprilie 2008)

* * *

Ordonanța de încetare a procesului penal nu putea să fie anulată din motivul că a expirat termenul prescripției urmăririi penale.

Conform prevederilor art. 287 alin (4.) CPP, în cazul în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi și, în cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai tîrziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale.

În ordonanța sa din 26 decembrie 2006, prim-adjunctul Procurorului General nu a invocat care fapte noi sau recent descoperite au fost stabilite; mai mult ca atît, nu a fost invocat viciul fundamental descoperit, care ar fi afectat hotărîrea primită.

Totodată, ordonanța atacată contravine prevederilor art. 7 alin. (2) CP, din care rezultă că nimeni nu poate fi supus de două ori urmării penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă. Din prevederile art. 22 alin. (1) și (2) CPP, rezultă că nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă. Scoaterea de sub urmărirea penală sau încetarea urmării penale împiedica punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărîrea respectivă.

Ordonanța prim-adjunctului Procurorului General din 26 decembrie 2006 contravine și prevederilor art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care stipulează că nicio persoană nu poate fi urmărită penal sau pedepsită penal de jurisdicția aceluiași stat pentru săvîrșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărîre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

Mai mult ca atît, ordonanța de încetare a procesului penal din 30 decembrie 2002, adoptată de Procuratura Florești în cadrul cauzei penale nr. 2002388022, nu putea să fie anulată din motivul că a expirat termenul prescripției urmării penale. Sancțiunea art. 184 alin. 1 CP (red. 1961) prevedea privațiunea de libertate pe un termen de pînă la 3 ani. Articolul 46 alin. 1 din același cod stabilea în mod imperativ că persoana nu poate fi trasă la răspundere penală dacă au trecut cinci ani din ziua săvîrșirii infracțiunii, pentru care, conform legii, poate fi aplicată privațiunea de libertate pe un termen de pînă la 5 ani; în cazul dat, de la ultimul episod pentru care este bănuït N. B. – de la 25 ianuarie 1999 – au trecut mai mult de 8 ani, deci a expirat termenul prescripției urmării penale. Prin urmare, potrivit prevederilor art. 230 CPP, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Colegiul conchide că este corectă concluzia Judecătoriei Bălți din 13 februarie 3007, prin care a fost admisă plîngerea apărătorului A.B. în interesele lui N.B, și a fost declarată nulă ordonanța emisă de prim-adjunctul Procurorului General din 26 decembrie 2006 privind anularea ordonanței din 30 decembrie 2002 emisă de Procuratura Florești, prin care a fost încetat procesul în privința N. B. în baza art. 5 pct. 2) CPP (red. 1961), pe motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ire-971/08 din 10 ianuarie 2008)

* * *

Refuzul pornirii urmăririi penale.

Cît privește argumentele recurentului referitoare la preținsele încălcări ale normelor procesuale penale admise la etapa urmăririi penale în cauza penală în privința sa, Colegiul menționează că există o hotărîre judiciară irevocabilă de condamnare – hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 17 noiembrie 2008, prin care au fost menținute sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 08 august 2005, deciziile Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2005, Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 29 martie 2006 și hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 26 iunie 2006 privind condamnarea lui C.T., în baza art.123/1, 125 alin.2 Cod penal (red.1961), la 11 ani închisoare.

Astfel, potrivit hotărîrii Plenului sus-menționate, s-au constatat următoarele:

„Ordonanța de punere sub învinuire din 30 septembrie 2000 este emisă de căpitanul de poliție al DCCOC O.N. și a fost semnată la 27 noiembrie 2000 de C.T., în privința acestui act procedural nu se stabilesc argumente de ilegalitate.

Referitor la greșita înregistrare a numărului dosarului penal, Plenul constată că, prin ordonanța de refuz al pornirii urmăririi penale din 7 decembrie 2007, s-a confirmat că C.T. a fost pus sub învinuire, prin ordonanța de punere sub învinuire din 30 septembrie 2000 în cauza penală nr. 2000017014. Încheierea și mandatul de arest din 28 iulie 2007 în privința lui C.T. au fost emise în cauza penală nr. 2000017014, iar înscrierea „,03” în loc de „,01” în numărul de înregistrare a cauzei penale reprezintă o greșeală de tipar, fapt ce se confirmă și prin ordonanța de pornire și conexare a cauzelor penale din 27 noiembrie 2000. Prin ordonanța de conexare din 30 septembrie 2000, se confirmă că dosarul penal nr. 2000011675 a fost conexasat cu dosarul penal nr. 2000017014 la nr. 2000017014, iar înscrierea „2000017516”, de asemenea, este constatată ca o greșeală de tipar.

În privința motivului invocat în recursul în anulare cu privire la lipsa în dosarul penal a filelor nr. 56, 57 din volumul II, Plenul menționează că, prin rezoluția de neîncepere a urmăririi penale a procurorului interimar al Procuraturii mun. Chișinău, V.M., din 14 iulie 2005, se confirmă că în volumul II al acestui dosar penal a avut loc o greșeală mecanică, de încălcare a ordinii de numerotare a filelor dosarului respectiv, deoarece, în volumul II al acestui dosar penal, actele procedurale ale organului de urmărire penală au fost cusute consecutiv, în ordinea corespunzătoare: demersul privind aplicarea măsurii de reprimare – arestul preventiv, în privința lui C.T. din 28 iulie 2000, numerotat cu nr. 52, 53; mandatul avocatului numerotat cu nr.54; încheierea privind aplicarea măsurii de reprimare – arestul preventiv, în privința lui C.T. din 28 iulie 2000, numerotată cu nr. 55;

mandatul de arestare a lui C.T. nr. 1-197 din 28 iulie 2000, numerotat cu nr. 58. Referitor la dispariția din dosar a sumelor bănești ridicate din oficiul Societății „Amnistia Socială”, precum și a casetelor video privind percheziția oficiului, de asemenea prin rezoluția de neîncepere a urmăririi penale a procurorului interimar al Procuraturii mun. Chișinău, V.M., din 14 iulie 2005, se confirmă că, conform procesului-verbal de percheziție din 4 iulie 2000, nu au fost depistate și ridicate obiecte sau sume bănești. Prin urmare, și aceste argumente ale recurentului sînt neîntemeiate.”

Totodată, Colegiul menționează că motivele invocate în prezentul recurs în anulare au servit ca temei pentru cererea de revizuire, care a fost respinsă prin sentința Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2007, menținută prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2008 și decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 iunie 2008, ultima fiind o hotărîre irevocabilă, în care instanța de recurs a conchis că instanțele de fond și de apel corect au respins cererea de revizuire, pe motiv că, în cadrul cercetării judecătorești, prin hotărîrile judecătorești pronunțate în cazul privindu-l pe C.T., s-a constatat că nu și-a găsit dovedire faptul că persoanele care au efectuat urmărirea penală au săvîrșit abuzuri care constituie infracțiuni ce au dus la adoptarea unor hotărîri neîntemeiate și contrare legii. Mai mult ca atît, nu au fost prezentate probe pertinente nici instanței de fond, nici celei de apel în susținerea motivelor invocate în cererea de revizuire, aceste argumente nefiind prevăzute de art. 458 Cod de procedură penală ca temei pentru declanșarea revizuirii cauzei, iar conform art. 4 din Protocolul 7 la Convenția Europeană, redeschiderea procesului penal poate avea loc dacă fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată.

Astfel, se constată că, în cauza privindu-l pe C.T., au fost pronunțate două hotărîri irevocabile, prin care a fost menținută condamnarea sa și respinsă cererea de revizuire, nefiind stabilit viciul fundamental care ar putea afecta hotărîrile pronunțate. În atare situație, nu s-au constatat temeiuri de casare a încheierii atacate, drept urmare recursul în anulare se declară inadmisibil.

Argumentele recurentului precum că a depus plîngerea în termen, Colegiul, la fel, le respinge ca neîntemeiate. Or, potrivit pct.5.6 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătorec de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, plîngerea împotriva acțiunilor organului de urmărire penală sau ale organului care exercită activitate operativă de investigații poate fi înaintată, în termen de 10 zile de la data cînd persoana a aflat despre încălcarea dreptului său, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea. Dacă

se atacă o hotărîre a organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate operativă de investigații, la plîngere se anexează copia hotărîrii atacate sau se menționează rechizitele acestei hotărîri, dacă organul respectiv nu a înmînat persoanei în cauză copia acesteia.

Astfel, termenul de 10 zile curge din momentul cînd persoana a aflat despre încălcarea dreptului său, și nu din momentul înmînării copiei de pe actul prin care s-a încălcat un anumit drept.

Potrivit materialelor cauzei, petiționarul C.T. a depus plîngerea la 11.04.2008, solicitînd ca termenul de 10 zile să fie calculat de la data înmînării copiei de pe ordonanța procurorului ierarhic superior – 09.04.2008. Însă, conform materialelor dosarului de refuz, C.T. a fost înștiințat la 07.12.2007 despre emiterea ordonanței de refuz al pornirii urmăririi penale, dînsul neinvocînd motive întemeiate privind omiterea termenului stabilit de art.313 alin.(4) Cod de procedură penală. Astfel, și din acest punct de vedere recursul în anulare se va respinge ca inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1358/08 din 19 noiembrie 2008)

TERMINAREA URMĂRIRII PENALE ȘI TRIMITEREA CAUZEI ÎN JUDECATĂ

* * *

Învinuire neconcretizată.

Învinuirea nu cuprinde referirea la regulile de circulație rutieră pretinse a fi încălcate: ale Ucrainei ori ale Moldovei.

Prin nimic nu sînt combătute argumentele inculpatului P.D., precum că în-săși partea vătămată I.N., conducînd automobilul său, a creat o situație de accident, ce a dus la tamponarea mijloacelor de transport și care are legătură directă cu consecințele survenite.

Partea vătămată I.N. avea probleme serioase cu sănătatea: suferea cu inima și vederea. În legătură cu acest lucru, medicii i-au interzis conducerea și exploatarea automobilului.

Conform pct.14 din Regulamentul circulației rutiere al R. Moldova, conducătorului de autovehicul îi este interzisă conducerea vehiculului [...] dacă este bolnav și acest lucru îi afectează capacitatea de conducere.

Din concluzia expertizei tehnice auto din 13 noiembrie 1998, întocmită de expertul ucrainean, se vede că atât P.D. cât și I.N., conducînd mijloacele de transport, au încălcat cerințele pct. 8.5.1, 10.1, 11.2, 12.3 din Regulile circulației rutiere ale Ucrainei, ce corespund pct. 42.2, 39.1, 45.2 din Regulamentul circulației rutiere al R. Moldova.

Expertiza confirmă faptul că, în situația critică, șoferul P.D., pentru a evita ciocnirea, manevrînd la stînga lui, avea nevoie de 74 m, însă acesta, de fapt, dispunea de numai 37 m, iar șoferul I.N. avea nevoie de minimum 61 m, pentru a manevra spre dreapta sa fără pericol, însă, de fapt, el dispunea numai de 11,5 m. Ambii conducători auto aveau la dispoziție numai 0,6 sec. În atare situație, niciunul din șoferi practic nu putea efectua manevre fără pericol. În caz contrar, inevitabil survenea alunecarea unuia din automobile pînă la tamponarea lor.

Prin urmare, versiunea lui P.D. privind faptul că el practic nu a avut posibilitatea de a evita tamponarea cu mijlocul de transport apărut din sens opus pe partea carosabilă pe care el se deplasa este confirmată științific.

Conform art.4 din Titlul I „Dispoziții generale” din Regulamentul circulației rutiere al R. Moldova, orice participant la trafic care respectă prevederile Regulamentului este în drept să conteze pe faptul că și ceilalți participanți la trafic execută cerințele acestuia.

Însă nici aceste cerințe ale Regulamentului I.N. nu le-a respectat. De aceea, în ultimele clipe înainte de ciocnire cu automobilul din întîmpinare, P.D. a cotit spre stînga cu scopul de a evita tamponarea, astfel aflîndu-se în stare de legitimă apărare pentru a evita urmările, iar acest lucru nu constituie infracțiune (art.36 CP).

Pe prezentul dosar urmărirea penală a fost încetată de 6 ori:

- la 28 decembrie 1999;
- la 07 iulie 2000;
- la 05 iulie 2002;
- la 15 decembrie 2002;
- la 16 ianuarie 2004;
- la 17 iunie 2005.

În toate ordonanțele, motivul era unicul – lipsa vinovăției lui P.D. și prezența semnelor constitutive ale infracțiunii în acțiunile lui I.N.

Fiecare din aceste ordonanțe, corespunzător, a fost casată, în toate cazurile figurînd același temei – P.D. a condus automobilul său pe banda de circulație cu sens opus, iar acest lucru a cauzat tamponarea autovehiculelor.

Însă, conform cerințelor art.287 alin.(4) CPP, ordonanțele de clasare a cauzei penale adoptate în mod legal sînt pasibile de anulare cu reluarea urmăririi penale numai dacă au apărut fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărîrea respectivă.

Or, prin aceasta, s-a încălcat dreptul la apărare al lui P.D., prevăzut de art.22 CPP, art.4 din Protocolul adițional nr.7 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Circumstanțele expuse în prezenta decizie conduc la încetarea procesului penal conform art.285 CPP, însă această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, întrucât o așa situație ar încălca dreptul inculpatului la apărare. Doar achitarea lui P.D. este mai favorabilă pentru el, de aceea soluția privind încetarea procesului nu se discută.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-598/08 din 27 mai 2008)

* * *

Rechizitoriu întocmit cu devieri de la lege.

Calificînd fapta lui V.Ț. și A.L. în baza art.217¹ alin.(4), iar a acesteia din urmă și în baza art.243 alin.(3) CP, instanța urma, în conformitate cu prevederile art.394 alin.(1) CPP, să constate fapta criminală considerată ca fiind dovedită, indicînd locul, timpul, modul săvîrșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii; probele pe care se întemeiază concluziile instanței și motivele pentru care au fost respinse alte probe.

Potrivit materialelor cauzei, nici din ordonanța de punere sub învinuire, nici din rechizitoriu, nici din conținutul sentinței Judecătorei Bălți din 19 decembrie 2007, o astfel de constatare nu rezultă, nu sînt indicate elementele ce constituie latura obiectivă a infracțiunii de circulație ilegală a substanțelor narcotice în scop de înstrăinare: în ce lună, zi, an, în ce loc au avut loc acțiunile incriminate și venitul obținut în urma săvîrșirii acestor fapte. Astfel, conform art.281 CPP, ordonanța de punere sub învinuire trebuie să conțină, în mod obligatoriu, data, locul, mijloacele și modul de săvîrșire a infracțiunii, motivele etc. Instanța de fond, pentru a-i condamna pe Ț.V. și L.A. în baza art.217¹ alin.(4) CP, iar pe aceasta din urmă și în baza art.243 alin.(3) CP, în conformitate cu prevederile art.394 CPP, era obligată să stabilească aceste circumstanțe de bază ale infracțiunii. Însă, din textul sentinței, rezultă că nu-i nicio mențiune despre timpul, locul săvîrșirii infracțiunii, genul și cantitatea substanțelor narcotice comercializată de inculpați, persoanele căror le-au fost vîndute acestea și venitul obținut în urma săvîrșirii acestor fapte, instanța limitîndu-se doar la indicarea că L.A. și Ț.V., în perioada de timp aprilie 2006 – mai 2007, la domiciliu său din mun.Bălți, str.Moscovei 43/1, și la reședința din mun.Bălți, str.Păcii 103, au transmis substanțe narcotice

persoanelor interesate, obținând mijloace bănești într-un quantum nestabilit de organul de urmărire penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-948/08 din 19 august 2008)

* * *

Rechizitoriu incomplet.

Condamnarea lui C.E. de către prima instanță este ilegală, sentința fiind adoptată cu încălcarea principiului contradictorialității (art.24 Cod de procedură penală) și a limitelor judecării cauzei (art.325 Cod de procedură penală). Astfel, art.325 alin.(1) Cod de procedură penală stipulează că judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Însă, în rechizitoriu, contrar prevederilor art.296 alin.(2) Cod de procedură penală, lipsește încadrarea juridică a acțiunilor învinuitei, astfel dînsa nu avea posibilitatea să-și apere interesele.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-146/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Nerespectarea prevederilor legale privind conținutul rechizitoriului.

Articolul 296 alin.(2) Cod de procedură penală prevede că, în rechizitoriu, trebuie să fie expuse și circumstanțele care agravează răspunderea învinuitului.

Din rechizitoriul întocmit, rezultă că în privința lui R.A. nu au fost invocate circumstanțe agravante, iar instanța de fond, prin sentință, a considerat o așa circumstanță cea prevăzută de art.77 alin.(1) lit.a) Cod penal, cu toate că, consecințele condamnării anterioare au fost înlăturate în conformitate cu prevederile art.111 Cod penal.

Eroarea comisă nu a fost corectată de instanța de apel, care, la rîndul său, contrar art.77 alin.(2) Cod penal, a considerat drept circumstanță agravantă comiterea faptei din interes material, pe cînd aceasta este prevăzută în calitate de semn al componenței infracțiunii de șantaj.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-943/08 din 23 septembrie 2008)

CONTROLUL JUDICIAR AL PROCEDURII PREJUDICIARE

* * *

Recurs admis: încălcarea drepturilor privind prezentarea documentelor.

Conform art.298 alin.(1) CPP, împotriva acțiunilor și inacțiunilor organului de urmărire penală poate înainta plîngere bănuitul, învinuitul, reprezentantul lor legal, apărătorul, precum și alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărorora au fost lezate de către aceste organe. În baza art.313 alin.(4)-(5) CPP, plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție, care are obligația să verifice dacă a avut sau nu a avut loc încălcarea drepturilor și intereselor omului și, după caz, să admită ori să respingă plîngerea.

Colegiul constată că instanța de judecată, respingînd plîngerea apărătorului privind anexarea la materialele dosarului penal a unui set de documente, nu a asigurat respectarea de către organul de urmărire penală a drepturilor învinuitului D.P.

Procedura și modul de exercitare a dreptului de prezentare a documentelor ca mijloace de probă sînt reglementate în art.245 CPP, care stipulează că dreptul în cauză se realizează prin depunerea unei cereri sau a unui demers la orice etapă a desfășurării procesului penal.

Conform plîngerii depuse judecătorului de instrucție, apărătorul învinuitului a solicitat organului de urmărire penală să se anexeze documente care, în opinia apărătorului, au o strînsă legătură cu învinuirea adusă cet. D.P., precum și să se efectueze, prin procedura comisiei rogatorii, mai multe acțiuni de urmărire penală. Organul de urmărire penală, ulterior și judecătorul de instrucție, respingînd cerințele părții apărării, și-au motivat concluzia prin faptul că urmărirea penală în cauza privindu-l pe D.P. este suspendată în temeiul art.287¹ alin.(1) pct.1) CPP.

Raportînd prevederile normei vizate, precum și ale art. 245 CPP, referitoare la dreptul părții apărării de a depune documente ca mijloace de probă la orice etapă a desfășurării procesului penal, la dispozițiile art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, conform cărorora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate asupra sa. Conform art.6 paragraful 3 din Convenția sus-menționată, orice acuzat are, în special, dreptul: pct.b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și pct.d) să întrebe sau să solicite audierea marto-

rilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; rezultă că organul de urmărire penală a încălcat dreptul apărătorului, ca parte a apărării, să prezinte probe și ca acestea să fie administrate în modul prevăzut de lege.

Motivarea procurorului, la respingerea plîngerii, precum că urmărirea penală este suspendată, nu este justificată, deoarece drepturile, discutate în cauză, sînt de valoare și într-un proces bazat pe principiul contradictorialității și al egalității părților în drepturi, nu pot fi limitate.

Mai mult ca atît, art.287¹ alin.(4) CPP în mod imperativ obligă organul de urmărire penală ca, pînă a adopta soluția de suspendare a urmăririi penale, să îndeplinească toate acțiunile de urmărire penală a căror efectuare este posibilă în lipsa învinuitului. Acțiunile solicitate de apărător puteau fi efectuate în lipsa învinuitului, inclusiv în ordinea prevăzută de art.287³ CPP.

Colegiul constată că instanța de judecată nu a verificat în deplină măsură cerințele plîngerii apărătorului, nu a reținut că din partea organului de urmărire penală a fost încălcat un drept al părții apărării prevăzut de lege și a adoptat o încheiere care este contrară legii, astfel, din aceste motive, aceasta urmează a fi casată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-630/08 din 17 iunie 2008)

* * *

Avocatul a fost înștiințat despre data și ora ședinței prin citație simplă, ceea ce nu demonstrează faptul că acesta a fost legal citat, în ordinea și modul prevăzut de lege.

După cum rezultă din materialele cauzei, avocatul V.C. în interesele învinuitului I. B. a declarat plîngere împotriva actelor ilegale ale organelor care exercită activitate operativă de investigații, adică și-a realizat dreptul prevăzut de art. 313 Cod de procedură penală.

Potrivit explicațiilor Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale” (pct. 5.6), plîngerea împotriva acțiunilor organului de urmărire penală sau ale organului care exercită activitate operativă de investigații poate fi înaintată, în termen de 10 zile, de la data cînd persoana a aflat despre încălcarea dreptului său, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea. Dacă se atacă o hotărîre a organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate operativă de investigații, la plîngere se anexează copia hotărîrii atacate sau se menționează

rechizitele acestei hotărîri, dacă organul respectiv nu a înmînat persoanei în cauză copia acesteia. Pentru aceasta, judecătorul fixează data examinării plîngerii, dispune înmînarea către procuror a plîngerii declarate și solicită opinia acestuia.

Conform pct. 5.7 al hotărîrii enunțate, plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, de la data cînd a parvenit plîngerea, cu participarea obligatorie a procurorului care conduce urmărirea penală în cauză și cu citarea legală a persoanei care a depus plîngerea.

După cum rezultă din materialele cauzei, avocatul V. C. a fost înștiințat despre data și ora ședinței prin citație simplă, ceea ce nu demonstrează faptul că acesta a fost legal citat, în ordinea și modul prevăzut de lege.

Mai mult ca atît, Colegiul penal menționează că plîngerea a fost înaintată în interesele învinuitului I. B., însă instanța de judecată nu l-a citat pe acesta ca persoană interesată în cauză, ale cărei drepturi și libertăți constituționale se pretinde că au fost încălcate.

Prin urmare, judecătorul, la examinarea cauzei, a încălcat prevederile alin. (4) al art. 313 Cod de procedură penală, conform cărora plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plîngerea; în cadrul examinării plîngerii, procurorul și persoana care a depus plîngerea dau explicații.

Totodată, Colegiul penal menționează că, în ședința instanței de recurs, avocatul V. C. a declarat că, cauza penală în privința lui I. B. a fost expedită pentru examinare în instanța de judecată, însă instanța de recurs nu dispune de asemenea date.

Astfel, judecătorul de instrucție urmează să verifice aceste momente și, în cazul în care se va constata că, cauza se află pe rol în instanța de fond, urmează să procedeze conform art. 297 alin. (4) Cod de procedură penală, care stipulează că toate cererile, plîngerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în instanța de judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza.

Iar dacă se va stabili că dosarul penal este la faza urmării penale, judecătorul de instrucție se va pronunța asupra competenței conform art. 313 alin. (3) Cod de procedură penală.

Colegiul penal conchide că, prin examinarea plîngerii fără citarea legală a petiționarului, s-a comis o eroare de drept, care nu poate fi reparată de instanța de recurs în prezenta procedură.

În asemenea condiții, prin prisma art. 453 alin. (2) Cod de procedură penală, care prevede că hotărîrile irevocabile, altele decît cele menționate în alin. (1) al acestui articol, pot fi atacate cu recurs în anulare dacă ele sînt contrare legii, încheierea atacată urmează a fi casată, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, de către un alt judecător.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-697/09 din 30 iunie 2009)

* * *

Articolul 313 alin. (2) Cod de procedură penală indică expres care acțiuni și acte ilegale ale organului de urmărire penală pot fi atacate, ordonanțele de pornire a urmăririi penale și cele de punere sub învinuire nefiind incluse în lista acestora.

Colegiul penal constată că judecătorul de instrucție, prin admiterea plîngerii avocatului M. C. în interesele lui I. C., și-a depășit atribuțiile prevăzute de Codul de procedură penală, deoarece potrivit dispozițiilor art. 51, 52 Cod de procedură penală, procurorul este persoana împuternicită de a pune persoana sub învinuire sau de a o scoate de sub urmărire penală. Astfel, procurorul a fost limitat în exercitarea atribuțiilor prevăzute de Codul de procedură penală.

Mai mult ca atât, pct. 5.3 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, stipulează că nu sînt pasibile de a fi atacate de regulă și hotărîrile privind pornirea urmăririi penale; ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit, învinuit; ordonanța prin care s-a dispus efectuarea expertizei etc. Aceste acte procedurale sînt niște procedee legate de desfășurarea normală a urmăririi penale și înseși pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuit, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează în sine drepturi sau libertăți constituționale. Acestea sînt niște măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim: de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea, și acest scop este proporțional anumitor restricții, care pot avea loc în cadrul desfășurării acțiunilor menționate.

Hotărîrea organului de urmărire penală privind declanșarea procesului penal, de regulă, nu poate fi atacată în instanțele de judecată pe acest temei juridic, datorită faptului că această hotărîre nu este definitivă și constituie doar începutul urmăririi penale, care, în continuare, duce la punerea sub învinuire a unor persoane și se finalizează cu terminarea urmăririi penale și cu întocmirea rechizitoriului, fie cu încetarea urmăririi penale în temeiul prevăzut de Codul de procedură penală.

Colegiul penal lărgit reține că instanța de fond în mod neîntemeiat a admis plîngerea avocatului M. C., anulînd ordonanța prim-adjunctului Procurorului General, V.P., din 29.02.2008, privind pornirea urmăririi penale, și declarînd nule toate acțiunile de urmărire penală ulterioare emiterii acestei ordonanțe, totodată tragînd concluzii greșite referitor la articolul 287 alin. (4) CPP.

Astfel, potrivit prevederilor art. 287 alin. (1) CPP, reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea

persoanei de sub urmărire se dispune de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă, ulterior, se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire.

Lecturînd materialele cauzei, Colegiul penal constată că, în încheierea judecătorului de instrucție, se face trimitere la și se analizează ordonanța din 12.10.2004 privind încetarea urmăririi penale în privința lui I.C. și I.P., însă o astfel de ordonanță, precum și alte acte procedurale (ordonanțe) la care se referă instanța lipsesc în prezenta cauză. Instanța de fond nu a studiat în modul cuvenit materialele cauzei; mai mult ca atît, în procesul-verbal al ședinței de judecată nu se reflectă expres care materiale au fost examinate.

În atare situație, recursul procurorului urmează a fi admis, cu casarea încheierii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 iulie 2009, ca nelegitimă și neîntemeiată, cu trimiterea cauzei pentru rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1440/09 din 22 decembrie 2009)

* * *

Recurs în anulare inadmisibil. Plîngerea împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale înregistrată în instanța de judecată, nu a primit o soluționare procedurală prealabilă.

Verificînd argumentele recursului în anulare în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul penal lărgit conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente:

Încheierea judecătorului de instrucție pronunțată în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală este irevocabilă.

Potrivit art. 453 alin. (2) Cod de procedură penală, hotărîrile irevocabile, altele decît cele menționate în alin. (1) al acestui articol, pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sînt contrare legii.

Conform art. 51 și 52 CPP, procurorul este persoana cu funcție de răspundere care, în limitele competenței sale, exercită în numele statului urmărirea penală; în cadrul urmăririi penale, procurorul pornește urmărirea penală și ordonă efectuarea urmăririi penale în conformitate cu Codul de procedură penală, refuză pornirea urmăririi sau încetează urmărirea penală, exercită nemijlocit urmărirea penală în condițiile legii, conduce personal urmărirea penală și

controlează legalitatea acțiunilor procesuale efectuate de organul de urmărire penală etc.

Potrivit pct.5.1 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04.07.2005 „*Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale*”, prin acțiuni ale organului de urmărire penală sau ale organului care exercită activitate operativă de investigații se înțeleg: „*actele procedurale, adică documentele prin care se consemnează orice acțiune... ori inacțiunile nemijlocite ale persoanei cu funcție de răspundere, care activează în procesul de urmărire penală sau care exercită activitate operativă de investigații (procurorul, ofițerul de urmărire penală, colaboratorul care exercită activitate operativă de investigație)*”.

Colegiul consideră neîntemeiate argumentele recurentului precum că procurorul nu poate fi considerat ca organ de urmărire penală, deoarece, conform prevederilor art. 51 alin.(1) CPP, procurorul în numele statului exercită urmărirea penală, iar în dispoziția art.52 CPP, sînt indicate atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale, inclusiv atribuțiile de control al legalității actelor procedurale adoptate în cadrul efectuării urmăririi penale atît de procuror, cît și de alte organe abilitate prin lege de a efectua urmărirea penală.

Autorul recursului în anulare consideră că judecătorul de instrucție, în raport cu prevederile art. 313 alin. (4) CPP, nu a respectat dreptul procurorului de a participa la examinarea plîngerii lui G.F. declarate împotriva ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale din 21 martie 2008.

Colegiul penal lărgit conchide că motivul invocat este neîntemeiat, deoarece alin. (4) al normei vizate reglementează procedura de examinare atunci cînd plîngerea se examinează în fond, cînd urmează să fie discutate chestiunile de legalitate ori ilegalitate a acțiunilor organului de urmărire penală la adoptarea actului procedural și cînd părțile își expun poziția asupra acestor chestiuni.

În cazul dat, judecătorul de instrucție nu era la faza de examinare a fondului plîngerii depuse de G.F., ci la etapa de pregătire a examinării plîngerii în cauză. La această etapă de pregătire a ședinței, judecătorul de instrucție, conform prevederilor art.313 alin.(1) CPP, trebuia în mod obligatoriu să țină seama de faptul dacă a fost verificată de către procurorul ierarhic superior celui care a adoptat ori a coordonat adoptarea actului procedural legalitatea actului procedural împotriva căruia a fost depusă plîngerea.

Or, în aceeași situație de drept, procurorul, examinînd plîngerea petiționarului, în caz de admitere a ei, adoptă o ordonanță motivată conform art.299 și art. 299¹ CPP, prin care dispune anularea ordonanței procurorului ierarhic inferior de încetare a procesului penal, prin urmare, și în cazul în care plîngerea se respinge, procurorul ierarhic superior este obligat să adopte o ordonanță motivată, dar nu să

expedieze petiționarului o scrisoare cu explicarea ordinii procedurale prevăzute de art.313 CPP.

Astfel, se concluzionează că examinarea plîngerii petiționarului trebuie să se finalizeze cu adoptarea unei ordonanțe motivate de către procuror – act procedural, care, în sensul art. 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, i-ar oferi petiționarului posibilitatea atacării actului cu invocarea pretinselor violări ale drepturilor și libertăților protejate – dreptul la un recurs efectiv.

Prin urmare, judecătorul de instrucție, constatînd că plîngerea lui G.F. împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale din 21 martie 2008, înregistrată în instanța de judecată, nu a primit o soluționare procedurală prealabilă, în ordinea art.299 și art.299¹ CPP, nu a avut temei de a fixa examinarea acesteia în fond conform prevederilor art. 313 alin.(4)-(5) CPP, astfel încheierea adoptată nu cade sub incidența prevederilor art. 251 alin.(1) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1154/08 din 28 octombrie 2008)

* * *

Recurs în anulare admis. Ordonanța procurorului declarată nulă.

Obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului.

Conform prevederilor art.298 alin.(4) CPP, orice declarație, plîngere sau alte circumstanțe ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă acțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant urmează a fi examinate de către procuror, în modul prevăzut la art.274 CPP, în procedură separată.

Articolul 274 CPP stabilește obligația organului de urmărire penală să dispună, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actelor respective, rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvîrșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală.

Aceste dispoziții legale se conțin și în art.12 și 13 ale Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 10 decembrie 1984, la care Republica Moldova este parte, conform cărora fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca autoritățile sale competente să procedeze imediat la o anchetă imparțială, ori de cîte ori există motive întemeiate de a crede că pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa a fost comis un act de tortură. Fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca orice persoană care pretinde că a fost supusă torturii

pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa să aibă dreptul de a prezenta o plîngere în fața autorităților competente ale statului respectiv, care vor proceda imediat, în mod imparțial, la examinarea cazului.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că actele internaționale la care R. Moldova este parte, precum și practica Curții Europene a Drepturilor Omului pe cauzele contra Moldovei: cauza *Corsacov (Hotărîrea CEDO din 04.04.2006)*, cauza *Boicenco (Hotărîrea CEDO din 11.07.2006)* ș.a., impun anumite atribute investigației, care trebuie să fie:

- *eficientă* – să fie capabilă să-i identifice și să-i pedepsească pe cei responsabili;
- *efectivă* – exercitată de un procuror care nu este implicat în urmărirea penală în cauza în privința reclamantului, cercetarea să nu se bazeze doar pe explicațiile polițiștilor pe care se plînge reclamantul;
- *multilaterală* – autoritățile trebuie permanent să facă încercări serioase de a afla ce s-a întîmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a clasa investigația sau pentru a le folosi ca bază a deciziilor lor:
 - trebuie să întreprindă măsuri rezonabile și disponibile pentru a asigura dovezi privitoare la incident, inclusiv declarații ale martorilor oculari și expertize medico-legale, declarații ale medicilor, cercetarea fișelor medicale;
 - orice omisiune pe parcursul desfășurării investigației care ar putea submina capacitatea sa de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile riscă să aibă drept consecință ca o astfel de investigație să nu corespundă unor astfel de standarde;
- *completă* – autoritățile trebuie întotdeauna să depună eforturi considerabile pentru a afla ce s-a întîmplat și nu trebuie să se bazeze pe anumite concluzii nefondate sau pripite pentru a înceta investigația sau a adopta decizii. Autoritățile trebuie să întreprindă toate acțiunile rezonabile aflate la dispoziția lor pentru a asigura probe cu privire la incident, care să includă, între altele, depoziții ale martorilor oculari și expertize.

În prezenta cauză, organul de urmărire penală a ignorat aceste cerințe impuse în cazul examinării plîngerilor de maltratare în perioada detenției și, încălcînd prevederile art.279 alin.(1) CPP, conform cărora organul de urmărire penală efectuează acțiunile de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile Codului de procedură penală și numai după pornirea urmăririi penale, a dispus efectuarea unei expertize medico-legale fără a porni urmărirea penală; rezultatele expertizei au fost puse la baza concluziei de neîncepere a urmăririi penale.

În acest context, petiționarul, în plîngerea sa, înaintează temeiul de a presupune că el a fost supus acțiunilor de tortură, tratament inuman, că unele persoane

cu funcție de răspundere, prin acțiunile sale, și-au depășit atribuțiile de serviciu, iar aceste circumstanțe urmează a fi examinate de procuror în modul prevăzut de art.274 CPP, în procedură separată.

Colegiul penal lărgit menționează că instanța de judecată nu a luat în considerație nici argumentele petiționarului, nici materialele cauzei și în mod neînțemeiat a conchis asupra legalității ordonanței procurorului, pentru care motiv încheierea Judecătoriei Orhei din 3 iulie 2007 urmează a fi casată, cu admiterea recursului în anulare declarat de petiționar și obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului, declarînd nulă ordonanța procurorului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-43/08 din 22 ianuarie 2008)

* * *

Recurs în anulare admis. Judecătorul de instrucție greșit a dedus că petiționara a omis termenul de depunere a plîngerii.

În sensul art. 313 Cod de procedură penală, bănuitul, învinuitul, apărătorul, partea vătămată, alți participanți la proces drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate sînt în drept să conteste judecătorului de instrucție orice acțiune și act ale organului de urmărire penală prevăzute în alin. (2) al acestui articol.

Articolul 313 alin. (2) Cod de procedură penală expres prevede contestarea ordonanței privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărirea penală.

Potrivit art. 313 alin. (1) Cod de procedură penală, bănuitul și alte persoane nominalizate în acest articol pot depune plîngere judecătorului de instrucție împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Această plîngere poate fi înaintată judecătorului de instrucție în termen de 10 zile, fapt stipulat în art. 313 alin. (3) Cod de procedură penală.

Despre respingerea plîngerii de către procuror, recurenta a primit răspuns la 28 iunie 2007, prin scrisoarea nr. 10-1171-7194, iar plîngerea a fost înaintată judecătorului de instrucție la 6 iulie 2007, adică în termen de 10 zile.

Instanța de recurs constată că judecătorul de instrucție greșit a dedus că petiționara a omis termenul de depunere a plîngerii.

Mai mult ca atît, din procesul-verbal al ședinței de judecată din 16 iulie 2007, nu rezultă că plîngerea a fost examinată de judecătorul de instrucție.

Potrivit conținutului procesului-verbal nominalizat, după ce a fost declarată deschisă ședința de judecată, fără a se solicita opinia participanților la proces, a fost adoptată încheierea contestată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ire-15/08 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Depășirea limitelor plîngerii.

Conform art.313 alin.(3) CPP în raport cu art.298 și 299¹ CPP (procedura prealabilă de examinare), plîngerea împotriva actului organului de urmărire penală se înaintează în termen de 10 zile. Din materialele cauzei, rezultă că ordonanța de punere sub învinuire a lui F. a fost emisă la 21.05.2007, însă plîngerea împotriva acesteia a fost înaintată procurorului ierarhic superior la 05 iulie 2007, deci cu mult peste termenul prevăzut de lege. Asupra acestei circumstanțe, care urma să fie verificată în ședința de judecată, instanța nu s-a pronunțat.

Colegiul menționează că instanța de judecată a depășit limitele de examinare a chestiunilor invocate în plîngere, din al cărei conținut rezultă că a fost criticată în fond numai chestiunea de punere a lui F. sub învinuire, și nu alte acțiuni efectuate pe parcursul urmăririi penale. Astfel, instanța a considerat ca organul de urmărire penală a încălcat termenul rezonabil de efectuare a urmăririi penale, a neglijat prevederile art.293, 296 CPP, precum și cerințele privitor la aducerea la cunoștință avocatului și învinuitului a materialelor dosarului – chestiuni care nu au fost atacate în plîngere.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ire-3/08 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Procedura de examinare a plîngerilor.

Procurorul ierarhic superior urmează să se pronunțe asupra plîngerii depuse de petiționar și, numai după aceasta, persoana poate înainta plîngere în instanța de judecată, ceea ce în prezenta cauză nu a avut loc.

Din aceste considerente, recursul urmează să fie respins ca inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

Totodată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție constată că prezentul recurs în anulare nu corespunde cerințelor legale nici după conținut.

În conformitate cu art. 456, 432 alin. (2) pct. 1) CPP, instanța de recurs decide asupra inadmisibilității recursului în anulare declarat în cazul în care constată că acesta nu corespunde după conținut prevederilor art. 455 CPP.

Articolul 455 CPP stipulează cerințele cărora trebuie să corespundă cererea de recurs în anulare, în special conținutul acesteia. Norma procesuală reglementează obligația recurentului de a aduce în textul recursului argumentarea ilegalității hotărârii atacate, cu indicarea temeiurilor prevăzute de art. 453 CPP (unul sau mai multe din aceasta) și în ce constă problema de drept ce există în cauză, care este eroarea comisă de instanță ce duce la casarea hotărârilor.

Din textul recursului, rezultă că autorul nu a respectat aceste cerințe și a neglijat prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7) CPP – cerință esențială față de recurs, conform căreia autorul trebuie să invoce concret unul din temeiurile prevăzute de art. 453 CPP, care este conținutul acestuia, argumentarea din punct de vedere nu al stării de fapt, ci al problemei de drept și dacă această problemă are importanță pentru jurisprudență.

Astfel, recursul declarat nu se bazează pe niciunul din temeiurile prevăzute de lege la utilizarea acestei căi de atac și, în conformitate cu art. 453 alin. (3) CPP, se consideră inadmisibil și din acest motiv.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-240/08 din 27 februarie 2008)

* * *

Acțiuni procesuale efectuate cu autorizația judecătorului de instrucție.

Demersul referitor la efectuarea acțiunilor de urmărire penală se examinează de către judecătorul de instrucție în ordinea prevăzută de art. 304-305 Cod de procedură penală și se admite sau, după caz, se respinge printr-o încheiere motivată, care, potrivit alin.(8) art. 305 Cod de procedură penală, este definitivă.

În conformitate cu pct. 2.14 alin. 2 din Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, încheierea judecătorului de instrucție asupra demersului procurorului referitor la autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală sau a măsurilor operative de investigație este definitivă și nu poate fi supusă căilor de atac.

Cît privește argumentele recursului privind dezacordul cu acțiunile organului de urmărire penală la efectuarea percheziției, Colegiul menționează că recurenta este în drept să înainteze plîngerea respectivă judecătorului de instrucție în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1582/08 din 24 decembrie 2008)

* * *

Plîngerea examinată de judecătorul de instrucție urma să fie trimisă în instanța de judecată.

Potrivit art.313 alin.(4) CPP, plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile din ziua depunerii în instanță, cu participarea procurorului și citarea persoanei care a depus plîngerea.

După cum rezultă din materialele cauzei, plîngerea a fost depusă la 24.10.2007 în instanța de judecată, perioadă cînd cauza penală se afla la faza de urmărire penală. Ulterior, pe parcursul judecării plîngerii în instanța de fond și în ordine de recurs în anulare, urmărirea penală s-a finalizat cu trimiterea cauzei penale privind învinuirea lui C.D. și M.V. în baza art.309¹, 324 alin.(2), 327 alin.(2), 328 alin.(2), 332 alin.(2) CP în instanța de fond. La momentul examinării repetate a plîngerii de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, deci pînă a se adopta încheierea din 21.04 2008, cauza penală se afla la faza judecării în fond în aceeași instanță.

Conform art.297 alin.(4) CPP, toate cererile, demersurile, plîngerile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza. Colegiul menționează că, deși, în cazul discutat, plîngerea în ordinea art.313 CPP a fost depusă cînd încă se efectua urmărirea penală, examinarea plîngerii s-a derulat în timp, inclusiv pe căi extraordinare de atac, în momentul cînd a fost remisă la rejudecare în ordinea art.313 CPP și părțile cunoșteau că, cauza penală se află pe rol în instanța de fond, instanța competentă de a examina plîngerile împotriva acțiunilor și actelor organelor de urmărire penală, inclusiv ale procurorului, în temeiul normei vizate, urma să-și decline competența în favoarea instanței de fond, competente să judece cauza penală în tot volumul învinuirii formulate de procuror în privința lui C.D. și M.V. Soluționarea plîngerii în cadrul judecării cauzei penale era necesară și din punct de vedere că motivele invocate în plîngere se referă la legalitatea unui șir de acțiuni și acte de procedură penală aflate în strînsă legătură cu învinuirea formulată în cauză.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată din 21 aprilie 2008, rezultă că nici petiționarul, la caz, avocatul M.C., nici procurorul participant în ședință, B.D., nu au sesizat instanța privitor la discutarea chestiunii prevăzute de art.297 alin.(4) CPP, precum și nici instanța de judecată, din oficiu, nu a pus în discuție această situație, ca, în final, să se pronunțe prin încheierea de respingere a plîngerii.

În aceste circumstanțe, Colegiul conchide că încheierea atacată este contrară

legii, deoarece a fost examinată în fond, deși urma să fie remisă instanței de judecată ce judeca fondul cauzei penale în privința lui C.D. și M.V.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-83/2010 din 18 februarie 2010)

* * *

Plîngerea depusă de recurent nu ține de competența judecătorului de instrucție.

Încheierea judecătorului de instrucție, pronunțată în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, este definitivă.

Conform acestei norme de procedură penală, bănuitul, învinuitul, apărătorul, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate sînt în drept să atace judecătorului de instrucție orice acțiune și act ilegal ale organului de urmărire penală prevăzute în alin. (2) al articolului nominalizat.

După cum s-a constatat la examinarea plîngerii depuse de B.A., aceasta nu se referă la încălcarea unor drepturi procesuale ale persoanei și nu este prevăzută în dispoziția art. 313 alin. (2) Cod de procedură penală, ea referindu-se doar la soluționarea neobiectivă a unei cereri de către o autoritate publică.

Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 „*orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată*”.

Astfel, instanța de recurs a ajuns la concluzia că B.A. nu era în drept să se adreseze în cadrul procedurii penale cu plîngerea prin care își exprimă dezaordul cu soluționarea cererii de către o autoritate publică și în mod întemeiat a respins plîngerea menționată.

În asemenea circumstanțe, încheierea judecătorului de instrucție din 14 martie 2007, prin care s-a constatat că plîngerea depusă de recurent nu ține de competența judecătorului de instrucție, este legală și întemeiată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-116/08 din 30 ianuarie 2008)

* * *

Recurs în anulare admis: încheierea judecătorului de instrucție este ilegală.

În încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 august 2009, s-a menționat că, în conformitate cu prevederile art. 274 alin. (1) CPP, organul de urmărire penală sesizat în modul prevăzut în art. 262 și 273 CPP dispune, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală. Aliniatul 5 al aceluiași articol prevede că, în cazul în care procurorul consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, el nu va confirma ordonanța de începere a urmăririi penale și, prin ordonanță, o va abroga, dacă nu au fost efectuate acțiuni procesuale. Din cuprinsul materialului prezentat procurorului pentru confirmarea ordonanței de începere a urmăririi penale emise de ofițerul de urmărire penală al DCCO DSO MAI, A.N., nu rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune.

Curtea menționează că, în conformitate cu art. 252 CPP, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia. Conform art. 254 CPP, organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului.

În ordonanța din 6 martie 2009 a procurorului secției conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale, este direct indicat faptul că, după pornirea urmăririi penale, acțiuni procesuale nu au fost efectuate. Or, bănuiele rezonabile că a fost sau nu săvârșită o infracțiune pot apărea după efectuarea anumitor acțiuni procesuale, ceea ce nu a fost făcut.

Avînd în vedere acest fapt, Curtea consideră că este neîntemeiată și pripită concluzia judecătorului de instrucție privind faptul că, din cuprinsul materialului prezentat procurorului pentru confirmarea ordonanței de începere a urmăririi penale emise de ofițerul de urmărire penală a DCCO DSO MAI, A.N., nu rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune.

Art. 313 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează că plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către participanții la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Conform art. 313 alin. (5) Cod de procedură penală, judecătorul de instrucție, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale

atacate. Constatînd că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plîngerii înaintate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-91/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Non bis in idem.

Colegiul stabilește că, în temeiul art.313 alin.(2) pct.3) CPP, persoanele enumerate la alin.(1) al aceluiași articol sînt în drept să atace judecătorului de instrucție acțiunile organului de urmărire penală care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei, inclusiv ordonanțele de începere a urmăririi penale.

Acest drept al persoanei a fost interpretat în contextul practicii judiciare prin Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, unde, în pct.5.4, expres s-a stabilit că, în cazurile în care se invocă încălcarea ordinii de pornire a urmăririi penale sau există unele din circumstanțele care exclud urmărirea penală, cum ar fi faptul că în privința persoanei respective există o hotărîre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceeași acuzație, persoana interesată poate ataca în instanță și actul procedural prin care s-a dispus pornirea urmăririi penale.

În asemenea circumstanțe, se constată că încheierea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 5 iunie 2007 este legală și nu sînt temeiuri pentru a o casa, iar recursul în anulare declarat de procuror, ca fiind vădit neîntemeiat, urmează a fi declarat inadmisibil.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-237/08 din 27 februarie 2008)

* * *

Recurs admis: concluziile structurate în dispozitivul încheierii nu au suport faptic și nici juridic.

Potrivit prevederilor art.313 alin.(3) CPP, împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate

operativă de investigații, persoanele interesate pot adresa plîngerii, în termen de 10 zile, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea, în cazul în care nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Judecătorul de instrucție, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate.

În cazul dat, conform textului încheierii supuse recursului în anulare, instanța a invocat o multitudine de articole din Codul de procedură penală și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, însă nu le-a raportat la argumentele plîngerii, nu a specificat în ce constă ilegalitatea raporturilor de expertiză grafoscopice și pe ce motiv a obligat procuratura să înceteze urmărirea penală.

Astfel, concluziile structurate în dispozitivul încheierii nu au suport factual și nici juridic în partea descriptivă a încheierii.

În această privință, nu a fost respectată o altă cerință obligatorie prevăzută de art.313 CPP – argumentarea încălcării drepturilor legitime ale persoanei care contestă legalitatea actului procesual.

Încălțările procesuale constatate de instanța de recurs în anulare nu pot fi înlăturate în prezenta procedură, dat fiind că judecarea cauzei s-a desfășurat cu omisiuni și abateri de la procedura penală prevăzută.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-80/10 din 2 februarie 2010)

* * *

Recurs admis: nu au fost cercetate materialele pentru a fi verificate argumentele invocate în plîngere.

Examinarea plîngerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate operativă de investigații este una din direcțiile de activitate ale judecătorului de instrucție în ceea ce privește controlul judiciar al procedurii prejudiciare și constă în depistarea și înlăturarea încălcărilor drepturilor omului încă la faza de urmărire penală și asigurarea respectării drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale participanților la proces și ale altor persoane.

Dreptul la un proces echitabil, consfințit în Constituție și legiferat în Codul de procedură penală ca principiu general al procesului penal, presupune, între al-

tele, și obligația instanței de judecată de a-și motiva hotărîrea în urma examinării cauzei în strictă conformitate cu prevederile legii.

Potrivit dispozițiilor art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plîngerea. Neprezentarea persoanei care a depus plîngerea nu împiedică examinarea plîngerii. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele respective. În cadrul examinării plîngerii, procurorul și persoana care a depus plîngerea dau explicații.

În pofida faptului că, în încheiere, s-a indicat: „Studiind materialele prezentate, ascultînd participanții la proces...”, din procesul-verbal al ședinței de judecată rezultă că nu au fost cercetate materialele pentru a fi verificate argumentele invocate în plîngere, precum și nici procurorul nu a prezentat explicațiile respective.

Se evidențiază că procesul-verbal al ședinței de judecată în prezenta cauză nu corespunde prevederilor normelor de procedură penală pentru acest act procedural.

Astfel, contrar cerințelor art. 336 Cod de procedură penală, procesul-verbal nu cuprinde:

- numele și prenumele părților și ale celorlalte persoane care participă la proces și sînt prezente la ședința de judecată, precum și ale celor care lipsesc, cu arătarea calității lor procesuale și cu mențiunea privitoare la îndeplinirea procedurii de citare;
- mențiunea dacă ședința este publică sau închisă;
- cererile și demersurile formulate de părți și de ceilalți participanți la proces și încheierile date de instanță, fie consemnate în procesul-verbal, fie întocmite separat, cu mențiunea respectivă în procesul-verbal;
- documentele și alte probe care au fost cercetate în ședința de judecată;
- rezumatul dezbaterilor judiciare, al replicii.

Astfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată, a fost indicat ca petiționar P.V., pe cînd, în explicațiile procurorului R.A., s-a indicat: „... plîngerea lui B.S. să fie respinsă ca fiind neîntemeiată, în cadrul urmăririi penale nu au fost acumulate probe de învinuire a lui P.A...”; asemenea participanți nu există în acest proces.

La fel, în materialele cauzei lipsesc explicațiile cet. C.V. sau atestarea altor acțiuni cu participarea acestei persoane, confirmarea citării legale a lui P.V., ordonanța din 11.05.2009, la care se referă instanța referitor la plîngerea cet. P.V. Instanța de fond nu a studiat în modul cuvenit materialele cauzei, mai mult ca atît, în procesul-verbal al ședinței de judecată nu se menționează expres care materiale au fost examinate.

Din lucrările cauzei, rezultă că niciorganul de urmărire penală și nici judecătorul de instrucție nu au întreprins toate măsurile pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei.

Declarațiile cet. P.V. precum că, prin jaf, C.V. și-a însușit 8 ferestre de termo-

pan în valoare de 1382,94 euro nu au fost verificate în ordinea prevăzută de lege, iar concluzia procurorului și a judecătorului de instrucție, precum că între părți există relații civile, este pripită și neargumentată.

Motivarea concluziei judecătorului de instrucție este sumară și incompletă, aceasta axându-se doar pe declarațiile procurorului, or, în cuprinsul încheierii, nu se conțin temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea plîngerii.

Simpla invocare că „...cererea lui P.V. despre infracțiune a fost examinată obiectiv și sub toate aspectele, în conformitate cu normele procesuale penale în vigoare” nu constituie motivare a soluției.

Erorile judiciare menționate nu pot fi corectate de instanța de recurs, deoarece țin de desfășurarea legală a procedurii de judecată în instanța de fond.

Colegiul se află în imposibilitate de a verifica legalitatea hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în recursul în anulare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-60/2010 din 26 ianuarie 2010)

* * *

Petiționarului i-a fost încălcat dreptul de a da explicații, prevăzut de art. 313 Cod de procedură penală.

„În cadrul examinării plîngerii, procurorul și persoana care a depus plîngerea dau explicații”.

Această prevedere a legii a fost încălcată de instanța de fond la examinarea plîngerii lui P.V. și în legătură cu acest fapt urmează a fi casată încheierea atacată, cu dispunerea rejudecării plîngerii.

Potrivit materialelor cauzei, în dosar lipsesc date despre citarea petiționarului P.V. în instanță.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța, fără a-l cita pe petiționar și fără a dispune de date veridice că el nu dorește să se prezinte în instanță, a examinat plîngerea în lipsa lui, astfel încălcându-i dreptul de a da explicații, prevăzut de art.313 Cod de procedură penală, și dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art.6 §1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (a se vedea: cazul Ziliberberg contra Moldovei, Hotărîrea din 01 februarie 2005).

Articolul 6 al Convenției, analizat în întregime, garantează dreptul petiționarului de a participa efectiv la examinarea petiției sale. Acest lucru include, între

altele, dreptul nu numai de a fi prezent, dar și de a urma toate procedurile în fața instanței, în cazul dat, de a da explicații, de a asculta explicațiile procurorului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-229/08 din 4 martie 2008)

* * *

Judecătorul nu era competent să se pronunțe asupra prezenței sau lipsei componentei de infracțiune.

Colegiul penal constată că, la examinarea plîngerii lui B.E., judecătorul de instrucție nu a respectat prevederea normei procesuale penale respective, deoarece, prin concluzia sa de confirmare că „*relațiile dintre A.B și E.S constituie un litigiu civil care urmează a fi soluționat în ordinea procedurii civile*”, a tras, de fapt, o concluzie ilegală, deoarece judecătorul nu a verificat probe la acest capitol și nici nu deținea competența ca, la etapa executării prevederilor art.313 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra prezenței sau lipsei componentei de infracțiune.

Or, judecătorul de instrucție, examinînd plîngerea, nu a verificat dacă au fost încălcate anumite drepturi sau libertăți ale persoanei care a depus plîngere și în ce constau aceste încălcări, dar s-a pronunțat asupra nevinovăției persoanei, asumîndu-și atribuții care îi revin instanței de judecată ce judecă cauza penală în fond, astfel depășindu-și competența procesuală.

Așa fiind, Colegiul penal conchide că a fost pronunțată o hotărîre contrară legii.

În același timp, judecătorul de instrucție nu a ținut seama că, de fapt, circumstanțele invocate de petiționar nu au fost verificate, trăgînd o concluzie superficială.

Prin urmare, în fapt, există neelucidarea unor circumstanțe esențiale care aduc atingere dreptului lui B.E. de a obține din partea organului de urmărire penală o cercetare completă, obiectivă și sub toate aspectele a legalității activității persoanei fizice, care, contra unei sume bănești considerabile, și-a asumat obligații de încadrare în cîmpul muncii și de înregistrare a întreprinderilor în țări străine.

Din aceste considerente, Colegiul penal consideră recursul în anulare întemeiat, casează încheierea judecătorului de instrucție și dispune rejudecarea plîngerii lui B.E. în aceeași instanță de judecată.

În cadrul rejudecării plîngerii, judecătorul de instrucție urmează să ia în considerare cele expuse în prezenta decizie, să examineze plîngerea în strictă conformitate cu legea, cu respectarea competenței procesuale, să audieze detaliat

petiționarul asupra plîngerii declarate și, în limitele art.313 Cod de procedură penală, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-230/08 din 1 aprilie 2008)

* * *

Rele tratamente, recurs admis.

Astfel, din materialele prezentate și ordonanța procurorului N.B. de neîncepere a urmăririi penale din 25 octombrie 2007, rezultă că petiționarul E.I. a depus plîngere, solicitînd pornirea urmăririi penale împotriva unor colaboratori ai Comisariatului de Poliție Telenеști referitor la acțiunile, în opinia petiționarului ilegale, întreprinse de aceștia față de el. Esența sesizării de către E.I. a procurorului constă în aceea că, colaboratorii de poliție l-au bănuit pe petiționar de punerea în circulație a banilor falși și, în acest sens, au întreprins acțiuni de interogare și de reținere.

Privitor la aceste acțiuni a fost sesizat și judecătorul de instrucție, care, sub aspectul verificării legalității ordonanței procurorului de neîncepere a urmăririi penale, trebuia să dea răspuns dacă au fost controlate acțiunile respective de către procuror pe deplin, dacă se încadrează acestea în dispozițiile legii și dacă prin ele nu s-au încălcat drepturile și libertățile petiționarului. Din conținutul ordonanței procurorului, nu rezultă că a avut loc o cercetare obiectivă și multilaterală a informațiilor expuse în cererea de pornire a urmăririi penale pe faptul acțiunilor colaboratorilor de poliție. Astfel, procurorul a afirmat în ordonanță, precum că, la colaboratorul de poliție D. a parvenit o informație privind punerea în circulație de către E.I. a banilor falși, însă procurorul nu a indicat cînd și de la cine a venit informația, dacă a fost ea înregistrată în modul prevăzut de lege și cînd. Această poziție are importanță pentru a se trage concluzia dacă acțiunile în cauză au avut o bază legală ori au fost abuzive.

În același timp, Colegiul consideră că plîngerea depusă de E.I. în instanța de judecată este întemeiată, astfel ordonanța de neîncepere a urmăririi penale urmează să fie declarată nulă, cu obligarea procurorului să întreprindă acțiuni suplimentare pentru elucidarea tuturor circumstanțelor invocate de petiționarul E.I., inclusiv a împrejurărilor menționate în prezenta decizie.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-236/08 din 11 martie 2008)

JUDECATA

CONDIȚIILE GENERALE ALE JUDECĂRII CAUZEI

* * *

Recurs admis. Erori în sentință.

1. Nu s-a indicat în descriptivul sentinței învinuirea pe baza căreia cauza în privința învinuiților N.V., C.I. și Ț.G. a fost trimisă în judecată. Fiind recalificate acțiunile lui N.V. și C.I. în baza art. 177 alin. (1) Cod penal, nu s-a menționat elementul constitutiv „fără consimțământul persoanei” și legea care ocrotește și reglementează informația cu privire „la modul de viață, orarul de lucru, rutele de deplasare, întâlnirile intime, altă informație ce constituie secret personal” – acțiuni neprecizate, dar constatate drept comise de aceștia. Nu s-a argumentat și nu s-a specificat în fapt și în drept necesitatea încetării procesului penal în privința lui N.V. și C.I. În dispozitivul sentinței de condamnare, nu s-a constatat că inculpații N.V., C.I. și Ț.G. sînt vinovați de săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de legea penală, iar soluția de încetare a procesului penal, în cazul în care inculpații N.V. și C.I. au cerut doar achitarea sa și inculpatul Ț.G. nu și-a dat acordul, este incorectă, procedura urmînd să continue în mod obișnuit, soldîndu-se, în cazul amnistiei, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei, iar în cazul expirării termenului de prescripție, cu nestabilirea pedepsei și cu liberarea de răspundere penală. Soluția privind respingerea acțiunilor civile ca nefondate, atunci cînd se dispune achitarea inculpatului pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii, este la fel incorectă: în asemenea caz, instanța lasă acțiunea civilă fără soluționare, pentru a menține dreptul înaintării ei în ordinea procedurii civile. Dispoziția cu privire la păstrarea unor corpuri delictive, neconcretizate, în dosar pînă la intrarea sentinței în vigoare nu este prevăzută de legea procesuală penală. În sentință, sînt incorect indicate datele de identitate ale inculpaților: „Barbăras” în loc de „Barbaras”, „Grigore” în loc de „Grigori”, „Ion Vasile” în loc de „Ivan Vasilii”. Astfel, prima instanță a încălcat prevederile art. 162, 225 alin. (4), 332 alin. (5), art. 358 alin. (1) pct. 1), 384 alin. (3), 387 alin. (2) pct. 2), 389 alin. (1), (2), (4) pct. 1), 3), alin. (6), 393 pct. 5), 394 alin. (1) pct. 1), 395 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală.

2. În descriptivul sentinței, prima instanță a constatat că infracțiunea prevăzută la art. 290 alin. (1) Cod penal a fost comisă de o persoană care nu figurează în actul de învinuire, adică de „T.V.”. Recalificând acțiunile inculpatului T.G. în baza art. 290 alin. (1) Cod penal, prima instanță nu s-a pronunțat în genere asupra circumstanțelor incriminate prin rechizitoriul privind infracțiunea prevăzută la art. 283 Cod penal, cum ar fi: păstrarea ilegală a armamentului bandei armate, inclusiv a 180 de cartușe pentru automat și pistol, a 2 grenade F-1; faptul că el și-a dat acordul să participe în această bandă și, la indicația conducerii bandei, a primit pentru păstrare de la alt membru al acestei bande – G.A. – armamentul și munițiile bandei, pe care le-a păstrat la domiciliu din aprilie 2002 pînă în luna iunie 2004; faptul că, în calitate de membru al bandei armate, a contribuit la crearea condițiilor favorabile activității criminale a acesteia, exercitînd, la indicația conducătorilor bandei, în perioada anilor 2001 – 2004, funcția de administrator la două firme comerciale aflate în gestiunea organizatorilor bandei armate. Ca bănuît, T.G. a mărturisit că a primit pentru păstrare armament și muniții de la G. și A., știind că acestea aparțin unui criminal, însă instanța de fond, indicînd în sentință, foarte vag și neclar, doar că „*inculpatul T.G. a declarat analogic și în cadrul urmăririi penale, fiind interogat în calitate de învinuit și în calitate de bănuît... aceste declarații diferă unele de altele privitor la locul și împrejurările de unde dînsul a luat aceste arme și muniții. Martorul G. C. nu a indicat nici direct, nici indirect la inculpatul T.G...*”, nu a reprodus esența acestor declarații, nu a înlăturat divergențele dintre acestea, la care s-a referit, nu le-a supus unei analize și aprecieri legale, neglijînd în mod vădit prevederile art. 100 alin. (4), 101 alin. (1), (4), 314, 394 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală. Pe lîngă aceasta, în dosar lipsesc încheierea primei instanțe cu privire la soluționarea demersului procurorului privind anunțarea inculpatului T.G. în căutare, informația privind punerea în executare a unei asemenea încheieri. Astfel, instanța de recurs este în imposibilitate de a verifica dacă prima instanță a respectat prevederile referitoare la participarea inculpatului la judecarea cauzei, stipulate în art. 321 Cod de procedură penală.

3. Specificînd în descriptivul sentinței că „*inculpații N.V. și C.I. și-au recunoscut vina*”, prima instanță a denaturat depozițiile acestora. Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, ei nu și-au recunoscut vinovăția cu privire la faptele imputate și au solicitat achitarea sa integrală, iar constatarea că ei „*la moment, practicau activitatea de detectivi particulari*” nu are niciun suport legal, deoarece aceștia nu dispuneau de licența respectivă. Tot aici, lipsesc reproducerea, analiza și aprecierea mărturiilor acestora date de ei în autodenunțări, în procesele-verbale de audiere în calitate de bănuît și învinuit, inclusiv în raport cu ordonanța privind refuzul pornirii urmăririi penale din 04 iunie 2008 în legătură cu declarațiile lor referitoare la maltratarea în cadrul urmăririi penale. Referindu-se

vag și neclar la depozițiile acestor inculpați, instanța a conchis că „toate aceste declarații diferă unele de altele privitor la aceea cine i-a angajat pentru filarea lui P. S., privitor la locul și împrejurările faptei comise”, însă fără a concretiza esența divergențelor la care se referă și fără a le înlătura printr-o argumentare legală. Instanța nu a reprodus, nu a analizat și nu a apreciat depozițiile martorilor G.R. și M.I., procesul-verbal de ridicare a telefoanelor mobile, utilizate de inculpați la comiterea faptelor incriminate. Menționând că „faptul că în procesul percheziției la domiciliul lui V. B. a fost depistată schema locului comiterii omorului lui P.S... cu numerele telefoanelor de care se foloseau C.I. și N.V. demonstrează că V. B. este participant la omorul lui P. S., însă nici într-un caz nu demonstrează vinovăția lui C.I. și N.V., că ei au cunoscut sau au participat, în vreun mod, la omorul lui P. S. sau au cunoscut despre existența bandei armate organizate de A. S. și O. P.”, instanța nu și-a argumentat în niciun fel această concluzie. Deci prima instanță a ignorat stipulările art. 24 alin. (3), 100 alin. (4), 101 alin. (1), (4), 314, 315, 336 alin. (3) pct. 6), 8), 384 alin. (3), (4) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-2/09 din 9 aprilie 2009)

* * *

Încălări grave ale normelor procesuale.

Cauza penală a fost examinată în lipsa inculpatului Șt. C. din motiv că dînsul s-a eschivat de la prezentarea în ședința de judecată și se afla în căutare.

O astfel de concluzie instanța de recurs o prezumă din materialele cauzei, pe cînd instanța de fond, avînd informația despre faptul că Șt. C. a fost reținut de organele competente din or. Odesa, Ucraina, pentru săvîrșirea unor infracțiuni pe teritoriul acestui stat, nu a pus în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa acestuia.

În atare situație, se reține că au fost încălcate prevederile art. 321 Cod de procedură penală, potrivit cărora judecarea cauzei în primă instanță și în apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de acest articol.

Aliniatul (2) al normei menționate stipulează că judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul: 1) cînd inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță și pct. 2) cînd inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui.

Hotărîri ale organelor competente cu privire la anunțarea lui Șt. C. în căutare lipsesc, din care considerente argumentul instanței de fond în această parte este lipsit de suport juridic.

Conform art. 321 alin. (6) Cod de procedură penală (2003), instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin. (2) pct. 1) din acest articol numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată. Însă astfel de probe nu au fost prezentate.

Conform sentinței Curții de Apel Chișinău din 11 iulie 2003, Șt. C. a fost eliberat imediat, în sala de ședință, cu aplicarea măsurii de reprimare – obligarea de a nu părăsi localitatea pe un termen de 30 de zile.

În ședința instanței de recurs, Șt. C. a declarat că, în luna octombrie 2003, el a fost reținut de miliția Ucrainei și condus în or. Odesa, unde s-a aflat pînă la extrădarea în R. Moldova, după condamnarea de către Curtea de Apel a or. Nicolaev, 20.06.2007.

Astfel, instanța de fond, avînd informația despre reținerea lui de către organele competente ale Ucrainei, urma să pună în discuție posibilitatea examinării cauzei conform prevederilor art. 321 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală sau să ceară extrădarea lui temporară în baza art. 64 al Tratatului între R. Moldova și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală, în vigoare pentru R. Moldova din 04.11.1994, pentru soluționarea obiectivă și legală a cauzei, avînd în vedere complexitatea și gravitatea infracțiunilor săvîrșite.

O altă eroare de procedură este și faptul că, după finisarea cercetării judecătorești prevăzute de art. 376 Cod de procedură penală, instanța de fond, fără a relua cercetarea judecătorească, a admis demersul procurorului cu privire la modificarea învinuirii și înaintarea unei învinuiri mai grave lui Șt. C., ca mai apoi să treacă direct la dezbateri judiciare, cu pronunțarea ulterioară a sentinței de condamnare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-6/09 din 15 octombrie 2009)

* * *

Audierea minorului.

În procesele-verbale de audiere a părților vătămate minore A.A. și T.L. în cadrul cercetării judecătorești, lipsește mențiunea că pedagogului i-au fost explicate drepturile contra semnătură, astfel de către instanța de recurs se atestă încălcarea prevederilor art. 479 alin. (3) Cod de procedură penală.

Trebuie de menționat și faptul că semnătura a fost pusă la inscripția „psiholog”, dar nu la „pedagog”.

Minorului, înainte de începerea audierii, i se explică drepturile și obligațiile prevăzute de art. 90 Cod de procedură penală, inclusiv obligația de a face declarații veridice.

Astfel, minorul nu este prevenit de răspundere penală pentru depunerea declarațiilor false și nu depune jurământ.

Colegiul penal lărgit enunță că, în cadrul urmăririi penale, fiind audiate în calitate de părți vătămate, minorele A.A. și T.L. au fost preîntâmpinate conform art. 312-313 Cod penal, de răspunderea pe care o poartă pentru refuzul sau eschivarea de a face declarații și pentru darea de declarații mincinoase cu bună-știință.

Instanța de recurs mai reține că, în procesul-verbal de audiere a părților vătămate minore în cadrul urmăririi penale, este indicat doar numele pedagogului – N.S., însă nu este făcută mențiunea referitor la stabilirea identității acestuia în conformitate cu prevederile art. 87 Cod de procedură penală, precum și la faptul că i s-au explicat drepturile prevăzute de art. 479 alin. (3) Cod de procedură penală, pedagogul urmînd să confirme aceasta prin semnătură în procesul-verbal. Lipsesc și concluziile acestuia referitor la plenitudinea și corectitudinea declarațiilor date de părțile vătămate și dacă au fost obiecții față de modul de audiere a acestora.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-8/09 din 20 ianuarie 2009)

* * *

Procesul-verbal al ședinței de judecată.

Se menționează că procesul-verbal al ședinței instanței de apel nu corespunde cerințelor art.336 alin.(3) pct.8) Cod de procedură penală.

Modalitatea cercetării probelor prezentate de părți se cuprinde în art.336 Cod de procedură penală și în pct.20 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12 decembrie 2005, instanța respectînd numai principiul contradictorialității (art.24, 314 alin.(2) și 414 alin.(2) Cod de procedură penală).

O eventuală respectare a acestei proceduri în ședința instanței de apel ar fi putut avea drept consecință aprecierea dacă unele probe analizate în decizie cad sau nu sub prevederea de neadmisibilitate, conținută în art.94 Cod de procedură penală, ținînd cont că R.I. urma să fie asistat de apărătorul ales începînd cu 24.01.2007, ar fi fost înlăturate divergențele în datele cu privire la prețul bunurilor sustrate ș.a.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-31/09 din 27 ianuarie 2009)

* * *

Procesul-verbal al ședinței de judecată.

Potrivit art. 24 alin. (3), 101 alin. (1), (4), 314, 315, 336 alin. (3) pct. 6), 8), 384 alin. (3), (4), 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță; procesul-verbal al ședinței de judecată trebuie să cuprindă consemnarea tuturor acțiunilor instanței în ordinea în care ele s-au desfășurat, documentele și alte probe care au fost cercetate în ședința de judecată; instanța de judecată este obligată, în cursul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele administrate; părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor, instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură; sentința instanței de judecată trebuie să fie legală; instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată. Fiecare probă urmează să fie apreciată din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

Conform pct. 414, 22.2, 26 din Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele cercetate de către prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată. Dacă instanța de apel admite apelul cu rejudecarea cauzei, decizia trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța la pronunțarea hotărîrii, să indice din ce motive ele urmează a fi reapreciate ori respinse ca probe. Rejudecarea cauzei în corespundere cu art. 419 CPP se va efectua cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității, egalității în drepturi în fața instanței.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-89/10 din 26 ianuarie 2010)

* * *

Erori de drept.

Conform art. 101 alin. (1), (4), 325 alin. (1), 336 alin. (3) pct. 6), 8), 384 alin. (3), (4), 394 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală, instanța de apel rejudecă cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță; judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința per-

soanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu; procesul-verbal al ședinței de judecată trebuie să cuprindă consemnarea tuturor acțiunilor instanței în ordinea în care ele s-au desfășurat, documentele și alte probe care au fost cercetate în ședința de judecată; sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată; fiecare probă urmează să fie apreciată din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor; instanța pune la baza hotărârii sale numai acele probe la cercetarea cărora au avut acces toate părțile în egală măsură; instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată; partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel, ignorând stipulările normelor menționate, a comis mai multe erori de drept.

Astfel, din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța de apel nu a cercetat mai multe probe: lămurirea lui H.V., la care se păstra automobilul și care a menționat că H.Va., prin telefon, i-a indicat să transmită inculpatului cheile și automobilul, pentru că are față de el datorii; lămurirea lui H.Va., în care este specificat că el, prin telefon, s-a înțeles cu inculpatul, căruia îi datora bani, ca acesta să ia automobilul la păstrare și chiar să-l vîndă; certificatul de înmatriculare a automobilului, care relevă că proprietarul acestuia este P.S., adică o altă persoană decît cea atrasă în procesul penal în calitate de parte vătămată; procura din 8 mai 2007, perfectată notarial, prin care P.S. l-a împuternicit pe C.G. să conducă și să înstrăineze automobilul respectiv, a cărui „*delapidare samavolnică*” i s-a incriminat acestuia din urmă. Aceste probe nu au fost în genere analizate și apreciate de instanță în coroborare cu celelalte dovezi din dosar, neasigurîndu-se, astfel, nici accesul părților în egală măsură la cercetarea probelor menționate.

Mai mult, instanța de apel a depășit limitele învinuirii și ale legii procedurale penale privind competența soluționării unor chestiuni de ordin civil, constatînd în fapt că inculpatul a săvîrșit „*delapidarea samavolnică a autoturismului*” și că proprietarul automobilului este o altă persoană decît cea indicată în certificatul legal de înmatriculare a automobilului. Elementele infracționale enunțate se conțin în dispoziția art. 191 Cod penal – delapidarea averii străine, iar această infracțiune nu i-a fost imputată inculpatului. Totodată, conform prevederilor art. 219 Cod de procedură penală, constatarea dreptului de proprietate nu se hotărăște de către instanța penală.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Împrejurările menționate denotă că încălcările normelor procedurale nominalizate, comise de instanța de apel, inclusiv nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apel și asupra tuturor probelor din dosar, constituie erori de drept care nu pot fi corectate de către instanța de recurs și impun soluția admiterii recursului declarat, casarea deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-100/2009 din 10 februarie 2009)

* * *

Neexaminarea probelor în instanța de apel.

După cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată și din decizia instanței de apel, prevederile legale nu au fost întocmai respectate.

Probele administrate în cadrul urmăririi penale, precum și cele din ședințele de judecată, inclusiv versiunea înaintată de Gh. Ț., urmau a fi verificate în strictă conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, și anume prin cercetarea lor din punctul de vedere al coroborării lor.

În contextul jurisprudenței CEDO, în special al hotărârii din 25 iulie 2000 în cauza penală *Tierce și alții împotriva San Marino*, s-a susținut că instanța de apel are obligația de a examina cauza în fapt și în drept, nu poate proceda la o apreciere globală asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului fără a-l asculta pe acesta și fără a evalua, în mod direct, elementele de probă prezentate de părți, în caz contrar procedura derulată în fața ei neîndeplinind exigențele unui proces echitabil – drept garantat de art. 6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

La fel, urmează de menționat că, și în cauza *Ekbatani contra Suediei*, Curtea a declarat că, atunci când o instanță de apel este sesizată cu o cauză în fapt și în drept și studiază în ansamblu problema vinovăției sau nevinovăției, aceasta nu poate, din motive de echitate a procesului, să se pronunțe asupra acestor chestiuni fără aprecierea directă a mărturiilor prezentate personal de acuzat, care susține că nu a comis fapta considerată ca infracțiune.

Astfel, instanța de apel unilateral a făcut trimiteri la unele probe din dosar, concluzionând că acestea confirmă vina lui Gh. Ț. în comiterea infracțiunii imputate, fără a verifica probele acumulate la urmărirea penală și în ședințele de judecată prin citirea lor în ședința de judecată și consemnarea lor în procesul-verbal.

Pe lângă faptul că instanța de apel a făcut trimitere și s-a pronunțat asupra unui șir de probe, înscrisuri, printre care și declarațiile condamnaților și ale re-

prezentantului părții vătămate, fără a le da citire și fără a le verifica în ședința de judecată.

Lecturînd procesul-verbal al ședințelor de judecată, stabilim cu certitudine faptul că probele enumerate în decizie absolut nu au fost elucidate și examinate în ședința judiciară.

Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele cercetate de către prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Potrivit alin. (6) al art. 413 Cod de procedură penală, care stipulează procedura de examinare a apelului, în ședința de judecată se întocmește un proces-verbal în conformitate cu prevederile art. 336 CPP.

Călăuzitoare, în acest sens, sînt prevederile pct. 14 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, care stipulează că: „După luarea de cuvînt de către părți, instanța de apel trece la verificarea probelor examinate de prima instanță conform materialelor din dosar prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea acestui fapt în procesul-verbal”.

Prin urmare, Colegiul penal consideră că, în așa condiții, hotărîrea instanței de apel în prezenta cauză, care se bazează în exclusivitate pe analiza probelor administrate de prima instanță, este ilegală, iar faptul că inculpatului i-a fost acordat ultimul cuvînt nu dispensează instanța de apel de obligația de a-l audia.

Deci, potrivit dispozițiilor legale, procedura în fața instanței de apel urmează aceleași reguli ca și cea din fața primei instanțe, instanța de apel, avînd competența de a se pronunța atît asupra chestiunilor de fapt, cît și asupra celor de drept, poate, dar numai după administrarea de probe, inclusiv audierea inculpatului, conform principiului nemijlocirii, după caz, să dispună achitarea ori condamnarea inculpatului.

Prin urmare, instanța de recurs concluzionează că a avut loc o încălcare de procedură esențială, întrucît, din examinarea coroborată a materialelor dosarului, rezultă un viciu juridic la stabilirea temeiurilor de fapt și de drept.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-5/10 din 11 mai 2010)

* * *

Încetarea procesului în ședința de judecată.

Conform prevederilor art. 332 CPP, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.2)-9), 285 alin. (1) pct.1), 2), 4), 5) CPP, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

După cum rezultă din materialele cauzei penale, prin ordonanța procurorului din 13.09.2006, inculpatul B.N. a fost scos de sub urmărire penală cu privire la unele capete de acuzare în baza art. 172 alin. (2) lit. c) și art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, pe episoadele din 07 august 2006 în privința părții vătămate C.Ș.

În cadrul cercetării judecătorești, prin ordonanța din 29 mai 2007, procurorul în Procuratura Ialoveni, I.N., l-a pus sub învinuire pe inculpatul B.N. și pe capetele de acuzare în baza art. 172 alin. (2) lit. c), e) și art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal, pe episoadele din 07 august 2006 în privința părții vătămate C.Ș., contrar prevederilor art.287 alin.(1) CPP.

În astfel de circumstanțe, se impune soluția casării hotărârilor adoptate de instanțele de fond și de apel, ca fiind ilegale, în partea condamnării lui B.N. pe capetele de acuzare în baza art. 172 alin. (2) lit. c), e) și art. 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe episoadele din 07 august 2006 în privința părții vătămate C.Ș., rejudecării cauzei și pronunțării unei hotărâri noi, conform căreia procesul penal urmează a fi încetat.

Se respinge și critica recurentului referitor la faptul ilegalității sentinței instanței de fond, pe motiv că inculpatul B.N. nu a participat la ședințele de judecată și nu cunoaște ce declarații au dat partea vătămată C.Ș. și inculpatul H.I.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-612/08 din 15 aprilie 2008)

* * *

Citarea inculpatului în instanța de fond.

Instanța de fond, prin încheierea din 27.01.2004, a dispus aducerea silită a inculpatului R.P. la ședința de judecată din 27.02.2004, însă informația de la CPS Rezina cu privire la neexecutarea acestei încheieri a parvenit în instanță la 09.03.2004. Din aceste motive, instanța de judecată, la fel în data de 27.02.2004, a emis o a doua încheiere, privind aducerea silită a inculpatului R.P. la ședința de judecată din 08.04.2004.

Încheierea nominalizată din 27.02.2004 nu a fost executată și instanța de fond, neavînd nicio informație despre citarea legală a inculpatului pentru ședința de judecată din 08.04.2004, a examinat în aceeași zi fondul cauzei și a pronunțat sentința de condamnare a acestuia în lipsa lui.

Prin decizia instanței apel din 02.02.2005, s-a dispus aducerea silită a inculpatului R.P. la ședința de judecată din 16.02.2005, însă informația de la CPS Rezina cu privire la neexecutarea acestei încheieri nu a parvenit în instanța de apel, iar conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 16.02.2005, la soluționa-

rea chestiunii cu privire la posibilitatea examinării cauzei în lipsa inculpatului, procurorul nu numai că nu a prezentat probe verosimile precum că acesta se sustrage de la judecată, dar nici nu a luat cuvântul, la fel ca și avocatul, și, în pofida acestor încălcări, instanța de apel, de asemenea în 16.02.2005, a examinat apelul apărătorului în lipsa inculpatului, respingându-l ca nefondat.

Concluzia instanței de recurs

În speță, instanțele ierarhic inferioare urma să se conducă de prevederile art. 321 alin.(6) CPP, potrivit cărora instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute de alin. (2) pct. 1) din acest articol numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată, fiind anunțat în căutare.

Lezarea dreptului la un proces echitabil constă, în cazul dat, în aceea că, așa cum instanța de fond a examinat ilegal cauza în lipsa inculpatului, la fel și instanța de apel a judecat apelul declarat de avocat în interesele inculpatului în lipsa acestuia, el nefiind citat legal nici în ordinea art. 236-242 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-865/08 din 8 iulie 2008)

* * *

Darea citirii declarațiilor depuse la urmărirea penală.

Punînd la baza sentinței de condamnare declarațiile părții vătămate O.M. și ale martorului R.I. date la urmărirea penală, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art.371 CPP, care stipulează că citirea în ședința de judecată a declarațiilor părții vătămate și ale martorului depuse în cursul urmăririi penale poate avea loc, la cererea părților, în cazul în care partea vătămată și martorul lipsesc în ședință și absența lor este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lor, cu condiția că audierea acestora a fost efectuată cu confruntarea dintre partea vătămată, martor și bănuț, învinuit sau aceștia au fost audiați în conformitate cu art.109-110 CPP.

Din materialele dosarului nu rezultă că audierea lui O.M. a fost efectuată cu confruntarea între ea și I.A. și E., iar audierea lui R.I. – cu confruntarea între ea și condamnați.

Astfel, examinarea cauzei a avut loc în lipsa părții vătămate O.M., ale cărei declarații au stat la baza pornirii urmăririi penale și au fost citite în ședința de judecată cu încălcarea prevederilor normei penale sus-indicate, fapt prin care au fost lezate drepturile procesuale ale condamnaților, aceștia fiind lipsiți de posibilitatea de a-i adresa întrebări și de a cere explicații în susținerea nevinovăției sale.

Totodată, Colegiul menționează că, în cadrul judecării cauzei, condamnații au declarat că, pe parcursul urmăririi penale, față de ei a fost aplicată violență fizică și psihică din partea colaboratorilor de poliție – unul din temeiurile care au și stat la baza pronunțării sentinței de achitare a lor. Cu toate acestea, instanța de apel, pronunțând o nouă hotărâre, prin care i-a condamnat pe inculpați, nu a întreprins măsurile necesare în vederea verificării acestor declarații prin intermediul procurorului.

Potrivit prevederilor art.321 CPP, judecarea cauzei în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, iar în cazul neprezentării nemotivate a acestuia la judecarea cauzei, instanța este în drept să dispună aducerea lui silită și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, dispunând, printr-o încheiere, care se execută de către organele afacerilor interne, anunțarea inculpatului în căutare.

Prevederile enunțate nu au fost îndeplinite de instanța de apel, în materialele cauzei lipsesc date care să confirme că s-au întreprins măsurile necesare pentru asigurarea dreptului de participare la ședința instanței de judecată al lui I.A., astfel se constată că acesta nu a fost citat în modul convenit, fapt ce se consideră o eroare de drept, care lezează dreptul părții la un proces echitabil. Mai mult ca atât, în materialele dosarului este prezentă cererea acestuia din 15.01.2008 privind amânarea examinării cauzei în legătură cu faptul că este bolnav.

Prin urmare, Colegiul constată că instanța de apel a comis o eroare de drept cuprinsă în prevederea art.427 alin.(1) pct.6), 8) CPP și având în vedere că această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, urmează a fi casată decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași ordine de apel, în cadrul căreia instanța este obligată, în temeiul art.414 CPP, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței pe baza probelor examinate și a materialelor cauzei, să țină seama de circumstanțele expuse în textul deciziei instanței de recurs, precum și de faptul că este în drept să cerceteze suplimentar probele aduse de procuror în susținerea învinuirii și să le dea o nouă apreciere, iar în final, să pronunțe o hotărâre care să fie legală și întemeiată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-998/08 din 28 octombrie 2008)

* * *

Citarea părților vătămate.

Din materialele dosarului, Colegiul penal constată că, în ședința de judecată a cărei examinare a fost fixată pentru data de 22.10.2007, au fost citate numai două din cele trei părți vătămate: A. P. și I. R., pe cînd A.M. nu a fost citată.

În ședința din 22.10.2007, constatînd că părțile vătămate nu s-au prezentat, instanța de apel a amînat judecarea cauzei pentru data de 19.11.2007, însă niciuna din părțile vătămate pentru acea ședință nu a mai fost citată.

Prin aceste acțiuni, instanța de apel a încălcat prevederile art.323 alin.(2) CPP, conform cărora judecarea cauzei în instanța de apel se desfășoară cu participarea părții vătămate sau a reprezentantului ei, precum și prevederile art.331 alin.(2) CPP, atunci cînd, dispunînd amînarea judecării cauzei, instanța nu a mai citat părțile vătămate, cu toate că, în cazul amînării, nu se citează numai părțile prezente, or, niciuna din părțile vătămate nu a fost prezentă în ședința de judecată la acea dată.

Din decizie, rezultă că singura contribuție a instanței de apel o constituie simpla înșiruire a declarațiilor inculpatului, a părților vătămate și martorilor, precum și a unor documente anexate la dosar. În conținutul deciziei nu sînt specificate motivele invocate de apelanți și, respectiv, nu sînt analizate și apreciate în modul prevăzut de art.101 CPP probele administrate în cauză, la care fac trimitere apelanții în susținerea solicitărilor invocate.

Colegiul consideră că erorile comise nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și de a se pronunța asupra legalității sentinței instanței de fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărîrii judecătorești.

Încălările enunțate determină incontestabil Colegiul penal lărgit să concluzioneze asupra necesității de a casa decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecători.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-373/08 din 10 iunie 2008)

* * *

Modificarea învinuirii în ședința de judecată.

Concomitent, drept corectă este apreciată și concluzia privind respingerea ordonanței de modificare, în sensul agravării, a învinuirii aduse lui R.I. de procuror în cadrul judecării cauzei în ordinea procedurii de apel. Instanța de judecată,

în această privință, just a făcut referire la art. 326 CPP, conform căruia procurorul are dreptul de a modifica în instanța de apel învinuirea în sensul agravării ei numai în cazul în care el a declarat apel în această privință.

Prin urmare, fiind în prezența situației când procurorul în apel contestă blîndețea pedepsei, iar ulterior, pe parcursul judecării apelului modifică învinuirea în sensul agravării ei, o altă concluzie decît cea de respingere a acestei ordonanțe nu putea fi pronunțată, deoarece modificarea învinuirii procurorul nu a specificat-o în cererea de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-60/08 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Înmînarea copiei de pe sentință.

Curtea de Apel Chișinău, respingînd apelul inculpatului S.P., declarat împotriva sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 15 septembrie 2006, ca fiind depus peste termen, și-a motivat soluția prin faptul că sentința a fost pronunțată la 15.09.2006, iar cererea de apel a fost depusă de inculpat la 25.04.2007, și, totodată, respingînd argumentul inculpatului precum că a primit copia sentinței redactate la 10 aprilie 2007, s-a referit la prevederile alin. (2) al art.402 CPP, care se referă doar la cazul cînd inculpatul se află în stare de arest, fără însă a examina și a da o apreciere motivelor de fapt și de drept invocate de inculpat în referința nr.2427 din 17.03.2008, înaintată ca o completare și concretizare a cererii de apel.

În materialele dosarului lipsește recipisa de înmînare inculpatului a copiei sentinței redactate și motivate, datată anume în 15.09.2006, lipsesc și alte înscrisuri privind informarea părților despre pronunțarea sentinței redactate în ședința din 15.09.2006, fapt asupra căruia instanța de apel, de asemenea, a evitat să se pronunțe, or, în opinia Colegiului penal, acest fapt este indispensabil legat de omiterea termenului de declarare a apelului.

Astfel, instanța de apel a ignorat indicațiile din pct.12.6 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, potrivit căruia: „La dosar urmează a se anexa recipisa despre înmînarea copiei sentinței inculpatului, în limba pe care o cunoaște, înscrisurile privind informarea părților despre redactarea sentinței, precum și alte acte după necesitate”.

Articolul 336 alin.(5) CPP reglementează că despre întocmirea și semnarea procesului-verbal integral al ședinței de judecată, președintele ședinței, în decursul

a 5 zile lucrătoare de la data semnării lui, înștiințează în scris părțile și le asigură posibilitatea de a lua cunoștință de procesul-verbal, la cerere scrisă.

Din materialele dosarului, rezultă că nerespectarea acestor cerințe ale legii în prezenta cauză de către instanța de fond nu a fost verificată în instanța de apel.

În acest sens, Colegiul penal conchide că instanța de apel nu a apreciat sub nicio formă acțiunile judecătorului instanței de fond, care, pronunțând sentința de condamnare a inculpatului la 15.09.2006, a transmis, de fapt, dosarul penal în cancelaria Judecătoriei Centru, mun. Chișinău tocmai peste 4 luni – la 11 ianuarie 2007.

Totodată, din materialele dosarului, rezultă că sentința instanței de fond nu a fost redactată la 15.09.2006, deoarece, abia la 01.02.2007, judecătorul I.Ț. a semnat dispoziția de executare a sentinței, expediind la Oficiul de executare Buiucani titlul executoriu de încasare a sumei de 36.000 de lei fără anexarea copiei sentinței redactate și, expediind numai în adresa Procuraturii Centru, mun. Chișinău, copia sentinței redactate.

Aceste circumstanțe obiective au fost ignorate de instanța de apel, care nu a apreciat sub nicio formă încălcările esențiale ale drepturilor procesuale ale inculpatului comise de instanța de fond, care a emis și a expediat ilicit titlul executoriu, fără ca sentința să devină definitivă, astfel au fost încălcate prevederile art.466 alin.(1) CPP și art.180 alin.(1) și (2) Cod de executare.

Faptul că, la 15.09.2006, sentința redactată nu exista și instanța a pronunțat doar dispozitivul l-a confirmat nemijlocit și instanța de apel, stabilind, în decizia emisă, că inculpatul S.P. numai la 10.04.2007 a primit copia sentinței redactate, dar nu la 15.09.2006, și aceasta se confirmă prin certificatul eliberat la 10.04.2007 de către cancelaria Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

Instanța de apel a ignorat faptul că încheierea executorului judecătoresc al Oficiului de executare Buiucani din 03.04.2007 privind primirea documentului executoriu, intentarea procedurii de executare a sentinței și acordarea termenului de executare benevolă, prin care a fost primit spre executare titlul de executare nr. 1-26/06, emis de Judecătoria Centru, mun. Chișinău privind încasarea amenzii penale în mărime de 36.000 de lei de la inculpatul S.P., a fost casată ca fiind ilegală prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 25.05.2007, cu încetarea procedurii executorii.

Astfel, actul procedural privind începerea executării sentinței, fiind declarat nul, nu poate fi invocat de instanța de apel întru agravarea situației inculpatului în propriul apel.

Se relevă că, concluzia instanței de apel că „... inculpatul a aflat despre existența sentinței redactate...” nu egalează cu termenul procesual definit la art.402 alin.(2) CPP – „... înmînarea copiei de pe sentința redactată...”

Conform art.3 alin.(2) Cod penal (2002), interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

Mai mult ca atît, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel nu a elucidat motivele dispariției din dosar a dispozitivului sentinței, aspect fundamental asupra căruia a atenționat și Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în decizia sa din 04.12.2007, dar care a fost ocolit în mod inexplicabil și nemotivat de către instanța de apel.

Întru aplicarea uniformă a legislației de către instanțele de judecată, recurentul în mod întemeiat a invocat aplicarea în speță a deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29.05.2007 în cauza penală nr.1ra-322/07, în care lipsea dispozitivul sentinței, iar instanța de apel ilegal a respins apelurile ca depuse peste termen.

Prin urmare, instanța de apel în mod neîntemeiat a respins apelul inculpatului ca depus peste termen, în pofida faptului că *chiar și procurorul în ședința instanței de apel a recunoscut că S.P. a declarat apelul în termen și, modificînd învinuirea, cu reîncadrarea faptei din prevederile art.238 Cod penal (2002), a solicitat condamnarea acestuia în baza art. 209 Cod penal (1961), în privința căruia nu a fost înaintată învinuirea. Iar inculpatul, în ultimul cuvînt la ședința instanței de apel, a invocat că, conform prevederilor art.8, 10 Cod penal (2002), fapta constatată de instanța de fond ca fiind comisă în anul 1998 și calificată în baza art.238 Cod penal (2002) – „prezentarea cu bună-știință a unor informații false în scopul obținerii unui credit sau majorării proporției acestuia, sau obținerii unui credit în condiții avantajoase”, nu era prevăzută de Codul penal (1961), în care exista un articol relativ echivalent – art. 155/3 „Dezafectarea creditului” –, iar dispoziția acestuia avea alte semne calificative: „folosirea mijloacelor de credit contrar destinației indicate în contractul de credit...”, faptă care, în redacția noului Cod penal (2002), nu există și, astfel, el continuă să fie condamnat ilegal, iar examinarea cauzei penale pornite la 02.05.2002 a depășit orice termen rezonabil în sensul prevederilor art.6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.*

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-953/08 din 29 iulie 2008)

* * *

Recurs admis. Instanța de apel a comis o eroare prin condamnarea persoanelor.

Instanța de apel a admis apelul declarat de procuror, a casat sentința instanței de fond, prin care a fost încetat procesul penal în privința inculpaților L.A. și

C.A., intentat în baza art. 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, și în privința inculpatului G.O., intentat în baza art. 42 alin. (5), 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, deoarece există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, și a rejudecat cauza, pronunțând o hotărîre nouă, de condamnare a acestora în baza articolelor menționate, cu stabilirea pedepsei.

În acest sens, în caz de admitere a apelului și rejudecare a cauzei, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța de fond, trebuie să se indice din ce motive ele sînt considerate insuficiente pentru confirmarea concluziilor instanței ierarhic inferioare, care cerințe ale legii au fost încălcate de către această instanță, motivele pentru care se resping probele aduse în sprijinul acuzării, apoi motivele adoptării soluției date de instanța de apel.

Din conținutul deciziei instanței de apel, rezultă că instanța de apel, în cauză, nu a respectat aceste prevederi legale, nu a făcut o analiză amplă, din punctul de vedere al admisibilității, a tuturor probelor pe care s-a bazat instanța de fond, prin prisma respectării prevederilor art. 63, 93, 94, 100, 230, 251, 279 CPP.

Începerea urmăririi penale împotriva inculpaților L.A., C.A. și G.O. a fost dispusă în baza rezoluțiilor de începere a urmăririi penale din 1 februarie 2005, pe trei episoade, și anume:

- pe episodul de estorcare a banilor de la S.A. – împotriva lui L.A. și C.A.;
- pe episodul de estorcare a banilor de la T.V. – împotriva lui L.A., C.A. și G.O.;
- pe episodul de estorcare a banilor de la A. S. – numai împotriva lui L.A.
- După terminarea cercetării judecătorești, conform art. 377 CPP, s-au anunțat dezbaterile judiciare; procurorul, în ordinea dezbaterilor judiciare, nu a susținut învinuirea adusă celor trei inculpați în privința episodului de estorcare a banilor de la A. S., fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată.

Însă instanța de apel i-a condamnat pe toți cei trei inculpați pe toate cele trei episoade de estorcare de bani: de la T.V., S.A. și A.S., și, în condițiile în care, pe ultimul episod, urmărirea penală a fost pornită numai în privința lui L.A., iar în privința episodului de estorcare a banilor de la S. A., aceeași acțiune procesuală a fost respectată numai în privința lui L.A. Luchian și C.A.

Potrivit art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată sînt obligate să-și motiveze deciziile, iar motivarea, la rîndul său, trebuie să fie suficientă și clară.

Însă instanța de apel, menționînd în hotărîrea sa că, în sentința instanței de fond, se relevă constatarea încălcărilor procesuale la administrarea probelor, nu s-a pronunțat asupra acestor circumstanțe și evaziv, printr-o frază generală, a concluzionat: „...că lacunele admise nu au afectat stabilirea adevărului în dosar și

nu impun necesitatea încetării procesului penal, de vreme ce există probe ce dovedesc vina inculpaților... ”.

Instanța de apel era obligată, în cazul casării sentinței de achitare, să descrie aceste „lacune admise”, motivându-și soluția în ceea ce privește impunerea concluziei că instanța de fond în mod neîntemeiat a considerat nule probele administrate și i-a achitat pe inculpați.

În sensul art. 341 CPP, unul din felurile de hotărâri ale instanței de judecată adoptate la înfăptuirea justiției în cauzele penale este și încheierea.

Potrivit art. 218 CPP, instanța de judecată, constatând în procesul de judecată fapte de încălcare a legalității și a drepturilor omului, odată cu adoptarea hotărârii, emite și o încheiere interlocutorie prin care aceste fapte se aduc la cunoștința organelor respective, persoanelor cu funcție de răspundere și procurorului.

Conform art. 467 CPP, hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Instanța de fond, odată cu adoptarea sentinței, a emis și o încheiere interlocutorie în adresa Procuraturii raionale Strășeni, semnalînd încălcări grave de procedură penală:

„Acțiunile de urmărire penală au fost efectuate pînă la începerea urmăririi penale, unele acțiuni au fost efectuate fără autorizarea judecătorului de instrucție și de către organul de urmărire penală a fost încălcat termenul limită de menținere a bănușilor în calitate de bănușit, fapt care a atras nulitatea actelor procedurale ulterioare și încetarea procesului penal”.

Potrivit prevederilor art. 466 CPP, încheierea interlocutorie nominalizată a devenit definitivă și irevocabilă, avînd putere executorie, deoarece procurorul nu a atacat-o și a expirat orice termen de atac.

În atare situație, cînd există o hotărîre judecătorească definitivă și irevocabilă în care se constată încălcarea esențială a dispozițiilor Codului de procedură penală la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale penale prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate, ceea ce se consideră, în sensul art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP, „că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală”, instanța de apel nu era în drept să pronunțe o hotărîre de condamnare a inculpaților, limitîndu-se numai la casarea sentinței de achitare.

În astfel de circumstanțe, se concluzionează că instanța de apel în mod neîntemeiat a casat sentința Judecătoriei Strășeni din 22 mai 2007, prin care a fost încetat procesul penal în privința inculpaților L.A. și C.A., intentat în baza art. 324

alin. (2) lit. b), c) Cod penal, și în privința inculpatului G.O., intentat în baza art. 42 alin. (5), 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe cele trei episoade de estorcere de bani: de la T.V., S.A. și A.S., pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

*Episodul din 20 ianuarie 2005 privind estorcerea de bani
în sumă de 100 de lei de la S.G.*

Pe acest capăt de învinuire, se constată că, la 31 ianuarie 2005, S.G. nu s-a adresat împreună cu ceilalți trei consăteni din s. Sireț, r-nul Strășeni: T.V., S.A. și A.S., la organul de urmărire penală cu cerere în vederea tragerii la răspundere penală a colaboratorilor de poliție L.A., C.A. și G.O.

La 13 aprilie 2005, S.G., fiind citat în calitate de martor la Procuratura Anticorupție, a făcut asemenea declarații și a fost recunoscut în calitate de parte vătămată, dar nu a fost interogat în această calitate. Urmărirea penală a fost pornită la 29 aprilie 2005.

Confruntarea dintre S.G. și cei trei inculpați, care nu au recunoscut învinuirea adusă lor, nu a fost efectuată.

La ședința de judecată. S.G. nu s-a prezentat și nu a fost interogat, iar pozițiile lui au fost date citirii în ședința de judecată din 6 martie 2006, contrar dispozițiilor art. 371 alin. (1) pct. 2) CPP, deoarece absența acestuia în ședința de judecată nu a fost justificată prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, procurorul prezentând doar un certificat semnat de primarul s. Sireț din 19.07.2005, precum că S.G. nu se află pe teritoriul satului, și cererea acestuia din 06.10.2005, în care el cere examinarea dosarului în lipsa sa. Astfel, ambele documente au fost întocmite cu un an înainte de ședința de judecată.

Conform art. 389 CPP, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presumpțiuni sau, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

Declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale pot fi puse la baza sentinței de condamnare numai în ansamblu cu alte probe suficiente de învinuire și cu condiția că, la urmărirea penală, a avut loc confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau că martorul a fost audiat în condițiile art. 109 și 110, în cazul în care inculpatul nu a participat la confruntare cu acest martor în cadrul ședinței de judecată.

La ședința de judecată a instanței de apel S.G. nu a participat și motivele absenței lui în ședință nu au fost verificate, iar în partea descriptivă a deciziei instanței de apel din 25.10.2007, nici nu se face trimitere la declarațiile acestuia sau la alte probe de confirmare a acestor declarații, date în cadrul urmăririi penale.

Prin urmare, instanța de apel nu a constatat existența faptei infracțiunii pe episodul din 20 ianuarie 2005 privind estorcarea de bani în sumă de 100 de lei de la S.G., astfel a pronunțat o hotărâre neîntemeiată și ilegală de condamnare a inculpaților L.A., C.A. și G.O., care urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei și achitarea acestora pentru infracțiunile prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal și, respectiv, de art. 42 alin. (5), 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-357/08 din 25 aprilie 2008)

PUNEREA PE ROL A CAUZEI PENALE

* * *

Recurs respins. Respectarea dreptului de a prezenta probe suplimentare în instanța de fond.

Instanțele judecătorești ierarhic inferioare, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, au examinat complet și obiectiv probele administrate în dosar, verificându-le sub aspectul pertinentei și concludenței, atât pe cele obținute în procesul urmăririi penale, cât și pe cele din cadrul ședințelor de judecată, fapt ce face ca, concluziile privind vinovăția lui R.I. în comiterea infracțiunii imputate să fie juste și întemeiate.

Astfel, instanța de fond, la examinarea cauzei, a respectat prevederile art. 327 Cod de procedură penală, oferindu-i părții apărării posibilitatea de a prezenta probele suplimentare solicitate de ea.

Mai mult ca atât, solicitând interogarea martorilor suplimentari, atât inculpatul, cât și avocatul său nu au respectat cerințele stipulate în art. 364 alin.(2) Cod de procedură penală, și anume nu au indicat ce fapte și circumstanțe urmează a fi dovedite, și, contrar prevederilor art. 351 alin.(5) Cod de procedură penală, nu s-a declarat că partea este în imposibilitate de a asigura prezența martorilor solicitați și nu s-a solicitat, prin cerere, citarea acestor persoane de către instanța de judecată.

Argumentele condamnatului privind achitarea sa sînt neîntemeiate și instanța de apel corect a concluzionat că atât organul de urmărire penală, cât și instanța de fond au dat o apreciere justă probelor administrate, acestea fiind pertinente, concludente și veridice.

Iar la stabilirea pedepsei, instanța de fond a ținut cont de prevederile art.75 Cod penal, aplicându-i condamnatului o pedeapsă echitabilă, aceasta fiind conformă personalității vinovatului, faptelor comise, dar și circumstanțelor agravante ale cauzei, cum ar fi săvârșirea unor infracțiuni în stare de ebrietate de către o persoană anterior condamnată pentru astfel de fapte.

Prin urmare, temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției respective sînt argumentate din punctul de vedere al legalității hotărîrii atacate.

Totodată, Colegiul constată că recurentul invocă în recurs aceleași argumente ca și în apel, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat în mod argumentat și pe deplin, just respingîndu-le ca neîntemeiate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-96/08 din 16 ianuarie 2008)

JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

PARTEA PREGĂTITOARE A ȘEDINȚEI DE JUDECATĂ

* * *

În cererile formulate, nu s-a indicat ce fapte și circumstanțe urmează a fi dovedite.

Instanțele judecătorești ierarhic inferioare, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, au examinat complet și obiectiv probele administrate în dosar, verificîndu-le sub aspectul pertinentei și concludenței, atît pe cele obținute în procesul urmăririi penale, cît și pe cele din cadrul ședințelor de judecată, fapt ce face ca, concluziile privind vinovăția lui R.I. în comiterea infracțiunii imputate să fie juste și întemeiate.

Astfel, instanța de fond, la examinarea cauzei, a respectat prevederile art. 327 Cod de procedură penală, oferindu-i părții apărării posibilitatea de a prezenta probele suplimentare solicitate de ea.

Mai mult ca atît, solicitînd interogarea martorilor suplimentari, atît inculpatul cît și avocatul său nu au respectat cerințele stipulate în art. 364 alin.(2) Cod de procedură penală, și anume nu au indicat ce fapte și circumstanțe urmează a fi dovedite, și, contrar prevederilor art. 351 alin.(5) Cod de procedură penală, nu s-a declarat că partea este în imposibilitate de a asigura prezența martorilor solicitați și nu s-a solicitat, prin cerere, citarea acestor persoane de către instanța de judecată.

Argumentele condamnatului privind achitarea sa sînt neîntemeiate și instanța de apel corect a concluzionat că atît organul de urmărire penală, cît și instanța de fond au dat o apreciere justă probelor administrate, acestea fiind pertinente, concludente și veridice.

Iar la stabilirea pedepsei, instanța de fond a ținut cont de prevederile art.75 Cod penal, aplicîndu-i condamnatului o pedeapsă echitabilă, aceasta fiind conformă personalității vinovatului, faptelor comise, dar și circumstanțelor agravante ale cauzei, cum ar fi săvîrșirea unor infracțiuni în stare de ebrietate de către o persoană anterior condamnată pentru astfel de fapte.

Prin urmare, temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției respective sînt argumentate din punctul de vedere al legalității hotărîrii atacate.

Totodată, Colegiul constată că recurentul invocă în recurs aceleași argumente ca și în apel, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat în mod argumentat și pe deplin, just respingîndu-le ca neîntemeiate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-96/08 din 16 ianuarie 2008)

CERCETAREA JUDECĂTOREASCĂ

* * *

Expertiza în cadrul cercetării judecătorești. Expertiza medico-legală suplimentară din 20.02.2009, dispusă în lipsa unei încheieri a instanței de fond, a fost efectuată cu încălcări ale normelor de drept procesuale.

Potrivit art.89 alin.(2) CPP, participarea anterioară a persoanei în calitate de expert nu este un obstacol care exclude participarea ei ulterioară în aceeași calitate în procedura dată, *cu excepția cazurilor în care expertiza se efectuează repetat în legătură cu apariția îndoielilor în privința veridicității concluziilor din raport.*

În același sens, art. 148 alin. (2) CPP, stipulează că la efectuarea expertizei suplimentare sau a contraexpertizei poate participa și *primul expert pentru a da explicații, însă el nu participă la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.*

Expertiza medico-legală suplimentară din 20.02.2009, dispusă în lipsa unei încheieri a instanței de fond, a fost efectuată cu încălcările normelor de drept procesual enunțate mai sus, deoarece a fost realizată de către expertul A. P., care

anterior a efectuat aceleași investigații și a întocmit și a semnat raportul de expertiză medico-legală din 30.09.2008, contestat de avocații A. G. și P. P. pe motiv că, concluziile expertului nu sînt întemeiate și există îndoieli în privința lor, astfel partea apărării a formulat 7 întrebări expertului. Această expertiză a fost considerată ca fiind una suplimentară și de către instanța de apel.

Potrivit art. 374 CPP, dispunerea de către instanță a efectuării expertizei și audierea expertului în ședința de judecată se fac în cazurile și în condițiile prevăzute în art.142-155 CPP.

În conformitate cu prevederile art.144 CPP, instanța de judecată, considerînd că este necesară efectuarea expertizei, era obligată, prin încheiere, să dispună efectuarea expertizei, indicînd cine a inițiat dispunerea expertizei; temeiurile pentru care se dispune expertiza; obiectele, documentele și alte materiale prezentate expertului; întrebările formulate expertului; denumirea instituției de expertiză, numele și prenumele persoanei căreia i se pune în sarcină efectuarea expertizei.

O astfel de încheiere instanța de fond nu a emis și, totodată, a încălcat alte prevederi legale, stipulate la art.145 alin. (2) CPP – acțiuni premergătoare efectuării expertizei: *“...părților li se explică dreptul lor de a cere numirea a cîte unui expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei”*.

Faptul că nu este de acord cu ambele rapoarte de expertiză partea apărării l-a invocat în cererile de apel, însă instanța de apel nu s-a pronunțat în mod argumentat asupra acestui motiv și, încălcînd principiul egalității armelor în proces, a respins demersul avocaților V.D. și S.V. privind dispunerea efectuării contra-expertizei, pronunțînd încheierea din 18 mai 2009, în care s-a pronunțat asupra vinovăției inculpaților prin fraza *„...iar din probele administrate reiese că ei l-au maltratat la data de 22.09.2008”*.

Or, potrivit art.26 alin.(3) CPP, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii.

Colegiul penal lărgit menționează că, odată ce partea apărării în procesul penal și-a ales poziția, modul și mijloacele de susținere a ei, aceasta, ca parte în proces, o face de sine stătător, fiind independentă de instanță, de alte organe ori persoane, iar instanța de judecată, în sensul art.24 alin. (4) CPP, acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile Codului de procedură penală, pentru administrarea probelor necesare.

Altfel spus, instanțele de fond și de apel nu au acceptat poziția părții apărării și au pus la baza hotărîrilor de condamnare a lui B.R. și J.I. raportul de expertiză medico-legală din 30.09.2008 și raportul de expertiza medico-legală suplimentară.

tară din 20.02.2009, obținut cu încălcări esențiale ale dispozițiilor Codului de procedură penală enunțate mai sus.

În acest sens, se evidențiază că argumentele părții apărării erau destul de serioase pentru a fi luate în considerație la stabilirea timpului provocării și mecanismului de formare a leziunilor corporale cauzate victimei, or, raportul de examinare medico-legală nr.176-c din 25.09.2008 conținea fraza: „*La cercetarea histologică au fost trimise fragmente din organele interne*”, însă rezultatul acestor cercetări nu au făcut obiectul examinării de către același expert, care, în continuare, a întocmit și raportul de expertiză medico-legală din 30.09.2008 și a constatat că vătămările corporale grave i-au fost cauzate victimei cu câteva zile înaintea decesului.

Însă, în raportul de examinare medico-legală histopatologică nr. 2081 din 26.09.2008, anexat la recursul ordinar declarat de avocatul S. V., s-au constatat următoarele:

„... în fragmentele de intestin seroasă îngroșată, infiltrată cu un număr mare de neutrofile, fibrină, pe alocuri infiltratele se răspîndesc și în stratul muscular, congestie venoasă, hemoragii perivasculare, infiltrații monohistocitare în mucoasă cu eroziuni, mucoasa atrofiată, distrofie pronunțată în fibrele musculare cu focare de necroză fără modificări reactive.

Notă: Tabloul microscopic se încadrează în enterită cronică cu atrofia mucoasei și eroziuni, peritonită purulentă fibrinoasă. Hemoragii cu caracter traumatic în fragmentele examinate nu au fost depistate. Hemoragiile din țesuturile moi de pe cap cu modificări reactive cu vechimea în jur de 3 săptămîni”.

Prin urmare, aceste concluzii, formulate de expertul R.S., care nu au fost luate în considerație de expertul A. P., combat totalmente concluziile acestuia din urmă precum că vătămările corporale grave i-au fost cauzate victimei *cu câteva zile înaintea decesului, iar ruptura intestinului subțire avea caracter traumatic.*

Or, în învinuirea înaintată inculpaților B.R. și J.I., este transcris textul raportului de expertiză medico-legală din 30.09.2008, în care sînt descrise toate leziunile corporale depistate la victimă, acestea fiind calificate la categoria celor grave, însă nu se concretizează în rezultatul căror leziuni corporale a survenit decesul victimei.

Altfel spus, o acuzație imprecisă afectează dreptul la apărare al inculpaților; în speță, inculpatul B.R. a invocat în apel că el își recunoaște vinovăția sa în săvîrșirea contravenției prevăzute de art.47/1 alin.2 CCA (1985).

Sub acest aspect, sînt întemeiate motivele recurențelor enunțate în prezenta decizie, care nu pot fi respinse odată ce, conform art.143 pct.1) CPP, expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea cauzei morții și, bineînțeles, în condițiile legii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-20/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Acordul inculpatului de a i se stabili o pedeapsă în formă de muncă nerecuperată în folosul comunității ar însemna recunoașterea tacită a vinovăției.

Nerecunoașterea vinovăției de către condamnat este apreciată ca o modalitate de apărare și nu echivalează cu achitarea, de vreme ce probele prezentate în sprijinul învinuirii – declarațiile părții vătămate E. S., declarațiile martorilor P.V., B.L., S.D., S.I., procesul-verbal de cercetare la fața locului din 03.05.2007 și schema la el – dovedesc vinovăția lui T.V. în săvârșirea infracțiunii imputate.

Atît partea vătămată, cît și martorii au fost audiați cu respectarea prevederilor art.108, 370 CPP.

Fiecare probă, cu respectarea prevederilor art.101 CPP, a fost apreciată din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată și din procesul-verbal de interogare a inculpatului, rezultă că instanța de judecată nu a constatat dacă inculpatul acceptă să i se aplice pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității. Mai mult ca atît, acordul inculpatului de a i se stabili o astfel de pedeapsă ar însemna recunoașterea tacită a vinovăției, însă T.V., atît în timpul urmăririi penale, cît și în ședința de judecată, nu și-a recunoscut vinovăția.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-608/08 din 6 mai 2008)

* * *

Probe neconcludente puse la baza sentinței.

După cum rezultă din prevederile art. 314 CPP, instanța de judecată este obligată, în procesul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele prezentate de părți, creîndu-le acestora condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei. Instanțele de fond și de apel le-au creat părților condițiile necesare, cercetînd probele în condițiile în care au fost prezentate de acestea.

Colegiul penal lărgit menționează că, în cazul în care condamnatul, în propriul recurs, solicită casarea deciziei instanței de apel afectate de un viciu fundamental, cu menținerea sentinței de achitare legal adoptate de prima instanță, instanța de recurs nu este în drept să dispună rejudecarea cauzei în ordine de apel în favoarea părții acuzării. Or, sub acest aspect, observăm că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Cravenco contra Moldovei*, hotărîrea din 15.01.2008, a sublini-

at că, deși nu este în poziția de a analiza calitatea practicii judecătorești a instanțelor naționale, ea consideră că, *deoarece retrimiteria cauzelor la rejudecare este în mod obișnuit dispusă ca rezultat al erorilor comise de instanțele ierarhic inferioare, repetarea unor asemenea retrimiteri în cadrul unuia și aceluiași proces dezvoltă o deficiență gravă a sistemului judecătoresc* (Wierciszewska c. Poloniei, nr. 41431/98, par. 46, hotărîrea din 25.11.2003, Pavlyulynets c. Ucrainei, nr. 70767/01, par. 51, hotărîrea din 06.09.2005).

Instanța de apel, pronunțînd o nouă hotărîre, de condamnare a inculpatului B.R., și-a întemeiat soluția cu privire la vinovăția acestuia exclusiv pe declarațiile părții vătămate C.-C. F.-C. și ale martorilor C.Iu., C.I., R.V., R.AL., R.A., A.T., B.O., date citirii în ședința de judecată în absența lor, cu toate că ultimii 5 martori au domiciliul în mun. Bălți, iar procurorul nu a solicitat audierea acestora.

Mai mult ca atît, instanța de apel a pus la baza hotărîrii de condamnare a lui B.R., în calitate de probe decisive, procesele-verbale de audiere în calitate de martor a soției acestuia, B.O., și procesul-verbal de confruntare a acesteia cu martorul R.AL., însă B.O. nici nu a fost interogată de către prima instanță, deoarece ea a refuzat să se prezinte în ședința de judecată și să facă declarații împotriva soțului său – drept reglementat de prevederile art. 21, 90 alin.(11), 105 alin.(7) CPP.

Or, conform dispozițiilor art.371 alin.(3) CPP, dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin.(11) CPP nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduse nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

A se vedea că B.O., fiind citată la organul de urmărire penală în 01.02.2007, pentru a fi audiată în calitate de martor în dosarul penal intentat împotriva soțului ei, B.R., a refuzat să facă declarații, însă ulterior, în 13.03.2007, același procuror a citat-o repetat pe B.O. în calitate de martor, nu i-a explicat drepturile prevăzute de art. 21 CPP și art. 90 alin.(11) CPP, sub semnătură, „...că soția nu este obligată să facă declarații împotriva soțului său”, dar a preîntîmpinat-o de răspundere penală pentru refuzul de a face declarații și pentru declarații mincinoase, apoi, în textul depozițiilor obținute, a inclus fraza „...eu doresc să dau declarații”; or, astfel de metode de obținere a unor mărturisiri în sprijinul acuzațiilor afectează integral proba administrată, ca fiind obținută contrar prevederilor art. 94 CPP, și anume:

- a) prin aplicarea amenințărilor sau a altor mijloace de constrîngere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei;
- b) prin încălcarea dreptului la apărare al [...] martorului;
- c) cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală ale dispozițiilor Codului de procedură penală.

Prin urmare, versiunea inculpatului B.R. precum că el nu a săvârșit infracțiunea imputată lui nu a fost combătută prin probe pertinente și concludente ce i-ar dovedi vinovăția, or, art.389 alin.(2) CPP prevede că sentința de condamnare nu poate fi bazată, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

Starea de fapt reținută și de drept stabilită de prima instanță concordă cu circumstanțele și probele administrate, relevate și analizate în sentință.

Prin urmare, sentința primei instanțe este legală și întemeiată, pentru care motiv se apreciază că apelul procurorului a fost greșit admis.

Totodată, din partea descriptivă a sentinței, rezultă că prima instanță și-a motivat soluția de achitare a lui B.R. de învinuirea adusă în baza art.195 alin. (2) Cod penal prin aceea că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, însă dispozitivul sentinței, în acest sens, conține o neclaritate: „ ... deoarece nu s-a constatat existența faptei infracțiunii în acțiunile lui”.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-97/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Probele au fost examinate unilateral.

Sentința de condamnare, conform prevederilor art.389 CPP coroborate cu cele ale art.8 CPP, se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri sau, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor. Declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale pot fi puse la baza sentinței de condamnare numai în ansamblu cu alte probe suficiente de învinuire.

La pronunțarea deciziei, instanța de apel nu a ținut cont de toate prevederile legale enunțate și a apreciat unilateral probele administrate, dând primordialitate probelor aduse de procuror, fără a se pronunța asupra celorlalte probe și fără a le analiza sub aspectele pertinentei și concludenței. În această privință, au fost admise și puse la baza concluziei de vinovăție a lui C.T. declarațiile părții vătămate A. C., care nu a fost audiat de către instanța de judecată și ale cărui declarații nu au fost date citirii în conformitate cu prevederile art. 371 CPP.

Mai mult, C.T. a fost condamnat pentru tentativă de săvârșire a escrocheriei în proporții mari, prin intermediul lui V. R., însă instanța de apel a ignorat faptul că, în cadrul procesului penal, acțiunile lui V.R. au fost calificate în baza art.324 alin.(3) lit.b) CP, însă ulterior, urmărirea penală în privința acestuia a fost înce-

tată din motivul că în acțiunile lui lipsește latura obiectivă a vreunei infracțiuni prevăzute de Codul penal.

Instanța de fond, analizând aspectul incriminării tentativei de infracțiune prevăzută de art.195 alin.(2) CP în privința lui C.T., corect a constatat că probe care să confirme faptul săvârșirii acestei escrocherii lipsesc, însă acestea nu esclud existența altor componente de infracțiune în acțiunile inspectorului de poliție C.T., dar, dat fiind că infracțiunea enunțată face parte din alt capitol al Codului penal – infracțiuni săvârșite de persoane cu funcție de răspundere – iar lui nu i-a fost înaintată o atare învinuire, instanța de judecată nu este în drept să recalifice din oficiu fapta acestuia în baza altui articol din Codul penal.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-583/08 din 5 iunie 2008)

* * *

Recurs admis. Lipsa confruntării cu inculpatul.

Punînd la baza sentinței de condamnare declarațiile părții vătămate O.M. și ale martorului R.I. date la urmărirea penală, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art.371 CPP, care stipulează că citirea în ședința de judecată a declarațiilor părții vătămate și ale martorului depuse în cursul urmăririi penale poate avea loc, la cererea părților, în cazul în care partea vătămată și martorul lipsesc în ședință și absența lor este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lor, cu condiția că audierea acestora a fost efectuată cu confruntarea dintre partea vătămată, martor și bănuit, învinuit sau aceștia au fost audiați în conformitate cu art.109-110 CPP.

Din materialele dosarului nu rezultă că audierea lui O.M. a fost efectuată cu confruntarea între ea și I.A. și E., iar audierea lui R.I. – cu confruntarea între ea și condamnați.

Astfel, examinarea cauzei a avut loc în lipsa părții vătămate O.M., ale cărei declarații au stat la baza pornirii urmăririi penale și au fost citite în ședința de judecată cu încălcarea prevederilor normei penale sus- indicate, fapt prin care au fost lezate drepturile procesuale ale condamnaților, aceștia fiind lipsiți de posibilitatea de a-i adresa întrebări și de a cere explicații în susținerea nevinovăției sale.

Totodată, Colegiul menționează că, în cadrul judecării cauzei, condamnații au declarat că, pe parcursul urmăririi penale, față de ei a fost aplicată violență fizică și psihică din partea colaboratorilor de poliție – unul din temeiurile care au și stat la baza pronunțării sentinței de achitare a lor. Cu toate acestea, instanța de apel, pronunțînd o nouă hotărîre, prin care i-a condamnat pe inculpați, nu a

întreprins măsurile necesare în vederea verificării acestor declarații prin intermediul procurorului.

Potrivit prevederilor art.321 CPP, judecarea cauzei în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, iar în cazul neprezentării nemotivate a acestuia la judecarea cauzei, instanța este în drept să dispună aducerea lui silită și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, dispunând, printr-o încheiere, care se execută de către organele afacerilor interne, anunțarea inculpatului în căutare.

Prevederile enunțate nu au fost îndeplinite de instanța de apel, în materialele cauzei lipsesc date care să confirme că s-au întreprins măsurile necesare pentru asigurarea dreptului de participare la ședința instanței de judecată al lui I.A., astfel se constată că acesta nu a fost citat în modul convenit, fapt ce se consideră o eroare de drept, care lezează dreptul părții la un proces echitabil. Mai mult ca atât, în materialele dosarului este prezentă cererea acestuia din 15.01.2008 privind amânarea examinării cauzei în legătură cu faptul că este bolnav.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-998/08 din 28 octombrie 2008)

DELIBERAREA ȘI ADOPTAREA SENTINȚEI

* * *

Sentița de condamnare este viciată.

Verificând legalitatea hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei în raport cu argumentele invocate în recursuri, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul procurorului este întemeiat și urmează a fi admis, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, pe motiv că, la judecarea apelurilor, de către instanța de apel au fost admise erori judiciare, care nu pot fi corectate de instanța de recurs.

În primul rînd, instanța de fond, contrar prevederilor art.392-394 Cod de procedură penală, nu a descris faptele criminale, considerate ca fiind dovedite. Din conținutul sentinței primei instanțe, rezultă că instanța, în partea descriptivă a sentinței, a menționat că „*inculpații C.V., M.L., M.V., C.V. și P.E. sînt trași la răspundere penală pentru faptul că au comis sustragerea în proporții mari și uzurparea de calități oficiale în următoarele circumstanțe.*”

În continuare, în sentința primei instanțe, se relevă: „*astfel, organul de urmărire penală a indicat în concluzia de învinuire faptul că inculpații C.V., M.L., M.V., C.V. și*

P.E., după o înțelegere prealabilă între ei, în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, s-au organizat într-o reunire stabilă și au întocmit un plan infracțional cu repartizarea rolurilor și, conform planului elaborat, C.V., ispășindu-și pedeapsa în Spitalul Republican de Profil al Departamentului Instituțiilor Penitenciare de pe lângă Ministerul Justiției, la indicațiile lui M.L., prin intermediul telefonului mobil cu nr.079024069, pe care îl avea în posesie, telefona la diferiți agenți economici din mun. Chișinău și, prezentându-se ca șef de secție revizie și control a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, cerea eliberarea fără plată a diferitelor bunuri, promițând o atitudine loială față de ei la efectuarea controalelor. Concomitent, M.L., M.V., C.V. și P.E. se prezentau la agenții economici respectivi drept colaboratori ai CCCEC, subalterni ai așa-numitului „șef”, și insistau asupra eliberării bunurilor preconizate; fiind induși în eroare, reprezentanții agenților economici transmiteau marfa persoanelor nominalizate în următoarele circumstanțe.”

Mai apoi, instanța de fond, descriind toate 16 episoade ale învinuirii copiindu-le din rechizitoriu cuvânt cu cuvânt, a concluzionat următoarele: „Astfel, potrivit concluziei de învinuire, în perioada iunie-iulie 2006, C.V., în complicitate cu M.L., M.V., C.V. și P.E., și-a însușit bunuri materiale de la 16 agenți economici în sumă totală de 13.624 de lei, ceea ce constituie proporții mari.

Organul de urmărire penală a calificat acțiunile inculpaților C.V., M.L. și M.V. în baza art.195 alin.(1) Cod penal – dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, în proporții mari, și în baza art.351 alin.(2) Cod penal – uzurparea de calități oficiale, însoțită de săvârșirea pe această bază a altei infracțiuni, de două sau mai multe persoane.

Organul de urmărire penală a calificat acțiunile inculpaților C.V. și P.E. în baza art.190 alin.(3) Cod penal – dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită repetat, cu cauzarea daunelor în proporții considerabile, de către un grup criminal organizat.”

Astfel, instanța de judecată, fiind obligată să întocmească sentința de condamnare în strictă conformitate cu cerințele art.394 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, potrivit cărora partea descriptivă a sentinței trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, nu a îndeplinit aceste prevederi legale și, fără a stabili existența faptelor criminale, s-a mărginit numai la enumerarea faptelor criminale de a căror săvârșire C.V., M.L., M.V., C.V. și P.E. au fost învinuiți de organul de urmărire penală, totodată condamnându-i pentru comiterea infracțiunilor concrete, prevăzute de art.195 alin.(1), art.351 alin.(1), art.190 alin.(2) lit.a), b), c) Cod penal.

Această eroare de drept nu a fost corectată nici de către instanța de apel, care, rejudecând cauza și pronunțând o nouă hotărâre, de condamnare, la rîndul

său, a comis aceeași eroare, nestabilind faptele criminale pentru care inculpații C.V., M.L., M.V. și C.V. sînt condamnați, lucru care a fost obligatoriu, în timp ce instanța a pronunțat o hotărîre de condamnare numai pentru o parte din faptele de a căror săvîrșire ei au fost învinuiți, exprimîndu-se în hotărîrea sa că „*la pronunțarea sentinței, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că suma bunurilor însușite prin escrocherie de către inculpatul C.V. constituie suma și pentru episoadele incriminate lui de organul de urmărire penală, adică 13.624 de lei, suma bunurilor însușite prin escrocherie de către inculpatul M.L. constituie 9.557,05 lei, suma bunurilor însușite prin escrocherie de către inculpatul C.V. constituie 2.866 de lei și, de asemenea, corect a achitat-o pe P.E. din motiv că fapta ei nu întrunește elementele infracțiunii.*”

În opinia instanței de recurs, instanța de apel nu era în drept să considere ca fiind dovedite faptele care nu au fost constatate prin sentință, dar, prin pronunțarea unei noi hotărîri, era obligată să constate faptele pentru care a pronunțat hotărîrea în modul stabilit pentru prima instanță.

Prin urmare, la judecarea prezentei cauze în ordine de apel, au fost încălcate prevederile art.415 alin.(1) pct.2) și 417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-10/2009 din 27 ianuarie 2009)

* * *

Din cuprinsul sentinței, rezultă că nu au fost relevate motivele pentru care prima instanță a respins probele.

În recursul declarat de procuror, precum și în cel declarat de avocat, se semnalează temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) CPP – instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Cu referire la recursul procurorului, se apreciază că, concluzia instanței de apel privind soluționarea cauzei în partea achitării pentru infracțiunea prevăzută de art. 195 alin.(2) CP nu este motivată legal.

Astfel, instanța de apel, în mod generic, a susținut soluția primei instanței în partea respectivă, fără să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel de procuror.

Prima instanță, după cum rezultă din textul sentinței, nu a efectuat o analiză juridică a probelor prezentate de acuzatorul de stat în raport cu circumstanțele stabilite referitor la învinuirea în baza art.195 alin.(2) CP. Din cuprinsul sentinței, rezultă că nu au fost relevate motivele pentru care prima instanță a respins următoarele probe: facturile fiscale și procurile conform cărora inculpatul, ca persoană

cu funcție de răspundere, a primit bunurile materiale; actul de control tematic din 27 februarie 2006; actul de revizuire economico-financiară; actul controlului fiscal din 26 martie 2004, prin care se confirmă că aceste bunuri, fiind preluate la evidență, de fapt, nu au fost depozitate la S.A. „T” și, în așa mod, au fost înstrăinate fără să fie vărsate la cont; în consecință, acestea fiind formulate ca datorii față de S.A. „P”; ulterior, în contul achitării, au fost transmise bunuri în valoare mult mai mare, cauzându-se daune în proporții deosebit de mari proprietarului.

Procurorul, în apelul declarat, a invocat motivele respective, în sensul că prima instanță nu a făcut o apreciere justă, prin prisma art.101 CPP, a probelor pe care se întemeiază concluzia de achitare și, criticînd soluția dată, a solicitat pronunțarea hotărîrii de condamnare în baza art.195 alin.(2) CP. În acest sens, a solicitat cercetarea suplimentară a probelor administrate de prima instanță:

1. Actul controlului tematic din 27 februarie 2006, prin care s-a confirmat că, în baza contractului încheiat între S.A. „P” și S.A. „T” și a facturilor fiscale seria KA nr.0622147 din 03 octombrie 2003 și seria CD nr.0235413 din 06 octombrie 2003, conform procurii eliberate personal directorului S.A. „T” (procură întocmită fără a fi respectate toate rigorile), T.V. a primit bunuri materiale: cărămidă de diferite modele și pietriș, în sumă totală de 200.004 de lei 78 bani;

2. Actul reviziei economico-financiare din 03 mai 2004, efectuate la S.A. „T”, conform căruia facturile fiscale menționate au fost prezentate contabilității în decembrie 2003, cînd S.A. „P” deja inițiasse o acțiune civilă în instanța economică privind încasarea datoriei neachitate de S.A. „T” pentru bunurile primite de inculpat.

Conform acestui contract, nu există date contabile că bunurile au fost depozitate, folosite de către S.A. „T” ori exploatate în alt mod;

3. Actul controlului fiscal al Direcției controale fiscale a CCCEC din 26 martie 2004, conform căruia, la situația din 23 martie 2004, date care să confirme realizarea bunurilor primite de directorul T.V. în sumă de 200.004 de lei 78 bani nu s-au depistat;

4. Declarațiile reprezentantului părții civile, Z.V., care a confirmat că inculpatul, ca persoană cu funcție de răspundere, a înstrăinat ilegal bunurile primite de la S.A. „P”; sumele respective nu au fost vărsate în casa S.A. „T”, iar ulterior, fără a fi împuternicit în modul prevăzut de statutul societății, în instanța economică, la soluționarea litigiului dintre S.A. „P” și S.A. „T” și-a dat acordul ca datoria să fie stinsă prin transmiterea bazei de producție din or. Vatra, care costa 339.909 de lei – cu mult mai mult decît datoria, cauzînd, în final, daune considerabile;

5. Declarațiile martorilor: P.V., C.E., C.L., conform cărora inculpatul, ca director, a primit bunuri materiale de la S.A. „P”, care, de fapt, nu au fost depozitate la baza S.A. „T”, însă au fost puse la evidență la poziția „Tranzit”.

- Căreiva persoane fizice, C., materiale de construcție nu i-au fost eliberate;
6. Procesul-verbal de examinare a registrului de evidență a delegațiilor S.A. „T”;
7. Procesul-verbal de examinare a dosarului civil nr.2rh-7/06;
8. Facturile fiscale.

Instanța de apel, în temeiul art.414 CPP, era obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor dosarului, și să se pronunțe asupra motivelor invocate în apel privind aprecierea probelor menționate.

Din materialele cauzei, rezultă că instanța de apel nu a respectat aceste prevederi ale legii procesuale penale.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că nu au fost cercetate suplimentar probe administrate de instanța de fond, care au fost invocate de procuror în susținerea apelului.

Lecturînd textul deciziei atacate, se constată că instanța de apel nu a stabilit temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului procurorului, precum și nu a menționat motivele adoptării soluției date.

Singura contribuție a instanței la judecarea apelului constă în aceea că a repetat textual conținutul părții motivate a sentinței, lăsînd fără expunere concluzia privind admiterea sau respingerea probelor prezentate în sprijinul învinuirii.

Motivarea soluției prin fraza că „procurorul nu a prezentat probe în confirmarea vinovăției”, fără să fie evaluate și, respectiv, valorificate probele administrate în cauză, constituie o eroare judiciară, în sensul că a fost încălcat modul de apreciere a probelor prin prisma art.101 CPP.

Indicarea în decizie, în mod generic, că sentința atacată este temeinică, fără referire la criticile apelantului privitoare la vinovăția inculpatului în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.195 alin.(2) CPP, echivalează cu nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apel de procuror – temei de casare prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) CPP.

Așa cum este reglementat prin articolul 417 alin.(1) pct.8) CPP, instanța de apel avea obligația să stabilească temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului procurorului, precum și să argumenteze motivele adoptării soluției date, lucru care nu s-a efectuat în modul prevăzut de lege.

În contextul dat, se apreciază că nu este fundamentată legal concluzia instanței de apel, precum că ordonanțele de punere sub învinuire a inculpatului în baza art.195 alin.(2) CPP nu corespund cerințelor art.281 alin.(2) CPP.

Instanța de apel nu a specificat care ordonanță de punere sub învinuire a fost întocmită ilegal.

Ordonanța de punere sub învinuire din 05 mai 2006 conține toate datele privind timpul, modul și împrejurările în care, conform opiniei procurorului, T.V.,

ca persoană cu funcție de răspundere, prin delapidare, a sustras bunuri ale proprietarului în proporții deosebit de mari – acțiuni încadrate în prevederile art. 195 alin.(2) CP.

Ulterior, această învinuire a fost repetată și în ordonanța de punere sub învinuire din 08 octombrie 2007, precum și în rechizitoriu, învinuire care a fost susținută de procuror în cadrul cercetării judecătorești.

La fel, nu este bazată pe o examinare completă nici concluzia instanței de apel, precum că există alte circumstanțe care împiedică emiterea unei sentințe de condamnare, cu referire la ordonanțele organului de urmărire penală din 19 decembrie 2006 și 12 aprilie 2007, prin care T.V. a fost scos de sub urmărire penală, cu încetarea urmăririi penale în cauza penală nr. 2006036003, precum și ulterior, în cauza penală, T.V. a rămas scos de sub urmărire penală în ceea ce privește învinuirea în baza art.195 alin.(2) CP.

Din conținutul art.284 alin.(5) CPP, rezultă că, în cazul în care procurorul dispune scoaterea persoanei de sub urmărire, el restituie dosarul organului de urmărire penală, cu indicația de a continua urmărirea penală.

Se evidențiază și faptul că, în ședința de judecată, nu a fost soluționată acțiunea civilă. Conform informației anexate la rechizitoriu, în procesul penal a fost înaintată o acțiune civilă în valoare de 2.428.148 de lei. Din conținutul hotărârilor judecătorești atacate, rezultă că instanța de judecată nu s-a pronunțat asupra acțiunii civile, astfel fiind încălcate prevederile art. 385 alin.(1) pct.10), art.387 CPP.

Procedînd în asemenea mod, instanța de apel a încălcat prevederile art.414 alin.(3) CPP și art.417 alin.(1) pct.8) CPP, ceea ce echivalează cu erori judiciare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-53/09 din 17 februarie 2009)

* * *

Partea descriptivă a sentinței nu cuprinde descrierea faptei criminale.

În speță, a fost pronunțată o sentință de condamnare și instanța de apel, judecînd apelurile, era obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, inclusiv prin prisma faptului dacă s-au dat răspunsuri la toate chestiunile prevăzute în art.385 Cod de procedură penală, iar cuprinsul sentinței corespunde art.394 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei, rezultă că instanța de apel nu a verificat legalitatea sentinței.

Textul sentinței denotă faptul că instanța de fond a concluzionat asupra vinovăției inculpatului, însă, contrar art.394 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, partea descriptivă nu cuprinde descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, dar expune rechizitoriul.

Instanța de apel nu a verificat corespunderea sentinței pronunțate cu legea și, prin menținerea ei, a comis eroarea de drept care se cuprinde în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală (hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția), care reprezintă temei de recurs și se soldează cu casarea deciziei recurate și remiterea cauzei la o nouă judecare în ordine de apel.

La o nouă judecare a cauzei, este necesar a se ține cont că una din condițiile adoptării unei sentințe legale este corespunderea părții descriptive a ei cu circumstanțele constatate în ședința de judecată, iar la întocmirea ei, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art.394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art.385 Cod de procedură penală, în aceeași consecutivitate. Conform art.384 alin.(4) Cod de procedură penală, instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată. Această prevedere se referă și la adoptarea deciziei de către instanța de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-86/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Examinarea stării de iresponsabilitate.

Verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, instanța de apel a relevat temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului reprezentantului părții vătămate.

Starea de fapt reținută și de drept apreciată de instanțele de fond și de apel concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate în cauză.

În conformitate cu prevederile art. 414, 417 alin.(1) CPP, instanța de apel, verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, relevînd temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la rejudecarea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Instanța de apel, judecînd apelul, a verificat legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, corect a respins, ca nefondat, apelul declarat, însă greșit a menținut erorile de fapt și de drept admise de instanța de fond, încalcînd astfel prevederile art. 417 CPP, fapt care a adus la respingerea apelului, precum și la adoptarea soluției date.

După cum se constată din materialele cauzei, C.S., conform raportului de expertiză psihiatrică legală staționară nr. 752 din 14 decembrie 2005, a fost recunoscută iresponsabilă. Faptul acesta a fost semnalat și în timpul examinării cauzei în instanța de fond.

Potrivit dispoziției art.386 alin.(1) CPP, instanța de judecată este obligată să soluționeze chestiunea stării de iresponsabilitate, dacă această chestiune a apărut în timpul urmăririi penale sau în cadrul cercetării judiciare. În acest caz, urmează să se conducă de prevederile art. 23 CP – iresponsabilitatea. În cazul în care se constată că inculpatul se afla în timpul săvârșirii faptei în stare de iresponsabilitate sau după săvârșirea infracțiunii s-a îmbolnăvit de o boală mintală care a devenit temei pentru a-l recunoaște iresponsabil, instanța adoptă o sentință în conformitate cu prevederile capitolului II din Capitolul IV din Partea specială a Codului de procedură penală.

Atît instanța de fond, cît și instanța de apel nu au verificat starea de responsabilitate sau iresponsabilitate a lui C.S.

Totodată, instanța de apel nu a dat o apreciere tuturor motivelor invocate de apelant; mai mult ca atît, nici nu s-a pronunțat totalmente asupra acestora, nu a fost verificată versiunea lui C.G. precum că el s-a ocupat cu achiziționarea mărfii.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-166/08 din 11 martie 2008)

* * *

Recurs admis. Instanța de apel a pus la baza deciziei probe neexamine în ședința de judecată.

Articolul 389 alin.(1) CPP prevede că sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată.

În cazul în care se pronunță soluția prevăzută de art.415 alin.(1) pct.2 CPP, instanța de apel, rejudecînd cauza, este obligată să aprecieze probele noi administrate sau, după caz, să reaprecieze probele administrate de prima instanță și cercetate suplimentar pe care se întemeiază concluziile.

Este inadmisibilă soluția privind admiterea apelului, casarea sentinței atacate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri potrivit modului stabilit pentru prima instanță fără a fi evaluate și, respectiv, apreciate probele puse la baza deciziei pronunțate, precum și fără a se stabili și a se descrie circumstanțele care justifică soluția respectivă.

Probele administrate în cadrul urmăririi penale, precum și cele din ședințele de judecată, inclusiv declarația condamnatului C.R. precum că el nu a comis

infracțiunea imputată, urma a fi verificate în strictă conformitate cu prevederile art. 101 CPP, prin aprecierea din punctul de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel, în hotărîrea pronunțată, a făcut trimitere la un șir de probe, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel, astfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată din 25.02.2009, menționi precum că probele indicate au fost citite și examinate lipsesc.

Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele care nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-30/10 din 23 februarie 2010)

* * *

Sentița de condamnare nu poate fi bazată, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

Instanța de apel a pus la baza hotărîrii de condamnare a lui B.R., în calitate de probe decisive, procesele-verbale de audiere în calitate de martor a soției acestuia, B.O., și procesul-verbal de confruntare a acesteia cu martorul R.Al., însă B.O. nici nu a fost interogată de către prima instanță, deoarece ea a refuzat să se prezinte în ședința de judecată și să facă declarații împotriva soțului său – drept reglementat de prevederile art. 21, 90 alin.(11), 105 alin.(7) CPP.

Or, conform dispozițiilor art.371 alin.(3) CPP, dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin.(11) CPP nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduse nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

A se vedea că B.O., fiind citată la organul de urmărire penală în 01.02.2007, pentru a fi audiată în calitate de martor în dosarul penal intentat împotriva soțului ei, B.R., a refuzat să facă declarații, însă ulterior, în 13.03.2007, același procuror a citat-o repetat pe B.O. în calitate de martor, nu i-a explicat drepturile prevăzute de art. 21 CPP și art. 90 alin.(11) CPP, sub semnătură, „...că soția nu este obligată să facă declarații împotriva soțului său”, dar a preîntîmpinat-o de răspundere penală pentru refuzul de a face declarații și pentru declarații mincinoase, apoi, în textul depozițiilor obținute, a inclus fraza „...eu doresc să dau declarații”; or, astfel de metode de obținere a unor mărturisiri în sprijinul acuzațiilor, afectează integral proba administrată, ca fiind obținută contrar prevederilor art. 94 CPP, și anume:

- a) prin aplicarea amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei;
- b) prin încălcarea dreptului la apărare al [...] martorului;
- c) cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală ale dispozițiilor Codului de procedură penală.

Prin urmare, versiunea inculpatului B.R. precum că el nu a săvârșit infracțiunea imputată lui nu a fost combătută prin probe pertinente și concludente ce i-ar dovedi vinovăția, or, art.389 alin.(2) CPP prevede că sentința de condamnare nu poate fi bazată, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

Starea de fapt reținută și de drept stabilită de prima instanță concordă cu circumstanțele și probele administrate, relevate și analizate în sentință.

Prin urmare, sentința primei instanțe este legală și întemeiată, pentru care motiv se apreciază că apelul procurorului a fost greșit admis.

Totodată, din partea descriptivă a sentinței, rezultă că prima instanță și-a motivat soluția de achitare a lui B.R. de învinuirea adusă în baza art.195 alin. (2) Cod penal prin aceea că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, însă dispozitivul sentinței, în acest sens, conține o neclaritate „... deoarece nu s-a constatat existența faptei infracțiunii în acțiunile lui”.

Din acest motiv, instanța de recurs casează parțial sentința Judecătorei Bălți din 26 decembrie 2008 în partea temeiului de achitare, rejudecă cauza în partea respectivă și pronunță o nouă hotărâre, prin care B.R. este achitat de învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat – temei prevăzut de art.390 alin. (1) pct. 2) CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-97/10 din 9 februarie 2010)

* * *

Concluzia privind vinovăția inculpatului nu a fost dedusă din ansamblul de probe.

La judecarea apelului, instanța de apel a comis o eroare de drept și nu a verificat pe deplin legalitatea și temeinicia sentinței de achitare, motivate printr-un șir de probe și materialele din dosar, și în mod neîntemeiat a tras concluzia privind vinovăția lui C.C. în săvârșirea infracțiunii de trafic de influență cu primirea de bunuri sau avantaje în proporții mari, astfel fiind greșit admis apelul procurorului.

În conformitate cu prevederile art. 389 Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești,

vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate în instanța de judecată.

Potrivit textului sentinței pronunțate în cauză, instanța a concluzionat că partea acuzării nu a prezentat probe care să confirme că inculpatul ar fi întreprins acțiuni concludente, îndreptate spre primirea mijloacelor bănești de la pătimita C.C.F. cu scop de influență, întrucât această învinuire, de rînd cu toate celelalte, se întemeiază în exclusivitate pe depozițiile care nu au fost confirmate în cadrul urmăririi penale, iar organul de urmărire penală, contrar prevederilor art. 21, 24, 52, 95, 100-101 Cod de procedură penală, nu a asigurat o bună desfășurare a urmăririi penale, fiind încălcate atît principiile legalității și egalității, precum și principiul aprecierii fiecărei probe din punctul de vedere al pertinentei, concludenței și veridicității.

Instanța de apel, pronunțînd o nouă hotărîre, și-a bazat concluzia privind vinovăția lui C.C. pe declarațiile părții vătămate C.C.F. din cadrul urmăririi penale.

Trăgînd o atare concluzie, privind vinovăția lui C.C., instanța de apel însă a neglijat și nu a supus verificării și aprecierii în ansamblu un șir de alte probe.

În primul rînd, potrivit art. 8 alin. (3), 281 alin. (2), 296 alin. (2), 325 alin. (1) Cod de procedură penală, concluziile privind vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriul trebuie să conțină data săvîrșirii infracțiunii, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente.

Din rechizitoriu, nu este clar care este suma totală de bunuri sau avantaje primită de inculpat, nefiind indicat nici echivalentul acestei sume în valută națională.

În al doilea rînd, conform art. 95 alin. (1), (2), 101 alin. (1) Cod de procedură penală, sînt admisibile doar probele pertinente, concludente și utile.

Chestiunea admisibilității datelor în calitate de probe o decide organul de urmărire penală din oficiu sau la cererea părților ori, după caz, instanța de judecată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-12/10 din 30 martie 2010)

* * *

O nouă apreciere a probelor.

Din conținutul deciziei, rezultă că instanța de apel a dat o nouă apreciere probelor administrate de instanța de fond, iar din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța de apel nu a cercetat suplimentar probele administrate de instanța de fond, precum și alte probe noi prezentate instanței.

Pe această linie de idei, se apreciază că, în cauză, au fost grav încălcate prevederile art.389 CPP, deoarece instanța de apel era în drept să pronunțe o sen-

tință de condamnare numai în cazul în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii se confirmă prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Totodată, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri sau, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

Astfel, se constată că instanța de apel nu a invocat textul normativ și principiile privind verificarea legalității și temeiniciei sentinței atacate, pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și nu a cercetat suplimentar probele administrate de instanța de fond.

Din examinarea deciziei, rezultă că singura „contribuție” a instanței de apel o constituie simpla înșiruire a declarațiilor inculpatului și ale martorilor, precum și a unor documente anexate la dosar. În conținutul deciziei, nu sînt specificate motivele scrise de apelanți și, respectiv, nu au fost analizate și apreciate în modul prevăzut de art.101 CPP probele administrate în cauză la care fac trimitere apelanții în susținerea solicitărilor invocate.

Astfel, decizia nu cuprinde probele pe care se întemeiază concluzia și motivele pentru care instanța a respins alte probe, precum și nu cuprinde nici încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-35/08 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Recurs respins: instanța de apel a respectat principiul prezumției de nevinovăție.

Colegiul menționează că instanța de apel corect a stabilit faptul că învinuirea adusă inculpatului S. J. nu este bazată pe probe directe care să confirme vinovăția acestuia, însă, în conformitate cu art. 8 alin. (3) și art. 389 Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe exacte, cercetate de instanța de judecată, cînd toate versiunile au fost verificate, iar divergențele apărute au fost lichidate și apreciate corespunzător.

Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-8/08 din 22 ianuarie 2008)

* * *

Recurs admis. Judecarea cauzei în prima instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

Circumstanțele enunțate, și anume: că învinuirea înaintată lui R.G. este incorectă, incompletă și neclară, nefiind concretizat și constatat în actul de învinuire elementul constitutiv obligatoriu al infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. b), d) Cod penal, cum este săvârșirea de către o persoană cu înaltă funcție de răspundere a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege; că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu; că, concluziile privind vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri; că nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa și toate dubiile în probarea învinuirii se interpretează doar în favoarea inculpatului; că instanța de judecată nu este în drept să completeze învinuirea cu circumstanțe care ar justifica-o și care ar agrava situația inculpatului; că din volumul învinuirii, din actele normative și probele prezentate de acuzator, nu se confirmă acțiunile imputate inculpatului; atestă cu luciditate că fapta incriminată lui prin ordonanța de modificare a învinuirii din 23 iunie 2008 nu întrunește elementele infracțiunii.

Conform art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, dacă fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, instanța de judecată adoptă o hotărâre de achitare, iar potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța admite recursul, casează total hotărârea atacată și dispune achitarea persoanei în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală.

Astfel, împrejurările expuse impun soluția casării totale a hotărârilor atacate, cu dispunerea achitării lui R.G. de învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. b), d) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, potrivit art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-102/10 din 16 martie 2010)

* * *

Instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile condamnaților deși aceștia au invocat probe concrete, care, în opinia lor, confirmau nevinovăția.

Calificînd fapta lui V.Ț. și A.L. în baza art.217/1 alin.(4), iar a acesteia din urmă și în baza art.243 alin.(3) CP, instanța urma, în conformitate cu prevederile art.394 alin.(1) CPP, să constate fapta criminală considerată ca fiind dovedită, indicînd locul, timpul, modul săvîrșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii; probele pe care se întemeiază concluziile instanței și motivele pentru care au fost respinse alte probe.

Potrivit materialelor cauzei, nici din ordonanța de punere sub învinuire, nici din rechizitoriu, nici din conținutul sentinței Judecătoriei Bălți din 19 decembrie 2007, o astfel de constatare nu rezultă, nu sînt indicate elementele ce constituie latura obiectivă a infracțiunii de circulație ilegală a substanțelor narcotice în scop de înstrăinare: în ce lună, zi, an, în ce loc au avut loc acțiunile incriminate și venitul obținut în urma săvîrșirii acestor fapte. Astfel, conform art.281 CPP, ordonanța de punere sub învinuire trebuie să conțină, în mod obligatoriu, data, locul, mijloacele și modul de săvîrșire a infracțiunii, motivele etc. Instanța de fond, pentru a-i condamna pe Ț.V. și L.A. în baza învinuirii pe art.217¹ alin.(4) CP, iar pe aceasta din urmă și în baza art.243 alin.(3) CP, în conformitate cu prevederile art.394 CPP, era obligată să stabilească aceste circumstanțe de bază ale infracțiunii. Însă, din textul sentinței, rezultă că nu-i nicio mențiune despre timpul, locul săvîrșirii infracțiunii, genul și cantitatea substanțelor narcotice comercializată de inculpați, persoanele căror le-au fost vîndute acestea și venitul obținut în urma săvîrșirii acestor fapte, instanța limitîndu-se doar la indicarea că L.A. și Ț.V., în perioada de timp aprilie 2006 – mai 2007, la domiciliu său din mun.Bălți, str. Moscovei 43/1, și la reședința din mun.Bălți, str.Păcii 103, au transmis substanțe narcotice persoanelor interesate, obținînd mijloace bănești într-un quantum nestabilit de organul de urmărire penală.

Nu a stabilit aceste circumstanțe de bază ale infracțiunii nici instanța de apel, care s-a redus doar la copierea mot a mot a părții descriptive a sentinței.

Astfel, Colegiul conchide că nestabilirea datei, locului, timpului, mijloacelor și modului de săvîrșire a infracțiunii, a genului și cantității substanțelor narcotice comercializate de inculpați, a persoanelor căror real le-au fost vîndute acestea și a venitului obținut în urma săvîrșirii acestor fapte nu numai că denotă lipsa laturii obiective a infracțiunii, ci și faptul încălcării grave a dreptului lui L.A. și Ț.V. la apărare, prevăzut atît de Codul de procedură penală, cît și de Constituția R. Moldova, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În susținerea vinovăției lui L.A. și Ț.V. în comiterea infracțiunilor ce le-au fost incriminate, instanța de apel a reținut ca probe admisibile declarațiile martorilor G.S., C.V., S.R., L.A., S.A., B.V., N.O., B.T., B.R., O.V., H.O., B.Ia., P.A., care

au declarat că sînt consumatori de substanțe narcotice, procurînd drogurile de la L.A. și Ț.V., și au indicat că, pentru procurarea acestora. săptămînal plăteau sume impunătoare, care ajungeau pînă la 3.000 de lei.

Totodată, instanța de apel a lăsat fără apreciere argumentele apelanților referitoare la depozițiile martorilor G., L., S., N., B., B., T. date în ședința de judecată, care, la fel, sînt probe în cauză și corespund criteriilor de relevanță, concludență și utilitate și conform cărora aceștia au negat faptul procurării de la Ț.V. a substanțelor narcotice, declarînd că nu cunosc ca acesta să se ocupe cu comercializarea drogurilor, iar martorii Ț. și G.-Ț. au declarat că nu au procurat substanțe narcotice de la condamnați, aceasta din urmă afirmînd că, colaboratorii de poliție de cîteva ori au aplicat asupra ei influența psihică pentru ca ea să dea declarații precum că procura substanțe narcotice de la condamnați. Nu s-a pronunțat instanța nici asupra motivului apelului lui Ț.V. referitor la faptul că P., în anii 2003, după cum acesta afirmă, nu putea procura de la el substanțe narcotice, deoarece, în perioada din 2002 – 2005, dînsul executa pedeapsa cu închisoarea în locurile de detenție.

Au fost lăsate fără apreciere și argumentele apelanților referitoare la faptul interogării martorilor sus-menționați în ședința închisă, în lipsa lor, fără a li se da posibilitate de a înainta acestora întrebări, astfel fiindu-le încălcate drepturile lor la apărare.

Instanțele judecătorești, indicînd că mijloacele bănești depistate la L.A. și aflate pe numele ei la contul bancar au fost obținute din comercializarea substanțelor narcotice, nu au apreciat și nu au reținut ca probe patenta cu dreptul de ocupare cu activitate comercială eliberată pe numele lui L.A., anexată la materialele dosarului prin decizia instanței de fond, și depozițiile martorului N.N., fără a motiva respingerea acestor probe date și nepronunțîndu-se asupra argumentului apelantei L.A. că acestea au fost acumulate în urma activității comerciale, iar lăncșorul din aur aparține nepoatei sale.

Nu au fost reținute ca probe nici depozițiile lui L.A. și Ț.V., care, atît în cadrul urmării penale, cît și în ședința de judecată, au negat faptul atragerii în activitate criminală a persoanelor minore, participării lor în vreun grup organizat criminal și îndeplinirii vreunor obligațiuni ca membri ai unui oarecare astfel de grup, și nu s-a argumentat care este motivul că declarațiile acestora se resping.

Referitor la calificarea acțiunilor condamnaților în baza art.217¹ alin.(4) CP, iar ale lui L.A. și în baza art.243 alin.(3) CP, după semnul calificativ „grup criminal organizat”, Colegiul constată următoarele.

Potrivit art.46 CP, sub grup criminal organizat se înțelege o reuniune stabilă de persoane care s-au organizat în prealabil pentru a comite una sau mai multe infracțiuni.

Astfel, atît săvîrșirea circulației ilegale a substanțelor narcotice, cît și spălarea banilor de către un grup criminal organizat are loc atunci cînd fapta este comisă de o reuniune stabilă de persoane, care s-au organizat în prealabil pentru săvîrșirea actelor de activitate ilegală: circulația substanțelor narcotice, spălarea banilor precum și alte infracțiuni. Colegiul menționează că grupul criminal organizat se caracterizează:

- prin stabilitatea reuniunii, în sens că activează un timp îndelungat;
- prin prezența în componență a unui conducător (lider), cărui îi aparțin atribuții de dirijare, coordonare a acțiunilor criminale ale grupului, menținerea unei discipline bazate pe subordonare și autoritatea conducătorului (împuternicit să dea ordine obligatorii pentru alți membri, să rezolve conflictele dintre aceștia ș. a.);
- prin elaborarea prealabilă a planurilor săvîrșirii infracțiunilor și repartizarea obligatorie a rolurilor membrilor grupului la etapa pregătirii infracțiunii;
- prin săvîrșirea mai multor infracțiuni;
- în cazul săvîrșirii unei infracțiuni, pregătirea îndelungată și minuțioasă a acesteia (urmărirea persoanei, supravegherea obiectului, programului de activitate ș.a.);
- prin asigurarea tehnică a grupului.

Raportînd aceste criterii obligatorii ale semnelor calificative „grup criminal organizat” la cazul lui L.A. și Ț.V., Colegiul, ținînd seama de materialele dosarului, constată lipsa acestor criterii.

Din textul sentinței instanței de fond, se observă că aceasta, în partea descriptivă, a concluzionat că aceștia, împreună cu alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, s-au reunit într-un grup criminal organizat a cărui scop de activitate consta în procurarea, păstrarea, distribuirea și înstrăinarea contra mijloacelor bănești a substanțelor narcotice, fapt confirmat prin declarațiile unui număr impunător de martori, care au indicat rolurile pe care le aveau inculpații în activitatea lor ilegală de desfacere a mijloacelor narcotice.

Pentru această constatare, atît instanța de fond, cît și cea de apel nu au reținut concret probe care să confirme faptul respectiv, iar din declarațiile martorilor făcute atît în perioada urmăririi penale, cît și în ședința de judecată, astfel de afirmații nu rezultă.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-948/08 din 19 august 2008)

* * *

Capăt de acuzare absent în actul de învinuire, dar reținut în sentință.

Contrar prevederilor art. 325 alin. (1) CPP, care stipulează că judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, instanța de fond, în partea descriptivă a sentinței, a reținut în sarcina lui S.O. un capăt de acuzare care nu a fost incriminat acestuia nici în ordonanța de punere sub învinuire și nici în rechizitoriu, și anume:

„ ... în scopul urmăririi acțiunilor huliganice, lucrătorii barului au chemat poliția, însă pînă la sosirea poliției S.O. și R.I. au fugit. După plecarea poliției, ei s-au întors înapoi în bar, continuînd să se poarte brutal, apoi S.O. a stricat cu pumnul un geam de la ușa de intrare.”

Mai mult, instanța de fond, la fel în partea descriptivă a sentinței, la încadrarea faptei, a reținut în sarcina lui S.O. infracțiunea prevăzută de art. 151 alin. (2) lit. h) Cod penal, iar în sarcina lui St.O. infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal, însă în dispozitivul sentinței S.O. este condamnat pentru ambele infracțiuni.

Contrar prevederilor art. 394 alin.(1) pct.1) CPP, instanța de fond, în partea descriptivă a sentinței, la descrierea faptei criminale, nu a indicat motivele și consecințele infracțiunii pe episodul de huliganism în privința lui C.M., astfel *lipsește concluzia că acțiunile au fost comise din intenții huliganice cu încălcarea grosolană a ordinii publice ce exprimă o vădită lipsă de respect față de societate* și, de fapt, aceste elemente, obligatorii la descrierea faptei, lipsesc și în ordonanța de punere sub învinuire și în rechizitoriu.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel, conform art. 409 alin. (2) CPP, urma să se pronunțe în privința acestor probleme de fapt și de drept, care lezează dreptul inculpatului S.O. la un proces echitabil în sensul art.6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

După cum rezultă din partea descriptivă a hotărîrii contestate, instanța de apel, fără a rejudeca cauza, a recalificat acțiunile lui S.O. pe episodul vătămării grave din intenții huliganice a lui S.V. în baza art.151 alin.(2) lit. h) Cod penal și pe episodul de huliganism față de C.M. în baza art.287 alin. (3) Cod penal, neținînd cont de faptul că instanța de fond a calificat acțiunile similare ale inculpatului R.I. pe episodul de huliganism față de C.M. în baza art.287 alin.(2) lit. a), b) Cod penal, la fel și acțiunile lui S.O., dar, considerînd greșit că ele se cuprind în dispoziția art.287 alin.(3) Cod penal, ca huliganism repetat, săvîrșit de două persoane, cu aplicarea cuțitului, adică inclusiv episodul de huliganism față de S.V., ca apoi același episod să-l califice și în baza art. 151 alin.(2) lit. h) Cod penal.

Instanța de recurs menționează că, conform pct.10 alin.6 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 19.06.2006 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism”, huliganismul însoțit de vătămarea corporală gravă a victimei urmează a fi calificat în baza art. 151 alin.(2) lit. h Cod penal.

Încălările de lege admise de instanța de apel echivalează cu erori judiciare care nu pot fi corectate de instanța de recurs, decizia instanței de apel în cauză urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-919/08 din 9 septembrie 2008)

* * *

Eroare de drept.

Potrivit explicațiilor din pct. 12 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 16 din 31.05.2004 „Cu privire la aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale”, stabilirea pedepsei sub limita minimă a sancțiunii, cu aplicarea art. 79 CP, se admite numai luînd în considerație personalitatea vinovatului în cazul existenței circumstanțelor excepționale legate de scopul, motivele, rolul vinovatului și comportamentul acestuia pînă la săvîrșirea infracțiunii, în timpul și după săvîrșirea infracțiunii. În acest caz, instanța de apel este obligată să indice în decizie care anume circumstanțe ale cauzei sînt considerate excepționale și în corelație cu care date despre persoana vinovatului ele servesc drept temei pentru aplicarea art. 79 CP.

Colegiul penal reține că circumstanțele la care s-a făcut trimitere în hotărîrea instanței de apel sînt împrejurări obișnuite, care predomină și caracterizează majoritatea cetățenilor și nu pot fi apreciate ca circumstanțe excepționale legate de scopul și motivele faptei, de gravitatea infracțiunilor săvîrșite, de rolul vinovaților, de comportamentul lor în timpul și după consumarea infracțiunii, de contribuirea acestora la descoperirea infracțiunii, de personalitatea acestora, precum și de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării lor.

Astfel, instanța a comis și o eroare de drept referitor la stabilirea pedepsei, o încălcare a art.394 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-59/10 din 16 martie 2010)

* * *

Motivarea aplicării pedepsei.

J.V. a fost condamnat la închisoare, pe cînd art.75 alin.(2) Cod penal stipulează că o pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative prevăzute pentru săvîrșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blîndă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

Articolul 394 alin.(2) pct.1) Cod de procedură penală obligă instanța de judecată să motiveze stabilirea pedepsei cu închisoare, dacă sancțiunea legii penale prevede și alte categorii de pedeapsă. Despre necesitatea respectării acestor prevederi legale atenționează și Plenul Curții Supreme de Justiție în pct.22 lit.a) din Hotărîrea nr.5 din 19 iunie 2006 „Privind sentința judecătorească” și în pct.14 din Hotărîrea nr.16 din 31 mai 2004 „Cu privire la aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale”.

În motivarea aplicării pedepsei cu închisoare, instanța a invocat numai că J.V. la locul de trai se caracterizează mai puțin satisfăcător.

Colegiul constată ca fiind nemotivată stabilirea în astfel de circumstanțe a celei mai aspre pedepse persoanei nominalizate. Plenul Curții Supreme de Justiție, în Hotărîrea nr.16 din 31 mai 2004 sus-indicată, recomandă ca nerespectarea principiului individualizării pedepsei penale să fie considerată drept stabilire a unei pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege și pune în sarcina instanțelor de apel și de recurs corectarea la timp a greșelilor comise de instanțele ierarhic inferioare în ceea ce privește cerințele legii la aplicarea pedepselor.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-689/08 din 24 iunie 2008)

* * *

Nepronunțarea asupra tuturor episoadelor infracțiunii.

Procurorul în apel, motivînd cerințele sale, s-a referit la argumente expuse detaliat, prin care concret a motivat dezacordul său cu sentința adoptată referitor la ambele episoade de învinuire a lui R.A., însă instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat de procuror, deși acesta a invocat probe concrete care, în opinia sa, confirmau vinovăția inculpatului în săvîrșirea infracțiunilor incriminate și asupra cărora nu s-a pronunțat instanța de fond. Nepronunțîndu-se asupra fiecărui motiv invocat de autorul apelului, instanța de apel s-a redus la o concluzie de ordin general, menționînd că „*instanța de fond, examinînd materialele cauzei penale și dîndu-le o apreciere juridică concretă, corect a ajuns la concluzia că nu-i dovedită vina lui R.A. în săvîrșirea infracțiunii prevăzute*

de art.328 alin.(2) lit.a) CP, iar afirmațiile despre vinovăția acestuia nu pot sta la baza casării sentinței și pronunțării hotărârii de condamnare a lui”.

Mai mult ca atât, pronunțînd soluția de achitare a lui R.A. de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.324 alin.(2) lit.c) CP, instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei, nu și-a motivat soluția dată și, în genere, nu s-a pronunțat asupra acestui episod, încălcînd astfel prevederile art.394 alin.(3) CPP, care stipulează că partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie în mod obligatoriu să cuprindă indicarea învinuirii pe baza căreia cauza în privința inculpatului a fost trimisă în judecată, descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

Motivele detaliate ale apelului procurorului, de fapt, sînt esența apelului și nepronunțarea asupra acestora reprezintă în sine neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

În asemenea condiții, instanța de recurs consideră că decizia instanței de apel în prezenta cauză urmează a fi casată din motivul nesoluționării fondului apelului, cu dispunerea rejudecării cauzei în ordine de apel de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-9/2008 din 22 ianuarie 2008)

* * *

Sentință viciată.

Conform art.394 Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicîndu-se locul, timpul, modul săvîrșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii. Analiza textuală a sentinței arată că instanța de fond nu a constatat, ca fiind dovedite, faptele comise de inculpat, indicînd în partea descriptivă pentru ce este el învinuit.

În speța examinată, instanța de apel, constatînd, de fapt, încălcarea de către prima instanță a prevederilor imperative ale art.394 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală la întocmirea sentinței, nu a desființat hotărîrea respectivă, cu rejudecarea cauzei, dar a respins apelul ca nefondat, menținînd sentința.

Se constată temeiul pentru recurs: hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, fapt ce impune casarea deciziei, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-314/08 din 8 aprilie 2008)

* * *

Înmînarea copiei de pe sentință.

Conform art. 399 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul redactării sentinței, copia de pe sentința redactată se înmînează, imediat după semnarea acesteia, inculpatului arestat, iar celorlalte părți li se comunică în scris semnarea sentinței redactate și, la cererea acestora, li se înmînează copia.

În cazul dat, legislația procesuală penală specifică cerința obligatorie de înmînare imediată a copiei sentinței redactate inculpatului arestat, pe cînd celelalte persoane, inclusiv inculpatul condamnat la o altă categorie de pedeapsă, sînt înștiințate, în scris, despre semnarea ei.

Dreptul de a o contesta sau nu cu apel este o prerogativă a persoanei condamnate.

Instanța de apel, respingînd apelul ca depus peste termen, a concluzionat că, despre redactarea sentinței pronunțate la 12.06.2009, părțile au fost înștiințate la 22.06.2009, iar la 16.07.2009, sentința a fost pusă în executare, apelul fiind depus la 04.08.2009.

Instanța de recurs consideră că, concluzia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău cu privire la omiterea termenului de depunere a apelului este prematură și nu corespunde situației de fapt, deoarece date despre înmînarea înștiințării la o anumită dată în dosar lipsesc.

Atașarea la dosar a copiilor înștiințărilor din 22.06.2009, pe numele avocatului P. B. și inculpatei G. B., nu confirmă faptul că ele au fost primite de către destinatari.

Din certificatul Oficiului de executare Ialoveni din 16.07.2009, rezultă că, copia sentinței de condamnare în privința lui G. B. a fost primită spre executare la 16.07.2009, iar copia sentinței redactate, de fapt, inculpata a primit-o 27.07.2009, fapt consemnat de ea însăși pe coperta dosarului.

Chiar și în situația dată, instanța de apel urma să se conducă de prevederile art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, care stipulează că participantul la proces care a lipsit atît la judecarea cauzei, cît și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sau redactarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai tîrziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Instanța de apel urma să verifice și acest moment, deoarece părțile au înaintat apel la 04.08.2009 și nici nu au cerut să fie repuse în termen, considerînd apelul depus la timp.

Plenul Curții Supreme de Justiție, în Hotărîrea nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, la pct. 6, ex-

plică următoarele: „Pentru celelalte părți care au fost prezente la pronunțarea hotărârii termenul curge de la pronunțare. În cazul când acestea au lipsit sau redactarea hotărârii a fost amânată – de la data comunicării în scris despre redactarea sentinței. Această situație este prevăzută atât pentru apărător, cât și pentru inculpatul lăsat în libertate sau celelalte părți prezente la pronunțarea sentinței.”

Astfel, abateri de la procedura aferentă contestării cu apel a sentinței sau de la termenele de declarare a apelului de către inculpata G. B. și avocatul P. B. nu au fost admise, iar instanța de apel eronat a considerat că aceștia au omis termenul de contestare cu apel a sentinței.

Prin urmare, neexaminînd apelul, Curtea de Apel a privat-o pe inculpată de o cale ordinară de atac, fapt care lezează dreptul acesteia la un proces echitabil în general și dreptul la o verificare de către o instanță ierarhic superioară a fondului cauzei în special.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-415/2010 din 27 aprilie 2010)

* * *

Recurs admis. Curtea de Apel în mod neîntemeiat a respins apelul procurorului ca depus peste termen.

Conform materialelor cauzei, instanța de fond, la data de 06 august 2007, a pronunțat doar dispozitivul sentinței, dar despre redactarea sentinței, conform informației din dosar, procurorul V. C. a fost informat la 14 septembrie 2007, astfel fiind lipsit procurorul de posibilitatea de a lua cunoștință de motivele adopțării sentinței menționate în termenul stabilit de lege. Mai mult ca atât, în informația din 14 septembrie 2007 cu numărul de ieșire 24095, se conține mențiunea procurorului precum că, copia sentinței în cauza penală privindu-l pe D.I. a fost primită în data de 2 octombrie 2007, iar conform extrasului din registrul Procuraturii Rîșcani, informația despre redactarea sentinței integrale a parvenit și a fost înregistrată în data de 3 octombrie 2007. În asemenea situație, procurorul a fost informat oficial, sub semnătură, despre redactarea sentinței doar în data de 2 octombrie 2007, deci, din acest moment, procurorul este în drept să declare apel, astfel, în baza art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de atac al sentinței va curge din această dată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-709/2008 din 3 iunie 2008)

* * *

Înmînarea copiei de pe sentință inculpatului arestat.

Curtea de Apel Chișinău, respingînd apelul inculpatului S.P., declarat împotriva sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 15 septembrie 2006, ca fiind depus peste termen, și-a motivat soluția prin faptul că sentința a fost pronunțată la 15.09.2006, iar cererea de apel a fost depusă de către inculpat la 25.04.2007, și, totodată, respingînd argumentul inculpatului precum că a primit copia sentinței redactate la 10 aprilie 2007, s-a referit la prevederile alin.(2) al art.402 CPP, care se referă doar la cazul cînd inculpatul se află în stare de arest, fără însă a examina și a da o apreciere motivelor de fapt și de drept invocate de inculpat în referința nr.2427 din 17.03.2008, înaintată ca o completare și concretizare a cererii de apel.

În materialele dosarului lipsește recipisa de înmînare inculpatului a copiei sentinței redactate și motivate, datată anume în 15.09.2006, lipsesc și alte înscrisuri privind informarea părților despre pronunțarea sentinței redactate în ședința din 15.09.2006, fapt asupra căruia instanța de apel, de asemenea, a evitat să se pronunțe, or, în opinia Colegiului penal, acest fapt este indispensabil legat de omiterea termenului de declarare a apelului.

Astfel, instanța de apel a ignorat indicațiile din pct.12.6 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, potrivit căruia: „La dosar urmează a se anexa recipisa despre înmînarea copiei sentinței inculpatului, în limba pe care o cunoaște, înscrisurile privind informarea părților despre redactarea sentinței, precum și alte acte după necesitate”.

Articolul 336 alin.(5) CPP reglementează că despre întocmirea și semnarea procesului-verbal integral al ședinței de judecată, președintele ședinței, în decursul a 5 zile lucrătoare de la data semnării lui, înștiințează în scris părțile și le asigură posibilitatea de a lua cunoștință de procesul-verbal, la cerere scrisă.

Din materialele dosarului, rezultă că nerespectarea acestor cerințe ale legii în prezenta cauză de către instanța de fond nu a fost verificată în instanța de apel.

În acest sens, Colegiul penal conchide că instanța de apel nu a apreciat sub nicio formă acțiunile judecătorului instanței de fond, care, pronunțînd sentința de condamnare a inculpatului la 15.09.2006, a transmis, de fapt, dosarul penal în cancelaria Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, tocmai peste 4 luni – la 11 ianuarie 2007.

Totodată, din materialele dosarului, rezultă că sentința instanței de fond nu a fost redactată la 15.09.2006, deoarece, abia la 01.02.2007, judecătorul I.Ț. a semnat dispoziția de executare a sentinței, expediind la Oficiul de executare Buiucani titlul executoriu de încasare a sumei de 36.000 de lei fără anexarea copiei sentinței redactate și expediind numai în adresa Procuraturii Centru, mun. Chișinău, copia sentinței redactate.

Aceste circumstanțe obiective au fost ignorate de instanța de apel, care nu a apreciat sub nicio formă încălcările esențiale ale drepturilor procesuale ale inculpatului comise de instanța de fond, care a emis și a expediat ilicit titlul executoriu, fără ca sentința să devină definitivă, astfel au fost încălcate prevederile art.466 alin.(1) CPP și art.180 alin.(1) și (2) Cod de executare.

Faptul că, la 15.09.2006, sentința redactată nu exista și instanța a pronunțat doar dispozitivul l-a confirmat nemijlocit și instanța de apel, stabilind, în decizia emisă, că inculpatul S.P. numai la 10.04.2007 a primit copia sentinței redactate, dar nu la 15.09.2006, și aceasta se confirmă prin certificatul eliberat la 10.04.2007 de către cancelaria Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

Instanța de apel a ignorat faptul că încheierea executorului judecătoresc al Oficiului de executare Buiucani din 03.04.2007 privind primirea documentului executoriu, intentarea procedurii de executare a sentinței și acordarea termenului de executare benevolă, prin care a fost primit spre executare titlul de executare nr. 1-26/06, emis de Judecătoria Centru, mun. Chișinău privind încasarea amenzii penale în mărime de 36.000 de lei de la inculpatul S.P., a fost casată ca fiind ilegală prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 25.05.2007, cu încetarea procedurii executorii.

Astfel, actul procedural privind începerea executării sentinței, fiind declarat nul, nu poate fi invocat de instanța de apel întru agravarea situației inculpatului în propriul apel.

Se relevă că, concluzia instanței de apel că „... inculpatul a aflat despre existența sentinței redactate...” nu egalează cu termenul procesual definit la art.402 alin.(2) CPP – „... înmînarea copiei de pe sentința redactată...”.

Conform art.3 alin.(2) Cod penal (2002), interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

Mai mult ca atît, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel nu a elucidat motivele dispariției din dosar a dispozitivului sentinței, aspect fundamental asupra căruia a atenționat și Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în decizia sa din 04.12.2007, dar care a fost ocolit în mod inexplicabil și nemotivat de către instanța de apel.

Întru aplicarea uniformă a legislației de către instanțele de judecată, recurentul în mod întemeiat a invocat aplicarea în speță a deciziei Colegiului penal

lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29.05.2007 în cauza penală nr.1ra-322/07, în care lipsea dispozitivul sentinței, iar instanța de apel ilegal a respins apelurile ca depuse peste termen.

Prin urmare, instanța de apel în mod neîntemeiat a respins apelul inculpatului ca depus peste termen, în pofida faptului că *chiar și procurorul în ședința instanței de apel a recunoscut că S.P. a declarat apelul în termen și, modificând învinuirea, cu reîncadrarea faptei din prevederile art.238 Cod penal (2002), a solicitat condamnarea acestuia în baza art. 209 Cod penal (1961), în privința căruia nu a fost înaintată învinuirea. Iar inculpatul, în ultimul cuvânt la ședința instanței de apel, a invocat că, conform prevederilor art.8, 10 Cod penal (2002), fapta constatată de instanța de fond ca fiind comisă în anul 1998 și calificată în baza art.238 Cod penal (2002) – „prezentarea cu bună-știință a unor informații false în scopul obținerii unui credit sau majorării proporției acestuia, sau obținerii unui credit în condiții avantajoase”, nu era prevăzută de Codul penal (1961), în care exista un articol relativ echivalent – art. 155/3 „Dezafectarea creditului” –, iar dispoziția acestuia avea alte semne calificative: „folosirea mijloacelor de credit contrar destinației indicate în contractul de credit...”, faptă care, în redacția noului Cod penal (2002), nu există și, astfel, el continuă să fie condamnat ilegal, iar examinarea cauzei penale pornite la 02.05.2002 a depășit orice termen rezonabil în sensul prevederilor art.6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.*

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-953/08 din 29 iulie 2008)

CĂILE ORDINARE DE ATAC

APELUL

* * *

Termenul de apel. Instanța de apel este obligată să verifice motivele întârzierii declarării apelului.

Din materialele cauzei, rezultă că sentința apelată a fost pronunțată la 17.04.2009, iar apelul a fost declarat de procuror la 07.05.2009.

În atare situație, se constată că apelurile nominalizate au fost declarate peste termenul prevăzut de art.402 alin.(1) CPP.

Articolul 403 alin.(1) CPP prevede că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

Deși avocatul A.A., în ședința instanței de apel, a atenționat asupra acestui fapt, din conținutul deciziei, rezultă că instanța de apel nu a determinat motivele întârzierii și nu a soluționat chestiunea privind repunerea în termen a apelului.

În context, se apreciază că de soluționarea chestiunii privind repunerea în termen a apelului depindea judecarea obiectivă și completă a apelului, deoarece art.415 alin.(1) pct.1) lit. a) CPP prevede soluția de respingere a apelului din motivul că a fost depus peste termen.

Călăuzitoare, în acest sens sînt și prevederile pct.8 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, care stipulează că repunerea în termen a apelului este o prerogativă a instanței de apel, care urmează să se pronunțe cu motivația respectivă în textul deciziei.

Prin urmare, instanța de apel este obligată să verifice motivele întârzierii declarării apelului și, după caz, dacă constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, repune apelul în termen și, respectiv, judecă fondul apelului.

Instanța de recurs, verificînd legalitatea hotărîrii atacate, evidențiază și o altă eroare judiciară comisă de instanța de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-26/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Recurs admis. Participarea inculpatului la judecarea cauzei în apel.

Certificatul de la Primăria s.Ustia, r-nul Dubăsari, în care este indicat că G.N., la moment, nu se află pe teritoriul s.Ustia, precum și raportul colaboratorului de poliție, în care este indicat că încheierea de aducere silită a inculpatului nu poate fi executată, deoarece el se află la lucru în F.Rusă, nu pot fi considerate ca probe verosimile că inculpatul s-a sustras de la judecată, fiindcă prima instanță a emis o sentință de achitare și măsura de reprimare a fost anulată.

Prin urmare, judecata în apel a avut loc fără participarea inculpatului, cînd participarea lui era obligatorie potrivit legii, și cauza a fost judecată fără citarea legală a inculpatului.

În cazul în care instanța de apel a fost sesizată cu un apel în care este contestată situația în fapt și în drept reținută de prima instanță, din motive de echitate a procesului, aceasta nu se poate pronunța asupra acestor chestiuni fără aprecierea directă a declarațiilor prezentate personal de inculpatul care susține că nu a săvîrșit infracțiunea imputată.

În cazul dat, instanța de apel trebuia să audieze inculpatul, martorii care nu au fost audiați în procedurile anterioare, precum și, după caz, să creeze condiții

egale părților în proces pentru prezentarea probelor în sprijinul poziției procesuale, ținând seama, mai ales, de chestiunile pe care le soluționează și de importanța lor pentru părți.

În acest scop, instanța de apel trebuia să efectueze măsuri pozitive, în condițiile legii, chiar dacă inculpatul nu a solicitat o autorizație în acest sens, astfel încât să aibă cunoștință de cauză în fapt și în drept, și să examineze în ansamblul ei chestiunea vinovăției sau nevinovăției, conform jurisprudenței constante.

Instanța de apel numai în cazul și în condițiile prevăzute la art.321 CPP era în drept să judece cauza în absența inculpatului.

Din materialul cauzei, rezultă că procurorul nu a prezentat probe verosimile că inculpatul a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra, precum și că se sustrage de la judecată. Astfel, instanța de apel ilegal a procedat la judecarea apelului procurorului în absența inculpatului achitat.

Mai mult ca atât, în cazul în care se pronunță soluția prevăzută de art.415 alin. (1) pct.2) CPP, instanța de apel, rejudecând cauza, este obligată să aprecieze probe noi administrate sau, după caz, să reaprecieze probele administrate de prima instanță și să cerceteze suplimentar probele pe care se întemeiază concluziile.

Este inadmisibilă soluția privind admiterea apelului, casarea sentinței atacate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, fără a fi evaluate și, respectiv, apreciate probele puse la baza deciziei pronunțate, precum și fără a fi stabilite și descrise circumstanțele care justifică soluția respectivă.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța de apel nu a cercetat probele conform procedurii prevăzute de lege, lucru ce era obligatoriu, în timp ce cauza a fost rejudecată și a fost pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Astfel, probele prezentate în sprijinul învinuirii – declarațiile inculpatului, ale părții vătămate, ale reprezentantului legal al părții vătămate, concluziile pedagogilor, documentele administrate în cauză – nu au fost examinate de către instanța de apel.

Aprecierea făcută de instanța de apel în sensul că, la baza condamnării, sînt puse declarațiile inculpatului, ale părții vătămate, ale reprezentantului ei legal, ale martorilor „...date de dînsii la ancheta preliminară și date citirii în cadrul ședinței instanței de apel, declarațiile cărora se consideră corecte”, nu este în concordanță cu prevederile legii.

Se constată că instanța de apel nu a lichidat contradicțiile dintre declarațiile făcute de inculpat, partea vătămată și reprezentantul legal al părții vătămate în cadrul urmăririi penale, unde inculpatul și-a recunoscut vinovăția,

partea vătămată și reprezentantul ei legal au declarat că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată, și cele făcute în cadrul cercetării judecătorești în prima instanță, în care inculpatul, partea vătămată și reprezentantul ei legal au negat acest fapt.

Instanța de apel nu a respectat procedura de rejudecare și limitele acesteia, astfel nu au fost îndeplinite indicațiile enunțate în decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 01 iunie 2004, care, conform prevederilor art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, au caracter obligatoriu pentru instanța de apel la rejudecarea cauzei.

În decizia Colegiului penal al CSJ din 01.06.2004, s-a indicat că, la rejudecare, instanța de apel trebuie să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, și anume să dea aprecierea cuvenită declarațiilor părții vătămate, ale reprezentantului legal al părții vătămate, precum și concluziilor pedagogilor, care sînt analogice și coroborează cu expertiza psihiatrică, psihologică legală și alte probe din dosar.

Din conținutul deciziei, rezultă că instanța de apel nu a îndeplinit aceste indicații, astfel temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului procurorului, precum și motivele adoptării soluției respective sînt ilegale și neîntemeiate.

Procedîndu-se în asemenea mod, s-a încălcat dreptul la un proces echitabil, ceea ce constituie, prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, temei pentru admiterea recursului în anulare în scopul reparării erorii de drept comise la judecarea cauzei propriu-zise.

În consecință, atît hotărîrea instanței de apel, cît și cea a instanței de recurs sînt lovite de nulitate, impunîndu-se soluția de casare integrală a lor, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

(Extras din hotărîrea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 4-1re-306/09 din 11 mai 2009)

* * *

Condamnarea în apel a persoanei achitate în prima instanță. Cercetarea în apel a probelor administrate în prima instanță.

Colegiul penal lărgit subliniază că, în cazul în care persoana a fost achitată în prima instanță, nu se admite condamnarea acesteia în instanța de apel fără să se procedeze la administrarea directă a probelor în cauză și fără să fie audiați din nou inculpatul și anumiți martori, fiind necesară citarea acestora.

Este inadmisibil ca instanța de apel să constate vinovăția inculpatului în baza aceluiași probe care au determinat-o pe prima instanță să pronunțe sentința de achitare, fără ca probele puse la baza condamnării să fie cercetate în ședința de judecată în apel conform prevederilor ce reglementează cercetarea judecătorească.

La fel, instanța de apel nu era în drept să dispună, din oficiu, cercetarea suplimentară a probelor administrate în prima instanță.

Ignorând aceste prevederi legale, fapt ce reiese din conținutul procesului-verbal al ședinței judiciare, în cadrul judecării cauzei, instanța de apel nu a cercetat și nu a verificat depozițiile martorilor, probele scrise, limitându-se doar la citirea materialelor cauzei din proprie inițiativă.

În acest context, Colegiul penal ține să menționeze că instanța de apel a încălcat prevederile art. 24 Cod de procedură penală, conform cărora instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală și nu se manifestă în favoarea acuzării sau apărării.

Totodată, Colegiul penal lărgit conchide că, potrivit textului procesului-verbal, la întrebarea instanței adresată participanților la proces privind cercetarea suplimentară a probelor și dacă participanții la proces au prezentat probe noi, procurorul S.C. a răspuns: „Nu este necesar. Probe noi nu sînt”.

La fel, din materialele dosarului, rezultă că inculpatul S.V. nu a fost audiat, deși era prezent la judecarea apelului procurorului.

Însă, în cazul dat, potrivit normelor care reglementează procesul de judecată în prima instanță, audierea inculpatului prezent era obligatorie, deoarece de către instanța de fond în privința acestuia nu s-a pronunțat o sentință de condamnare, ci una de achitare.

Deci procurorul participant la judecarea cauzei în ordine de apel a ocupat un rol pasiv și nu și-a executat atribuțiile acordate prin prevederile art. 53 Cod de procedură penală, și anume de a prezenta în ședința de judecată probe corespunzătoare, nu a dat citirii niciunei probe referitoare la învinuirea înaintată lui S.V.

Totodată, instanța de apel a pus la baza hotărîrii de condamnare depozițiile lui S.V. din cadrul urmăririi penale, care nu au fost date citirii în ședința judiciară a instanței de fond, constituind o probă care nu a fost verificată în modul stabilit de legea procesuală penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-877/10 din 5 octombrie 2010)

* * *

Recurs admis. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate.

În apelul declarat, acuzatorul de stat critică reîncadrarea acțiunilor inculpaților din prevederile art. 195 alin. (2) Cod penal în cele ale art.188 alin. (2) lit. b), e) și f) Cod penal.

Asupra acestor motive instanța de apel nu s-a pronunțat, pe aceste motive procurorul declarînd recurs ordinar.

Procedînd în asemenea mod, instanța de apel a ignorat art. 414 alin. (3) Cod de procedură penală, precum și interpretările judiciare oferite de Plenul Curții Supreme de Justiție. În pct. 14 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție a R. Moldova nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, se stipulează: „Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, adică decizia ei urmează a fi casată cu rejudecarea cauzei în apel cum cere art. 435 Cod de procedură penală, întrucît asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs.”

Instanța de recurs mai constată că, atît în partea descriptivă a sentinței, cît și în decizia Curții de Apel în care se descrie fapta constatată ca fiind dovedită, nu este indicată valoarea autoturismului sustras, în pofida faptului că, în instanța de judecată, partea vătămată a confirmat că mașina a fost procurată contra a 50.000 de lei, iar la materialele cauzei, este anexat un certificat despre valoarea mijlocului de transport sustras (50.000 de lei).

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-5/09 din 7 aprilie 2009)

* * *

La judecarea apelurilor, instanța de apel urma să verifice legalitatea și temeinicia hotărîrii primei instanțe.

Colegiul penal constată că, în speță, instanța de apel nu a respectat prevederile art.414 Cod de procedură penală la judecarea apelurilor. Astfel, instanța de fond a pronunțat dispozitivul sentinței și urma, în termenul prevăzut de lege, să redacteze sentința integrală. În materialele cauzei lipsește sentința integrală, fiind anexată o copie a ei. Instanța de apel a menținut în vigoare o copie de pe sentință, astfel decizia recurată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În conformitate cu art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Eroarea comisă de instanța de apel nu poate fi reparată de instanța de recurs în prezenta procedură, prin urmare recursurile urmează a fi admise, cu casarea deciziei atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează, în atare situație, să ia în considerare recomandările pct.21 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”.

Dat fiind faptul că, în cauză, există numai originalul dispozitivului sentinței de condamnare și lipsește o hotărâre cu partea descriptivă, care să corespundă art.394 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, urmează a fi casată sentința și rejudecată cauza conform modului stabilit pentru prima instanță.

Se mai menționează că procesul-verbal al ședinței instanței de apel nu corespunde cerințelor art.336 alin.(3) pct.8) Cod de procedură penală.

Modalitatea cercetării probelor prezentate de părți se cuprinde în art.336 Cod de procedură penală și pct.20 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12 decembrie 2005, instanța respectând numai principiul contradictorialității (art.24, 314 alin.(2) și 414 alin.(2) Cod de procedură penală).

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-31/09 din 27 ianuarie 2008)

* * *

Partea vătămată susține că nu a fost citată legal în ședința instanței de apel, astfel a fost în imposibilitate de a participa la judecarea cauzei în instanța de apel.

La dosar, este anexată copia citației expediate părții vătămate G.S. pentru ședința din 17.09.2008, dar nu sînt date privind recepționarea acesteia. La fel, nu există alte dovezi privind citarea părții vătămate în ședința instanței de apel pentru ziua în care s-a judecat apelul.

Prin urmare, cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a părții vătămate, ceea ce constituie temei pentru recurs ordinar prevăzut de art.427 alin. (1) pct.5) CPP.

Din prevederile art.17 alin.(2) CPP, rezultă că instanța judecătorească este obligată să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale.

Această normă nu a fost respectată de instanța de apel, dat fiind că judecarea cauzei respective, inclusiv în baza apelului declarat de partea vătămată, s-a desfășurat în absența acesteia, fără citarea legală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-75/09 din 17 februarie 2009)

* * *

Erori de drept comise de instanța de apel.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța de apel nu a cercetat mai multe probe: lămurirea lui H.V., la care se păstra automobilul și care a menționat că H.Va., prin telefon, i-a indicat să transmită inculpatului cheile și automobilul, pentru că are față de el datorii; lămurirea lui H.Va., în care este specificat că el, prin telefon, s-a înțeles cu inculpatul, căruia îi datora bani, ca acesta să ia automobilul la păstrare și chiar să-l vîndă; certificatul de înmatriculare a automobilului, care relevă că proprietarul acestuia este P.S., adică o altă persoană decît cea atrasă în procesul penal în calitate de parte vătămată; procura din 8 mai 2007, perfectată notarial, prin care P.S. îl împuternicește pe C.G. să conducă și să înstrăineze automobilul respectiv, a cărui „*delapidare samavolnică*” i-a fost incriminată acestuia din urmă. Aceste probe nu au fost în genere analizate și apreciate de instanță, în coroborare cu celelalte dovezi din dosar, neasigurîndu-se, astfel, nici accesul părților în egală măsură la cercetarea probelor menționate.

Mai mult, instanța de apel a depășit limitele învinuirii și ale legii procedurale penale privind competența soluționării unor chestiuni de ordin civil, constatînd în fapt că inculpatul a săvîrșit „*delapidarea samavolnică a autoturismului*” și că proprietarul automobilului este o altă persoană decît cea indicată în certificatul legal de înmatriculare a automobilului. Elementele infracționale enunțate se conțin în dispoziția art. 191 Cod penal – delapidarea averii străine, iar această infracțiune nu i-a fost imputată inculpatului. Totodată, conform prevederilor art. 219 Cod de procedură penală, constatarea dreptului de proprietate nu se hotărăște de către instanța penală.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Împrejurările menționate denotă că încălcările normelor procedurale nominalizate, comise de instanța de apel, inclusiv nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apel și asupra tuturor probelor din dosar, constituie erori de drept care nu pot fi corectate de către instanța de recurs și impun soluția admite-

rii recursului declarat, casarea deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-100/09 din 10 februarie 2009)

* * *

Decizie ilegală. Încălcarea efectului devolutiv.

Potrivit deciziei adoptate, instanța de apel, în afara motivelor invocate în apelul procurorului, a casat sentința în partea stabilirii măsurii de pedeapsă în baza art.217 alin.(2) Cod penal și i-a aplicat lui S.Iu. o pedeapsă mai aspră.

Astfel, instanța de apel a adoptat o decizie nelegitimă și contrară prevederilor art.409 Cod de procedură penală și recomandărilor cuprinse în pct.12.2 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”.

În consecință, Colegiul penal consideră că eroarea de drept comisă de instanța de apel reprezintă temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală (hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția) și, în scopul corectării ei, soluția acesteia urmează a fi parțial casată, în partea stabilirii pedepsei lui S.Iu. în baza art.217 alin.(2) CP, cu menținerea în vigoare în această parte a sentinței primei instanțe, deoarece apelul a fost greșit admis.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-616/08 din 27 mai 2008)

* * *

Eroare de drept la aplicarea pedepsei.

Potrivit motivelor invocate de condamnat și avocatul acestuia, A.B., în ședința de judecată a instanței de recurs, aceștia sînt de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată ierarhic inferioare și critică hotărîrea instanței de apel doar în partea stabilirii pedepsei, solicitînd ca, Colegiul penal lărgit să țină cont de faptul că G.V. își recunoaște vina și se căiește sincer de cele comise.

Colegiul penal lărgit, ținînd cont de motivele invocate de recurenți, constată că instanța de apel, prin admiterea apelului procurorului, cu casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri în partea stabilirii măsurii de pedeapsă lui G.V. – mai aspră decît cea stabilită de prima instanță –, a comis o eroare de

drept la acest capitol, deoarece, la soluționarea cauzei, instanța de apel nu a acordat deplină eficiență art. 61, 75 și 76 Cod penal.

Instanța de recurs ține să menționeze că individualizarea pedepsei constă în obligațiunea instanței de a stabili măsura pedepsei concrete infractorului, necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii și pedepsei penale.

Potrivit art. 75 alin. (1) Cod penal și art. 394 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a Codului penal și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal.

Astfel, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Conform deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2009, G.V. a fost declarat vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute în art. 362¹ alin.(3) lit. b) Cod penal, a cărui sancțiune conține pedeapsa alternativă sub formă de amendă.

Conform art. 75 alin. (2) Cod penal, instanța de judecată este în drept să stabilească o pedeapsă mai aspră decât cele alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura scopul pedepsei penale. Instanța de judecată este obligată să motiveze stabilirea pedepsei cu închisoare, dacă sancțiunea legii penale prevede și alte categorii de pedepse.

În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a motivat aplicarea celei mai aspre pedepse, sub formă de trei ani închisoare, prin faptul că nu au fost stabilite circumstanțe atenuante în sensul prevederilor art. 76 Cod penal, circumstanțe care ar face posibilă aplicarea pedepsei sub formă de amendă.

Circumstanțele atenuante indicate în art. 76 Cod penal constituie niște împrejurări care relevă stări, calități sau situații legate de infracțiune sau de infractor și care atenuează răspunderea penală. Mai mult ca atât, art. 76 alin. (2) Cod penal dă posibilitate instanțelor judecătorești să recunoască alte circumstanțe ca fiind atenuante, ce nu sînt prevăzute în această normă juridică penală.

Astfel, instanța de fond, în conformitate cu prevederile art. 61, 75 și 76 Cod penal, corect a invocat că, condamnatul se caracterizează pozitiv, are o vîrstă înaintată, a săvârșit o infracțiune pentru prima dată.

Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel a enunțat că, caracteristica pozitivă, vîrsta înaintată, săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni nu constituie criterii unice de apreciere a conduitei inculpatului, care să ducă la

corectarea inculpatului și la prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, prin urmare, ținând cont de cele menționate, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a concluzionat că, corectarea lui G.V. va fi posibilă doar prin aplicarea acestuia a pedepsei cu închisoare.

Însă instanța de recurs menționează că asemenea împrejurări nu se conțin în lista circumstanțelor agravante stipulate în art. 77 Cod penal. Totodată, se reține și faptul că, potrivit rechizitoriului și hotărîrilor judecătorești nominalizate, circumstanțe agravante în cauză nu au fost stabilite și nici invocate.

Prin urmare, după cum s-a stabilit, condamnatul nu neagă vinovăția sa și roagă să-i fie stabilită o pedeapsă nonprivativă de libertate, care îi va acorda posibilitatea să le repare părților vătămate prejudiciul cauzat prin infracțiune.

În situația dată, instanța de apel, nereținând alte circumstanțe, inclusiv circumstanțe agravante, greșit a admis apelul în privința lui G.V., a ignorat prevederile legale privind principiile de individualizare a pedepsei, în mod nemotivat și neîntemeiat i-a aplicat acestuia cea mai aspră pedeapsă din numărul celor alternative, prin urmare a comis eroarea prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală – a aplicat o pedeapsă mai gravă decît cea stabilită de instanța de fond – nerespectînd prevederile legii și stabilindu-i, astfel, condamnatului o pedeapsă inequitabilă.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-405/10 din 27 aprilie 2010)

* * *

Instanța de apel a adoptat o decizie de condamnare, contrară hotărîrii instanței de fond de încetare a procesului penal.

Instanța de recurs ordinar menționează că recercetarea probelor la rejudecarea cauzei penale de instanța de apel este o procedură obligatorie, instituită prin lege, care nu urmează a fi discutată, ci urmează a fi executată, îndeosebi în cazul în care instanța de apel adoptă o decizie de condamnare, contrară hotărîrii instanței de fond de încetare a procesului penal, astfel Curtea de Apel ignorînd prevederile art. 419, 414 Cod de procedură penală.

În argumentarea deciziei sale, instanța de apel a făcut trimitere la un șir de probe, plagiînd rechizitoriul și declarațiile martorilor depuse în instanța de fond și concluzionînd asupra necesității casării sentinței instanței de fond, necercetînd probele în mod public în ședința de judecată; astfel, s-a încălcat dreptul inculpaților la un proces echitabil, ceea ce se consideră o eroare gravă, constituind un viciu fundamental care a afectat hotărîrea.

Curtea denotă și faptul că instanța de apel nu a combătut declarațiile tuturor participanților la această cauză penală depuse în cadrul urmăririi penale cu cele depuse în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond, care este o procedură necesară în cazul de față.

Prin urmare, instanța de apel, la rejudecarea cauzei, nu a respectat nici corectitudinea procedurală a administrării probelor, așa cum cer prevederile art. 100 Cod de procedură penală, nici nu a dat o apreciere probelelor din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, după cum este stipulat în art. 101 Cod de procedură penală.

În speță, procedura în fața instanței de apel în privința lui C.A. și B.R. era o procedură completă, care urma aceleași reguli ca și cea în fața instanței de fond. Instanța de apel putea să decidă asupra vinovăției, după o apreciere completă a chestiunii privind vinovăția, în urma cercetării pe viu a probelor deja acumulate sau a administrării, după caz, a noilor mijloace probatorii.

Elementele probatorii trebuie, în principiu, să fie prezentate în fața acuzatului în ședință publică, în vederea asigurării unei dezbateri bazate pe principiul contradictorialității.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-446/10 din 8 iunie 2010)

* * *

Recurs admis: decizia instanței de apel este viciată.

Dispozitivul sentinței în cauză a fost pronunțat la 20 iulie 2007.

În sensul art. 399 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul redactării sentinței, copia sentinței redactate se înmânează inculpatului arestat imediat după semnarea acesteia, iar celorlalte părți li se comunică în scris despre semnarea sentinței redactate.

Aceste prevederi ale legislației procesuale penale nu au fost respectate.

La materialele cauzei, este anexată scrisoarea procurorului, care solicită să fie înștiințat despre redactarea sentinței.

Date care să confirme respectarea prevederilor art. 399 alin. (2) Cod de procedură penală, în materialele cauzei, lipsesc.

La 17 august 2007, inculpatul a depus în instanța de fond o cerere, prin care a solicitat să fie informat în scris despre redactarea sentinței.

Aflînd că sentința a fost redactată, în aceeași zi, a mai depus o cerere, solicitînd eliberarea copiei sentinței redactate.

În recursul declarat, se invocă faptul că, copia sentinței redactate inculpatul a primit-o la 24 august 2007, însă confirmarea recepției în materialele cauzei lipsește.

Potrivit art. 422 Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data redactării sau a pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

În aceste împrejurări, când, de la pronunțarea sentinței și pînă la depunerea apelului au expirat mai mult de 15 zile, instanța de apel, la examinarea apelului, este obligată să verifice dacă depunerea apelului se încadrează în termenul prevăzut în art. 402 Cod de procedură penală, iar dacă constată că termenul a fost omis din motive întemeiate, procedează în conformitate cu prevederile art. 403 Cod de procedură penală.

Cele menționate mai sus nu au fost verificate la judecarea apelului – ceea ce se confirmă și prin procesul-verbal al ședinței de judecată –, fapt ce condiționează casarea hotărîrii redactate.

Se menționează că, în apelul declarat de procuror, în afară de faptul că se critică achitarea lui L.V. pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (3) lit. a) Cod penal, se mai invocă și faptul că, în dispozitivul sentinței redactate, nu s-a făcut mențiune referitor la achitarea acestuia. Asupra acestor chestiuni instanța de apel nu s-a pronunțat, ceea ce contravine prevederilor art. 414 alin. (3) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-533/08 din 22 aprilie 2008)

★ ★ ★

Efect devolutiv.

Procurorul în apel a solicitat casarea hotărîrii instanței de fond și condamnarea lui C.V. în baza art. 151 alin. (4) CP, pentru care acesta a fost extrădat, avînd în vedere că organul de urmărire penală a prezentat suficiente probe pentru aceasta.

Conform cerințelor art. 409 alin. (2) CPP, instanța de apel este obligată, în afara temeiurilor invocate în cererile formulate de apelant, să examineze cauza sub toate aspectele legalității și temeiniciei hotărîrii atacate.

Declarația de apel a procurorului, făcută fără rezerve, are un efect devolutiv integral. Instanța de apel este investită cu judecarea întregii cauze, atît în favoarea, cît și în defavoarea părților.

Caracterul integral al devoluției provocate prin apelul fără rezerve al procurorului se explică prin aceea că procurorul reprezintă, în cadrul procesului penal, societatea, iar interesul societății este înfăptuirea justiției, ce presupune o exactă stabilire a situației de fapt și o corectă aplicare a legii, indiferent dacă, în urma sesizării instanței de apel, situația părților se va înrăutăți sau se va îmbunătăți, după caz.

Sesizînd instanța de apel prin declarația de apel, procurorul a solicitat condamnarea lui C.V. conform învinuirii, iar aceasta presupune existența unui șir de probe, ce se conțin în dosar.

După cum reiese din decizia Curții de Apel, această instanță nu a tălmăcit corect argumentele apelului procurorului, iar aceasta s-a soldat cu adoptarea hotărîrii nelegitime și neîntemeiate. Acest lucru condiționează admiterea recursului procurorului și casarea deciziei Curții de Apel Bălți, cu trimiterea cauzei la re-judecare în aceeași instanță, ținînd cont de faptul că eroarea comisă nu poate fi corectată de instanța de recurs.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-472/08 din 15 aprilie 2008)

* * *

Inculpatul se audiază în mod obligatoriu în cazul în care se constată că prima instanță și cea de apel au pronunțat soluții contrare: de achitare și de condamnare.

Este inadmisibilă soluția de admitere a apelului, casare a sentinței atacate, re-judecare a cauzei și pronunțare a unei noi hotărîri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, fără a fi evaluate și, respectiv, apreciate probele puse la baza deciziei pronunțate, precum și fără a se stabili și a se descrie circumstanțele care justifică concluzia respectivă.

Avînd în vedere aceste prevederi, Colegiul conchide că instanța de apel nu s-a conformat acestora la judecarea apelului.

Astfel, conform sentinței primei instanțe, U.D. a fost achitat de învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 309¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvîrșită de inculpat.

Instanța de apel, casînd sentința de achitare și pronunțînd o nouă hotărîre, de condamnare a lui U.D. în baza art. 309¹ alin. (1) Cod penal, a făcut trimitere la un șir de probe administrate de instanța de fond, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel, și acestea nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată, întrucît, în procesele-verbale din 05 martie și 16 martie 2009, lipsesc mențiunile cu privire la audierea inculpatului, a părții vătămate, a martorilor, la cercetarea documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale, deși instanța de apel, în realitate, a examinat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

La acest capitol, Colegiul remarcă faptul că instanța de apel și-a bazat hotărîrea de condamnare pe o nouă interpretare a declarațiilor martorilor audiați în primă instanță, fără a-i audia pe viu.

În atare situație, Colegiul penal lărgit conchide că a avut loc o încălcare esențială a legii procesuale penale, cu elemente caracteristice erorii grave de fapt, a prevederilor art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a dispozițiilor art. 419 Cod de procedură penală, care prevede că, pentru a rejudeca cauza, instanța de apel urmează să desfășoare ședința potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-36/10 din 16 februarie 2010)

* * *

Rejudecarea cauzei în corespundere cu art. 419 CPP se efectuează cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității, egalității în drepturi în fața instanței.

Instanța de recurs conchide că probele administrate în cadrul urmăririi penale, precum și cele verificate în ședințele de judecată ale primei instanțe, inclusiv versiunea inculpatului P.V., precum că el nu a comis infracțiunea ce i se incriminează în baza art.264 alin.(4) Cod penal, urma să fie verificate în ședința de judecată în strictă conformitate cu prevederile art. 100 alin.(4) CPP, creîndu-i-se și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei, și apoi, prin prisma art.101 CPP, instanța de apel trebuia să treacă la aprecierea probelor, încît să se pronunțe din care motiv acceptă unele probe și exclude altele.

Instanța de apel, motivîndu-și soluția de condamnare, a făcut trimitere la probele enunțate în textul sentinței primei instanțe, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel, astfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată din 21.04.2009, lipsesc mențiuni cu privire la citirea documentelor, iar din cei 10 martori indicați în lista probelor, nu a fost interogat niciunul.

Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probele cercetate de instanța de fond, dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

În atare situație, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel, rejudecînd cauza și pronunțînd o hotărîre de condamnare, trebuia să verifice probele care au fost puse de instanța de fond la baza sentinței de achitare și să le respingă în mod motivat, astfel instanța de recurs concluzionează că a avut loc o încălcare esențială a legii procesuale penale cu elemente caracteristice ale erorii grave de fapt, întrucît, din examinarea coroborată a materialului cauzei, rezultă un viciu juridic

la stabilirea temeiurilor de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului părții acuzării.

Acest viciu se exprimă prin modul de percepție și analiză a materialului probator al cauzei; în așa caz, decizia atacată prezintă deficiențe sub aspectul moti-vării, nefiind respectate cerințele stipulate în art. 414 alin. (2), 417 alin. (1) pct.8) Cod de procedură penală, ceea ce echivalează cu erori judiciare, ce s-au soldat cu adoptarea unei hotărâri ilegale, neîntemeiate și nemotivate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-89/10 din 26 ianuarie 2010)

* * *

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul conchide că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra probelor la judecarea apelurilor, în special a apelului acuzatorului de stat, nu a apreciat sepa-rat fiecare probă adusă de procuror în susținerea învinuirii și nu s-a pronunțat în mod convingător de ce respinge probele adunate pe parcursul urmăririi penale, pe baza cărora procurorul i-a pus pe V.L., V.V., J.I., P.O. și M.I. sub învinuire pen-tru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.195 alin.(2) CP.

Această concluzie rezultă din textul deciziei adoptate de instanța de apel, care, în partea moti-vării respingerii apelului procurorului, s-a pronunțat în mod general, și anume: „Acuzatorul de stat, contestînd reîncadrarea acțiunilor inculpa-ților din prevederile art.195 alin.(2) CP în cele ale art.199 alin.(3) CP, nu a adus nicio probă în confirmarea furtului săvârșit de inculpați, făcînd trimitere numai la depozițiile lui V.L. din cadrul urmăririi penale, la autodenunțarea acestuia și auto-denunțarea lui J.I. Însă, ulterior, V.L. și J.O. s-au dezis de aceste declarații, iar alte probe în confirmarea declarațiilor inițiale nu au fost dobîndite”.

Potrivit textului apelului, în care, ca volum, numai motivele cuprind cîteva pa-gini, procurorul a criticat sentința primei instanțe cu referire la fiecare din inculpați și și-a motivat dezacordul său făcînd trimitere la probele administrate în cauză.

Astfel, motivîndu-și apelul în partea dezacordului său cu reîncadrarea acți-unilor inculpaților din prevederile art.195 alin.(2) CP în cele ale art.199 alin.(3) CP, procurorul susține că vina inculpaților în comiterea infracțiunii incriminate se demonstrează nu numai prin declarațiile inculpatului V.L. date la urmărirea penală, dar și prin procesul-verbal de autodenunțare a inculpatului J.I. în prezen-ța avocatului, care a fost înregistrată pe caseta video, unde acesta și-a recunoscut vina; procesul-verbal de cercetare în calitate de bănuït, unde, de asemenea, și-a

recunoscut vina; depozițiile martorului I.C., care a explicat clar că, la el acasă, au venit inculpații V.L. și V.V., care au adus utilajul pe care l-au sustras de la fabrica de vinuri din or. Ialoveni, a doua zi, ei iarăși au venit la el și au scris numerele de pe utilaj, apoi au vopsit unele dintre obiectele furate, pentru a nu putea fi recunoscute pe acest motiv; precum și prin depozițiile suplimentare ale inculpatului V.L., care este organizatorul acestei infracțiuni și care a explicat detaliat, cu lux de amănunte, cum a fost organizată sustragerea bunurilor respective, pe care, ulterior, le-a dus la I.C. În argumentarea acestei motivații, procurorul face trimitere la probe – documentele cauzei.

Prin urmare, în cazul în care instanța de apel nu era de acord cu o asemenea motivare a apelului, conform cerințelor art.414 alin.(3), precum și ale art.417 alin.(1) pct.8) CPP, aceasta era obligată să se pronunțe în mod argumentat asupra dezacordului cu motivele apelului și, în special, asupra faptului de ce respinge probele la care face trimitere autorul apelului.

Apelul procurorului conține asemenea motivări și în privința celorlalți inculpați și, după cum s-a menționat, instanța de apel nu a dat răspunsuri la motivele invocate de procuror. Analizând această situație, Colegiul largit consideră că instanța de apel, la judecarea apelului, a manifestat o intolerantă superficialitate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-6/2008 din 1 aprilie 2008)

* * *

Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fapta constatată de prima instanță și conținutul dispozitivului sentinței, fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

După cum se vede din decizia instanței de apel, aceasta indică faptul că, ... conform raportului de expertiză medico-legală, s-a constatat că moartea lui I. R. a fost cauzată de o traumă cranio-cerebrală deschisă și zdrobirea craniului...; ulterior, menționează că,... în pungile frunții și regiunii occipitale, au fost depistate incluziuni de fier, crom, aluminiu și mangan, leziuni corporale care au fost provocate de un obiect vulnerabil care a fost confecționat din aliaj de fier..., apoi concluzionează că ...nu exclude că acest obiect ar fi putut fi și bărdița ridicată din căruța care aparținea lui Gh. C..., însă fără a indica dacă au fost depistate pete de sânge pe bărdiță.

Concomitent, instanța de apel reține că... instanța de fond corect a ajuns la concluzia că inculpatul Gh. C., în momentul omorului, a fost în casa lui I. R. și

direct este implicat în omor..., totodată indicînd că... expertiza medico-legală a corpurilor delictive în comisie constată că, pe pantalonii albaștri și maioul albastru ce îi aparțin lui Gh. C., au fost depistate pete de sînge de om..., ... aceste pete de sînge au provenit de la o persoană cu grupa A-beta II, cu antigenul „H” asociat cum este a lui I. R..., ... sau aceste pete au fost formate printr-un amestec de sînge cum ar fi al victimei I.R. și al inculpatului Gh. C.

Instanța de apel, în decizia, sa nu s-a pronunțat referitor la argumentul apărătorului E. T. în ceea ce privește urmele de încălțăminte, lăsate de o persoană, ce duceau în direcția gospodăriei lui I. R. și care, fiind comparate, nu au coincis cu cele ale lui Gh. C.

În sentință, se face referire la faptul că „... cu certitudine e dovedit faptul că inculpatul Gh. C., în momentul omorului, a fost în casa lui I. R. și direct este implicat în omor..., însă fără a se indica care probe, administrate în cauză, dovedesc aceste circumstanțe.

Instanța de apel nu a verificat versiunea condamnatului Gh. C. precum că el nu a fost la I. R. în casă și nu l-a omorît.

Atît instanța de fond, cît și instanța de apel, în hotărîrile sale, au menționat că ... inculpatul prin nimic nu a combătut expertizele, care dovedesc vinovăția lui...

De aici, rezultă că, cu toate că, pe parcursul cercetării judecătorești, Gh. C. nu a combătut concluziile expertizelor, totuși, în conformitate cu art. 8 alin. (2) Cod de procedură penală, acesta nu este obligat să dovedească nevinovăția sa.

Potrivit prevederilor art. 24 Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

Prin urmare, rezultă că hotărîrile de condamnare sînt bazate pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele, și lipsește concluzia instanței în ceea ce privește acceptarea unor probe și, respectiv, motivul respingerii altora.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-28/08 din 15 ianuarie 2008)

★ ★ ★

Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar și poate administra, la cererea părților, orice probe noi pe care le consideră necesare și este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Referitor la recursul inculpatului P.T.

Potrivit sentinței, instanța de fond, examinînd în ședință probele, l-a achitat pe P.T. de învinuirea comiterii infracțiunilor prevăzute de art.310 alin.(1) Cod

penal și art.361 alin.(1) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Instanța de apel, fără a audia inculpatul, a adoptat decizia prin care a admis apelul procurorului, a casat sentința și a pronunțat o hotărîre, potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, după cum urmează:

- l-a achitat pe P.T. pentru infracțiunea prevăzută de art.310 alin.(1) Cod penal, pe motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală;
- a încetat procesul penal în privința lui P.T. intentat în baza art.361 alin.(1) Cod penal, pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată al instanței de apel, rezultă că instanța de apel nu a examinat cauza potrivit regulilor generale stabilite pentru examinarea cauzelor în primă instanță, deoarece nu a fost audiat inculpatul, nu au fost date citirii și examinate obiecțiile inculpatului la apelul procurorului, din care motiv urmează a fi casată decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei, fiindcă au fost încălcate prevederile art.6§1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și dispozițiile art.419 Cod de procedură penală, care prevede că, pentru a rejudeca cauza, instanța de apel urmează să desfășoare ședința potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță.

Totodată, instanța de recurs statuează că instanța de apel, în decizia adoptată, nu s-a pronunțat asupra argumentului invocat de inculpat cu referire la încălcarea prevederilor art.22 alin.(1) Cod de procedură penală, acesta anexînd și documente, care, potrivit procesului-verbal al ședinței din instanța de apel, nici nu au fost examinate – citite –, ceea ce, în viziunea Colegiului lărgit, nu este corect și urmează a fi corectat în cadrul rejudecării cauzei.

Referitor la recursul procurorului

Acuzatorul de stat a înaintat recurs ordinar numai în partea achitării inculpatului P.T. pentru infracțiunea prevăzută de art.310 alin.(1) Cod penal.

Ca motive, se invocă faptul că, conform învinuirii, P.T., știind cu certitudine că chitanțele la dispoziția de încasare a SRL „T. și C” nr.66 din 21 septembrie 1994, nr.74 din 30 septembrie 1994, nr.76 din 07 octombrie 1994 sînt false, le folosește, din anul 2002 și pînă în prezent, adică pînă în anul 2009, ca probă la examinarea cauzelor civile.

Procurorul consideră că vinovăția inculpatului P.T. pe acest capăt al învinuirii a fost dovedită, iar soluția adoptată este incorectă.

Colegiul lărgit constată că asupra acestui capăt al învinuirii instanța de apel, la fel, a rejudecat cauza, potrivit art.419 Cod de procedură penală, deoarece a

fost modificat motivul achitării și, în acest caz, urma să fie respectată procedura de rejudecare a cauzei potrivit regulilor generale stabilite pentru examinarea cauzelor în primă instanță, ceea ce nu s-a efectuat. În concluzie, se impune soluția de admitere și a recursului procurorului cu referire la acest capăt al învinuirii, cu casarea deciziei în această parte și dispunerea rejudecării cauzei.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-27/2010 din 26 ianuarie 2010)

* * *

Instanța de apel este în drept să admită apelul, cu casarea sentinței, total sau parțial, și, în acest caz, instanța rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, situație care implică o nouă apreciere a probelor și o argumentare detaliată a soluției.

Curtea de Apel, în partea descriptivă a deciziei, a argumentat lipsa elementelor infracțiunii prevăzute de art.163 alin.(2) lit.b) CP în acțiunile inculpaților, invocând că aceștia nu au avut intenția de a-l lăsa în primejdie pe D. U., ci doar i-au provocat leziuni corporale grave.

Însă instanța eronat a aplicat norma penală menționată, deoarece aceasta califică drept infracțiuni acțiunile de lăsare, cu bună-știință, fără ajutor a unei persoane care se află într-o stare periculoasă pentru viață și este lipsită de posibilitatea de a se salva din cauza neputinței în cazurile în care însuși cel vinovat a pus-o într-o situație periculoasă pentru viață – semne ce se conțin și în acțiunile inculpaților.

În dispozitivul deciziei, instanța de apel nu a mai făcut referire la acest capăt de învinuire, omițând să se pronunțe referitor la art.163 alin.(2) lit.b) CP.

Această omisiune contravine prevederilor art.417 CPP și explicațiilor de aplicare a acestuia oferite prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, unde, în pct.23, este expres stabilit că dispozitivul deciziei instanței de apel trebuie să corespundă concluziilor făcute de instanță în partea descriptivă. Dacă se constată că hotărârea atacată este ilegală, dispozitivul va cuprinde indicații despre admiterea apelului, părțile care l-au declarat, cu referire la temeiurile respective. În cazul pronunțării hotărârii potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, dispozitivul urmează a fi elaborat ținându-se cont de cerințele art.393-397 CPP.

Este întemeiat și argumentul din recursul procurorului referitor la greșita aplicare a pedepsei condamnaților.

În această privință, Colegiul penal menționează că, potrivit prevederilor art.394 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de judecată este obligată să motiveze aplicarea unei pedepse mai ușoare decât cea prevăzută de lege (art.79 Cod penal) și aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei (art.90 CP).

Totodată, conchizînd asupra posibilității stabilirii pedepsei sub limita minimă prevăzută de lege, Curtea nu a aplicat prevederile art.79 CP și nu a specificat care din circumstanțele legate de scopul și motivele faptei, constatate în ședința de judecată, pot fi recunoscute drept excepționale; mai mult decât atât, din materialele cauzei, rezultă că inculpații nu și-au recunoscut vina, prejudiciul material cauzat părții vătămate nu l-au reparat, ceea ce denotă lipsa circumstanțelor care ar micșora gravitatea faptei sau a consecințelor ei, precum și exclude contribuirea lor activă la descoperirea infracțiunii.

Instanța nu a respectat nici aceste prevederi legale și a conchis în mod pripit și neargumentat asupra reducerii pedepsei cu închisoare pentru toți trei inculpați.

De asemenea, instanța de apel ilegal a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare în baza art.90 CP, fără a ține cont și de prevederile art.90 alin.(4) CP, conform cărora persoanelor care au săvîrșit infracțiuni deosebit de grave condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică, precum și de prevederile art.16 alin.(5) CP coroborate cu dispozițiile art.151 alin.(4) CP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-196/10 din 16 martie 2010)

* * *

Instanța de apel nu a dat o apreciere completă fiecărei probe aduse de procuror în susținerea învinuirii formulate inculpatului, nu s-a pronunțat în mod convingător asupra faptului de ce respinge probele adunate pe parcursul urmăririi penale.

Conform deciziei instanței de apel, aceasta, casînd sentința în privința inculpatului Ș.I., a pus la bază o altă apreciere a probelor, decât cea dată de instanța de fond, și în special a probelor – declarațiile înseși ale lui Ș.I. depuse la faza urmăririi penale și în ședința de judecată, reținîndu-le în final depozițiile lui Ș.I. date în ședința instanței de apel.

Colegiul remarcă faptul că, conform prevederilor art.414 CPP, cu adevărat instanța de apel este în drept să dea o nouă apreciere probelor, care poate fi efec-

tuată atunci când instanța de fond a apreciat neadecvat conținutul acestora ori a schimbat înțelesul lor.

În speța examinată, instanța de apel, referitor la inculpatul Ș.I., în sprijinul soluției de casare, nu a respins probele puse la baza condamnării acestuia în baza art.195 alin.(2) CP, în special declarațiile în care acesta detaliat a explicat când, cum, cu cine a săvârșit infracțiunea de sustragere a bunurilor în proporții deosebit de mari, ci a preluat alte declarații ale acestuia, făcute în cadrul cercetării judecătorești, în care Ș.I. neagă participarea sa activă la săvârșirea faptelor, declarații de la care, de asemenea la faza cercetării judecătorești, a refuzat, confirmându-le pe cele de la urmărirea penală. Faptul că și-a schimbat declarațiile date la urmărirea penală Ș.I. l-a explicat instanței de fond prin aceea că a fost impus de frații G.

Astfel, instanța de apel nu a reținut aceste circumstanțe când a pus la bază, ca probe, declarațiile pe care însuși autorul nu le-a confirmat în instanța de fond, astfel trăgând o concluzie pripită privind existența în acțiunile lui Ș.I. a semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.323 alin.(1) CP.

Calificând faptele lui Ș.I. în baza acestei norme penale, instanța de apel urma, în conformitate cu art.394 și 417 CPP, deoarece s-a rejudecat cauza potrivit modului stabilit pentru prima instanță, să constate, respectiv, faptele săvârșite atât de inculpații G.V. și G.Vi. cât și de inculpatul Ș.I. Din conținutul deciziei, rezultă că o astfel de constatare și întocmire a deciziei nu s-a efectuat. O asemenea eroare a instanței de apel se încadrează în prevederile art.427 alin.(1) pct.6) CPP, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

De asemenea la Capitolul motivării soluției, se atribuie și o altă eroare comisă de instanța de apel. Astfel, la pagina a 6-a a deciziei, instanța de apel ajunge la concluzia că apelurile declarate în interesele inculpaților G.V. și G.Va. sînt neîntemeiate și concluzionează că probele, care coroborează între ele, indică direct la participarea inculpatului G.Va., ca autor, la săvârșirea sustragerii bunurilor părții vătămate, însă nu se menționează ce rol a avut atunci inculpatul G.V., corect condamnat de instanța de apel în baza art.195 alin.(2) CP.

Instanța de apel nu a îndeplinit pe deplin prevederile art.409 CPP la judecarea apelurilor declarate în interesele inculpatului G.V., care a fost declarat vinovat și de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b), c) CP, însă instanța de apel nu a motivat în niciun fel dacă este corectă, legală această condamnare a lui ori nu.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-13/08 din 5 februarie 2008)

* * *

Decizia adoptată de instanța de apel trebuie să cuprindă fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept, care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Curtea de Apel Chișinău, în decizia sa din 2 octombrie 2007, nu s-a pronunțat în privința tuturor argumentelor invocate de acuzatorul de stat în apelul declarat împotriva sentinței Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 20 februarie 2007 în cauza penală privindu-l pe V.A.

Astfel, acuzatorul de stat, în apelul declarat, motivându-și cerințele, s-a referit la un șir de argumente, invocate mai sus, prin care și-a justificat concret dezaordul său cu sentința adoptată de instanța de fond. Instanța de apel, în decizia adoptată, a indicat că, în baza probelor cercetate de instanța de fond, ajunge la concluzia că apelul acuzatorului de stat este neîntemeiat și nu se pronunță asupra motivelor specificate în apel. Respingînd apelul, instanța de apel s-a limitat la afirmația că acuzatorul de stat incorect interpretează declarațiile inculpatului precum că într-adevăr a cerut de la R. și D. 150 de dolari SUA și le-a comunicat că a vorbit cu B. ca să le rezolve întrebarea, dar în realitate acest lucru nu a avut loc, și că aceasta a fost metodă de lucru operativ al inculpatului cu ei, deoarece în așa fel îi ținea sub control pe aceștia, care erau persoane suspecte pe un caz de jaf sau tâlhărie și în privința cărora ulterior a fost pornită urmărirea penală, fără a argumenta din care considerente a ajuns la asemenea concluzii, neindicînd temeiurile de fapt și de drept ce au stat la baza concluziilor respective.

În astfel de condiții, motivarea instanței de apel nu poate fi considerată convingătoare, fiind absente argumentele tuturor motivelor pe care se întemeiază soluția adoptată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-437/08 din 20 mai 2008)

* * *

Decizia instanței de apel, conform art. 417 CPP, trebuie să cuprindă fapta constatată de prima instanță și conținutul dispozitivului sentinței, fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și a admis erori procesuale, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar.

Astfel, în apelul său, procurorul a invocat mai multe argumente, exprimându-și dezacordul cu hotărârea adoptată de instanța de fond sub aspectul aprecierii probelor obținute pe parcursul urmăririi penale, renunțând la învinuirea lui C.A. în baza art.206 alin.(1) lit.a) CP din motivul că acesta nu cunoștea vârsta lui A. C., însă a argumentat necesitatea calificării acțiunilor lui în baza art.220 alin.(1) CP, fără a-i fi agravată situația inculpatului.

Aceste prevederi legale au fost supuse unei interpretări judecătorești prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, unde, în pct.22.2, s-a specificat că, în partea descriptivă a deciziei, se expune fondul apelului, conținutul solicitărilor părților participante în ședința judiciară și argumentele suplimentare, lucru care nu a fost îndeplinit de Curtea de Apel.

Instanța de apel, argumentându-și concluzia, face referire numai la inexistența faptului infracțiunii prevăzute de art.206 alin.(1) lit.a) CP, dar lasă fără o justă apreciere faptul că acțiunile inculpatului formează componenta infracțiunii prevăzute de art.220 alin.(1) CP, astfel a fost admisă o abatere de la prevederile art.325 alin.(2) CPP, care stabilesc că modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului.

Fără o justă apreciere a fost lăsat și episodul în privința părții vătămate N. R., instanța de apel conchizînd doar că în această privință este corectă sentința instanței de fond.

De asemenea, Curtea de Apel a admis în calitate de probe noi declarațiile martorilor S.G. și R.S., însă în textul deciziei aceste probe nu figurează ca fiind cercetate și ele nu au fost supuse aprecierii cuvenite, astfel se vede clar faptul că decizia instanței de apel nu corespunde cerințelor impuse de art.417 CPP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-757/08 din 17 iunie 2008)

RECURSUL ORDINAR

RECURSUL ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRILOR INSTANȚELOR DE APEL

* * *

Instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 CPP.

Autor al recursului este procurorul, care solicită înrăutățirea situației persoanei achitate; se conchide că recursul este în defavoarea lui Ț.C.

Potrivit textului recursului, procurorul invocă drept temei de casare a deciziei instanței de apel art.427 alin. (1) pct.6) CPP, care stipulează că hotărîrea instanței de apel conține o eroare de drept atunci cînd instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărîrii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

Colegiul constată că niciuna din condițiile art.427 alin. (1) pct.6) CPP, la care se referă autorul, nu sînt aplicabile din punctul de vedere al prezenței erorii de drept care ar servi ca temei de casare a deciziei pronunțate.

În recurs, procurorul critică aceleași probe, în modul cum au fost criticate în apel. La critica formulată – după cum rezultă din textul deciziei instanței de apel – aceasta a dat răspuns: la fiecare motiv în parte, în special la acele probe care se referă la faptul cum s-a produs accidentul rutier și care este rolul inculpatului în derularea acestuia.

Recurentul critică decizia instanței de apel, considerînd că aceasta în mod neîntețiat a preluat ca probă de nevinovăție declarațiile inculpatului și ale martorului G.N.

Referitor la faptul dacă o asemenea situație reprezintă o eroare de drept, Colegiul menționează că, în conformitate cu art.93 alin.(2) CPP, declarațiile inculpatului și ale părții vătămate se consideră probe egale; legea nu stipulează că depozitiile părții vătămate au prioritate față de cele ale inculpatului. Instanța de judecată, avînd în vedere egalitatea părților în proces, este obligată să asigure cercetarea tuturor circumstanțelor cauzei și probelor prezentate de părți, în egală măsură, ca, ulterior, să le dea acestora o apreciere obiectivă, sub toate aspectele.

Colegiul consideră că, în cauza examinată, instanța de apel a respectat această obligație, a apreciat în mod obiectiv declarațiile părții vătămate și ale inculpatului, care și-au găsit confirmare prin alte probe, cum sînt declarațiile martorilor G., L., C., prin concluzia tehnică auto a specialistului. După cum rezultă din textul deciziei, instanța de apel a descris conținutul acestor probe în modul în care dînșii au relatat informațiile cunoscute de ei, referitor la accidentul rutier; în ședința instanței de fond vreo denaturare a conținutului nu a fost stabilită.

Recurentul critică, ca fiind nelegală, acțiunea instanței de apel de primire ca probă a cercetării științifice tehnice auto prezentate în ședința instanței de apel.

Colegiul menționează că critica formulată nu servește ca temei de casare a soluției adoptate.

Conform art.414 CPP, instanța de apel este în drept să administreze, la cererea părții, orice probă nouă pe care o consideră necesară și care are legătură cu circumstanțele cauzei.

Astfel, la caz, Colegiul conchide că s-a procedat în limitele legii.

Mai mult ca atât, după cum a conchis instanța de apel, în baza probelor – declarațiile inculpatului, ale martorilor, la locul accidentului rutier, a existat o urmă de frână a motocicletei, care nu a fost fixată de colaboratorul poliției în schema accidentului. Deși procesul-verbal și schema accidentului rutier au fost semnate de inculpat fără obiecții, dînsul, în explicațiile sale, a atenționat necesitatea verificării și corectării acestor documente. Dispunînd de acest demers, organul de urmărire penală, în temeiul art.57 alin.(2) pct.16) CPP, avea obligația să-l soluționeze în sensul verificării situației de fapt și constatării unei circumstanțe importante pentru efectuarea obiectivă a urmăririi penale, însă, după cum rezultă din materialele cauzei, depozițiile inculpatului, ale martorilor, acțiunile solicitate nu au fost întreprinse, astfel instanța de apel, în baza art.90 alin.(3) pct.4) CPP, corect a pus la îndoială declarațiile martorului S., colaborator al organelor poliției, care a întocmit procesul-verbal referitor la locul infracțiunii și schema acestuia, fără a fixa însă toate urmele apărute în rezultatul accidentului rutier.

În consecință, Colegiul reține că instanța de apel în mod legal a dat o nouă apreciere probelor administrate în cauză, și-a motivat decizia în conformitate cu cerințele art. 417 CPP, inclusiv a dat răspuns la toate motivele apelantului, prin urmare decizia atacată se consideră legală și întemeiată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-360/08 din 5 martie 2008)

* * *

Temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului procurorului, precum și motivele adoptării soluției date de instanța de apel nu sînt în concordanță cu prevederile legale privind judecarea cauzei în ordine de apel și, astfel, sînt contrare legii.

Descrierea faptei criminale, considerate ca fiind dovedită, cu indicarea modului săvîrșirii ei, a formei și gradului de vinovăție, a motivelor și consecințelor infracțiunii reținute în sarcina inculpatului, efectuată de instanța de apel, corespunde încadrării juridice a acțiunilor inculpatului în prevederile art.151 alin.(2) lit.h) CP: vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății care este periculoasă pentru viață, săvîrșită cu intenții huliganice – calificarea juridică efectuată de prima instanță.

Din conținutul deciziei atacate, rezultă că, în partea constatării faptei săvîrșite de inculpatul D., nu se descriu circumstanțele cauzei ce ar determina calificarea faptei săvîrșite conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii prevăzute de art.27,145 alin.(2) lit.c) CP.

Procedînd în asemenea mod, instanța de apel a încălcat prevederile din art.417 alin.(1) pct.8) CPP, ceea ce echivalează cu o eroare judiciară. Această eroare nu poate fi corectată în procedura de rejudecare a cauzei în urma admiterii recursului din următoarele considerente:

Potrivit art.425 CPP, instanța de recurs, soluționînd cauza nu este în drept să creeze o situație mai gravă pentru persoana în favoarea căreia a fost declarat recursul ordinar. Această normă de drept se aplică și la rejudecarea cauzei în urma admiterii recursului părții și casării hotărîrii atacate.

În ipoteza din speță, în care se judecă numai recursul condamnatului, instanța de recurs nu poate constata o infracțiune mai gravă, decît cea stabilită de instanța de fond, precum și nu poate modifica calificarea juridică a faptei reținute prin decizia atacată într-o infracțiune mai gravă, deși există temeiuri legale de a aprecia că starea de fapt și de drept în baza art.151 alin.(2) lit.h) CP, reținută în sarcina condamnatului prin sentință nu concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate în cauză în raport cu fapta reținută prin rechizitoriu.

În atare situație, instanța de apel era obligată, în urma verificării legalității și temeiniciei hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel, precum și a cercetării suplimentare a probelor administrate de instanța de fond, să arate exact și corect starea de fapt constatată în decizie.

Prin descrierea faptei considerate a fi dovedită, se cere ca modul săvîrșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii să coroboreze cu concluzia privind încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.

Din analiza deciziei instanței de apel, rezultă că nu există o asemenea coroborare, astfel fapta constatată și reținută în sarcina inculpatului conține elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (2) lit.h) CP, pe cînd calificarea judiciară este făcută în baza art. 27, 145 alin.(1) CP.

Astfel, soluția instanței de apel nu este întemeiată legal, ceea ce conduce la nulitatea acesteia.

În conformitate cu prevederile art.424 alin.(2) CPP, instanța de recurs judecă cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art.427 CPP, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnatului.

De aici rezultă că, în cazul dat, cînd lipsește recursul părții acuzării, instanța de recurs se află în imposibilitate să judece cauza în sensul agravării situației condamnatului. Concomitent, avînd obligația de a judeca recursul în conformitate cu prevederile art.424 alin.(2) CPP, instanța va lua spre examinare, din oficiu, temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) CPP – hotărîrea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-43/09 din 24 februarie 2009)

* * *

Cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a părții vătămate.

Partea vătămată susține că nu a fost citată legal în ședința instanței de apel și, astfel, a fost în imposibilitate de a participa la judecarea cauzei în instanța de apel.

La dosar, este anexată copia citației, expediate părții vătămate G.S., pentru ședința din 17.09.2008, dar nu sînt date privind recepționarea acesteia. La fel, nu există alte dovezi privind citarea părții vătămate în ședința instanței de apel pentru ziua cînd s-a judecat apelul.

Prin urmare, cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a părții vătămate, ceea ce constituie temei pentru recurs ordinar prevăzut de art.427 alin.(1) pct.5) CPP.

Din prevederile art.17 alin.(2) CPP, rezultă că instanța judecătorească este obligată să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-75/09 din 17 februarie 2009)

* * *

Erori de drept comise de instanța de apel.

Instanța este obligată să asigure inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de acest organ. Renunțarea la apărător poate fi acceptată de către instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat. Admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către instanță prin hotărîre motivată. Exercițarea de către inculpat a drepturilor de care dispune sau renunțarea lui la aceste drepturi nu poate fi interpretată în detrimentul lui și nu poate avea consecințe nefavorabile pentru el. La examinarea apelului, prezența apărătorului este obligatorie. Dacă instanța de apel a judecat cauza în lipsa apărătorului, decizia acesteia se casează, cu trimiterea cauzei pentru rejudecare în aceeași instanță judecătorească.

Ignorînd aceste prevederi legale, instanța de apel nu a soluționat, printr-o încheiere motivată, demersul inculpatului privind chestiunea ce viza participarea

apărătorului și a examinat apelul inculpatului în lipsa unui apărător ales sau care acordă asistență juridică garantată de stat.

Rezultă că instanța de apel a încălcat în mod vădit dreptul inculpatului la apărare.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată, inițial, instanța de apel a pronunțat doar dispozitivul deciziei.

Totodată, în materialele dosarului lipsește un asemenea act procesual și instanța de recurs este în imposibilitate de a realiza controlul acestei hotărâri sub aspectul dacă dispozitivul hotărârii redactate corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

Prin urmare, faptul că instanța de fond și cea de apel au încălcat prevederile normelor procedurale respective, că instanța de apel a încălcat dreptul inculpatului la apărare, că lipsește dispozitivul deciziei instanței de apel, se impune concluzia că există un viciu de procedură care a afectat hotărârea adoptată, dat fiind imposibilitatea de a realiza controlul acesteia, ceea ce generează soluția de casare a hotărârii atacate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-122/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Instanța de apel, rejudecând cauza, nu a îndeplinit indicațiile instanței de recurs.

Potrivit textului deciziei instanței de recurs, prin care a fost dispusă rejudecarea cauzei, instanța de apel urma să rejudece cauza conform regulilor generale de judecată, asimilate cu o judecată în prima instanță, adică cu interogarea inculpatului, a martorului acuzării, F.S., cu cercetarea nemijlocită a probelor oferite atât de partea acuzării, cât și de partea apărării.

Însă, din textul procesului-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 13 aprilie 2009 și al deciziei atacate, rezultă că instanța de apel, în cauză, nu a respectat aceste prevederi legale, nu a examinat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță, deoarece nu a fost audiat inculpatul, martorul acuzării, F.S., și nu au fost cercetate probele scrise.

Astfel, instanța de apel nu a respectat indicațiile instanței de recurs, care, potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, sînt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămîne cea care a existat la soluționarea recursului.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-394/10 din 27 aprilie 2010)

* * *

Erori de drept, compunerea completului de judecată, publicitatea ședinței.

Prin rezoluția președintelui Curții de Apel Chișinău din 07 mai 2009, cauza penală a fost repartizată aleatoriu judecătorului raportor I. I.

Conform proceselor-verbale ale ședinței de judecată din 27 mai 2009 și 10 iunie 2009, completul format din judecătorii L.C., G.I. și I.I. a început examinarea cauzei, dispunând, prin încheieri separate din aceeași dată, aducerea forțată a inculpatului în ședința de judecată.

Însă, potrivit proceselor-verbale ulterioare, ale ședințelor de judecată din 24 iunie și 01 iulie 2009, și încheierii instanței de apel din 01 iulie 2009 privind aducerea forțată a inculpatului în ședința de judecată, la examinarea cauzei au participat alte complete de judecată.

Conform proceselor-verbale din 02 septembrie și 09 septembrie 2009 și deciziei din 09 septembrie 2009, a finisat examinarea cauzei completul de judecată format din judecătorii L. C., G. I. și I. I.

Totodată, în materialele cauzei lipsește încheierea motivată a președintelui instanței de apel privind temeiurile schimbării judecătorului L. C. și antrenarea în judecarea cauzei a judecătorilor T. M. și A.Ț.

Rezultă că și prevederile cu privire la compunerea completului de judecată au fost încălcate de către instanța de apel, iar potrivit dispozițiilor art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural; nulitatea respectivă nu se înlătură în niciun mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu.

Procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel se încheie cu consemnarea: „Conf. art. 418 CPP al RM, colegiul se retrage în camera de deliberare. Ședința de judecată se declară închisă”.

Rezultă că decizia instanței de apel nu a fost pronunțată în ședință publică.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ira-758/10 din 22 iunie 2010)

* * *

Audierea obligatorie a inculpatului în instanța de apel.

Pronunțând o hotărâre de condamnare după casarea sentinței de achitare, instanța de apel nu a audiat inculpata cu privire la învinuirea și acțiunea civilă

înaintate, or, în materialele cauzei lipsesc depozițiile separate ale acesteia, oferindu-i-se cuvîntul doar în calitatea ei de apelantă.

Pe lângă aceasta, în partea descriptivă a deciziei contestate, este indicat că „totalitatea probelor cercetate în ședința instanței de apel în ansamblu confirmă cu certitudine că inculpata B..L., prin acțiunile sale intenționate, folosindu-se de încrederea acordată, fiind persoană cu funcție de răspundere, a săvîrșit acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege”. Deci instanța nu a reprodus conținutul acestor probe, nu a apreciat fiecare probă din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării lor.

Prin urmare, instanța de apel, rejudecînd cauza, nu și-a motivat în mod legal soluția adoptată, adică nu a rezolvat fondul ei și al apelurilor declarate.

Potrivit art. 343 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care a fost pronunțat numai dispozitivul hotărîrii, acesta se redactează ulterior integral.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată. Inițial, instanța de apel a pronunțat doar dispozitivul deciziei.

Totodată, în materialele dosarului lipsește un asemenea act procesual și instanța de recurs este în imposibilitate de a realiza controlul acestei hotărîri sub aspectul dacă dispozitivul hotărîrii redactate corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-771/10 din 5 octombrie 2010)

* * *

Împrejurarea că inculpatului i-a fost acordat ultimul cuvînt nu dispensează instanța de apel de obligația de a-l audia.

Colegiul penal consideră că hotărîrea instanței de apel în prezenta cauză, care se bazează exclusiv pe analiza probelor administrate de prima instanță, este nelegală, iar împrejurarea că inculpatului i-a fost acordat ultimul cuvînt nu dispensează instanța de apel de obligația de a-l audia.

Instanța de apel, avînd competența de a se pronunța atît asupra chestiunilor de fapt, cît și asupra celor de drept, poate, dar numai după administrarea de probe, inclusiv după audierea inculpatului, conform principiului nemijlocirii, să dispună achitarea ori condamnarea inculpatului.

Colegiul penal lărgit enunță că instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale în mod determinant pe probele cercetate de instanța de fond,

dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Astfel, Curtea de Apel a făcut trimitere la și s-a pronunțat asupra unui șir de probe, înscrisuri, printre care declarațiile condamnatului, ale părților vătămate, ale martorilor Iu. Ș. și I. V., și alte probe, cum ar fi: înștiințarea telefonică parvenită la secția de gardă a CPR Sîngerei, referitor la accidentul rutier în cauză; procesul-verbal de cercetare a locului accidentului rutier; planul-schiță; rapoartele de expertiză medico-legală referitoare la leziunile corporale depistate la V.Z. și N. Z.; procesul-verbal al experimentului de urmărire penală; raportul de expertiză tehnică auto etc., fără a le da citire și a le verifica în ședința de judecată.

Menționi, în procesul-verbal al ședinței de judecată din 03 martie 2010, precum că probele indicate au fost citite și examinate lipsesc.

Potrivit alin. (6) al art. 413 Cod de procedură penală, care stipulează procedura de examinare a apelului, în ședința de judecată se întocmește un proces-verbal în conformitate cu prevederile art. 336 Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-779/10 din 20 iulie 2010)

* * *

Încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural.

În corespundere cu procesul-verbal al ședinței de judecată din 21 octombrie 2009, al treilea complet de judecată, compus din judecătorii V. C., A. R. și S. P., a continuat examinarea cauzei și a adoptat decizia contestată.

În materialele cauzei însă, lipsește încheierea motivată a președintelui instanței de apel privind temeiurile înlocuirii judecătorului A. C., ulterior și a judecătorului G. S., și antrenării în judecarea cauzei a judecătorilor G. S. și S. P.

Rezultă că prevederile cu privire la compunerea completului de judecată au fost încălcate de către instanța de apel, iar potrivit dispozițiilor art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural; nulitatea respectivă nu se înlătură în niciun mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-806/10 din 5 octombrie 2010)

* * *

Conținutul deciziei instanței de apel.

Potrivit stipulărilor art.417 alin.(1) pct.6) CPP, partea descriptivă a deciziei instanței de apel trebuie să cuprindă descrierea faptei constatate de prima instanță de a cărei săvârșire inculpatul a fost declarat vinovat. Urmărindu-se textul părții descriptive a deciziei, se constată ca instanța de apel nu a respectat cerințele privind întocmirea acestui act judiciar, astfel trecînd cu vederea faptul că partea descriptivă a sentinței de condamnare nu cuprinde descrierea faptei criminale, considerate ca fiind dovedită, și, respectiv, nu a dispus casarea sentinței ca fiind ilegală.

Din această încălcare esențială a legii procesuale penale, rezultă că instanța de apel nu a verificat starea de fapt constatată de instanța de fond în raport cu învinuirea formulată de procuror în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal.

În consecință, eroarea judiciară comisă nu oferă posibilitate instanței de recurs de a trage concluzii privitor la corectitudinea aprecierii probelor de către instanța de apel, și anume sub aspectul dacă probele, la care se face trimitere, confirmă starea de fapt reținută de instanța de fond ori învinuirea sub care a fost pus inculpatul.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-918/10 din 9 noiembrie 2010)

* * *

Egalitatea armelor.

Instanța de apel, contrar principiului egalității armelor în proces, în mod inexplicabil a trecut sub tăcere unul din cele mai importante argumente invocate în apelul condamnatului S.Gh. – proba cu martori. Astfel, sub acest aspect, apelantul a indicat că instanța de fond nu a luat în considerație declarațiile martorilor care demonstrează nevinovăția sa în comiterea infracțiunilor imputate lui, și anume: P. D., V. B., L. O., Gh. M., V. U. și A. Z.

În continuare, instanța de apel, motivîndu-și soluția de condamnare a inculpatului S.Gh., cu referire numai la martorii acuzării, nu s-a pronunțat nici asupra faptului că declarațiile executorului judecătoresc G.G., interogat în calitate de martor, combat totalmente declarațiile părții vătămate și ale martorilor acuzării, deoarece, după cum a indicat apelantul, executorul judecătoresc, aflîndu-se la locul executării hotărîrii judecătorești împreună cu partea vătămată și cu martorii acuzării, nu a auzit amenințări și nu a văzut acțiuni de amenințare din partea inculpatului îndreptate împotriva persoanelor prezente.

Avînd în vedere jurisprudența în materie a Curții Europene pentru Drepturile Omului, Colegiul penal lărgit enunță în speță hotărîrea CEDO din 04.08.2005, în cazul *Stoianova și Nedelcu vs România*, în care s-a constatat că, „...dacă re-deschiderea urmăririi penale a fost ordonată pe motivul că ancheta inițială nu a fost completă, în acest caz, asemenea lipsuri din partea autorităților nu pot fi imputate reclamantilor și nu ar trebui în concluzie să-i plaseze pe aceștia într-o situație defavorabilă”.

La fel, condamnatul S.Gh., la 21.04.2009, a depus o cerere suplimentară la apelul declarat în 16.03.2009, solicitînd emiterea unei încheieri, prin care să fie declarate nule: procesele-verbale întocmite fără participarea interpretului, avocatului; procesele-verbale care nu sînt semnate de președintele ședinței de judecată – judecătorul N. C., grefier și interpret; declarațiile semnate prin uz de fals de alte persoane în numele lui, documente – probe care nu au fost traduse în limba rusă pentru acest judecător, care nu posedă limba de stat, dar au fost puse la baza sentinței de condamnare. Apelantul anexase material probatoriu pe 9 file.

Însă instanța de apel nici nu a indicat, în textul deciziei adoptate, existența acestei cereri suplimentare la apelul condamnatului S.Gh., or, în cazul constatării unor asemenea omisiuni și erori de drept, acestea afectează legalitatea procesului penal, iar în sensul art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, pot servi ca temei de recunoaștere a încălcării dreptului la un proces echitabil.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1093/09 din 15 decembrie 2009)

* * *

Obligativitatea examinării probelor în apel.

Instanța de recurs ordinar menționează că recercetarea probelor la rejudecarea cauzei penale de instanța de apel este o procedură obligatorie, instituită prin lege, care nu urmează a fi discutată, ci urmează a fi executată, îndeosebi în cazul în care instanța de apel adoptă o decizie de condamnare, contrară hotărîrii instanței de fond de încetare a procesului penal, astfel, Curtea de Apel ignorînd prevederile art. 419, 414 Cod de procedură penală.

În argumentarea deciziei sale, instanța de apel a făcut trimitere la un șir de probe, plagiînd rechizitoriul și declarațiile martorilor depuse în instanța de fond și concluzionînd asupra necesității casării sentinței instanței de fond, necercetînd

probele în mod public în ședința de judecată; astfel, s-a încălcat dreptul inculpaților la un proces echitabil, ceea ce se consideră o eroare gravă, constituind un viciu fundamental care a afectat hotărîrea.

Curtea denotă și faptul că instanța de apel nu a combătut declarațiile tuturor participanților la această cauză penală depuse în cadrul urmăririi penale cu cele depuse în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond, care este o procedură necesară în cazul de față.

Prin urmare, instanța de apel, la rejudecarea cauzei, nu a respectat nici corectitudinea procedurală a administrării probelor, așa cum cer prevederile art. 100 Cod de procedură penală, nici nu a dat o apreciere probelor din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, după cum este stipulat în art. 101 Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-446/10 din 8 iunie 2010)

* * *

Repunerea în termen a recursului.

Condamnatul, C.V., și avocatul acestuia, B.A., au declarat recurs ordinar la 17 decembrie 2007, însă termenul de declarare a recursului a expirat la 27 noiembrie 2007, de aceea recursul declarat va fi considerat ca depus peste termen.

Colegiul penal lărgit consideră că motivul omiterii termenului de atac al deciziei instanței de recurs – primirea deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2006 de către avocatul B.A. în data de 24 octombrie 2007 – nu poate servi drept temei de repunere în termen a recursului.

Astfel, conform art. 421 Cod de procedură penală, cu modificările operate prin Legea nr.248 din 21 octombrie 2005, condamnatul are dreptul de a declara recurs ordinar atât prin intermediul avocatului, cât și personal.

În recursul declarat la 17 decembrie 2007, condamnatul nu a invocat motive ce i-ar fi creat impedimente să atace personal decizia instanței de apel cu recurs ordinar în termenul legal din momentul apariției acestui drept.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-283/08 din 20 mai 2008)

* * *

Citarea martorilor în instanța de recurs.

În ceea ce privește propunerea condamnatului de a cita în ședință unii martori noi, aceasta nu poate fi admisă, deoarece, la etapa judecării cauzei

în ordine de recurs în anulare, nu este prevăzută efectuarea unei asemenea proceduri, legalitatea hotărîrii atacate fiind verificată pe baza materialului din dosarul cauzei.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-74/08 din 10 ianuarie 2008)

* * *

Erori de drept la procedura de stabilire a pedepsei.

Articolul 296 alin.(2) Cod de procedură penală prevede că, în rechizitoriu, trebuie să fie expuse și circumstanțele care agravează răspunderea învinuitului.

Din rechizitoriul întocmit, rezultă că în privința lui R.A. nu au fost invocate circumstanțe agravante, iar instanța de fond, prin sentință, a considerat o așa circumstanță cea prevăzută de art.77 alin.(1) lit.a) Cod penal, cu toate că, consecințele condamnării anterioare au fost înlăturate în conformitate cu prevederile art.111 Cod penal.

Eroarea comisă nu a fost corectată de instanța de apel, care, la rîndul său, contrar art.77 alin.(2) Cod penal, a considerat drept circumstanță agravantă comiterea faptei din interes material, pe cînd aceasta este prevăzută în calitate de semn al componenței infracțiunii de șantaj.

Aceste erori ale instanțelor de fond și de apel se referă la procedura de stabilire a pedepsei și se consideră că a fost stabilită pedeapsa în alte limite decît cele prevăzute de lege, astfel fiind prezent temeiul pentru recurs prevăzut de art.427 alin.(1) pct.10) Cod de procedură penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-943/08 din 23 septembrie 2008)

* * *

Participarea interpretului.

Din materialele dosarului, rezultă că G.E., la urmărirea penală, a declarat că nu posedă limba de stat și în legătură cu aceasta a dat depoziții în limba rusă, pe care o cunoaște, actele procedurale fiindu-i înmîinate traduse în această limbă.

Procesul penal în instanța de fond s-a desfășurat în limba de stat și, potrivit art.16 alin.(2) Cod de procedură penală, G.E. avea dreptul de a vorbi în fața instanței prin interpret.

În procesul-verbal al ședinței de judecată din 11 iulie 2007, cînd a dat depoziții inculpata, nu este indicată participarea interpretului, respectiv nici declarațiile

lui G.E. nu sînt semnate de interpret, ceea ce vine în contradicție cu stipulările imperative ale art.337 alin.(2) Cod de procedură penală.

Potrivit art.251 alin.(2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la prezența obligatorie a interpretului atrage, din oficiu, nulitatea actului procedural.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-105/08 din 5 februarie 2008)

* * *

Motivarea hotărîrii de către instanța de apel.

Calificînd faptele lui Ș.I. în baza normei penale respective, instanța de apel urma, în conformitate cu art.394 și 417 CPP, deoarece s-a rejudecat cauza potrivit modului stabilit pentru prima instanță, să constate, respectiv, faptele săvîrșite atît de inculpații G.V. și G.Vi., cît și de inculpatul Ș.I. Din conținutul, deciziei rezultă că o astfel de constatare și întocmire a deciziei nu s-a efectuat. O asemenea eroare a instanței de apel se încadrează în prevederile art.427 alin.(1) pct.6) CPP, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

De asemenea la Capitolul motivării soluției, se atribuie și o altă eroare comisă de instanța de apel. Astfel, la pagina a 6-a a deciziei, instanța de apel ajunge la concluzia că apelurile declarate în interesele inculpaților G.V. și G.Va. sînt neîntemeiate și concluzionează că probele, care coroborează între ele, indică direct la participarea inculpatului G.Va., ca autor, la săvîrșirea sustragerii bunurilor părții vătămate, însă nu se menționează ce rol a avut atunci inculpatul G.V., corect condamnat de instanța de apel în baza art.195 alin.(2) CP.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-13/08 din 5 februarie 2008)

* * *

Dacă instanța de apel admite apelul cu rejudecarea cauzei, decizia trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța pronunțînd hotărîrea, să indice din ce motive ele urmează a fi reapreciate ori respinse.

Încălcarea acestor prevederi, în conformitate cu art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, reprezintă temei pentru recurs ordinar și constatarea acestui temei în cadrul examinării recursului duce la casarea deciziei instanței de apel.

Din conținutul deciziei Curții de Apel Bălți în cauză, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază încălcarea prevederilor procesuale pe-

nale sus-indicate în cadrul examinării apelului lui L.L. și avocatului C.M., fiind confirmate pe deplin argumentele recursului procurorului precum că instanța de apel nu a apreciat probele puse la baza sentinței instanței de fond, adică nu a prezentat totalmente motivele pe care se întemeiază soluția adoptată și motivarea deciziei instanței de apel este expusă neclar.

Astfel, la soluționarea apelului avocatului, instanța de apel a expus neclar motivele respingerii probei – raportului de expertiză medico-legală a cadavrului cet. G.I. nr. 69 din 20 aprilie 2004, în baza căruia s-a constatat că decesul victimei a survenit la 13 septembrie 2004, între orele 04.00 și 08.00. Afirmăția instanței de apel că, în prezenta cauza penală, există două concluzii de expertiză medico-legale contradictorii: raportul de expertiză medico-legală menționat și raportul de expertiză nr. 108 din 18 octombrie 2004, în care momentul decesului victimei este indicat „13 septembrie 2004, între orele 09.00 și 13.00”, contravine prevederilor art. 148 Cod de procedură penală și art. 18 din Legea nr. 1086-XIV cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale. Conform datelor raportului de expertiză medico-legală repetată, efectuată în comisie compusă din trei experți, cu nr. 69 din 20 aprilie 2006, a fost recunoscut neveridic și a fost corectat, prin datele noi, raportul de expertiză inițial, din 18 octombrie 2004, întocmit de către un singur expert. Cercetarea din 20 aprilie 2006, avînd un caracter de contraexpertiză medico-legală în comisie, în temeiul normelor procesuale penale vizate, are preponderență, și nu constituie un act contradictoriu față de raportul de expertiză inițial.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-12/2008 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Instanța de apel a încălcat principiul contradictorialității.

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentelor invocate de avocat în apelul său și, referindu-se, în partea descriptivă a deciziei sale, la depozițiile inculpatei, ale martorilor, invocînd probele scrise conținute în dosar și „*alte documente*”, și-a întemeiat concluziile sale pe probele cercetate de prima instanță fără a le verifica în ședința de judecată și fără a le reflectata în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Rezultă că instanța de apel a încălcat în mod vădit principiul contradictorialității în procesul penal, al egalității în drepturi a părților participante la judecarea cauzei – accesul la procedura de verificare și cercetare a probelor enunțate și susținerea pozițiilor lor în raport cu probele administrate.

În partea descriptivă a deciziei contestate, instanța de apel a concluzionat că vinovăția inculpatei este demonstrată și prin procesul-verbal de cercetare la fața locului, prin care s-a efectuat o percheziție la domiciliul inculpatei și a fost ridicat pachetul cu substanța narcotică.

Însă, ulterior, instanța de apel a constatat că „percheziția și cercetările menționate au fost efectuate cu încălcarea normelor de procedură penală – art. 6 pct. 49), 128 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală – în absența ordonanței motivate a organului de urmărire penală, pe timp de noapte, acțiuni prin care lui S.L. i-a fost încălcat dreptul la inviolabilitatea domiciliului”.

Pe lângă aceasta, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra legalității raportului de constatare tehnico-științifică a substanței ridicate la fața locului din 4 aprilie 2008 în relație cu ordonanța de pornire a urmăririi penale din 14 aprilie 2008.

Aceste omisiuni și contradicții din decizia atacată atestă faptul că instanța de apel nu a soluționat fondul apelului în raport cu normele de procedură procesuală penală enunțate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-211/2010 din 2 martie 2010)

* * *

Imparțialitatea judecătorului instanței de apel.

Pentru atac tâlhăresc și tentativă de omor în privința părților vătămate V. G., D. D., V. V., V. C. și I. C., comise în 07.08.1999 și 13.08.1999, A. V., fratele inculpatului, a fost condamnat de Tribunalul mun. Chișinău, pentru participare cu alte persoane, la privațiune de libertate.

Nefiind de acord cu sentința de condamnare, A.V. a declarat apel, iar la 12.06.2001, apelul respectiv a fost examinat de Curtea de Apel a Republicii Moldova – președinte de ședință: Iu. M. –, care s-a pronunțat asupra temeiniciei lui.

În privința lui A.I., cauza a fost disjunsă în procedură separată; acesta, ulterior, pentru aceleași fapte, a fost condamnat la 28 decembrie 2005 de Judecătoria Buiucani la privațiune de libertate. Nefiind de acord cu sentința de condamnare, A.I. a declarat apel la Curtea de Apel Chișinău și raportor asupra apelului inculpatului a fost judecătorul Curții de Apel Chișinău – Iu. M.

În atare situație, conform art. 33 alin. (2) pct. 6) CPP, există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-3/2008 din 25 martie 2008)

* * *

Eroare de drept la aprecierea probelor.

Instanța de fond, după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată, precum și din textul sentinței, administrând nemijlocit probele prezentate de părți, audiind inculpatul, martorii, precum și cercetînd actele cauzei și ținînd seama de stipulările art. 27 Cod de procedură penală, a tras concluzia că *acțiunile lui C.D. urmează a fi încadrate în prevederile art. 149 alin. (1) Cod penal, ca lipsire de viață din imprudență.*

Conform deciziei instanței de apel, aceasta, casînd sentința în privința condamnatului C.D., a pus la baza soluției sale o altă apreciere a probelor, decît cea dată de instanța de fond, și în special a următoarelor probe: *declarațiile reprezentantului părții vătămate, S.V., ale martorilor S.S., Ț.L., raportul de expertiză medico-legală în comisie nr. 46 din 08.04.2005 și declarația expertului S.N.; recunoscîndu-l vinovat pe condamnat de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (3) lit. h) Cod penal.*

Colegiul penal remarcă că, conform art. 314, 315, 336 alin.(3) pct. 6), 8), 384 alin.(3), (4), 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță; procesul-verbal al ședinței de judecată trebuie să cuprindă consemnarea tuturor acțiunilor instanței în ordinea în care ele s-au desfășurat, documentele și alte probe care au fost cercetate în ședința de judecată; instanța de judecată este obligată, în cursul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele administrate; părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor; sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată; instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în instanța de judecată.

Sub acest aspect, Colegiul penal menționează că instanța de apel, rejudecînd cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță, a ignorat stipulările normelor menționate, prin urmare a comis erori de drept.

Astfel, din procesul-verbal al ședinței de judecată, rezultă că instanța de apel, în cauză, nu a respectat prevederile normelor legale sus-menționate, nu a examinat cauza potrivit regulilor generale stabilite pentru examinarea cauzelor în primă instanță, deoarece nu a fost audiat inculpatul C.D. referitor la învinuirea înaintată, nu a cercetat și nu a verificat declarațiile martorilor, în afară de depozițiile reprezentantului părții vătămate, S.V., și nu au fost administrate probele scrise.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-3/10 din 19 ianuarie 2010)

* * *

Curtea de Apel Chişinău în mod neîntemeiat a respins apelul procurorului ca depus peste termen.

Conform materialelor cauzei, instanţa de fond, în data de 6 august 2007, a pronunţat doar dispozitivul sentinţei, dar despre redactarea sentinţei, conform informaţiei din dosar, procurorul V. C. a fost informat la 14 septembrie 2007, astfel fiind lipsit procurorul de posibilitatea de a lua cunoştinţă de motivele adopţării sentinţei menţionate în termenul stabilit de lege. Mai mult ca atât, în informaţia din 14 septembrie 2007 cu numărul de ieşire 24095, se conţine menţiunea procurorului precum că, copia sentinţei în cauza penală privindu-l pe D.I. a fost primită în data de 02 octombrie 2007, iar conform extrasului din registrul Procuraturii Rîşcani, informaţia despre redactarea sentinţei integrale a parvenit şi a fost înregistrată în data de 03 octombrie 2007. În asemenea situaţie, procurorul a fost informat oficial, sub semnătură, despre redactarea sentinţei doar în data de 02 octombrie 2007, deci, din acest moment, procurorul este în drept să declare apel, astfel, în baza art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de atac al sentinţei va curge din această dată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie nr. 1ra-709/2008 din 3 iunie 2008)

RECURSUL ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREŞTI PENTRU CARE NU ESTE PREVĂZUTĂ CALEA DE ATAC APELUL

* * *

Efect devolutiv aplicat de către instanţa de recurs.

Colegiul menţionează că, cu toate că apărătorul A.F. nu a invocat vreun temei concret din cele prevăzute de art.444 Cod de procedură penal, s-a verificat legalitatea sentinţei şi erori de drept comise de prima instanţă nu au fost depistate în partea probării şi calificării acţiunilor lui C.A. în baza art.220 alin.(2) lit.a), 165 alin.(3) lit.a), art.206 alin.(3) lit.a), b), c), art.290 alin.(1) şi art.361 alin.(2) lit.c) Cod penal.

Argumentele apărătorilor A.F., V.M. şi B.B., precum că, la judecarea cauzei, au fost încălcate normele procesuale penale, sînt respinse ca nefondate, deoarece se constată că, în sentinţă, nu au fost admise ca probe declaraţiile părţilor vătămate şi înregistrările convorbirilor telefonice, deoarece acestea cad sub incidenţa

prevederii de neadmisibilitate (art.94 Cod de procedură penală). Prin aceasta, instanța de judecată a exprimat, conform art.24 alin.(2) și 314 alin.(2) Cod de procedură penală, interesele legii, creîndu-le părții acuzării și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei.

Colegiul penal menționează că invocarea de către partea apărării a nulității declarațiilor părții vătămate N.S. este combătută prin declarațiile lui C.A. că pe această parte vătămată o știa în legătură cu activitatea clubului de noapte, ce îi aparținea lui, unde activa ca administrator M.T.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-8/08 din 27 noiembrie 2008)

CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC

RECURSUL ÎN ANULARE

* * *

Neutilizarea căilor ordinare de atac.

Potrivit prevederilor art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, părțile în proces pot ataca cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție orice hotărîre judecătorească după epuizarea căilor ordinare de atac. Din conținutul acestei norme, rezultă că, pentru ca o parte să poată contesta cu recurs în anulare o hotărîre judecătorească, aceasta urma să o conteste anterior cu recurs ordinar. Din materialele dosarului, rezultă că B.N., primind copia deciziei instanței de apel la 12 martie 2007, nu a contestat-o cu recurs ordinar, rezumîndu-se deci că acesta a căzut de acord cu condamnarea sa și cu pedeapsa aplicată.

Or, decizia instanței de apel, în baza art.468 alin.(4) CPP, a devenit definitivă, iar prin neatacare, și irevocabilă. Astfel, se constată că, condamnatul B.N. nu a folosit o cale ordinară de atac – recursul, și, în temeiul art.452 alin.(1) CPP, recursul în anulare devine inadmisibil.

Conform art.452 alin.(2) CPP, o hotărîre irevocabilă poate fi atacată cu recurs în anulare în cazul în care nu s-au utilizat căile ordinare de atac dacă situația favorabilă condamnatului a apărut după irevocabilitatea hotărîrii atacate.

În speța examinată, deși pe parcurs au avut loc modificări ale legislației penale, nu a apărut vreo situație favorabilă condamnatului B.N., astfel, și din

acest punct de vedere, recursul în anulare nu poate fi preluat spre examinare în fond.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-256/08 din 5 martie 2008)

* * *

Recurentul nu a solicitat repunerea în termen a recursului în anulare. Este absentă excepția prevăzută la art. 452 alin. (2) din CPP. Securitatea raporturilor juridice.

Din materialele cauzei, Colegiul constată că decizia instanței de apel i-a fost expediată condamnatului la 08 august 2006 și, pentru el, hotărîrea a devenit irevocabilă, însă, în această perioadă, M.M. nu a contestat-o cu recurs ordinar și nu a solicitat în mod argumentat repunerea în termen atunci cînd s-a adresat, la 23.11.2007, cu prezentul recurs în anulare, astfel nu a folosit calea de atac a recursului și, ca urmare, nu este în drept să conteste decizia instanței de apel cu recurs în anulare.

În aceste împrejurări, recursul lui nu este pasibil de examinare în procedura recursului în anulare, din motiv că nu au fost epuizate căile ordinare de atac, precum și nu sînt temeiuri de a aplica excepția prevăzută de art.452 alin.(2) CPP, deoarece, după ce hotărîrea a devenit irevocabilă, nu au apărut situații noi în favoarea condamnatului și acesta nu le-a invocat.

De asemenea, în conformitate cu prevederile art.453 alin.(3) CPP, instanța de judecată decide asupra inadmisibilității recursului în anulare declarat în cazul în care constată că acesta nu se întemeiază pe motivele prevăzute în art.453 CPP.

Din textul recursului în anulare declarat, se vede că autorul nu a respectat aceste cerințe și nu a invocat expres niciun temei din cele prevăzute la art.453 CPP.

Ținînd cont de aceasta, urmează a fi invocate prevederile art.453 alin.(3) CPP, conform cărora, dacă recursul în anulare nu se întemeiază pe motivele prevăzute de articolul menționat, el este considerat inadmisibil și urmează a fi respins ca atare.

Aceste prevederi expres sînt stipulate și în art.455 CPP, conform căruia cererea de recurs în anulare trebuie în mod imperativ să cuprindă motivele recursului în anulare cu menționarea cazurilor prevăzute în art.453 CPP și cu argumentarea ilegalității hotărîrii atacate.

Odată ce motivele menționate, cu argumentarea ilegalității hotărîrii atacate, nu se conțin în recurs, recursul respectiv urmează a fi respins ca inadmisibil.

În același timp, Colegiul penal constată că, concluzia instanței de judecată atacată, privind vinovăția lui M.M. și încadrarea acțiunilor lui, este corectă și

întemeiată, iar pedeapsa i-a fost stabilită în conformitate cu prevederile art.7 și 75 CP.

Critica referitor la procedura de apreciere a probelor ține de starea de fapt a cauzei, deoarece aceasta a fost efectuată de instanța de apel și nu se prevede de art. 453 CPP, nu poate fi luată spre examinare de către instanța de recurs în anulare.

Concluzia privind vinovăția condamnatului în săvârșirea infracțiunii de omor intenționat în circumstanțe agravante și a tâlhăriei este trasă de instanța de apel în baza probelor care au fost administrate, inclusiv suplimentar, de către instanța de apel, conținutul probatoriu al acestora este descris în textul deciziei instanței de apel, care le-a apreciat din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, făcând și o calificare juridică corectă a acțiunilor săvârșite de M.M.

Pentru aceste motive, recursul în anulare urmează a fi declarat inadmisibil și ca fiind vădit neîntemeiat.

Colegiul penal enunță și faptul că asupra circumstanțelor expuse în cererea de recurs în anulare s-au pronunțat instanțele de judecată ierarhic inferioare, care, printr-o hotărîre irevocabilă, au decis asupra vinovăției condamnatului.

În această privință, se invocă faptul că recursul în anulare împotriva unei hotărîri judecătorești definitive (irevocabile) într-o cauză penală este o cale extraordinară de atac, iar solicitarea de anulare a unei hotărîri judecătorești definitive pe baza unei reexaminări poate afecta principiul securității raporturilor juridice conferite acelei hotărîri (a se vedea *mutatis mutandis*, *Nikitin c. Rusiei*, nr. 50178/99, § 39, CEDO 2004-VIII).

Astfel, invocarea în recursul în anulare a dezacordului cu modul de apreciere a probelor administrate în dosar nu poate servi ca temei de rejudecare a cauzei și de casare a unei hotărîri judecătorești irevocabile atîta timp cît alte circumstanțe nu sînt invocate.

Acest principiu a fost direct menționat și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a subliniat faptul că elementul fundamental al preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care înseamnă, între altele, că o soluție definitivă a oricărui litigiu nu trebuie rediscutată. Acest principiu insistă asupra faptului că nicio parte la proces nu este în drept să solicite revizuirea unei hotărîri judecătorești definitive și executorii doar în scopul reluării procesului de judecată și unei noi soluționări a cazului. Competența de revizuire a instanțelor supreme trebuie exercitată pentru a corecta erorile de drept și omisiunile justiției, și nu pentru a efectua o reexaminare a cauzei. Revizuirea nu trebuie tratată ca un recurs deghizat și nici existența a două păreri asupra aceleiași probleme nu poate servi drept temei pentru reexaminare. O îndepărtare de la acest principiu este justificată doar în cazul în care reexaminarea este necesă-

ră în virtutea circumstanțelor fundamentale și obligatorii (a se vedea *Bujnița c. Moldovei*, nr. 36492/02).

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-214/08 din 20 februarie 2008)

* * *

Invocarea în cerere a temeiurilor recursului.

Articolul 455 CPP stipulează cerințele cărora trebuie să corespundă cererea de recurs în anulare, în special conținutul acesteia. Norma procesuală reglementează obligația recurentului de a aduce în textul recursului argumentarea ilegalității hotărârii atacate, cu indicarea temeiurilor prevăzute de art. 453 CPP (unul sau mai multe din acestea) și în ce constă problema de drept ce există în cauză, care este eroarea comisă de instanță ce duce la casarea hotărârii.

Din textul recursurilor, rezultă că autorii nu au respectat aceste cerințe și au neglijat prevederea art. 455 alin.(2) pct. 7) CPP – cea mai esențială cerință față de recurs –, nu au invocat concret unul din temeiurile prevăzute de art. 453 CPP, conținutul acestuia, argumentarea din punct de vedere nu al stării de fapt, ci al problemei de drept și dacă aceasta are importanță pentru jurisprudență.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-3/08 din 29 ianuarie 2008)

* * *

Recurs în anulare admis. Cauza se remite procurorului pentru înlăturarea încălcărilor depistate.

Conform art. 252 Cod de procedură penală, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia.

În desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire penală dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, care trebuie să fie motivată și să cuprindă un șir de elemente prevăzute la art.255 alin.(2) Cod de procedură penală.

Pe lângă aceste elemente, în conformitate cu prevederile art.287 alin.(5) Cod de procedură penală, ordonanța de încetare a urmăririi penale trebuie să cuprindă date privind persoana și fapta la care se referă încetarea, precum și temeiurile de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, paragraful 1 al articolului 6 din Convenție a fost interpretat ca obligare a organelor naționale să-și motiveze hotărârile în cauzele penale, cu impunerea dării unui răspuns detaliat la fiecare argument important pentru rezultatul procesului, adică s-a stipulat necesitatea unui răspuns special în hotărâre. (Cazul *Hiro Balani v. Spania*)

Lipsa motivării poate ridica probleme conform articolului 6 paragraful 3(b) din Convenție, referitoare la accesul la justiție – situație în care nu sînt indicate cu suficientă claritate temeiurile pe care se bazează hotărârea, ceea ce împiedică folosirea efectivă a procedurilor de contestare.

La emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007, nu au fost respectate prevederile acestor norme, prin urmare se constată temeiuri pentru declararea nulității actului respectiv.

Contrar acestor prevederi legale, la emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007, organul de urmărire penală, în contextul unei fraze generale: „nu au fost acumulate probe suficiente și concludente care ar face posibilă înaintarea învinuirii cetățeanului S. M.”, a încetat urmărirea penală în privința lui S.M. pe motivul lipsei în acțiunile lui a elementelor constitutive ale infracțiunii.

Astfel, organul de urmărire penală, cercetînd materialele cauzei, nu a efectuat o analiză completă a concluziilor raportului de expertiză psihiatrico-psihologică din 06 martie 2007 în privința cet. I. P., menționînd doar faptul că „concluziile expertizei psihiatrico-psihologice nr. 120 din 06 martie 2007 raportate în privința lui I. P. sînt celor referitoare la C.M.”, acestea nefiind analizate amănunțit, astfel nu a fost indicat motivul pentru care ele sînt insuficiente pentru confirmarea concluziilor privind vinovăția sau nevinovăția bănuितului S.M.

La fel, organul de urmărire penală a concluzionat că, în urma cercetării depozițiilor părții vătămate C.M. din dosarul penal, s-a constatat că aceasta nu a declarat în mod consecvent cele înfăptuite de ea, de aceea depozițiile ei sînt false și neveridice, însă, concomitent, a menționat faptul că, conform raportului de expertiză psihiatrică-psihologică efectuat în privința lui C.M., aceasta „nu manifestă tendințe spre fantezie, știe bine să-și planifice acțiunile și să le coordoneze”, astfel Colegiul constată că argumentele procurorului se contrazic, acesta din urmă nerespingîndu-le pe unele sau admițîndu-le pe altele.

Concomitent, la emiterea ordonanței din 16 mai 2007, nu a fost luat în considerație faptul că, contrar prevederilor ordonanței din 10 noiembrie 2006, în privința bănuितului S.M. nu a fost efectuată o expertiză psihiatrico-psihologică, ca și celorlalte părți în cauză, ceea ce era necesar pentru stabilirea adevărului, la baza ordonanței privind încetarea urmăririi penale din 16 mai 2007 fiind pusă doar caracteristica martorului P.C., medicul-șef al Centrului de Medicină

Preventivă, unde activase și bănuitul, nefiind luată în considerație caracteristica negativă de la locul de lucru, eliberată de conducerea actuală a Centrului de Medicină Preventivă în privința bănuितului S.M.

Astfel, Colegiul menționează că aceste cerințe ale legii au fost încălcate de către organul de urmărire penală, fiind emisă o ordonanță ilegală, de aceea se impune admiterea recursului în anulare, cu casarea încheierii Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 08 octombrie 2007 și anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 16 mai 2007 emise în privința bănuितului S.M.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-169/08 din 11 martie 2008)

* * *

Persoana care contestă cu recurs în anulare încheierea judecătorului de instrucție urmează să menționeze expres care prevederi legale au fost încălcate la judecarea plîngerii sale și în ce constă ilegalitatea acestei încheieri.

Din motivarea recursului în anulare, reiese că încheierea judecătorului de instrucție este contrară legii, însă acest fapt nu corespunde realității.

Instanța de judecată a verificat argumentele invocate de petiționar și s-a pronunțat detaliat asupra acestora, în mod întemeiat reținînd legalitatea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 30 iunie 2008.

Mai mult ca atît, petiționarul în niciun mod nu a argumentat care drepturi i-au fost încălcate prin ordonanța contestată, iar organul de urmărire penală, în corespundere cu prevederile art. 19 alin. (3) Cod procedură penală, a întreprins toate măsurile pentru a cerceta argumentele aduse de acesta, emițînd o ordonanță întemeiată, prin care s-a constatat lipsa elementelor infracțiunii.

Conform prevederilor art. 313 alin. (5) CPP, constatînd că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere de respingere a plîngerii înaintate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1706/2009 din 30 decembrie 2009)

* * *

Conform art. 44 alin. (4) CPP, încheierile de declinare a competenței nu sînt supuse căilor de atac.

Încheierea contestată de G.L. a fost pronunțată de Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău în conformitate cu prevederile art.44 CPP – declinarea de competență a instanței de judecată. La baza acestei soluții, a fost pus faptul că, conform prevederilor art.313 alin.(3) CPP, plîngerile împotriva actelor și acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală se examinează de judecătorul de instrucție de la locul organului care a admis încălcarea.

Urmărirea penală în privința recurenței a fost pornită de Direcția teritorială Bălți a CCCEC, fapt ce a determinat concluzia de declinare a competenței în favoarea Judecătoriei Bălți.

Totodată, conform art.44 alin.(4) CPP, încheierile de declinare a competenței nu sînt supuse căilor de atac.

În consecință, Colegiul penal nu poate prelua spre judecare în ordinea recursului în anulare prezenta contestare a lui G.L., dat fiind că încheierea atacată nu este pasibilă de contestare.

Mai mult, conform informației parvenite de la Judecătoria Bălți, prin încheierea din 24 martie 2008, au fost examinate plîngerile petiționarei, remise spre judecare de la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, și pretențiile acesteia au fost respinse ca neîntemeiate.

De asemenea, potrivit informației parvenite de la Judecătoria Dondușeni, în procedura acestei instanțe se află la judecare, în fază de finisare, dosarul penal în privința lui G.L., care a fost reluat anume prin ordonanțele contestate de aceasta prin plîngerile sale.

Prin urmare, în cadrul judecării acestei cauze, G.L. are și a avut posibilitatea de a-și expune dezacordul său cu cauza penală pornită în privința sa, precum și cu ordonanțele contestate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1009/08 din 24 septembrie 2008)

REVIZUIREA PROCESULUI PENAL

* * *

Respingerea recursului în anulare prin care se solicită declanșarea procedurii de revizuire.

Recurentul solicită revizuirea procesului penal în baza art.458 alin.(3) pct.2) și 3) CPP. Potrivit prevederilor acestei norme, revizuirea poate fi cerută în cazul

rile în care: *s-a stabilit, prin hotărâre rămasă definitivă, că judecătorii și procurorii au comis, în cursul judecării acestei cauze, abuzuri ce constituie infracțiuni sau s-a stabilit, prin hotărâre rămasă definitivă, că persoanele care au efectuat urmărirea penală în cauză au săvârșit abuzuri, ce constituie infracțiuni, care au dus la pronunțarea unei hotărâri neîntemeiate sau contrare legii.* Însă, în materialele cauzei, astfel de documente lipsesc. Prin urmare, solicitînd revizuirea procesului, A.I. face trimitere la circumstanțe care, de facto, nu au fost stabilite în cauză.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-352/2008 din 9 aprilie 2008)

* * *

Cererea de revizuire respinsă ca neîntemeiată.

Prin cererea din 08.04.2009, A. B. a solicitat deschiderea procedurii de revizuire în cauza penală în privința sa, invocînd că a fost condamnat pe nedrept, deoarece, conform informației OCT Florești, bunul imobil cu nr.454110637136 nu figurează la Capitolul interdicții și actul de sechestru este lovit de nulitate.

Prin ordonanța procurorului adjunct al Procuraturii Florești din 08.04.2009, a fost deschisă procedura de revizuire a procesului penal nr.2007380008, pornit în privința lui A.B., iar prin concluziile procurorului Procuraturii raionului Florești din 28.05.2009, s-a conchis că a fost finisată cercetarea circumstanțelor noi în cadrul revizuirii cauzei penale, cu remiterea materialelor acumulate, împreună cu materialele cauzei penale, în adresa instanței de judecată competente, pentru a decide asupra admisibilității cererii de revizuire.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 04 noiembrie 2009, a fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea de revizuire depusă de A.B.

Instanța a conchis că procurorul participant nu a susținut cererea de revizuire, argumentul invocat de A. B. era cunoscut instanțelor la judecarea cauzei în fond și, în cauză, nu erau prezente temeuri noi care să permită admiterea cererii de revizuire.

A.B. a contestat decizia cu recurs ordinar, prin care solicită casarea acesteia, cu admiterea cererii de revizuire, argumentînd că probele au fost greșit apreciate, el nu a săvârșit infracțiunea incriminată.

Colegiul penal consideră legală și întemeiată decizia Curții de Apel, care, constatînd lipsa vreunui din temeiurile stabilite în art.458 alin.(3) CPP, ținînd cont că nu au fost invocate sau stabilite circumstanțe de care nu avea cunoștință instanța atunci cînd a emis hotărîrea, a respins cererea de revizuire depusă de A. B.

Mai mult, recurentul, și în cererea de recurs, menționează că nu deține informații noi, necunoscute de instanțele de judecată la examinarea cauzei, însă critică doar aprecierea probelor, care nu reprezintă un temei de revizuire.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-4/10 din 11 martie 2010)

* * *

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra titularului dreptului de revizuire și nici asupra temeiului de revizuire.

În apel, avocatul A.A., care a declarat apel în interesele părții vătămate P.I., invocă precum că avocatul I. G. a depus în numele condamnatului cerere de revizuire fără a avea împuterniciri, acesta a încălcat prevederile art. 72 alin. (3) și (4) Cod de procedură penală, deoarece anterior, în procesul examinării cauzei în instanțele de judecată, a apărut interesele părții civilmente responsabile.

Se mai invocă faptul că drept temei pentru revizuirea procesului penal a fost admis raportul de expertiză nr. 1448/13 din 04 octombrie 2002, efectuat în baza cererii avocatului I.G., ceea ce contravine prevederilor art. 142-144 Cod de procedură penală.

Aceste motive nu au fost reflectate în decizia instanței, aceasta fiind sumară și incompletă.

Încălcarile de lege menționate echivalează cu erori judiciare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-716/08 din 24 iunie 2008)

* * *

Hotărîrea de respingere a cererii de revizuire considerată legală.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 02 noiembrie 2007, s-a dispus refuzul deschiderii procedurii de revizuire în cauza penală privindu-i pe C.Al. și C.A.

Considerînd ilegală ordonanța menționată, petiționara a contestat-o judecătorului de instrucție.

Prin încheierea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 26 noiembrie 2007, plîngerea a fost respinsă, cu menținerea ordonanței contestate.

Recurenta a declarat recurs în anulare, în care, exprimîndu-și dezacordul cu încheierea judecătorului de instrucție, solicită casarea încheierii contestate și recunoașterea ca fiind ilegală a ordonanței privind refuzul deschiderii procedurii de revizuire.

Verificînd argumentele invocate în recursul în anulare în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că recursul urmează a fi respins din următoarele considerente:

Potrivit art. 460 alin. (6) Cod de procedură penală, dacă există vreunul din temeiurile prevăzute în art. 458 CPP, procurorul, în limitele competenței sale, dă o ordonanță de deschidere a procedurii de revizuire și efectuează cercetarea circumstanțelor sau dă o însărcinare în acest scop ofițerului de urmărire penală.

Aliniatul (7) al art. 460 Cod de procedură penală prevede dreptul procurorului de a emite o ordonanță de refuz al deschiderii procedurii de revizuire, care este susceptibilă de a fi atacată în modul prevăzut la art. 313 Cod de procedură penală; petiționara a utilizat acest drept.

Atît în plîngerea adresată judecătorului de instrucție, cît și în recursul declarat, E.Z. invocă faptul că există un martor ocular pe nume V.B., care, aflîndu-se la 15 februarie 2002, în incinta barului „Spicușor” din str. Voluntarilor, mun. Chișinău, unde a avut loc bătaia, posedă informație cu privire la circumstanțele incidentului, care urmează a fi verificate.

Ca temei pentru deschiderea procedurii de revizuire, recurenta invocă art. 458 alin. (3) Cod de procedură penală, fără a indica vreun punct al acestui aliniat. Totodată, aceasta concretizează că s-au stabilit alte circumstanțe, de care nu avea cunoștință instanța atunci cînd a emis hotărîrea și care, ele însele sau împreună cu circumstanțele stabilite anterior, dovedesc nevinovăția celor condamnați, adică se referă la art. 458 alin. (3) pct. 4) Cod de procedură penală.

Instanța de recurs consideră legală și întemeiată încheierea judecătorului de instrucție contestată, prin care s-a menținut ordonanța procurorului de refuz al deschiderii procedurii de revizuire, deoarece recurenta E.Z., în cererea de revizuire, nu invocă circumstanțe noi, care nu au fost examinate la judecarea cauzei și care ar servi ca temei de revizuire în baza art. 458 alin. (3) pct. 4) Cod de procedură penală.

Așadar, circumstanțele invocate de recurentă nu pot afecta hotărîrile judecătorești a căror revizuire se solicită.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-283/08 din 27 mai 2008)

* * *

Invocarea denunțului calomnios nu poate servi ca temei de recurs în anulare.

Argumentul recurentului referitor la denunțul calomnios din partea victimei nu poate constitui un temei de recurs ordinar și de casare a hotărîrilor, pe motiv că in-

stanța de recurs, în procedura recursului ordinar, este competentă să repare erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, și nu poate examina fondul cauzei.

În caz de confirmare, prin hotărîre judecătorească definitivă, a faptului denunțării calomnioase din partea lui M.I., condamnatul va putea, în temeiul art.458 CPP, să solicite inițierea procedurii de revizuire.

Pentru aceste motive, argumentele recursului ordinar declarat de B.P. sînt neîntemeiate.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-159/10 din 23 martie 2010)

* * *

Competența la examinarea revizuirii.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea procedurii de revizuire inițiate de Procuratura Comrat, la cererea avocatului C.I. în cauza penală de învinuire a lui V.A. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 123¹ Cod penal (1961).

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, cauza penală în privința lui V.A. urmează a fi transmisă pentru examinare instanței de fond – Judecătoriei Comrat, din următoarele considerente:

Avocatul C.I. a înaintat Procuraturii Comrat cerere privind revizuirea cauzei penale în privința inculpatului V.A. După finisarea cercetării circumstanțelor noi apărute, procurorul a remis materialele instanței care a judecat cauza în fond – Judecătoriei Comrat.

În cadrul efectuării acțiunilor prealabile și soluționării admiterii cererii de revizuire în corespundere cu art.462 CPP, instanța de judecată din Comrat a stabilit că materialele de revizuire urmează a fi remise pentru examinare după competența Curții de Apel Chișinău, ținînd cont de faptul că, prin decizia Curții de Apel Chișinău, sentința în cauza penală în privința lui V.A. a fost casată, cu pronunțarea unei noi sentințe, prin care a fost reexaminat dosarul în modul prevăzut pentru prima instanță, astfel declinîndu-și competența de examinare a acestei cauze penale.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, examinînd materialele cauzei penale în privința inculpatului V.A., consideră ilegală încheierea Judecătoriei Comrat cu privire la declinarea competenței sale în această cauză, deoarece, potrivit art.461 Cod de procedură penală, după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele, împreună cu concluziile sale, instanței care a judecat cauza în fond, anume așa a și procedat procurorul și instanța de fond – Judecătoria Comrat – urma să examineze cauza menționată.

În atare situație, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a dispus declinarea competenței de judecare a cauzei penale respective.

Prin urmare, sîntem în prezența unui conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art.45 Cod de procedură penală.

În aceste împrejurări, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchi- de că, potrivit prevederilor art.461 Cod de procedură penală, după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele procedurii de revizuire, împreună cu concluziile sale, instanței care a examinat cauza penală în fond.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-27/2008 din 22 aprilie 2008)

★ ★ ★

Conflict de competență la examinarea revizuirii.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea procedurii de revizuire inițiate de Procuratura Strășeni, la cererea succesorului părții vătămate în cauza penală de învinuire a lui V.I. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchi- de că dosarul penal în privința lui V.I. urmează a fi transmis pentru examinare instanței de fond – Judecătorei Strășeni, din următoarele considerente:

Succesorul părții vătămate a înaintat Procuraturii Strășeni cerere privind revizuirea cauzei penale în privința inculpatului V.I. După finisarea cercetării circumstanțelor noi apărute, procurorul a remis materialele instanței care a judecat cauza în fond – Judecătorei Strășeni, pentru examinarea materialelor procedurii de revizuire a cauzei penale în latura civilă.

Instanța de fond – Judecătoria Strășeni, și-a declinat competența, făcînd trimitere la art.448 alin.(2) CPC, concluzionînd că dosarul trebuie soluționat de instanța care a menținut, a modificat, a casat sau a emis o nouă hotărîre. Din acest motiv, cauza a fost transmisă spre examinare Curții de Apel Chișinău, care a casat sentința de achitare și l-a condamnat pe V.I., cu liberarea acestuia de pedeapsă în urma aplicării amnistiei.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, considerînd nelegală declinarea de competență a Judecătorei Strășeni, a menționat că, în conformitate cu art. 461 Cod de procedură penală, în cazul în care temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărîri judecătorești ce nu se pot concilia, materialele se înaintează la instanța competentă conform art.42 Cod de procedură penală, deci cauza ține de competența primei instanțe, și nu de cea a instanței ierarhic superioare.

În atare situație, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău și-a declinat competența de judecare a cauzei penale. Astfel, sîntem în prezența unui conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor instanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art.45 Cod de procedură penală.

În aceste împrejurări, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că, potrivit prevederilor art.461 Cod de procedură penală, după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele procedurii de revizuire, împreună cu concluziile sale, instanței care a examinat cauza penală în fond, iar dacă temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărîri judecătorești ce nu se pot concilia, materialele se înaintează la instanța competentă conform dispozițiilor art. 42 al aceluiași cod.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-28/2008 din 6 mai 2008)

PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI

* * *

Sentița devine executorie la data cînd a rămas definitivă.

Sentița de condamnare în privința lui B.A. a fost pronunțată la 16 iunie 2005.

În conformitate cu prevederile art.466 CPP, hotărîrea instanței de judecată într-o cauză penală devine executorie la data cînd a rămas definitivă. Hotărîrile instanței de apel rămîn definitive la data pronunțării deciziei în apel.

Prin urmare, în privința lui B.A., hotărîrea a devenit executorie în data de 16 iunie 2005 și în privința lui nu pot fi aplicate prevederile Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a X-a de la adoptarea Constituției RM.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-335/08 din 2 aprilie 2008)

* * *

Statutul de condamnat.

Colegiul penal constată că este corectă și întemeiată concluzia instanței de judecată privind respingerea cererii condamnatului.

Astfel, conform art.65 alin.(3) CPP, persoana în privința căreia sentința de condamnare a devenit definitivă se numește condamnat. Conform art.466 alin.(3), hotărîrea instanței de apel rămîne definitivă la data pronunțării deciziei în apel.

C.S. s-a numit condamnat la data pronunțării deciziei Curții de Apel Chișinău – 07 decembrie 2004.

Articolul 10 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a X-a de la adoptarea Constituției Republicii Moldova stabilește că facilitățile prevăzute în aceasta pot fi aplicate doar în privința persoanei condamnate la închisoare, care era numită condamnat la data intrării în vigoare a acestei legi.

Prin urmare, C.S., în data de 30.07.2004, nu era numit condamnat și în privința acestuia nu este posibilă aplicarea prevederilor art.10 din legea nominalizată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-325/08 din 2 aprilie 2008)

* * *

Efectul încheierii interlocutorii definitive.

Instanța de fond, odată cu adoptarea sentinței, a emis și o încheiere interlocutorie în adresa Procuraturii raionale Strășeni, semnalînd încălcări grave de procedură penală:

„Acțiunile de urmărire penală au fost efectuate pînă la începerea urmăririi penale, unele acțiuni au fost efectuate fără autorizarea judecătorului de instrucție și de către organul de urmărire penală a fost încălcat termenul limită de menținere a bănușilor în calitate de bănușit, fapt care a atras nulitatea actelor procedurale ulterioare și încetarea procesului penal”.

Potrivit prevederilor art. 466 CPP, încheierea interlocutorie nominalizată a devenit definitivă și irevocabilă, avînd putere executorie, deoarece procurorul nu a atacat-o și a expirat orice termen de atac.

În atare situație, cînd există o hotărîre judecătorească definitivă și irevocabilă în care se constată încălcarea esențială a dispozițiilor Codului de procedură penală la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale penale prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate, ceea ce se consideră, în sensul art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP, „că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală”, instanța de apel nu era în drept să pronunțe o hotărîre de condamnare a inculpaților, limitîndu-se numai la casarea sentinței de achitare.

În astfel de circumstanțe, se concluzionează că instanța de apel în mod neîntemeiat a casat sentința Judecătoriei Strășeni din 22 mai 2007, prin care a fost

încetat procesul penal în privința inculpaților L.A. și C.A., intentat în baza art. 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, și în privința inculpatului G.O., intentat în baza art. 42 alin. (5), 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pe cele trei episoade de estorcare de bani: de la T. V., S. A. și A. S., pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-357/08 din 25 aprilie 2008)

* * *

Conflict de competență la examinarea plîngerilor condamnaților.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți a înaintat sesizare privind soluționarea conflictului de competență apărut la examinarea plîngerii condamnatului C.S., considerînd că plîngerile împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare se soluționează de către instanța în a cărei rază teritorială se află instituția respectivă, după cum cer prevederile art. 473 Cod de procedură penală.

Verificînd sesizarea înaintată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că plîngerea condamnatului C.S. urmează a fi examinată de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți din următoarele considerente:

Condamnatul C.S. a adresat o plîngere Judecătoriei Centru, mun. Chișinău împotriva acțiunilor administrației Instituției Penitenciare nr.18 – Brănești, și anume referitor la refuzul de a-i permite întrevvedere cu rudele apropiate.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, S.C., și-a declinat competența de examinare a plîngerii menționate, argumentînd că, potrivit prevederilor art. 470 alin. (1) Cod de procedură penală, astfel de chestiuni se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a instituției care pune în executare pedeapsa, cu transmiterea plîngerii pentru soluționare Judecătoriei Orhei.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Orhei, V.L., examinînd materialele cauzei penale menționate, și-a declinat competența, motivînd că, condamnatul C.S., la 31 martie 2008, a fost transferat în Penitenciarul nr.11 – Bălți, și a transmis plîngerea spre examinare Judecătoriei Bălți.

Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți, S.S., analizînd materialul, a ajuns la concluzia că, în cazul dat, a apărut un conflict negativ de competență și a expediat plîngerea Curții Supreme de Justiție, pentru soluționarea conflictului de competență apărut.

Prin urmare, sîntem în prezența unui conflict negativ de competență, care urmează a fi soluționat de către instanța ierarhic superioară comună ambelor in-

stanțe – Curtea Supremă de Justiție, după cum prevede art. 45 Cod de procedură penală.

În cazul dat, se constată că, conform prevederilor art. 473 alin. (1) Cod de procedură penală, împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare, condamnatul, precum și alte persoane, ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de aceste organe sau instituții, pot declara plîngere judecătorului de instrucție din instituția în a cărei rază teritorială se află organul sau instituția respectivă.

Însă prevederile art. 469-471 Cod de procedură penală reglementează modul de soluționare a chestiunilor care urmează să fie examinate de către instanță la executarea pedepsei, inclusiv a problemelor ce apar în faza de executare a hotărîrilor judecătorești cu caracter penal, adică a plîngerilor persoanelor care execută pedeapsa privativă de libertate.

Urmează de menționat faptul că asemenea situații se atribuie la alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați, după cum stipulează prevederile art. 469 alin. (1) pct. 18) Cod de procedură penală.

Condamnatul C.S., la 31 martie 2008, a fost transferat în Penitenciarul nr.11–Bălți, unde continuă sa-și execute pedeapsa.

Ținînd cont de aceste împrejurări, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că plîngerea în cauză urmează a fi examinată de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Bălți.

(Extras din încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1-26-61/2008 din 23 septembrie 2008)

* * *

Prezența condamnatului la examinarea plîngerii sale.

În sensul art. 471 alin. (3) Cod de procedură penală, la soluționarea chestiunilor prevăzute în art. 469 alin. (1) pct. 1), 2), 4)-9), 11), 14)-17) Cod de procedură penală, participarea condamnatului în ședința de judecată este obligatorie, cu excepția cazurilor în care acesta, fiind legal citat, nu s-a prezentat în instanță.

Colegiul penal lărgit constată că, atît în instanța de fond, cît și în instanța de recurs, cauza a fost examinată în lipsa condamnatului, iar probe care să confirme că acesta a fost legal citat în materialele cauzei lipsesc.

La materialele cauzei, este anexat raportul colaboratorului de poliție din 28 iunie 2007, din care rezultă că, condamnatul refuză să deschidă ușa și să răspundă la telefon, iar vecinii refuză să dea explicații despre locul aflării acestuia.

Avînd această informație, fără a stabili motivul neprezentării în ședința de judecată a condamnatului și fără a consulta opiniile participanților la proces, judecătorul de instrucție a examinat cauza în lipsa condamnatului.

Condamnatul nu a fost citat legal nici la Curtea de Apel Chișinău.

La materialele cauzei, este anexată doar o telefonogramă, prin care condamnatului, prin intermediul cet. O.O. – la numărul de telefon respectiv – i s-a comunicat despre data, ora și locul examinării cauzei, cauza fiind examinată în lipsa acestuia, fără a fi cunoscut motivul neprezentării lui.

În circumstanțele nominalizate, Colegiul penal lărgit consideră că, condamnatul nu a fost citat legal, iar cauza ilegal a fost examinată în lipsa lui, astfel fiind încălcat dreptul acestuia la apărare.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-571/08 din 17 iunie 2008)

★ ★ ★

Erori la examinarea chestiunii privind liberarea de executarea pedepsei.

În conformitate cu prevederile art.95 alin.(2) CP, persoana care, după săvîrșirea infracțiunii sau în timpul executării pedepsei, s-a îmbolnăvit de o boală gravă, alta decît cea specificată la alin. (1) al acestui articol, ce împiedică executarea pedepsei, poate fi liberată de executarea pedepsei de către instanța de judecată.

Chestiunile cu privire la schimbările în executarea pedepsei și, în special, la liberarea de executarea pedepsei penale a persoanei grav bolnave se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

În conformitate cu prevederile art.471 alin.(5) CPP, soluționarea chestiunilor privind liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanei grav bolnave se efectuează în baza raportului expertizei medico-legale dispuse de către instanța de judecată.

Din materialul cauzei, rezultă că, în privința lui C.A., de către instanța de fond nu s-a dispus efectuarea expertizei medico-legale și aceasta a adoptat hotărîrea doar în baza materialelor prezentate.

Instanța de recurs ordinar, verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, nu a corectat eroarea admisă de instanța de fond, ci dimpotrivă, a argumentat soluția privind respingerea recursului condamnatului prin aceleași motive ca și instanța de fond.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-24/08 din 22 ianuarie 2008)

PROCEDURI SPECIALE

PROCEDURA ÎN CAUZELE PRIVIND MINORII

* * *

Erori judiciare la audierea minorilor.

Instanța de recurs reține că instanțele ierarhic inferioare urma să verifice sub toate aspectele, complet și obiectiv, declarațiile contradictorii în raport cu alte probe din dosar și să le dea o apreciere la justa lor valoare.

Articolul 111 Cod de procedură penală stipulează modalitatea de audiere a părții vătămate, care se efectuează în conformitate cu dispozițiile ce se referă la audierea martorilor și care se aplică în modul corespunzător.

Potrivit art. 481 Cod de procedură penală, audierea minorilor se efectuează în condițiile prevăzute de art. 105, 109 și 479-480 Cod de procedură penală.

În conformitate cu cele menționate, la audierea minorilor, este obligatorie prezența reprezentatului legal, care se desemnează în condițiile prevăzute de lege.

Conform prevederilor art. 479 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, obligatorie este și prezența pedagogului sau psihologului, care este în drept să pună întrebări minorului, iar la sfârșitul audierii, să ia cunoștință de procesul-verbal sau, după caz, de declarațiile scrise ale minorului și să facă observații în scris referitor la plenitudinea și corectitudinea înscrierii lor. Aceste drepturi sînt explicate pedagogului sau psihologului înainte de începerea audierii minorului, despre ce se face mențiune în procesul verbal respectiv.

În procesele-verbale de audiere a părților vătămate minore A.A. și T.L. în cadrul cercetării judecătorești, lipsește mențiunea că pedagogului i-au fost explicate drepturile contra semnătură, astfel de către instanța de recurs se atestă încălcarea prevederilor art. 479 alin. (3) Cod de procedură penală.

Trebuie de menționat și faptul că semnătura a fost pusă la inscripția „psiholog”, dar nu la „pedagog”.

Minorului, înainte de începerea audierii, i se explică drepturile și obligațiile prevăzute de art. 90 Cod de procedură penală, inclusiv obligația de a face declarații veridice.

Astfel, minorul nu este prevenit de răspundere penală pentru depunerea declarațiilor false și nu depune jurământ.

Colegiul penal lărgit enunță că în cadrul urmăririi penale, fiind audiate în calitate de părți vătămate, minorele A.A. și T.L. au fost preîntâmpinate conform art. 312-313 Cod penal, de răspunderea pe care o poartă pentru refuzul sau eschivarea de a face declarații și pentru darea de declarații mincinoase cu bună-știință.

Instanța de recurs mai reține că, în procesul-verbal de audiere a părților vătămate minore în cadrul urmăririi penale, este indicat doar numele pedagogului – N. S., însă nu este făcută mențiunea referitor la stabilirea identității acestuia în conformitate cu prevederile art. 87 Cod de procedură penală, precum și la faptul că i s-au explicat drepturile prevăzute de art. 479 alin. (3) Cod de procedură penală, pedagogul urmînd să confirme aceasta prin semnătură în procesul-verbal. Lipsesc și concluziile acestuia referitor la plenitudinea și corectitudinea declarațiilor date de părțile vătămate și dacă au fost obiecții față de modul de audiere a acestora.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-8/09 din 20 ianuarie 2009)

PROCEDURA PRIVIND ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI

* * *

Recurs al părții vătămate greșit admis.

Prin sentința Judecătoriei Glodeni din 28 august 2008, M.V. și I.V. au fost condamnați în baza art.152 alin.(2) pct.2) lit.e) CP, cu aplicarea pedepsei în baza art.79 CP sub formă de amendă în mărime de 150 de unități convenționale (3.000 de lei) fiecăruia.

Acțiunea civilă înaintată a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța civilă.

Instanța de fond a acceptat acordul de recunoaștere a vinovăției.

Sentința în cauză a fost atacată cu recurs de către partea vătămată I.B., care nu a fost de acord cu aceasta în latura stabilirii pedepsei.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2008, recursul declarat a fost respins ca inadmisibil în latura civilă și a fost admis în latura penală, cu casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care M.V. și I.V. au fost condamnați în baza art.152 alin.(2) lit.a) CP la 3 ani închisoare, fiecare.

Instanța de recurs a considerat că, la aplicarea pedepsei, instanța de fond nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile art.61 și 75 CP și, fără a constata circumstanțe excepționale, în mod neîntemeiat a aplicat prevederile art.79 CP, stabilindu-le o pedeapsă mai blândă, de altă categorie. În ceea ce privește recursul în latura civilă, acesta a fost respins, deoarece cauza penală a fost examinată în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, astfel sentința respectivă putea fi atacată cu recurs invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită.

În recursul ordinar declarat, invocându-se art. 453 alin.(1) pct.1) lit.a) și pct.2) CPP, se solicită casarea hotărârii atacate, cu remiterea cauzei la o nouă judecare. Recurentul și-a exprimat dezacordul cu decizia atacată pe motivul că instanța de recurs nu a verificat toate condițiile acordului de recunoaștere a vinovăției, ceea ce a dus la admiterea neîntemeiată a recursului părții vătămate, fiindu-le aplicată inculpaților, în continuare, o pedeapsă privativă de libertate, care, în opinia sa, este completamente disproporțională față de fapta și personalitatea inculpaților și față de circumstanțele cauzei.

Colegiul constată că recursul urmează a fi admis din considerentele:

Cauza penală în privința inculpaților M.V. și I.V. a fost examinat în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, care a fost inițiat de procuror.

Conform art.504 alin.(1) CPP, acordul de recunoaștere a vinovăției este o tranzacție încheiată între procuror și inculpat, care și-a dat consimțământul de a-și recunoaște vina în schimbul unei pedepse reduse.

Condițiile de inițiere și încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției sînt reglementate de art.505 CPP.

Astfel, în cazul în care acordul respectiv este inițiat de procuror, acesta ia în considerație interesul public de a obține o judecare mai operativă cu cheltuieli mai reduse, avînd în vedere că inculpatul își recunoaște pe deplin vina în săvîrșirea infracțiunii imputate lui.

Conform art.507 alin.(3) și art.508 CPP, după acceptarea de către inculpat a judecării cauzei în această procedură redusă, instanța de judecată audiază inculpatul și admite baza faptică a infracțiunii în legătură cu care inculpatul își recunoaște vinovăția, ulterior procedează la dezbaterile judiciare privitor la măsura de pedeapsă; dezbaterile judiciare se compun din discursurile procurorului, apărătorului și inculpatului.

Menționînd aceste prevederi legale referitoare la judecarea cauzei în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, Colegiul reține că părți în proces în acest caz sînt procurorul, care reprezintă partea învinuirii (inclusiv interesele părții vătămate), și inculpatul cu apărătorul său.

Conform art.509 alin.(6) CPP, sentința adoptată în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției poate fi atacată cu recurs de către aceste părți în ceea ce privește măsura de pedeapsă ori referitor la unele erori procesuale esențiale, comise la judecarea cauzei.

Potrivit materialelor cauzei, drept temei de judecare a cauzei în ordine de recurs, nu a servit recursul procurorului, inculpatului ori apărătorului acestuia, ci recursul declarat de partea vătămată B.I. care nu a participat la judecarea cauzei, iar participarea lui nici nu este prevăzută de lege.

Prin urmare, instanța de recurs nu a ținut seama de prevederile art. 508 și 509 alin.(6) CPP și greșit a admis și a judecat recursul declarat. Instanța de recurs nu a argumentat dreptul de atac al sentinței de către partea vătămată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-212/09 din 3 martie 2009)

* * *

Recurs inadmisibil: procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției a fost respectată.

Instanța de apel a conchis că instanța de fond corect a calificat juridic acțiunile inculpatului B.V. în baza art. 151 alin. (2) lit. a) Cod penal, ca vătămare intenționată gravă a sănătății, periculoasă pentru viața și sănătatea persoanei, săvîrșită asupra unei rude apropiate.

Totodată, în opinia instanței de apel, procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției, prevăzută de Capitolul III al Codului de procedură penală, a fost respectată și, ținînd cont de veridicitatea răspunsurilor date de inculpat în ședința de judecată, instanța de fond corect a ajuns la concluzia că recunoașterea vinovăției de către inculpat a fost făcută în mod liber, benevol, conștient, fără presiune sau teamă, astfel aceasta a acceptat acordul și a recunoscut baza faptică a infracțiunii, inclusiv probele prezentate de procuror, care confirmă vinovăția inculpatului, iar din partea părții vătămate nu a parvenit nicio cerere de împăcare cu inculpatul.

Pedeapsa de 6 ani închisoare stabilită condamnatului B.V. în baza art. 151 alin. (2) lit. a) Cod penal, care prevede pedeapsa maximă de pînă la 12 ani închisoare, corespunde dispozițiilor art. 80 Cod penal, fiind redusă cu mai mult de o treime din pedeapsa maximă.

Cu recurs în anulare, condamnatul B.V., fără a indica vreun temei din cele

prevăzute la art. 453 CPP, a contestat hotărârile nominalizate, solicitînd casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, de achitare.

În motivarea recursului, s-a indicat că el nu se consideră vinovat de cauzarea intenționată gravă a vătămării sănătății fiului său, B.I., deoarece el, fiind lovit cu muchia toporului peste picior, a fost nevoit să se apere și l-a îmbrîncit în pat, iar cînd acesta s-a ridicat, l-a lovit cu un cuțit luat de pe masă pentru a-l speria, iar după ce fiul a căzut, el a chemat urgența și l-a transportat la spital.

Verificînd argumentele recursului în anulare în raport cu împrejurările cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității recursului.

Se evidențiază că, condamnatul B.V., în recursul său, nu invocă erori procesuale sau temeieri stipulate în art. 453 CPP. Motivele recurentului, descrise în decizie, sînt invocate în mod repetat și asupra lor instanța de recurs s-a pronunțat detaliat și argumentat.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1470/08 din 10 decembrie 2008)

Recursul referitor la acțiunea civilă în cadrul acordului de recunoaștere a vinovăției este inadmisibil.

După cum rezultă din recursurile declarate de procuror și de partea vătămată C., acestea au atacat sentința referitor la acțiunea civilă, latură care, conform legii, în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției nu poate fi contestată cu recurs. Din acest punct de vedere, se conchide că instanța de recurs greșit a admis recursul, cu casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri, or, aceasta a comis o eroare de drept, care se cuprinde în art.453 alin.(1) lit.c) CPP, în sens că există o cauză care înlătură răspunderea, deoarece, la această etapă, inculpatul nu putea fi impus să poarte răspunderea materială în dosarul penal. Chestiunea litigiului corect a fost rezolvată de instanța de fond, astfel soluția acestei instanțe urmează a fi menținută.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-299/08 din 8 aprilie 2008)

ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Legislația națională nu impune ca cererea privind transferarea condamnatului să aibă un anumit conținut și nu stabilește necesitatea prezentării actului de identitate (pașaportului) al condamnatului, ci prevede prezentarea dovezii cetățeniei acestuia.

La 10 august 2009, Ministerul Justiției al R. Moldova s-a adresat la Curtea de Apel Chișinău cu un demers privind acceptarea transferului, din Federația Rusă, a condamnatului C.I., pentru continuarea executării pedepsei cu închisoare într-un penitenciar din R. Moldova.

C.I. a fost condamnat prin sentința Judecătoriei regiunii autonome Hantî-Mansiisk-Iugra, Federația Rusă, din 30.10.2006 la 14 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.162 alin.(4) lit.b), 317 și 222 alin.(1) CP al Federației Ruse.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, prin încheierea din 05 octombrie 2009, a respins, ca nefondat, demersul Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind acceptarea transferului, din Federația Rusă, a condamnatului C.I.

Soluția respectivă a fost motivată prin faptul că, din cererea de transfer al condamnatului, nu rezultă existența consimțământului personal al acestuia, iar la demersul Ministerului Justiției al Republicii Moldova nu a fost anexată copia pașaportului condamnatului, care să demonstreze cu certitudine că el este cetățean al Republicii Moldova.

Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, recurentul, Ministerul Justiției, a declarat recurs, în care solicită casarea acesteia, cu pronunțarea unei hotărâri prin care să fie admis demersul Ministerului Justiției al RM privind transferul, din Federația Rusă, a condamnatului C.I.

Verificând argumentele invocate în recurs în raport cu actele cauzei, Colegiul penal consideră că acesta urmează a fi admis din considerentele:

Conform prevederilor art.551 alin.(2) pct.2) CPP, temei pentru transferul persoanelor condamnate poate fi cererea persoanei condamnate la închisoare de către o instanță judecătorească străină de a fi transferată pentru executarea pedepsei în Republica Moldova.

În această privință, legislația națională nu impune ca cererea să aibă un anumit conținut, ci, din această, va reieși doar solicitarea persoanei condamnate de a fi transferată pentru executarea pedepsei în R. Moldova.

În materialele dosarului, ministrul Justiției a prezentat cererea lui C.I., conform căreia acesta solicită transferul în R. Moldova pentru a executa mai departe pedeapsa cu închisoare.

În conformitate cu prevederile art. 552 alin.(1) pct.1) CPP, transferul condamnatului poate avea loc în condiția în care condamnatul este cetățean al statului de executare sau domiciliatul său permanent.

Curtea de Apel și-a motivat soluția prin faptul că nu a fost prezentată copia pașaportului lui C.I. și, ca urmare, nu s-a demonstrat că acesta este cetățean al R. Moldova.

Colegiul penal menționează că dispozițiile articolului citat nu stabilesc necesitatea prezentării actului de identitate (pașaportului) al condamnatului, ci prevede prezentarea dovezii cetățeniei acestuia.

Din materialele dosarului, reiese că C.I. nu numai că este cetățean al R. Moldova, dar își are și domiciliul pe teritoriul acesteia.

În această ordine de idei, Colegiul penal constată că, la judecarea cauzei, Curtea de Apel a efectuat o verificare superficială a cererii înaintate de Ministerul Justiției, nu a luat în considerație actele și probele aduse de acesta, fapt ce este apreciat ca nesoluționare a fondului cererii.

Mai mult, conform art.556 alin.(2) CPP, demersul ministrului justiției se soluționează în ședință de un judecător în lipsa persoanei condamnate în modul prevăzut de Codul de procedură penală pentru soluționarea chestiunilor legate de executarea pedepsei, dar cu participarea reprezentantului Ministerului Justiției și al apărătorului condamnatului.

În sensul prevederilor art.471 alin.(7) CPP, care reglementează modul de soluționare a chestiunilor privind punerea în executare a hotărîrilor judecătorești, judecarea cererii are loc cu participarea obligatorie a procurorului.

Prin urmare, instanța de recurs nu este în drept să caseze încheierea și să rejudece cauza atîta timp cît instanța competentă – Curtea de Apel Chișinău, nu a respectat prevederile art.556, 557 CPP și a pronunțat în mod pripit o hotărîre ilegală, însă aceste împrejurări determină soluția de casare a încheierii contestate, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1r-2/10 din 4 februarie 2010)

* * *

Executarea hotărîrilor instanțelor judecătorești străine.

Potrivit art. 551 CPP, transferul persoanelor condamnate se efectuează în baza tratatului internațional la care Republica Moldova și statul respectiv sînt părți sau

în condiții de reciprocitate stabilite printr-un acord scris între Ministerul Justiției al Republicii Moldova și instituția respectivă a statului străin.

Conform art. 552 CPP, una din condițiile obligatorii ale transferului este că hotărîrea de condamnare trebuie să fie definitivă.

Potrivit art. 556 CPP, în cadrul soluționării demersului privitor la transfer, instanța verifică dacă sînt respectate condițiile pentru transfer prevăzute de Capitolul IX titlul II din acest cod, precum și de tratatul internațional în temeiul căruia se solicită transferul sau de acordul de reciprocitate. În urma soluționării demersului, instanța adoptă o încheiere, în care se menționează că, în cazul acceptării transferării cerute, instanța va indica care procedură de executare o va alege: continuarea executării sentinței sau schimbarea condamnării.

În conformitate cu art. 557 CPP, dacă, prin încheierea adoptată în condițiile art. 556, a fost indicată procedura continuării executării pedepsei, instanța stabilește termenul pedepsei care nu a fost executat și urmează a fi executat, tipul penitenciarului în care va fi executată pedeapsa.

Prin încheierea din 05 februarie 2007 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost indicată procedura continuării executării pedepsei, din care motiv instanța, potrivit art. 557 CPP, a stabilit termenul pedepsei care nu a fost executat și urmează a fi executat, tipul penitenciarului în care va fi executată pedeapsa, fără a interveni în termenul pedepsei.

Referitor la mărimea pedepsei, Colegiul penal consideră că termenul de pedeapsă stabilit prin încheierea din 05 februarie 2007 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău corespunde termenelor de pedeapsă prevăzute de Codul penal al RM și nu sînt temeiuri de modificare a pedepsei, din care motiv argumentele condamnatului referitoare la mărimea pedepsei urmează a fi respinse ca neîntemeiate.

Potrivit art. 557 alin. (5) CPP, încheierea instanței privind punerea în executare a pedepsei poate fi atacată în condițiile art. 472 CPP: în termen de 15 zile, cu recurs la Curtea de Apel, fapt expres indicat în încheierea atacată.

În conformitate cu prevederile art. 452 alin. (1) CPP, Procurorul General, precum și părțile în proces pot ataca cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție orice hotărîre judecătorească după epuizarea căilor ordinare de atac. Conținutul acestei norme, prin sintagma „orice hotărîre judecătorească”, prezumă hotărîrea instanței de judecată naționale a Republicii Moldova, Curtea Supremă de Justiție nefiind competentă, conform Codului de procedură penală, să caseze o hotărîre a instanței judecătorești străine. Din acest motiv, argumentele recurentului precum că *Judecătoria raionului Ziuzinsk, or. Moscova, eronat a apreciat probele administrate în cauză și solicitarea acestuia de casare a acestei sentinței urmează a fi respinse ca neîntemeiate.*

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-1707/2009 din 30 decembrie 2009)

* * *

Executarea comisiei rogatorii.

Potrivit art. 453 alin. (2) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile, altele decît cele menționate la alin. (1) al acestui articol, pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sînt contrare legii.

În sensul art. 540 alin.(1) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală sau instanța judecătorească execută comisii rogatorii cerute de organele respective din străinătate în temeiul tratatelor internaționale la care R. Moldova și țara solicitantă sînt parte sau în condițiile de reciprocitate confirmate potrivit prevederilor art. 536 alin. (2) Cod de procedură penală, fapt stipulat și în art. 3 al Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr. 371-XVI din 01 decembrie 2006.

Articolul 24 alin. (2) din legea nominalizată stipulează că R. Moldova asigură îndeplinirea, în conformitate cu legislația sa, a comisiilor rogatorii care îi sînt adresate de către autoritățile de drept competente ale statului solicitant.

Legislația națională – art. 540 alin. (4) Cod de procedură penală – prevede că, la demersul părții solicitante, poate să se aplice o procedură specială prevăzută de legislația țării străine, în conformitate cu tratatul internațional respectiv sau în condiții de reciprocitate, dacă aceasta nu contravine legislației naționale și obligațiilor internaționale ale R. Moldova.

Chiar din conținutul comisiei rogatorii, rezultă că organul competent al statului (Elveția) solicită ca acțiunile procesuale să *fie aprobate și documentate în fața instanței de judecată*.

În acest caz, judecătorul de instrucție este obligat să examineze în fond demersul procurorului privind autorizația interceptării convorbirilor telefonice solicitate în comisia rogatorie, care nu pot fi apreciate drept o *dublare* a actelor procesuale întocmite în țară străină.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-321/08 din 20 mai 2008)

* * *

Recurs admis. Reîncadrarea acțiunilor condamnatului.

Prin sentința Judecătoriei raionale Bratsk, regiunea Nicolaev, din 11 martie 2004, G.R. a fost condamnat în baza art. 187 alin. 2, art. 263 alin. 1, art. 70 și art. 71 Cod penal al Ucrainei, fiindu-i aplicată pedeapsa de 9 ani și 6 luni privațiune de libertate.

Prin încheierea Curții de Apel a regiunii Nicolaev din 11 mai 2004, a fost modificată sentința sus-menționată, lui G.R. fiindu-i aplicată pedeapsa de 8 ani și 6 luni privațiune de libertate, cu excluderea din sentință a aplicării art. 71 Cod penal al Ucrainei.

Inculpatul G.R., la 24 ianuarie 2005, s-a adresat la Ministerul Justiției al Ucrainei cu cerere, prin care a solicitat transferul într-un penitenciar din Republica Moldova, pentru ispășirea pedepsei în continuare.

Ministrul Justiției al Republicii Moldova, la 11 iulie 2005, s-a adresat Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău cu un demers, prin care a solicitat acceptarea transferării inculpatului G.R. din penitenciarul din regiunea Nicolaev, Ucraina, în Republica Moldova. Prin demers, s-a garantat executarea sentinței de condamnare în privința lui G.R.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 19 mai 2005, a fost admis demersul Ministerului Justiției, cu recunoașterea integrală și preluarea spre executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentinței Judecătoriei raionale Bratsk, regiunea Nicolaev, în privința condamnatului G.R., a.n. 19.09.1979, originar din Țibirica, r-nul Călărași, RM, care, la 11 martie 2004, a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 187 alin. 2 și art. 263 alin. 1 Cod penal al Ucrainei.

Acțiunile inculpatului G.R. au fost încadrate în prevederile art. 188 alin. 2 pct. „b” și 290 alin. 1 Cod penal RM, cu stabilirea acestuia a pedepsei sub formă de închisoare și a tipului penitenciarului – semiînchis, pentru perioada de executare în Republica Moldova a părții neexecutate a pedepsei.

Nefiind de acord cu încheierea dată, G.R. a declarat recurs în anulare, prin care a solicitat casarea acesteia, din motivul încadrării greșite a acțiunilor sale în prevederile art. 290 alin. 1 Cod penal.

Actele procedurale preparatorii au fost îndeplinite în conformitate cu prevederile articolului 456 Cod de procedură penală.

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul în anulare declarat este întemeiat, acesta va fi admis, cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, din următoarele considerente:

Din materialele cauzei, rezultă că atât statul de condamnare, cât și cel de executare au convenit asupra transferului.

Însă, conform art. 552 alin.(1) pct.5) Cod de procedură penală, transferul persoanei condamnate poate avea loc în cazul în care fapta pentru care a fost condamnat persoana constituie infracțiune potrivit codului penal al țării al cărei cetățean este cel condamnat.

Astfel, acțiunile lui G.R. au fost încadrate în prevederile art. 290 alin.(1) Cod penal – purtarea, păstrarea armelor de foc, cu excepția armei de vânătoare cu

țeavă lisă, sau a munițiilor fără autorizația corespunzătoare, însă, conform materialelor cauzei, recurentul a fost condamnat prin sentința Judecătoriei raionale Bratsk, regiunea Nicolaev, din 11 martie 2004 pentru purtarea armei albe fără autorizația corespunzătoare, acțiune care, în Republica Moldova, nu este prevăzută de legislația penală ca infracțiune.

Din aceste considerente, Colegiul conchide că, în cazul dat, este necesar de a exclude încadrarea acțiunilor și aplicarea pedepsei în baza art. 290 alin.(1) Cod penal.

Impedimente pentru acceptarea transferului condamnatului G.R., pentru executarea pedepsei într-un penitenciar din Republica Moldova, nu există.

(Extras din decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1re-253/08 din 11 martie 2008)

Com. nr. 6708
Î. S. Firma editorial-poligrafică „Tipografia Centrală”
MD-2068, Chişinău, str. Florilor, 1
Tel.: 44-00-91

